LJUBLJANA,
SREDA, 28. MARCA 1990

DELO

LETO XXXII • ŠT. 73 • CENA 5 DINARJEV

DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK BOŽO KOVAČ
ODGOVORNI UREDNIK TIT DOBERŠEK

★

V prilogi Znanje za razvoj: Se bojimo tujega znanja – Z letošnjega CeBIT-a – Ženske in znanost – Bioklimatska gradnja

TEMA DNEVA

Finlandizacija

V slovenskem strankarskem življenju sta trenutno v obtoku dva glavna nacionalno-politična programa. Prvi, ki ga pripravlja ZKS-Stranka demokratične prenove, se skozi asimetrično federacijo zavzema za konfederalni status Slovenije v Jugoslaviji. Drugi, ki ga za združeno opozicijo snuje Slovenska demokratična zveza, pa sledi maksimi neodvisne Slovenije, ki se lahko pogodbeno povezuje tudi z drugimi (jugoslovanskimi) državami.

No, če malce premislimo, med programoma niti ni kakšne posebne razlike, saj bosta nazadnje povzročila isto politično dinamiko. Težko je namreč verjeti, da bodo druge jugoslovanske republike pristale na izjemen status Slovenije, in tako formula asimetrične federacije v sedanjem razmerju sil hočeš nočeš vodi v odcepitev. Po drugi strani konfederalna formula zaradi BiH, srbsko-hrvaških odnosov itd. objektivno nima velikih možnosti, tako da se prej ali slej spet srečamo z odcepitvijo, pa če nam je to po volji ali ne.

Skratka, v sorazmerno bližnji prihodnosti bo Slovenija tako ali drugače vstopila v proces finlandizacije, ki ji bo prinesel vse prej kot lagodne trenutke. Zato je treba od strank zahtevati polno odgovornost za vsa dejanja, saj je očitno, da je moč z razumno politiko ta proces v marsičem olajšati. Če se bo Slovenija odločila za svojo pot, ni nujno, da za seboj podre vse mostove in se morebiti celo obda z bodečo žico. Po volitvah bo torej glede teh reči treba preprečiti vsakršno nacionalistično evforijo in vprašanje novih odnosov z Jugoslavijo zastaviti z vso politično profesionalnostjo in diplomatsko spretnostjo, ki jo premoremo.

BORIS JEŽ

ISKANJE SMERI

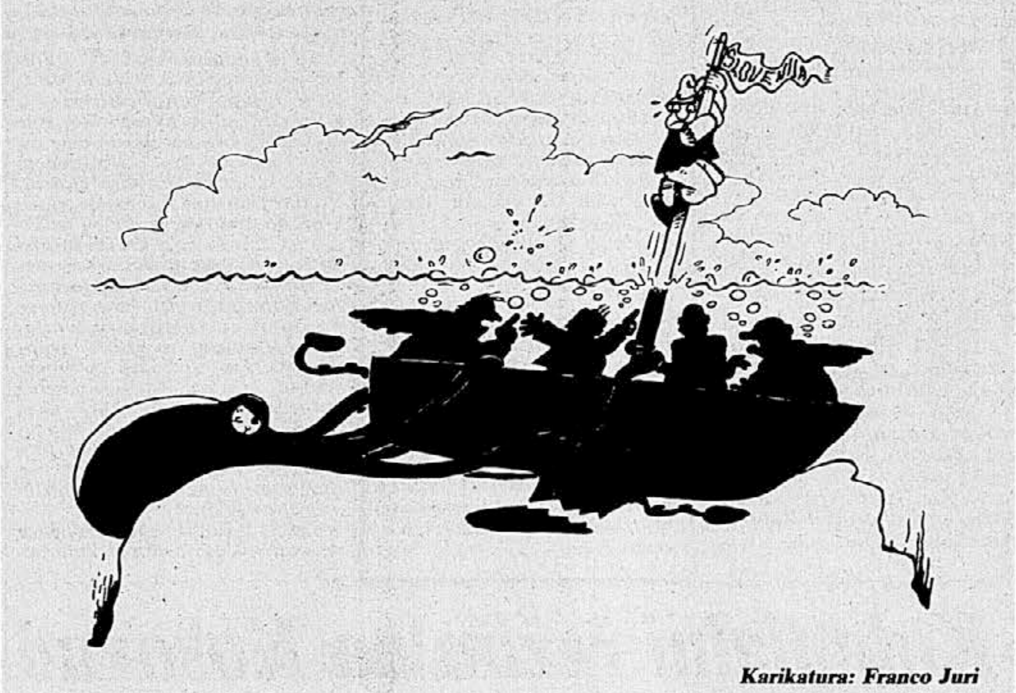

Karikatura: Franco Juri

Landsbergis: Moskva ne skriva več nasilja

Sovjetski vojaki so zasedli tudi poslopje samostojne KP Litve in mestni komite v Kleipedi – V bolnišnicah v Vilniusu zajeli več deset »dezerterjev«

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 27. marca – Vytautas Landsbergis je sovjetske ukrepe na litovskem ozemlju označil za »odkrito dejanje agresije«. Enote sovjetske armade so zasedle tudi poslopje samostojne KP Litve in mestni partijski komite v pristanišču Kleipeda. V litovskih krogih ne izključujejo možnosti, da utegne vojska zasesti še zgradbo vrhovnega sovjeta republike.

Olja priliva na ogenj tudi organizacija novega množičnega promoskovskega mitinga sredi Vilniusa, kjer naj bi se danes zbrala množica rusko govorečih prebivalcev Litve. K mitingu so pozvali tudi letaki, ki so jih na mesto metali iz desantnih helikopterjev. Vytautas Landsbergis je v ruskem jeziku pozval prebivalstvo, naj se zborovanja ne udeleži, hkrati pa je ocenil, da želi Moskva nasilno odpraviti zakonito izglasovano neodvisnost republike.

V litovskih krogih ne izključujejo možnosti, da utegne armada še danes zasesti zgradbo parlamenta, torej najvišji zakonodajni organ, v katerem ima gibanje Sajudis dvetretjinsko večino. Poslanec Mateka je v zvezi s tem dejal, da pripadniki litovske milice ne bodo oboroženi, ker se želijo izogniti nasilju in medsebojnemu obračunavanju. Litovski notranji minister Misjukonis pa je na seji parlamenta izjavil, da zanj sovjetski zakoni ne veljajo. Komentator v glasilu oboroženih sil Krasnaja zvezda se ob tem sprašuje, »kdo bo varoval pravice sovjetskih ljudi v republiki«. Neuradno se je izvedelo, da utegne armada v kratkem zasesti tudi republiško službo PTT.

• ŽENEVA – Sovjetski obrambni minister Dimitrij Jazov, ki je danes dopotoval na štiridnevni uradni obisk v Francijo, je predsedniku vlade Michelu Rocardu na vprašanje o položaju v Litvi dejal, da bodo vsi problemi »urejeni po mirni poti«. »Na ozemlju Litve ni nobene vojaške akcije,« je zatrdil general in dodal, da so v baltski republiki sicer stacionirane čete, da pa jih niso uporabili. Na novinarsko vprašanje, kaj se bo zgodilo z litovskimi dezerterji iz sovjetske vojske, je odvrnil, da je »treba dezerterje odpeljati v njihove vojaške enote«.

(B. M.)

• NEW YORK – Bushova vlada je pod velikim pritiskom domače javnosti, zlasti litovskega življa v ZDA, ki zahteva, da Washington glede usode Litve ne sme barantati s Kremljem. Govori se namreč o več brzojavkah – in ne samo o Bakerjevem pismu Ševardnadzeju – ki naj bi nakazovale določen kompromis med velesilama). Bela hiša je sicer izrazila nasprotovanje ruski vojaški zasedbi nekaterih zgradb v litovskem glavnem mestu, vendar se tu na splošno meni, da junijski vrh Bush–Gorbačov ni ogrožen. S posebno pozornostjo v ameriški javnosti spremljajo tudi dokaj optimistične izjave, ki jih je dal senator Kennedy po sestanku z Gorbačovom. Sovjetski predsednik ja ameriškemu senatorju zagotovil, da sovjetska vlada ne bo uporabile sile, razen v primeru, če bi bila ogrožena življenja. **(M. M.)**

Iz Vilniusa poročajo, da so desantne vojaške enote zajele več deset »dezerterjev« iz sestave oboroženih sil, ki so našli zatočišče na psihiatričnih klinikah. Zaradi tega naj bi litovska vlada še danes poslala v Moskvo ostro protestno brzojavko.

Namestnik predstavnika Litve v Moskvi Robertas Virbickas je v telefonskem pogovoru povedal, da je sovjetska armada zasedla tudi mestni partijski komite v Kleipedi. Omenil je, da so na sinočnjem plenumu samostojne KP Litve sprejeli sklep, v katerem priznavajo poraz na volitvah v parlament, hkrati pa so ocenili, da je njihov »komunistični« program izčrpan in da se bo zato partija v kratkem preimenovala. Ne izključujejo možnosti, da se bodo prekrstili v socialdemokratsko stranko Litve.

MIHA LAMPREHT

sun microsystems
POOBLAŠČENI ZASTOPNIK
Mikrohit

DANES V DELU

- **Fiat tempra v Info centru**
  Pol leta prej v prodaji kot pri Crveni zastavi
- **Predlog za »zeleni parlament«**
  Forum za razprave o ekologiji
  stran **3**
- **Ali je nova agrarna reforma, kot jo predlaga Kmečka zveza, zares smotrna in realna?**
  Pet javnih vprašanj Kmečki zvezi
- **Mandat za četrto Jugoslavijo**
  Ali bo država ostala brez skupščine?
  stran **9**
- **Na poti k 9-letni osnovni šoli**
  Iz šole naj se izloči vsa politična ideologija in organiziranost
  stran **10**
- **Obnova Jurkloštra**
  Nova podoba druge najstarejše slovenske kartuzije
  stran **13**

SDZ je za odcepitev

Slovenska demokratična zveza je v CD predstavila svoj Projekt uresničitve slovenske samostojnosti – Dr. Hubert Požarnik pričakuje zmago Demosa

LJUBLJANA, 27. marca – V veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani je danes potekala konvencija SDZ z naslovom Projekt uresničitve slovenske samostojnosti. Na konvenciji so številni ugledni predstavniki SDZ predstavili poglede na bodočo ureditev posameznih področij življenja v Sloveniji.

Predsednik SDZ dr. Hubert Požarnik je v uvodu poudaril, da bodo na volitvah zmagali in lahko zato že danes z gotovostjo trdijo, da jim bo po 8. oziroma 22. aprilu uspelo odpraviti samovladje boljševizma na Slovenskem, kajti zmaga Demosa bo po njegovih besedah dokaz življenjske moči in interesov slovenskega naroda in demokracije. Dr. Požarnik je posebej pozdravil tudi goste, ki so se udeležili današnjega shoda SDZ, med drugim ameriškega konzula iz Zagreba, Rudolfa Šušelja, predstavnika zveze slovenskih Amerikancev, dr. Daliborja Brozovića, podpredsednika HDZ in druge.

Po nastopu dr. Požarnika je za govorniški oder stopil dr. Dimitrij Rupel, ki je predstavil osnovne značilnosti projekta uresničitve slovenske samostojnosti. Dejal je, da SDZ stoji na prelomnici, zato je njihova naloga prenehati igrati vlogo jagnjeta iz basni o volku in jagnjetu. Ni dovolj, je dejal Rupel, da nenehno v Sloveniji dokazujemo, da ne kalimo vode volku, ker jo pijemo pod njim, mogoče je zdaj pravi čas, da volku to vodo resnično skalimo in se izkažemo – ne kot čreda, temveč kot odgovorni ljudje, ki vedo, kaj hočejo. Zato so v SDZ pripravili besedilo nove slovenske ustave, za katero je dejal, da je lahko temelj za prvo pravo slovensko ustavo. To besedilo bo SDZ najprej predložila Demosu in drugim strankam, o njem pa naj bi odločali na referendumu. Potem ko je predstavil najpomembnejše točke iz besedila nove slovenske ustave, je nekaj pikrih besed namenil tudi komunistom, ki da zdaj trdijo, da so sposobni zagotoviti miren prehod v demokracijo v Sloveniji. »V preteklosti se komunisti niso najbolj izkazali pri iskanju poti v demokracijo, zakaj bi torej bili edini zanesljivi vodniki na tej poti,« je zaključil dr. Dimitrij Rupel.

Nadaljevanje na 2. strani

MARKO PEČAUER

LOTO

12. kolo:
1, 3, 4, 7, 8, 22, 39
in dodatna 10.
INFORMACIJE O IGRAH NA SREČO: **TELEFON 9862!**

PROJEKT URESNIČITVE SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI – Dr. Hubert Požarnik na konvenciji SDZ. (Foto: Srđan Živulović)

Predvolilno srečanje socialistov

Ob temi, kako iz krize, so se predstavili kandidati za delegate v zboru združenega dela

LJUBLJANA, 27. marca – Slovenski socialisti so imeli danes svoje drugo predvolilno srečanje. Če so prvega, na katerem so se predstavili njihovi kandidati za funkcije v predsedstvu republike in za delegatska mesta v družbenopolitičnem zboru, imenovali Slovenska pot, so drugega naslovili Pri nas doma – kako iz krize. Tokrat so se predstavili nekateri kandidati Socialistične zveze Slovenije za delegate v republiškem zboru združenega dela.

Srečanje, ki ga je vodil Dušan Semolič, je s svojo razpravo odprl. mag. Viktor Žakelj, s svojimi pogledi pa so se predstavili še Pavle Brglez, David Valentinčič, Zvezdan Žlebnik, dr. Andrej Ocvirk, mag. Tone Jerovšek, Avgust Gril, Jože Osterman in Valentin Pivk, potem pa je stekla še razprava.

Seveda so na današnjem srečanju nizali predvsem poglede o tem, kako se rešiti iz gospodarske krize, čeprav seveda ni manjkalo tudi povezovanja gospodarskega in političnega sistema. Največ besed, kar je razumljivo, je bilo namenjenih obremenitvam gospodarstva, ki je kot je dejal eden izmed kandidatov, v predvolilnem obdobju preveč ob strani in tiho prenaša bremena.

Sicer pa, je opozarjal drugi, je že zadnji čas, da začnemo upoštevati vsaj tri zakonitosti: narediti največ in predvsem sami, začeti ceniti dosežke in vrednote in ne le kritizirati in objektivizirati ambicije, kajti nerealne obljube v predvolilnih bitkah in gradovi v oblakih so velika nevarnost, ker niso uresničljivi.

Bistvo današnje razprave pa je bila spet gospodarska samostojnost republike, oziroma vprašanje, katera država, Slovenija ali Jugoslavija, hoče iz krize. Ali drugače: Slovenija ima v ustavi sicer zapisano svojo ekonomsko in siceršnjo suverenost, a programe za izhod iz krize pišejo v Jugoslaviji. In v Jugoslaviji tudi odločajo, ne s soglasjem, kar bi moralo biti temeljno po ustavi iz leta 1974, ampak s preglasovanjem in z ukrepi. Izrečenih je bilo nekaj zamisli kako udejaniti ekonomsko suverenost – ta naj bi bila možna samo v konfederaciji, večkrat pa je bilo rečeno tudi to, da je iluzija razmišljati, da je našemu gospodarstvu dovolj samo Evvropa, ker da potrebujmo tako evropski kot jugoslovanski trg. Samostojnost pa je vendar nujna, da se ne bi uresničile napovedi, da v neenakomerni federaciji večina postopoma asimilira manjšino.

J. T.

Za samostojno Slovenijo, vendar ne za odcepitev

Centralni komite ZKS-SDP je hkrati predlagal, naj bi prepovedali organiziranje strank v vojski

LJUBLJANA, 27. marca – Kakšna naj bo nova jugoslovanska politika ZKS-SDP? Centralni komite je na današnjem zasedanju na to vprašanje odgovoril zelo jasno: stranka je odločno za konfederalno demokratično Jugoslavijo ali za konfederalni status Slovenije v Jugoslaviji.

Uvodničar k tej osrednji točki današnjega zasedanja Milan Balažic je novo jugoslovansko politiko brez ovinkov začrtal takole: Samostojnost Slovenije da, odcepitev ne. Po njegovem bi bilo zdaj skrajno neodgovorno, če bi se Jugoslaviji odpovedali v trenutku, ko se v vseh njenih delih krepijo demokratične sile in se povečuje njihov ugled in ko stranka dobiva kompetentne in legitimne sogovornike za oblikovanje nove jugoslovanske družbene pogodbe. Stranka demokratične prenove bo sodelovala z vsemi, ki bodo imeli v svojih programih zapisano večstrankarstvo pravno in socialno državo ter civilno družbo, tržno ekonomijo, svobodo in zaščito posameznika, nacionalno suverenost in ekonomsko demokracijo.

Za nekdanjo ZKJ je predlagal, naj bi jo razpustili, v prehodnem obdobju pa naj bi storili vse potrebno za ustanovitev nove jugoslovanske zveze demokratične levice kot enega ključnih partnerjev pluralistično zastavljene jugoslovanske okrogle mize, ki naj oblikuje temelje nove jugoslovanske konfederalne pogodbe. Ta jugoslovanska zveza demokratične levice bi se lahko imenovala tudi Zveza strank za demokratični socializem. Nadaljevanje na 2. strani.

BRANKO SOBAN

• Rehabilitacija Pučnika in Vilčnika

V skladu z izjavo o preteklosti je CK nocoj sprejel sklep o politični rehabilitaciji dr. Jožeta Pučnika, sedanjega predsedniškega kandidata Demosa, in prof. Ota Vilčnika, ki sta bila svoj čas člana ZK. CK je hkrati dal pobudo za obnovo in revizijo sodnega postopka proti njima.

Znanost naj ne bi več bila dekla ideologije

Znanstveni forum naj bi zagotovil avtonomijo znanosti – Polemičen referat dr. Hribarja

LJUBLJANA, 27. marca – Znanstveni forum, ki so ga ustanovili danes, naj zastopa predvsem interese znanosti, vendar pa ne sme biti nekakšen mehanični naslednik prejšnje organizacije znanstvenoraziskovalne dejavnosti pri nas. Predvsem pa mora znanstveni forum v novih razmerah ohraniti pokončno držo v odnosu do ideologije, zato mora biti apolitičen in tudi nadstrankarski.

Tako so med drugim ugotavljali na ustanovnem zboru slovenskega znanstvenega foruma, telesa, ki naj bi slovenski znanosti in raziskovanju zagotovil avtonomni položaj, hkrati pa omogočil vpliv na pomembna družbena dogajanja. Delo znanstvenega foruma naj temelji na osnovnih načelih, kot so demokracija, avtonomnost, nadstrankarstvo in prožnost, torej normah, ki v preteklosti tudi tukaj niso bile pretirano spoštovane. O tem je polemično in tudi travmatično spregovoril dr. Tine Hribar, ki je v tematskem referatu o samoorganiziranju znanosti v osamosvojeni Sloveniji napravil nekakšen obračun odnosa znanosti do ideologije in ideologije do znanosti. Popolnoma negativno je ocenil dosedanjo organizacijo znanstvene dejavnosti, ki naj bi bila, kot je poudaril, »dekla ideologije«. Prišlo je do zloma akademske etike, zato je sramotno, da se slovenska univerza imenuje tako, kot se. Končal je z mislijo, da bi moral biti znanstveni forum izraz slovenske nacionalne skupnosti oziroma znanosti, ne pa last ideologije. Če ne bo tako, je ugotovil, si bo morala znanost poiskati drugačno pot.

V razpravi, ki je bila na trenutke precej podobna razpravam na že odpravljeni Raziskovalni skupnosti Slovenije, so se slednjič zavzeli za forum, ki bo spoštoval načelna izhodišča. Na koncu so sprejeli izjavi, s katerima protestirajo proti prevelikim obveznostim Slovenije do zveznega proračuna, načrtovano gradnjo nadzvočnega letala pa so označili za projekt tiste vrste, »ki ne more biti po naši volji.«

JANEZ KOVAČIČ

SDK Jugoslavije zahteva plačilo kotizacije

LJUBLJANA, 27. marca – Danes je v ljubljansko centralo službe družbenega knjigovodstva prispela zahteva SDK Jugoslavije, naj izpolnijo plačilo, ki ga je Slovenija dolžna kot svoj redni prispevek (kotizacijo) v zvezni proračun.

V boju zoper srbsko gospodarsko blokado je namreč Slovenija kot obrambno sredstvo uporabila tudi tisti del denarja, ki gre iz zveznega proračuna v Republiko Srbijo za tamkajšnje gospodarske posege.

Ker prejema Srbija iz proračuna za posege v gospodarstvu, za socialne programe in kot dopolnilen denar za Kosovo – po slovenski oceni – okrog 15 odstotkov, je slovenski izvršni svet znižal slovenski obrok februarske kotizacije za zvezni proračun za tak odstotek ali za 14,3 milijona dinarjev.

Po nedavnem sklepu slovenske skupščine pa generalni direktor SDK v Sloveniji – dokler uradno ne ugotovijo, da je srbska blokada ukinjena – ne sme poseči v žiro račun IS Slovenije.

ILJA POPIT

Albanci bodo za praznik srbske državnosti molčali

Božur pa je prebivalcem Kosova naslovil poziv, naj svojo privrženost Srbiji dokažejo z delovno vnemo – Še nekaj zastrupitev – Čistke v milici

OD NAŠEGA DOPISNIKA

PRIŠTINA, 27. marca – V Đakovici so davi našli več pamfletov s pozivi Albancem na oboroženo vstajo. Provokacija, od katere so se ogradile kosovske alternativne politične skupine, je povezana z jutrišnjim praznikom državnosti enotne Srbije, ki letos sovpada tudi z začetkom muslimanskega verskega praznika ramazana.

V zvezi s srbskim državnim praznikom je bilo te dni slišati veliko govoric. Ljudje so napovedovali marsikaj, od splošne stavke do mirnih protestov, denimo sedenja na ulicah itd. Albanci so na mnogih protestnih zborovanjih zavrnili praznovanje 28. marca kot svojega praznika. To so danes ponovno poudarili predstavniki Demokratične zveze Kosova, Mladinskega parlamenta, Socialdemokratske in Kmečke stranke, Združenja za jugoslovansko demokratično pobudo in Odbora za človekove pravice, ki so skupno predlagali, naj bo jutrišnji dan – dan molka. Kosovcem predlagajo, naj se jutri ob normalnem opravljanju dela in obveznosti čimmanj gibljejo po ulicah. Med 12. in 14. uro pa naj bi se popolnoma umaknili iz javnosti. S tem mirnim samoomejevanjem svobode, kot so poudarili na tiskovni konferenci, opozarjamo na obletnico, ko je z brutalnostjo določene politike in njenega represivnega aparata zanikana volja večine prebivalcev Kosova, na obletnico, v kateri je pospešeno in skrajno zmanjševana svoboda izražanja, gibanja, soodločanja, vse do pravice do življenja.

Na drugi strani je Božur vsem prebivalcem Kosova, ne glede na nacionalno pripadnost, čestital za praznik in jih pozval, naj jutri z delovno vnemo pokažejo svojo privrženost Srbiji. Že danes so v počastitev praznika položili dva temeljna kamna, in sicer v Obiliću za novo blagovnico in v vasi Staro Gracko blizu Lipljana za nov proizvodni obrat bratov Karić. Jutri bo velika proslava v Kosovem Polju, kjer bodo prav tako položili temeljni kamen za novo tovarno železniške opreme, ki jo bo financiral beograjski ŽTO. Nadaljevanje na 2. strani.

BRANIMIR NEŠOVIĆ

• Čistke v pokrajinski policiji se nadaljujejo. Danes so suspendirali 54 miličnikov v Uroševcu. Minula dva dni pa je enaka usoda doletela 74 miličnikov v Podujevu, 26 v Peči, 13 v Dečenih, pet v Klini in (nepreverjeno) 80 v postaji v prištinskem Vranjevcu, kjer naj bi del miličnikov slekel uniforme iz solidarnosti s suspendiranimi. S tem odstranjevanje nezanesljivih »elementov« ni končano. Značilne so tudi menjave albanskega poveljniškega kadra, ki ga praviloma nadomeščajo s srbskim. Napovedana je tudi menjava v vodstvu pokrajinske službe državne varnosti. Suspendiranim policistom odvzamejo orožje, opremo in uniformo, do končne odločitve (ali jih bodo premestili na drugo delo ali odpustili) bodo prejemali nadomestilo osebnega dohodka.

• Po enem mesecu opravljanja dolžnosti glavnega in odgovornega urednika TV Priština je danes Boško Drobnjak nepreklicno odstopil. Mnenja je, da je delo v tej ustanovi popolnoma blokirano in zrelo za prisilno upravo. Srbska redakcija Radia Priština pa bo od jutrišnjega praznika naprej podaljšala oddajanje za dve uri na dan.

WORDSTAR
SRC KEMIJA
Ekskluzivni distributor za Jugoslavijo
tel. (061) 273-373, 271-280, 273-385, 273-387

V gosteh mednarodna helsinška federacija

BEOGRAD. 27. marca (Tanjug) – Predsednik predsedstva SFRJ dr. Janez Drnovšek je danes sprejel predsednika mednarodne helsinške federacije za človekove pravice grofa Karla von Schwarzenberga, ki vodi delegacijo te organizacije na obisku pri nas. Gost je posredoval gostitelju vtise in opažanja delegacije, ki je obiskala Kosovo, govorila pa sta tudi o širšem sklopu demokratizacije družbenih in političnih odnosov v Jugoslaviji. Dr. Drnovšek pa je člane delegacije posebej seznanil s spremembami v našem političnem sistemu in kazenski zakonodaji. Opozoril je, da pri nas potekajo pomembne demokratične spremembe, ki imajo med drugim cilj zagotoviti učinkovito delovanje pravne države in najširše pravice in svoboščine vsem državljanom, ne glede na narodnostno, politično ali versko pripadnost. Več na 2. strani. (Telefoto: Tanjug)

Dogovor o urejanju skupnega in občega

Vodstvi SRBiH in SR Srbije sta se sestali v Beogradu – Soglasje stališč do razmer na Kosovu

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Vodstvi SR Bosne in Hercegovine in SR Srbije sta na današnjem sestanku v Beogradu posebno pozornost namenili družbeno-ekonomskemu položaju v državi, uresničevanju reforme, ustavnim spremembam in problemom v delovanju federacije.

Sogovorniki so opozorili na problem velike nelikvidnosti gospodarstva in poudarili, da utegne pretirana omejitvenost denarne politike resno škodovati proizvodnji oziroma neposredno zmanjšati proizvodnjo. Zato je treba v drugi fazi uresničevanja protiinflacijskega programa nujno doseči ravnotežje med protiinflacijskim bojem in sprejemljivo ravnijo financiranja tekoče proizvodnje, s tem pa bodo izpolnjeni pogoji za nov razvojni ciklus. Obravnavali so vprašanja, pomembna za obe strani oziroma za nekatere skupne programe, denimo s področja razvoja energetike, izkoriščanja Drine, graditve novega cestnega omrežja, proizvodnje letal.

Obe strani soglašata, da je treba čimprej sprejeti novo zvezno ustavo, ker imata boj za ohranitev jugoslovanske federacije kot demokratične in socialisitčne tvorbe njenih narodov ter ustavitev dezintegracijskih tendenc v njej, po skupni oceni, velik pomen.

Kar zadeva razmere na Kosovu, sogovorniki v celoti soglašajo z delovanjem ukrepov pravne države za preprečevanje terorizma albanskih separatistov.

PODJETJA, ZASEBNIKI!
Dostava vseh vrst pošiljk do 50 kg od vrat do vrat!
Pošiljko prevzamemo od vas osebno in jo preko lastne distribucijske mreže dostavimo prejemniku v 24 urah.
YU PD®
Jugoslovanska paketna distribucija
(061) 319-404, 312-988 n. c.
POKLIČITE ŠE DANES!
V marcu dostavimo vašo prvo pošiljko brezplačno!

Zvezni zbor je zahteval odpravo ustavnih razlik

Ustavno sodišče je ugotovilo, da so vse federalne enote sprejele dopolnila, nasprotna ustavi SFRJ

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 27. marca – Čeprav sta srbska in črnogorska skupščina hoteli izsiliti odločitev, da naj bi ZIS pripravil zvezni zakon, s katerim bi odpravil škodljive posledice revizije dodeljevanja zemlje kolonistom v Makedoniji in na Kosovu ter prepovedi vrašanja kolonistov v te kraje, danes zvezni zbor skupščine SFRJ tega predloga ni sprejel.

Danes je zvezni zbor razpravljal tudi o mnenju ustavnega sodišča Jugoslavije o dopolnilih k ustavam republik in pokrajin. Septembra lani, ob velikem zgražanju nad slovenskimi dopolnili, je namreč zvezni zbor zahteval od ustavnega sodišča SFRJ, naj da mnenje o vseh amandmajih republik in pokrajin. Ustavno sodišče je to storilo in ugotovilo, da so v vseh zveznih enotah sprejeli nekatera dopolnila, ki niso v skladu z zvezno ustavo. Zato je danes zvezni zbor sklenil, da morajo republike in pokrajini v svojih ustavah, najkasneje v treh mesecih, odpraviti nasprotja z zvezno ustavo.

Mijad Šuković (Črna gora)je zboru tudi predlagal, naj sklene, da bo po treh mesecih preveril, ali so bila neskladja odpravljena. Šuković je tudi dejal, da ustava iz leta 1974 in zadnji amandmaji obvezujejo republike in pokrajini, da svoje ustave uskladijo z zvezno. Slovenski delegati Janez Lukač, Peter Hedžet in Gojmir Komar pa so opozorili, da to ni res in da so republike suverene tudi pri sprejemanju svojih ustav. Nadaljevanje na 3. str.

JANJA KLASINC

• Razglasitev ustavnega zakona o podaljšanju mandata delegatov v zvezni skupščini, predvideno za današnjo sejo zveznega zbora skupščine SFRJ, so odložili, ker skupščine vseh zveznih enot do tega predloga še niso zavzele stališča. O tem, ali so že nastale možnosti, da bi delegatom tega skupščinskega doma podaljšali mandat do konstituiranja pluralistične skupščine SFRJ, vendar najkasneje do konca leta, bodo delegati zveznega zbora odločali na naslednji seji, ki bo 10. aprila.

S TELEPRINTERJA

Napisi »Srbi ven iz Bosne!«

SARAJEVO, 27. marca – Ponoči s ponedeljka na torek so neznanci s črnim sprejem izpisali na zidu stare srbske pravoslavne cerkve na Baščaršiji približno 5 metrov dolgo in skoraj meter visoko parolo: »Srbi ven iz Bosne!« To nacionalistično parolo so okrasili tudi s polmescem in peterokrako zvezdo. Parolo z isto vsebino in enake velikosti, ki je bila prav tako izpisana s črnim sprejem, so danes zjutraj odkrili tudi na zidu doma JLA, zraven pa še parolo: »Živel islam!« Sarajevski kriminalisti, ki za zdaj še niso odkrili povzročiteljev tega kaznivega dejanja, bodo dali podrobnejše sporočilo za javnost jutri. (V. E.)

Muslimani proti priseljevanju Albancev

SKOPJE, 27. marca (Tanjug) – Predsedstvo republiške skupnosti pomuslimanjenih Makedoncev je na današnji seji izrazilo ogorčenje, ker republiške in občinske oblasti že polni dve desetletji omogočajo neovirano brezpravno vseljevanje Albancev s Kosova in Metohije v zapuščene hiše, pa tudi prilaščanje zemlje in drugih naravnih bogastev po makedonskih vaseh. Zahtevalo je, da je treba proti vsem vsiljivcem uveljaviti zakonske predpise in temu napraviti konec. Posebno ogorčenje je bilo izraženo zaradi malomarnega odnosa do zgodovinske vasi Gorno Vranovci pri Titovem Velesu, ki je bila do leta 1961 naseljena izključno s pomuslimanjenimi Makedonci.

Indijec na FSPN

LJUBLJANA, 27. marca – Na obisku na FSPN in pri Slovenskem politološkem društvu je prof. Nirmal Bose, predsednik Indijske asociacije za politične vede. Včeraj je predaval o sodobnih političnih procesih v Indiji, danes pa bo ob 17. uri na FSPN govoril o politični znanosti v Indiji. (D. B.)

Odlok ne zahteva več partijskih zastav

PIRAN, 27. marca – V piranski občini ni več obvezno izobešanje zastav ZKS-SDP ob praznikih. Danes so namreč tu sprejeli spremembo odloka o izobešanju zastav, dvojezičnih napisih in zunanjem videzu naselij. Predlog za spremembo tega odloga so že pred nekaj meseci podali delegati ZKS-SDP, ki so ugotovili, da so se časi tudi pri zunanjem političnem videzu bistveno spremenili. (B. Š.)

Smole: Ne delamo kupčije z ZIS

SEVNICA, 27. marca – Potem ko je na lokalnem radiu predstavil program RK SZS, je njen predsednik Jože Smole na zboru socialistov v Sevnici skupaj z Martinom Mlinarjem, kandidatom za republiški družbenopolitični zbor, odgovarjal na številna vprašanja udeležencev. Zavrnil je obtožbe, da je 45 let zavoženih in poudaril, da socialistična zveza ne dela kupčij z zvezno vlado, v mnogem pa jo podpira, ker ta hip nimamo drugega programa. Ko je govoril o odnosih med Slovenijo in Srbijo, je poudaril, da moramo vztrajati pri povračilnih ukrepih vse dotlej, dokler gospodarska blokada ne bo končana. (V. P.)

Darko Maver predsednik društva za kazensko pravo

LJUBLJANA, 27. marca – Društvo za kazensko pravo in kriminologijo Slovenije je na rednem letnem in tokrat tudi volilnem zboru za novega predsednika izbralo dr. Darka Mavra, docenta na Pravni fakulteti v Ljubljani in sodelavca Inštituta za kriminologijo. Ob tej priložnosti je Vasilij Polič, sodnik Vrhovnega sodišča Slovenije, sicer pa sekretar skupine za ustavnost, zakonitost in pravosodje pri republiški ustavni komisiji, predaval o položaju pravosodja in pravosodnih delavcev v bodočih ustavnih ureditvah Republike Slovenije in SFRJ. (B. G.)

Proti samoiniciativnemu razpuščanju OO ZK

MOSTAR, 27. marca (Tanjug) – Okoli 400 osnovnih organizacij zveze komunistov, je opozoril tukajšnji občinski komite ZK, je napačno obveščenih, da višji organi Zveze komunistov Bosne in Hercegovine soglašajo z razpustom osnovnih organizacij ZK v podjetjih. Dodal je še, da takih korakov ne smejo izvajati samoiniciativno.

Že devetič odprta meja

KOPER, 27. marca – Konec tega tedna bo del jugoslovansko-italijanske meje spet »živel« v duhu odprte meje. Tradicionalna prireditev treh obmejnih občin (Sežana, Dolina, Koper – ta občina se je pridružila prireditvi lani) poteka že deveto leto zapored. Tudi letos bo tako, ko se bodo prvi dan ob desetih v soboto, 31. marca v Prebenegu (Italija) zbrali udeleženci pohoda prek odprte meje in se napotili proti Socerbu in do Beke, pa nato prek Botača (mejni prehod za dvolastnike) nazaj do Prebenega. Na pohodu, dolgem približno 14 kilometrov, letos pričakujejo znatno več udeležencev kot lani, še zlasti zaradi namer in protestov, ki se pojavljajo na tej odprti meji. V današnjem pogovoru z novinarji je predsednik SO Koper dejal: »Želimo si odprto mejo, zato smo in tudi bomo obsojali pojave, dogodke in nesprejemljiva hotenja po širitvi mejnega pasu na meji, ki smo jo skupaj oblikovali prebivalci obeh držav.« (D. G.)

Povabilo tujim investitorjem

LJUBLJANA, 27. marca – Zvezni izvršni svet bo oktobra skupaj z organizacijo Združenih narodov za industrijski razvoj v Beogradu pripravil Forum za pospeševanje tujih vlaganj v Jugoslaviji. Naša podjetja naj bi za to srečanje pripravila projekte, za katere bi želela pridobiti tuje partnerje, UNIDO pa bo zagotovil prisotnost tujih podjetnikov. Vabila za sodelovanje na Forumu naj bi dobilo okrog 1500 jugoslovanskih podjetij v javni in zasebni lasti, ki bodo tujce lahko seznanila s svojimi načrti, možno pa bo navezovati tudi že trdnejše dogovore o sodelovanju. (A. Po.)

Peticija za pridružitev Evropski skupnosti

ZAGREB, 27. marca (Tanjug) – Radikalno združenje za Združene države Evrope je danes v Zagrebu objavilo peticijo, ki jo je podpisalo 1232 prebivalcev Hrvaške. Z njo zahtevajo sprejetje sklepa, da se Jugoslavija pridruži Evropski skupnosti.

Liberalci pri Šinigoju in Potrču

CELJE, 27. marca – Kot so napovedali, so predstavniki ZSMS-Liberalne stranke obiskali Mirana Potrča in Dušana Šinigoja ter ju seznanili z vsebino peticije za izgradnjo avtoceste Lendava–Maribor–Celje–Ljubljana, ki so jo vključili v akcijo Štajerska pomlad. Pri tem so vnovič povedali, da se ne strinjajo s hipotezo, ki jo zagovarja minister Jelenc, češ da bi čez Trojane gradili odstavni pas, hkrati pa se lotili projektiranja avtoceste. Liberalci menijo, da je prava rešitev čimprejšnja izgradnja avtoceste in nikakršen nadomestek. Sporazumeli so se, da bosta izvršni svet in ZSMS-Liberalna stranka imenovali po tri strokovnjake in tako sestavili ekipo, ki bi preučila sedanje variante nove avtoceste. Če se bo izkazalo, da ni primerna nobena, bo izvršni svet naročil nov projekt pri tujem projektantu. (I. B.)

AMZS nepolitična organizacija

LJUBLJANA, 27. marca – Na skupščini AMZS so pregledali delo v minulem obdobju in največ pozornosti namenili prometni preventivi in delovanju avtošol, kjer se pojavljajo čedalje ostrejše zahteve in tudi vse večja konkurenca (zasebne avtošole). Sprejeli so program dela za letošnje leto in sklenili, da bo AMZS nepolitična organizacija, zato tudi ne bo več kolektivni član Socialistične zveze.

Zmanjšano zanimanje mladih za NOB

MARIBOR, 27. marca – Na današnjem pogovoru mentorjev in razlagalcev revolucionarnih tradicij, ki je bil pri mestnem odboru ZZB Maribor, so ugotavljali, da se zmanjšuje zanimanje za njihovo delo. Vodja skupine razlagalcev in mentorjev Leo Čepič je poudaril, da je bilo v šolskem letu 1988/89 v primerjavi s prejšnjim šolskim letom 77 razlag manj. Anton Gregorčič pa je menil, da bi privabili mladino, če bi ji razlagali teme, ki so mladini privlačne. Za programe, oblike in metode dela se bodo zato še dogovorili z vsemi zainteresiranimi. (M. K.)

KOMPAS

V središču Ljubljane
ODDAMO V NAJEM
manjši lokal.

Informacije o pogojih oddaje v KOMPAS, EPS, Pražakova 4, Ljubljana, dne 30. marca 1990 pri Tomažu Pirnatu.

Predsednik srbskega IS o miru in svobodi na Kosovu

Visoki srbski funkcionarji so tujim in domačim novinarjem predstavljali razmere na Kosovu – Albanske emigrante bodo te dni začeli izganjati

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Na Kosovu se prelamlja marsikaj od tega, kar se tiče Jugoslavije. Zdaj je že zanesljivo, da v nekaterih delih države obstaja tendenca, po kateri naj se Jugoslavija, kakršna je zdaj, dezintegrira. Treba je le še najti krivca, ki bo moral prevzeti zgodovinsko odgovornost, zato se podpira separatiste, da bi lahko Srbiji pripisali represivno politiko. S tem bi nastal vtis, da z njo ni več mogoče mirno živeti.

To je danes dejal predsednik srbskega izvršnega sveta Stanko Radmilović na pogovoru s tujimi in domačimi novinarji, ki sta se ga udeležila tudi republiška sekretarja za notranje zadeve in zdravstvo Radmilo Bogdanović in Vladimir Petronić.

Radmilović je novinarje seznanil s poglavitnimi nameni iz programa za mir, svobodo, demokracijo in napredek Kosova, ki izhaja iz tega, da je pokrajina že stoletja neločljiv del Srbije, brez katerega ne bi obstajala. Drugače povedano, Srbije brez Kosova ni. Poleg tega bodo vsem zagotovljeni mir, svoboda in enakopravnost, z nikomer pa ne bodo grdo ravnali. To velja tudi za Albance, ki bodo deležni enakopravnosti, vendar nič več od tega. Popolna demokratizacija se tudi Kosovu ne bo izognila in večstrankarski sistem se bo izražal svobodno brez ideoloških omejitev. Le-te bodo obstajale samo takrat, ko bo šlo za ozemeljsko celovitost Srbije in Jugoslavije in za preprečevanje vseh oblik sovraštva in nasilja. Odpravljena bo tudi krivica, storjena Srbom in Črnogorcem, ki so se izselili pod pritiskom. Spodbujali bodo hitrejši gospodarski razvoj pokrajine, za katero bo Srbija letos namenila okoli 130 milijonov dolarjev, brez sredstev, zbranih iz davka na osebne dohodke, o čemer je zakonski predlog že v proceduri.

Glede domnevne zastrupitve učencev na Kosovu je dejal, da gre za farso s področja posebne vojne. Njen cilj je, v svet poslati informacijo, da Srbi zastrupljajo Albance. S tem bi povzročili ogorčenje staršev, končni cilj pa je prelivanje krvi, katerega bi bili obtoženi Srbi in Srbija, je dejal Radmilović.

Republiški sekretar za notranje zadeve Radmilo Bogdanović je v odgovoru na vprašanje dopisnika londonskega Daily Telegrapha o izgonu emigrantov dejal, da bodo te dni izročili (prve) odločbe o odpovedi gostoljubja tistim Albancem, ki niso dobili našega državljanstva, gostoljubje pa so zlorabili. Če se odločbam ne bodo podredili, bodo izgnani v Albanijo ali izročeni visokemu komisariatu ZN za begunce. Po oceni gre za 700 ljudi, ki jim bodo bivanje v Jugoslaviji prepovedali v skladu z mednarodnimi predpisi.

Na vprašanje novinarja Politikenega Sveta, ali bodo gostoljubje odpovedali tudi Fadilu Hoxhi, je odgovoril, da je Hoxha jugoslovanski državljan in da ukrep zanj ne velja. Kar se tiče kazenske prijave proti temu bivšemu kosovskemu in jugoslovanskemu funkcionarju, je povedal, da se postopek nadaljuje.

V zadnjih dogodkih na Kosovu je bilo 46 Srbov in Črnogorcev ranjenih, od tega šest tako zelo, da bodo imeli hujše posledice. Odkrili so sedem napadalcev, ki so v priporu, druge pa še iščejo. Zdaj so kadrovsko zasedene in ustanovljene vse enote SNZ na Kosovu, tako da varstvo ustavne ureditve v pokrajini od danes naprej deluje.

ZIS trdi, da je federacija varčna

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Federacija je zmanjšala zajemanje v sklade gospodarstva in prebivalstva za skoraj 11 odstotkov, je sporočil sekretariat ZIS za informacije. Zvezni proračun za letošnje leto je skoraj 75,3 milijarde dinarjev, od česar je bilo vrnjeno ali odobreno za vrnitev približno osem milijard. Toda v gospodarstvu ni čutiti večje razbremenitve, ker občinski, republiški in pokrajinski prihodki istočasno celo naraščajo. Država oziroma države so si v dveh mesecih letošnjega leta zaračunale 53 milijard dinarjev. Za federacijo je šlo 9,7 milijarde ali 18 odstotkov te vsote, kar se kaže v zmanjšanju v primerjavi s prejšnjimi 24 odstotki. Ostalo so porabile občine, medobčinske skupnosti in republike. Prihodki za splošne družbene in skupne potrebe so se zmanjšali samo v Bosni in Hercegovini (z 10 na 9 odstotkov) in Črni gori (z 1,3 na 1,1 odstotka). V vseh drugih zveznih enotah so narasli: v Srbiji s 25 na 26, Hrvaški z 18 na 22, Sloveniji s 17 na 20 odstotkov in v Makedoniji s 3 na 4 odstotke.

Napake miličnikov v Benkovcu

Hrvaški sekretar za notranje zadeve ugotavlja, da bi incident na zboru HDZ lahko preprečili

ZAGREB, 27. marca (Tanjug) – Čeprav v času načrtovanja varnostnih ukrepov ni bilo znano, da bo ustanovna skupščina Hrvatske demokratske zajednice v Benkovcu v nasprotju z napovedjo na prostem pred hotelom, bi morali organi za notranje zadeve, še zlasti vodja zaščite, varnostne ukrepe prilagoditi novim okoliščinam.

To je poudaril republiški sekretar za notranje zadeve Vilim Mulc, ko je hrvaški izvršni svet seznanil z novimi ugotovitvami komisije o ravnanju organov za notranje zadeve pred in med zborovanjem HDZ, ki je bilo 18. tega meseca. V poročilu je tudi rečeno, da je bilo v načrtu predvidenih dovolj delavcev za zavarovanje zborovanja in da jih je toliko tudi dejansko sodelovalo, vendar so bile ugotovljene tudi pomanjkljivosti. Niso namreč v zadostni meri konkretizirali nalogo neposrednih izvajalcev, poleg tega pa niso predvideli potrebnih sredstev za zveze. Komisija posebej opozarja na pasivnost vodje, ki je odločilno prispevala k zamudam pri odzivanju najprej na besedne provokacije, potem pa na različne predmete, s katerimi so se obmetavale sprte skupine.

Zaradi malomarnega opravljanja delovnih nalog so suspendirali komandirja postaje milice pri postaji javne varnosti Benkovac Velimirja Ćirovića, ki je bil z varnostnim načrtom za zborovanje podrejen voditelju zavarovanja na kraju dogodka. Proti njemu, pa tudi proti načelniku postaje javne varnosti Anteju Ljubičiću so uvedli disciplinski postopek.

Po prekinitvi zborovanja oziroma doslej so identificirali štiri ljudi, ki so metali različne predmete. Proti njim so uvedli postopek zaradi prekrška.

Preiskovalni sodnik je proti Željku Kučiću in Zvonimiru Vrkiću, redarjema HDZ za zborovanju v Benkovcu, uvedel preiskavo, ker ta ranila Boška Čubrilovića.

● Zahtevamo, da se zakon o plačah dosledno izvaja v vsej državi. Če tisti, ki so predpisano mejo presegli, tega denarja do srede prihodnjega meseca ne vrnejo, bo izvršni svet hrvaškega sabora prevzel odgovornost za izplačevanje OD v republiki in omogočil njihovo rast. S tem je hrvaška vlada odgovorila na vse bolj pogoste obtožbe, češ da je kriva za slabe plače na Hrvaškem. Zaposleni v tej republiki so v zadnjih štirih ali petih mesecih s tradicionalnega drugega mesta (za Slovenijo) zdrsnili na četrto mesto in zdaj za tri odstotke zaostajajo celo za jugoslovanskim povprečjem. To se je dogajalo v času, ko je Srbija, ki je zdaj po izplačanih osebnih dohodkih na drugem mestu, po statističnih podatkih ustvarila v primerjavi s Hrvaško za polovico manj akumulacije v dobičku; razmerje med izgubami in akumulacijo je v Srbiji slabše za 39,8, akumulacija na delavca manjša za 32,9 odstotka, izgube na delavca pa večje za približno 10 dostotkov. S pojasnilom, da tako zaradi discipliniranega izvajanja predpisov ni nihče več zadovoljen še zlasti zaradi tega, ker se je izvedelo, da v republiki ni bilo izplačano niti toliko, kot dopušča zakon.

Kar se tiče slednjega, ki je poskušal napasti dr. Franja Tuđmana, je bilo rečeno, da je javni tožilec proti njemu vložil zahtevo po preiskavi. Danes so tudi sporočili, da je napadalec duševno prizadeta oseba. V tej zvezi je republiški sekretar za upravo in pravosodje Ivan Funić navedel nekatere podrobnosti, iz katerih pa ni razvidno, ali je storilec zares hotel napasti Tuđmana, vendar je dejstvo, da je Čubrilović nameril pištolo v redarja, ko ga je ta poskušal ustaviti. Redar HDZ je potem, ko mu jo je vzel, vzkliknil, da je z njo hotel ubiti dr. Tuđmana.

Demokratična akcija Muslimanov

Odprti bodo za vse, oživljali pa bodo nacionalno samozavest Muslimanov

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SARAJEVO, 27. marca – Ker republiški zakon o združevanju občanov prepoveduje združevanje po nacionalni in verski pripadnosti, bodo bosansko-hercegovski Muslimani v prvi polovici maja ustanovili stranko Demokratične akcije in ne Jugoslovanske muslimanske stranke, kot so nameravali sprva. To so na današnji novinarski konferenci povedali predstavniki iniciativnega odbora te stranke, ki za zdaj združuje 40 muslimanskih intelektualcev iz Sarajeva, Zagreba, Ljubljane, Maribora, Banja Luke in Velike Kladuše.

SDA bo jugoslovansko usmerjena in bo sodelovala z vsemi strankami, združenji in gibanji v državi, ki se bodo zavzemala za uveljavitev pravic in svoboščin muslimanskega življa. Iniciativni odbor je že navezal stike z muslimanskima strankama v Kopru in Veliki Kladuši ter Jugoslovanskim muslimanskim forumom, ki ga ustanavlja dr. Mohamed Filipović iz Sarajeva. **Alija Izetbegović** je ob tem poudaril, da je SDA odprta za vse državljane, ne glede na njihovo nacionalno ali versko pripadnost, ki so pripravljeni podpreti njene programske cilje.

V sporočilu za javnost je iniciativni odbor SDA med drugim poudaril, da so bosansko-hercegovski Muslimani, ki živijo v BiH in zunaj njenih meja, avtohtoni bosanski narod in da so eden šestih zgodovinskih narodov Jugoslavije s svojo zgodovino, kulturo, vero, pesniki in pisatelji. SDA oživlja nacionalno zavest bosansko-hercegovskih Muslimanov, in zahteva spoštovanje njihove nacionalne samobitnosti z vsemi pravnimi in političnimi konsekvencami. Enake pravice priznavajo tudi Srbom in Hrvatom ter vsem drugim narodom in narodnostim v BiH, odločno pa se bodo uprli vsakemu poskusu destabilizacije BiH, ki je skupna država Muslimanov, Srbov in Hrvatov.

Izhajajoč iz svobode veroizpovedi kot temeljne človekove pravice se SDA zavzema za popolno svobodo delovanja vseh veroizpovedi in avtonomijo verskih skupnosti v Jugoslaviji. Zavzemajo se za svobodno izgradnjo verskih objektov in zahtevajo revizijo protiverskih urbanističnih načrtov, zahtevajo pa tudi primerno udeležbo vernikov v množičnih občilih, proste dneve ob verskih praznikih, kot sta bajram in božič.

VILI EINSPIELER

»Kolonialni režim na Kosovu«

Kako so člani mednarodnih organizacij za človekove pravice videli razmere na Kosovu – Rešitev: uveljavitev pravnega sistema

LJUBLJANA, 27. marca – »Naše poročilo opisuje razmere na Kosovu, ki je pod vojaško zasedbo, in breme pravega kolonialnega režima, ki vlada na Kosovu. Zaščita etničnih manjšin, ki živе na Kosovu, ne more biti opravičilo za tako vojaško zasedbo. Tudi ni opravičila za zlorabo človekovih pravic Srbov in drugih manjšin, ki živе na Kosovu, ki so se dogajale na Kosovu in se, žal, dogajajo še danes. Toda teh zlorab ni mogoče odpraviti z vojaškimi zakoni in s kolonialnim režimom. Tisto, kar je na Kosovu nujno, je pravni sistem, ki spoštuje resnico in pravico in ni odvisen od politike in političnih spletk. Takšen pravni sistem pa na Kosovu nikdar ni obstajal in ga v sedanjih razmerah tudi ni mogoče vzpostaviti.«

To je bistveni povzetek obširnega poročila o Kosovu, ki sta ga pripravili mednarodni organizaciji Helsinški nadzor in Mednarodna helsinška federacija za človekove pravice (IHF), potem ko so njuni člani obiskali Kosovo in druge dele Jugoslavije. V misiji so bili tudi newyorški odvetnik Kenneth Anderson, norveška antropologinja Berit Backer, norveški univerzitetni učitelj Kristoffer Gjotterud, Hester Minnema z Dunaja in predsednik IHF z Dunaja Karl von Schwarzenberg. V poročilu so Kenneth Anderson in drugi zapisali, da je Karla von Schwarzenberga sprejel tudi predsednik predsedstva SFRJ dr. Janez Drnovšek, obžalujejo pa, da niti srbske niti kosovske oblasti niso bile pripravljene pogovarjati se s člani IHF.

V brošuri, ki ima več kot 30 strani, so nadzorniki uresničevanja človekovih pravic po helsinških listinah zajeli vsa bistvena področja, ki prispevajo k razumevanju kosovske krize.

V uvodu je IHF največ pozornosti posvetil »politični diferenciaciji«, ki sta jo srbska in jugoslovanska zvezna vlada začeli kot politično čistko proti kosovskim Albancem, ki imajo 85-odstoten delež v skupnem prebivalstvu v pokrajini. Politična čistka se je začela leta 1988, ko naj bi se status Kosova kot »neodvisne« pokrajine – z lastno ustavo in s posebnim statusom v jugoslovanski federaciji – spremenil v popolnoma podrejeno provinco republike Srbije. Politična čistka jugoslovanskih oblasti je dosegla enega izmed vhruncev leta 1989 z množičnim zapiranjem pripadnikov albanske narodnosti, z njihovim odpuščanjem na veliko z dela (samo zato ker so bili Albanci) in ubijanjem brez razloga oseb, ki so sodelovale v javnih demonstracijah.

Ukrepi težke roke srbske in jugoslovanske zvezne vlade so se, piše v poročilu IHF, proti kosovskim Albancem nadaljevali tudi leta 1990. Tako so 24. januarja v Prištini policijske sile z vodnimi topovi in solzilcem zatrle proteste proti takim ukrepom. Veliko Albancev je bilo ubitih pri posredovanju varnostnih organov v nemirih 27. in 28. januarja.

Srbska vlada še naprej zapira Albance zaradi mirnih protestov, odpušča Ablance z vodilnih položajev v vladi in industriji, jih nadomešča s Srbi, živečimi zunaj Kosova. Srbska in jugoslovanska zvezna vlada trdita, da so takšni ukrepi nujni, da bi zaščitili nealbanske manjšine na Kosovu, predvsem Srbe in Črnogorce (skupaj z Romi, Turki in drugimi manjšinami), ki predstavljajo okrog 15 odstotkov kosovskega prebivalstva. Trdita tudi, da so taki ukrepi nujni, da bi zatrli albanski separatizem, preden bi se to gibanje utrdilo in preden bi albanski separatisti z oboroženim uporom poskušali doseči popolnoma neodvisno Kosovo ali Kosovo ločiti od Jugoslavije in ga nekako pripojiti tako imenovani Veliki Albaniji. Oboji, tako srbski kot albanski nacionalisti se sklicujejo, ko gre za oblast ali vsaj politični nadzor nad pokrajino, na zgodovino, na dogodke pred šestimi stoletji.

Helsinški organizaciji za človekove pravice na vse to ne gledata z naklonjenostjo, dokler gre za zlorabo človekovih pravic posameznikov ali etničnih skupin. Tudi zahteve po etnični čistosti so pogosto uperjene zoper človekove pravice. Ne nazadnje pa je Balkan premajhen, narodnosti na njem pa preveč, da bi mogli doseči v enem od delov etnično čistost, je zapisano v poročilu IHF.

Poročilo obravnava tudi politične korenine konflikta na Kosovu, ustavno krizo na Kosovu, kršitve človekovih pravic med ustavno razpravo, dolgotrajne pritiske na nealbanske manjšine na Kosovu, izolacije in mučenje Albancev v zaporu v Leskovcu, proces proti Azemu Vllasiju in druga zanimiva sporna vprašanja, ki jih bomo še obdelali.

VLADO ŠLAMBERGER

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Molk Albancev

Še dva temeljna kamna obetajo za jutri, in to za popolnoma novo naselje »Srpsko selo« (nekje v bližini Kosovega Polja) ter za prvih 300 (od načrtovanih 2000) novih stanovanj (v Prištini) za povratnike. Na čelo Direkcije za povratek Srbov na Kosovo (oziroma kolonizacijo, kot jo imenujejo Albanci) so postavili petega podpredsednika srbske vlade s sedežem v Prištini Momčila Trajkovića.

● V OK ZK Prištine je bila danes tiskovna konferenca, na kateri so povedali, da so od 4721 delavcev nekdanjega gradbenega podjetja Ramiz Sadiku zaposlili 2820, med njimi 1100 v novem Ramiz Sadiku. Rahman Morina je ob tem menil, da so v posameznih občinskih središčih premalo storili za zaposlovanje teh delavcev. Izognil se je večini splošnih novinarskih vprašanj in v zvezi z njimi obljubil posebno tiskovno konferenco. Poudarimo le njegovo misel, da delavci in šolarji niso krivi za nedavne dogodke (demonstracije, stavke) in da bi sodniki to morali upoštevati pri odmerjanju kazni. Te naj bi bile bolj selektivne, predvsem denarne, zaporne pa le za organizatorje neredov.

V pričakovanju jutrišnjega praznika je tudi danes v vsej pokrajini okrepljen policijski nadzor. Pogoste so kontrole potnikov, v »kritičnih« naseljih pa patruljirajo policijski oklepniki. Prav tako se nadaljuje bojkot pouka, ponekod pa so ga prekinili zaradi vesti o novih zastrupitvah. Tako je bilo tudi v Đakovici, kjer je pomoč zahtevalo več učencev in učiteljev, med njimi, po neuradnih podatkih, ena učiteljica srbske narodnosti. Pouka ni bilo v Podujevu, Albanci niso prišli v šolo v Suvi Reki, Prizrenu in deloma v Peći. Srbi bojkotirajo pouk v Vučitrnu in Gnjilanu. V Prištini je v osnovni šoli Zenel Hajdini prišlo do incidenta, ko učenci niso dovolili v razred štirim učiteljem srbščine (kot nematerinega jezika). Izžvižgali so jih, učitelji pa so odšli v šolsko ministrstvo, kjer so se pritožili in zahtevali zaščito.

Poleg že omenjene nove zastrupitve v Đakovici – kjer je v bolnišnici še vedno okoli sto ljudi, med njimi tudi skupina otrok med prvim in petim letom starosti (iz vrtca), za katere pravijo, da so si začeli gristi prste – o zastrupitvah poročajo še iz Prizrena in Suve Reke. V Suvi Reki, kjer naj bi bili zastrupljeni šolarji, pravijo, da je policija kontrolirala vse, ki so iskali zdravniško pomoč. Predstavniki helsinškega komiteja so danes obiskali zdravstveni dom v Podujevu, na sinočnji tiskovni konferenci, o kateri smo na kratko poročali v včerajšnji zadnji izdaji, pa so bili glede zastrupitev zelo zadržani. Povedali so, da so del vzorcev poslali v London in da je pričakovati dolgotrajne preiskave (kot pri raziskovanju uporabe strupov proti Kurdom). Omenimo še to, da se je danes popoldne znenada izpraznilo tako sejmišče kot zelena tržnica v Prištini, in sicer zaradi govoric, da je nekdo zastrupil oba kraja.

BRANIMIR NEŠOVIĆ

Kandidati za življenje in delo na Kosovu

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Za življenje in delo na Kosovu se je doslej prijavilo iz vse države že 5260 ljudi, čeprav jih med njimi kar 60 odstotkov še nikoli ni živelo v tej pokrajini, je bilo poudarjeno danes na seji koordinacijskega odbora RK SZDL Srbije za uresničevanje programa za vrnitev na Kosovo.

O možnostih demokracije na Kosovu

TITOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Pogovor na temo »Človekove pravice in demokracija na Kosovu in v Jugoslaviji«, ki se je začel konec minulega meseca v Mostarju, se bo 30. in 31. marca nadaljeval v Prištini. Kot je sporočil izvršni odbor Združenja za jugoslovansko demokratično pobudo (UJDI), bo to hkrati nadaljevanje pogovora na temo »Možnosti za sodelovanje med vlado, alternativo in opozicijo pri vzpostavljanju demokratične ureditve v Jugoslaviji«, ki je bil v Titogradu v začetku tega meseca.

Tita bi radi obsodili, Nedića in Mihailovića pa rehabilitirali

Kljub protestom nameravata Srbska liberalna stranka in Srbsko obnovitveno gibanje organizirati sojenje Titu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 27. marca – Ali bo v Valjevu sojenje Josipu Brozu Titu in ali bodo tam res obnovili sodni proces proti Draži Mihailoviću in generalu Milanu Nediću, srbskemu Petainu? Medtem ko velik del tukajšnje javnosti zahteva, naj se tovrstna predstava prepreči, organizatorja, to je Srbska liberalna stranka in Srbsko obnovitveno gibanje, nočeta odstopiti od svojega namena in trdita, da bosta na ta način s srbske zgodovine odstranila »vso umetno meglo, laži, podtikanja in prisilno simetrijo«.

Voditelji omenjenih strank pravijo, da bo to najbolj množičen in demokratičen proces v zgodovini pravosodja, scenarij zanj pa je že nared. Začetek bi napovedal dr. **Vojislav Šešelj** z objavo tako imenovane inicialne obtožnice.

Čemu sojenje Brozu? V centralnem odboru Srbskega obnovitvenega gibanja pravijo, da je vodil protisrbsko strategijo: razbil je srbske dežele, srbsko Cerkev, gospodarstvo, inteligenco in vas, iz Kosova in Metohije pa je naredil albansko državo. V »obtožnici« nadalje piše, da je pokojni Josip Broz kriv vojnih zločinov pretežno nad srbskim prebivalstvom, ko so pod geslom »izvajanja druge faze revolucije« trpele zlasti vzhodna Hercegovina, Črna gora, vzhodna Bosna in Bosanska krajina. Titov zločin je tudi v tem, da še po oktobru 1944 ni napadel ustaškega taborišča Jasenovac, »temveč je največja klavnica srbskega naroda nemoteno delovala vse do konca aprila 1945«.

Izid »sojenja« je znan že vnaprej. Za pokojnega jugoslovanskega predsednika pripravljajo glogov kol, obnovitev procesa proti generalu Draži Mihailoviću pa naj bi pomenila njegovo rehabilitacijo, »ker so ga brez enega samega dokaza razglasili za fašističnega kvislinga, čeprav je bil izjemno častivreden in pošten človek, ter za zločinca in izdajalca, čeprav je bil velik srbski in jugoslovanski patriot«.

Organizatorji procesa so spomnili Miloša Minića, ki je bil tožilec, da je neki kapetan Mansfield, ki je zdaj odvetnik v New Yorku, kot prvi ameriški obveščevalec dejal, da je »imel general Mihailović, veliki srbski Čiča, viteško srce in odlične vrline, zlasti vojaško čast ...« Pobudniki, kot kaže, nameravajo na enak način organizirati tudi proces »proti« srbskemu Petainu, to je generalu Milanu Nediću, ki so ga po vojni tako kot Mihailovića razglasili za izdajalca, vendar mu niso nikoli sodili. V prisotnosti preiskovalca Ozne je »naredil samomor«.

Tovrstne obtožbe proti Titu in zahteve po rehabilitaciji Mihailovića in Nedića je bilo pred kratkim slišati tudi v Valjevu, na literarnem večeru, ki ga je organiziral Glas cerkve. Bivši diplomat in sedanji publicist Milan Trešnjić pa je pred nekaj dnevi na tretjem kanalu beograjske televizije na vprašanje voditelja oddaje, ali je Tito Srbe sovražil, odgovoril, da sicer ni tega mnenja, ima pa vtis, da jih je »simpatično preziral«.

SLOBODAN DUKIĆ

PREJELI SMO

Izjava Socialistične zveze Slovenije o Črnih bukvah

Predvolilni boj dopušča marsikaj in v teh dneh smo tudi resnično priča besedam in dejanjem, ki bi jih v nevolilnih razmerah težko razumeli, vendar obstajajo v vsakršnih razmerah in v vseh časih določene meje javnega vedênja, določen, čeprav nenapisan kodeks javnega soočanja nasprotij med ljudmi in idejami, meje dobrega okusa, bi lahko rekli, morda celo meje, ko je treba spregovoriti o temeljnem etosu javnega komuniciranja.

Eno takšnih dejanj, ki je tudi v smislu najbolj strpne politike resnično obsojanja vredno, je prav gotovo ponatis **Črnih bukev** Mirka Javornika, knjige, ki sta jo kot protipartizanski pamflet izdala leta 1944 v okupirani Ljubljani slovensko domobranstvo in nacistična, okupatorska oblast. V tem primeru sploh ne gre za vprašanje, ali je v Javornikovih Črnih bukvah več resnice ali laži, ampak za sramotno dejstvo, da je bila vržena v naš demokratični predvolilni čas knjiga, ki je bila in ostaja predvsem pričevanje o sodelovanju z okupatorjem na slovenskih tleh v najbolj tragičnih letih, ko je bila zgodovinska razmejitev med fašizmom in nacizmom na eni in antifašističnimi silami na drugi strani tudi na naših tleh popolnoma nedvoumna. Kot je politično in zgodovinsko nedvoumna tudi danes ne glede na vse zlo, ki je bilo v tem času spočeto in zasejano med našim narodom na eni in drugi strani.

Tudi v državah klasične zahodne parlamentarne demokracije ne poznamo primera, ko bi si kdorkoli, posameznik ali stranka, upal opreti se na okupatorska in, milo rečeno, kolaboracionistična gradiva v sedanjih razmerah in za dosego današnjih ciljev. Zato je naš protest ne samo na mestu, je tudi, o tem smo prepričani, izraz dostojanstva slovenskega naroda, njegove zgodovinske zavesti in njegovega narodnoosvobodilnega boja, ki je prav gotovo naše doslej največje dejanje, dejanje, ki ga tudi nasprotniki partizanstva ne bi smeli tako poniglavo blatiti. Pa čeprav bredemo skozi predvolilne viharje.

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Za samostojno Slovenijo, vendar ne za odcepitev

ZKS SDP je torej še vedno za Jugoslavijo, toda samo kot združbo svobodno združenih suverenih narodov in republik. Po Balažičevih besedah gre za koeksistenco po merilih racionalnosti, učinkovitosti in enakopravnosti, torej za fundamentalne probleme, ki jih zdajšnja avnojska Jugoslavija ni več sposobna reševati. Gre torej za problem notranjega družbenega socialnega miru ali, drugače povedano, za preprečitev državljanske vojne in za zagotovitev mirnega sožitja med ljudmi.

Demos, kot je dejal Milan Balažic, namesto tega ponuja volilcem odcepitveno avanturo, ki bi nas lahko spravila ob vsakdanji kruh in na cesto pripeljala tanke. Njihov program je pokončevalski, igrajo se z usodo ljudi in naroda, je dejal Balažic.

● Željko Cigler je, ko je govoril o Kosovu, predlagal, naj bi na pomoč pri urejanju tega problema poklicali Organizacijo združenih narodov.

Razprava je v glavnem podprla uvodni prispevek Milana Balažica, ki je v mnogočem odstopal od nekdanjih stereotipnih referatov. Kar nekaj članov CK je opozorilo na nujnost ureditve kriznih gospodarskih razmer. Zdaj v javnosti obstaja nekakšna iluzija, da bodo politične spremembe že kar same po sebi odpravile tudi gospodarske zagate. Kot je bilo slišati, bodo gospodarske reforme uspešne, če bo delo v prihodnje bolje plačano, če bodo odpravile draginjo in če bodo spodbudile razvoj zamirajočega gospodarstva. Predvsem pa bo treba znižati zvezni proračun, kajti brez zmanjšanja stroškov funkcioniranja države ni uspešne reforme. V razpravi so načelno podprli Markovićev program, toda z opozorilom, da mora biti v prihodnje veliko bolj prožen.

V zvezi s tem so seveda govorili tudi o vlogi JLA v konfederalni jugoslovanski ureditvi. Silvo Komar je zahteval zmanjšanje celotnega obsega sredstev za obrambo. Zmanjšati je treba število vojakov, napraviti revizijo programov posodabljanja opreme in ekonomizirati proizvodnjo namenske opreme in orožja. Izvoz orožja in sploh vsa obrambna dejavnost mora pod parlamentarno kontrolo. Komar se je zavzel tudi za prepoved političnega organiziranja in delovanja strank v vojski. Vojaški rok naj ne bi bil daljši od devet mesecev, varovanje meje pa naj bi prevzela policija.

● Milan Balažic je v svojem uvodu govoril tudi o preteklosti. Dejal je, da je ZKS SDP s kongresno izjavo o preteklosti obljubila popraviti vse, kar se da popraviti. Ne muči nas dilema Smoletove Antigone. Polineikova smrt je tragično dejanje, je mit, vtkan v evropsko civilizacijo, ni pa puščica za nabiranje volilnih glasov. Sprave za nazaj ni. Smo za spoštovanje mrtvih vseh političnih prepričanj. Za slovenski narod pa se mora končati enkrat za vselej nekrofilično klicanje duhov preteklosti, ki jih opozicija danes brez uma in estetske mere kliče sebi v podporo. Slovenski narod je utrujen, tako od velikih resnic zmagovalcev kot zavoljo odvečne maščevalnosti poražencev,« je med drugim dejal Milan Balažic.

Ko to poročamo, seja še traja.

BRANKO SOBAN

SDZ je za odcepitev

Z njim je nastopil **dr. France Bučar,** ki je predstavil temeljna izhodišča osnutka nove slovenske ustave, kjer je na prvem mestu stališče, da je Slovenija suverena država Slovencev in državljanov Slovenije, ki samostojno odloča o svoji državnosti in svojih zadevah, s tem tudi o svojem sodelovanju z drugimi državami. Po tej ustavi naj bi v Sloveniji imeli enodomno predstavniško telo (državni zbor), državni svet kot svetovalno telo zakonodajnemu, predsednika republike (brez predsedstva), vlado kot svet ministrov, od politike ločeno javno upravo, spremembe v komunalnem sistemu, ustavo naj bi bilo mogoče spreminjati in sprejemati samo na referendumu in podobno.

Dr. Peter Jambrek je natančneje spregovoril o poti do vzpostavitve suverene slovenske države. Osnutek ustave bo SDZ najprej predložila Demosu, pozneje pa še zboru za ustavo, ki naj bi bila skupna ustanova novega slovenskega ustavnega loka. Do sklica nove skupščine naj bi različna strokovna mnenja o novi ustavi uskladili, na prvi seji skupščine pa naj bi slovenska opozicija dala uradno pobudo za začetek postopka za sprejetje nove slovenske ustave. Novo ustavo naj bi sprejemali na referendumu, po njegovem mnenju pa bi bilo možno razglasiti novo slovensko ustavo na zasedanju novega slovenskega parlamenta še pred poletnimi počitnicami.

Dr. **Rajko Pirnat** je sedanji položaj Slovenije v Jugoslaviji primerjal s položajem kolonije. Po njegovem je najbolj absurdno dejstvo, da ima Slovenija kolonialni položaj v Evropi. Jugoslavija je Sloveniji tuja država, kajti na njene odločitve nima nobenega vpliva. Zavzel se je, naj nova skupščina takoj sprejme deklaracijo o neodvisnosti Slovenije na podlagi 10. ustavnega dopolnila, uvede postopek za sprejetje nove ustave, razglasi, da na območju Republike Slovenije ne veljajo več zvezni zakoni, odvzame državnim organom SFRJ pravico opravljati svoje naloge na ozemlju Slovenije, njihove naloge naj prevzamejo novoustanovljeni republiški organi, predlaga sklenitev konfederalne pogodbe z legitimnimi predstavniki drugih jugoslovanskih narodov.

Slovenije ni mogoče v vsem primerjati z Litvo, je dejal **Janez Janša** v odgovor na vse hujšo bojazen med ljudmi, kaj bo po volitvah. Okupacija Slovenije, meni Janša, ni mogoča, od tistega dne, ko se je zgodila tudi hrvaška pomlad.

Marjan Cerar je spregovoril o gospodarstvu mlade slovenske države. Po nastopu konfederativne ureditve bo treba ukrepati modro, premišljeno, po natančnem časovnem načrtu. SDZ ima o tem jasno predstavo; ureditev gospodarstva zahteva avtonomijo posameznih delov gospodarstva, integralni trg, temeljito predelavo ali celo odpravo nekaterih dosedanjih inštitucij (najprej pa SDK), drugačno vodenje bank. Glede družbene lastnine pa je za kratek čas nujen državni kapitalizem, ki mu sledi prehod v privatno lastnino tistih, ki so jo pripravljeni plačati.

Igor Omerza je govoril o lastnem slovenskem denarju, ki je poleg lastne vojske ključni atribut vsake suverene države. Po njegovem mnenju je treba zamenjavo denarja skrbno pripraviti in jo nato v hipu izvršiti. Demosu je predlagal, naj takoj oblikuje komisijo za zamenjavo denarja, ki naj pripravi zakone, ki bodo to omogočali najkasneje do konstituiranja novega slovenskega parlamenta. Z zamenjavo denarja bomo po njegovem mnenju takoj dobili veliko bolj čvrsto valuto, kot je ta, s katero smo zdaj v prisilnem in za Slovenijo smrtonosnem objemu Markovićevih monetarnih fantazij in diktatorskih ambicij.

Sodobna zahodna država porabi danes 16 do 20 odstotkov družbenega proizvoda za svoje funkcioniranje. Slovence toliko stane lastna kvazidržava, zvezna pa od 15 do 20 odstotkov družbenega proizvoda. Slovenci torej plačujemo dve državi in nobena ni zares naša, je dejal **Igor Bavčar**. Konec odlivov iz Slovenije ni zgolj vprašanje načelne ureditve jugoslovanske konfederacije, ampak je ključni pogoj za normalno gospodarjenje.

MARKO PEČAUER
VESO STOJANOV

DELO

Predsednica skupščine ČGP Delo:
SILVA JEREB

Glavni urednik ČGP Delo:
BOŽO KOVAČ

Namestnik glavnega urednika ČGP Delo:
JANEZ KOROŠEC

Odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK

Pomočnika glavnega urednika:
VLADO ŠLAMBERGER
JOŽE VOLFAND

Uredniki:
MIRAN KOREN (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), EVGEN BERGANT (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), TINE GUZEJ (publicistika), JOŽE VOLFAND (komentarji), MILE ŠETINC (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).

Glavni direktor ČGP Delo:
VITO HABJAN

Direktor TOZD Delo:
EMIL ŠUŠTAR

Zaradi cene elektrike je v zadregi tudi slovenska vlada

Slovenski IS je do četrtka odložil sprejetje odloka o odpravi poletne cene za elektriko – Kaj bo z rudnikom urana Žirovski vrh?

LJUBLJANA, 27. marca – Tudi po današnji seji slovenskega izvršnega sveta še ni jasno, ali se bo električna energija 1. aprila pocenila ali pa jo bomo še naprej plačevali po višji zimski ceni. Izvršni svet bi namreč danes moral sprejeti odlok o odpravi tarifnih postavk za prodajo elektrike v poletni sezoni, vendar se je raje odločil, da počaka do četrtka, ko naj bi se tudi zvezna vlada izjasnila, ali bo podoben odlok sprejela za vso državo.

Slovenska vlada se je namreč znašla v hudi zadregi: po eni strani se zaveda, da je podaljšanje zimske cene elektrike ob zdajšnji zamrznitvi cen energije edini možni ukrep, s katerim lahko elektrogospodarstvu pomaga iz trenutnih denarnih težav, po drugi strani pa je jasno, da bi s tem odlokom kršili zvezni zakon o cenah. S tem bi spravili v godljo sebe in elektrogospodarstvo. Zato so se odločili, da bodo skušali spet vplivati na ZIS, da bi popustil pred argumenti. Upanje za to jim dajejo predvsem neuradne informacije iz Beograda, češ da je Marković privolil v kompromisno rešitev, da bi elektriko v državi s 1. aprilom namesto za 33 odstotkov pocenili za 12 do 15 odstotkov.

● Na današnji seji je IS sprejel elemente, s katerimi naj bi izoblikovali predlog sprememb zveznega zakona o splošni ljudski obrambi. Po predlogu IS naj bi zvezni zakon o SLO spreminjali v dveh fazah. V prvi fazi naj bi iz zakona črtali vse določbe o posebni vlogi in odgovornosti družbenopolitičnih organizacij. Iz zakona naj bi črtali vse določbe, ki opredeljujejo vlogo komitejev za SLO, saj je treba te komiteje odpraviti. V zakonu naj bi spremenili vse določbe, ki določajo subjekte obrambnih priprav v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. V zakonu naj bi dopolnili 120. člen tako, da bo predsedstvo SFRJ izrecno pooblaščeno za določanje meril za popolnjevanje in okvirne letne načrte popolnitve JLA v miru skladno z načelom, da se JLA popolnjuje s celotnega območja Jugoslavije. V drugi fazi pa naj bi druge določbe zakona spremenili tako, da bi predvsem poudarili naloge civilne zaščite v miru.

Zelo nejasna je tudi nadaljnja usoda rudnika urana Žirovski vrh. Ko so danes razpravljali o poročilu skupine delegatov republiške skupščine o problematiki rudnika urana, je republiški izvršni svet sklenil, da je treba strokovno proučiti možnosti za zaprtje ali konzerviranje tega rudnika. Pri tem je izvršni svet imel v mislih razne podatke, ki govore o njegovi neracionalnosti. Po naročilu izvršnega sveta mora strokovne utemeljitve za takšno odločitev pripraviti republiški komite za energetiko, ki pa še vedno menca.

Ko so razpravljali o amandmajih k predlogu zakona o delovnih razmerjih, pa je ostalo nedorečeno, kateri sindikat naj sklepa kolektivno pogodbo za delavce tam, kjer bo več sindikatov. TONJA SLOKAR

Izrael in hrvaški turizem

ZAGREB, 27. marca (Tanjug) – Okoli 80 izraelskih turističnih delavcev, ki so na dvodnevnem obisku v SR Hrvaški, se je danes pogovarjalo s predstavniki Turistične zveze Jugoslavije, republike in Zagreba o možnostih za razširitev sodelovanja. Ugotovili so, da je Hrvaško lani obiskalo 62.500 izraelskih turistov in da se lahko njihovo število še naprej povečuje. Gostje iz hebrejske države si bodo med obiskom ogledali narodni park Plitvička jezera in del jadranske obale.

Likvidnost bank zdaj ni več tako ogrožena, kot je bila

Možnosti za zvišanje domicilnih obresti še niso našli – Jugoslovani čedalje manj varčujejo v markah – Povpraševanje po dinarjih

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Likvidnost jugoslovanskih bank se v zadnjih dneh marca postopoma normalizira – na bančnih žiro računih je namreč povprečno 2,5 do 3,5 milijarde dinarjev. Tudi ponudba denarja se je izboljšala v primerjavi z minulimi dnevi, ko je bila ponudba bank na trgu denarja in kratkoročnih vrednostnih papirjev izredno nizka.

Petindvajsetega marca so imele banke na žiro računih 3,558 milijarde, včeraj zjutraj pa 2,512 milijarde dinarjev, to je skoraj toliko, kolikor potrebujejo za redna tekoča plačila. Čeprav je za nemoteno delo bank zdaj potrebnih okrog 4 milijarde dinarjev prostih sredstev, njihova likvidnost trenutno ni ogrožena, kot je bila denimo pred mesecem dni, ko banke na žiro računih niso imele niti dinarja prostih denarnih sredstev.

● Danes so bili tudi člani izvršnega odbora Združenja bank Jugoslavije obveščeni, da niso ne v bankah ne v zveznem proračunu našli možnosti za zvišanje domicilnih obresti na devizne vloge v zahodnonemških markah, to pa pomeni, da bodo te do nadaljnjega nespremenjene. Slišati je bilo tudi, da Jugoslovani čedalje manj varčujejo v markah. B. J.

Da banke vendarle počasi spreminjajo poslovanje v zaželeni smeri, dokazuje tudi podatek, da so predvčerajšnjim in včeraj na trgu denarja ponujale 49 oziroma 122 milijonov dinarjev, in sicer za mesec dni in s 35,61-odstotnimi obrestmi – ta obrestna mera je zdaj že občutno nižja. Povpraševanje po dinarjih je še vedno večje od ponudbe, vendar se ta razlika naglo zmanjšuje. Več dni je bilo namreč na trgu na voljo le nekaj milijonov dinarjev, potrebovali pa bi kar milijardo dinarjev.

Investicijska banka deluje v novih prostorih

V ustanovni odbor Slovenske investicijske banke do zdaj pristopilo 39 delničarjev

LJUBLJANA, 27. marca – Slovenska investicijska banka v ustanavljanju odslej deluje v novih prostorih na Miklošičevi 38 in z novimi telefonskimi številkami 316-242 in 320-641.

V odboru ustanoviteljic je zdaj 39 delničarjev, še vedno pa pridobivajo nove med podjetji in državljani. Do zdaj so se jim pridružile predvsem obrtne zadruge in obrtniki v družbenem sektorju, srednje velika pa tudi večja podjetja. Kot nam je še povedal član ustanovnega odbora banke Vlado Klemenčič, vabijo k sodelovanju tudi tuje partnerje, med njihovimi delničarji pa je zdaj pet investitorjev iz tujine.

Ustanovni zbor banke bo predvidoma aprila, do takrat pa bodo še zbirali pristopne izjave ustanoviteljev, ki bodo podlaga za izdajo delnic. Kot je znano, naj bi Slovenska investicijska banka z lastniškimi in dolžniškimi papirji razvijala predvsem nekreditne oblike investiranja. M. J.

MALI VOLILNI PRAKTIKUM

Zakon o volitvah bo spet pred skupščinskimi delegati

Predlog sprememb naj bi zagotovil vsakemu glasu volilca enako težo ne glede na način glasovanja, za katerega se bo odločil – Častne naloge

LJUBLJANA, 27. marca – Še deset dni in predvolilna kampanja bo končana, 24 ur pred volitvami namreč po zakonu o volitvah v skupščini nastopi volilni molk. Prav ta zakon pa bo, take so napovedi, še enkrat pred skupščinskimi delegati. Ponovno naj bi bile predlagane spremembe in dopolnitve 90. člena tega zakona, v katerem je nehote prišlo do matematične napake, ki lahko, če delegati sprememb in dopolnitev ne bodo sprejeli, povzroči deformacije pri razdelitvi mest v družbenopolitičnem zboru republiške skupščine.

Predlagane so spremembe prvega, drugega in četrtega odstavka tega člena, z njim pa naj bi zagotovili, da bo vsak glas volilca enako pomemben, ne glede na način glasovanja, za katerega se bo odločil; ali za glasovanje za eno strankarsko listo kandidatov ali za posamezne kandidate z več strankarskih list – omejitev pri glasovanju bo le v tem, da bo volilec smel oddati le toliko glasov, kolikor delegatov bo v določeni volilni enoti treba izvoliti (največ sedem, najmanj tri, na narodnostno mešanih območjih pa po enega delegata).

Povezano s spremembo 90. člena bi bilo treba spremeniti tudi 91. člen.

Sicer pa v teh dneh nimajo veliko dela le kandidati, ki na predvolilnih nastopih poskušajo pridobiti čim več volilcev zase, ampak tudi člani volilnih odborov, ki morajo čim bolj natančno spoznati svoje naloge. Te so zapisane v posebnih navodilih, v katerih je med drugim zapisano tudi to, da je delo v volilnem odboru častna naloga in da bodo imeli člani teh odborov zaradi svojega dela ob splošnih delegatskih volitvah letos dva dni daljši dopust.

Novost v volilni zakonodaji pa je, da imajo kandidati in politične organizacije, ki so predlagale kandidate ali liste kandidatov, pravico imeti svoje predstavnike na volišču, ki lahko spremljajo delo volilnih odborov od priprave volišč do zaključka dela. Več o bližnjih volitvah bo objavljeno tudi v tokratni sobotni prilogi Dela, kjer bomo ponovno objavili tudi volilne enote za volitve delegatov v družbenopolitični zbor skupščine Slovenije. V petek pa bodo objavljena imena kandidatov za delegate v republiški skupščini.

● Predlagani spremembi volilne zakonodaje nasprotujejo, kot je bilo mogoče ugotoviti doslej, predvsem v neodvisnih listah, ki se za delegatska mesta v družbenopolitičnem zboru ne potegujejo v vseh, pač pa le v posameznih volilnih enotah, saj bi po sedanji zakonodaji »potegnili« večji izkupiček mest kot stranke, ki imajo v vseh volilnih enotah na svojih listah toliko delegatov, kolikor jih bo treba voliti. Sicer pa marsikaj pove tudi podatek, da je bilo ob propadlem glasovanju v družbenopolitičnem zboru za spremembe 24 delegatov, dva sta bila proti, osem pa vzdržanih.

J. T.

Opravičilo Neodvisnih sindikatov Slovenije

V vašem časopisu ste 15. 3. 1990 objavili sporočilo javnosti, v katerem smo imenovali dr. Svetlano Klinkon brez njene vednosti. Naprošamo vas, da objavite tudi naše opravičilo, ki se glasi: »Opravičujemo se dr. Svetlani Klinkon, ker smo brez njene vednosti uporabili njeno ime v sporočilu javnosti IO NSS. Napako je naredil IO NSS in jo obžalujemo.«

IO NSS
predsednik
RASTO PLOHL

Banke in absurdno odlašanje

Omejitev bančnih plasmajev naj bi veljala še aprila – Centralna banka lahko ogrozi vladni protiinflacijski program – Sledi zmanjšanje proizvodnje

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 27. marca – Delegati odbora za denarno-posojilni sistem so bili na današnji seji silno presenečeni spričo napovedi, da bodo svetu guvernerjev Narodne banke Jugoslavije predlagali, naj bi omejitev bančnih plasmajev veljala še v aprilu. Ta mesec naj bi proučili možnosti za uvedbo drugih ukrepov, tako da bi v projekciji danarno-posojilne politike za drugo trimesečje likvidnim bankam omogočili normalnejšo kreditno dejavnost.

A tudi to bo precej odvisno od tega, kaj bodo pokazale popravljene bilance bank in analize tokov v prvih treh mesecih, je poudaril **Jovan Petrović** iz Narodne banke Jugoslavije. Za zdaj je očitno, da so banke spoštovale obveznost, da morajo do konca februarja znižati plasmaje na toliko, kolikor so znašali 31. decembra lani; še več, znižale so jih za dobri 2,9 milijarde dinarjev. A pri tem se zastavlja vprašanje, kako bo centralna banka spričo nelikvidnosti gospodarstva in bank zagotovila uresničevanje drugega dela svojega sklepa, namreč, da se bodo bančni plasmaji do konca marca zmanjšali za 20 odstotkov v primerjavi s koncem decembra lani. Kot so opozorili, bi to utegnilo vplivati na občutno zmanjšanje proizvodnje. Kot je poudaril slovenski delegat **Stanko Debeljak,** je absurdno vztrajati pri stališču, da je treba v tako kratkem času in izključno z denarnoposojilno politiko ublažiti vse preboje na drugih sektorjih ekonomske politike, z napačnimi ocenami nekaterih gibanj vred. Zato bi morala centralna banka vnovič nadvse resno pretehtati tudi instrumente za urejanje monetarnega področja, ki jih uporablja, in njihovo dinamiko, tako da ne bi bil ogrožen (ali bolje rečeno onemogočen) prav vladni protiinflacijski program, pa še sredi njegovega uresničevanja. Omenjeni delegat je poudaril, da po zakonu o Narodni banki Jugoslavije ni mogoče omejevati bančnih plasmajev dalj kot tri mesece in da ta rok poteče konec marca. Z drugimi besedami to pomeni, da mora centralna banka, če misli, da ne more drugače nadzorovati denarnih okvirov, predlagati skupščini SFRJ, naj podaljša veljavnost tako ostrega in linearnega ukrepa. Ker so predstavniki Narodne banke Jugoslavije zatrjevali, da ta rok še ni potekel, saj je bil ukrep sprejet sredi februarja (čeprav se izrecno nanaša na prvo četrtletje tega leta), je Debeljak zahteval mnenje zakonodajnopravne komisije.

Narodni banki Jugoslavije se je z njenimi najnovejšimi ukrepi posrečilo do neke mere povečati likvidnost bančnega sistema, tako da je zdaj na žiro računih bank kakih 3,5 milijarde dinarjev. Na današnji seji so med drugim opozorili, da je denarno-posojilna politika še bolj restriktivna, kot uradno izjavljajo, preprosto zato ker se z zmanjševanjem inflacije zmanjšuje tudi koeficient obračanja denarnih sredstev. Po besedah slovenskega delegata **Stanislava Valanta** je sedanji položaj pravzaprav tak: po eni strani podaljšujejo limite, po drugi pa ista hiša odobrava olajšave posameznim sektorjem gospodarstva, čeprav se je Narodna banka Jugoslavije obvezala, da se ne bo vmešavala v posojilno politiko bank in da bo urejala le denarno področje, česar zdaj ne počne. S pojasnilom, da moramo kvantitativne okvire obdržati in da je položaj otežen, ker nimajo reformiranih ne bank ne gospodarstva, danes ni bil zadovoljen nihče. Po besedah predstavnika centralne banke, iz istih razlogov ne kaže računati niti s sproščanjem dela sredstev, izločenih kot obvezna rezerva marca je bilo tako (vzeto iz obtoka kar 11,8 milijarde dinarjev), ker bi banke s tako »vrnjeno« likvidnostjo spet dobile možnost za nezaželeno posojilno dejavnost.

BOJANA JAGER

Spodbude za izvoznike

BEOGRAD, 27. marca – ZIS je sprejel odlok o subvencijah za izvoznike. Podjetje, ki bo na enotnem deviznem trgu prodalo večjo vsoto deviz, ustvarjenih z izvozom, kot pa jih je porabilo za uvoz, bo za dinarsko protivrednost te razlike dobilo spodbudo: za izvoz blaga 7-odstotno, za izvoz storitev pa 3-odstotno. Spodbude bodo obračunavali enkrat mesečno, letošnje pa bodo prvič obračunavali od prvega aprila dalje. Skupen finančni učinek tega odloka naj bi bil letos vreden 2,5 milijarde dinarjev, skupaj z zmanjšanjem davkov in dajatev za čiste izvoznike, ki jih je ZIS sprejel pred nedavnim, pa letošnje razbremenitve tega dela gospodarstva v zvezni vladi ocenjujejo na 8 milijard dinarjev.

A. Po.

Predlog za »zeleni parlament«

Svet za varstvo in izboljšanje okolja zamišljen kot forum za razpravo o ekologiji

LJUBLJANA, 27. marca – Obstoj slovenskega naroda na sedanjem ozemlju je mogoč le, če bomo usmerili razvoj in trenutne aktivnosti družbe tako, da bodo zavarovani plodna zemlja, gozdovi in vode pred nesmotrno uporabo, da bomo imeli čist zrak in bistre vode ter našemu prostoru in človeku primerno poselitev in prometne povezave.

Številna nasprotja med različnimi interesi v prostoru, stalne kršitve ustavnih in zakonskih določb in nemoč državljanov, da bi pravočasno preprečili okolju škodljive posege, morajo dobiti prostor za javno obravnavo pred skupščinsko razpravo, ki je nujno omejena s formalno proceduro. Zato je na današnji razširjeni seji IO predsedstva RK Socialistične zveze Slovenije dal predlog za izdajo zakona o svetu za varstvo in izboljšanje okolja, ki naj bi ga po skrajšanem postopku obravnavali delegati na jutrišnjem zasedanju republiške skupščine.

Omenjeni svet je zamišljen kot poseben forum – lahko se imenuje tudi »skupščina ekološko osveščenih« ali »zeleni parlament« – ki neodvisno, neobremenen s formalnostmi razpravlja o odnosu med naravo in družbo kot enem izmed najpomembnejših razvojnih vzvodov.

Na seji so predstavili tudi Strategijo varstva okolja v Sloveniji. Gre za publikacijo, v kateri je med drugim predstavljen ekološki program Socialistične zveze Slovenije.

G. P.

Sliko o Kosovu so popravili

Med delegatskimi vprašanji je ZIS odgovoril tudi na tisto o odgovornosti ali suspenzu predlagateljev predloga o širjenju obmejnega pasu

BEOGRAD, 27. marca – Kot je to v navadi na zadnjih sejah zveznega zbora, so tudi danes delegati na začetku seje tega zbora zvezne skupščine postavili celo vrsto delegatskih vprašanj in predlogov. Seveda niso šli mimo zadnji dogodki v zvezi z zastrupitvami na Kosovu. Tako je tamkajšnji delegat Dragan Malović vprašal ZIS, kakšne so bile posledice »zadnjih dezinformacij v evropskih državah«?

Malović namreč trdi, da gre za obliko specialne vojne, ki jo vodijo albanski separatisti in teroristi, in tako je prejšnji teden prištinska televizija v Evrovizijo poslala petminutni prispevek o »tako imenovani« množični zastrupitvi 2.000 Albancev. Zato je Dragana Malovića tudi zanimalo, kakšne korake je naredil zvezni sekretariat za zunanje zadeve ob tem. Odgovoril mu je namestnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve **Milivoje Maksić.** Povedal je, da so posnetki prištinske televizije obšli skoraj ves svet in v prvem trenutku ustvarili napačno sliko o dogodku, vendar da je hitro reagiranje strokovnjakov in uradno sporočilo zveznih organov to sliko popravilo. K temu so pripomogla tudi naša diplomatska predstavništva, ki so organizirala tiskovne konference in izdala lastna sporočila.

Slovenski delegat **Janez Lukač** je opozoril na svoje vprašanje na prejšnji seji zveznega zbora, ko je med drugim vprašal, ali bo ZIS suspendiral kreatorje predloga o razširitvi obmejnega pasu na en kilometer.

Z razširitvijo pooblastil mejnih vojaških enot na tisočmetrski pas svoboda gibanja naših občanov in tujcev nikakor ne bi bila omejena, v obmejnem pasu pa bi tudi v prihodnje veljal dosedanji režim. Ker so se ob pripravljanju predloga za spremembo in dopolnitev tega zakona posvetovali s širokim krogom zveznih, republiških in pokrajinskih organov, spremembe pa so podprli povsod razen v Sloveniji, meni zvezni izvršni svet, da ni razloga za ugotavljanje kakršnekoli odgovornosti vodilnih delavcev v resorskih organih, ki so ta zakonski osnutek pripravili, je bilo rečeno med drugim v odgovoru na delegatsko vprašanje **Jožeta Šušmelja** in **Janeza Lukača.** V odgovoru je ZIS zapisal, »da se je o tem predlogu 6. 7. 1982 izjasnilo predsedstvo SFRJ, ZIS pa 7. 8. 1986 in 21. maja 1987«. Lukač je na to rekel, da bi to pomenilo, da se od tedaj ni nič spremenilo in da s tem ZIS negira svoje izjave v zvezi z vstopom v Evropo. »Če se ZIS ne bo ogradil od teh stališč, potem mu nihče v tej dvorani ne more več verjeti,« je dejal Lukač.

Božo Kovač je spomnil, da je 14. februarja dal pobudo, da bi se v zvezni skupščini sestali najodgovornejši predstavniki vseh dosedanjih in novih političnih zvez v Jugoslaviji. To pobudo je dal zato, ker je nujno, da vsi dosedanji in novi politični subjekti v državi sodelujejo v pripravah za konstituiranje pluralistične družbe in da že zdaj sodelujejo vsaj v definiranju, če ne že v reševanju najbolj žgočih vprašanj današnje Jugoslavije. Ker je pobudo naslovil na predsednika skupščine SFRJ, ga zanima, kakšna je njena usoda. Svoje vprašanje z odbora za zunanjo politiko, o katerem smo že poročali, je ponovil tudi **Jože Šušmelj,** ki je ZIS vprašal, na podlagi katerih predpisov graničarji streljajo na ljudi, ki ilegalno prestopajo mejo, in kaj bo ZIS storil, da bi omejil uporabo orožja na meji. **Natan Bernot** pa je opozoril na knjigo ameriškega publicista Petra Drakerja »Nova realnost«, kjer pravi, da je oborožitev v svetu postala kontraproduktivna. Zato ga ob tem zanima stališče našega sekretariata za ljudsko obrambo.

Na vprašanje **Danijela Pučka,** kako je z uvedbo limitov na bančne plasmaje sredi februarja, je Narodna banka Jugoslavije odgovorila, da je svet guvernerjev pred kratkim sprejel ustrezne spremembe in dopolnitve sklepa o limitu, po katerih se bodo lahko posojila za vlaganja v pomladno setev in priprave na turistično sezono precej povečala.

Kakor hitro je nehal veljati zakon o uravnavanju medsebojnih plačil med uporabniki družbenih sredstev, se je finančna disciplina pri poravnavanju medsebojnih obveznosti naglo poslabšala, je menil **Ivan Ivanov** in zato vprašal ZIS, kako gleda na sedanji problem likvidnosti gospodarstva in kaj bo storil, da bi ga rešil. **Vilko Jelen** je pripomnil, da se inflacija umirja, in se pozanimal, kaj bo storila zvezna vlada, da bi gospodarstvo razbremenila velikih davčnih obveznosti.

Husein Hodžić je opozoril na govorice, da pristojne službe uničujejo dokumente o žrtvah Golega otoka, in zato predlagal zveznemu zboru, naj predlaga predsestvu SFRJ ustanovitev državne komisije, ki bo proučila zakonitost delovanja državnih organov in služb, zlasti Udbe, sodstva ter vojaških obveščevalnih in sodnih organov. Od zveznega izvršnega sveta je zahteval tudi odgovor na vprašanje, koliko ljudi je bilo v Jugoslaviji v zadnjih desetih letih po krivem obsojenih, kakšne časovne kazni so prestajali in kako jim je država povrnila škodo.

Na meji z Italijo naši graničarji pogosto streljajo na ljudi, ki bežijo čez mejo. V glavnem so to emigranti iz afriških držav, ki prek Jugoslavije bežijo v Italijo ali v Avstrijo, je poudaril **Jože Šušmelj** in vprašal zvezno vlado, kateri zakon dovoljuje graničarjem streljati na begunce.

JANJA KLASINC
in TANJUG

Zlatorog je pocenil svoje detergente

Proizvajalec se bo na račun tega znižanja odrekel delu dohodka, trgovina pa delu marže

LJUBLJANA, 27. marca – V vseh slovenskih trgovinah morajo biti detergenti, ki jih proizvaja mariborski Zlatorog, cenejši za 10 do 21,5 odstotka.

Na nedavnem sestanku s predstavniki trgovine Slovenije, ki ga je zaradi množičnih nakupov teh proizvodov v sosednjih Italiji in Avstriji sklical Zlatorog, so se namreč dogovorili, da se bo proizvajalec na račun znižanja cen zaradi konkurenčnosti odrekel delu dohodka, trgovci pa delu marže.

Anton Purkart, direktor gospodinjsko-higijenskih proizvodov pri Zlatorogu, nam je povedal, da so zdaj detergenti tega podjetja cenovno konkurenčni z detergenti enake kakovosti v Avstriji in Italiji, detergenti slabše kakovosti pa so čez mejo še vedno precej cenejši.

V kratkem bodo pri Zlatorogu podoben sestanek, kot so ga sklicali s slovenskimi trgovci, sklicali tudi s hrvaškimi in s trgovci iz drugih jugoslovanskih republik.

A. K.

Problematika narodnosti bo ostala odprta

PIRAN, 27. marca – Pripadniki italijanske narodnosti iz piranske občine so na današnji seji občinske skupščine predložili amandma, ki bi italijanski narodnosti omogočil več pristojnosti pri skupščinskem odločanju oziroma opredelil skupščino kot štiridomen najvišji organ odločanja. Vendar so delegati treh zborov piranske občinske skupščine te amandmaje zavrnili.

Danes so namreč v Piranu sprejemali odlok o začasni ureditvi vprašanj v zvezi s sestavo in pristojnostmi zborov občinske skupščine. Amandmaji italijanske narodnosti terjajo, da naj bi bila skupščina občine sestavljena iz štirih zborov, (četrti zbor, samoupravna narodnostna skupnost šteje 12 članov). Trije občinski zbori naj bi na skupnem zasedanju skupaj s samoupravno narodnostno skupnostjo odločali o vseh vprašanjih iz pristojnosti občinske skupščine vsakokrat, »ko narodnostna skupnost meni, da je to potrebno«. Tako vsebino amandmajev so utemeljili z amandmajem št. 55 k ustavi SRS, ki določa obvezno ustanavljanje samoupravnih narodnostnih skupnosti kot del skupščinskega odločanja. Že doslej je samoupravna narodnostna skupnost lahko nastopala kot četrti občinski zbor pri vprašanjih, ki so kakorkoli zadevala problematiko italijanske narodnosti. Seveda je bila ta določba zastavljena dokaj ohlapno, saj je včasih težko razmejiti, kje se začenja in kje konča problematika narodnosti. Zaradi tega so pripadniki narodnosti predlagali, da bi o vlogi nastopanja in odločanja četrtega zbora odločitev prepustili sami narodnosti, ki bi se v skupščinsko odločanje vključila po lastni presoji, kadar bi bila za to zainteresirana. Kaže pa, da ta razlaga ni najbolj prepričala delegatov piranske občinske skupščine. Amandmajev formalno niso sprejeli zato, ker so bili predloženi prepozno – tik pred sejo občinskih zborov, zaradi česar občinska statutarna komisija ni mogla zavzeti stališča. Gre pa tudi za vprašanje, ki presega samo občinsko pristojnost, zaradi tega so v Piranu predlagali, da bi morala amandmaje proučiti republiška komisija za ustavna vprašanja, ki naj bi tudi čimprej obvestila piransko občino o teh amandmajih. BORIS ŠULIGOJ

● NADALJEVANJE S 1. STRANI

Zvezni zbor je zahteval odpravo ustavnih razlik

Več kot 30 razpravljalcev je danes razpravljalo o predlogu srbske in črnogorske skupščine, da se sprejmejo zvezni zakon in drugi ukrepi, s katerimi naj bi se odpravile škodljive posledice, ki so nastale ob reviziji dodeljevanja zemlje kolonistom in agrarnim interesentom v Makedoniji ter Kosovu in Metohiji in ob prepovedi vrnitve kolonistov v te kraje. Zvezna vlada namreč ni bila pripravljena tega vprašanja urediti kot zvezni zakon, omenjeni skupščini pa sta zahtevali, naj bo to vendarle obveznost federacije. Na koncu so se z glasovanjem delegati vendarle izjasnili proti zveznemu zakonu.

Razpravo je vzburkal kosovski delegat **Iljaz Kurteshi**, ki je sicer poudaril, da se zavzema za povrnitev škode, vendar brez zveznega zakona. Obenem pa je opozoril na nekaj dejstev. Zdaj kaže, kot da so bili ti zakoni uperjeni proti tem ljudem, ki so bili kolonizirani. Treba pa je vedeti, je poudaril Kurteshi, da je treba te zakone postaviti v okvir uresničevanja agrarne reforme in kolonizacije v predvojni Jugoslaviji. Cilj takratne politike je bilo namreč izseljevanje neslovanskega prebivalstva s Kosova. Ukrepi agrarne reforme so bili eden od faktorjev te politike, je poudaril Kurteshi. Sicer pa se je vprašal, zakaj se to vprašanje sproža prav zdaj? Menil je, da se lahko to vprašanje poveže s tendencami nove kolonizacije in doseljevanja na Kosovu. Opozoril je na namere srbske politike, da na Kosovu naseli okoli 300 tisoč Srbov in Črnogorcev, pri tem pa je vprašal, koliko Albancev se bo moralo izseliti, da bi jim naredili prostor? Poudaril je, da se s tem ne more reševati kosovsko vprašanje, ampak da ga je mogoče rešiti samo s pravo resnico o Kosovu.

● Zvezni zbor je danes sprejel tudi spremembe zakona o bankah, pravzaprav tistega zakonskega člena, ki postavlja 31. marec kot rok, v katerem naj bi se vse banke prilagodile novemu zakonu. Po novem se bo ta rok podaljšal do 30. junija, saj se 21 bank v Jugoslaviji in nobena banka na Kosovu in v Črni gori, ni še uspela organizirati po novem zakonu. Zbor je zakon sprejel po hitrem postopku.

Reakcije, zlasti srbske in črnogorske strani so bile zelo ostre, na trenutke celo žaljive. Tako je črnogorski delegat **Ljubiša Savić** dejal, da Kurteshi nima pravice govoriti o škodi, ki je bila narejena kolonistom, saj proti njemu poteka sodni postopek, ker je kot nekdanji predsednik kosovske skupščine omogočal kupovanje posestev v srbski lasti, ki so jih dodeljevali albanskemu prebivalstvu.

Zveznemu zakonu so goreče nasprotovali tudi predstavniki Makedonije. Tako je na primer **Stanko Mladenovski** dejal, da je FLRJ z zakonom o agrarni reformi in kolonizaciji že popravila nekatere krivice, ki so bile storjene makedonskemu narodu v stari Jugoslaviji. Hrvaški delegat **Šime Pogorelić** je dejal, da gre za celoten splet zakonov. S tem da bi začeli obujati samo enega, bi pomenilo odpreti celoten reformski proces. Zato se je zavzel, da se nehamo obračati v preteklost in upremo pogled v prihodnost. Proti takemu pristopu je bil tudi **Janez Lukač**, ki je med drugim tudi opozoril, da zvezni zakon sploh nima ustavne podlage. Zato je predlagal, naj predlog pregleda tudi ustavnopravna komisija skupščine SFRJ. Na koncu peturne razprave pa so delegati z večino glasov vendarle sklenili, da ne sprejmejo predloga, da se to vprašanje uredi z zveznim zakonom.

JANJA KLASINC

Fiat tempra bo na voljo v Info centru

Prek Info centra bo mogoče kupiti vozilo, ki bo sicer v prodaji čez pol leta

LJUBLJANA, 27. marca – Info center, do nedavnega še sestavni del ljubljanske Zastava avto, postaja samostojna družba z omejeno odgovornostjo. Info center poznajo predvsem kupci tujih avtomobilov, saj se ukvarja s posredništvom pri uvozu novih avtomobilov, v zadnjem času pa so se lotili tudi uvoza starih oziroma rabljenih tujih vozil predvsem iz ZR Nemčije. V dejavnosti Info centra se zaradi nove organizacije ne bo prav nič spremenilo, bistveno pa je to, da so začeli sodelovati tudi z italijanskim trgovcem z avtomobili. Tako bodo že čez nekaj dni začeli uvažati oziroma posredovati pri uvozu nekaterih Fiatovih avtomobilov. Za domače kupce bo nedvomno najbolj zanimivo to, da bo mogoče prek Info centra kupiti tempro, vozilo, ki naj bi bilo ob posredovanju beograjske Zastave Impex na voljo šele v drugi polovici leta. Devizna cena tempre bo od 14 do 18 milijonov lir (odvisno od opreme, motorja itd.), dobavni rok pa od 10 do 14 dni.

J. K.

Razpis nagrad vstaje slovenskega naroda za leto 1990

Predsedstvo republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije razpisuje na podlagi pravilnika za podeljevanje nagrad vstaje slovenskega naroda nagrade za najboljše literarne, zgodovinske, spominske, likovne, glasbene, radijske, televizijske, gledališke in filmske stvaritve o revoluciji in narodnoosvobodilnem boju na Slovenskem.

Razpis za nagrade vstaje slovenskega naroda zajema vsa izvirna dela z omenjenih področij, ki so bila prvič objavljena, razstavljena, izvajana ali prikazana v času med dvema razpisoma, izjemoma pa tudi za življenjsko delo ter za stvaritve, ki so nastajale in bile objavljene skozi več let in kot celota vsebujejo vrednote, ki jih je vredno nagraditi.

Denarnih nagrad je pet. Poleg denarnih nagrad se podeljujejo tudi nagrade vstaje v obliki posebnega priznanja, ki se praviloma dajejo organizacijam, kulturnim in drugim ustanovam, oziroma kolektivom. Dela bo ocenjevala posebna žirija, ki jo je imenoval republiški odbor.

Namen nagrad je spodbujanje umetniškega in znanstvenega obravnavanja revolucionarne tematike in prizadevanja za dosego čim boljše kakovosti takih stvaritev, ki ohranjajo in razvijajo etične vrednote naše revolucije in jih prenašajo na mlade rodove.

Umetniško in znanstveno delo lahko predlagajo založbe, galerije, umetniška in znanstvena strokovna društva in ustanove, organizacije Zveze borcev, muzeji NOV in posamezniki. Rok za prijavo kandidiranih del je 1. maj 1990.

Predlogu naj predlagatelj predloži delo v treh izvodih, če je izšlo v knjigi, sicer pa izčrpen prikaz in naj navede, kjer si ga žirija lahko ogleda.

Kakšna vzgoja in kakšno varstvo otrok?

Posvet o vprašanjih predšolske vzgoje v okviru nove organiziranosti družbenih dejavnosti

LJUBLJANA, 27. marca – V družinski politiki moramo dati prednost otroškemu varstvu in skrbeti za njegov kakovosten razvoj, ker je otroško varstvo družini komplementarna institucija s čisto posebnimi nalogami. To je le eno izmed stališč, ki smo ga lahko slišali na današnjem strokovnem posvetu, ki ga je organiziral odbor za razvoj družbenega varstva otrok Slovenije, namenjen pa je bil razsvetlitvi strokovnih vprašanj in dilem o predšolski vzgoji v okviru nove organiziranosti družbenih dejavnosti.

Dosedanje razprave o državni upravi so namreč razjasnile, kakšna ministrstva naj bi na področju družbenih dejavnosti imeli in kakšno bo njihovo delovanje; za nadaljnji razvoj otroškega varstva pa je pomembno tudi vprašanje organiziranosti in upravljanja.

Kaj torej moramo in zmoremo storiti? Otroškemu dodatku bi morali vrniti nekdanjo vlogo; vsi starši naj bi dobivali denar za otroka, pri čimer bi se lahko dogovorili za diferenciacijo. Idealno bi tudi bilo, če bi otroka do treh let starosti lahko varovali starši. Vendar polovičen delovni čas staršev še dolgo ne bo uresničljiv, ker družina z eno plačo ne bi mogla živeti. Tudi na podaljševanje porodniškega varstva je treba gledati z različnih zornih kotov. Torej bo treba staršem ponuditi različne možnosti (za vzgojo in varstvo otrok), da bodo lahko izbirali najprimernejše oblike.

MIHAELA ŽITKO

PREJELI SMO

Ukrepi za zagotovitev ažurnosti sodnega registra

V zadnjem času se v javnosti večkrat opozarja na problem dolgotrajnosti pri vpisovanju gospodarskih subjektov v sodni register, kar negativno vpliva na možnost ustanavljanja novih gospodarskih subjektov in otežuje poslovni promet. V zvezi s tem republiški sekretariat za pravosodje in upravo daje naslednje pojasnilo:

V sodni register se vpisujejo vsi podatki o pravnem subjektu, ki so pomembni za pravni promet. Sodni register je javna knjiga in ena od temeljnih načel je, da tistega, ki se v pravnem prometu zanese na podatke, vpisane v sodni register, ne prizadenejo škodljive pravne posledice, ki iz tega nastanejo. Zato je posebej pomembno, da se sodni register vodi ažurno.

V letu 1989 beležimo na vseh temeljnih sodiščih v Republiki Sloveniji izredno povečan pripad vpisovanja subjektov v sodni register. Pripad na vseh temeljnih sodiščih je tako znašal 7.211 zadev, kar predstavlja 943,6-odstotno rast v primerjavi z letom 1988. Polovica tega pripada odpade na območje Temeljnega sodišča v Ljubljani, polovica pa na vsa druga temeljna sodišča skupaj.

Okrog 75 odstotkov zadev predstavlja vpisovanje zasebnih podjetij – družb z omejeno odgovornostjo, drugo pa je vpisovanje obstoječih gospodarskih subjektov, ki morajo svojo organiziranost in poslovanje uskladiti z določbami zakona o podjetjih.

Medtem ko pripad vpisovanja obstoječih družbenih subjektov, za katere je bil rok za uskladitev organiziranosti z zakonom o podjetjih z novelo tega zakona, uveljavljeno s 15. julijem 1989, skrajšan (do 31. 12. 1989, preje do 31. 12. 1991), v prvih mesecih letošnjega leta upada, pa je trend priglasitev zasebnih podjetij – družb z omejeno odgovornostjo še vedno enak. Pri slednjih je že od uveljavitve zakona o podjetjih določen najmanjši znesek osnovne vloge 2.000 din, čeprav zakon pooblašča zvezni izvršni svet, da enkrat letno ta znesek uskladi z rastjo cen na drobno.

Zaradi tako izjemno povečanega pripada, ki je dejansko nastal v zadnjem trimesečju preteklega leta, so se občutno povečali tudi zaostanki pri delu sodišč, kar je bistveno vplivalo na ažurnost sodnega registra. Zato so bili v začetku letošnjega leta sprejeti ukrepi, s katerimi bo zagotovljeno, da bo stanje sodnega registra do 30. 4. 1990 na vseh temeljnih sodiščih ažurirano. V ta namen je izvršni svet skupščine Republike Slovenije odobril začasno dodatno namestitev strokovnih in administrativno-tehničnih delavcev na temeljnih sodiščih, zagotovil posebna dodatna sredstva za delo sodnikov in drugih delavcev sodišča zunaj delovnega časa, Temeljnemu sodišču v Ljubljani, kjer je pripad teh zadev največji, pa so bili zagotovljeni tudi dodatni prostori in oprema. Na sodiščih se izvajajo tudi notranji organizacijski ukrepi s povečanjem storilnosti, z začasnimi prerazporeditvami kadrov na delo v sodni register, vendar do takšne mere, da bistveno ne trpi delo pri reševanju drugih sodnih zadev.

Pripravlja pa se tudi informatizacija sodnega registra, kar je posebej pomembno za njegove uporabnike v smislu zagotovitve hitrega dostopa do podatkov, ki so relevantni za pravni promet.

Republiški sekretariat za
pravosodje in upravo

V ŽTP Zagreb še en nov sindikat

ZAGREB, 27. marca (Tanjug) – Po ustanovitvi strokovnega sindikata strojnega osebja so v ŽTP Zagreb napovedali še ustanovitev samostojnega sindikata hrvaških vlakovnih prometnikov. Gre za povsem novo obliko sindikalne organizacije železničarjev, katere poglavitni namen je doseči boljše varstvo, hkrati pa podpreti gospodarske, socialne, materialne in druge interese delavcev, poudarjajo člani iniciativnega odbora za ustanovitev novega sindikata Jasmin Kahrimanović, Zoran Djurić in Zlatko Pavletić.

Dober dan Mercator vsak dan!

Na vsakem koraku in povsod na sončni strani Alp, od zore do mraka preko 1.000 prodajaln in prijaznih prodajalcev čaka, da izpolni vaše želje.

Mitterrand izbira naslednika, največ šans ima menda Rocard

Francoski predsednik je na premiera Michela Rocarda naslovil ponudbo, ki pa je prej kupčija kot darilo – Visoka cena nasledstva

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 27. marca – Četudi je v televizijskem intervjuju zatrdil, da nima političnega varovanca, ki bi ga leta 1995, ko bodo Francozi znova izbirali državnega poglavarja, skušal naslediti v Elizejski palači, je francoski predsednik François Mitterrand med množico socialističnih veljakov na prvo mesto vendarle postavil premiera Michela Rocarda.

K odločitvi naj bi pripomogla dva dejavnika. Nedavni kongres v Rennesu, kjer socialistom prvič v zadnjih dvajsetih letih zaradi nespravljivih razlik med frakcijami ni uspelo izglasovati političnega programa in izbrati novo vodstvo, je javno oznanil globoko krizo v vladajoči stranki, ki je ne povzročajo toliko razhajanja ob politični usmeritvi kot osebne ambicije novega vala socialističnih politikov. Ti se zavedajo, da se 73-letni predsednik François Mitterrand čez pet let ne bo potegoval za tretji mandat in so že predčasno sprožili boj za njegovo nasledstvo. Kljub temu da so nekaj dni kasneje na neuradnem srečanju vseh frakcij v naglici zakrpali razlike, kar je sprožilo gnev predstavnikov stranke po vsej Franciji, češ da na svojo roko sklepajo zavezništva, je povsem očitno, da dinastični boj v socialistični stranki ni pojenjal, temveč je zgolj odložen do naslednje priložnosti. V takšnem položaju vladajoči stranki grozi, da bo čez tri leta, ko bodo na vrsti parlamentarne volitve, v boj za poslanske sedeže stopila razcepljena in brez možnosti, da ohrani sedanjo relativno večino. In v tem primeru bi tudi predsedniške volitve utegnile biti izgubljene. François Mitterrand, čigar svarila so pribočniki pred kongresom in med njim v Rennesu preslišali, se je torej odločil javno poseči v razvpravo o morebitnem nasledniku.

● Izjava, s katero je François Mitterrand neuradno postavil Michela Rocarda za svojega naslednika, je prej kupčija kot darilo. Na premiera je naslovil ponudbo, po kateri mora še tri leta ostati v matignonski palači, nato socialistični stranki priboriti parlamentarne volitve (Laurent Fabius jih je leta 1986 izgubil, kar je povzročilo politično izjemo v peti republiki, namreč »sobivanje« socialističnega predsednika in golističnega voditelja vlade), da bi se lahko potegovali za Elizej.

Drugi razlog je bržčas v dogovoru, sklenjenem že pred desetletjem in ki je ostal prikrit očem javnosti. François Mitterrand in Michel Rocard nikoli nista bila politična zaveznika, temveč nasprotnika, ki sta bojevala trd boj za prevlado v socialistični stranki. Tik pred zagretjem političnega boja za volitve leta 1981 je Michel Rocard moral popustiti in privoliti v kandidaturo Françoisa Mitterranda, četudi se je nekaj časa celo spogledoval z mislijo, da kandidira proti njemu. V dogovorih, ki spremljajo izločilne boje v političnih strankah, so verjetno omenili, da François Mitterrand mlajšemu tekmecu ne bo kvaril volilnih možnosti, ko bodo te postale realnejše.

Toda imenovanje Michela Rocarda za morebitnega naslednika vendarle ni darilo predsednika pred odhodom s političnega prizorišča. Če bi sedanjemu predsedniku vlade uspelo dobiti parlamentarne volitve leta 1993, potem bo lahko kandidat za predsedniške volitve, je stavek, s katerim je François Miiterrand povzdignil svojega premiera na prvo mesto med elizejskimi kandidati socialistične stranke. Podrobnejša analiza stališča državnega predsednika kaže naslednje: Mitterrand je Rocardu ponudil pogodbo. Če do parlamentarnih volitev ostane v matignonski palači in če mu uspe dobiti boj za poslanske sedeže, se ne bo zoperstavljal njegovi kandidaturi za Elizej, temveč jo bo celo podprl. Znano je namreč, da se Rocard potihem ukvarja z mislijo o predčasnem umiku. S previdno ekonomsko politiko je francosko gospodarstvo spravil do rasti; edina neugodna kazalca sta velika brezposelnost (a ta je udarila tudi ekonomsko močnejše države, kot je ZR Nemčija) in primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci. Izboljšanje dosedanjih dosežkov je v času negotovosti, ki prevladujejo v svetovnem gospodarstvu, še posebej, ker nihče ne more z gotovostjo napovedati, kako se bo Franciji godilo, ko bo – po letu 1992 – zaživel notranji trg Evropske skupnosti dokaj tvegano. Skratka, dovolj razlogov govori v prid odstopa na vrhuncu priljubljenosti. Morebitne gospodarske težave bi Michel Rocard zlahka prevalil na pleča svojega naslednika ter ohranil možnosti za izvolitev na predsedniški položaj.

BOŽO MAŠANOVIĆ

DOBRI STRIČEK

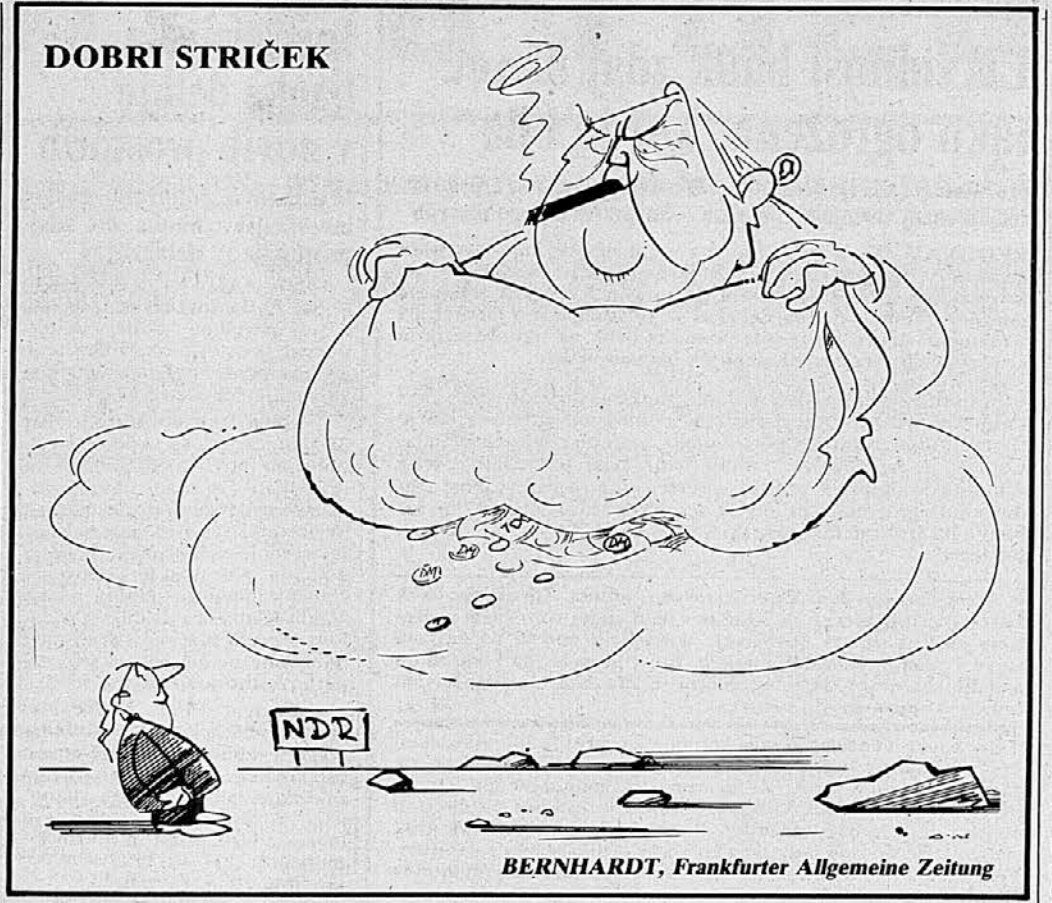

BERNHARDT, Frankfurter Allgemeine Zeitung

Razprtije med nekdanjimi zavezniki in somišljeniki

Na Poljskem ljudska stranka grozi z izstopom iz vladajoče koalicije – Desnica se boji združevanja levice – Razdori v parlamentarnih klubih

OD NAŠEGA SODELAVCA

VARŠAVA, 27. marca – Na poljskem političnem prizorišču ne prihaja samo do velikih medstrankarskih nasprotij, temveč tudi do notranjih delitev v komaj ustanovljenih strankah in vladajoči koaliciji. Seme nesloge so posejali tudi drastični ukrepi vladnega gospodarskega programa in vse bolj izrazite ideološke razlike med včerajšnjimi zavezniki in političnimi somišljeniki.

Razpustitev PZDP je ogrozila obstoj parlamentarnega kluba poslancev – komunistov. Nekaj jih je prešlo v socialno demokracijo republike Poljske, nekaj v socialdemokratsko zvezo, več kot 70 poslancev pa je sprejelo status nestrankarskih predstavnikov. Vsi so ostali v parlamentarnem klubu demokratične levice, čeprav se je vedelo, da je to kratkotrajna zveza. V četrtek je skupina nestrankarskih poslancev izrazila nezaupnico predsedniku kluba in nekdanjemu članu politbiroja CK PZDP Marianu Orzechowskemu, za novega voditelja leve frakcije pa so predlagali poslanca Wlodzimierza Cimoszewicza. To je bilo znamenje za razpad kluba levice na manjše poslanske kroge.

● Od okrogle mize je minilo komaj nekaj več kot leto dni, številni tedanji dogovori pa so ostali le na papirju. Najprej se je spremenila sestava vladajoče koalicije (ljudska in demokratska stranka sta zapustili PZDP in se preselili v tabor Solidarnosti), s čimer je levica izgubila večino v parlamentu in se s tem umaknila v opozicijo. Obenem je v vseh gibanjih prišlo do delitve na manjše parlamentarne frakcije.

Razpad je grozil tudi vladajoči koaliciji, v kateri sta se ljudska in demokratska stranka zopet znašli v podrejeni vlogi. Nekoč sta bili satelita komunistične partije, zdaj pa se morata podrejati moči Solidarnosti. Predvsem zaradi vladne politike do kmetov je z izstopom iz koalicije zagrozila po številu članov najmočnejša poljska stranka – Ljudska stranka Prenova. Vlada Mazowieckega se ne zmeni za alternativni gospodarski program, ki ga je predlagalo vodstvo stranke, to pa je predstavnike ljudstva razjezilo in spomnilo na prakso PZDP.

Tudi državljanski parlamentarni klub (Solidarnost), največja frakcija v sejmu in senatu (260 poslancev in senatorjev), se ni mogel izogniti nasprotjem in razdoru. »Pluralisti« zahtevajo, naj bi se privrženci Solidarnosti čimprej povezali v stranke, »integristi« pa menijo, da bi morali ohraniti enotnost raznih političnih usmeritev in z združenimi močmi zmagati na volitvah za krajevno samoupravo.

Pod varstvom politično in programsko nedefiniranega gibanja Solidarnost se nadaljuje stanje »nestrankarskega pluralizma«, v katerem glasove volilcev dobivajo s preprostim in doslej uspešnim obrazcem »nasprotovanja totalitarizmu«. To pa za sredinsko-desničarske sile ni dovolj, saj zahtevajo precej več kot »popravljanje sistema«: odločnejšo privatizacijo in hitrejšo povezavo Poljske s kapitalističnim gospodarstvom Zahoda. Konservativci opozarjajo, da Poljski grozi zveza »rdečih« in »rožnatih«, koalicija levice Solidarnosti z novimi socialdemokratskimi strankami ob podpori predsednika Jaruzelskega, vojske, varnostne službe, stare nomenklature in mogoče tudi Lecha Walense.

Kot je izračunal tednik Solidarnost, je v državljanskem parlamentarnem klubu 33 socialistov in socialdemokratov (mednje so prišteti tudi Michnik, Geremek, Kuron, ekonomist Bugaj itd.), kakšnih deset zagovornikov delavskega samoupravljanja, 40 »levih sindikalistov« in 50 liberalcev in predstavnikov ljudske stranke. Razcep kluba pa niso predlagali levičarji, ampak desničarsko-katoliška manjšina (okoli 100 poslancev in senatorjev).

Eden pomembnejših predstavnikov katoliško-nacionalistične smeri, poslanec Jan Lopuszanski, je v začetku marca javno opozoril na možnost ustanovitve zveze med Michnikom in voditeljem socialdemokratov (naslednikov PZDP) Kwaszniewskim. »Izvoljen sem bil zato, da bi se boril proti rdečim. Dokler programska usmeritev ne bo uveljavljena, bom nasprotoval poskusom predstavnikov neke politične opcije, da bi onesposobili naš klub,« je sporočil.

Glavni urednik Izborne gazete in poslanec Adam Michnik je v odgovoru na obtožbe pozval, naj bi z delitvijo na posamezne stranke počakali do naslednjih volitev: »Danes se moramo kljub vsemu držati zastave Solidarnosti, saj nam v nasprotnem primeru grozi razpad sindikata, poslanskega kluba in verjetno tudi vlade.«

Odzivi na Michnikov poziv kažejo, da tistih, ki bi radi zapustili državljanski klub, ne bo nič zadržalo. Kot je namreč sklenil Walensa, je prišel čas, ko je treba sindikalnemu gibanju vrniti zastavo Solidarnosti, pod katero danes delujejo tudi poslanci in vlada Mazowieckega. Zadnjo besedo o ponovni podpori oblastem pa bodo izrekli na kongresu Solidarnosti, ki se bo začel 19. aprila.

ILIJA MARINKOVIĆ

Reforme povzročajo razkol

Veteran kitajske partije Deng Xiaoping za zdaj še svari pred prehitrim odkritim napadom na »izdajo socializma« s strani sovjetskega voditelja

OD NAŠE DOPISNICE

PEKING, 27. marca – Vprašanje, ali naj bi Peking odkrito grajal sovjetskega voditelja Mihaila Gorbačova zaradi »izdaje socializma« ali pa se vzdržal javne obravnave njegove politike, je postalo ena poglavitnih tem polemike za zaprtimi vrati med osivelimi glavami v kitajskem vodstvu. Propagandni oddelek CK KP Kitajske je bil že pripravljen začeti »teoretično vojno« s Kremljem, ko je Deng Xiaoping v nedavnem govoru pozval k potrpežljivosti in opozoril, da je za dokončno negativno definicijo vloge Mihaila Gorbačova še prezgodaj.

Do temeljitih sprememb, ki so preoblikovale podobo sovjetske komunistične partije, se v srditih frakcijskih bojih v kitajskem vodstvu niso menili za zunanjo politiko, o kateri so imeli zvečine enotno mnenje. V zgodovini socialistične Kitajske pa se je vedno dogajalo, da je veter, ki je zapihal v Kremlju, prinesel v Peking dež, in ta zakonitost se uveljavlja tudi zdaj, kaže pa se v razkolu glede kitajskih stališč do mednarodnega dogajanja.

Vsi vplivni ortodoksni komunisti, ki uradno niso več v vodstvu KP Kitajske, imajo pa velikanski vpliv nanj, menijo, da bi se morali nujno izreči proti Gorbačovovemu umiku pred »mirno evolucijo« socializma v kapitalizem, da bi preprečili njegov vpliv na kitajske liberalce. Zato so v okviru propagandnega oddelka CK KP Kitajske, v katerem je po junijskih dogodkih spet prevzel glavno vlogo nekdanji voditelj Deng Liqun (ki ga je leta 1987 razrešil Zhao Ziyang), ustanovili skupino za javno kritiko sovjetske politike, podobno tisti, ki jo je Peking naslovil na Kremelj leta 1963 v obliki slovitih devetih kritičnih pisem.

Ker je šlo v šestdesetih letih za revizionizem, zdaj pa je ogrožen celo sam obstoj socializma, naj bi bil napad na Gorbačova, ki ga je pripravljal Deng Liqun, še silovitejši kot v časih prvega prepira med orjaškima sosedama. »Teoretična vojna« naj bi potekala v časopisju pod geslom svobode izražanja mnenja, se pravi, ne da bi se kitajska vlada ali partija neposredno vmešavali v notranje zadeve ZSSR.

Deng Xiaoping je menil, da bi spor z Moskvo močno spodkopal kitajski mednarodni položaj in da bi utegnil katastrofalno utrditi politično izolacijo, v kateri se je Kitajska znašla v minulih šestih mesecih, zato je imel pred kratkim v ožjem krogu govor, ki si ga razlagajo kot neposreden odgovor Deng Liqunu in njegovi skupini, ki je proti Gorbačovu. »Kazalo bi počakati, preden izrečemo svojo stališče. Ker se svetovne razmere še niso ustalile, se ne kaže prenagliti pri sprejemanju sklepov o Gorbačovu, temveč je treba budno spremljati dogajanje,« je dejal Deng in tako odložil odkrito kritiko. Pri tem je mogoče domnevati, da nova politika v Kremlju celo za okus snovalca kitajskih reform presega vse meje, ker pa si Deng pripisuje zasluge za normalizacijo kitajsko-sovjetskih odnosov (maja lani), bi odkrita ideološka vojna z Moskvo v resnici popolnoma razvrednotila ta težko doseženi rezultat.

● Deng Xiaoping je v govoru, v katerem je pozval k previdnejšemu ocenjevanju Gorbačova, dejal, da bi morala Kitajska, namesto da kritizira druge, najprej odpraviti lastne probleme. »Moramo izboljšati gospodarstvo,« je rekel Deng, »kajti če se nam to ne posreči, nam ne bo nič pomagala kampanja učenja od Lei Fenga.«

Medtem ko teče polemika med precej uravnovešenima poloma (kar je le dokaz, da je Deng Xiaopingov vpliv precej opešal), pa skuša Peking pred svetovno javnostjo zbujati občutek, da so odnosi z Moskvo popolnoma normalni. Tako je Li Peng v svojem referatu na vsekitajskem kongresu ljudskih predstavnikov dejal, da je »razvoj dobrih sosedskih odnosov med LR Kitajsko in ZSŠR na podlagi petih načel miroljubnega sožitja v prid obema ljudstvoma in miru v Aziji in po vsem svetu«.

Tudi o razvoju gospodarskih odnosov se pogovarjajo v ozračju, ki bi ga lahko na zunaj imeli za prijateljsko. Za tem prijaznim obrazom pa se skriva strog kritik, ki v boju zoper neurje, ki ga je prinesel veter iz Kremlja, že neusmiljeno jemlje partijske izkaznice članom, ki v navdušenju nad buržoaznim liberalizmom še vedno verjamejo, da Gorbačov izvaja reforme, v resnici pa obrača krmilo h kapitalizmu.

ZORANA BAKOVIĆ

Premagovanje transilvanske krize je še vedno na mrtvi točki

OD NAŠEGA POSEBNEGA POROČEVALCA

BUDIMPEŠTA, 27. marca – »Pri premagovanju krize v Transilvaniji nismo dosegli nikakršnega napredka. Položaj je na moč podoben decembrskemu. Še naprej bodo pozivali romunsko vodstvo, naj zagotovi mir in varnost madžarski manjšini v tem delu Romunije. Obžalujem, ker romunska stran še kar naprej vztraja pri trditvi, da je Madžarska povzročila nemire,« je dejal madžarski zunanji minister Gyula Horn, ki je včeraj ponoči sprejel novinarje, ki spremljajo madžarske volitve.

V zvezi s Transilvanijo se zadnje dni v madžarski prestolnici veliko govori o trianonskem mirovnem sporazumu, po katerem je Madžarska »nepravično« ostala brez Transilvanije. Horn se je strinjal, da prav nobena od strani v tej pogodbi ne spoštuje obveznosti: pravic – individualnih in kolektivnih – ni zagotovila niti kraljevska Romunija, niti Ceausescov režim, krivdo pa je naprtil tudi »velikim silam«, ki bi morale Romunijo že doslej večkrat opozoriti na spoštovanje s pogodbo določenih obveznosti.

Horn je govoril tudi o odločitvi madžarske letalske družbe Malev, ki ne želi več prevažati tranzitnih potnikov židovskega rodu, ki emigrirajo iz Sovjetske zveze v Izrael prek Budimpešte. Madžarski zunanji minister je povedal, da je Malev sam prekinil pogodbo o letalski liniji med Budimpešto in Tel Avivom – vsaj glede prevažanja sovjetskih Židov – in da vlada in on sam kot načelnik zunanjega ministrstva pri tem nimata ničesar, čeprav si v interesu »pozitivne rešitve« problema prizadevajo razrešiti ta neprijeten dogodek. Ob tem tudi njemu ni povsem jasno, kdo je podtaknil požar v poslovalnici Malev v Bukarešti, ali Romuni ali kdo drug.

Madžarski zunanji minister – ki je presenetljivo zadovoljen z izidi volitev, kar se njegove socialistčne stranke tiče, čeprav je ta neslavno pogorela – je dodal, da obstaja precej upanja za mirno razrešitev krize med Moskvo in Vilniusom, kar je prva tovrstna izjava tako visokega vzhodnoevropskega uradnika glede bodočih odnosov v SZ.

DARIJAN KOŠIR

Vojaki se umikajo počasi

Varšavska zveza je – vsaj tako kot je bila zasnovana sredi petdesetih let – že anahronizem, toda to še ne pomeni, da je čez noč ne bo več

OD NAŠEGA SODELAVCA

PRAGA, 27. marca – Nedavni politični potresi v Vzhodni Evropi niso le odstranili režimov, ki so do zadnjega prepričevali svet, predvsem pa sebe o svoji stabilnosti in neuničljivosti, ampak so postavili v negotovost statut in prihodnost vojaško-politične organizacije, ki je res bila v določeni meri element evropskega ravnotežja sil, vendar pa je hkrati zbujala strah nasprotnikom, prav tako pa tudi tistim, ki bi jih morala braniti.

Varšavska zveza je nastala natanko sredi petdesetih let, uradno kot odgovor na vstop ZR Nemčije v Nato. Vendar pa se je hitro pokazalo, da to ni le organizacija, ki naj bi branila socialistične države pred imperializmom, ampak je bila za nastanek Varšavskega sporazuma bistvena teorija, da je obramba socializma z vsemi sredstvi, tudi z vojaško silo, skupna stvar vseh socialističnih držav in pomembnejša od posamične nacionalne in državne suverenosti. Pojem »skupna stvar veh socialističnih držav« pa je seveda pomenil vodilno vlogo Sovjetske zveze, v praksi pa je veljalo, da so sovjetske izkušnje obvezen obrazec ali model tudi za druge socialistične države.

Dogodki v zadnjem času kažejo, da se je obdobje takšnega »pokroviteljstva« končalo. Sovjetska zveza je namreč že priznala, da je bila intervencija armad Varšavske zveze na Češkoslovaškem leta 1968 politična napaka. Pred kratkim podpisana deklaracija o medsebojnih odnosih med Prago in Moskvo pa je tudi dokončno zanikala veljavnost teorije omejene suverenosti, ki je bila znana kot »doktrina Brežnjeva«. S tem pa je Kremelj končno priznal, da ima vsak narod pravico samostojno odločati o svoji prihodnosti.

Varšavska zveza je torej prisiljena radikalno spremeniti statut. Sovjeti so že pred časom napovedali spremembe svoje vojaške doktrine, katera naj bi odslej bila neagresivna in izključno obrambna. Ta sprememba naj bi vplivala tudi na sestavo in naravo Varšavske zveze, ki so jo na začetku vodili sovjetski generali in maršali. V novem položaju naj bi bile poveljniške funkcije (vključno z najvišjimi) dostopne tudi vojakom iz drugih držav. Načelnik sovjetskega generalnega štaba general Mojsejev je v pogovoru za moskovsko »Pravdo« dejal, da so bili do sedaj na čelu politično-posvetovalnega biroja Varšavske zveze generalni sekretarji komunističnih partij, vendar se mora glede na politične spremembe v državah, članicah te zveze, sedaj to spremeniti. Pričakujemo lahko, je nadaljeval general Mojsejev, da bodo kmalu na čelu tega komiteja premieri ali pa predsedniki držav.

● Ocene nekaterih opazovalcev o razpadu Varšavske zveze za zdaj verjetno še niso realne. Prav nasprotno, Varšavska zveza bo ohranila veliko dosedanjih funkcij, vendar s precejšnjimi spremembami. Korenite spremembe pa najbrž lahko pričakujemo šele po (uspešno) končanih razorožitvenih pogajanjih, ki potekajo na Dunaju.

Pogodba o obstoju Varšavske zveze je bila leta 1985 podaljšana za 20 let, vendar pa po pisanju ameriškega časopisa New York Times večina zahodnih analitikov meni, da »toliko časa najbrž ne bo vzdržala, če pa, potem pa se bo precej razlikovala od prosovjetsko usmerjene organizacije, kakršna je bila do sedaj. Morala bo postati prostovoljna in v svoji poveljniški strukturi zares večnacionalna«.

BORUT MERŠAK

Eksplozije bomb in afere

Predvolilna Grčija v senci terorističnih napadov in odkrivanja novih podrobnosti o škandalih – Štirinajst eksplozij v enem dnevu

V Atenah je skorajda hkrati odjeknilo štirinajst bomb, ki so jih pripadniki skupine »družbeni odpor« podtaknili pod avtomobile diplomatskih predstavništev vzhodnoevropskih in arabskih držav. To je bila daleč največja teroristična akcija (na srečo je povzročila le gmotno škodo) menda skrajno levičarske skupine, ki se je prvič oglasila pred letom in pol, svojo dejavnost pa je še posebej okrepila pred bližnjimi parlamentarnimi volitvami.

Bombni napadi teroristov se v Grčiji vrstijo že od začetka predvolilne kampanje (v Atenah v povprečju eksplodira ena bomba na dan) in vlivajo strah v kosti ljudem, ki so čedalje bolj ogorčeni nad divjanjem skrajnežev (v Grčiji deluje še teroristična skupina »17. november«). Ogroženi se ne počutijo le politiki, marveč cela množica ljudi – sodniki, bankirji, zdravniki in številni drugi, zato ni čudno, da je petina policistov v glavnem v vlogi osebnih stražarjev (varujejo predvsem politike), da ima skorajda vsak premožen Grk osebnega stražarja in da zasebne agencije, ki ponujajo v najem »gorile«, v zadnjem času rastejo kot gobe po dežju. Strah ljudi se stopnjuje tudi zaradi nemoči policije, saj do zdaj ni aretirala še nobenega člana skupin »družbeni odpor« in »17. november«, pa čeprav slednja deluje že nekaj let in ima na vesti petnajst umorov, pred mesecem in pol pa je celo sredi dopoldneva v samem središču Aten oropala vojaški muzej. Če držijo trditve CIA, gre za majhni skupini teroristov in je prav to glavna ovira, da jima policija nikakor ne more priti na sled.

Naj bo tako ali drugače, žal je divjanje teroristov edina nova stvar na grškem političnem prizorišču, kjer dober teden pred parlamentarnimi volitvami potekajo še zadnji besedni boji med prvaki političnih strank za glasove volilcev. Toda kaj lahko se zgodi, da bo izid parlamentarnih volitev, že tretjih v zadnjih desetih mesecih, podoben kot junija in novembra, ko je desnosredinska Micotakisova Nova demokracija sicer dobila največ glasov, a premalo, da bi lahko sestavila novo vlado.

Predvolilni boj poteka v senci velikih škandalov, v katere naj bi bila vpletena znana imena, politiki (bivši člani vlade in vodja vsegrškega socialističnega gibanja PASOK Andreas Papandreu) in poslovneži. Kratkotrajna zveza med levo koalicijo in Novo demokracijo (lansko poletje) je, kljub temu, da je bila najbolj čudna koalicija, kar jih pozna zgodovina, vendarle Grkom izpolnila takrat največjo željo – začetek katarze. Škandali so dobili epilog na sodišču, te dni pa prihajajo na dan nove in nove podrobnosti glede slavnega nakupa 80 vojaških letal in preprodaje jugoslovanske koruze z nalepko grška v države ES. Najnovejša ugotovitev atenskega sodišča, da sta izginila dva dokumenta o nakupu letal F 16 in mirage 2000, je izzvala nov val ogorčenja v javnosti in ugibanja, kdo je spravil v lasten žep okrog 70 odstotkov vrednosti letal, kolikor naj bi jih Grčija preplačala.

V takšnem ozračju se bodo Grki torej odločali, za koga bodo glasovali na volitvah: za Novo demokracijo, ki v svoj program ni vnesla nobene novosti in skuša privabiti volilce le z obtožbami na račun PASOK, vsegrško socialistično gibanje, ki ga je kompromitiralo vodstvo, ali za levo koalicijo, ki je šele pred kratkim razčistila s preteklostjo.

LJILJANA ĐERIĆ

IZ POSLOVNEGA SVETA

● VALUTNI TRG – Začetek tega tedna je dolar krepko poskočil nasproti jenu, predvsem zaradi nesoglasij o monetarni politiki med Washingtonom in Tokiom, zato pa je velika prodaja zlata koristila britanskemu funtu. V ozračju strahu zaradi stroškov nemško-nemške monetarne unije in stanja v Litvi, kar je najbolj škodovalo DEM, je dolar dosegel v Evropi ceno 1,71 DEM, na matičnem tržišču pa je bil malce slabši kot v petek (1,70 nasproti 1,71). Jen je padel na 156 jenov za USD, kljub sestanku finančnih ministrov Bradyja in Hašimota v Los Angelesu. Ministra nista dosegla sporazuma o kaki podpori jenu, kar utegne dolar dvigniti v še večji razpon do jena, marke in drugih valut. Na borzah v Frankfurtu in v Londonu pričakujejo, da bi USD utegnil doseči 1,72 in največ 1,73 DEM, da pa mu bodo še višji tečaj preprečile intervencije centralnih bank vodilnih zahodnih držav. Funt (kot pišemo v poročilu o zlatu) se je podražil na 1,62 USD, oziroma na 2,76 DEM.

KDO PRODAJA ZLATO? – Nenadna ponudba velikih količi zlata, govorijo o neznanem prodajalcu z Bližnjega vzhoda, drugi o Sovjetski zvezi, je povzročila nagel padec cene unče zlata za 23 USD v New Yorku in še več v Zürichu. Ocene prodane oz. ponujene količine se sučejo od milijona do 4 milijonov unč, ki naj bi bile prodane v Evropi in v ZDA za 400 milijonov in po drugih ocenah za 1,5 milijarde dolarjev. Izkupiček prodanega zlata naj bi se prelil v britanske funte oz. v britanske vrednostne papirje, kar naj bi bilo tudi vzrok za relativno izboljšanje tečaja GBP pretekli teden, ko so ga prodajali za 1,62 USD. Po drugem viru naj bi vrgla zlato na trg Sovjetska zveza, da bi dobila sredstva za nakup pšenice, ker se v Moskvi bojijo, da bodo ZDA »kaznovale« ZSSR zaradi dogodkov v Litvi s prepovedjo izvoza ameriške pšenice in bi tako morali kupovati žito na svobodnem tržišču, kjer cena pšenice že raste. V New Yorku so tako »dumpinško« zlato v torek prodajali za 23,25 USD/unčo ceneje, po 366 USD (v petek še po 389,25 USD/unčo). v Zürichu je padla cena unče za 27 USD na 366,50 USD (v petek, 393,50 USD/unčo). Padla je tudi cena srebra: v New Yorku na 4,98 USD/unčo.

● VOLKSWAGEN NA KITAJSKEM – Skupna družba zahodnonemškega VW in kitajskih tovarn »Shanghai Volkswagen« je lani izdelala 16 tisoč vozil. Družba želi močno povečati proizvodnjo, če bo kitajska vlada to dovolila. Kljub temu da ima tovarna letno kapaciteto 30 tisoč vozil, LR Kitajska ni dovolila izdelati več kot 15.687 avtomobilov. Problem je političen, vodstvo države namreč smatra, da je avto luksuz. Lani je bil nakup avtomobilov praktično prepovedan in tisoči naročil so bili stornirani. Podobno se godi tudi Peugeotu, ki je v Kantonu zaradi tega svojo tovarno zaprl za dva meseca.

● INFLACIJA V V. BRITANIJI – Stopnja inflacije je v februarju znašala 7,5%, kar pomeni da je padla prvič od oktobra lani in to za 0,2%. Ta padec pa razlagajo kot »matematično izravnavo,« kajti inflacijski pritiski v gospodarstvu so še vedno zelo močni. Zadnje povišanje obresti na hipotečna posojila še ni vključeno v podatke o inflaciji in pričakujejo tudi, da bo novi občinski davek, to je glavarina, ki jo bodo v Angliji in v Walesu začeli plačevati 1. aprila, povišala inflacijo za odstotek. Z državnim proračunom povečani prometni davek na alkohol, tobak in bencin pa naj bi inflacijo dvignil še za pol odstotka. Finančni minister Major sicer predvideva, da bo inflacija dosegla svoj vrhunec letos poleti, nato pa naj bi se konec leta približala 7 odstotkom. Od začetka prihodnjega leta pa računa, da bo inflacija znašala manj kot 5 odstotkov. Toda inflacijsko poviševanje plač, ki se trenutno giblje med 9 in 10 odstot., njegovo napoved resno ogroža. (A. K.)

jana

ANTON RUPNIK

㉑

Začarani kavkaški krog

Muslimanski svet se prebuja, verska in nacionalna čustva pa so v tem primeru nerazdeljiva. Čeprav je stalinsko-brežnjevski režim zatiral načeloma vse cerkve in religije, je za muslimane bilo v sovjetskem imperiju še dodatno težko, saj je bojeviti boljševistični ateizem temu svetu še veliko bolj tuj kot krščanskemu. Morda so se prav zato vodilne partijsko-državne ekipe in posamezni voditelji v muslimanskih območjih ZSSR tako zelo oddaljili od svojega ljudstva.

Leta 1917 je v Azerbajdžanu bilo okoli dva tisoč mošej. Večino so jih pozaprli ali spremenili v skladišča ali muzeje. Šele zdaj, v dobi gorbačovske perestrojke in demokratizacije, tudi muslimanski duhovniki spet dobivajo svoje zakonite pravice. Podobno kot po vsej državi tudi v Azerbajdžanu pospešeno obnavljajo stare ali gradijo nove mošeje. Lani so jih verniki dobili okoli trideset, predlanskem sedem.

Za Azerbajdžance in za vse muslimane Sovjetske zveze ima še poseben pomen poraz in umik sovjetske vojske iz Afganistana. Tam je vendar le šlo tudi za versko-politično vojno med brezbožnim moskovskim (krščanskim) imperijem na eni in muslimanskimi Afganci na drugi strani. Islam je zmagal.

Takrat, ko so se zadnji rdeči vojaki umikali čez sovjetsko mejo iz Afganistana, so azerbajdžanski muslimanski demonstranti v Bakuju vihteli zelene zastave in nosili Homeinijeve slike. Azerbajdžanska ljudska fronta je prevzela izrazito nacionalne in muslimanske poteze. Partija pa je spoznala, da nima moči proti temu valu nacionalizma in (pan)islamizma.

Za tuje dopisnike je večji del območja zaprt, zlasti še takrat, ko so tam mitingi ali stavke. V Gorski Karabah so doslej pustili le izredno redke izbrance. Zato smo pač navezani na reportažne zapise sovjetskih (osrednjih) glasil. V tem pogledu ne zbuja nikakršnega dvoma ilustrirani tednik Ogonjok. Iz njegove lanske reportaže naj povzamem nekaj značilnih odstavkov:

»Že triletni deček Armenec, ki se je šele komaj naučil govoriti v materinem jeziku, ve, kaj pomeni beseda ‚miacum': združitev. Njegov vrstnik Azerbajdžanec pa po besedah svojih staršev vé predvsem to, da so Armenci sovražniki Alaha in da so zato tudi sovražniki vseh Azerbajdžancev . . .

Beguncev je na sto tisoče. Napolnili so vse sanatorije, penzionate, pionirska taborišča, hotele in celo na pol podrte hiše. Živijo pri sorodnikih, stanovanja katerih so se za dolgo spremenila v Noetovo barko. Od zgodnjega jutra stojijo v vrstah zahtevajo streho in delo, pišejo kolektivna pisma v prestolnici zveznih republik in v Moskvo, iščejo pravičnosti . . .

Nihče noče odstopiti prvi, nihče ne kaže pripravljenosti, da bi šel nasproti drugemu. Brezumnost nacionalizma je oropala ljudi največje človeške kakovosti: sočustvovanja . . .

Konsolidacija na nacionalnih temeljih se je pokazala za najbolj trdno, najbolj razumljivo tako za prebivalce mesta kot vasi. Gesla nacionalnega združevanja v takšni situaciji delujejo brezhibno in ljudje so šli za njimi . . .«

V Armeniji živijo tudi Kurdi. Ob prevzemu oblasti s strani boljševikov jih je bilo le 8650, danes jih ima republika več kot 60 tisoč. Kurde najdemo v manjših skupinah še v Azerbajdžanu, Turkmenistanu, Uzbekistanu in drugod po srednji Aziji.

Znana je tragična usoda tega naroda, ki šteje od 7,5 do 12 milijonov ljudi in ki je po prvi svetovni vojni razdeljen na Iran, Turčijo in Irak. V nobeni teh držav Kurdi dolgo niso dobili narodnostnih pravic. Šele v sedemdesetih letih so si jih vsaj delno izbojevali v Iraku. Turčija ima Kurde za gorjanske Turke in jih od vseh najbolj zatira.

V Erevanu so že takoj na začetku posvetili veliko pozornost majhni skupini Kurdov. Dajali so jim zemljo, da so se počasi ustalili, kajti bili so nomadi. Armenski jezikoslovci so jim pripravili pisavo kot priredbo svoje, kar pa se je kmalu izkazalo za nepraktično, saj je še bolj ločevalo Kurde, ki so se sicer posluževali bodisi tradicionalne arabske ali pa (v Turčiji) latinske pisave. Konec dvajsetih let so prešli na latinico, potem pa so jim leta 1945 vsilili rusko cirilico.

Armenska vlada je za Kurde ustanovila pedagoško šolo, gledališče in – kar je s političnopropagandnega vidika še posebej pomembno – uvedla je poldrugo uro radijskih oddaj v kurdskem jeziku. Kurdi so zastopani tudi med deputati; v vrhovnem sovjetu Armenske SSR imajo enega od podpredsednikov.

Erevanska propaganda seveda ustrezno izkorišča vzorno rešitev narodnostnega statuta za svoje Kurde, saj so kljub muslimanski veri vendarle zavezniki proti skupnemu sovražniku . . .

BAKU – NAJVEČJE MESTO ZAKAVKAZJA – Okoli starega jedra, palače Širvanšahov (v sredini spredaj) je konec prejšnjega in v začetku tega stoletja zraslo sodobno evropsko bogataško mesto, sovjetska doba pa je dodala nekaj pompoznih palač in trgov. Od leta 1880 do 1891 je Baku porastel od 14 na 100 tisoč prebivalcev; danes jih šteje 1,7 milijona. Legende pravijo, da je mesto bogov in vetrov. (Fotodokumentacija Dela)

● *Mnenje*

Znanje za dejanja

Med obljubami in dejanji je bila vedno velika razlika, prav tako med načelnimi predlogi in rešitvami v praksi. Ko poslušam dokaj podobne predvolilne obljube in stališča, je med njimi malo konkretnih predlogov, nekatere ponujene rešitve pa kažejo, da so jih pripravili brez posveta s strokovnjaki.

Na področju racionalne porabe energije in izkoriščanja obnovljivih, čistih in alternativnih virov energije so bila stališča v preteklosti enaka današnjim: nihče ni bil proti boljši toplotni izolaciji, proti izkoriščanju novih virov energije, proti kvalitetnemu prestrukturiranju . . . a storjenega je bilo bore malo. Po začetnem optimizmu, ko je bil ukinjen prometni davek na nekatere izdelke in toplotno izolacijo in ko se je poostrila tehnična regulativa na področju toplotne zaščite objektov, so sledila manj spodbudna dejstva:

- *nismo imeli nacionalnega programa za zmanjšanje porabe in racionalno rabo energije, programa, ki bi mu sledila dejanja;*
- *nismo znali postaviti prave cene posameznim virom energije in tako usmeriti porabnike;*
- *v ekološko ogroženih okoljih je sicer načelno pravilna politika, a brez pravih dejanj, le podaljševala, namesto reševala stanje;*
- *prometni davek na izolacijske materiale je spet uveden, kupna moč je padla, zato je vse manj tistih, ki lahko investirajo v izolacijo, toplotno črpalko ali solarni sistem.*

Medtem, ko so pametne države ukrepale in bistveno zmanjšale porabo energije, smo pri nas brez pravega uspeha organizirali kar nekaj mednarodnih posvetovanj na to temo, tudi predlog prof. Novaka, da bi občanom brezplačno razdelili toplotno izolacijo, stimulirali rabo obnovljenih virov in šele nato gradili nove objekte, je bil diskretno preslišan. Ne zato kar je bil predlog nenavaden, temveč zato, ker ga nihče ni preveril s številkami, ki bi pokazale, kaj je za družbo koristneje.

Predlogi, ki se zadnje čase pojavljajo v javnosti, so različni, a večina je uglašenih na rušenje, zapiranje ali ukinjanje, nekateri so zgolj demagoški, daleč od strokovnosti in celo v nasprotju z osnovno mislijo. Če se zavzemamo za čisto okolje, potem ne moremo biti proti hidroenergiji (Mura . . .), ki je čist in obnovljiv vir energije, je v bistvu koncentrirana sončna energija, saj odpade kar okoli 19 odstotkov vse sončne energije, ki prispe na Zemljo, za vzdrževanje vodnega ciklusa. Tudi odločno zapiranje zanesljive jedrske elektrarne ni korak naprej, saj bi klasičen, fosilni energijski vir povzročil veliko večjo škodo neposrednemu okolju, kakor tudi planetu (Co_2 ovoj in učinek tople grede). Obstoječa jedrska tehnologija je nujno zlo v času do nove okolju neškodljive jedrske tehnologije in vodikove tehnologije. V tem času je tako tarnanje kot demagogija odveč.

Storiti moramo kar se le da, da bi porabili čim manj energije, da bi izkoriščali vse možne in ekonomsko sprejemljive nove tehnologije v energetiki, alternativne vire energije in s tem čim bolj zmanjšali pritisk na gradnjo novih elektrarn.

Dejanja, ki jih moramo storiti so ugotovili in storili že drugi, mi jih moramo le prepisati in uresničiti:

- *z ekonomsko politiko in tehnično regulativo je treba destimulirati ali onemogočiti projekte, kjer ni predvidena racionalna poraba energije in preverjena možnost uporabe obnovljivih virov;*
- *z enakimi instrumenti moramo podpreti vse akcije za manjšo porabo (ne na račun udobja) in izkoriščanje obnovljenih virov;*
- *izdelati moramo program nacionalne akcije na tem področju, ga popularizirati, postaviti demonstracijske projekte, ustvariti pogoje, da bo tisto, kar je koristno za posameznika, koristno tudi za vso družbo;*
- *organizirati neodvisno strokovno institucijo, ki bo podeljevala znak kakovosti, obveščala, svetovala in ščitila potrošnike, obenem pa spodbujala konkurenco in kvalitetno prenovo v industriji.*

Danes ne potrebujemo velikih besed in načelnih stališč, tudi znanja za pridobivanje točk pri Raziskovalni skupnosti ne, danes potrebujemo bolj kot politiko – ***znanje za dejanja,*** *s katerimi bomo uspešno gradili prihodnost.*

BOJC JERMANJ

● *Poldrugo desetletje Mednarodnega centra za kemijske študije*

Za nekatere je ponudba svetovnega znanja sumljiva, če ga dobijo doma

Nobene institucije ne bi smeli enačiti z neko osebnostjo, a vendar je včasih nujno narediti izjemo. Za zdaj si Mednarodnega centra za kemijske študije pod okriljem Unesca, ki deluje v okviru Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani, ni mogoče predstavljati brez direktorice centra *dr. Aleksandre Kornhauser,* njene neizmerne energije in mednarodnega znanstvenega ugleda (predlani je bila sprejeta v evropsko, lani pa v svetovno akademijo znanosti in umetnosti). Z njo so se naši bralci doslej srečevali tako z avtorico kot s sogovornico, toda kot pravi sama, je še najmanjkrat imela priložnost povedati kaj o centru.

Njegovi prvi koraki segajo v leto 1975, ko sta skupino na FNT pod vodstvom dr. Kornhauserjeve povabila Federacija evropskih kemijskih društev in Unesco, naj v njunem imenu organizira evropski seminar o novih dosežkih v kemijskem izobraževanju. Seminar je odlično uspel, kar je odprlo možnosti za nove naloge v okviru Unesca. Širši prodor je prišel z uspešno izpeljavo svetovne konference o kemijskem izobaževanju leta 1977 v Ljubljani, na kateri je sodelovalo več kot 500 kemikov iz vsega sveta. Po nadaljnjih seminarjih za Unesco in Svetovno kemijsko unijo IUPAC je leta 1981 Generalna konferenca Unesca podelila centru priznanje programskega statusa Mednarodnega centra za kemijske študije. Do zdaj je ta organiziral že 42 mednarodnih strokovnih srečanj, na katerih je sodelovalo več kot 2500 kemikov iz 78 držav.

Toda seminarji in srečanja strokovnjakov so le ena izmed dejavnosti centra. V zadnjem času prevladujejo v njegovem programu predvsem projekti za sodelovanje univerze z industrijo, zlasti prenos znanja za uvajanje novih izdelkov in čistejših tehnologij ter za predelavo industrijskih, posebej nevarnih odpadkov v nestrupene snovi in energijo, pa tudi za uvajanje energijsko manj požrešnih kemijskobiotehničnih postopkov.

Center živi od svojega dela

Svetovljanski imidž centra in vpadljivo nova in bogata računalniška oprema (čeprav prostori centra nikakor niso razkošni), sama postavlja vprašanje denarja za delo centra.

K temu dr. Kornhauserjeva pravi: »Najprej želim poudariti, da nismo proračunska institucija, ker ne od Unesca, ne iz domačih virov ne dobimo dinarja ne centa za vzdrževanje. Center je že od vsega začetka na »mednarodnem trgu znanja.« To pomeni, da se bori za vsak projekt posebej. Dobiti ga mora v mednarodni konkurenci, ki je izjemno ostra. Prednost centra Unesco je že v tem, da pri enakih možnostih kakovosti in cene daje Unesco prednost centru. Če pa so drugi boljši ali cenejši, ostane tudi center praznih rok. Res smo lahko zadovoljni s svojo opremo, toda večino tega si je skupina prigarala sama. Iz sredstev za opremo Raziskovalne skupnosti Slovenije je center dobil pred leti okrog 400 starih milijonov, kar je bila takrat polovica enega mikroračunalnika, zdaj pa so jih vsi laboratoriji polni. Naša pretežno mlada skupina se že več kot desetletje v praksi uči, kaj se pravi biti na mednarodnem trgu.«

dr. Aleksandra Kornhauser (foto: Zoran Vogrinčič)

Seveda tudi samo ime, čeprav Unesco neposredno ne daje denarja, pomeni prednost. Veliko raziskovalnih institucij in univerz želi sodelovati z Unescom, ki je kljub mnogim očitkom še vedno edini svetovni parlament izobraževanja znanosti in kulture. Tako si center laže zagotovi odlične strokovnjake, ti pa delo naredijo uspešnejše, kar dvigne ugled in konkurenčno sposobnost centra v svetu.

Toda to ne velja, kot ugotavlja dr. Kornhauserjeva, enako tudi v domovini. Delno zato, ker se pri nas še vedno da preživeti tudi z manj znanja. Drugi vzrok pa je pomanjkanje takega sistema, ki bi vsakogar potiskal v tveganje. Po besedah direktorice centra je tu še »značilna balkanska samozaverovanost, ki se ji tudi Slovenci nismo povsem izognili.« Tako centru pogosto očitajo, da dela predvsem za tujino.

Kornhauserjeva se jezi: »Obnašajo se, kot da bi znanje kdo pojedel! Kot da ni znanje tisto, kar lahko tisočkrat daš, pa ga še vedno imaš, celo boljše, če znaš prisluhniti odmevu nanj. Zaviralni odnos do mednarodnega povezovanja je neumnost že zato, ker velik del novega znanja, zlasti tistega za nove izdelke in čistejše postopke, ne raste vedno na domačih njivah. Pripeljati ga je treba k nam iz drugih, zlasti najrazvitejših držav. To seveda lahko narediš z nakupom postopkov in tehnologij, če imaš dovolj denarja, če pa denarja ni – kot je pri nas – potem ostaja druga možnost: skupaj z znanjem, ki ga prenašamo k nam, naj rasteta tudi naše znanje in njegova uporaba.«

Prednost centra je prav v tem, da sodeluje z vodilnimi evropskimi, ameriškimi in celo japonskimi institucijami. Veliko je vrhunskih strokovnjakov, ki jih lahko kadarkoli pokličejo, pa bodo pomagali, kolikor bodo mogli. Seveda ne izdajo poslovnih skrivnosti, a strokovnjaki vedo, koliko so vredni takšni nasveti. Kljub temu pa zaradi že omenjenih vzrokov naše firme in institucije pričakujejo, da bodo znanje od centra dobili brezplačno ali za plačilo posebnih materialnih stroškov; nikakor pa ne pričakujejo, da bodo poceni dobili kakšno tujo licento za največkrat ne najnovejšo tehnologijo. Naj citiram Kornhauserjevo: »V naši deželi smo marsikaj razvrednotili, znanje prav gotovo najbolj.«

Poseben program za predelavo odpadkov

V nekaterih podjetjih pa znanje očitno ocenjujejo drugače: v Aeru, Chemu, Colorju, Donitu, Drogi, Heliosu, Kemični industriji Kamnik, Krki in Melaminu so partnerji v večjih projektih, v katerih sodelujejo njihovi raziskovalci z raziskovalci centra. Večinoma razvijajo nove izdelke in tudi nove postopke. Tako je poseben program namenjen predelavi kemičnih odpadkov v izdelke in energijo. Znanje se pretaka tudi čez republiško mejo – center sodeluje z večino univerz v Jugoslaviji ter s podjetji v Hrvatski in Bosni.

Značilno je, da med 20 raziskovalci, kolikor jih ima center (povprečna starost je 30 let, znaten del jih ima magisterij ali doktorat, drugi si ga pridobivajo), niso samo kemiki in biokemiki. Tu so še farmacevt, matematik, agronom, strojnik, elektrotehnik in ekonomist. Toda interdisciplinarnosti je še več, ko se skupina pomnoži z raziskovalci iz firm in z mednarodnim pretokom znanja.

Center je v bistvu program Fakultete za naravoslovje in tehnologijo (tudi dr. Kornhauserjeva je tam redna profesorica), zato v njegovem delu sodeluje tudi veliko študentov, ki pripravljajo seminarske, diplomske, magistrske in doktorske naloge. Posebno skrb namenjajo razvoju metodologije kemijskega izobraževanja, podprte z informatiko.

Pri raziskovalnih projektih se dosledno držijo načela, da mora imeti zelo močne uporabne značilnosti, že kar razvoj novega izdelka ali postopka s poslovnim namenom, torej inovacijo ali patent. A pri slednjem imajo celo vrsto težav. Najprej zato, ker morajo poskrbeti za varnost proizvajalca. Dr. Kornhauser: »Pri nas je še premalo poznano, da je treba patentirati svoj postopek prav potihoma, da te ne bi drugi vrgli z lastnega trga. Številne tuje firme pri nas patentirajo svoje postopke šele tedaj, ko izvedo, da nekdo pripravlja soroden postopek ali izdelek v naši deželi. Druga stopnja je prijava patenta. Tovarne se s pogodbo zavarujejo, da bodo dohodki iz postopka last tovarne. To center sprejema, saj se zaveda, da veliko materialno odgovornost raziskav nosi tovarna. Manj sprejemljivo pa je, da nekateri (na srečo so izjeme) želijo odriniti raziskovalce tudi od avtorstva.«

Takšna poslovna izraba znanja ni »iznajdba« Centra za mednarodne kemijske študije, temveč se povsem ujema z novim geslom Unesca »Znanost – izobraževanje – podjetnost«. Ob znanju, ki je skrito v novih proizvodnjah, pa ostaja za projekti tudi bogato širše znanje, ki ga center sme in mora mednarodno izmenjavati, če naj opravlja svojo nalogo in dobi bolj ali manj brezplačno znanje od drugod.

Tako na primer center zdaj gradi informacijski sistem za ravnanje z nevarnimi odpadki v sodelovanju s slovensko vlado, našo kemično industrijo, z Unescom, UNDP (Organizacijo združenih narodov za razvoj) in Svetovno banko. Prav tako gradi tudi informacijski sistem za kemičnobiotehnološko proizvodnjo za Unesco ter UNDP Informacijski sistem za posebne kemične izdelke v sodelovanju s slovensko kemično industrijo, Unesco in Unido (Organizacija združenih narodov za industrijo). Ti informacijski sistemi so del mednarodne pomoči državam v razvoju, tam pa odpirajo možnosti sodelovanja našim raziskovalnim institucijam in industriji.

JASNA KONTLER-VENTURINI

● *Novi knjigi o robotiki*

Brez robotov ne bo šlo

Beograjska založba Tehnička knjiga (TK) je izdala novi strokovni deli o robotiki. V obeh primerih gre za drugo, dopolnjeno in razširjeno izdajo. Prva je Upravljanje manipulacionim robotima – analiza/sinteza/vežbe, ki sta jo napisala *dr. Miomir Vukobratović* in *dr. Dragan Stokić,* druga pa Primenjena dinamika manipulacionih robota, akademika dr. Vukobratovića.

Na predstavitev v knjigarno Mladinske knjige na Titovi 3 sta poleg avtorjev in urednika TK prišla tudi strokovna recenzenta z ljubljanske Fakultete za elektrotehniko in računalništvo. Prvi, **prof. dr. Alojz Kralj,** je pripovedoval o dolgoletnem sodelovanju na področju robotike med našo fakulteto in beograjsko skupino, ki je že leta 1966 izdelala tako imenovano beograjsko roko. Leta 1976 so s sodelovanjem dr. Vukobratovića na ljubljanski fakulteti uvedli magistrski študij robotike, naslednje leto pa se je »rodil« prvi komercialni industrijski robot UMS 1. Med nasledniki omenimo UMS 4 za Crveno Zastavo, ki lahko premika do 100 kilogramov težke predmete.

O prof. dr. Miomiru Vukobratoviću z beograjskega Inštituta Mihajlo Pupin, inozemskem članu sovjetske in dopisnem članu Srbske akademije znanosti in umetnosti, smo izvedeli, da mu je znana zahodnonemška založba Springer izdala že 11 (enajst!) knjig. Na tujem še noben Jugoslovan ni izdal toliko svojih del in v športnem žargonu bi lahko rekli, da je to absolutni jugoslovanski rekord. Avtor v svoji dosedanji karieri ni dobil samo vrste domačih priznanj (med drugim nagradi Avnoja in B. Kidriča), temveč ga kot predavatelja vabijo tudi zahodne razvite države oziroma tamkajšnje ugledne znanstveno-pedagoške ustanove, med katerimi je celo sloviti Laboratorij za reaktivni pogon (JPL) v Pasadeni. Med drugim so ga povabili tudi Japonci. Dr. Kralj je posebej poudaril neko lastnost Vukobratićevih strokovnih knjig, po kateri se razlikujejo od velike večine drugih del o robotiki, ki jih je v svetu zadnja leta za celo poplavo. To je njihova matematična eksaktnost in strogost, ravno zato pa niso nikakršno »lahkotno branje za lahko noč«, tako kot mnoge druge na tem perspektivnem področju.

Študij robotike le v Ljubljani

Ljubljanska Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo je pred tremi leti prva in za zdaj edina v državi uvedla robotiko kot redni predmet v dodiplomskem študiju, je povedal **dr. Tadej Bajd,** drugi recenzent predstavljenih del in izredni profesor tega predmeta na fakulteti. Med prednostmi Vukobratovićevih knjig je omenil programe za računalniško projektiranje robotov. Tudi on je poudaril, da je izraz robotika danes zelo »moderna beseda« in da je po svetu o tem področju na voljo ogromno knjig, med njimi pa morda le pet zares dobrih – mednje sodita tudi letošnji Upravljanje manipulacionim robotima in Primenjena dinamika manipulacionih robota.

Da je bila uvedba robotike kot rednega študijskega predmeta utemeljena in smiselna poteza, je med drugim razvidno tudi iz dejstva, da so nekatere tovarne (Alpos, Alpina, Tomos) »angažirale« kar študente, torej strokovnjake, ki sploh še niso diplomirali. Tovrstne specialiste očitno potrebuje že tudi naša industrija, v prihodnje pa jih bo še bolj in še več.

O Primenjeni dinamiki je več povedal dr. Dragan Stokić. Knjiga je učbenik z osmimi »neobveznimi« dodatki, ki pa so za ambicioznejšega uporabnika zelo koristni. Posebna pozornost je posvečena primerom, ko robot deluje na gibajoče se predmete (npr. na tekočem traku), kar je aktualna naloga robotike. Problem »prestavljanja škatlic« je namreč že rešen.

● ***Na pripombo iz avditorija, da bo robotizacijo v Jugoslaviji težko uvajati, ker je naš cilj predvsem polna zaposlenost, je prišel odgovor, da alternative ni in da se tovrstni avtomatizaciji v prihodnje nihče ne bo mogel izogniti. Na primer na Japonskem, kjer je s tem še najmanj problemov, imajo zakon, po katerem nihče ne more izgubiti zaposlitve zato, ker je na njegovo delovno mesto prišel robot. Če ne gre drugače, problem takega delavca (npr. prekvalifikacijo) prevzame država.***

Dolgoletno in plodno sodelovanje med vrhunskimi beograjskimi in ljubljanskimi strokovnjaki pa je v času sedanjih medrepubliških sporov in celo gospodarske blokade razveseljivo. Več ko bo med nami znanstvenih in strokovnih mostov, manj bo političnih trenj, je med drugim dejal akademik dr. Miomir Vukobratović.

TOMAŽ ŠVAGELJ

● *Ženska v razvoju moderne znanosti*

Dolgo je bil prostor le za ženske okostnjake

Med vsemi predsodki, ki kot senca ležijo nad žensko polovico človeštva, je verjetno najmočnejši ta, da ženska pamet ni dovolj dobra za znanost. Res je, da je v evropsko-ameriški civilizaciji, ki se utemeljuje na dosežkih antike, Atena kraljica modrosti in znanosti. A to velja bolj ali manj za ljubeznivo domislico. V resnici »vsi vemo«, tudi ženske, da ženske v znanosti nimajo kaj iskati.

S prevladujočimi, trdno zakoreninjenimi mnenji, je pogosto tako kot z brezhibnimi umori: za takšne veljajo tako dolgo, dokler se ne najde nekdo, ki se z mešanico treme in erudicije odpravi raziskovat ozadje. V zadnjih dvajsetih letih, kar se je razmahnil feminizem, je akademski svet dobil celo vrsto inteligentnih, izobraženih in zagrizenih raziskovalk, ki brskajo po ozadju ženske usode. Po njihovi zaslugi so prišli na dan najrazličnejši podatki, usode in fenomeni, ki so bili ali pozabljeni ali spregledani, ker se kratko malo niso skladali z dominantno mentaliteto.

Danes se z »ženskami študijami« ukvarja toliko žensk in moških, da je nekoč prazna pokrajina postala podobna velemestnim ulicam, kjer vlada tako rekoč prometni kaos – skupaj z glasnim hupanjem in brezobzirnim prehitevanjem po levi in po desni. Izjemno zanimiv prispevek k temu je pred nedavnim dodala **Londa Schiebinger,** ki je pri harvardski univerzitetni založbi objavila delo **The Mind has no sex?,** v katerem obravnava vlogo žensk v začetnem obdobju moderne znanosti.

Ženske niso bile vedno odrinjene

Londa Schiebinger je glavnino svoje raziskave posvetila sedemnajstemu in osemnajstemu stoletju, torej obdobju, ki v zgodovini znanstvenega mišljenja velja za prelomno. V nasprotju z uveljavljenim mnenjem, da »tu pač ni kaj najti« – seveda ženskega spola – je avtorica odkrila marsikaj in napisala bogato dokumentiran pregled ženskega deleža v razvoju znanosti.

Na primer: med letoma 1650 in 1710 je bilo med nemškimi astronomi približno 14 odstotkov žensk. Tehten je bil tudi njihov delež v biologiji. Tako je **Maria Merian,** ki si je ustvarila ugled v entomologiji, odpotovala iz Amsterdama v Surinam (kar je bilo v tistih časih izjemno naporno in nevarno potovanje) in ob vrnitvi napisala klasično delo o razvoju žuželk. Ker je bila tudi izvrstna risarka (talent, ki so ga ženske skozi dolga stoletja lahko neovirano razvijale), je njeno delo bogato ilustrirano s preciznimi in očarljivimi akvareli in risbami.

Te ženske, ki so bile doma v Nemčiji, na Holandskem in v Belgiji, so bile meščanske in so delovale v okviru cehov. Ta poklicna združenja se niso ukvarjala samo z uporabnim rokodelstvom, kot si poenostavljeno predstavlja sodobna pamet, pač pa so opravila preboje tudi na področju eksaktnega opazovanja in abstraktnega mišljenja, ki je utiralo pot znanosti. (Nekaj stoletij prej, denimo, so v tem procesu igrali vodilno vlogo zidarji oziroma gradbeniki, ki so imeli izjemno matematično znanje.) Raziskovalke tega časa so bile torej »rokodelke«, ki so se šolale ob svojih očetih, možeh in drugih sorodnikih.

Večina laboratorijev ali astronomskih opazovalnic je bila tedaj v domačih hišah, denimo na podstrešjih, kar je otrokom, to pa pomeni tudi hčeram, omogočilo sorazmerno lahek dostop do vpogleda v dogajanje in do pouka. Zato je bilo v tem času tudi več znamenitih raziskovalnih parov, ki so jih sestavljali zakonci, denimo **Gottfried Kirch** in **Maria Winkelmann** ter **Elisabetha in Johannes Hevelius.**

Drugi pomembni sloj, v katerem so prav tako delovale ženske, je bil nekoliko višji – v okviru salonov, ki so delovali pod patronatom ambicioznih aristokratov odprtega duha. Kot kaže, pa so bili med njimi predsodki proti ženskam nekoliko močnejši kot med pripadniki cehov, se pravi v meščanskih krogih, kjer je bilo obilo dokazov za žensko sposobnost.

Za »kikle« ni prostora

Zanimivo je, da se je položaj poslabšal in ne izboljšal, ko so po Evropi začeli ustanavljati znanstvene družbe in akademije. Tudi tam, kjer pravila niso izrecno izključevala žensk, so bile de facto onemogočene. Isto se je dogajalo na univerzah, ki so prav tako vihale nosove nad »kiklami«. Tako so, denimo, v londonski Royal Society šele leta 1945 sprejeli prvo polnopravno članico. Tristo let torej, kot duhovito pravi Londa Schiebinger, se je v znanstvenih družbah ženska prisotnost omejevala na vključenost ženskih okostnjakov v akademskih zbirkah. Pomembna izjema, spet v nasprotju s prevladujočim mnenjem o zatiranosti žensk med »južnjaki«, je bila vseskozi Italija. Akademije v Padovi, Rimu in Bologni se niso branile žensk.

V tem prelomnem času se je odvijal proces vsakršnih ločevanj, zlasti ločevanja »strokovnjakov« od »rokodelcev«, saj je natanko to tisto, kar je omogočilo rojstvo znanosti v modernem pomenu.

Zdravniki so se začeli ločevati od brivcev, porodničarji od babic, farmacevti od vračev, kemiki od alkimistov in tako naprej. Pri vsaki od teh segregacij so ženske izgubile kos terena.

Sčasoma se je razvila posebna doktrina o komplementarnosti obeh spolov, se pravi vera v recipročnost moškega in ženskega spola. Prevladalo je mnenje, da je ženska narava ustvarjena tako, da ustreza oblikovanju takšnega domačega ozračja, ki omogoča moškemu, da se junaško podaja v odkrivanje novega. K temu so odločilno prispevali anatomi in fiziologi. V prejšnjih časih – ki ženskam tudi niso bili izrazito naklonjeni – je veljala teorija, da so ženske vredne nekoliko manj, razlog za to pa je bil, če smemo tako reči, lokaliziran. Ta teorija je predpostavljala, da ženske trpijo zaradi pomanjkanja telesne toplote, ki jo v moški organizem prek krvi obilno dovaja center energije, katerega sedež so moda. Potem pa je leta 1775 francoski zdravnik **Pierre Roussel** ponudil novo teorijo o razliki med spoloma. »Bistvo spola,« je trdil, »se ne omejuje na en sam organ, temveč se razteza, v bolj ali manj razvidnih niansah, v vse dele organizma.«

Primerjava z nojevim okostjem

Ta teorija je hitro dobila nešteto privržencev, ki so kar tekmovali, kdo bo naštel več čisto organskih razlik med ženskami in moškimi. In kot se ponavadi zgodi, so predsodki oziroma trdna vera v nekaj povzročili prav osupljivo slepoto, ali pa tiste vrste okvaro vida, ki povzroča vsakršne deformacije. Tako so si tudi možje, ki so ustvarjali moderno znanost – in ta v nasprotju s prejšnjimi obdobji pač temelji predvsem na zaznavanju in merjenju stvarnosti – privoščili prav neverjetno deformirano videnje. Ogledovali so si, denimo, svoje bogate zbirke okostnjakov, a na njih niso videli samo tega, da so ženski boki širši od moških, medtem ko so njihova ramena ožja. »Videli« so tudi, da so ženski okostnjaki močno podobni nojem – primerjava, ki si jo je še leta 1829 v Edinburghu privoščil anatom **John Barclay**.

Zdi se torej, da se za razvoj sodobne znanosti ne moremo zahvaliti samo človekovi težnji, da bi raziskal svet okoli sebe in ugotovil, kako deluje. Pomembna motivacijska sila je bila tudi želja moških, da bi za vsako ceno dokazali, da so vredni več kot ženske. In kar je res, je res: ženske so bile pri tem dokaj ustrežljive in so se začele upirati šele v dvajsetem stoletju.

ALENKA PUHAR

Poleg novinarjev Dela v današnji prilogi Znanje za razvoj sodelujejo še: **prof. dr. Jelisava Adamič,** Biotehniška fakulteta, Univerza Edvarda Kardelja, Ljubljana; **mag. Metka Filipič,** Inštitut za higieno, epidemiologijo in laboratorijsko diagnostiko; **inž. Bojc Jermanj,** Kurivoprodaja Ljubljana; **Miro Kocjan,** Koper; **mag. Jože Kokole,** NUK, Ljubljana; **Jože Podpečnik,** in **Pavel Reberc,** Narodni muzej, Ljubljana in **dr. Aleš Stanovnik,** Inštitut Jožef Stefan, Ljubljana.

Domač uspeh v visokih tehnologijah

Raziskovalci Instituta Jožef Stefan so dobili prve primerke feroelektričnih tankih plasti na podlagah iz keramike in stekla. S tem se uvrščajo med nekaj laboratorijev s tako zmožnostjo.

Te aktivne plasti se uporabljajo za izdelavo elektronskih elementov, kot so DRAMi brez zaščitnih baterij, infrardeči piroelektrični detektorji, filtri s površinskimi valovi in podobno.

Delo je financirala Raziskovalna skupnost Slovenije, Združeni narodi (agencija UNDP) in drugi. Vodja projekta je **doc. dr. Borut B. Lavrenčič.**

G. P.

● *S sejma CeBIT '90 (1)*

Usmeritev devetdesetih: integracija komunikacij

Tradicionalni letni sejem pisarniške, informacijske in telekomunikacijske tehnologije CeBIT v Hannovru je tudi tokrat v velikem slogu predstavil praktično vse, kar se na tem izjemno razvejenem in razvijajočem se področju dogaja v svetu. Novinarje – zlasti »enočlanska moštva« – pa je kot vedno postavil pred nerešljivo nalogo: kako v skopo odmerjenem času prekrižariti to že kar pregovorno gigantsko razstavišče, tokrat s kar 23 velikimi halami, ki so gostile kakšnih 3500 razstavljalcev iz več kot 40 držav. Odgovor je samo eden – omejiti se je treba na posamezne segmente in proizvajalce, še najbolje seveda iz »klubov velikih«.

Tvegajmo vendarle telegrafski povzetek: Letošnji CeBIT je po številu razstavljalcev in obiskovalcev posekal vse rekorde. Revolucionarnih novosti bi bilo, zato pa toliko več razdelanih praktičnih aplikacij dosedanjih dosežkov. Tendenca vseh tehnologij je – integracija v sisteme. In še žalostna ugotovitev za nas Jugoslovane – na CeBITU so nas predstavljali le trije (!) samostojno nastopajoči razstavljalci . . .

Nekaj splošnejših trendov letošnjega CeBITA ni bilo moč prezreti. Tako je bilo poudarjeno področje telekomunikacij, ne brez širšega gospodarskega in političnega evropskega konteksta (Evropa '92, podiranje pregraj med Zahodom in Vzhodom . . .). Na tem širokem področju se nadaljuje komercialni prodor ISDN (Digitalnega sistema integriranih zvez), pa standarda povezave odprtih sistemov OSI, uveljavljanje mobilnih komunikacijskih sistemov, elektronske pošte itn.

V razvoj teh sistemov, s skupnim imenom integrirani komunikacijski sistemi, je treba šteti tudi povezovanje računalnikov v mreže, bodisi lokalne (LAN) ali na širšem območju (WAN). CeBIT je na tem področju spet pokazal prevlado standardnega operacijskega sistema Unix, že od začetka zlasti namenjenega sočasnemu delu več uporabnikov v mreži.

Primat softvera

Težnja uveljavljanja »pameti« na računalniškem področju – izjemen razmah softvera glede na obstoječe hardverske zmogljivosti – je bila za letošnji CeBIT še značilnejša od lanskega. Od skupaj 3554 razstavljalcev jih je ponujalo na ogled (pa ne samo na ogled, saj je CeBIT tudi prizorišče živahnega sklepanja poslov) softver najrazličnejših vrst kar 719.

Na pogled nenavadna je po tej statistiki uvrstitev razstavljalcev pisarniške avtomatizacije na drugo mesto (464 po številu). Toda treba je upoštevati, da se je prodor tehnologij, kot so telefaks (v pičlih nekaj letih je že izpodrinil uveljavljeni teleks), laserski kopirni stroji in tiskalniki, komercializacija ISDN (med drugim za videotelefon, učinkovitejši prenos teleteksta, telefaksa itn.), pa še marsikaj drugega, šele dodobra začenja.

Tu je treba opozoriti, da se različna tehnološka področja, ki so bila predstavljena na CeBITU, seveda prežemajo. Tako na primer v pisarniški tehnologiji najdemo najnovejše dosežke s področja telekomunikacij, računalništva itn. Vse to izhaja iz skupnega imenovalca – splošne digitalizacije, oziroma prehoda iz analogne na digitalno tehnologijo za prenos in obdelavo podatkov.

CeBIT je, skratka, prepričljivo potrdil, da digitalizacija nezadržno prodira v vse tehnološke pore, bodisi v poslovnem ali vsakdanjem življenju, in da si tehnološkega razvoja brez nje niti zamišljati več ne moremo. V ponazoritev navedimo še nekaj področij, ki so bila predstavljena na sejmu: informacijski sistemi (obdelava podatkov), tako imenovane C-tehnologije, kot so CAD (računalniško podprto načrtovanje), CAM (računalniško podprta proizvodnja), CIM (računalniško integrirana proizvodnja) itn., mikroračunalniki in osebni računalniki, bančniška tehnologija in finančne storitve, raziskave in razvoj, varnostna oprema, založništvo, usposabljanje, audio-vizualna in konferenčna tehnologija . . .

»Nič novega – vse zanimivo«

Toliko težji je torej ob vsem tem odgovor na vprašanje, »kaj je bilo na CeBITU novega in najzanimivejšega«. Morda je ilustrativen odgovor enega obiskovalcev – računalniškega strokovnjaka: »Novega ni nič, zanimivo pa je vse!« V mislih je imel seveda temeljno tehnologijo na eni strani in neštete aplikacije na drugi.

Sprehodimo se zdaj na kratko med nekaterimi najvidnejšimi razstavljalci na CeBITU in nekaj njihovimi predstavitvami (omejili smo se večinoma na področje računalništva).

Začnimo – kje drugje – kot pri »Velikem modrem«, IBM. Ta velikan računalništva – marsikdo mu pripisuje tudi neokretnost – je na sejmu razstavljal na skupaj 7100 m² prostora in predstavil več kot 1500 softverskih in 120 hardverskih izdelkov. Za svojo temeljno strateško usmeritev v devetdesetih je družba razglasila področja korporacijskih komunikacij – med oddelki, tovarnami in prek nacionalnih meja. V tem okviru je na sejmu predstavila nešteto aplikacij.

Na svojem poglavitnem »tehnološkem« razstavnem prostoru pa je Veliki modri poleg najnovejših dosežkov na področju tehnologije zaslonov s tekočimi kristali in aplikacij za superračunalnike prvič predstavil svojega novega »paradnega konja« računalniški sistem iz družine AIX (IBM-jeva verzija Unixa) z imenom System/6000. Gre za predstavnika druge generacije sistemov z arhitekturo RISC, to je procesorsko arhitekturo velikih zmogljivosti, ki jo je IBM razvil že pred leti, a so jo s svojimi verzijami bolj znali izkoristiti drugi proizvajalci. Za System/6000 (sistemska družina šestih modelov, med njimi osebna delovna postaja POWERstation 320) je IBM na sejmu predstavil možnosti omrežnih povezav, integracije znotraj operacijskega sistema PC-DOS (Standardni operacijski sistem IBM osebnih računalnikov) in komunikacijo znotraj SAA (Systems Applications Architecture).

Lahko bi povzeli, da skuša Veliki modri z novim sistemom nadoknaditi zaostanke za drugimi proizvajalci na tem področju – računalniških mrež, delovnih postaj – in zlasti razkorak z operacijskim sistemom Unix. Ugotovimo lahko tudi, da je letošnji CeBIT prinesel razočaranje za IBM, saj spet ni bilo dolgo pričakovanega vala aplikacij za operacijski sistem OS/2 (naslednik sistema DOS v družini osebnih računalnikov, namenjen zlasti večuporabniškemu in vzporednemu delu). Ta se tako, po nekaj letih čakanja na »pametne« programe, iz operacijskega sistema prihodnosti vse bolj spreminja v sistem na papirju . . .

Superčip Velikega modrega

Ne smemo izpustiti še ene pomembne novosti: IBM je že razvil spominski čip s pomnilniško zmogljivostjo neverjetnih 16 milijonov bitov, kar je na primer 4000-krat več od zgodovinskega Fairchaildovega »superčipa« iz sedemdesetih let! Pri IBM zatrjujejo, da ne gre le za »laboratorijski izdelek«, temveč je čip nared za serijsko tovarniško proizvodnjo. Novi čip je neverjetno hiter, saj zmore »prebrati« vsak posamezni bit v 50 nanosekundah . . . Se nam torej obeta nova revolucija v zmogljivostih navadnim smrtnikom dostopnih računalnikov?

Prihodnjič bomo sprehod po CeBITU '90 nadaljevali pri proizvajalcih kot so Apple, Atari, Epson, Campaq, Sun Microsystems, Casio, Commodore in drugih.

SLOBODAN VUJANOVIĆ

● *Argumenti za bioklimatsko gradnjo*

Ponovno odkrivamo prednosti naravnih gradbenih materialov

Z uporabo sodobnih gradbenih materialov za zidavo stanovanjskih, poslovnih in drugih objektov so arhitekti in gradbeniki v zadnjih desetletjih tako rekoč izrinili iz uporabe naravne materiale. Na tisočletne izkušnje naših prednikov se ni oziral praktično nihče. Zgrajenih je bilo na milijone novih, na videz zelo privlačnih delovnih in bivalnih objektov, med katerimi pa ni malo takih, v katerih se ljudje počutijo slabo. Bivanje v takih prostorih je pri marsikom tudi razlog za nastanek bolezni. Vzroke za to že drugo desetletje proučujejo gradbeni biologi iz različnih koncev sveta.

To so strokovnjaki, ki proučujejo vplive zgradb na fizično, psihično in duševno zdravje ljudi in na podlagi izkušenj naših prednikov poskušajo izdelati take stanovanjske objekte, v katerih se bodo ljudje dobro počutili. Marsikje v svetu pri gradnji že uporabljajo te izkušnje. Pri nas smo tudi na tem področju v precejšnjem zaostanku, vendar so kljub temu posamezni strokovnjaki že precej napredovali. **Inž. Mirko Kajzelj,** arhitekt iz Gradisovega Biroja za projektiranje, je pri nas med prvimi, ki se je sistematično lotil tega dela. Pred dvema letoma je v okviru Gradisove raziskovalne enote obdelal nalogo »Študija materialov, ki so za zdravje neškodljivi v povezavi z gradbeno biologijo in zdravim stanovanjem.« Konec lanskega leta pa je končal drugo nalogo z naslovom: »Bioklimatska hiša (ekologija arhitekture, gradbena biologija, energija in gradbeni materiali bivalnih lupin«. Po mnenju našega sogovornika to delo orje ledino na področju bioklimatske gradnje pri nas, zato ne more biti več kot eden izmed temeljnih kamnov zgradbe, ki smo jo šele začeli graditi.

Pogoji za zdravo bivanje

Bioklimatska arhitektura torej poskuša ustvariti razmere za zdravo bivanje. Področje njenega dela sega od izbire zemljišča za gradnjo (kjer je to sploh še mogoče) konča pa se pri oblikovanju notranje opreme in vrta. Pri projektiranju mora arhitekt upoštevati še tako imenovani ekološki pristop, dognanja gradbene biologije in energetski pristop. Pri ekološkem pristopu je dejstvo, da vsaka stavba in vsako naselje v določeni meri obremenjuje okolje in da med hišo in okoljem obstaja nenehna interakcija. To pomeni, da hiša nenehno sprejema vplive iz okolja, prav tako pa tudi sama vpliva nanj. Rezultat tega sovplivanja pa naj bi bil čim bolj nevtralen.

Med najpomembnejše ekološke dejavnike spada sonce, predvsem zaradi toplotnega delovanja. Voda ima zaradi čedalje večje onesnaženosti izredno pomembno vlogo predvsem zato, ker jo tudi zelo neracionalno uporabljamo. Vsako gospodinjstvo v povprečju porabi za uživanje le 2 do 3 odstotke vode, kar 30 odstotkov jo porabi za izpiranje stranišča, preostalo pa za pranje in pomivanje. Pri ekološko zgrajenih hišah imajo prav zato vgrajena dva vodovodna sistema, in sicer enega za pitno vodo, po drugem pa imajo speljano kapnico, ki jo uporabljajo za pranje in pomivanje. V take hiše ponovno uvajajo higiensko-tehnično neoporečna stranišča na »štrbunk«.

Spoznanja gradbene biologije morajo načrtovalci upoštevati zato, da stanovalce zavarujejo pred negativnimi vplivi škodljivih sevanj (sevanja zemeljskih globalnih mrež, vodnih žil, geoloških prelomnic, ki delujejo na tako imenovanih geopatogenih točkah), tehničnih sevanj, ki izvirajo iz raznih tehničnih naprav itd. Tista sevanja, ki ljudem niso škodljiva, pa naj bi še naprej prišla do človeka (sevanje sonca, vremenski vplivi itd.)

> ***● Bojc Jermanj je povedal, da je v naši državi naredil prve korake pri načrtovanju bioklimatskih hiš biro Naš stan iz Beograda. Njihovi strokovnjaki so izdelali nekaj uspešnih projektov solarnih hiš. Največ (okoli 350) so jih prodali kupcem v naši republiki. Posamezniki se sicer o tem zanimajo tudi pri naših projektantskih organizacijah, vendar po mnenju našega sogovornika tem interesen tom še ne morejo ponuditi ustreznih projektov za posamezna tipična slovenska območja. Pa tudi javnost je o tem še premalo obveščena.***
>
> ***V tujini so precej pred nami. Organizirajo razne natečaje za izdelavo takih hiš in s tem seznanjajo ljudi. V severni Italiji so na primer že zgradili več takih naselij z večetažnimi stavbami. Zanimivo je, da so v njih naselili družine z nižjimi dohodki. Čeprav so stanovanja med najbolj udobnimi, so izdatki za ogrevanje in vzdrževanje minimalni.***

Glavne odločitve – pred začetkom gradnje

Pred začetkom gradnje priporočajo, da zemljišče pregleda radiestezist in ugotovi vse zemeljske in tehnične vplive na gradnjo in določi lego hiše tako, da bodo imela našteta sevanja čim manjši vpliv. Od gradbenih materialov pa moramo izbrati take, ki čim manj škodijo človeškemu zdravju (glej razpredelnico). Pri vsem tem graditelji ne smejo pozabiti na porabo energije. Po ekološkem načelu naj bi vsaka hiša porabila le toliko energije, kot jo lahko pridobi iz neposredne okolice. V praksi je to najbrž povem neizvedljivo, vendar pa že s samo izbiro lokacije, z obliko hiše in obliko naselja, z velikostjo oken (na severni strani naj jih sploh ne bi bilo, na vzhod naj bodo toliko velika, kot je potrebno za osvetlitev prostorov, na jugu pa so okna lahko velika, po možnosti povezana z zimskim vrtom ali steklenjakom) lahko bistveno zmanjšajo porabo energije. Po nemških podatkih znaša letna poraba energije v individualni hiši (klasičen način gradnje) 50.000 kWh, medtem ko pri racionalni in ekološko grajeni hiši znaša 6500 kWh v enem letu, kar pomeni, da pri ekološkem načinu gradnje v enem letu porabimo približno 7,6-krat manj energije kot pri klasičnem.

Pred začetkom gradnje mora graditelj izbrati tudi primerne gradbene materiale. Gradbeni biologi so izdelali posebna merila, po katerih jih lahko izbiramo. Med drugim je treba upoštevati:

- ● pozitivni učinek na počutje in zdravje ljudi;
- ● majhna poraba energije pri proizvodnji;
- ● proizvodnja naj poteka brez emisije škodljivih snovi pri gradnji;
- ● možnost regeneracije materiala in njegova ponovna predelava;
- ● ustrezna cena.

Prednost lokalnih gradbenih materialov

Prednost pri gradnji naj imajo lokalni gradbeni materiali, kot sta kamen in les. Uporaba teh materialov poleg ekoloških dejavnikov prispeva tudi k večji pokrajinski značilnosti arhitekture. Poleg tega pa precej zmanjšuje transportne stroške.

Naravni kamen je zaradi precejšnje specifične teže (2800 do 3000 kg/m^3) dober shranjevalec toplote. Predvsem granit je trajen in zelo obstojen gradbeni material. Apnenec je zaradi razjedanja jedkih snovi nekoliko manj obstojen. Slaba stran kamna je, da ga je težko obdelovati, pri tem pa so potrebne drage naprave, ki porabijo veliko energije. Brez težav ga lahko ponovno uporabljamo.

Glina je tako rekoč pozabljen gradbeni material. Ekološko osveščeni graditelji v Zahodni Evropi in Avstraliji pa so jo že začeli ponovno uvajati pri gradnji nizkih enodružinskih hiš. Za njeno uporabo ni potrebna nikakršna temična ali kemična obdelava, po uporabi pa jo lahko ponovno vrnemo v naravo. Z ekološkega stališča je to idealen gradbeni material.

Slaba stran pri proizvodnji opeke je to, da se pri žganju porabi veliko elektrike (za izdelavo enega kubičnega metra približno 500 kWh energije). Pri tem pa se sproščajo škodljivi plini in silikogeni prah. Sicer pa je opeka dober shranjevalec toplote. Če pri zidavi uporabimo ustrezno apneno malto, deluje zelo ugodno na počutje v prostoru. Možna je ponovna uporaba.

Umetni kamen in **beton** porabita pri proizvodnji osnovnih surovin (cement, veziva) zelo veliko energije. Poleg tega slabo prepuščata paro in se zelo počasi sušita. Kljub tem pomanjkljivostim danes skoraj ne moremo brez njiju. Zato strokovnjaki svetujejo, da beton uporabljamo predvsem tam, kjer je iz konstrukcijskih razlogov zares nenadomestljiv.

Gradbeni material	Naravni gradbeni material	Kako se obnese	Ekološka vrednost	Energijska poraba	Radioaktivnost	Električne lastnosti	Termične lastnosti	Akustične lastnosti	Mikrovalovna propustnost	Difuznost/dihanje	Higroskopičnost	Vlažnost/čas sušenja	Regenerativnost	Toksične pare in plini	Vonj	Kožna prehodna upornost	Ocena primernosti
naravni les	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0
pluta	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0
panelne plošče	1	1	2	2	3	3	3	3	–	1	2	3	2	0	1	–	1,9
trde iverne plošče	1	2	3	2	3	3	3	2	–	1	2	3	2	2	2	–	2,2
furnir	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	2	3	2	2	2	–	2,3
heraklitne plošče	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	–	2,7
mehke iverne plošče	2	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	–	2,7
izd. iz kokosovih vlaken	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	–	2,8
mineralna volna	0	0	0	0	0	2	3	3	–	0	0	3	–	–	0	–	0,9
steklena volna	0	0	0	0	3	1	3	3	–	0	0	3	–	0	0	0	0,9
polistirol	0	0	0	0	3	0	3	3	0	1	0	3	0	0	0	0	0,8
PVC izdelki	0	0	0	0	3	0	1	2	0	0	0	3	0	0	0	–	0,6
lepila iz umet. smol	0	0	0	0	3	0	–	–	–	0	0	3	0	0	0	–	0,5
laki iz umetnih smol	0	0	0	0	3	0	–	–	–	0	0	–	0	0	0	–	0,3
lazure za impreg. lesa	0	0	0	1	3	3	–	–	–	3	3	–	–	0	0	–	1,3
izd. iz čebeljega voska	3	3	3	3	3	3	–	–	–	3	3	–	3	3	3	–	3,0
asfaltna in bitumen. lepenka	1	0	1	1	3	3	–	–	0	0	0	–	–	1	0	–	0,9
parne zapore (folije)	0	0	0	0	3	0	–	–	0	0	0	–	0	0	0	–	0,3
opečni izdelki	2	3	3	2	2	3	2	3	3	2	1	3	2	3	3	–	2,5
ilovica	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	–	3,0
neglazirani ker. izd.	2	2	2	2	2	3	1	2	–	1	0	3	–	3	3	–	2,0
beton in železobeton	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0,4
siporeks zidaki	1	0	1	2	0	2	2	2	–	2	1	0	–	3	0	0	1,1
mavec (tudi plošče)	0	0	0	1	0	–	1	2	0	2	2	3	–	3	1	0	1,1
cementna malta	1	0	2	1	1	3	1	2	–	1	2	0	1	3	1	–	1,4
apnena malta	2	2	3	2	2	3	1	2	–	2	3	2	2	3	2	–	2,2
marmor in ostali apnenci	1	2	3	2	2	3	2	2	–	1	2	1	–	3	2	–	2,0
omet na osnovi umetnih smol	0	0	0	1	–	0	1	2	–	0	0	3	0	0	0	–	0,5
linolej	1	2	3	2	3	3	2	2	3	2	2	3	3	3	3	–	2.3
steklo	0	1	1	0	3	0	0	0	–	0	0	3	0	3	3	–	1,0
azbestno cementne plošče (salonit)	1	0	0	1	1	–	2	2	0	1	2	3	–	3	1	0	1,2

Ocena 3 pomeni najboljšo oceno, material ima najugodnejši faktor, najboljše lastnosti itd. (Povzeto po reviji Aura)

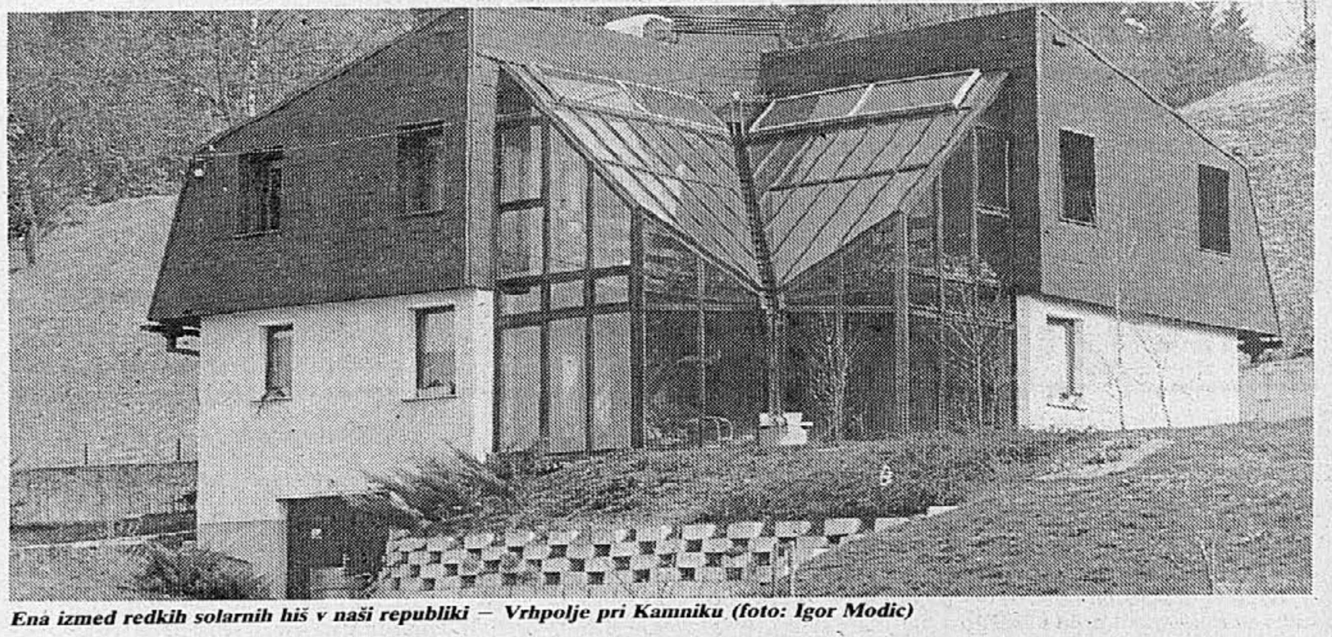

Ena izmed redkih solarnih hiš v naši republiki – Vrhpolje pri Kamniku (foto: Igor Modic)

Zbogom plastika

V to skupino sodijo tudi izdelki iz azbesta, ki pa so zaradi kancerogenega delovanja azbestnega prahu vse bolj nezaželeni, ponekod v tujini pa so že prepovedali uporabo takih izdelkov.

Za pridobivanje in izdelovanje **stekla** potrebujemo zelo veliko električne energije. Pri proizvodnji se sproščajo silikogeni prah, žveplov dioksid, kalcijev klorid in dušikovi oksidi, pri brušenju in poliranju pa svinec in flour.

Poleg **železa** v gradbeništvu rabimo tudi **baker, aluminij** in **cink.** Njihovo pridobivanje pa je povezano z velikimi transportnimi in energetskimi stroški. Omenjene kovine so v gradbeništvu nenadomestljive. Gradbeni biologi priporočajo, da jih uporabljajo le tam, kjer drugače ne gre.

Uporaba **plastike** je v gradbeništvu nekaj časa skokovito naraščala. Ko so gradbeniki ugotovili številne pomanjkljivosti tega materiala (kratka življenjska doba, občutljivost na ultravijolične žarke, v talnih stenskih in stropnih oblogah se pojavlja statična elektrika, ki v prostoru ustvarja neugodno klimo, odpadki močno obremenjujejo okolje, pri proizvodnji se uporabi ogromno energije itd.), uporaba začela padati.

> ***● Naselje Gudnje v bližini Polhovega Gradca bo pri nas verjetno eno prvih, kjer bodo gradili bioklimatsko zasnovane hiše (glej skice). Projekt je nastal v sodelovanju urbanista Josipa Matešiča in arhitekta Mirka Kajzelja, ki je hiše oblikoval po vzoru krajevne arhitekture z namenom, da bi tudi v prihodnje ohranili regionalne arhitektonske značilnosti. Projektom za nove hiše je dodal vse elemente, ki jih narekuje sedanji način življenja.***
>
> ***Vse hiše bodo imele bele naravne fasadne omete, pokrite bodo z opečno kritino in zidane z opeko, hišna čela bodo iz lesa, na južnih fasadah bodo vgrajene večje steklene površine, ki bodo imele hkrati funkcijo zimskega vrta. Hiše bodo usmerjene proti jugu. Vsa odpadna voda bo speljana v individualne greznice, ki bodo pozneje lahko priključene na javno kanalizacijo. Greznica bo delovala kot čistilec odpadnih vod, usedlino pa bo možno uporabljati kot gnojilo ali pa iz nje pridobivati toploto za ogrevanje. Hiše bodo ogrevali iz skupne kotlarne. Poleg centralne napeljave bo v vsaki hiši tudi individualno kurišče na trdo gorivo (odprt kamin ali lončena peč).***
>
> ***Zidovi in stropi bodo zgrajeni iz takih materialov, ki bodo prepustni za zrak in razna sevanja. Graditelji bi se morali izogibati pretirani uporabi armiranega betona. Hiše bodo grajene masivno, z veliko lastno težo, ki naj bi pripomogla k toplotni stabilnosti, poleg tega pa bodo tudi dobro toplotno izolirane.***

Les velja za najbolj zdrav naraven material. Za primarno predelavo se porabi malo elektrike, okolja ne obremenjuje niti s prahom niti s škodljivimi snovmi, razen pri nadaljnji predelavi. Na človekovo počutje deluje ugodno, lesene površine v stanovanjih pa ustvarjajo zelo prijetno bivalno okolje.

Z upoštevanjem lokalne mikroklime precej izboljšamo ali pa tudi poslabšamo bivalne razmere. Na to precej vplivajo: barva (na odboj in absorbcijo sončnih žarkov), vrsta materiala (pri tem upoštevamo toplotno prevodnost, izolacijske značilnosti), površinska struktura materiala, usmerjenost proti soncu itd.). Svetle stene s steklenimi površinami lahko služijo za odbojno površino, ki osvetljuje bolj temne prostore. S svetlo barvo lahko preprečimo prekomerno pregrevanje. Ob takih stenah dobro uspevajo rastline, sadno drevje, ki ob fasadi ustvarja posebno ugodno mikroklimo. Temne barve lesenih delov oken in vrat vpijajo toploto, zato jih uporabljamo tam, kjer želimo doseči posebne toplotne učinke (pasivno sončno ogrevanje), saj se stene pri temno pobarvanem lesu ogrejejo kar za okoli 25 stopinj bolj kot pri svetlo pobarvanih delih lesa. Porozni materiali (pesek, porozne talne obloge, humus, zelene strehe itd.) pa znatno znižujejo temperaturo okolja, vodne površine (bazeni) pa prispevajo k stabilni mikroklimi. Z živimi mejami in ograjami lahko uspešno reguliramo dotok in odtok hladnega ali pa toplega zraka. Če želimo dobiti stabilno mikroklimo, ki bo čimmanj podvržena dnevnim in letnim nihanjem temperature, potem moramo v okolici hiše zasaditi čim več grmovnih rastlin in dreves.

Ozelenitev fasade in zelene strehe

Z zelenjem preraščena fasada deluje kot toplotna izolacija, zaščita pred vetrom, dežjem, poleti hladi fasado, izboljšuje zrak, absorbira hrup itd. Od stene mora biti odmaknjena 5 centimetrov, ima pa podobno toplotno zaščito kot okno z dvojno šipo. Ker za to ponavadi uporabljamo vzpenjalke, katere pozimi odvržejo liste, tudi pozimi ne ovirajo osončenja fasade.

Zelenih streh (poraščenih) pri nas tako rekoč ne poznamo, v tujini pa so zlasti v gosto naseljenih predelih precej pogoste. Marsikje jih imajo zato, da opravljajo funkcijo nadomestnega biotopa, imajo lahko rekreacijski pomen, predvsem pa opravljajo pomembno biološko funkcijo v mestnih aglomeracijah. Med drugim so pomembne pri blaženju klimatskih razmer, zadržujejo vodo, izboljšujejo zrak, absorbirajo zvok itd. V vročih dneh se bistveno manj segrevajo kot ravne strehe, prekrite z opeko, ponoči pa se ohlajajo s časovnim zamikom.

Osnovno znanje o tem, kako in kje je najbolje zgraditi ekološko zasnovano hišo, imamo. Ekološko osveščeni posamezniki imajo v svojih hišah in stanovanjih že vgrajene posamezne elemente (solarni sončni sistemi, ozelenitev fasad), marsikatero izkušnjo bodo tudi v prihodnje s pridom uporabili, verjetno pa bo preteklo še kar precej časa, da bodo tudi pri nas začeli graditi naselja bioklimatskih hiš. Mirko Kajzelj meni, da bi morali najprej spremeniti miselnost kupcev in trgovcev in vseh tistih, ki izdelujejo gradbene in instalacijske materiale, sestavljajo zakone in druge predpise, urbaniste – skratka vseh tistih, ki imajo kakršenkoli vpliv na izbiro lokacije in gradnjo stanovanjskih sosesk. Težava je tudi v tem, da je gradnja z naravnimi materiali ponavadi dražja, zato lahko ta spoznanja veliko prej uresničijo v bogatejših državah.

Pripravil: FRANCI DOVČ

● *Sončna energija*

Sonce lahko »ujamemo« na več načinov

Pomembneje od cene je pri izbiri solarnega sistema to, da na pravem mestu namestimo pravi sistem. Strokovnjaki priporočajo, da moramo biti pri izbiri pozorni predvsem na režim obratovanja in prilagojenost tistemu tipu podnebja, kjer želimo namestiti solarne sisteme.

Posamezne sisteme med seboj ločimo po treh merilih, in sicer:

- ● po cirkulaciji nosilca toplote v kolektorskem krogotoku (odprta, zaprta, naravna, prisilna itd.);
- ● po načinu prenosa toplote iz kolektorskega dela krogotoka v hišno omrežje;
- ● po načinu, kako smo izločili nevarnost zmrzovanja.

Poleg tega mora biti vsak kupec seznanjen tudi s tem, da še tako kakovosten in drag solarni sistem ne pomeni prav nič, če je hiša zgrajena energetsko neracionalno.

Za ogrevanje bivalnih prostorov in tople vode imamo na voljo aktivne solarne sisteme in toplotne črpalke, pasivne solarne sisteme pa uporabljamo samo za ogrevanje prostorov.

Aktivne sisteme vgrajujemo predvsem na območjih s hladnimi zimami (pod 0°C). Sestavljeni so iz sprejemnikov sončne energije, ki so s cevmi, ventili, črpalkami itd. povezani s hranilniki toplote (ponavadi na podstrešju), ti pa z ogrevalnim sistemom. V kurilnem obdobju je toplotni izkoristek teh sistemov majhen (20- do 25-odstoten). Sistemi so dragi. Po mnenju strokovnjakov so najbolj primerni za ogrevanje sanitarne vode skozi vse leto.

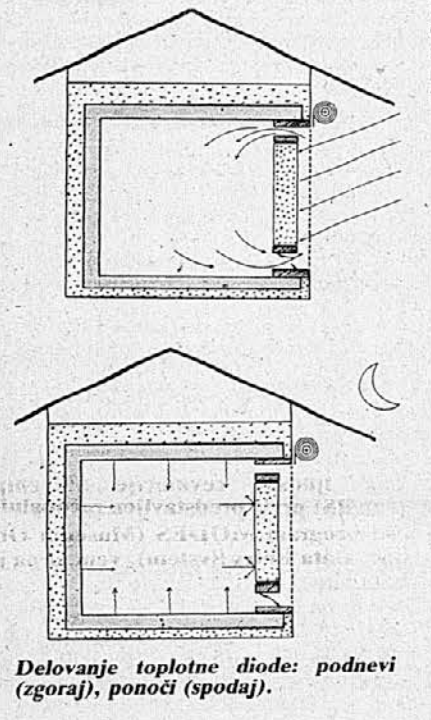

Delovanje toplotne diode: podnevi (zgoraj), ponoči (spodaj).

Pri **pasivnem sončnem ogrevanju** pa moramo namesto sprejemnikov toplote in drugih delov predvideti tako arhitektonsko zasnovo zgradbe, ki sama sprejema toploto. To pomeni, da je shranjevalec toplote in ogrevalni sistem hkrati. To storimo tako, da na severni strani hišo dobro toplotno izoliramo, vgradimo čim manj oken, ki morajo biti trojno zastekljena, bivalne prostore pa lociramo na južno stran, kamor namestimo pasivne sisteme (trombejeve zidove, steklenjake, toplotne diode). Velika prednost teh sistemov je, da imajo zelo dober toplotni izkoristek pri zajemu toplote (nad 70-odstoten) in da je njihova cena praktično zanemarljiva, saj jih lahko vgradimo namesto drugih fasadnih elementov (okna, vrata itd.).

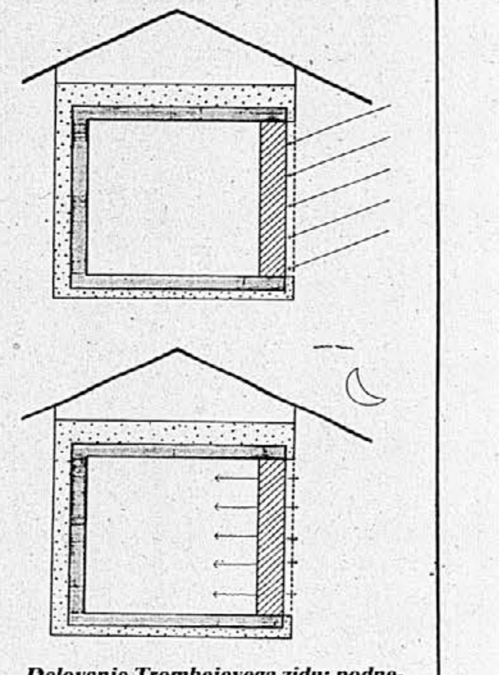

Delovanje Trombejevega zidu: podnevi (zgoraj), ponoči (spodaj).

Toplotna dioda (glej sliko) je v bistvu podobna steklenim vratom s samodejno cirkulacijo toplega zraka. Ponoči na steklene površine namestimo toplotno izolacijsko polnilo, ki preprečuje toplotne izgube skozi steklene površine. V primerjavi z dvojno zastekljenim oknom toplotna dioda standardne velikosti (2 m^2) v enem letu privarčuje kar 320 kWh energije v obliki toplote.

Toplotna črpalka je naprava, ki z energijo okolja ob minimalni porabi električne energije ogreva sanitarno vodo. Bistveno pri tem je, da porabi eno tretjino energije, kot bi jo za ogrevanje enake količine tople vode porabil električni bojler. Deluje tako, da ohlaja okoliški zrak, z odvzeto toploto pa segreva vodo v bojlerju.

Trombejev zid (glej sliko) je v bistvu masivna stena (30 do 40 cm debel sloj betona, kamna, vode itd.), ki ima zgoraj in spodaj vgrajene gibljive zaponke – vrata. Če jih odpremo, sprožimo zračno cirkulacijo, ki oddvaja toploto od zidu in jo oddaja prostoru. Zid moramo na prednji strani pobarvati črno in izdelati vertikalne profile. S tem pridobimo čim večjo površino in tem boljši odvzem toplote. Povprečni izkoristek tega sistema je 25-odstoten. Tako trombejev zid kot tudi toplotno diodo so razvili domači strokovnjaki s Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani.

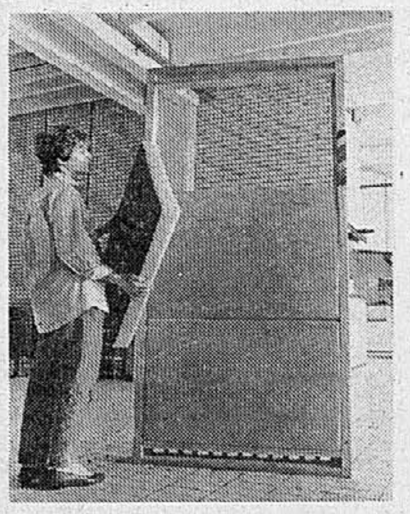

Toplotna dioda

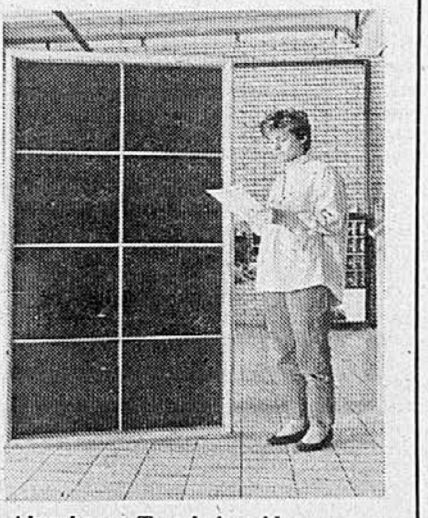

Absorber za Trombejev zid

● *Kateri alternativni vir?*

Manjka nam strokoven in neodvisen svetovalec

Sonce je trajen in ekološko najčistejši vir energije. Po svetovnih naftnih krizah postaja ta vrsta energije vse bolj pomembna. Vlade v razvitih državah zato z raznimi ugodnostmi spodbujajo porabnike, da se vse bolj usmerjajo na te alternativne vire energije. Kako pa je s tem pri nas?

Kot nam je povedal **inž. Bojc Jermanj**, vodja razstavno-demonstracijskesga centra pri Kurivoprodaji v Ljubljani, so tudi pri nas naravne možnosti za izkoriščanje sončne energije dovolj dobre pa tudi izbira različnih solarnih sistemov je kar zadovoljiva. Ekološka zavest ljudi je pri nas na precej visoki ravni, zato imajo tudi sorazmerno veliko omenjenih naprav. Gre za okoli 100 tisoč kvadratnih metrov različnih sončnih kolektorjev. To pomeni, da vsako uro, ko sonce močno sije, iz teh naprav pridobimo 40–50 tisoč kilovatnih ur energije v obliki toplote.

Trgovci zadnje čase ugotavljajo, da jim prodaja nekoliko pada. Čeprav so pri nas cene v primerjavi s svetovnimi za polovico nižje si kljub temu veliko ljudi s svojimi plačami ne more privoščiti solarnega sistema. Po svetu kupce stimulirajo s tem, da jim država takoj ob nakupu odobri ugodno posojilo. V Grčiji na primer dobi vsak, ki se odloči za nakup solarnega sistema, 15-letno posojilo. Pri nas pa druge spodbude kot to, da je kupec oproščen plačila prometnega davka, ni. V primeru, da bi kupce stimulirali podobno kot v tujini, bi se prodaja gotovo precej povečala.

Toplotne črpalke so cenejše

In katere solarne sisteme za ogrevanje tople vode in ogrevanje prostorov priporočajo strokovnjaki?

Bojc Jermanj pravi, da so v naših klimatskih razmerah za ogrevanje sanitarne vode primerni tako solarni sistemi kot tudi toplotne črpalke. Izbira je odvisna od lokacije, orientacije hiše, od tega, kdaj potrebujemo več tople vode itd. Res pa je, da so toplotne črpalke približno za polovico cenejše kot solarni sistemi. Pa tudi za ogrevanje stanovanj (lahko v celoti ogrevajo stanovanje) je energija, ki jo pridobimo s toplotno črpalko, cenejša. Glede uporabe pasivnih sistemov ogrevanja prostorov (steklenjaki, toplotne diode, trombejeva stena itd.) pa naš sogovornik meni, da so glede cene absolutno konkurenčni drugim sistemom ogrevanja. Šibka točka teh sistemov je, da ne morejo v celoti ogrevati hiše, ampak moramo v hladnih dneh bivalne prostore dogrevati še z drugimi načini ogrevanja (centralna kurjava, elektrika itd.).

Za vgrajevanje solarnih sistemov so najbolj primerne nove hiše, kjer projektant že v projektu upošteva potrebe in želje naročnika, medtem ko pri vgrajevanju toplotne črpalke to ni potrebno. Za zgrajene hiše pa Bojc Jermanj meni, da dosežemo velik uspeh že samo s tem, če hišo pravilno toplotno izoliramo. To pomeni, da moramo podstrešje izolirati s 15 do 20 centimetrov, stene pa s 7 do 8 centimetrov debelim slojem izolacije, na okna pa priporoča, da namestimo rolete. Šele ko je to delo zares dobro opravljeno, naj se investitor odloči za eno izmed naslednjih možnosti.

Neodvisna svetovalna inštitucija

Precejšnja ovira pri odločanju za nakup solarnih sistemov je tudi pomanjkanje najrazličnejših informacij. V naši državi imamo namreč že kar nekaj proizvajalcev, ki izdelujejo različne sisteme za ogrevanje. Potencialni kupci pa tako rekoč ne morejo nikjer dobiti kakšnega nevtralnega strokovnega mnenja, na podlagi katerega bi se odločili, od katerega proizvajalca in kakšen sistem bi bil glede na njihove potrebe najprimernejši.

V tujini imajo za to kupci na voljo neodvisne informacijsko-razstavne centre, kjer lahko dobijo vse informacije, razstavljenim izdelkom pa podeljujejo tudi znake kakovosti. Kupci tam dobijo objektivne informacije, šele na podlagi tega se potem odločijo za nakup. Pri nas je na tem področju naredila prve korake ljubljanska Kurivoprodaja, ki večkrat na leto v svojem razstavno-demonstracijskem centru pripravi tematski prikaz različnih sistemov za ogrevanje s sončno energijo, o izolacijah itd. V prihodnje pa naj bi to delo opravljala neodvisna inštitucija.

Težav, ki jih imajo kupci pri nakupu omenjenih izdelkov, so se očitno začeli zavedati tudi v sisu za energetiko ljubljanskih občin, na komiteju za energetiko in še kje. Že v letošnjem letu bodo namreč izdali tri knjižice, s katerimi želijo kupce seznaniti z različnimi nasveti in priporočili pred nakupom.

● *Geomantična karta zemljišča*

Priporočljive so meritve pred začetkom gradnje

V ZRN, Avstriji, na Poljskem in v drugih državah ponavadi pred začetkom gradnje stanovanjskih hiš, bolnišnic, otroških vrtcev, šol in drugih podobnih objektov, zemljišče temeljito pregledajo radiestezisti. Njihova vloga je v tem, da s pomočjo nihala in drugih pripomočkov ugotovijo sevanja, ki lahko škodljivo delujejo na počutje in zdravje bodočih stanovalcev.

Pri nas bo verjetno preteklo še precej časa, preden bodo morali investitorji predložiti tudi takoimenovane geomantične karte zemljišča. Marsikateri zasebnik pa si pred začetkom gradnje že poišče nasvet pri tistih, ki opravljajo take meritve. **Inž. Božo Južina** si je s področja geomantije (vedenje o zemlji) pridobil precej izkušenj med večletnim delom na Švedskem in v ZRN. Pridobljene izkušnje zdaj s pridom uporablja tudi pri nas. Zaupal nam je nekaj praktičnih izkušenj o tem, kako se loti dela na terenu in kdaj.

Najpomembneje je to, da se dela na terenu loti takrat, ko je telesno in duševno najbolj pripravljen na to. Izredno pomemben vpliv na delo imajo tudi Lunine mene. Ob mlaju in polni luni so sevanja izredno močna, zato pri merjenju dražilnih pasov tedaj dobi najboljše rezultate. Pri ugotavljanju dražilnih pasov in mrež pa najprej določi osnovno ali Hartmanovo mrežo, po tem se loti iskanja drugih zemeljskih sevanj, ki jih povzročajo geološki prelomi, podtalnica, skladi rudnin itd. Ko ugotovi vplive teh sevanj, napravi krajši premor. Potem se loti iskanja vmesnih pasov S–J in V–Z. Pri četrti nalogi poskuša identificirati diagnonalne pasove in mreže. Ko ima vse te podatke zbrane, začne ugotavljati jakosti posameznih pasov. Na koncu n pa vse ugotovitve vriše na geodetske podlage v merilu 1:1000 ali 1:500. Zaradi večje zanesljivosti podatke večkrat preveri.

Na podlagi ugotovitev iz karte potem bodočemu investitorju svetuje, kako naj postavi objekt, da se bo čimbolj izognil škodljivim vplivom.

Na podoben način se loti dela tudi v že zgrajenih in naseljenih stavbah. Naš sogovornik meni, da v tistih stanovanjih, ki so dovolj velika, ne bi smelo biti večjih težav. Če namreč ugotovi škodljiva sevanja, se jim izogne tako, da na primer prestavi posteljo, delovno mizo, jedilno mizo, skratka tisti del pohištva, kjer se posameznik vsak dan največ zadržuje. Veliko težje, včasih celo nemogoče, pa je pomagati tistim, ki živijo v garsonjerah, kjer se pohištva praktično ne da prestavljati. V takih stanovanjih, kjer ugotovi škodljiva sevanja, so stanovalci ponavadi nenehno utrujeni, imajo glavobole, muči jih artritis ipd. Ne pomaga jim niti tekanje in hoja v naravi. To pa je v bistvu že alarm.

● *Predstavitev Evropskega laboratorija za fiziko delcev*

»Ni nacionalne znanosti, kot ni nacionalne poštevanke«

Od 2. do 22. aprila bo v Veliki sprejemni dvorani Cankarjevega doma razstava, s katero se bo našemu občinstvu predstavil Evropski laboratorij za fiziko delavcev (CERN). Naslov razstave »Iz neskončnosti v neskončnost« simbolizira področji neskončno majhnega in neskončno velikega, kamor posega CERN s svojimi raziskavami. Fizika najmanjših gradnikov snovi je namreč tesno povezana s teorijo o nastanku in razvoju vesolja.

Iz česa in kako je sestavljen svet, je zanimalo človeka, odkar obstaja. Antični Grki so mislili, da je svet narejen le iz štirih elementov ognja, vode, zemlje in zraka. Grškim filozofom dolgujemo tudi zamisel o atomski zgradbi snovi, ki izhaja iz domneve, da je narava preprosta in sestavljena iz majhnega števila osnovnih gradnikov. V 19. stoletju so z besedo atom poimenovali najmanjše dele kemijskih elementov, ki v različnih medsebojnih povezavah tvorijo molekule žive in nežive snovi. Dimitrij Ivanovič Mendeljejev je uredil v periodni sistem takrat že številne elemente glede na njihove kemijske lastnosti. S tem je nakazal možnost, da so atomi sestavljeni iz še manjših delov (»sestavljen atom« je nasprotujoča si besedna zveza, kajti grška beseda atom označuje nedeljiv osnovni delec). Periodni sistem je v 20. stoletju pojasnila kvantna mehanika in izoblikovala se je slika o atomu, sredi katerega je jedro, okrog jedra po potujejo elektroni. Atom, katerega velikost določajo orbite elektronov, je deset – do stotisočkrat večji od jedra. Poskusi so že pokazali, da je jedro sestavljeno iz nukleonov, kar je skupno ime za protone in nevtrone.

V tridesetih letih je bil torej seznam osnovnih delcev kratek: elektron, proton in nevtron. Nato se je začel seznam širiti z odkritjem novih delcev. Nekatere je napovedala teorija, drugi so bili presenečenje. Po drugi svetovni vojni se je z razvojem vse močnejših pospeševalnikov število osnovnih delcev zelo povečalo.

Podobno kot je Mendeljejev razvrstil atome po skupnih lastnostih, je ameriški fizik Murray Gell-Mann leta 1964 to storil za osnovne delce. Sestavil jih je iz treh gradnikov, ki jih je imenoval kvarki. Besedo, ki v nemščini pomeni vrsto skute, si je izposodil iz romana Jamesa Joyca »Finnegan's Wake«. Gell-Mannovo domnevo o kvarkih kot naslednji stopnici v strukturi snovi so potrdile številne nadaljnje raziskave.

Sile med delci

Med značilnostmi osnovnih delcev so zlasti pomembne sile, s katerimi delci učinkujejo drug na drugega. Delovanje sile med dvema delcema si predstavljamo, kot da si delca podajata kaki tretji delec. Za lažjo, zelo približno predstavo si zamislimo drsalca, ki si podajata žogo. Učinek tega žoganja je odbojna sila. Če želimo privlačno silo, si morate podajati bumerang. Različne mase žog in različne moči drsalcev ustrezajo različnim silam. Danes poznam štiri vrste osnovnih sil ali interakcij med delci. Gravitacijska sila nas drži na zemlji in zaradi nje zemlja kroži okoli sonca. Elektromagnetna sila veže elektrone v atom ter atome v molekule in je zato osnova za kemijo in biologijo. V svetu osnovnih delcev se pojavita še dve vrsti sil. Močna sila deluje med kvarki v nukleonu in med nukleoni v jedru. Šibka sila pa povzroča radioaktivnost in vzrok za težave z radioaktivnimi odpadki. Tudi pri opisovanju sil med delci je prisotna želja po preprostosti, ki se izraža v teorijah poenotenja.

> ● *Razstava »Iz neskončnosti v neskončnost« prihaja v Ljubljano iz Glasgowa in nato potuje v Rim. To bo poljuden prikaz, v kateri smeri potekajo osnovne raziskave in kakšne so naprave, ki so za te razsikave potrebne. Na ogled bodo fotografski in videoposnetki, makete in modeli ter manjši merilni instrumenti. Seznanjenost z osnovnimi idejami in dosežki sodobne fizike je del splošne kulture, zato priporočamo ogled razstave širšemu občinstvu, še zlasti pa srednješolcem.*

Že Isaac Neton je pokazal, da je sila, zaradi katere mu je jabolko padlo na glavo, ista kot sila, zaradi katere krožijo planeti okoli Sonca. O povezanosti električnih in magnetnih pojavov nam povedo vsakdanje izkušnje. Na kolesu je dinamo, v katerem se žice vrtijo v magnetnem polju in poganjajo električni tok. Po drugi strani pa tok v elektromagnetu povzroča magnetno polje. Električne in magnetne pojave je v enotno teorijo združil James Clerk Maxwell. V novejšem času so Sheldon Glashow, Steven Weinberg in Abdus Salam združili elektromagnetno in šibko silo v enoto elektro-šibko teorijo. Današnja prizadevanja gredo v smeri poenotenja elektro-šibke in močne sile ter še naprej do vključitve gravitacijske sile.

Zakaj visoke energije?

Teoretične napovedi je treba preveriti z eksperimentalnimi raziskavami. Za to potrebujemo pospeševalnike, ki pospešijo delce do velikih hitrosti in visokih energij. Pospešeni projektil se zaleti v drug delec, pri čemer se delca samo odbijeta, ali pa pri trku nastanejo novi delci. Meritev verjetnosti posameznih procesov daje vpogled v sestavo snovi in v sile, ki delujejo med delci.

Tak poskus lahko primerjamo z opazovanjem čebele ali mravlje. Pospeševalnik ima vlogo sonca, ki je vir svetlobe. Namesto opazovane čebele ali mravlje, od katere se svetloba odbije v naše oko, imamo pri poskusu delec-tarčo, namesto očesa pa merilno napravo. Z očesom seveda ne moremo videti osnovnih delcev in tudi uporaba mikroskopa nam pri tem ne pomaga. Izkaže se, da je najmanjša razdalja med dvema točkama, ki ju lahko ločimo, določena z valovno dolžino svetlobe (vidna in rentgenska svetloba, kot tudi radijski valovi, so le različne oblike elektromagnetnega valovanja). V ta namen je od vidne svetlobe boljša rentgenska svetloba, ki ima manjšo valovno dolžino in tako omogoča opazovanje strukture kristalov. Seveda naše oko rentgenske svetlobe ne zaznava, zato uporabljamo posebne filme ali drugačne merilne naprave.

Kvantna ali valovna mehanika tudi delcu pripiše valovno dolžino, ki se manjša z večjo hitrostjo delca. Z elektronskim mikroskopom že »vidimo« atome v kristalih. Delci, pospešeni do vedno višjih energij, imajo čedalje manjšo valovno dolžino in z njimi lahko opazujemo čedalje manjše podrobnosti v strukturi snovi. Raziskave v fiziki osnovnih delcev, ki jo drugače imenujemo fizika visokih energij, so pomembne tudi za kozmološke teorije. Razmere, ki jih ustvarimo s pomočjo pospeševalnikov, naj bi bile prisotne v prvih trenutkih po velikem poku (Big Bang), s katerim je nastalo vesolje. Vesolje je bilo takrat zelo vroče in hitrosti ter energije delcev zelo velike. Šele s širjenjem in ohlajevanjem se je energija sesedla v stanje, kot ga poznamo danes.

Naše sodelovanje

Sodobni pospeševalniki in merilniki so tehnološko zelo zahtevne naprave. Razvite države združujejo svoje intelektualne in materialne zmogljivosti, da bi dosegle napredek pri raziskovanju osnovnih delcev. Po drugi svetovni vojni je bilo v Evropi treba obnoviti znanstveno dejavnost. Zato so zahodnoevropske države v Ženevi ustanovile **Conseil Europeen pour la Recherche Nucleaire.** Med ustanovitelji organizacije, danes bolj znane pod kratico CERN, je bila leta 1954 tudi Jugoslavija. Zaradi finančnih težav je naša država leta 1961 izstopila, vendar je ostala opazovalka.

Prekinjeno sodelovanje so pred petnajstimi leti obnovili sodelavci Inštituta Jožef Stefan in Oddelka za fiziko Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani. Skupaj s fiziki iz Oxforda, Torina, Delfa, Amsterdama, Birminghama in Manitobe so začeli proučevati interakcije pionov z jedri in z nukleoni. Meritve so opravljali s spektrometrom Omicron pri sinhrociklotronu v CERN. Računalniška obdelava izmerjenih podatkov je bila v veliki meri opravljena v Ljubljani. Pri teh raziskavah je diplomirala, magistrirala in doktorirala cela vrsta naših mladih raziskovalcev, ki so s svojim delom dosegli ugled v mednarodnih znanstvenih krogih.

Danes naši fiziki delajo v skupini CPLEAR, ki proučuje kršitev simetrije CP pri anihilaciji protonov z antiprotoni iz nizkoenergijskega pospeševalnika LEAR (Low Energy Antiproton Ring). Simetrija CP pomeni, da procesi potekajo enako, če hkrati spremenimo vse delce v antidelce (C) in proces opazujemo v zrcalu (P). S CERN sodelujejo tudi fiziki Inštituta »Rudjer Bošković« iz Zagreba, ki proučujejo trke težkih ionov. Večletno sodelovanje naših znanstvenikov v CERN je privedlo do podpisa sporazumov med tem evropskim laboratorijem in našimi raziskovalnimi ustanovami. V želji, da se to sodelovanje še okrepi, je generalni direktor CERN, prof. dr. Carlo Rubbia pred kratkim obiskal Beograd in se pogovarjal z zveznim sekretarjem za razvoj dr. Marendićem.

Morda velja poudariti, da raziskave v fiziki osnovnih delcev nimajo nikakršne povezave z vojaško industrijo, kot nekateri zgrešeno mislijo. V ustanovni listini CERN izrecno piše, da se ne bodo ukvarjali z raziskavami v vojaške namene ter da so izsledki raziskav javni in dostopni vsakomur. Kot je bilo že povedano, je Evropski laboratorij za fiziko delcev CERN odprta mednarodna organizacija. V njej ne delajo samo raziskovlaci iz držav članic, temveč tudi raziskovalci iz Sovjetske zveze, Poljske, Kitajske, ZDA, Kanade, Indije in tudi iz Jugoslavije. Delajo v duhu misli Antona Pavloviča Čehova: »Ni nacionalne znanosti kot ni nacionalne poštevanke«.

ALEŠ STANOVNIK

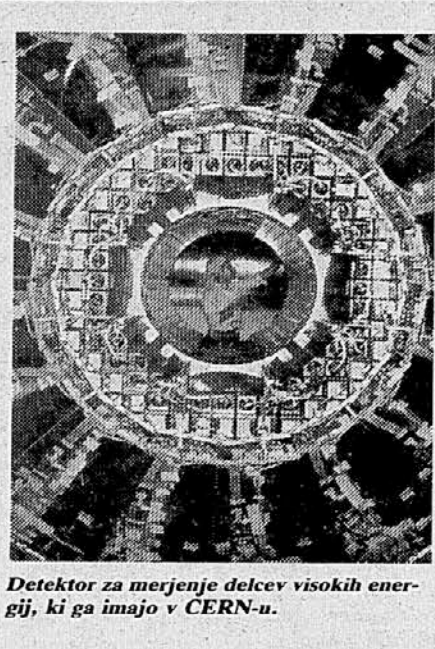

Detektor za merjenje delcev visokih energij, ki ga imajo v CERN-u.

● *Testiranje mutagenosti kemijskih spojin*

Kolikšno je tveganje pri uporabi kemičnih spojin?

Moderna tehnologija kemični industriji omogoča, da letno ponudi trgu 500 do 1000 novih spojin. S povečevanjem števila kemičnih spojin se množi tudi število takšnih, ki negativno vplivajo na človeka in njegovo okolje. Številne so mutagene in kancerogene, kar predstavlja veliko nevarnost za zdravje ljudi in živali. Vsa prizadevanja, da bi zaščitili človekovo zdravje in okolje pred škodljivimi učinki kemičnih spojin, zaenkrat niso dovolj uspešna. Industrija ni zainteresirana, pa tudi denarja za reševanje nakopičenih problemov ni. Težave so tudi pri izbiri metod za ugotavljanje škodljivosti posameznih spojin v okolju. Danes se škodljivost najpogosteje določa s klasičnimi toksikološkimi metodami, katerih osnova je določanje LD – 50 (tj. doza, pri kateri nastopi 50-odstotna smrtnost tretirane populacije). Ti podatki pa ne povedo ničesar o morebitnih drugih negativnih učinkih, kot sta na primer mutageno in kancerogeno delovanje.

Številne kemične spojine kot so zdravila, konzervansi in aditivi v živilih, kozmetični izdelki, pesticidi in podobno, ki so postale sestavni del človekovega okolja, so lahko mutageni in/ali kancerogeni. (Mutageneza in kancerogeneza sta kampleksa celičnih procesov s skupno značilnostjo, da povzročata dedne spremembe).

Danes so pojasnjeni osnovni mehanizmi delovanje številnih mutagenih snovi. Mutacije so spremembe molekularne strukture genetskega materiala oziroma dezoksiribonukleinske kisline (DNK), ki se prenašajo z razmnoževanjem in selekcijo na nove generacije.

Zadnja leta s v prakso, kakor tudi v zakonodajo uvaja pojem **genotoksičnost.** Genotoksičnost pomeni strupenost za genom, in zajema vrsto definiranih stanj, med njimi tudi mutagenezo in kancerogenezo. Genotoksični agensi lahko inducirajo mutacije v celicah organov in tkiv (somatske mutacije) in/ali v spolnih celicah. Verjetno mutacije somatskih celic odgovarjajo iniciaciji raka, čeprav vplivajo tudi na druge funkcije organizma. Ugotovljeno je, da imajo mutacije določeno vlogo tudi pri procesu staranja organizma. Mutacije spolnih celic pa lahko neposredno povzroče dedne bolezni.

Seštevanje učinkov

Posamezne mutacije imajo lahko zelo majhen učinek, vendar se ti učinki seštevajo in privedejo do zmanjšanja sposobnosti preživetja ali zmanjšanja mentalne sposobnosti populacije. Po mnenju mnogih strokovnjakov ravno te poškodbe predstavljajo največje tveganje za bodoče populacije, kajti zelo težko, v določenih primerih pa celo nemogoče, je odkriti nosilce poškodovanih genov.

Znanje o humani genetiki je v zadnjem času tako napredovalo, da so za mnoge genetske bolezni človeka znani genetski faktorji in molekularni mehanizmi, ki te bolezni povzročajo. Vendar drži, da številne genetske poškodbe, ki nastanejo zaradi delovanja mutagenov v okolju, ostanejo prikrite. Zato je izredno pomembno potencialne mutagene identificirati in se pred njimi zavarovati predno lahko povzroče večje genetske poškodbe.

> ● ***Zveza genetskih društev Jugoslavije, Jugoslovanska sekcija za mutagenezo okolja prireja od 31. marca do 4. aprila na Brdu pri Kranju 2. jugoslovanski simpozij o mutagenezi in kancerogenezi.***
>
> ***V okviru simpozija bo organizirana tudi okrogla miza z naslovom: Izhodišča za zakonsko regulativo testiranja na genotoksičnost v Jugoslaviji.***
>
> ***Okrogla miza bo v ponedeljek 2. marca ob 10.00 uri na Brdu pri Kranju.***

V zadnjih 15 letih je bilo razvitih več kot 200 testnih sistemov. Ti kratkotrajni testi bazirajo na dejstvu, da so genetski material in procesi prenašanja dednih informacij pri vseh organizmih podobni, zato je indukcijo dednih sprememb mogoče spremljati tudi na nižjih organizmih. Z bakterijami (najbolj poznan je Ames test, ki sloni na spremljanju indukcije mutacij pri Salmonella typhimurium), kvasnicami, glivami, rastlinami, insekti, sesalskimi celicami v tkivnih kulturah in poskusnimi živalmi lahko določimo mutagene lastnosti identificiranega dejavnika okolja. Nobeden od teh testov pa ne omogoča zaznavanja vseh tipov sprememb dednega materiala zato moramo uporabiti serijo testov, ki zajamejo večje število možnih sprememb. Ne glede na vlogo somatske mutacije v procesu kancerogeneze je empirijsko dokazana velika korelacija med mutageni in kancerogeni, kar pomeni, da imajo ti testi mutagenosti pomembno vlogo tudi pri odkrivanju možnih kancerogenov.

Kot že rečeno mutagene kemijske spojine, ki se pojavljajo v okolju, predstavljajo socialni, zdravstveni in ekološki problem. Zato so v razvitem svetu že nekaj časa predmet zakonske regulative.

Današnja jugoslovanska zakonodaja ne upošteva novih trendov razvoja in v marsičem ni usklajena z zakonodajo evropske ekonomske skupnosti (EES). To velja tudi za ugotavljanje genotoksičnih dejavnikov okolja. Testiranje na genotoksičnost pri nas vključuje samo zakon o prometu s strupi in to le za nove snovi, ki se uvajajo v promet. Testiranja na genotoksičnost pa ne vključuje niti zakon o zdravilih niti zakon o aditivih v hrani, kar je nedvomno velika pomanjkljivost naše zakonodaje. V letošnjem letu se pripravljajo v Jugoslaviji novi zakoni in predpisi na različnih področjih, ki pa bodo morali biti usklajeni s predpisi EES in OECD, če bomo želeli z njimi in ostalim svetom trgovati.

Sedanji okviri za ugotavljanje genotoksičnih dejavnikov so plod večletnega dela mednarodne komisije za zaščito pred mutageni in kancerogeni (ICPEMC). Okviri so bili sprejeti septembra 1982 in se sproti dopolnjujejo z novimi spoznanji. Vsako leto komisija ICPEMC na letnem srečanju evropske zveze za mutagenezo okolja (EEMS) popravi in dopolni ustrezna navodila in jih posreduje članicam. Jugoslavija je članica EEMS in je v skladu s stališči, ki prevladujejo v tej skupnosti, dolžna pripraviti ustrezno zakonodajo.

Na splošno velja, da so osnovni cilji testiranja snovi na genotokstičnost naslednji:

- Identifikacija dejavnikov, ki so potencialno sposobni inducirati dedne genetske poškodbe, kot posledico delovanja na spolne celice.
- Identifikacija dejavnikov, ki so potencialno sposobni inducirati dedne genetske poškodbe, kot posledico delovanja na somatske (telesne) celice.
- Kvantitativna ocena tveganja zaradi izpostavljenosti ljudi genotoksičnim dejavnikom.

Do sedaj je razvitih mnogo različnih kratkotrajnih testov na genotoksičnost, le omejeno število (okoli 15) pa je splošno priznanih. Strategija testiranja mutagenosti kemikalij v glavnem sloni na predpisih EEC (EEC Directive 79 – 831, znane kot 6. amandma), ki zajemajo testiranje novih kemikalij, farmacevtskih preparatov, aditivov hrani itd.

Smernice zajemajo klasifikacijo, pakiranje in označevanje nevarnih snovi. Predvidevajo shemo testiranja z namenom, da se oceni tveganje, ki ga nova kemikalija predstavlja. Pristop je zelo fleksibilen. Število in vrsta testov je odvisna od pričakovanega obsega izpostavljenosti ljudi, ki je funkcija obsega proizvodnje te kemikalije.

Temelji za uspešno delo

Prikazana problematika je malo znana celo strokovnjakom, ki naj bi rezultate raziskav s področja genotoksičnosti lahko ali celo morali upoštevati. Raziskave slone na ramenih malega števila zanesenjakov, tako da v Jugoslaviji le sledimo razvoju v svetu. Formirali so se že pooblaščeni laboratoriji, ki pa se zaradi nepoznavanja problematike in nezainteresiranosti ne razvijajo tako, kot bi se morali.

V Sloveniji smo z raziskavami na genotoksičnost začeli razmeroma zgodaj. V letih 1980 do 1985 je tovrstne raziskave finansirala Republiška raziskovalna skupnost Slovenije. Formiran in registriran je bil laboratorij za mutagenezo na VTOZD za živilsko tehnologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani. Leta 1988 pa je prešel pod okrilje Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo kot laboratorij za genetsko toksikologijo v okviru oddelka za humano in sanitarno virologijo ter medicinsko citogenetiko, kjer ima vse pogoje za uspešno delo.

JELISAVA ADAMIČ
METKA FILIPIČ

● *Še enkrat o programskem paketu MODES*

MODES nam muzejev ne bo približal

Decembra 1988 je bil v prostorih Muzeja ljudske revolucije Slovenije (MLRS) prvič predstavljen računalniški program MODES (Museum Object Data Entry System), vendar pa je sam način predstavljanja tega programa in pa zakulisje, ki je spremljalo ta projekt, dalo slutiti, da se o programu ne bo razpravljalo z argumenti. MODES je razvila skupina muzejskih dokumentaristov v Cambridgeu (Velika Britanija), ki ga je poskušala s posredovanjem evropskega muzejskega združenja (ICOM – UNESCO) prodati čim več muzejem po svetu.

V času, ko so nekateri odkrivali programski paket MODES, je v svetu že obstajalo nekaj kvalitetnih računalniških programov, nekatere med njimi so medtem še dodatno razvili in dopolnili, medtem ko je MODES ostal tam, kjer je bil – brez vizije. Zagovorniki MODES, so očitno namerno pozabili, da vodijo njihovi lahkomiselni argumenti v duhovni in materialni računalniški kolonialni odnos. Poleg tega je treba poudariti, da je šlo v bistvu za nekritično prevzemanje in prevajanje tujega računalniškega programa, ki ne dosega, kaj šele presega zmožnosti računalniškega programa dBASE III PLUS, ki ga je od vsega začetka v izpopolnjeni varianti uporabljalo več muzejev in galerij v Sloveniji. Kljub našemu odločnemu zavračanju laičnih ocen o uporabnosti in kompatibilnosti računalniškega programa MODES in pozivanju, naj o samem programu odloča tudi strokovna ekspertiza (ki še do danes ni bila narejena), smo bili prisiljeni zaradi grobih zunanjih pritiskov pristopiti k temu programu. Poleg tega je treba omeniti, da je teorija o skupni in enotni (računalniški) muzejski dokumentaciji teoretsko in programsko še nedodelana. Naša opozorila, da enotni računalniški program brez enotnih standardov in klasifikacije ne more pripeljati do enotne muzejske dokumentacije, so naletela na gluha ušesa in celo na odpor.

Slabe lastnosti

Okoli aplikacije MODES se je pozno, pa vendarle, razvila javna polemika. Njihovi zagovorniki so ga resda zagovarjali kot korak k standardizaciji muzejske dokumentacije, a so pri tem spregledali drugo stran medalje. Ta program ni nič drugega kot zelo okrnjen sistem baze podatkov z dodanimi predlogi, kako organizirati podatkovne baze glede na različna muzejska področja. Sistem baze podatkov si komajda zasluži tako ime, nima pa prav nobenih možnosti povezovanja, nezanesljivo prihodnost, za navadnega uporabnika je precej neprijazen in če ga primerjamo s katerimkoli svetovno znanim sistemom brez podatkov, vidimo, da sploh ni omembe vreden. Za orientacijo navajam nekaj sistemov podatkovnih baz in njihove orientacijske cene: »Paradox« – Borland Int. okrog 450 dolarjev, »FoxBase« – Fox SW okrog 190 dolarjev, »DBASE 4« – Ashton Tate okrog 470 dolarjev. Posebej pomembno je, da ti programi podpirajo delo v mreži in ni treba kupovati licence za vsako mesto posebej. S predlogi za oblikovanje podatkovnih baz bi si sicer lahko pomagali, a tudi brez njih imamo dovolj analitikov, ki so tega sposobni z neprimerno nižjimi stroški.

Posamezna inštalacija programa MODES je stala 200 britanskih funtov, kar je za vse slovenske muzeje in galerije naneslo 8.000 funtov. V ceno je bila všteta licenca za vsak program posebej in vseh dopolnil, ki so se programu dodala pri njihovem razvijanju. Poleg programa pa je morala Kulturna skupnost Slovenije (KSS) kot edini financer projekta dodatno plačati poslovenjenje programa, izdelavo dodatnih aplikacij, pripravo priročnika in kartona, sodelovanje pri tečajih za uporabo programa z nakazanimi delnimi rešitvami s področja terminologije in klasifikacije, izdelavo aplikacij za posamezne institucije in organiziranje tečajev za uporabo sistema MODES.

Agresivnost uvajanja programskega paketa MODES s strani strokovnih služb nekaterih slovenskih izvršnih kulturnih institucij je onemogočila, da bi stroka sama počakala na rezultate poskusne dobe uvajanja računalniško urejenega sistema za vodenje in obdelavo muzejske dokumentacije. Aprila lani je v prostorih MLRS potekal kolegij ravnateljev nacionalnih muzejev in galerij. Razprava je tekla predvsem o pismu KSS (z dne 3. aprila 1989, podpisan Janez Lah, vodja strokovne službe), s katerim je KSS zagrozila z zaustavitvijo financiranja redne dejavnosti muzejev in galerij, če bi prišlo do odlašanja ali nestrinjanja z nakupom »enotnega« računalniškega programa MODES.

Izkušnje iz tujine govorijo v prid tistim, ki z lastno pametjo razvijajo sisteme, podprte z uveljavljenim in preverjenim programskim orodjem in ob upoštevanju svetovnih dokumentacijskih standardov. Pri tem smo delavci Narodnega muzeja izhajali iz lastnih izkušenj in iz lastnega znanja, k sodelovanju pa smo pritegnili izkušene slovenske informatike, ki razvijajo projekt v neposrednem sodelovanju z nami in tudi za naprej ponujajo ažurno servisiranje in prilagajanje programskega paketa dodatnim standardom. V razvoju podatkovne baze smo upoštevali izkušnje nekaterih evropskih nacionalnih muzejev in galerij (predvsem področje šifrantov) in preverili priznane evropske programe za računalniško obdelavo dokumentacije. Končni cilj uporabe računalnikov za potrebe obdelave muzejske dokumentacije vsekakor ni vodenje inventarne knjige in osnovne muzejske kartoteke, kar edino omogoča program MODES, ampak popoln informacijski sistem, ki med drugim omogoča tudi izdajo katalogov muzejskih zbirk po mednarodno sprejetih normativih, vodenje centralnega registra zbirk.

Kaj potrebujejo naši muzeji?

Kaj potrebujejo naši muzeji? Potrebujemo popoln informacijski sistem, s pomočjo katerega bi lahko v vsakem trenutku prišlii do podatkov o predmetih iz naše kulturnozgodovinske dediščine, ne glede na to, kje se ta predmet nahaja, bodisi v lasti muzeja, zasebnika ali kake druge ustanove. To pa lahko dosežemo le z dobro zasnovano distribuirano bazo podatkov, v kateri bodo posamične enote skrbele za to, da so podatki, ki se vnašajo, zanesljivi in popolni, ter kot taki vedno dostopni drugim uporabnikom mreže. Nedvomno je v takem sistemu obvezna določena stopnja centralizacije, ki zagotavlja strokovnost, koordinacijo in varovanje podatkov, glavni vozel omrežja pa je treba dati v oskrbo podjetju s področja računalništva ali pa zaposliti strokovnjake s tega področja. Izkušnje iz razvitega sveta nas učijo, da je specializacija najučinkovtejši način delovanja, kar pomeni, da je boljša prva varianta. Upoštevajmo tudi dejstvo, da se strojna oprema hitro razvija, da jo je treba sproti obnavljati in ne nazadnje prilagajati obstoječe aplikacije in podatke. Pomemben element projekta je tudi varovanje podatkov, kajti opravka imamo s podatki, ki določajo našo narodno identiteto.

Prvi pogoj ob uvajanju novega sistema so nujno potrebna strokovna analiza ter jasno začrtane smernice razvoja. Že ob samem začetku je nujno vključiti strokovnjake tako s področja informatike kot muzejske strokovne delavce. Običajno se po svetu lotevajo podobnih vprašanj tako, da se razpiše natečaj, v katerem se navedejo potrebe, nato pa se na podlagi ponudb odloča o najustreznejši rešitvi.

Narobe svet

Žal je pri nas marsikaj obrnjeno na glavo. Nenačrtno se kupuje oprema najrazličnejših proizvajalcev, kar bo v bližnji prihodnosti povzročilo nekompatibilnost podatkov in opreme, to pa že vnaprej zmanjšuje možnosti povezovanja. Na različnih mestih nastjajo »ad hoc« aplikacije, prihaja do nestrokovnega oblikovanja podatkovnih baz, oprema ostaja neizkoriščena, razvijajo se aplikacije v isti namen na več mestih, okrnjena je možnost obnavljanja opreme ter nadaljnjega razvoja, varovanje podatkov je slabo, to pa omogoča zlorabo, podatki se nestrokovno arhivirajo, to pa ima lahko katastrofalne posledice v primeru izpada sistema . . . Zavedati se moramo, da je vzdrževanje take programske in strojne opreme izjemno drago. Ob prestrukturiranju seveda naletimo na dodatne stroške, ki dosežejo tipično do 80 odstotkov vrednosti prve postavitve.

Na podlagi novih spoznanj in izkušenj bi vsekakor laže in tehtneje govorili o bodoči enotnosti muzejske dokumentacije, tako pa je bilo na podlagi laičnih zagotovil in kljub našim opozorilom porabljenega veliko družbenega denarja; posledica tega sicer nesmiselnega boja med posameznimi muzeji pa bo nosila predvsem stroka.

JOŽE PODPEČNIK
PAVEL REBERC

Večja proizvodnja dušika

Francoska družba L'Air Liquide je zgradila največjo napravo za proizvodnjo dušika na svetu. Njena zmogljivost je 6000 kubičnih metrov na uro ali 180 ton na dan. Čistost plina 95-odstotna, tlak pa 150 barov.

Nova tehnologija ne temelji na ohlajanju, temveč absorpciji, imenuje pa se Pressure Swing Adsorption. Postopek je popolnoma avtomatiziran, upravljanje pa daljinsko. Dušik je namenjen za mešanje z zemeljskim plinom, ki ga skladiščijo pod zemljo. Zemeljski plin se je doslej izgubljal skozi razpoke, dušik kot cenejši plin pa bo uporabo prvega povečal, Nove naprave za proizvodnjo dušika ni težko premikati, tako da jo bo mogoče uporabiti povsod, kjer podzemeljske prostore uporabljajo za shranjevanje zemeljskega plina.

● *Kakšna naj bo Narodna univerzitetna knjižnica?*

Čakamo, da se bo univerza jasneje opredelila do NUK

V zvezi z idejnimi rešitvami in pripravami za gradnjo nove NUK se ime te temeljne narodnoobstojne institucije pogosteje pojavlja po javnih medijih, vendar praktično samo v kontekstu enega vidika njene razvejane dejavnosti, tj. v funkciji nacionalne knjižnice, katera pa je bila, zanimivo, eksplicitno potrjena šele leta 1945 z odredbo takratne narodne vlade Slovenije, čeprav je opravljala veliko funkcij nacionalke že kdaj pred tem, vsekakor pa od časa Ilirskih provinc dalje, ko ji je bilo poverjeno zbiranje in shranjevanje obveznega izvoda vseh tiskov najprej s Kranjske, nato pa celo s celotnih Ilirskih provinc.

Pri preokupaciji s to funkcijo se tako kar nekako spregleda njena prav tako pomembna in tudi izvirna funkcija univerzitetne knjižnice, ki sega tradicionalno še dlje nazaj, tja v leto 1774, ko se oblikuje licejska knjižnica v Ljubljani, ki se sredi 18. stol. preimenuje v študijsko. Z ustanovitvijo Univerze v Ljubljani leta 1919 postane ta dejansko univerzitetna knjižnica, ki se, v mnogočem zahvaljujoč uspešno izpeljani akciji študentov slovenske univerze, ob izbruhu vojne tudi formalno kot taka preseli v zanjo namensko zgrajeno Plečnikovo stavbo.

Šele leta 1945 se nato oblikuje v skladu s konceptom, ki se je tedaj z izjemo Srbije uveljavil (in tudi do danes ohranil) v vseh nacionalnih okoljih nove Jugoslalvije, tudi **Narodna** in **univerzitetna** knjižnica z združitvijo oziroma bolje kombiniranjem teh dveh funkcij v enoviti instituciji, ki prevzame tudi vse z dvojnim statusom povezane strokovne in zakonske obveznosti, kar pa tedaj sploh ni bilo težko izvesti, saj so se bile pred tem v sožitju z univerzo vztrajno razvijale tudi dejavnosti slovenske nacionalke. V skladu z zakonom o Univerzi v Ljubljani le-ta 1957 še posebej potrdi univerzitetni status NUK.

Dogajanja na univerzi vplivajo seveda tudi na NUK in opravljanje njenih univerzitetnih funkcij. Že v predvojnih formativnih letih univerze obstoječa, vendar še ne pretirano moteča prostorska dislociranost univerzitetnih stavb, se v povojnem obdobju stopnjuje z dinamičnostjo širjenja univerze in postaja tudi eden bistvenih dejavnikov rahljanja vezi v njej. Kmalu po vojni se dve fakulteti (medicinska in tehniška) začasno (1950 – 54) odcepita od univerze in preimenujeta v visoki šoli. Tedaj se tudi razvije CTK kot osrednja knjižnica Tehniške visoke šole in ohrani ta značaj tudi potem, ko se le-ta, razdeljena na več tehniških fakultet, ponovno integrira z univerzo. S širšim disciplinarnim zaledjem se nato v šestdesetih letih dosti funkcionalno utrdijo močne visokošolske knjižnice (npr. CMK in CEK) tudi pri nekaterih drugih fakultetah ob vzporednem nastanku tudi manjših knjižnic pri oddelkih, katedrah ipd. Sistem knjižnic v okviru univerze se tako evolutivno razveja, pri tem pa tudi marsikje po nepotrebnem razdrobi.

Nenehno prilagajanje

NUK se temu razvoju prilagodi s krepitvijo delovanja v okviru tradicionalnih fakultet in na področjih, ki niso ustrezno vsestransko pokrita z močnejšimi knjižnicami; to se največkrat smiselno prepleta tudi z njenimi nacionalnimi funkcijami, kar samo prispeva k boljšim informacijskim in drugim knjižničnim storitvam. Pri tem seveda nikakor ne zanemarja naloge, da kot knjižnica univerze kot celote zagotovi pretok informacij in dosegljivost publikacij, ki so pomembne z vidika univerzalnosti znanja; to uresničuje tako, da zagotavlja prisotnost osnovnih domačih in tujih priročnikov za vsa področja univerzitetnega študija s posebnim ozirom na potrebe šele oblikujočih se kadrov (študentov, mladih raziskovalcev). Zahtevnim uporabnikom, tj. znanstveno-pedagoškim delavcem, pa omogoča z multidisciplinarnim bibliografsko-informacijskim, splošno referenčnim in referalnim instrumentarijem, da premoščajo pregrade tudi med na videz antipodnimi področji (npr. matematika – filozofija), ki pa jih je včasih vendarle treba povezati, da da določena raziskava pravi rezultat. Pomembna povezovalna vloga NUK v lastni stroki pa je dodatno, da skuša preko matične službe po najboljših močeh koordinirati raznolikost pojavnosti visokošolskih knjižnic, ki je v danih razmerah največkrat neizogibna, ne pa vedno nujno tudi najbolj funkcionalna.

S tem opisom so pravzaprav povzete že tudi osnovne naloge vsake univerzitetne knjižnice; razčlenjevanje le-teh pa bržkone lahko opustimo, saj so kolikor toliko osveščeni ciljni uporabniki na univerzi s temi potenciali prav gotovo seznanjeni (oziroma bi jih vsaj morali poznati), kajti taka osveščenost je tako rekoč conditio sine qua non statusa vsakega raziskovalca pa tudi študenta (ali si lahko zamislimo znanstvenika, univerzitetnega učitelja, ki ne ve, kaj je knjižnica in kako jo je treba uporabljati?). ker se pa prav v zadnjem času često pojavljajo nenavadne razlage, pa tudi prave dezinformacije, o univerzitetni in nacionalni dejavnosti NUK, je zato vendarle treba dodati še nekaj pojasnil.

Največkrat je zaslediti tezo, da opravlja NUK dejansko samo nacionalno funkcijo in da je tudi pri tej zanimiva pravzaprav samo za humanistična in morda še nekatera družboslovna področja. No, prevladovanje teh področij je samo posebi razumljivo glede na že prej nakazani razvoj ljubljanske univerze in njenih knjižnic, in gotovo tudi funkcionalno, saj zagotavlja NUK z zbiranjem obveznih izvodov vseh slovenskih tiskov (in k temu še vseh jugoslovanskih) evidentno dostop do najbolj popolnih virov za domoznanska preučevanja, vendar ne samo za ta, temveč vzporedno še tudi za vse druge za nacionalni obstoj in razvoj pomembne znanosti, kar pa implicitno pokriva celotno paleto pedagoškega dela in znanstvenih raziskovanj od prirodoslovno-matematičnih, biomedicinskih do tehničnih, na obeh slovenskih univerzah, ki postaneta v tem smislu tudi sami prestižni nacionalni instituciji. Načini uresničevanja tudi tako pojmovanih univerzitetnih funkcij NUK v okviru ljubljanske univerze se pokrivajo z že malo prej opisanimi – vsi skupaj dovolj nedvoumno potrjujejo obstoj ter definirajo mesto in vlogo NUK kot univerzitetne knjižnice.

Povezano z gornjo domnevo se nadalje pojavljajo, očitno kar tako na pamet navržene, trditve, da uporabljajo NUK samo humanisti in družboslovci. To predstavo ovrača struktura uporabnikov NUK, povzeta po statistiki za akademsko leto 1987/88. Prevladujejo seveda študenti (82,1%), neštudentov je dobra šestina (17,9%). Populacija študentov je sestavljena takole: humanistične študijske smeri (FF in akademije) 22,7%, pravno-upravne študije (6,4%), EF 21,6% in FSPN 5,2 (oziroma širše družboslovje skupaj 33,2%), FNT 8,7%, tri tehniške fakultete (FAGG, FER, FS) skupaj 17,4%, BTF 5,2%, MF in VŠZD 5,2% ter druge univerze 2,5%. Grupirano v še širše skupine dobimo takle razrez: humanistika 22,7%, širše družboslovje 33,2%, prirodoslovno-matematične, tehniške in agronomsko-tehnološke smeri skupaj 31,4%, medicina 5,2%; glede na vse študente je »humanistov« torej komaj slaba petina!

Izobrazbena in poklicna struktura neštudentov je zelo pestra. Če jih porazdelimo glede na izobrazbeno zaledje v iste skupine kot študente, dobimo tale razrez: humanistična skupina 30,8% širše družboslovna 23,1%, tehnična 26,5%, prirodoslovno-biološka 4,2%, medicinska (in kadri v zdravstvu) 10,5%, razni poklici 4,9%. Če združimo humanistično in družboslovno skupino, dobimo glede na vse ostale razmerje 53,9% proti 46,1%, pri študentih pa je to 54,9% proti 44,1% – v teh globalih se torej strukturi študentov in neštudentov skorajda ujemata.

Zveza s svetom

Zahteve uporabnikov izpolnjuje NUK:

- z dajanjem v uporabo lastnih fondov (pri čemer zagotavlja z jugoslovanskim obveznim izvodom dostopnost prav vse študijske, strokovne in znanstvene literature, ki se objavlja v Jugoslaviji);
- s pomočjo po vsem svetu razpredene medknjižnične izposoje in ustreznega posredovanja vseh vrst publiciranih zapisov znanja;
- z bibliografsko-informacijskimi servisi za prenos informacij.

NUK se na več načinov uspešno vključuje tudi v jugoslovanski projekt razvoja sistema znanstvenega in tehnološkega informiranja (SZTIJ):

- s specializirano bazo podatkov o raziskovalnih nalogah RSS (okroglo 20000 zapisov), ki je online dostopna na RCUM kot računalniškem gostitelju SZTIJ;
- z bazo centralnega kataloga tujih periodičnih publikacij v knjižnicah Slovenije, ki pokriva s 16000 naslovi vse znanstvene panoge in stroke in se tudi publicira kot vsakoletni seznam v »Raziskovalcu«;
- s priključitvijo na DIALOG, kar omogoča neposredno poizvedovanje v številnih bazah podatkov tega svetovnega gostitelja:
- s skoraj 40000 računalniškimi zapisi pa je prepričljivo najprominentnejša »polnilka« vzajemnega kataloga na RCUM tako v funkciji centralnega kataloga tujih knjig, vključevanja podatkov za novo pridobljene lastne fonde in, v povezavi z nacionalno funkcijo, za vse novosti (knjige, periodika, članki) v okviru slovenske nacionalne bibliografije.

Ob teh dejstvih se vseeno pojavlja ideja, da je skupna univerzitetna knjižnica, ki zagotavlja vsaj v določenih presekih polivalentnost znanja, pravzaprav odveč. To ne more držati, saj se s tem negira že vsesplošno znana in priznana inter, multi in trans disciplinarnost sodobnega znanstvenega snovanja.

Priprave za postavitev NUK 2 terjajo, da se v tem smislu domislijo in na novo definirajo njene univerzitetne funkcije. Iz njene nove prostorske umestitve pa se k temu ponujajo še dodatne ideje, kako se lahko konkretno oplemeniti obstoječa organiziranost drugih visokošolskih knjižnic. Primer: s povezavo (mostičem nad Kardeljevo cesto) med poslopjema nove NUK in Filozofske fakultete (to rešitev je kot varianto predvidel tudi avtor prvonagrajenega idejnega načrta za NUK 2), se lahko smotrno preseli vse delo s študenti FF, ki zahteva veliko čitalniških površin in prosti pristop gradiv, v novo NUK, z obstoječimi knjižnicami po oddelkih FF pa se zagotovi učinkovitejša podpora znanstveno-raziskovalnemu delu na fakulteti.

NUK se dobro zaveda, da se da sedanje stanje še v marsičem izboljšati, pa tudi tega, da mora rešitve za razvoj ponuditi sama, seveda tako, da bodo strokovno in organizacijsko dorečene tudi v okviru celotnega sistema visokošolskih knjižnic pri UEKL. Za sistemsko – statusna vprašanja pa je vendarle odločilna usmerjenost univerze kot celote. Pri prodornih univerzah v drugih okoljih praviloma ni veliko dilem, kaj je treba posebej še podpirati kot skupni interes (tehnološko najsodobneje opremljeni računalniški center in prav tako univerzitetno knjižnico), da se enakomerno, pri vseh fakultetah, zagotovi dinamičen razvoj ob visoki ravni znanstveno-raziskovalnega in pedagoškega dela. V primeru NUK lahko najmileje ugotovimo, da so stališča ljubljanske univerze do njenega statusa, delovanja in razvoja sramežljiva, praksa v reševanju pa hudo zagonetna. Ob razhajajočih pojmovanjih tega znotraj in zunaj univerze pa je gotovo že skrajni čas, da se ta kot institucija jasneje opredeli.

JOŽE KOKOLE

Novi materiali in tehnologije

Pred leti je avtomobilska industrija zaslutila nevihto, ki bi se utegnila zgrniti nanjo. Nekateri so ukrepali prej, drugi malenkost kasneje, sedaj je račun povsem jasen: ekologija in z njo okolje sta preveč pomembni zadevi, da bi ju bilo mogoče prepustiti naključju. Avtomobilska industrija je izdelala katalizatorje – tako za bencinske kot dizelske motorje – in ob pomoči neosvinčenega bencina (skoraj) zadostila tudi najbolj strogim zahtevam. Sedaj žanje žetev, ki se kaže v povečani prodaji avtomobilov. Toda skoraj storjene in usodne napake pri začetnem podcenjevanju zahteve po čistem okolju noče več ponoviti in veliko izdelovalcev avtomobilov vztrajno, pa bolj ali manj uspešno še naprej preskuša električne avtomobile. In rodile so se dvoživke.

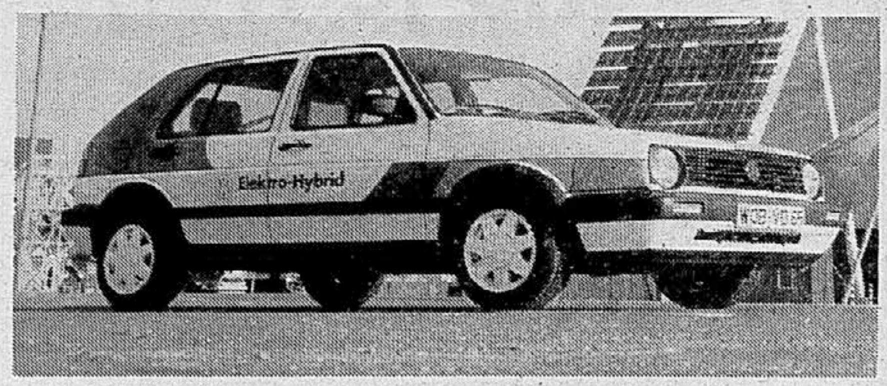

Golf elektrohybrid: ob pomoči električnega motorja do manjše porabe.

Med slednje je treba vsekakor šteti audi duo in golf elektrohybrid. Oba avtomobila sta bila na ogled tudi na nedavnem ženevskem salonu avtomobilov. V načelu med audijem duo in »električnim« golfom ni nobenih bistvenih razlik, pač pa je razlika le v okoliščinah, ki jih avtomobilske tovarne napovedujejo ali zgolj predvidevajo. Audi duo (v karoserijski različici audija 100 avant quatro) ima dva motorja (dizelskega ali bencinskega) in električnega (9 kW). Medtem ko motor z notranjim izgorevanjem poganja prvi kolesi, pa električni prenaša svojo moč na zadnji. Golf elektrohybrid ima ob bencinskem ali dizelskem motorju prav tako električnega (moč 6 kW), nameščen pa je med motor z notranjim izgorevanjem in menjalnikom. Z električnim pogonom oziroma motorjem lahko oba avtomobila dosežeta največjo hitrost med 50 in 60 kilometrov na uro in imata torej v mislih predvsem okolje. V čem je razlika med enim in drugim?

Pri Audiju pravijo takole: če se bo zgodilo, da bo v mestih zaradi onesnaženega zraka prepovedan promet z avtomobili, ki bodo imeli le bencinski ali dizelski motor, bo audi duo zlata vreden, kajti iz stiske se bo reševal z električnim pogonom. Po drugi strani je predelava audija v dvoživko tehnološko pravi mačji kašelj, zato se račun tudi finančno izide. Golf elektrohybrid, ki prihaja tako rekoč iz iste avtomobilske hiše (koncern VW-Audi), računa na nekoliko drugačen svet.

V načelu je elektromotor pri golfu v pomoč bencinskemu, kajti tedaj, ko ni potrebna velika moč, lahko voznik avtomatično »preklopi« na električni pogon. Tehnično je to seveda nekoliko večji zalogaj, zaradi tega je tudi cena golfove dvoživke nekoliko drugačna oziroma višija. Toda vsi aduti še niso na mizi: s takšnim, v bistvu kombiniranim pogonom je poraba bencinskega ali dizelskega goriva manjša. Prav na to računajo pri Volkswagnu in če vemo, da nafte ni vedno več oziroma da póskusi pridobivanja nafte na drugačen način niso bili uspešni, potem je strategija jasna. Težko je sedaj reči, kdo pravilno napoveduje avtomobilsko prihodnost, toda neizpodbitno dejstvo je, da se izdelovalci avtomobilov zavedajo usodnosti tega vprašanja. In zato ne držijo križem rok.

General Motors, največji izdelovalec avtomobilov na drugi strani luže in nasploh, čisto okolje postavlja v prvi plan. Rezultat? Izdelal je športni električni avtomobil, ki se seveda še ni otresel že dolgo (predolgo?) znanih otroških bolezni, pa vendarle predstavlja korak naprej. Impact, tako so ga imenovali, je vozilo z izrednim količnikom zračnega upora (Cw je 0,19). Dva električna motorja imata moč 115 KM (85 kW) in nekaj dirkaških lastnosti: do 100 kilometrov impact pospeši v osmih sekundah, najvišja hitrost je 160 kilometrov na uro. Tisto, kar je seveda najpomembnejše, je, da je mogoče brez zamenjave baterij prevoziti 200 kilometrov. Malo? Če verjamemo ekološkim poročilom, ki presojajo okolje s stvarnimi dejstvi in brez emocij, potem je to dovolj. Ali vsaj toliko, kot je v Ženevi dejal predsednik korporacije GM Robert C. Stempel: »Impact je testno vozilo, toda izdelano je v želji, da bi ga začeli serijsko izdelovati . . .«

Tudi pri Fiatu nočejo zaostajati. Ob pomoči Iveca so izdelali »električno« pando (o čem smo v naši prilogi že pisali), v proizvodnjo mrežo pa vključili lastniško mešani Daimler Puch. V pando so namestili električni motor z 9,2 kW, poganja pa ga 12 akumulatorjev, ki jih je treba po tistem, ko se izpraznijo, polniti osem ur. Sicer pa je mogoče s pando prevoziti dobrih sto kilometrov, če pa se odločijo za nikeljkadmijeve akumulatorje, potem je akcijski radij Fiatovega malčka 180 kilometrov. Še enkrat: malo ali veliko? Ko gre za čisto okolje, potem bi moralo biti tudi to dovolj.

Pripravil: **J. K.**

■ Popravek

V članku **inž. Bora Jeřabeka** Pametna hiša iz znanstvene fantastike je že stvarnost, ki smo ga objavili prejšnji teden, je tiskarski škrat v drugem odstavku med novosti na področju opremljanja stanovanjskih hiš uvrstili tudi »začetke urejanja amortizacije doma«, kar je seveda nesmisel. Pravilno bi moralo pisati »uvajanje avtomatizacije doma.« Avtorju se za neljubo napako opravičujemo.

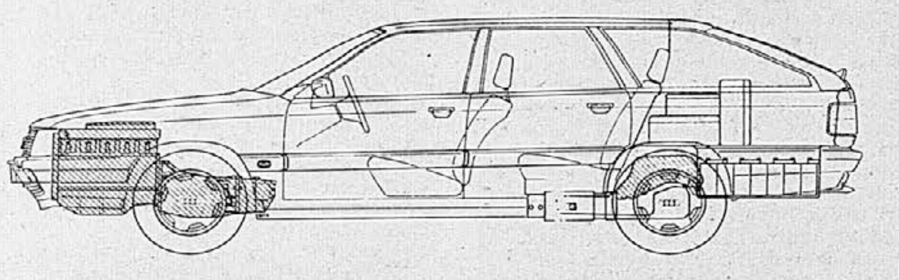

Audio duo: bencinski ali dizelski motor poganja sprednji kolesi, električni pa zadnji.

Umetno sonce zdravi tudi luskavico in migreno?

Predstavniki ameriško-švicarske družbe Bioptron-bu Harrier inc. in domači strokovnjaki so prejšnji teden jugoslovanskim novinarjem predstavili majhno, vendar po njihovih besedah izjemno učinkovito medicinsko napravo bioptron, ki je na strokovnih atestih po vsej Evropi in ZDA dobivala najvišje ocene. Podobna je sušilcu za sušenje las in je rezultat najnovejših medicinskih spoznanj in ameriško-švicarske tehnologije. »Umetno sonce« kot tudi pravijo napravi, zdravi številne bolezni – dekubituse, fistule, postravmatska stanja, akne in migrene in odpira neslutene možnosti za zdravljenje luskavice.

Po besedah **dr. Zorana Đorđevića,** sodelavca beograjskega inštituta za fiziko, bioptron deluje tako, da oddaja linearno polarizirano svetlobo določenih valovnih dolžin. Tako nastajajo biološki efekti, podobni tistim, ki jih povzroča laser. Bistvo je v tem, da bioptron deluje na celično membrano, ki je filter za menjavo snovi in vpliva na regulator njenega energetskega potenciala. Cilj oziroma odpravo bolečin, doseže s stimuliranjem celičnega energetskega sistema, ta pa spodbuja obrambne sile organizma k boju proti patološkim stanjem.

Na srečanju z novinarji so sporočili, da tudi v Jugoslaviji že uvajajo klinične luči. Njihova velikost bo omogočala hkratno obsevanje več delov telesa.

SLOBODAN DUKIĆ

● *Morje in kopno: novi pogledi*

Se kopno umika pred morjem? Nevarnost za »vodna mesta«

Naš planet vse bolj doživlja nove »globalne« pojave; znanstvenike in strokovnjake je pričel zadnje čase zanimati zlasti odnos morje–kopno, pri katerem je marsikaj videti drugače, kakor so mislili še nedavno. Znanost vse bolj razkriva, da se morje ne umika pred kopnim, marveč narobe, kopno pred morjem. Pojav je še zlasti zanimiv v sredozemskem bazenu, ki je majhen, spremembe pa so seveda hitreje opazne.

O odnosu morje–kopno so razpravljali tudi na pomembnem mednarodnem posvetu v Benetkah na pobudo Združenih narodov, nekaterih slovitih mednarodnih geografskih in geoloških institutov ter italijanskega ministrstva za ekološka vprašanja. Posvetu so dali naslov »Mednarodno srečanje vodnih mest«. Izhodišča so oblikovali na temelju uvodnih poročil o stanju »vodnih mest« na Nizozemskem, Osake na Japonskem in seveda Benetk.

Spet se je pokazalo, da imajo »vodna mesta« vrsto skupnih problemov, da pa zmeraj bolj prodira prav vprašanje, kaj se dejansko dogaja z odnosom morje–kopno in kaj storiti, če gre za pojav, ki res že »globalno« zadeva planetarno razmerje, kakor so ugotavljali na posvetu. Mnoga vprašanja pa so še zmeraj nerazčiščena, tudi tisto, zakaj se morja širijo. Posvet je potrdil to hipotezo, ni pa pojasnil vzroka, pa tudi ne odgovoril na vprašanja kako reagirati.

Izrazit primer, kako se morje širi (in kako se pojav stopnjuje), so prav Benetke. V tem mestu je že več stoletij znan pojav »visoke vode« (acqua alta); zadnje rekordno leto je bilo leta 1966, ko je morje preseglo normalno raven kar za 110 centimetrov. Višek tega pojava pa je bil bržčas v letu 1089, ko je voda dosegla višino blizu dveh metrov.

Omenja ga tudi Pado Diacono v svojih znanih zgodovinskih zapisih. V primerjavi z letom 1930 je bilo doslej v Benetkah mnogo več pojavov »visoke vode« kakor takrat (kar šestkrat več v enem letu). Morsko dno se je poglobilo za okrog 40 centimetrov, pri Malamoccu, med Benetkami in Marghero, pa kar za tri metre.

Skratka, v Benetkah se je v zadnjih 80 letih raven morja dvignila za 23 centimetrov. Avtorji poročila so sicer navedli, da je razlog tudi v pretiranem izkoriščanju kopnega (predvsem zaradi iskanja sladkovodnih virov), toda izvedenci so pred koncem posveta domala enotno menili, da to ni edini vzrok »širjenja morja«.

Pojav je kajpak še bolj značilen na evropskem severu, zlasti na Nizozemskem, kjer se tako rekoč nenehno boje, da jih bo morje preplavilo. Valovi vsako leto prestopijo valobrane na tem ali onem mestu. Zadnji svetovno znani primer je bil leta 1953, ko je Severno morje udarilo skozi vse nasipe in preplavilo blizu 20 odstotkov nizozemskega ozemlja. Tedaj so imeli okrog dva tisoč mrtvih. Kopno, so izračunali, se na Nizozemskem niža od 15 do 25 cm vsako stoletje.

Poseben primer pa je Osaka na Japonskem, kjer je sicer več krajev s podobnimi pojavi. Znano je, da imajo na področju Osake vsako leto navadno pet ciklonov pa tudi vsaj po dva pojava morskih potresov. V tem kraju so se obale v enem stoletju znižale kar za 80 do 120 centimetrov. Nedavno so pričeli graditi visoke in velike nasipe, toda rešitev ni stoodstotna.

Predstavnik Institucije Združenih narodov, ki se ukvarja s problemom morij, je, v Benetkah potrdil, da so se od začetka tega stoletja svetovna morja »dvignila« od 12 do 15 centimetrov. Pojavi, ki so jim podvržena »vodna mesta«, imajo svoj glavni vzrok v »dvigajoči se morski površini«.

Audi Ramachandan, ravnatelj »Habitata«, ki za OZN proučuje pojave na morju, je v Benetkah rekel, da je pojav »dokazan in nesporno stalen« in da je »čas, da se svetovni dejavniki domenijo vsaj za prve obrambne ukrepe«. Podobno se je izrazil Turney Lee, odgovoren za načrtovanje v mestu Boston, v ZDA: Pristop »čakaj in glej, je nevaren«.

Svarila so v Benetkah kar deževala, žal pa natančnejših napotkov navzoči niso bili sposobni dati. Aasel Nielson, ki je predsednik »European Geophisical society« se je strinjal, da vlada povsod negotovost, da pa so znanstveniki in izvedenci navsezadnje sami krivi, če na svetu še ne vemo, kakšni naj bodo »zaščitni ukrepi«. Predstavnik »National center for atmospheric research« Stephen Schneider je bržkone zadel v črno, ko je dejal, da je »to področje zajela paraliza«.

Udeleženci, med njimi seveda zlasti predstavniki ustanove OZN, ki proučuje »implikacije klimatskih sprememb v sredozemskem prostoru«, so napovedali, da se nameravajo brž posvetiti temu vprašanju, ki je zlasti na Sredozemlju, »svetovnem jezeru«, že kar žgoče. Minimalne zaščitne ukrepe nameravajo pripraviti in objaviti najpozneje v dveh letih. Za zdaj pa tudi ta ustanova nima ničesar.

V Benetkah so veliko razmišljali o tem, ali ne vpliva tudi pojav »tople grede« (potem ko je znanost pred leti že dokazala, da taljenje polarnih mas nima zveze s tem) na gibanje in »dviganje« morij, toda tudi pri tem niso mogli sprejeti enotnega sklepa; večina znanstvenikov je sicer menila, da »pojav najbrže ni odločujoč«, pospešuje pa le rast morske ravni, hkrati pa nižanje kopnega, čemur pa nesporno prispevajo žal številni in »globoki« posegi na zemeljski površini.

Na tem zanimivem in gotovo pomembnem posvetu (to je bilo prvič, da so se sešli strokovnjaki z različnih koncev sveta, da bi začeli skupaj proučevati odnos morje-kopno) so udeleženci povsem soglašali le v enem: da se bo treba kar najhitreje organizirano lotiti razčiščevanja tega vprašanja, ki je po njihovi sodbi brez dvoma globalno, pri tem pa naj bi nemudoma spodbudili akcijo za kar najširšo izmenjavo najnovejših informacij in študij o tem.

MIRO KOCJAN

● *Vesoljska tehnologija*

Indija bo razvila »hiper raketo«

Indija se bo lotila ambicioznega projekta: izdelati »hiper raketo«, ki utegne revolucionirati dosedanjo vesoljsko tehnologijo, je na nedavno zaključenem 77. letnem kongresu indijskih znanstvenikov napovedal direktor Laboratorija za obrambne raziskave in razvoj *dr. A. P. J. Abdul Kalam* iz Hyderabata.

Dr. Kalam je pojasnil, da naj bi indijska »hiper raketa« – če bodo projekt uresničili – pomenila prelomnico v tehnologiji izstrelitve vesoljskih plovil. PF (razmerje med težo rakete in tovorom, ki ga nosi) naj bi namreč pri tej raketi znašalo 15 odstotkov, medtem ko pri večini sedaj obstoječih vesoljskih raket znaša manj kot 5 odstotkov. To pomeni, na primer, da vesoljska raketa, težka približno 2.000 ton in ki ima PF približno, 2,5 odstotka, zmore nositi tovor (na primer satelit), ki je težak okoli 50 ton. Če bi bil njen PF večji, bi temu ustrezno lahko ponesla v vesolje tudi težji tovor. V kategorijo raket s PF manj kot 5 odstotkov trenutno spadajo evropske rakete Ariane, sovjetski raketi Proton in Energija, kitajske vesoljske rakete ter izstrelitvena raketa za geosinhronizirane ter polarne satelite, ki jo načrtuje Indija.

Vzrok, zaradi katerega omenjene rakete niso sposobne prevzeti velikih tovorov, je povezan z vrsto motorjev, ki jih uporabljajo. Ti so takšni, da morajo rakete poleg trdnega ali tekočega goriva s seboj tovoriti tudi sredstvo, ki omogoča zgorevanje goriva v vesolju. Pri »hiper raketi« pa to, kot pojasnjuje dr. Kalam, ne bi bilo potrebno, saj so si zamislili »vpihovanje zraka in zračno taljenje med poletom samim.« Ko bi raketa potovala skozi ozračje (torej v približno prvih 1.200 sekundah poleta), bi vsrkala kisik iz ozračja in ga utekočinila, da bi ga lahko nato med potovanjem po vesolju uporabila za zgorevanje goriva, ki ga tovori s seboj.

Dr. Kalam sicer priznava, da to samo po sebi ni novost, saj trenutno v svetu že potekata dva projekta, ki delno ali v celoti upoštevata to zamisel: pri NASA v ZDA in pri britanski raketi Hotol, kjer pa PF ne bo bistveno večji kot pri sedanjih raketah. Hiper raketa, ki jo predlaga dr. Kalam, bi vsrkala okoli 100 ton atmosferskega kisika in ga pretvorila v tekoči kisik, njen PF pa bi bil, kot napoveduje dr. Kalam, ugodnejši kot pri katerikoli sedaj obstoječi raketi.

V dodatni zagovor utemeljenosti projekta je dr. Kalam navedel upanje, da bi se z njegovo uresničitvijo Indijci znebili t. i. »sindroma pete države«. »Ko smo izstrelil SLV-3, smo bili peta država v svetu, ki je obvladala to tehnologijo. Ko smo izstrelili rakete Agni, smo bili prav tako peti v svetu, ki jim je to uspelo. Enako je bilo pri raketnemu izstrelku Prithvi. To pa je demoralizirajoče,« meni dr. Kalam. Zato upa, da se bo vsaj s hiper raketo Indija prebila s petega mesta naprej.

SILVESTRA ROGELJ

IVECO
TurboStar
IVECO
IVECO — VAŠA POT V EVROPO

IVECO ne izgublja časa čakajoč na leto 1992. Z lastnimi transportnimi sredstvi, ki na dan prevozijo tisoče kilometrov po Evropi, z vozili, ki so sad mednarodnega sodelovanja, se IVECO intenzivno razvija od ustanovitve leta 1975. Danes je to italijanska, nemška, francoska in angleška družba, ki je zaradi racionalizacije, učinkovitosti in inovacij podrla vse lastne notranje prepreke.

Uporabniki so že nagradili naš industrijski dizajn. IVECO se lahko pohvali, da kar 20 odstotkov vseh evropskih uporabnikov vozi njihova vozila.

Raziskave, avtomatizirana tehnologija ter solidna, profesionalno vodena servisna mreža — to je IVECO. Ker delajo za prihodnost, so gibalna sila prevozniških podjetij, ki si želijo zaslužiti in pridobiti vzdevek »evropska«.

IVECO

SLOVENSKI Poročevalec DELO Ljudska PRAVICA

Mandat za četrto Jugoslavijo

VOJKO FLEGAR

Čeprav naj bi mandat ta teden razglasili, še vedno ni znano, ali je bil ustavni zakon o podaljšanju mandata delegatom v zveznem zboru skupščine SFRJ sprejet s potrebno dvetretjinsko večino glasov. Skrivnost »dvojnega« magnetograma s seje zveznega zbora, ki je odločal o omenjenem ustavnem zakonu, še ni pojasnjena, dobro obveščeni pa so prepričani, da je bila številka iz prve različice (128) popravljena šele, ko so »zainteresirani« ugotovili, da bi moralo biti osemnajst glasov več (tako da se je v drugem magnetogramu pojavila številka 148, torej dvajset glasov več).

Kako lahko tipkarica »stočetrdesetosam« zamenja s »stodvadesetosam« oziroma kašne kakovosti je tehnična oprema zvezne skupščine, seveda ne bomo ugotavljali. A če drži, da je bilo za le 128 delegatov (kar naj bi pokazalo ponovno poslušanje spornega dela posnetka seje), potem ustavnega zakona ne bo mogoče razglasiti in mandat ne bo podaljšan. Jugoslavija bo ostala brez skupščine, kajti volitev do 15. maja ni več mogoče izpeljati, ustavnega zakona po novem postopku pa ne sprejeti, saj »predloga za spremembo ustave SFRJ glede istega vprašanja ni mogoče ponoviti pred iztekom enega leta od dneva, ko je bil zavrnjen«. (Ta določba velja zato, ker je podlaga za sprejem ustavnega zakona po mnenju zakonodajnopravne komisije zveznega zbora peti del ustave SFRJ – od 398. do 403. člena, ne pa 308. člen o izrednih razmerah.) Dlakocepci so poleg tega že ugotovili, da v Sloveniji delegatov za zvezni zbor jugoslovanske skupščine nikakor ne moremo izvoliti v skladu z zvezno ustavo. Kandidacijski postopek za te volitve mora namreč izpeljati SZDL, te pa ni več. Če bo komu prišlo na misel, bo lahko slovenskim delegatom v zveznem zboru (kadar koli bodo pač izvoljeni) oponesel, da niso bili legalno izvoljeni. Hrvaškim in bosansko-hercegovskim pa tudi, ker sta se tamkajšnji frontni organizaciji ravno tako prelevili v stranki. Toda obe omenjeni pravni možnosti, da Jugoslavija v kratkem ostane brez parlamenta (torej hkrati z vlado in guvernerjem Narodne banke v odstopu, brez pooblastil za »daljnosežne« odločitve) oziroma za delo »oporečnim« parlamentom, sta le »vidni posledici« vse bolj napetih političnih spopadov. Zaradi njih (ne pa »pravnih pomanjkljivosti«) lahko Jugoslavija dejansko ostane s predsedstvom kot edinim predstavnikom »zvezne oblasti« (kar kratko malo pomeni, da federacije brez izrednih ukrepov ne bo več).

Gre seveda za problem, pred katerim so se znašle malodane vse države, ki so pred nedavnim ugotovile, da so »nekoč in nekje« zgrešile civilizacijsko magistralo. Kako zdaj priti nanjo po čim krajši poti in brez večjih pretresov? Z drugimi besedami, kako vzpostaviti parlamentarno demokracijo in – v našem primeru – kako jo »cepiti« na večnacionalno sestavo države? Zdi se, da noben zvezni organ, od skupščine do zisa in predsedstva, že nekaj časa ni več sposoben spremljati tempa, s katerim se razmere v Jugoslaviji spreminjajo, razlike vseh vrst poglabljajo, politični avanturizem pa širi. Tako imajo vsi dovolj »dobrih« razlogov, da silijo v podaljšanje mandata.

Del skupščinskih delegatov (»srbskega bloka«) zato, ker bodo drugače nasproti njihovim (ne več zgolj komunističnim) naslednikom sedeli še bolj odločni »konfederalisti« ali celo »separatisti« (iz »slovensko-hrvaškega bloka«), s čimer postaja nova ustavna ureditev Jugoslavija povsem nepredvidljiva. Zvezna vlada bi si s prolongiranjem volitev »samodejno« podaljšala mandat in v tem času izsiljevala tudi povsem nesprejemljive ustavne spremembe (pod krinko »reševanja Jugoslavije« tudi z začasnimi ukrepi, torej suspenzom skupščine), ki jih od novih delegatov ne bo mogla (ker ji morebiti niti ne bodo potrdili novega mandata). Predsedstvu države pa podaljšanje skupščinskega sklica ustreza zato, da bi mu verificiralo že zdaj obupno zastareli koncept predloga nove ustave, ki se mu bodo novi delegati le posmehovali.

Skratka, ne gre za dajanje možnosti, da bi v vseh zveznih enotah izvolili nove delegate po »pluralističnem načelu« (kar je sicer uradna razlaga ustavnega zakona), temveč za veliko višjo vlogo – kakšna bo Jugoslavija. Ta shema je poenostavljena, vendar niti malo privlečena za lase. Slovenska skupščina jo je prejšnji petek spregledala. Čeprav zunajparlamentarna opozicija z odločitvijo o »delnem« podaljšanju mandata bržkone ni povsem zadovoljna, vendar zdaj ne kaže gledati konju v zobe. Nobene luknje ni videti, skozi katero bi se dalo novi slovenski skupščini (kakorkoli bo že sestavljena) iz Beograda kaj vsiliti na račun sklepov stare. Nobene možnosti (ne interesa) ne bodo imeli »podaljšani komunistični poslanci« (če to moti opozicijo) v zveznem zboru, da »izdajajo interese slovenskega naroda«. Morebitni potrebni korektiv bo pritisk javnosti in nove skupščine.

Starega ni (več) – novega (še) ni

DARIJAN KOŠIR

Če smo lahko prejšni teden ob koncu vzhodnonemških parlamentarnih volitev, prvih takšnih v letošnjem ciklusu vzhodnoevropske »pomladi volitev«, rekli, da so prebivalci NDR volili za čimprejšnjo združitev (z ZRN), potem lahko ob koncu madžarskih svobodnih parlamentarnih volitev rečemo, da so naši severni sosedje glasovali za čimprejšnjo ločitev (od starega sistema). Na ta način si lahko razložimo tako hud poraz levice (oziroma dosedanjih vladajočih krogov) kot tudi doslej neodločen rezultat v boju za zmago na volitvah po prvem krogu. Madžari so se torej jasno izrazili, česa nočejo (več), manj pa o tem, kaj pravzaprav hočejo.

Poraz levice seveda ni presenečenje: to se je zgodilo tako v NDR, kot se bo v ostalih vzhodnoevropskih državah, kjer bodo letos volitve. Toda tako hudega poloma vendarle ni bilo pričakovati: po volitvah v NDR prejšnji teden, kjer je levica (socialdemokrati, bivši komunisti in sedanji socialisti) zbrala skorajda štirideset odstotkov glasov, dasiravno na oblast v nobenem primeru ni mogla, se je zdelo, da imajo madžarski levičarji, ki so tukajšnjo »parlamentarno pomlad« sami začeli in od vseh vzhodnoevropskih komunistov za reforme največ naredili, lepo priložnost. Na zmago resda nihče ni računal, kajti na paradoks, da bodo bivši komunisti ravno na Madžarskem prvič v zgodovini te družbene ureditve prišli legalno na oblast, se seveda ni bilo zanašati. Toda dejstvo, da »pravi« komunisti (pod vodstvom bivšega generalnega sekretarja MSDP Károlya Grosza), reformirani socialisti (pod vodstvom zaslužnega Imreja Pozsgaya) in socialdemokrati (katere vodi prikupna Anna Petrasovics in ki so dobili precejšnjo tujo denarno pomoč za volilno kampanjo) niso zbrali niti 20 odstotkov glasov, in dejstvo, da so le socialisti prišli na nacionalno listo in v drugi krog volitev individualnih list (kjer bodo razdelili še preostalo polovico sedežev v parlamentu), sta dokaz popolnega poloma komunizma in njihovih »legalnih« naslednikov v tej državi. Kot rečeno, so le na strankarskih okrožnih listah zbrali skupaj 19 odstotkov glasov, ko pa bodo znani še rezultati z drugih dveh list in v skladu z njimi razdeljeni sedeži, bo ta delež padel na morebiti 10 odstotkov; pa še to je vprašljivo.

Zadeva je zanimiva tudi s tega vidika, da so vzhodnonemški komunisti, ki so bistveno bolj skorumpirani kot madžarski, dobili prejšnji teden kar 17 odstotkov glasov. Nekdanji (to zdaj že lahko rečemo) madžarski oblastniki so namreč v preteklih dveh letih naredili nekaj zares spektakularnih potez, začenši z odstavitvijo Kadarja maja 1988 in potem z narodno spravo v obliki ponovnega pogreba Imreja Nagya kot tudi z znotrajpartijskim razcepom in preimenovanjem KP v socialistično stranko. Analiza tukajšnjih javnomnenjskih raziskav kaže, da so bili socialisti še v mesecu po prelomnem oktobrskem kongresu močno v vodstvu in da jim sedanji zmagovalci volitev niso segli niti do kolena. Potem pa se je začel strm padec in ko je prišel dan volitev, se je pokazalo, da so se Madžari odločili končati z režimom, ki je neuspešno in samovoljno vladal več kot štiri desetletja. Pokazali so torej, česa nočejo in to je bistvena značilnost volitev pri naših sosedih. Obenem pa so komuniste še rahlo kaznovali, tako da v novem parlamentu ne bodo niti spoštovanja vredna opozicija več, s čimer smo blizu trditvi, večkrat izrečeni v teh dneh, da je madžarski komunizem 25. marca letos za vedno končal na smetišču zgodovine.

Dejstvo, da so Madžari glasovali proti in ne za, dokazuje tudi »nenormalen« izid volitev na vrhu: zmagovalec je namreč krščansko-demokratska nacionalistična stranka MDF, takoj za petami pa so jim liberalci židovsko-razumniškega stanu stranke SZDSZ. Podroben pregled programov obeh strank bi resda pokazal, da med njimi ni kakšnih posebnih razlik (razen v stopnji radikalizma pri privatizaciji gospodarstva); prav zabavno je tudi, ko predstavniki Foruma zase pravijo, da so desni center, svobodni demokrati pa levi center, medtem ko slednji trdijo ravno obratno. Toda prava razlika je v tem, odkod stranki izhajata: Forum je močnejši na deželi, še posebej na vzhodu, kjer je nacionalizem bolj izrazit (MDF pa zastopa nacionalistične sile), SZDSZ pa ima več podpore v mestih, kjer je močnejše židovsko zaledje. Že na prvi pogled je najbrž očitno, da antisemitizem (močno prisoten v Forumu) in židovsko zaledje SZDSZ ne gresta skupaj. Čeprav je bilo v zadnjih dneh nekajkrat slišati, da bi ti dve stranki morda lahko sedli skupaj v koalicijo, je ta najbrž izključena, če pa bi do nje prišlo, ne bi prav dolgo vzdržala. Brez te koalicije dveh zmagovitih strank, ki sta edini zmogli dobiti več kot 20 odstotkov glasov, bo madžarska oblast podobna italijanski, kar je s stališča nujnosti nagle gospodarske reforme dokaj neugodno. Volilci najbrž o tem niso kaj prida razmišljali, saj so glasovali proti in ne za; če so sedaj dobili pravi povolilni golaž, kakršnega so najmanj hoteli, je krivda še najmanj njihova. Pri demokraciji je namreč treba takšne stvari vzeti v zakup.

V takšnih okoliščinah tudi ni nikakršne možnosti za »vlado narodne rešitve«. Svobodne večstrankarske volitve na Madžarskem so torej ukinile njihov enopartijski sistem, vzpostavile demokracijo, za katero so vsi težili v zadnjih letih, obenem pa so vzpostavile svojevrstno zmedo na političnem prizorišču, kar pa je razumljivo, saj doslej politični prostor ni dovoljeval jasnega izražanja določenih usmeritev. Povolilno obdobje bo marsikaj razčistilo, tako da bodo šele naslednje volitve tiste čisto prave, najbrž tudi ob normalnem volilnem zakonu. Pričakovati je, da jih bomo doživeli dosti prej kot čez štiri leta, kolikor naj bi bil mandat tokrat izvoljenih poslancev novega parlamenta.

KMETIJSKA POLITIKA

Ali je nova agrarna reforma, kot jo predlaga Kmečka zveza, zares smotrna in realna?

Kmečka zveza zahteva razdelitev družbenih obratov med kmete, s čimer naj bi popravili krivice, storjene z agrarnimi reformami – Ali je to mogoče? – Kmečka zveza naj jasno pove, kaj hoče

Iz volilnih programov strank kmetijstvo ni izvzeto. Pri tem pa je v programu Kmečke zveze vendar pomembna razlika od drugih – nova agrarna reforma. Ta zahteva razdelitev družbenih obratov med kmete, večje tržne proizvajalce. Programska zahteva je dovolj jasna, ni pa konkretna. Toda njena radikalnost, ki bi zahtevala za sedaj komaj ocenljive stroške in pretrese, pa le zahteva bolj natančno predstavitev, da bo mogoče ugotoviti, ali in koliko je predlog sploh resen in resno mišljen.

V zvezi z reformo **so različni predlogi – čeprav ne neposredni – o vračanju zemlje bivšim lastnikom največkrat premalo jasni.** Gre za vračanje zemlje, ki je bila odvzeta v prejšnjih agrarnih reformah – nacionalizacijah. Ti se kažejo v zahtevah po obnovi kulaških procesov, v zahtevah po ustavljanju sečnje v nacionaliziranih gozdovih ipd. Ni jasno povedano, kakšen naj bi bil dejanski cilj takih zahtev, oziroma katera zemljišča bi bilo treba komu vzeti in komu dati.

● Ta predlog, ki naj bi popravil krivice, storjene z agrarnimi reformami, zbuja pri nekaterih upe, da bodo zemljo (vštevši gozdove) dobili nazaj, pri drugih strahove, da bodo ob njo (tudi v nekaterih družbenih obratih). Predvsem pa zbuja številne dvome, ali si avtorji takih predlogov in zahtev sploh predstavljajo, kaj predlagajo in zahtevajo, ali sploh mislijo resno ali pa gre zgolj za ceneno nastopaštvo pred volitvami. Zavedati se morajo, da preteklih napak in krivic, pa naj se še tako jezimo nanje in obsojamo krivce, ne moremo popravljati z novimi krivicami in novimi zaletavostmi.

Ali je mogoče danes z novo agrarno reformo krivice popraviti? Ali je mogoče vrniti položaj pred prvo, drugo ali tretjo agrarno reformo? Ali je mogoče uskladiti popravljanje krivic s prizadevanji za razvoj kmetijstva in za izboljšanje agrarne strukture?

S prvo agrarno reformo je dobilo zemljo 316.000 kmetov. Ali naj se jim danes zemlja vzame, ne glede na to, kako danes gospodarijo z njo? In ali naj se vrne veleposestnikom in cerkvi?

V drugi agrarni reformi 1953 je izgubilo zemljo 66.000 kmetij (v Jugoslaviji). Zemljo je dobil družbeni sektor. Ali naj se ta zemlja, kar je družbeni obrati od te racionalizacije sploh še imajo, odvzame in razdeli nacionaliziranim kmetijam vsem po vrsti ali samo tistim, ki se danes ukvarjajo s kmetovanjem?

In še naprej. V tretji reformi – »arondaciji« – je bila temeljito premešana tudi tista kmečka posest, ki je ostala kmečka. Številne kmetije so zamenjale lastništvo na več kot polovico površin. Nekatere od teh so se razvile v sodobne tržne obrate, ki pridelujejo hrano z evropsko produktivnostjo in intenzivnostjo. Ali zajeti tudi te v krog popravljanja krivic in vračati zemljo tistim, ki so kmetovanje opustili kot poklic, toda na lastnino zemlje še računajo?

Večina teh kmetij je privolila – resda spričo politične kampanje in pritiskov – v zamenjavo ali prodajo zemlje, velik del pa v dolgoročni (20-do 25-letni) najem.

Nekaj posameznikov pa se ni uklonilo pritiskom in ni pristalo na prodajo, zamenjavo ali najem. Ti so bili razlaščeni, minimalno odškodnino pa so jim deponirali v bankah. Popravljanje krivic tem je vsekakor nekaj drugega kakor vsepočezno vračanje v prvotno stanje.

● Vprašanje, kaj storiti danes, zahteva jasen in nedvoumen odgovor. Ali popravljati krivice in vračati zemljišča starim lastnikom, ne glede na to, komu jo bo treba vzeti, in ne glede na to, kaj bo stari (poslej novi) lastnik naredil, ali pa imeti pred očmi razvoj tistih kmetij (tudi družbenih obratov), ki so se opremile in usposobile, ne glede na vse težave v kmetijstvu, za sodobno tržno pridelovanje hrane?

Kaj z družbenimi obrati?

● V programskem papirju Kmečke zveze je zapisana nova agrarna reforma z razpustitvijo družbenih obratov in njihovo razdelitvijo kmetom. Ni pa jasno, ali bi to razdelitev opravili z vidika popravljanja krivic ali z vidika izboljšanja obdelovanja zemlje in zagotavljanja večjih in cenejših pridelkov.

Če bo ta reforma opravljena z vidika popravljanja krivic, torej vračanja zemlje prejšnjim lastnikom, bo vsekakor narejena nova krivica zaposlenim delavcem na teh družbenih obratih, ki bodo ostali brez posla.

Da se bo s tem proizvodnja zmanjšala, da se bodo dejansko uničili zaokroženi družbeni obrati, ki poslujejo nekateri dobro, nekateri slabo, vendar pa v celoti vzeto dosegajo nadpovprečne pridelke in zadovoljive ekonomske rezultate v primerjavi z drugim gospodarstvom, je v tem primeru neizbežno.

Če vzamemo, da naj razpustitev obratov družbenega sektorja kmetijstva ne temelji na popravljanju krivic, ampak na ekonomskih ciljih, je seveda stvar drugačna. Potem ne bo treba iskati starih lastnikov, ki bi zemljo vsaj deloma odprodali, ampak nove, ki bi jo bili sposobni in voljni obdelati. Takih gotovo ni malo.

Toda, ali jih je res prav veliko? Takih, ki bi zemljo prevzeli, z njo breme investicij v nove obrate, težko mehanizacijo, takih, ki bi imeli znanje in kapital? Ali naj bi bila nova agrarna reforma opravljena v celoti na stroške čedalje revnejše družbe?

● Družbeni obrati v Sloveniji niso nikakršni latifundiji. Kot obratovalne enote le redko dosegajo več kot 500 ha, to je povprečje ameriške kmetije. Sadovnjaki, vinogradi, vrtovi obsegajo od nekaj hektarov do nekaj sto hektarov, živinorejski nekaj sto, le redki poljedelski več kot 1.000 ha. Torej ni sledu o nekakšnih latifundijih, ki bo v J. Ameriki obsegalo na desettisoče hektarjev.

Pa vendar, to so obrati, kjer je zaposlenih nekaj deset ali tudi več kot sto ljudi. Delitev obratov bi bolj ali manj (skoraj v celoti) razvrednotila vse zgradbe, večji del opreme in še marsikaj drugega, česar ne bi bilo mogoče razdeliti.

Mislim, da nova agrarna reforma ni potrebna. Široko, splošno popravljanje vseh povojnih krivic, narejenih kmetom, bo nujno povzročilo nove krivice in razbilo številne uspešne in dobre zasebne in družbene kmetijske obrate.

Potreben je pogled naprej. Spodbujati je treba tiste dobre obrate, ki so sami dovolj vitalni in sposobni za razvoj. Ti morajo postati jedro razvoja in združevanja kmetijske zemlje, še posebej tiste, ki jo lastniki ali upravljalci slabo obdelujejo. Kajti zemlja je dobrina posebnega družbenega pomena, s katero ne sme noben lastnik ravnati, kakor mu je volja! Niti posameznik niti različne skupine investitorjev! Tako določajo zakoni tudi v vseh naprednih evropskih državah.

Tudi v kmetijstvu moramo zagotoviti konkurenco – tako, da se bodo dobri in sposobni kmetovalci razvijali, slabi gospodarji pa propadali. Čeprav menim, da ima v povprečju dobra družinska kmetija razvojno prednost pred družbenim obratom, zlasti v živinoreji, pa je treba zagotoviti enakopravne možnosti za razvoj in tekmovanje obeh sektorjev. Vendar tistih družbenih obratov, ki niso sposobni enakopravne tekme, ne moremo reševati s stalnimi finančnimi injekcijami.

Diferenciacijo med perspektivnimi kmetijskimi obrati, ki zemljo primerno obdelujejo, in takimi, ki zemljo obdelujejo slabo in nimajo pravih možnosti in predvsem ambicij za razvoj, je treba spodbujati z ukrepi zemljiške politike, zlasti pa z ukrepi davčne politike (priznati davčne olajšave za tiste, ki vlagajo v kmetijstvo).

Predlog Kmečki zvezi

Za razjasnitev, ali Kmečka zveza resno misli z novo agrarno reformo in s popravljanjem krivic v zvezi z dosedanjimi agrarnimi reformami, ji predlagam, da čim bolj konkretno in jasno pojasni svoja stališča in odgovori na naslednja vprašanja:

1. **Ali misli, da je sploh mogoče uskladiti popravljanje krivic za nazaj s politiko izboljševanja posestne strukture** – to je s povečanjem in ustanavljanjem novih tržno usmerjenih družinskih kmetij – velikih nekaj 10 hektarov?
2. **Ali misli resno s celotno likvidacijo družbenih obratov** (ne glede na ekonomske in tehnološke rezultate)?
3. **Ali se zaveda, koliko bi to v celoti stalo**, in če se, s katerimi sredstvi ter v kakšnem času bi to novo »agrarno reformo« izpeljali?
4. **Ali zaradi popravljanja krivic predlaga odvzem zemlje vsem, ki so jo dobili v naštetih agrarnih reformah?**
5. **Ali bi jo vračali bivšim lastnikom oziroma njihovim pravnim naslednikom**, ne glede na to, ali se sedaj ukvarjajo s kmetijstvom ali ne?

SLAVKO GLINŠEK, Mercator

REKLI SO

Zaradi kongresa naj ne bi bil ambasador

ŠTEFAN KOROŠEC v pogovoru za Oslobođenje:

»Delo je bilo zame v vseh življenjskih obdobjih svojevrsten izziv. Ko sem bil mlad, sem bil poklicni pilot, nato sem tretjino delovne dobe preživel v gospodarstvu, tretjino pa v politiki. Sredi lanskega leta me je predsedstvo SR Slovenije predlagalo za veleposlanika v ZDA. Bili so tudi drugi kandidati. Predsedstvo je bilo enotnega mnenja, da izpolnjujem vse pogoje za to veleposlaniško funkcijo. A tedaj zaradi priprav na kongres ni bilo mogoče, da bi odšel. Pred kongresom so tudi predlagali, naj bi odšel za veleposlanika na Portugalsko. Kolikor vem, se je ta postopek končal. Zdaj se zastavlja vprašanje, ali sem lahko ambasador, ker sem zapustil 14. kongres. Pod vprašaj torej postavljajo moj ugled.

Moram reči, da sem imel doslej na vseh volitvah, kjerkoli so me predlagali, precejšen uspeh. Predlagali so me tudi za predsednika CK ZKJ, to funkcijo naj bi opravljal do konca leta, potem pa naj bi odšel na Portugalsko. Zdaj pa to vprašanje povezujejo z mojo pripadnostjo jugoslovanstvu. A v teh napadih ni prav nobenega argumenta. Četrti del svoje delovne dobe naj bi torej preživel v diplomaciji. Četudi se to ne bi zgodilo, pa tega ne kaže jemati tragično. Postopek je uradno končan, to vedo vsi, Politika pa vsak dan tendenciozno ponavlja nekatere svoje ocene o mojem moralnem liku itd. To povezujejo s prekinitvijo kongresa. Pri tem pa pozabljajo, da so vse tiste ideje, ki niso bile sprejete in zaradi katerih sem zapustil kongres, zdaj sprejeli, in me kljub temu obravnavajo kot dezerterja.«

S preteklostjo naj se ukvarja zgodovina

JOŽE PUČNIK, kandidat za predsednika predsedstva, v Trstu:

»Še enkrat poudarjam, da se slovenska opozicija bojuje proti režimu, ne pa proti ljudem, ki ta režim predstavljajo. Naj ti ljudje, ki so večinoma že stari, živijo v miru. Pri tem ne gre za nikakršno sočutje, temveč za to, da si Slovenci ne moremo privoščiti nobene maščevalnosti. S preteklostjo in zločini naj se ukvarjajo zgodovinarji, mi pa moramo enkrat za vselej prekiniti državljansko vojno. Ni nam do revanšizma, kot nam radi očitajo nekateri ljudje, ki so znali vselej učinkovito opraviti s svojimi nasprotniki«.

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČASOPISJA

Führer

Medsebojne počastitve z nazivi strankarskih prvakov so vsakdanji del predvolilne folklore. Kljub temu pa v razmerah, ko nihče ne izbira sredstev, da bi nasprotnika spravil na kolena in mu, če se le da, odvzel kakšno volilno točko, ne bi bilo pametno, če bi besedno-retorično iskrenje preraslo meje dobrega okusa – če že ne zaradi drugega, pa zaradi civilizacijske ravni v politiki, ki jo je podedovala neulovljiva Evropa.

Zadnji primer nekorektnosti do političnega nasprotnika je navdihnjen govor »brez pomoči papirja« Vlada Gotovca na sobotni letni skupščini HSLS. Kot uvodni govornik na največjem letošnjem zasedanju hrvaških liberalcev je odločno kritiziral obnašanje predsednika zvezne vlade Anteja Markovića. Primerjal ga je s firerjem nove dobe.

Gotovac je med učinkovitim retoričnim nastopom poudaril: »HSLS se nikakor ne strinja z gospodom Antejem Markovićem, ki trdi, da nam je daroval svobodo in da moramo paziti, kako jo bomo uporabljali, saj bi nam jo lahko tudi odvzel. Pozablja, da je za svobodo umiralo na desetine milijonov ljudi v Evropi, izpostavljenih terorju boljševistične oblasti. Prav zato moramo Markoviću povedati, da to ni ne njegova svoboda ne reforma. Takšnega osebnega tona in firerjevskega koncepta ne moremo sprejemati in hrvaška javnost ne bo več poslušala lekcij kateregakoli firerja ne glede na njegovo ime. Takšnim omogočamo govoriti, imamo pa tudi pravico, da se jim smejimo.«

Markoviću je tako kot vsakemu politiku mogoče marsikaj očitati, med drugim tudi politično prepotentnost. V tej pahljači njegovega političnega delovanja pa seveda obstajajo tudi dejstva s pozitivnim predznakom.

Marković je bil prvi funkcionar na zvezni ravni, ki je javno spregovoril o možnosti vzpostavitve večstrankarskega sistema. Še več, dejal je, da je to nujen rezultat vsake resnejše družbene reforme. Marković je bil tudi prvi jugoslovanski premier, katerega koncept gospodarske reforme je pokazal vsaj začetne uspehe. Končno, dobil je tudi neprikrito podporo mednarodne politične javnosti v obliki otipljivega in uporabnega dolarskega zneska.

Pravica strankarskih voditeljev do medsebojne kritike ni in ne more biti sporna, to pa velja tudi za težje besede in politične udarce. Kljub temu pa primerjava Markovića s firerjem in nedvoumno asociacijo, ki jo ta pojem povzroča, spodaj podpisanemu avtorju zvezni vsaj pretirano. Ali svinčenih besed vendarle ne uporabljamo. preveč lahkotno, piše **Dragan Đurić v Vjesniku**.

PREJELI SMO

Izjava slovenskih škofov o volitvah

V vzhodnoevropskih državah, kjer je prišlo do naglih političnih sprememb, so imeli škofje za svojo dolžnost, da spregovorijo jasne besede o dogajanju in zlasti še volitvah. Tudi Slovenska pokrajinska škofovska konferenca se zaveda svoje zgodovinske naloge in dolžnosti. Zato je že za novo leto 1990 opozarjala na družbeno odgovornost kristjanov in 13. marca 1990 dala izjavo o spravi. Njena komisija Pravičnost in mir pa je ob različnih priložnostih poudarila nekatera etična načela in temeljne človekove pravice, ki jih je treba upoštevati tudi v naši družbi.

V dopolnilo teh listin se Slovenska pokrajinska škofovska konferenca obrača na kristjane kot enakopravne državljane v Republiki Sloveniji, ker se ji zdi potrebno, da še enkrat opozori na nekaj pomembnih načel, ki naj nam pomagajo, da bomo vedeli, za kaj pri teh volitvah gre. Šele takrat se bomo lahko odgovorno odločili.

1. ***Volitve, ki so pred nami, so najpomembnejši politični trenutek naše povojne zgodovine. Velika večina državljanov Slovenije je vsa povojna leta čutila, da se za dosedanjo oblast ni izrekla na pravih volitvah. Sedaj bo drugače. Odslej bomo imeli vlado in oblast, kot si jo bomo sami izbrali.*** Prihodnost naše domovine je torej v veliki meri položena v naše roke. Iz tega sledi, da so te volitve naša državljanska in moralna dolžnost. Z njimi v veliki meri odločamo o svoji prihodnosti. Sedanje volitve so preizkus našega poguma, naše državljanske in narodne zavesti. Zadnji koncil je opozoril na dolžnost iti na demokratične volitve. »Vsi državljani naj se zavedajo pravice, ki je hkrati dolžnost, da uporabljajo pri volitvah svojo svobodo v prid skupne blaginje«. (CS 75, 1).

2. ***Na volišča bomo v aprilu 1990 šli trikrat. Najprej bomo volili predsednika in člane predsedstva Slovenije in novo slovensko skupščino, nato pa občinske oblasti. Vsake od teh volitev so pomembne, vendar so najpomembnejše tiste, ko bomo volili nove poslance republiške skupščine. Skupščina je najvišji organ oblasti: skupščina lahko spreminja ustavo, skupščina izdaja republiške zakone, skupščina postavlja in odstavlja vlado. Zato je izbira poslancev ali delegatov za republiško skupščino naša najpomembnejša in najbolj odgovorna naloga.***

3. Ko bomo izbirali predsedstvo in delegate republiške in občinske skupščine, je potrebno, da upoštevamo vsaj naslednje tri stvari.

a) Upoštevali bomo programe različnih strank. Kristjani imamo pravico in smo dolžni biti pozorni na to, koliko so programi strank združljivi z našim krščanskim pogledom na življenje, od človeka in družine pa do naroda in države. Kljub temu si bomo samo s programi težko pomagali, saj so si v precejšnji meri med seboj podobni. Tudi najlepši program bo ostal mrtva črka na papirju, če na pravih mestih ne bo pravih ljudi.

b) Zato je še bolj pomembno presoditi, kakšni so ljudje, ki kandidirajo za prihodnje slovensko vodstvo. Pri presoji bomo pozorni predvsem na njihove osebne kvalitete in na njihovo odgovornost za politiko, ki nas je pripeljala v sedanje krizno stanje. Prav je, da zaupamo oblast tistim, ki jim ne gre za osebno uveljavitev in kariero, temveč za pravičnost, svobodo in vsestransko blaginjo. Poleg tega se bomo tudi vprašali, ali so kandidati strokovno usposobljeni. Ali se spoznajo na to, kar mora vedeti tisti, ki hoče voditi narod in državo? Presodili bomo torej moralno in strokovno kvaliteto naših prihodnjih politikov in bomo dali svoj glas tistim, ki zaslužijo naše zaupanje.

c) Končno se pri presoji kandidatov za najodgovornejše službe ne bomo ustavili samo pri posameznikih, temveč se bomo vprašali, kakšna je stranka, ki ji pripadajo. »Povej mi, s kom hodiš, pa ti povem, kdo si,« pravi pregovor. To je pomembno upoštevati zato, ker se poslanec ali delegat velikokrat ne bo ravnal samo tako, kot bo mislil sam, ampak bodo nanj vplivali tudi drugi člani njegove stranke. S tem nočemo reči, da delegati ne bodo delali po svoji vesti in presoji, nočemo jim vnaprej odrekati osebne odgovornosti in značajnosti. Nesporno pa je, da na ravnanje posameznikov bolj ali manj vpliva pripadnost skupini in solidarnost z njo. Zato je prav to upoštevati in se zavedati, da s tem, ko damo glas za določenega kandidata, damo hkrati glas tudi skupini ali stranki, ki ji pripada.

4. S temi volitvami se ne odločamo samo o naši prihodnosti, temveč izražamo svoj odnos tudi do preteklosti. Če bomo volili dosedanjo oblast, bodo to mnogi razlagali, kakor da se strinjamo z ureditvijo, kakršno smo imeli do sedaj. Če pa s preteklostjo ne moremo biti zadovoljni, če hočemo temeljite spremembe in drugačno razvojno pot naše domovine, bomo volili stranke in ljudi, ki so si za te spremembe že do sedaj najbolj prizadevali.

Slovenski škofje želimo s tem opozoriti na pomembna načela in posledice volitev, ki so pred nami, in prispevati k temu, da se bodo volilci čim jasneje zavedali pomena svojega odločanja.

SLOVENSKA POKRAJINSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA
ALOJZIJ ŠUŠTAR, nadškof in metropolit, predsednik

Javni protest civilnih vojnih invalidov

Civilni vojni invalidi vojnega ljubljanskega področja smo letos prireditelji vseslovenskega srečanja civilnih vojnih invalidov. Ob pripravi na srečanje smo ugotovili, da naše zahteve iz resolucije, sprejete na množičnem zboru v Kidričevem 8. 4. 1989, niso bile ustrezno obravnavane v republiških organih. Še več, Republiški komite za borce in vojaške invalide Slovenije je 2. 3. 1990 v celoti zavrnil vse naše zahteve.

Delegati na zboru 13. 3. 1990 z ogorčenjem ugotavljamo:

1. Da je nova socialistična država Jugoslavija po vojni povsem zanemarila civilne žrtve vojne, državljane, ki so postali invalidi izključno samo zaradi vojne.
2. Da so po končani vojni popisali naše telesne poškodbe za uveljavitev vojne odškodnine, od povzročiteljev vojne oziroma njihovih naslednikov, o usodi katere ne vemo nič.
3. Da je bil zakon o varstvu civilnih žrtev vojne po dolgoletnem prizadevanju invalidov sprejet šele leta 1978, 23 let po vojni.
4. Da zakon ločuje civilne žrtve vojne od vojaških vojnih invalidov. Administrativno, brez argumentov so ločili, kar okupator ni ločeval: to je udeležence oboroženega odpora in civilno prebivalstvo.
5. Da zakon določa varstvo civilnih vojnih invalidov na precej nižji ravni, kot velja za vojaške invalide (slabše zdravstveno varstvo, pravice in varstvo se priznajo šele invalidom z najmanj 60-odstotno telesno okvaro organizma, ni priznana pravica do klimatskega zdravljenja, manjše nadomestilo za tujo nego in pomoč najtežjim invalidom, 50% manjše denarno nadomestilo za invalidnost itd).
6. Da v vsem povojnem času nismo uživali nobenih bonitet pri reševanju stanovanjskih vprašanj, čeprav so bile in so še deležne solidarnosti različne socialne skupine občanov.
7. Da nas Republiški komite za borce in vojaške invalide Slovenije obravnava kot skupino občanov, ki ni v ničemer prispevala v vojni.
8. Da nas primerjajo izključno samo z delovnimi invalidi, čeprav nimamo invalidskih in drugih pravic iz združenega dela.

Izogibajo pa se primerjavi s pravicami in varstvom, ki je zagotovljeno vojaškim invalidom, da ne bi očitna razlika dala povod za pozitivno reševanje naših zahtev.

Ker naše resolucije niso sprejeli niti Republiški komite za borce in vojaške invalide Slovenije, niti Izvršni svet, niti Skupščina Republike Slovenije in ker se s tem odlaša rešitev vprašanja dokaj starih ljudi, se obračamo z

JAVNIM PROTESTOM

na slovensko javnost, delegate občinskih skupščin, delegate republiške skupščine in vodstvo Republike Slovenije in

zahtevamo:

1. Da se še v tem mandatnem obdobju po hitrem postopku izenačijo pravice in varstvo civilnih vojnih invalidov s pravicami in varstvom vojaških invalidov.
2. Da se v vodstvu Republiškega komiteja za borce in vojaške invalide Slovenije, ki v stališča in informacije vnaša pomanjkljive, enostranske ugotovitve in lastna mnenja v škodo civilnih invalidov, izvršijo ustrezne kadrovske spremembe.

Medobčinsko društvo
civilnih invalidov vojne
Ljubljana
predsednik **MARKO BREŽAN**

SOCIALNI PROGRAMI (5)

Javna dela – možnost za zaposlovanje

Zanimiva izkušnja Švedske pri zaposlovanju mladih – Neprimeren sistem obveščanja o novih delovnih mestih – Dodatno združevanje sredstev za brezposelne – Šibke zaposlovalne službe

V razpravah o pospeševalnih ukrepih za novo zaposlovanje se močno razhajajo mnenja o primernosti ali neprimernosti oziroma potrebnosti ali nepotrebnosti organiziranja javnih del. Ta oblika delovnih zaposlitev je bila precej razširjena v tržnih gospodarstvih med gospodarskimi krizami.

Pri nas so še vedno najbolj poznana masovna javna dela pri graditvi cest, železnic in drugih javnih objektov, zato nas izraz sam takoj navede na misel o tovrstnih delih. Manj pa so poznani pristopi severnih držav, med njimi Švedske, ki je organizirala posebne mladinske skupine iz kroga mladih nezaposlenih in jih usmerila v vzdrževalna ter restavratorska dela zgodovinskih objektov in kulturnih spomenikov. Tako delo je tudi finančno podprla in tako dosegla pozitivne rezultate na obeh področjih – delovnega angažiranja mladih in ohranjanja kulturne dediščine. Zdaj se je gospodarska rast v tej državi povečala, mladi se vključujejo v industrijo in druga podjetja, tako da javna dela za mladinske skupine postopoma opuščajo.

Posebno mesto v izpopolnjevanju programov in njihovemu uresničevanju imata poklicna vzgoja in informiranje o možnostih nadaljnjega izobraževanja tako mladine kot odraslih. Za slednje je to še posebej pomembno, ker razvoj znanosti in tehnologije zahteva nenehno spreminjanje in dopolnjevanje znanja v skoraj vseh delovnih okoljih, zavest o tem pa med nami še zdaleč ni dozorela. Sedanja delovna populacija, pred katero je še npr. deset ali petnajst let delovne dobe, je končala izobraževanje z zavestjo o dokončanem procesu. Vstopanje v ta proces pozneje, med delom, je bilo podrejeno naključnim potrebam in interesom posameznikov, in torej bolj izjema kot pravilo. Ta potreba ni ne v zavesti ne v vzorcu ravnanja in odrasli nimamo ustrezne kondicije in aspiracij. Res pa je tudi, da za to ni bilo motivacije niti v nagrajevanju niti v možnostih delovnega napredovanja, zato smo zdaj, ko je potreba po novih znanjih tu, nekako na začetku poti. Opisane težave nastajajo tako pri tistih, ki se znajdejo med »presežki« v svoji organizaciji, kot pri tistih, ki iščejo zaposlitev ali njeno spremembo.

● V sklop pospeševalnih nalog spada tudi izpopolnitev informacijskega sistema in javnega posredovanja informacij. V zahodnoevropskih državah poteka celotno informiranje o prostih in novih delovnih mestih pri podjetjih ali delodajalcih preko povezanih, računalniško urejenih sistemov, mestoma teletekstov, posebnih rubrik v dnevnem časopisju, publikacij o povpraševanju po delavcih oziroma delovnih ponudbah ipd. Na tem področju so naši informacijski sistemi in oblike res ubogi in začetniški.

Toda poglejmo še drugo stran zadeve:

Realizacija vseh teh programskih zamisli je tako iz strokovnih kot finančnih in tehnično-organizacijskih razlogov možna le postopno.

Hitra rast brezposelnosti in nujnosti sproščanja podzaposelnosti v podjetjih, ki se borijo za konkurenčnost na krutem svetovem trgu, angažira tako velik del razpoložljivih sredstev kot delovnih storitev strokovnjakov s tega področja zgolj za zagotavljanje materialne varnosti in preusmerjanje kandidatov v novo delo. Delež sredstev za zaposlovanje je sicer nekaj večji od tistega izza časov, ko smo imeli skoraj »polno zaposlenost« in minimalno stopnjo nezaposlenosti; letos znaša nekaj čez 2% v proračunu republike. Ob tem pa se že kažejo nove potrebe po sodelovanju pri uresničevanju tistih pravic, ki jih delavcem, katerih delo postane nepotrebno v organizacijah, zagotavlja zvezni zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, podrobneje dopolnjuje pa predlog republiškega zakona. Tu gre za prevzemanje enega dela bremena podjetij s strani države oziroma družbene skupnosti, ob sproščanju podzaposlenosti, in omogočanje postopnega preusmerjanja delavcev ter izkoriščanje opredeljenih pravic. V predlogu za izdajo zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti je predvideno večinoma 50-odstotno sofinaciranje v primerih prehodnega čakanja na delo, če se organizacija programsko prestrukturira in bo pozneje (v roku dveh let) delavce ponovno zaposlila, pri odpravnini, pri dokupu zavarovalne dobe, ob izkoristku ustreznih denarnih nadomestil pri zaposlitvi s krajšim delovnim časom od polnega. V tem sklopu so razvojno usmerjena le sredstva za izobraževanje in usposabljanje, vse drugo je kurativne narave. Zahtevalo pa bo združevanje dodatnih sredstev, seveda brez uvajanja zgoraj navedenih aktivnih pristopov. Ti bodo spričo finančnih omejitev verjetno spet ostali v ozadju.

● Višine sredstev, ki jih zahodne države usmerjajo za realizacijo ukrepov aktivne politike, so skoraj neprimerljive. Relativni deleži glede na družbeni proizvod ali nacionalni dohodek kar praviloma presegajo 5%. Pri tem moramo seveda poudariti, da so tudi osnove za te deleže ob bistveno večjih nacionalnih brutoproduktih bistveno višje, to pa pomeni več sredstev tudi ob morebitnem enakem deležu.

Nastaja tudi resno vprašanje o kadrovskih zmogljivostih strokovnih služb, ki opravljaze naloge. Če zanemarimo dejstvo, da so bile dlje od desetletja obravnavane kot administrativno-tehnični aparat za delovanje interesnih skupnosti, da jim je bil značaj izvajalci strokovnih postopkov formalno zanikan in da so zdaj v prehodnem obdobju z določbami ustavnega zakona za izvedbo ustavnih amandmajev vključene v upravni organ, pa moramo opozoriti, da se število in sestava delavcev nista prilagajala spremenjenim razmeram v obsegu pojavov, ki so predmet njihove obravnave. Administrativne racionalizacijske akcije in omejevanje zaposlovanja v družbenih dejavnostih in državni upravi so vedno usmerjene kar na splošno na vsa področja in ne upoštevajo posebnega položaja. **Obremenitev delavcev, ki delajo v zaposlovalnih službah, se je v dveh letih več kot podvojila, njihovo število pa se skoraj ni povečalo. Kako lahko ob tem pričakujemo, da bodo isti ljudje v času, ki je pač absolutno omejen, sprejeli v obravnavo trikrat več kandidatov, se povezovali z organizacijami in podjetji, kjer se pojavljajo presežni delavci ali poteka stečajni postopek, se hkrati tudi sami izobraževali in uvajali vrsto novih delovnih nalog, ki vsaka zase zahtevajo specifično metodo, delovno tehnologijo, instrumentarij in novo znanje?** Brez možnosti, da se zaposlovalna služba smotrno organizira in kadrovsko okrepi, lahko o aktivnih poseganjih države ali družbe na trg dela le bolj govorimo. Tu tudi ni možen kakšen poseben razmah samostojnega posebnega dela, saj mednarodna konvencija, ki jo je ratificirala tudi naša država, le-to obvezuje za zagotovitev javne in brezplačne službe zaposlovanja.

Švedska zaposlovalna služba na primer, ki deluje po tem načelu, ima zaposlenih več kot 10.000 delavcev, tako da pride na vsakega uslužbenca le 7 brezposelnih. Pri nas v Sloveniji je ob sedanjem stanju to število 71. Dežela Koroška v sosednji Avstriji ima še enkrat manj evidentiranih iskalcev zaposlitve kot Slovenija in le 15% manj zaposlenih v službi zaposlovanja.

● Novi zakon o zaposlovanju, ki je zdaj v pripravi, tudi za to vprašanje prinaša novo, smiselnejšo rešitev s predlogom za oblikovanje javne službe zaposlovanja – republiškega zavoda z enotami na migracijskih območjih (tudi z izvajanjem delovnih postopkov za uporabnike storitev v vsaki občini).

Ta bo lahko z izvajanjem strokovnih nalog in primerno organizacijo zagotavljal osnovo ustrezni kadrovski opremljenosti in izpopolnitvi. S tem pa seveda še ne bo takoj rešeno vprašanje o zadostnosti števila delavcev, aktualnosti njihovega znanja, primernosti delovnih sredstev ipd. Vse to je vezano na določen čas in ustrezen razvojni proces. Za ilustracijo navajam dva podatka o razvoju informacijskega sistema zaposlovanja in izkušenj drugih držav. V Avstriji sedanji računalniško podprt sistem razvijajo več kot 10 let ob sodelovanju specializiranih svetovalnih podjetij za računalništvo in informatiko. Na Švedskem se tovrstna informatika razvija že več kot 15 let, pa še niso dosegli pričakovane popolnosti. Pri tem pa je sistem zdaj tako razvit, da lahko vsak posameznik in podjetje v vsakem času na vsakem svetovalnem in informativnem mestu zaposlovalne službe v državi dobi informacijo, kje in kdo išče delavca določenega poklica, oziroma kje in kdo s tovrstnim znanjem in sposobnostmi išče delo.

Spričo osnov, ki jih imamo zdaj, je zagotovitev zadostne količine denarja za preseganje zgolj materialne varnosti brezposelnih in kandidatov, pri katerih obstaja tovrstna nevarnost, vstopnica za usmeritev v razvojni proces, ki bo ob uresničevanju učinkoval pozitivno na različnih segmentih problematike zaposlovanja.

JOŽICA PUHAR,
republiški komite za delo

Novi premiki v načrtovanju osnovne šole v Sloveniji

Osnovna šola na poti k uveljavljanju načela o učenčevi samostojni osebnosti – Politična ideologija naj gre iz šole – Ideja o devetletki

Ravnatelji osnovnih šol iz vse Slovenije so se za tri dni zaprli v hotel Adriatic v Opatiji in premlevali mnogotera vsebinska in organizacijska vprašanja današnje in jutrišnje osnovne šole na Slovenskem. Še nedavno tega preganjane teorije – denimo o različnosti otrok kot izhodiščni točki šole, o izločitvi političnih ideologij iz šole, o podaljševanju trajanja osnovne šole, o preusmeritvi šole iz profitne delovne organizacije v pedagoški zavod – dobivajo zdaj domovinsko pravico že v načrtovanju šolske zakonodaje in pedagoške prakse. To je bilo več ko jasno tudi na pogovoru osnovnošolskih ravnateljev.

Predavatelji (Lidija Magajna, Ludvik Horvat, Janez Svetina, Dora Gobec, Vladimir Milekšić, Barica Marentič Požarnik, Marja Strojin, Janez Urbanc, Norbert Jaušovec, Darja Piciga, Janez Bečaj) so razvijali predvsem vizijo naše osnovne šole, kakor se kaže iz teoretičnih in izkustvenih opazovanj potreb šole pri nas in po svetu.

Če bi smeri razmišljanja in pobud strnili v nekaj stavkov, bi mogli reči, da v slovenskem šolskem prostoru dobiva vse več opore misel, naj šola vsakemu otroku pomaga razvijati zmožnosti, da bi mogel živeti z ljudmi vsega sveta, v soodvisnosti z naravo, s samim seboj. Za to pa niso dovolj le delovna in teoretična znanja, marveč zlasti poznavanje kulturnih vrednot naroda iz vsega človeštva, življenjska radost in upanje, zdrav duh v zdravem telesu. Psiholog Janez Svetina je v povzetku razmišljanj s seminarja med drugim omenil željo, naj bi ravnatelji spodbujali veselje za nove oblike dela na šoli, taka razmišljanja, tako izmenjavo pozitivnih izkušenj. Šola naj bi si prizadevala tudi za razvijanje medčloveških odnosov, za etične in estetske vrednote, za človekovo razumevanje samega sebe in drugih ljudi, za uvajanje v samostojno uporabljanje znanja. Čudne današnje čase naj bi izrabili, da se učimo živeti s spremembami, in to tako, da nam bodo prinašale življenjsko veselje. Gojili naj bi ta občutek in z njim pogum, da nam krizni čas postaja izziv za novo rast, ne za propadanje.

● Kot zanimivost. Strokovni seminar je na svojo pobudo organizirala zasebna firma Didakta iz Radovljice. To je bilo sploh prvo takšno resno delovno srečanje ravnateljev osnovnih šol v Sloveniji. Ni bilo obvezno, prišlo pa jih je tričetrt, 300.

Ko je bila beseda o novi zakonodaji in načrtovanju nove ureditve osnovne šole, so ravnatelji osnovnih šol v pogovoru, ki ga je vodil predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo dr. Ludvik Horvat, podprli zamisel, da se osnovna šola v prihodnje podaljša na devet let, da se v zadnja leta osnovne šole vnese možnost za del pouka po izbiri učencev, da se iz šole izločita vsa politična ideologija in organiziranost (vključno s pionirsko organizacijo), da ravnatelj naposled res postane pedagoški vodja šole. Rečeno je bilo, da naj bi bil osnutek novega zakona o osnovni šoli sestavljen in dan v razpravo najbrž v maju.

JANKO SVETINA

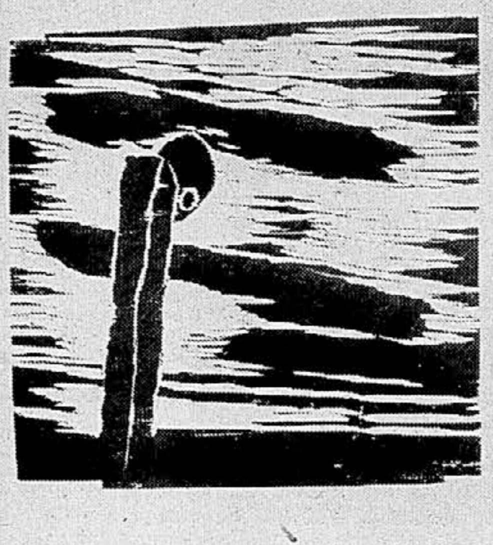

Dela Zdenka Huzjana v galeriji ZDSLU

V galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani (Komenskega 8) bodo danes, 28. marca, ob 18. uri odprli razstavo del akademskega slikarja Zdenka Huzjana. Avtor se bo predstavil z najnovejšimi slikami, skulpturami in grafikami. Huzjanovo ustvarjanje so značilne postave, ki s svojimi antropomorfnimi potezami spominjajo na ljudem podobna bitja,« je v uvodnem besedilu h katalogu zapisal dr. Jure Mikuž. »Huzjanu se porajajo oblike iz tistega, kar je slikarstvu primarno, imanentno in ontološko: iz poteze čopiča, iz distribucije barvnih nanosov, iz skrbnega obravnavanja pigmenta in drugih pikturalnih materialov.« Razstava bo na ogled do 17. aprila. Na sliki: Zdenko Huzjan, Molk, lesorez, 1989.

GLEDAMO, POSLUŠAMO... OCENJUJEMO GLEDAMO, POSLUŠAMO... OCENJUJEMO

ARHITEKTURA

Le Corbusier in Švica

Pred tremi leti se je strokovna javnost spomnila stote obletnice rojstva enega največjih duhov svetovne arhitekture 20. stoletja Charlesa Édouarda Jeannereta, mnogo bolj znanega z umetniškim imenom Le Corbusier. Dogodek ni šel mimo spominskih rubrik v našem časopisju, tod ob tem ni bilo kakega večjega dogodka, pomembnejše predstavitve, ki bi nam ta dogodek globlje vtisnila v spomin. Rodna Švica se ga je spomnila z manjšo potujočo razstavo, ki je zdaj na ogled v Jakopičevem razstavišču, tako da le nismo povsem brez »dogodka«. Čez čas pa bo o temi te razstave spregovoril še njen avtor, prof. Alfred Roth, mož, ki je spremljal Le Corbusierjevo delo zlasti po vojni in ki je bil hkrati posrednik med Le Corbusierjem, modernistično Švico in ljubljansko šolo za arhitekturo, ki je v tisti prvi povojni fazi iskala neposredne povezave in pobude v Evropi, moderni Evropi, ki jo je Le Corbusier s svojimi številnimi somišljeniki, zbranimi v CIAM (Mednarodni zvezi za moderno arhitekturo, ust. 1928) naravnost poosebljal. Kljub težkim časom je prišlo do tega nujnega stika med narodi in njihovimi arhitekturnimi usmeritvami. Povojni stik z Le Corbusierjem in po njem uravnavanem modernem gibanju je pomenil za razvoj slovenske arhitekture novo kvalitetno raven; šlo je za uveljavitev radikalnejše moderne smeri v splošnem v nasprotju s predvojnimi prejkone individualnimi izkušnjami slovenskih arhitektov v njegovem pariškem ateljeju.

Razstava nas pretehtano, brez čustev vodi od dela do dela, s katerimi se je Le Corbusier znova vračal v Švico, ki pa je v njegovem pogledu, razen morda z nekaterimi zgodnejšimi romantičnimi deli, le prostor njegove napredujoče moderne arhitekturne ideje, nič drugačen od Francije ali katerekoli druge dežele, ki naj bi jo modernistični tok prej ali slej dosegel. Nič usodnega se ni zgodilo v Švici po njegovih pariških prebojih, ki so seveda pomenili svetovne preboje. Nič zanesenega, romantičnega ni bilo na njegovih občasnih obiskih domovine in vse kaže, da Švica ni bila zadnji cilj in kraj, kamor bi se rad vrnil »razdat svojo starost in svoj mir«, kot je prihajajoč v domovino pisal svojim študentom Jože Plečnik. Le Corbusier je želel biti povsod uspešen, moderen arhitekt, vsepovsod tudi v pozi novatorja, aktivista in vernika lastne usmeritve. In ta, v marsičem vzorčna poteza modernega arhitekta je prevladala in postala normativna vse do zloma modernistične vere pred dobrim desetletjem in pol. Plečnika ne omenjam po naključju v zvezi z Le Corbusierjem, saj se je primerjava med tema velikima, razmeščenima na prav nasprotnih koncih evropske modernistične palete, vsiljevala ne samo Plečnikovim študentom pred vojno in povzročala v njih nemajhne notranje boje, marveč se kot rdeča nit vleče vseskozi do današnjega dne. Če nič drugega, je postmodernistični obrat omogočil vsaj objektivnejšo presojo brez tistega apriorističnega zavračanja vsega, kar je tako ali drugače odstopal od izključnostne corbusianske modernistične estetike. Tako sta lahko skorajda v istem časovnem razdobju zaživela Le Corbusier na eni in Plečnik na drugi strani moderne; zgodovina je dala prav obema. Sodobnega sveta si praktično ne moremo zamisliti brez funkcionalistične ideje in njene estetske izpeljave, to je preprostega grajenja s strukturami in ravnimi (steklenimi) stenami, kar vse je Le Corbusier poosebljal, četudi seveda ni bil v širjenju te vere sam. Po drugi strani je očitno, da ta isti svet ni zmogel preživeti brez ideje o humani arhitekturi, ki jo postavlja Plečnik kot neposredno nasprotje funkcionalizma in jo v praksi vidi izenačeno z absolutno arhitekturo. Prav zato se zdi vredno pozorno ogledovati to sicer ne obsežno razstavo, četudi bodo drobne fotografije na panojih zahtevale nekaj več truda. Potem pa kaže znova vzeti v premislek Plečnikovo zavrnitev Le Corbusierja, češ da njegova ideja o arhitekturi ni tista, ki bi prihajala od Boga.

PETER KREČIČ

GLASBA

Koncert nagrajencev

Spored: Bonzo, Pastorale za oboo in klavir; Martin, Petite complente za oboo in klavir; Schubert, Štirje samospevi; Wolf, Pet pesmi na Mörikejeve verze; Lutoslawski, Plesni preludij; Milhaud, Duo concertant; Chopin, Balada v g-molu; Andante aspinato in velika briljantna poloneza.

Izvajalci: Tanja Petrej (oboa), Anton Acman (klavir), Brigite Baumhackl (sopran), Donald Books (klavir), Erno Hartsnijker (klarinet), Jan Sprij (klavir), Oliver Triendl (klavir).

Prizorišče: Dvorana Glasbene šole Velenje, 16. marca 1990.

Sporočilo o prvovrstnih, nadebudnih glasbenikih je izšlo v povezavi s statistično ugotovljenimi rezultati t. i. tekmovanja učencev in študentov glasbe Slovenije. Brez posebnega komentarja na to temo samo tri replike. Prva velja kot pomislek, ali je smotrno tekmovati sam s seboj; v smelem izrazoslovju je te vrste obnašanje nekakšna narcisoidnost, npr. isti učenci, dijaki, študentje itd. imajo pred seboj skorajda iste ocenjevalce, le da na drugem prostoru, v drugačnih razmerah ipd. In kar je s tem v zvezi, je vprašanje, ali je sploh možno tekmovati s snovjo, ki je objektivno neulovljiva v mehanizem statistike. In ker ni, pridemo do jasnih rezultatov, da so, pa brez zamere, odjeknile številčne postavke trobilcev tako, kakor da smo trenutno Slovenci (parafrizirano na podlagi javnih rezultatov) dejansko najmočnejši v trobilih. Komisije bi morale biti sestavljene npr. iz komponista, dirigenta in člana ustrezne discipline.

Pojdimo naprej. Resnična glasbena muza potrebuje vse vrste nege, vseh vrst končnih odtenkov, vseh vrst pripomočkov (zasedbe, instrumenti, glasovi), da se lahko polno izrazi. In to drugo se je nedvomno posrečilo organizatorju, velenjski glasbeni šoli, z vsemi njenimi vodji in sodelavci, z vsemi zunanjimi kolegi in podporniki. Nastopanje, bolje povedano (posrečeno in zahtevno hkrati) srečanje, je potekalo tako gladko, da ni bilo opaziti zadreg. Komentarji so prišli iz vrst neustreznih odločitev komisij, a morda tudi ni poglavitno za nadaljnji razvoj posameznih disciplin. Kajti nemogoče bi bilo pričakovati hkrati izredno številčnost in programsko raznolikost. Skoraj iz golega branja programske knjižnice izveš, da na naših tleh živo deluje, in to zelo pospešeno in zadovoljivo v smislu primerjave s sosedi, na vseh nebeških smereh cela vrsta poklicno primerljivih glasbenikov od začetka do gornje študijske stopnje.

In tretjo repliko si dovolim v zvezi z nastopom nagrajencev tekmovanj pri nas in drugod. Žal moram izpostaviti preveč nejasen naslov tega koncerta: »Evropski koncert prvonagrajencev zveznih tekmovanj iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Nizozemske in Jugoslavije.« Pomota je preočitna, zato sem jo moral apostrofirati še enkrat. Evropski koncert ne, pač pa koncert, naravnan k Evropi. In drugič, na njem ni bilo prvonagrajencev, marveč nagrajenci. In ne nazadnje, ti komaj začetni so nagrajenci, kar jim ne zmanjšuje vrednosti, marveč jim začetna stopnja, prav tako s koncertno predstavitvijo v Velenju, omogoča nov korak k nadaljnjemu uveljavljanju. Vendar bodimo zmerni in ne mešajmo zadev v pregledu doseženega na tekmovanjih in prikazanega na koncertu v Velenju.

Vsekakor smo bili priče tako rekoč spodbudnemu nastopu v vseh pogledih: od izvajalske in muzikalne podobe nastopajočih do njihove programske izbirčnosti. Doživeli smo izjemno bogato glasbeno razkošje. Tanja Petrej je dominirala z muzikalno polnim zagonom, Baumhacklova podobno, a ji moram izraziti še priznanje za zrelejšo upodobitev Wolfovih pesmi. V primerjavi z znanimi pevci je bolj poudarila vsebinski del teksta. Klarinetist je dopadljivost presekal z znanjem in zanesljivostjo, medtem ko je pianistu Chopinova snov postala tehtno izhodišče za izkazovanje izvajalsko tehničnih lastnosti, ne da bi zanemarjal muzikalno bistvo, vendar v obliki strnjene povednosti.

Glasbeno občinstvo na velenjskem koncertu, kjer so se predstavili novi talenti, je z vso spoštljivostjo prisluhnilo in nagradilo nastopajoče z navdušenim odzivom (ploskanjem). Hvala vam, tako nadaljujte, mladi glasbeni talenti.

MARIJAN GABRIJELČIČ

LIKOVNA UMETNOST

Otroške ljubkosti

V **galeriji IGLG** (Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo) v Ljubljani predstavlja svoja dela akademska slikarka **Jelka Reichman,** znana slovenska ilustratorka. Njeno temeljno likovno delovanje je prek revij in knjig za otroke in tudi starejše bralce razširjeno vsepovsod in je značilnosti njenega dela potemtakem imel priložnost že vsakdo spoznati. Sedanja razstava je torej zanimiva predvsem zaradi izvirnih ilustracij, ki kažejo slikarkino mojstrstvo in razkrivajo mnogo drobnih značilnosti ilustratorskega dela. Marsičesa namreč v tiskani podobi ni mogoče zaznavati.

Jelka Reichman je svoje globoko nagnjenje do otroških ljubkosti, igrač, okrasnih sestavin in predmetov različnih spominskih vsebin uspelo prenesti v likovno doživljanje, ki ga izžareva skozi svoje ilustratorsko delo. Svoj predstavni izraz gradi na skrbnem študiju motivov iz stvarnega sveta, ki jih potem v njihovi izčiščeni obliki razvršča v jasne, pregledne pripovedne skupine. Na njenih ilustracijah so najpogosteje ljubki otroci, punčke, pajaci, medvedki, igrače različnih vrst in stvari iz otrokovega okolja, iz katerih diha čar minulih časov. To je svet otrokovega čustvenega zorenja brez grobosti in spopadov z zunanjimi silami. Take so tudi njene podobe, kadar mlade bralce popelje v naravo, jih posadi v čisto, neomadeževano pokrajino in jim kaže lepote rastlinja in živalstva. Njeno ilustratorstvo se razteza od kartonk in drugih knjižic za malčke do velikih slikanic, od poučnih prikazov brez besed do pesniških utrinkov, kot je na primer Abeceda na polju in v gozdu. Vsa ta likovna občutja je uspešno prenesla v deli Povodni mož in Pesem od lepe Vide in z njima razširila svojo ustvarjalno izkušnjo med odrasle ljubitelje lepih knjig.

Na razstavi so na ogled izvirne barvne ilustracije, knjige, voščilnice in kasete s slikarkino opremo. Reichmanova oblikuje temeljne motive s krijočimi barvami in jim potem v raznih izvedbah dodaja drobne značilnosti in prostorski vtis. Zelo skrbna in dosledna je pri izpeljavah podrobnosti in pozorna do stvarnih vsebin. Ob tem pa včasih morda preveč obstane pri dejstvih in površinskih znakih in se manj podaja v izpovedne razsežnosti ilustratorskih globin. Za pokušino in v vednost je avtorica razstavila tudi nekaj oljnih podob različnih žanrov, ki pa z ilustracijami nimajo nič skupnega.

BRANKO SOSIČ

Stop TV, film, pop glasba

Gledališče za »evropski dom«

Ob svetovnem dnevu gledališča so v Mariboru podelili nagrade ZDUS dramskim umetnikom Slovenije: Ivanu Rupniku, Maji Šugman, Iztoku Mlakarju

Svetovni dan gledališča, 27. marec, so v SNG Maribor včeraj počastili nadvse slovesno z od jutra odprtim dnevom gledaliških vrat, na večernih slovesnostih pa je bilo malone borštnikovsko ozračje z ognjemetom.

Ob 19. uri je z balkona prenovljenega pročelja stare gledališke zgradbe igralka Breda Pugelj prebrala svetovno in jugoslovansko poslanico ob svetovnem dnevu gledališča, Milena Muhič in Peter Ternovšek pa sta interpretirala Krležo oziroma Brechta. Zatem so že kostumirani igralci povabili občinstvo izpred gledališke zgradbe na predstavo Goethejevega Fausta v režiji Tomaža Pandurja.

Svetovno gledališko poslanico je letos napisal predsednik Zveze sovjetskih gledaliških delavcev Kiril Lavrov s tole poanto: »S tem ko gradimo svetovni gledališki dom, prispevamo tudi k zamisli o izgradnji evropskega doma . .3.« Jugoslovansko poslanico pa je podpisal dramatik Jovan Hristić in v njej ponovil misel Lopeja de Vege, da so »za gledališče potrebne samo tri deske, dva igralca in ena strast . . .« V drugem odmoru več ur trajajoče predstave Fausta, s katero se Mariborčani z velikimi možnostmi za uspeh odpravljajo te dni na MES, si je občinstvo v foyerju lahko ogledalo fotografije Angela Božaca s predstave Fausta; razstavo je odprl in pokomentiral režiser Fausta Tomaž Pandur.

Po predstavi je predsednik Združenja dramskih umetnikov Slovenije (ZDUS) Aleš Jan podelil letošnje nagrade Združenja slovenskim igralcem **Ivanu Rupniku, Maji Šugman** in **Iztoku Mlakarju**.

V utemeljitvi k nagradam je med drugim zapisano, da prejme igralec Slovenskega mladinskega gledališča Ivan Rupnik nagrado za odlično nemo vlogo v Svetinovi Šeherezadi in za vlogo pevca–plesalca–igralca v Grafenauerjevih Skrivnostih. Maja Šugman, igralka Mestnega gledališča ljubljanskega, je v vlogi matere v Claudelovem delu Marijino oznanjenje pokazala izredno igralsko mojstrstvo. Iztok Mlakar, igralec Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, pa je vedno kljub interpretiranju manjših vlog sugestivno opozoril nase – tak je bil v Bernhardovem Komedijantu, Jovanovićevi Jasnovidki in Verčevem Evangeliju po Judi.

Ob tej priložnosti je Aleš Jan kritično in polemično spregovoril o sedanji in prihodnji usodi kulture in gledališča na Slovenskem. Najprej se je vprašal, kako je mogoče v predvolilnem boju dajati tako neskladne, nasprotujoče si obljube, kot sta ti dve: na eni strani obljubljajo gospodarstvu razbremenitev, se pravi na račun družbenih služb, tudi kulture, na drugi pa stranke obljubljajo, da se bodo zavzemale za boljši položaj kulture. Kultura ne sme biti orožje v boju za oblast, je zatem poudaril Aleš Jan, ker je kultura last naroda, nas vseh, obenem pa o stroki lahko odloča le stroka in ustvarjalci v njej. Kultura je nadstrankarska in tudi slovenski igralci bodo ostali nadstrankarski, privrženi le gledališki stroki in »naši ‚stranki' – občinstvu.« Združenje dramskih umetnikov Slovenije daje tudi pobudo, da naj bi v vseh mestih, kjer so delovali ugledni slovenski igralci, po njih poimenovali ulico.

F. F.

Razstava o restavratorstvu

Ob **40-letnici organiziranega restavratorstva v Sloveniji** bodo v četrtek, 29. marca, ob 12. uri v ljubljanskem **Kulturno-informacijskem centru Križanke** odprli razstavo, na katero vabita Restavratorski center republike Slovenije in Mestni muzej Ljubljana, pripravili pa so jo pod pokroviteljstvom slovenske skupščine. Prvi del razstave je posvečen pokojnemu profesorju Mirku Šubicu, ki je zaslužen za ustanovitev prve močnejše restavratorske delavnice na Slovenskem leta 1950 in za oblikovanje prve izobraževalne smeri na področju restavratorstva. V drugem delu predstavlja Restavratorski center nekatere pomembnejše posege, tretji pa je namenjen restavratorsko-konservatorskim oddelkom v različnih ustanovah in izobraževalni dejavnosti.

Ura vesele znanosti

V hali B2 na Gospodarskem razstavišču bo v okviru sejma Alpe–Adrija v sredo, 28. marca, ob 17. uri Ura vesele znanosti, ko se bosta po uvodnem govoru Jožeta Vogrinca predstavila arhitekta Katarina Pirkmajer-Dešman in Miha Dešman. Dogodek bo s krajšim nastopom zaključila gledališka skupina Ana Monro.

J. Š. A.

Presplošni odgovori na vprašanja o naši Operi in kulturi nasploh

S ponedeljkove tiskovne konference, kjer so zlasti govorili o hudih finančnih težavah Opere

Na tiskovni konferenci, ki jo je SNG Opera in balet Ljubljana sklicala v ponedeljek, da bi predstavila Rossinijevega Seviljskega brivca, je bilo precej več govora o vprašanju statusa ljubljanske Opere kot o sami premieri.

To je razumljivo, saj je ta hram slovenske kulture trenutno (in ta trenutek traja že petnajst let) v globoki finančni krizi, na katero je že dolgo opozarjala. Jurij Reja, eden vodilnih slovenskih opernih pevcev, je na konferenci poudaril pomen slovenske kulture in z njo Opere pri vstopu v Evropo 1992. »Imamo veliko in bogato kulturno tradicijo, smo pevski narod in zato ne smemo dovoliti, da nas kriza pogoltne!« je dejal.

Delavci SNG Opere in baleta so med predsedniškimi kandidati in strankami izvedli anketo o problematiki slovenske kulture in v zvezi s tem o položaju ljubljanske operne hiše. Mnogi odgovori na zastavljena vprašanja so bili presplošni, čeravno ni šlo vselej le za strokovna vprašanja. Skrb zbuja različnost vizij o rešitvi nekaterih kulturno-političnih vprašanj. Lahko se namreč zgodi, da se stranke v parlamentu ne bodo mogle sporazumeti in bo v prazen prostor zopet vskočila država na škodo avtonomije kulture. Poleg filma je opera najdražja dejavnost, ki bi ji morala del pozornosti nameniti tudi politika. Osnovni problem je v »politično« določenih sredstvih, kar pa ni prav, saj kulturne ustanove ne moremo primerjati z gospodarsko organizacijo. Stroški za repertoar bodo morali biti v bodoče natančno, ne pa okvirno določeni, kot je bilo v navadi do sedaj. Ko je Opera iskala finančno pomoč zaradi prostorske stiske, so jo zavrnili rekoč: »Zdaj gradimo Cankarjev dom, kjer bo prostor tudi za vas«. Danes pa, ko je Cankarjev dom dokončno zgrajen, Opera ni na boljšem kot v 70. letih.

V obstoječi kulturni politiki ni odziva na predloge Opere. Zato je Skupnost slovenskih gledališč sprejela predlog o opozorilni stavki, ki naj bi bila aprila. Delavci SNG ne vidijo nobene rešitve v stavki, je pa to skrajni način, da opozorijo na svoj eksistenčni minimum.

LEA JAVORNIK

Matija Lorenz v žiriji deželnega tekmovanja Bavarske

Na povabilo bavarske »Jugend musiziert«, organizacije, ki prireja vsa bavarska glasbena tekmovanja in seminarje in ob posredovanju Zveze društev glasbenih pedagogov Slovenije, je pred kratkim bil član žirije za violončelo in kontrabas 27. deželnega glasbenega tekmovanja Bavarske v severnobavarskem mestu Hofu prof. Matija Lorenz iz Ljubljane. Skupno je na klavirju, godalih, kljunasti flavti, tolkalih in raznih ansamblih tekmovalo okoli 330 tekmovalcev (v štirih starostnih kategorijah. Poleg Lorenza in domačinov sta v žirijah sodelovala še gosta iz Češkoslovaške in Nemške demokratične republike.

L. S.

Med pesmijo in diapozitivom

V gledališki sobi Pionirskega doma (Trg VII. kongresa ZKJ 1) v Ljubljani bo v sredo, 28. marca, ob 19. uri zanimivo »utelešenje projekta« z naslovom So-utripanje. Pesnik Tomaž Flajs in fotograf Igor Drnovšek pojmujeta svoj skupni projekt kot komunikacijo med pesmijo in diapozitivom, med vtisom in pomenom.

Koncert že pri treh letih

Violinist Stefan Milenković praznuje letos 10. obletnico umetniškega delovanja in ob tej priložnosti se bo predstavil na koncertu 28. marca ob 19.30 v Slovenski filharmoniji. Nastopil bo skupaj s Simfoniki RTV Ljubljana pod taktirko Antona Nanuta. Izvedli bodo Berliozovo Uverturo k operi Benvenuto Cellini in Uverturo Rimski karneval, z repertoarja P.I. Čajkovskega pa Koncert za violino in orkester v D-duru in Italijanski capriccio. Stefan Milenković se je leta 1977 rodil v Beogradu in se s tremi leti že predstavil na koncertnem odru. S šestimi leti je osvojil prvo nagrado na tekmovanju mladih violinistov, leta 1984 pa je že prejel prvo nagrado na natečaju »J. Kocian« na Češkoslovaškem (v kategoriji do 10 let). Potoval je po vsem svetu, v desetih letih je pripravil več kot 800 recitalov.

J. A.

Nove razstave v Kranju

V kranjskih galerijskih prostorih bodo danes, 28. marca, odprli tri razstave. Najprej se bo ob 18. uri v **Prešernovi hiši** predstavila slikarka **Klementina Golija,** ki je pripravila izbor slik, grafik in kolažev. Pol ure zatem bodo v **Stebriščni dvorani Mestne hiše** odprli razstavo **Bogastvo jugoslovanskih arhivov,** ki jo je posredoval Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota za Gorenjsko v Kranju. Sklepni del večera pa bo v **galeriji Mestne hiše,** kjer bodo ob 19. uri pokazali razstavo gorenjskih, goriških in pomurskih likovnikov pod naslovom **Pogledi na aktualnosti,** ki jo je pripravila Galerija Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti.

Voranc, mariborski »someščan, čeprav ne čisto po svoji volji«

Ob 40-letnici pisateljeve smrti v Mariboru je govoril dr. Matjaž Kmecl – Nepolitična prireditev

ZKS-Stranka demokratične prenove v Mariboru je v ponedeljek popoldne pripravila srečanje lepega števila Mariborčanov ob spominu na velikega pisatelja Lovra Kuharja-Prežihovega Voranca, ki je umrl v Mariboru pred 40 leti, zlomljen od nacističnih taborišč. V mestu ob Dravi so ga lastni revolucionarni tovariši iz časov dela za komiterno in tretjo internacionalo postavili na stranski tir.

Ponedeljkovo nepolitično prireditev so začeli mladi pevci in recitatorji z mariborske OŠ Prežihov Voranc z odlomki iz Solzic in Samorastnikov ter s koroškimi pesmimi, zatem pa je predsednik mariborske ZKS-SDP Franci Pivec, ki je Voranca imenoval »našega someščana, čeprav ne čisto po svoji volji,« dal besedo literarnemu zgodovinarju dr. Matjažu Kmeclu. Tudi profesor Kmecl je poslušalstvu, med njimi je bilo veliko slavistov in mariborskih kulturnih delavcev, Voranca predstavil predvsem kot enega največjih slovenskih pisateljev, izpustil pa njegovo politično delovanje, češ da imamo politike v teh dneh že rahlo dovolj.

Kmecl je, upoštevajoč najveljavnejše raziskave Vorančeve literature, prikazal neverjeten pojav Prežiha kot resničnega samouka, ki mu začetniško črtico zavrnejo celo pri Mohorjevi družbi: brez posebnega zanimanja javnosti izidejo tudi 1925. leta Vorančeve povesti. Toda v času »nove stvarnosti« izide 1935 Boj na požiralniku, ki ga slovenstvo dojame kot simbol in poslanico vztrajanja naroda proletarca. Kvedrova je imela mladega Voranca za malega Gorkega, Marja Borštnik pa je opozorila na podobnost tako različnih osebnosti, kot sta bila Tavčar in Prežih – tudi slednji se je iz političnega vnanjega dela umikal v tišino vrhunskega literarnega ustvarjanja in z Doberdobom, Požganico in Jamnico ustvaril vrhunce slovenskega kolektivnega romana. Bralstvo je osupil z oblikovalno močjo (in »z estetiko, ki je etika prihodnosti« – po Gorkem), slovenstvo pa bodril k žilavemu vztrajanju, saj Voranc za življenjem nikoli ni postavil vprašaja, je dejal Kmecl.

FRANCE FORSTNERIČ

Zlate Nice 90 za računalniško umetnost

Do 15. maja je čas za predložitev del iz računalniške umetnosti organizatorju letošnje »Prix Ars electronica« Deželnemu tv studiju ORF v Linzu. Mednarodna žirija pa bo že do konca junija udeležence obvestila o svojih odločitvah, ki ne pomenijo le Zlatih Nic kot glavnih nagrad, temveč tudi posebna priznanja in visoke denarne nagrade. V kategoriji računalniške anaimacije prejme zmagovalec 300.000 šilingov, v kategorijah računalniške grafike, računalniške glasbe in interaktivne umetnosti pa po 150.000 šilingov. Nagradni sklad v skupni vrednosti 1,25 milijona šilingov tudi letos prispeva Siemens AG, podelitev pa bo vključena v letošnji festival za umetnost, tehnologijo in družbo Ars electronica, ki bo od 8. do 14. septembra v Linzu.

Novost letošnje nagrade ARS electronica je nova kategorija »Interaktivna umetnost«, kjer organizator pričakuje predvsem dela, ki kreativno uporabljajo računalnik pri interaktivnih učinkih in ki širijo meje umetnosti in vključujejo mejna področja umetnosti in znanosti.

S. J.

PEN CENTER TUDI V ČRNI GORI

Književni klub brez političnega okrilja

Po hrvaškem, srbskem, slovenskem in makedonskem Penu so 15. marca na Cetinju ustanovili (kot je Delo že poročalo) še nacionalni črnogorski Pen center kot peto nacionalno organizacijo piscev v okviru jugoslovanskega Mednarodnega centra Pen.

Za njegovega prvega predsednika so izvolili akademika **Pavla Mijovića**, ki je v pogovoru za Borbo povedal, da je ta ustanova finančno neodvisna, zato njeni člani (do sedaj se je v center vključilo 32 pisateljev in kulturnikov) ne bodo iskali političnega pokroviteljstva, še posebno, ker je na podlagi norm mednarodnega Pena članstvo tega foruma »zaščiteno pred nacionalnimi in političnimi strastmi«. Članstvo se bo med seboj delilo na podlagi različnih literarnih in umetniških pogledov, ne pa na podlagi političnih interesov, je odločen Mijović, ki sicer z žalostjo ugotavlja sedanjo razcepljenost črnogorskih piscev, razdeljenih med tiste, ki so v svojem stanovskem društvu, in tiste, ki delujejo po izstopih mimo njega.

Črnogorski Pen se bo torej ravnal po temeljnih načelih listine svetovnega Pena, ki se zavzema za razumevanje in vzajemno spoštovanje med narodi. Ker imajo Črnogorci v naši državi (novi in stari) mučno, celo genocidno preteklost, bodo po Mijovićevih besedah »nastopili proti domači politični zlorabi črnogorske bojevitosti, proti zlorabi, ki je očitno naperjena k izzivanju sovraštva do drugega jugoslovanskega naroda. Tisti, ki so pozivali Črnogorce k orožju proti svobodnemu izražanju drugega jugoslovanskega naroda, so skrunili eno najpomembnejših lastnosti Črnogorcev, ki niso nikoli v svoji zgodovini dvignili roke nad druge narode.«

Črnogorski Pen si bo prizadeval, kot piše včerajšnja Borba, tudi za popolno svobodo verskega življenja v Črni gori, kar je tudi pomembna tradicija Črnogorcev, kajti takoj po berlinskem kongresu, ki je priznal črnogorsko neodvisnost, je Črna gora priznala popolno enakopravnost vseh treh verskih ustanov na njenem ozemlju.

S. J.

Jack Higgins

Temna stran ulice

31. nadaljevanje

»Ja, ja,« mu je obotavljaje se odgovorila. »Drugi so bili tukaj dva, tri dni. Zmeraj sem jih videla, ko so odhajali. Moj očim jih je peljal z avtom.«

»Tole bi rad razčistil,« je dejal Chavasse. »Pričakala si Saxtona in Hoffo spodaj na cesti ponoči, kot si naju, in ju pripeljala gor na kmetijo?«

»Tako je.«

»Si ju potem še kaj videla?«

»Nikoli več.«

Nemo sta strmela drug v drugega v dežju in slišati je bilo samo nenehno vzdihovanje vetra.

»Kaj se je zgodilo z njima, Molly?« jo je vprašal Chavasse.

»Ne vem. Bog mi je za pričo, da ne vem,« je zavpila.

»Hočeš reči, da nočeš vedeti, kaj?«

Divje je zadrhtela, kot da jo je prešinila skrivna in zoprna misel. Prijel jo je za roke nad komolci in jo nežno ukrotil kot neubogljivo kobilo. »Je že prav, Molly. Nič se ne vznemirjaj. Bom jaz vzel zadevo v roke.«

Naredil je že korak proč, a se je ustavil in se obrnil k njej. »Ne greš dol?«

»Za ovce moram poskrbeti.« Roke so se ji tako tresle, da jih je morala skleniti. »Pozneje – pozneje bom prišla.«

Ni je hotel pregovarjati, ampak je z mračnim obrazom zdirjal po griču navzdol. Možnosti, ki so jih nakazale njene besede, so bile grozljive, toda če je hotel biti pošten do samega sebe, si je moral priznati, da se mu je nekje v podzavesti porodil nekakšen sum tisti hip, ko je spoznal Sama Crowtherja in njegovo zloveščo senco. Spomnil se je glaviča na vratih od spalnice, ki se je neslišno obrnil, in mravljinci so mu zagomazeli po hrbtu.

Stopil je na kamnito stopničko pri ograji in zagledal tik pred seboj Youngblooda.

»Si kaj našel?« ga je vprašal Chavasse.

»Niti šibrovke. Vem pa, kje sva. Našel sem staro kuverto. Tukaj je kmetija Wykehead pri Settlu.« Nenadoma se je namrščil. »Videti si razburjen. Se je kaj zgodilo?«

»Nisem povsem prepričan,« je dejal Chavasse. »Pravkar sem se pogovoril z Molly in dozdeva se mi, da je morda v drvarnici nekaj zelo zoprnega.«

»O čem hudiča govoriš?«

»Zdaj ni časa za razpravljanje. Sam jo vprašaj, kaj je s Saxtonom in Hoffo, pa boš videl, kaj bo. Z vrha lepo vidiš glavno cesto. Brž ko boš zagledal Crowtherjev avto, pridi dol in me opozori. Dovolj časa boš imel.«

Hitro je odšel po griču navzdol in pustil Youngblooda, ki je stal na mestu in se mrščil. Čez čas se je obrnil, splezal čez kamnito ograjo in se napotil navkreber.

Četudi je Youngblood resnično vzljubil morje, zlasti v časih, ko je služil v vojni mornarici, je bil velemestni človek. Postal je in se z odporom ozrl na nenavadno, razdrapano pokrajino. V njej ga ni prav nič privlačilo. Prav nič. Lezel je navkreber, dokler ni prišel do skal na slemenu griča in pogleda na cesto spodaj. Po njej je vozil tovornjak, velik kot škatlica vžigalic, toda po Crowtherjevem starem črnem fordu ni bilo sledu.

Obrnil se je in se napotil proti hišici, ko se je nenadoma zavedel, da stoji v bližini dekle in ga gleda, držeč v naročju jagnje. Izginila je v hišici, in ko je prišel do praga, je videl, da čepi na podu in da meša nekakšne otrobe z mlekom v skledi.

»Zivio,« je spregovoril Youngblood. »Kaj je z očetom!«

»Šel je v sosedno vas z Billyjem. Prišla sem gor, da bi pogledala, kaj je z ovcami.«

Govorila je, ne da bi se ozrla, on pa si je prižgal cigareto, ko ga je nemudoma stisnilo v prsih, kot da ga hoče zadušiti. Slekla je plašč in črna volnena obleka, ki jo je nosila, je bila podobna bombaževinasti, v katero je bila oblečena prejšnji večer. Bila ji je za številko premajhna in je bila napeta na zadnjici in na stegnih.

Zunaj je rahlo odmevalo grmenje in naenkrat se je dež ulil z vso močjo. Za hip se je kradoma ozrla nazaj čez ramo in spet se je zavedel nenavadne svetlobne ukane, ko so sence v kamniti hišici zgladile njeno vsakdanjo zunanjost, ublažile ostrine njenega močnega, grdega obraza in jo polepšale.

Vstala je in segla z roko proti polici na steni, in Youngblood je s suhim grlom odvrgel cigareto, stopil k njej, jo objel in jo stisnil k sebi. Ko jo je zasukal, je stala pred njim leseno z brezizraznim obrazom. Z nobenim gibom ga ni poskušala zaustaviti, ko je z rokami tipal po njenem telesu.

Pet let. Pet dolgih, trdih let. Youngblood, ves vroč od poželenja, je pozabil na Saxtona in Hoffo in na Chavassovo čudno vedenje, pozabil na vse drugo in jo porinil na kup sena v kotu.

Šele ko se je pogreznil vanjo, je oživela. Z rokami ga je krčevito grabila za lase, z usti se je prisesala nanj in ga obsula z močnimi, bolečimi poljubi, ki so bili skoraj grozljivi v svoji siloviti strasti.

Rachel Billington

Priložnost za greh

123. nadaljevanje

Dobila sta kavo, ki je Lauro spravila k moči. Nasmehnila se je Royu. »Kača me je napadla, veste. Obtožila me je mnogih stvari. Rekla mi je, da sem uničevalka. Mislim, da je bila zaljubljena v Martina. Vem. Pravzaprav je bila njegova ljubica. Živela je pri njem.«

»No, da. Zavržena ženska.« Laura je videla, da Roy tega noče poslušati. Vse to ga je spravljalo v zadrego, vznemirjalo je njegovo zamisel o redu. Spet je bil pred njo stari, zmedeni Roy.

»Nekoč, ko sva bila z Martinom v postelji, mu je telefonirala.«

»Mislim, da so ženske drugačne od moških.« Roy je glasno spregovoril. »Vse tiste stvari imajo rade. Vse tiste vrste umazanijo.«

»O, Roy.« Laura je bila presenečena. Kar ni mogla verjeti, da je Roy res govoril tako hudobno. »Jaz jih ne maram, zagotavljam vam.«

Vendar pa je bil na Royevem obrazu še vedno trmast izraz. »Ženske so pragmatistke,« je čemerno rekel. »Niso zmožne razumeti načel, kaj šele da bi po njih živele.« Odrinil je nepopito kavo od sebe in strmel v namizni prt.

Laura ni vedela, kaj bi rekla. Vse je kazalo, da bo morala ta dan prenašati napade. In tako vesela je bila, da je srečala Roya.

»Lizzie sem zasnubil.«

»Kaj?«

»Vprašal sem Lizzie, ali se hoče poročiti z mano.« Plaho se je smehljal v namizni prt. »Potem ko sem sklenil, da postanem katoličan, sem bil tako zadovoljen sam s sabo. Sposoben bi bil narediti vse, premakniti svet.« V nenadnem čustvu, ki ga je prevzelo, je zmajal z glavo in očala so mu padla na tla. Govoril je naprej in tega sploh ni opazil. »Nenadoma sem ugotovil, da ne bo našla boljšega moža, kot sem jaz. Ponudil sem ji lahko vse tisto, kar žensko osreči: ljubezen, zdravje, inteligenco, dom in vero v zakon. Tako sem odšel k njej v sobo v tistem groznem internatu in ji vse to povedal. Prav nič ponižen nisem bil. Povedal sem ji, da me potrebuje in če tega zdaj še ne ve, bo spoznala pozneje.«

»O, Roy! Kaj je rekla?«

»Dala mi je neko gnusno pijačo iz konserve in mi rekla, naj sedem. Rekla je, da ima predavanje in naj jo počakam, dokler se ne vrne. Ko je prišla nazaj, je pripeljala s sabo še eno dekle, neumno bitje z rdečimi lasmi in kazalo je, da je že vse vedela.«

»Ubogi Roy.«

»Pravzaprav ne. To me je samo še bolj prepričalo, da imam prav.«

»Kaj pa je rekla?«

»Rekla je, da mora najprej diplomirati.«

»Je bilo to vse?«

»Tako nekako. Nisem prav dobro poslušal. Saj ni imelo smisla še naprej poslušati, potem ko sem ugotovil, da vse tisto, kar sem rekel, ni naredilo nobenega vtisa nanjo. Ženske so pragmatistke.«

»Žal mi je.«

»Ni vam treba preveč obžalovati. V življenju so še pomembnejše stvari. Maša in krst bosta opoldne. Potem pa vas vabim na kosilo.«

»Veselim se in komaj čakam.« Laura se je sklonila in pobrala Royeva očala. Čutila je, da trenutek ni primeren, da bi govorila o svojem položaju.

Ko sta prišla iz bara, je spet deževalo.

Tudi naslednjega dne je deževalo. Laura je telefonirala Katie in govorila z Nickyje. Rekel ji je: »Pravkar sem ti pisal v Ameriko, vendar sem vesel, da si se vrnila. Tilly je prav gotovo že velika. Zbrali smo denar in ji kupili krasno krilo.«

Laura je telefonirala Nell, ki je živela v Londonu. Bila je skrivnostna, njen glas je zvenel srečno. »Pridi, dobiva se v galeriji Tate. Rada klepetam pred slikami. Pogovoru dajo še posebno globino.«

Laura je rajši gledala slike, kot pa klepetala, vendar se ni čutila zadosti močno, da bi odklonila. Prišla je prepozno, saj se je zanašala, da Nell še nikoli ni bila točna. Presenečena je odkrila, da je Nell že vsa prevzeta strmela v slike v Blakeovi sobi. Čeprav je še vedno nosila vrtoglavo visoke pete in ozko prevezan pas, čeprav so ji lasje še vedno segali do pasu in so ji lica rdela v nemogoči rdeči barvi, je Laura takoj spoznala, da je nekoliko drugačna. Njene obleke niso bile več protestniške. Na njej lastni način je bila videti elegantna. Celo spodobna.

»Laura!« Obrnila se je, ji stekla naproti in jo objela. To ni bilo prav nič drugače kot prej. Nekaj časa sta se gledali in nato je Nell Lauro zvlekla h klopi na sredi sobe. »Nekaj imam zate!«

Odprla je torbico. Bila je usnjena, nova in Laura je opazila, da je to ena od razlik. Nell je bila oblečena v draga oblačila, torbica in čevlji so bili usnjeni namesto plastični, tesne črne hlače so bile narejene po meri, prej pa jih je imela spete z varnostnimi zaponkami.

»Poglej!« Nell je Lauri v roke potisnila velikanski zavoj. Laura še vedno ni uganila. »Daj no, odpri že.«

Pogovor med LPP in izvršnim svetom ni bil uspešen

Mestni izvršni svet ni ugodil zahtevam stavkovnega odbora Ljubljanskega potniškega prometa – Bodo delavci LPP aprila stavkali?

LJUBLJANA, 27. marca – Mestni izvršni svet večini zahtev delavcev Ljubljanskega potniškega prometa ne more takoj ugoditi. To je bila glavna ugotovitev na današnji seji mestnega izvršnega sveta, potem ko so njegovi člani razpravljali o zahtevah stavkovnega odbora delavcev LPP in njihovi grožnji, da bodo stavkali.

Najprej je Franc Černič, predsednik sindikata LPP, v imenu stavkovnega odbora dejal, da bo šel Ljubljanski potniški promet v stečaj, če mesto Ljubljana ne bo našlo ustreznih sistemskih rešitev za omenjeno organizacijo. Direktor LPP Andrej Osterman je to trditev podkrepil s podatki. Med drugim je dejal, da so v zadnjih dveh letih trinajstkrat zahtevali povečanje cen za prevoz potnikov v mestnem potniškem prometu, vendar jim je bila samo štirikrat potrjena taka cena, kakršno so predlagali. Poleg tega se jim zmanjšujeta število prepeljanih potnikov in realna cena storitev, subvencije mesta Ljubljane pa so premajhne. Dejal je še, da LPP s svojimi nizkimi cenami skrbi za življenjsko raven Ljubljančanov.

Božo Kovačič, predsednik mestnega komiteja za komunalno gospodarstvo, promet in zveze, je na to dejal, da bi morali najprej pomesti pred svojim pragom, saj tudi v LPP ni vse tako, kot bi moralo biti. Menil je, da je stavkovni odbor delavcev LPP s svojimi ultimativnimi zahtevami pustil izvršnemu svetu premalo časa, da bi oblikoval popolnejša stališča, pripomnil pa je, da bo mesto dalo jamstvo za LPP, ko bo najemal posojila in si s tem zagotavljal tekočo likvidnost.

Nato se je s strani članov stavkovnega odbora LPP, ki so se udeležili seje, usul plaz obtožb in pritožb, češ da se Ljubljančani lahko ves mesec vozijo po vseh progah mestnega potniškega prometa za steklenico vina, oni pa ne morejo kupiti niti srajc za voznike, da težave niso od včeraj in da vztrajajo pri svojih zahtevah. Dare Ravnikar, podpredsednik mestnega IS, jih je opozoril, da to ni omizje, ampak izvršni svet, ki ima določene obveznosti in pristojnosti, predvsem pa je njegova naloga, da spoštuje zakone. Dejal je, da mestni izvršni svet ne more podražiti storitev LPP in zvišati osebnih dohodkov in da bo o investicijskem programu, kar je ena glavnih zahtev stavkovnega odbora, razpravljal šele v začetku julija, ko naj bi se LPP preoblikoval v javno podjetje.

Tedaj je Andrej Osterman dejal, da LPP ni v tako težkem položaju po svoji krivdi in da »zahtev delavcev za to mizo očitno ne bodo rešili«. Zato je pozval člane stavkovnega odbora, naj zapustijo sejo.

JOŽE BIŠČAK

jana

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

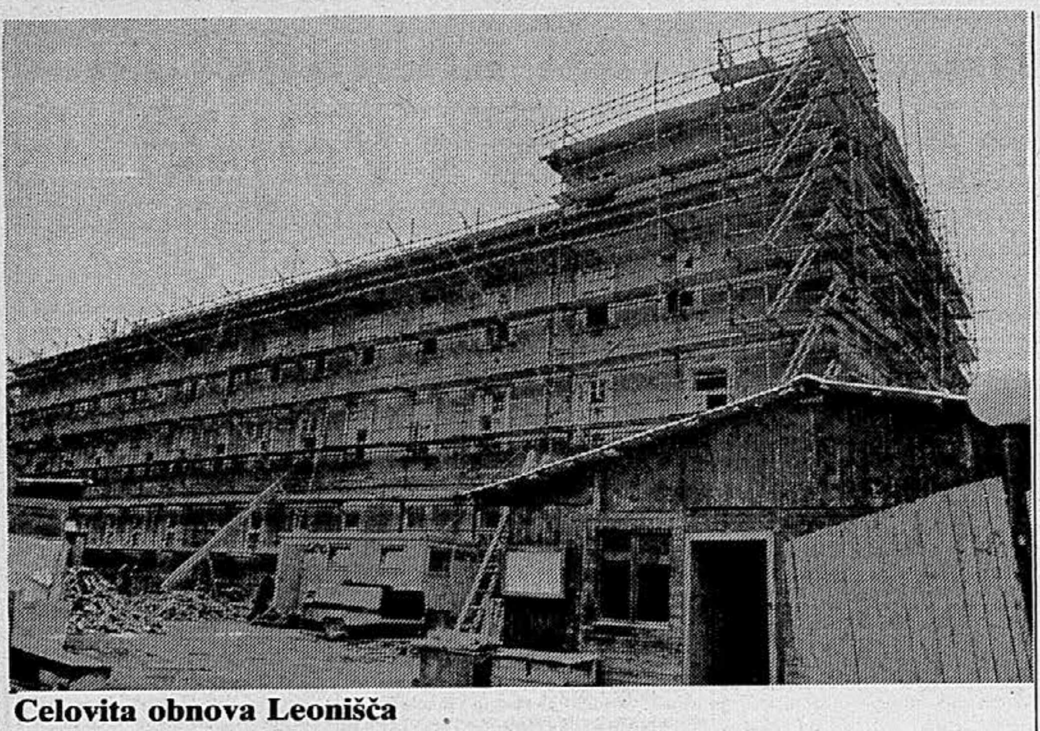

Celovita obnova Leonišča

LJUBLJANA, 27. marca – Delavci grosupeljskega gradbenega podjetja so v začetku tega leta začeli obnavljati zgradbo ljubljanske Ginekološke klinike na Šlajmerjevi ulici, znano pod imenom Leonišče. Obnovitvena dela naj bi bila predvidoma končana do konca leta, obnovili pa bodo vse prostore, inštalacije, pročelje ... V prenovljeno hišo se bodo preselile ambulante, laboratoriji in raziskovalna dejavnost, ki jih ima Ginekološka klinika zdaj v Ulici stare pravde. Klinika je Leonišče pravzaprav izpraznila že ob dograditvi nove porodnišnice, ko se je enota Reprodukcija lahko preselila v izpraznjene prostore porodnišnice v Kliničnem centru. Grosupeljski GPG je tudi ta dela prevzel po sistemu »staro za novo«, kar pomeni, da je v račun vzel hišo na Ulici stare pravde. (K. M., foto: Igor Modic)

PO SLOVENIJI

Vse o kavi

LJUBLJANA, 27. marca – V Potrošniško-informativnem centru na Kardeljevi 2 bo v sredo, 28. marca, otvoritev razstave Aromatični napitki iz rjavega zlata, specializirane razstave o kavi. Trajala bo do 6. aprila, Domus pa bo na njej predstavil bogato ponudbo kav, kavnih mlinčkov in aparatov. V času razstave bodo tudi pokušine kav različnih proizvajalcev in prikaz delovanja kavnih avtomatov in mlinčkov. Na razstavi sodeluje 14 delovnih organizacij iz vse republike, pokušine pa bodo 29. marca ABC Pomurka, 30. marca Primex iz Nove Gorice, 3. aprila Emona iz Ljubljane in dan kasneje, 4. aprila, Droga iz Portoroža. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure. (K. M.)

Razstava ob 20-letnici likovnih samorastnikov Ljubljana

LJUBLJANA, 27. marca – V galeriji Commerce na Einspilerjevi 6 so odprli likovno razstavo 40 del 31 likovnih ustvarjalcev, članov društva Likovnih samorastnikov Ljubljana, ki bo odprta do 22. aprila. Razstava je pomemben mejnik v tem največjem amaterskem likovnem društvu na Slovenskem in kaže zavzeto delo likovnikov Ljubljane v zadnjem času. (L. A.)

Razstava o raziskavah v cerkvici Sv. Duha

ČRNOMELJ, 27. marca – Novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je pripravil razstavo o raziskavah v črnomaljski cerkvici Sv. Duha. Razstavo o raziskavah v minulem letu bodo odprli v sredo, 28. marca, ob 19. uri v črnomaljskem kulturnem domu. Razstava bo odprta do 9. aprila letos. (M. D.)

Vikend za vitalnost in lepoto

KRANJ, 27. marca – Kranjsko društvo Sreča pripravlja skupaj s hotelom Kazina na Jezerskem od petka do nedelje vikend za vitalnost in lepoto. Organizatorji zagotavljajo v soboto strokovno predavanje o zdravem načinu življenja. Udeležence bodo seznanili s tehnikami sproščanja. Trdijo, da prava lepota prihaja od znotraj. Ponujajo še izlete v okolico in malo šole osebne nege. Za zaključek pa bodo v nedeljo dopoldne predavali o tem, kako pridobiti vitalnost. Udeleženci bodo plačali za dva polna penziona 400 dinarjev. Program bo društvo ponovilo aprila in maja v Preddvoru, pod streho tamkajšnjega hotela. Za varstvo otrok bo poskrbljeno. (M. K.)

Pogovor o kulturnospomeniški Škofji Loki

ŠKOFJA LOKA, 27. marca – V okviru predvolilne dejavnosti pripravlja ZSMS-Liberalna stranka javno tribuno o Škofji Loki kot kulturnem spomeniku mednarodne vrednosti. Na pogovor, ki bo v četrtek ob 17. uri v klubskem prostoru hotela Transturist, so povabili prof. dr. Petra Fistra s fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Darka Likarja, asistenta na tej fakulteti, in druge, ki so neposredno vpleteni v to problematiko. (L. S.)

Prireditvi v Delavskem domu in pred njim

TRBOVLJE, 27. marca – V četrtek, 29. marca, bodo Trboveljčani lahko izbirali kar med dvema prireditvama. Ob 16. uri bo v predavalnici Delavskega doma govoril gost občinske konference SZ in društva upokojencev Jože Smole, predsednik SZ Slovenije. Pred Delavskim domom pa bodo ob isti uri svoj program in kandidate za DPZ občinske ter republiške skupščine predstavili ZSMS-Liberalna stranka in Zeleni Trbovelj z gosti Jožefom Školčem, Janezom Kopačem in Dušanom Plutom. (P. M.)

Pogrebi

LJUBLJANA: Na Žalah se bodo danes svojci še zadnjič poslovili od 66-letne upokojenke Anice Šonc (ob 10. uri); 77-letne upokojenke ing. Eze Maire-Sernec (ob 12. uri); 69-letnega upokojenca Alojza Sodje (ob 14. uri) in 83-letne upokojenke Pavle Pretnar (ob 15. uri).

ŠTEPANJA VAS: Danes ob 11. uri bodo na pokopališču v Štepanji vasi pokopali 80-letno upokojenko Antonijo Slabanja.

POLJE: Na pokopališču v Polju bo danes ob 13. uri pogreb 89-letne upokojenke Helene Krnec.

VIČ: Danes ob 16. uri bo na viškem pokopališču pogreb 80-letne upokojenke Ivanke Bučan.

DOMŽALE: Na domžalskih Žalah bodo danes ob 16. uri svojci pospremili na zadnjo pot 82-letno Kristino Šimenc, pogreb veterinarskega tehnika Mitje Vilarja pa bo ob 16.30 na pokopališču v Dobu.

MENGEŠ: Danes ob 17. uri se bodo na pokopališču v Mengšu svojci še zadnjič poslovili od 57-letne upokojenke Angele Gerlica. (R. D.)

PREJELI SMO

Zakaj predlagamo drugačen spomenik pred stolnico?

Delo z dne 21. marca 1990 je pod naslovom Ljubljanski socialisti so za vračanje starih imen ulic objavilo poročilo o seji izvršnega odbora ljubljanske socialistične zveze. V poročilu je omenjena tudi pobuda Socialistične zveze, naj Skupščina mesta Ljubljana čimprej začne postopek za odstranitev zdajšnjega spomenika pred ljubljansko stolnico, postavljenega v spomin na protestni shod slovenskih žena leta 1943 in ga nadomesti s takim, ki bo ustrezneje označeval takratne dogodke.

Ker so nekateri, zlasti borci, na pobudo reagirati izrazito odklonilno, je očitno, da je treba poročilo dopolniti. V Socialistični zvezi smo namreč opredeljevali svoj odnos do izjave predsedstva SRS o tkim. narodni umiritvi in izoblikovali dokaj obsežna stališča, ki pa jih je v celoti objavil le Dnevnik. Opredelili smo svoj odnos do polpretekle zgodovine, pri čemer smo poudarili, da so vsega usmiljenja in obžalovanja vredne zlasti žrtve, ki so umrle nedolžne in brez potrebe zaradi krvavega, zlasti osebnega sovraštva dveh ideološko nasprotnih si slovenskih strani, pri čemer pa dejstvo, da je eno stran zgodovina priznala za osvoboditelje, drugo pa za okupatorjeve sodelavce, ni sporno. Kritično smo ocenili dejstvo, da je vprašanje narodne sprave v marsičem postalo predmet aktualnih političnih manipulacij, kar kot globalno moralno dejanje najbolj ogroža. Poudarili smo, da je zgodovina zadnje polovice stoletja v marsičem uspešna, da je Slovence zlasti v smislu državotvornosti in zgodovinskosti potegnila naprej kot še nobeno zgodovinsko obdobje in da tega ne bomo kompromisarsko in nenačelno razprodajali, kar se tu pa tam poskuša delati.

Hkrati pa nam je seveda jasno, da narodna sprava ni mogoča brez nekaterih dejanj, ki bodo odpravila nekatere krivice in izključevanja, ki jih je prinesla polpretekla doba. To je bila namreč v marsičem doba volutarizma in ideološke prisile. Ob odpravi krivic, ki so jih povzročili različni ekscesi (politični procesi, razlastitve, politične prepovedi), je za nas pomembna zlasti sprava z našo zgodovino predvojnega obdobja. Ob tem smo menili, da bi morali v Ljubljani ponovno uvesti nekatera imena trgov in ulic, ki jih je zgodnje povojno obdobje odpravilo, so pa bistven del ljubljanske tradicije. Posebno vprašanje pa je v tem okviru spomenik pri stolnici, ki z napisom in prstom obtožuje tedanjega ljubljanskega škofa Rožmana za brutalen razgon ženskih demonstracij, česar zgodovinska stroka in pričevanja ne morejo potrditi. O tem so v okviru nekdanjega koordinacijskega odbora za ohranjanje tradicij NOB v nekdanji SZDL že tekle razprave, saj je to vprašanje že precej časa motilo odnose s slovensko katoliško cerkvijo. Tod seveda ne gre pristati na očitke o nekakšnem poskusu Rožmanove rehabilitacije, kar nekateri podtikajo, ampak le o resnosti zgodovinskega dogajanja tistega časa, kjer stroka ni našla dejstev za tako obtožbo.

Ljubljanski socialisti menimo, da je narodna sprava pomembna stvar in da je treba zanjo narediti tudi konkretne stvari, ne le pisati izjave. Nadomestitev spomenika ob stolnici z ustreznejšim, je ena od znamenj takih zadev. Nočemo, da bo naše življenje, ki se je za nekatere začelo med vojno, za večino pa celo po njej, potekalo med črnimi in rdečimi bukvami in bremenom mržnje, ki bi ga mnogi skrajneži radi zvrnili na svoje otroke in vnuke. To se žal tu pa tam dogaja, vredno pa je vse obsodbe.

Predsednik MK SZ Ljubljana:
JOŽE OSTERMAN

Komu kuha študentska kuhinja?

Študentje se neradi prehranjujejo v restavracijah Študentskega centra – Zakaj?

LJUBLJANA, 27. marca – Študentska kuhinja kuha za podjetja, študentje pa si kuhajo sami. V restavraciji Študentskega centra so nam povedali, da imajo velike težave z vzdrževanjem restavracije, saj bi lahko pripravili 4200 kosil na dan, prodajo pa le okrog 320 toplih obrokov v restavraciji v Rožni dolini, 200 kosil in toplih malic pa v restavraciji na Ekonomski fakulteti. V ljubljanskih študentskih domovih je 5792 študentov, ki pa si večinoma kuhajo sami v bolj ali manj improviziranih kuhinjah.

Nerentabilnost restavracij Študentskega centra skušajo omiliti tako, da za podjetja kuhajo malice. Ob torkih in četrtkih prodajo največ obrokov hrane, kar je odvisno od razporeditve predavanj na fakultetah. Po mnenju osebja kuhinje imajo raznolik jedilnik in minimalne cene. V pritličju Pedagoške akademije pa obrat gostinskega podjetja Daj-Dam proda približno 500 obrokov na dan po nižji ceni. M. S.

Letošnji sejem Alpe–Adrija že prvi dan presegel rekorde

Tisoč obiskovalcev več kot lani – Razstavni prostori odprti in veliko lepše urejeni – Zanimivosti prav za vsakega obiskovalca

LJUBLJANA, 27. marca – Že včerajšnji prvi dan, ko so odprli sejem Alpe–Adrija, je bilo kar tisoč obiskovalcev več kot lani prvega dne. Organizatorji menijo, da tolikšen obisk kljub slabemu vremenu dokazuje, kako so se razstavljalci letos res potrudili. Iz zaprtih »gajb«, ki smo jih bili vajeni prejšnja leta, so prešli v odprte prostore, tako da je stik z obiskovalci zares neposreden.

Poglejmo sredo, 28. marca. Kompas bo v hali B v prvem nadstropju ob 11. in 17. uri seznanil obiskovalce z aktivnimi počitnicami in predstavil novo jadralno desko fanatic, turistična agencija Vagabund se bo po včerajšnjem prikazu programa Indija za mlade po letih in srcu danes predstavila s knjigo Vagabundova Francija in to v hali B/I od 11. in 16. uri, ob 13. in 16. uri bo v hali C Belinka predstavila ekološko čiste barve za les Virgo, ob enakem času bo imela ljubljanska Tobačna tovarna svoj magic show v zunanjem prostoru, kjer bo po štirinajsti turi tudi SAP predstavil Črnomelj in Belo krajino.

Prijetna vsakodnevna poživitev so modne revije v hali D z modeli za turizem, šport, rekreacijo, danes bodo ob 13.30 in 17. uri, ob 15. uri pa bo še ena z najmlajšimi manekenkami iz plesne šole, ki bodo v Jurčku predstavile Ilirijin »kismi«, utrjevalec za lase.

Marmor Hotavlje bo po petnajsti demonstriral uporabo naravnega kamna za kuhinje in kopalnice, Mercator pa v hali A/2 Zelenega Jurija z izdelavo pisanic oziroma pirhov. V zunanjem prostoru v gradu bo Planja predstavila zabaviščni park, podoben Disneyevemu, v italijanskem mestu Garda Land, Kompas pa za konec aprila že pripravlja oglede »v živo«. Paše za oči je znotraj in zunaj dvoran dovolj za vsakogar. Zlatorogove kozmetičarke in frizerke bodo v Jurčku obiskovalke brezplačno počesale in naličile, moški pa medtem lahko poskusijo dobro kapljico, ki je ne manjka; ali pa pridejo v halo A poskusit hrano, ki jo lahko tudi kupijo.

MARINA UČAKAR

Električna napeljava na enem mestu

V trgovini Elektro Max na Fužinah nižje cene električne napeljave – Tisto, česar nimajo, naročijo

LJUBLJANA, 27. marca – Nova trgovina z materialom za električno napeljavo Elektro Max na Marinkovem trgu na Fužinah ponuja kupcem posebno ugodnost in sicer, da lahko tam kupijo ves material za električno napeljavo na enem mestu. Lastnika Petra Romavha smo povprašali, zakaj se je odločil za tak način prodaje. Dejal je, da se je za tak način odločil predvsem zato, da bi kupcem prihranil nepotrebno tekanje od trgovine do trgovine in iskanje električne napeljave. Tisti, ki gradijo hišo ali jo prenavljajo, tako na enem mestu dobijo vse, kar potrebujejo. Tisto, česar ni v zalogi, kupec lahko dobi naslednji dan.

Peter Romavh je dejal, da so cene zaradi nižjih marž nižje kot drugje, v kratkem pa bodo prodajali tudi hidroforske posode, ogrevalnike vode, raztezne posode, rezervoarje za kurilno olje, opremo za uporabo sončne energije in pa uvožene črpalke za centralno kurjavo.

Z. M.

Na kratko

V Logatcu predstavitev dr. Gosarja

● LOGATEC, 27. marca – Slovenski krščanski demokrati v sodelovanju z logaškim Demosom vabijo v sredo, 28. marca, ob 20. uri vse Logatčane, ne glede na njihovo politično prepričanje, na predstavitev uglednega predvojnega politika in sociologa iz Dolnjega Logatca dr. Andreja Gosarja. Dr. Gosarja bo v Narodnem domu v Dolnjem Logatcu predstavil Tomaž Simšič.

L. A.

Okrogla miza o gospodarstvu na Vrhniki

● VRHNIKA, 27. marca – V sredo, 28. marca, bo ob 12. uri v prostorih sejne sobe Industrije usnja Vrhnika okrogla miza na temo Naše gospodarstvo sedaj in v prihodnje«. Okroglo mizo pripravlja občinski komite ZKS-Stranke demokratične prenove, gosta pa bosta Janez Kocijančič in Tomaž Kalin, prva kandidata ZKS-SDP za republiški družbenopolitični zbor iz volilne enote, v kateri je občina Vrhnika. Z. M.

Plesni venček na trnovski osnovni šoli

Za letošnjo prireditev je plesalce prijavilo 15 ljubljanskih osnovnih šol

LJUBLJANA, 27. marca – Na trnovski osnovni šoli na Karunovi 4 bo v četrtek, 29. marca, že tretji Plesni venček ljubljanskih šol. Letos se je za sodelovanje prijavilo že 15 šol. Prireditev se bo začela ob 16.30.

Že prejšnji dve prireditvi sta pokazali, da se je plesna dejavnost na ljubljanskih šolah že zelo razmahnila, pa tudi konkurenca je vsako leto večja. Letos bo prireditev s svojim nastopom popestril čarodej Miran Plohl, nastopila bo plesna skupina Make up, z rock'n'rollom in latinskoameriškimi plesi pa bosta nastopila plesna para iz Kazine. Na prireditev so povabili tudi ljubljanski studio For You, ki bo pripravil modno revijo dresov, trikojev in kostumov. Za glasbeno in scensko opremo bo poskrbel Miha Kralj, ki ga ljubitelji glasbe dobro poznajo, prireditev pa je kot vedno do zdaj organizirala plesalka (in tovarišica na trnovski osnovni šoli) Mojca Furlan.

K. M.

Tudi letos bodo počitnice najcenejše prek sindikata

V podjetjih za zdaj poznajo le cene za letošnje prvomajske praznike – Za apartma od 100 do 200 dinarjev na dan

LJUBLJANA, 27. marca – Bliža se prvi maj in s tem tudi poletna turistična sezona. Ljudje se bodo morali kmalu odločiti, kje in po kakšni ceni bodo dopustovali. Nekateri bodo počitnikovali prek agencij, drugi imajo svoje počitniške hišice in jih cene ne zanimajo, tretji pa imajo ugotnosti (vsaj glede cen) v organizacijah, kjer so zaposleni. Kakšna bo cena apartmajev in počitniških prikolic, pa je zanimalo tudi nas.

Pri Slovenijalesu imajo za zdaj samo ceno za prvomajske praznike. Ta znaša za apartma na Lošinju, ki ima tri do pet ležišč, od 120 do 175 dinarjev na dan. Če apartma najamejo štiri osebe, stane 150 dinarjev na dan.

Tudi v Iskri Commerce imajo prav tako samo cene za prvomajske praznike. Apartma za štiri osebe stane 135 dinarjev na dan. Delavci lahko plačajo tretjino cene ob prijavi, ostalo pa kasneje. V tej organizaciji imajo tudi počitniške prikolice, ki bodo postavljene v Istri, cena za najem pa znaša 115 dinarjev na dan.

Železniško gospodarstvo ima za zdaj cene v svojih počitniških zmogljivostih določene šele okvirno. Apartma za pet oseb bo stal od 150 do 200 dinarjev. Med organizacijami, ki smo jih poklicali, so najcenejši pri Združenih PTT organizacijah. Tam stane apartma za štiri do šest oseb 100 dinarjev na dan.

V tovarni Izolirka so cene za apartmaje v Atomskih Toplicah okrog 16 DEM, kar znaša približno 112 dinarjev.

Nobena med nakjučno izbranimi tovarnami ne more ponuditi prenočitev, cenejših od 100 dinarjev na dan. Pri organizacijah se trudijo, da bi bile cene čim nižje, toda del izkupička morajo nameniti tudi za amortizacijo. Da bi lahko primerjali, kako »drage« so sindikalne počitnice, smo se pozanimali še pri Kompasu. Tam so cene višje, saj stane šestdnevna najemina apartmaja 3500 dinarjev.

Delavci lahko le upajo, da se sezonske cene ne bodo bistveno povečale.

KARMEN BREGAR

PREJELI SMO

Pojasnilo o S. Droljcu, predsedniku IS Vič

Dne 3. marca letos je Marko Jakopec objavil v Delu pod naslovom **Odslej tudi Demos Ljubljana** izjavo podpisanega o Stanetu Droljcu. Le-ta da naj bi zagrešil nekaj najhujših zločinov nad okoljem v omenjeni občini. Novinar je mojo izjavo napisal korektno in je seveda ne zanikam. Zdi se mi prav, da se je na to izjavo odzvalo tudi več piscev, sam sem jo namerno oblikoval tako, da ne bi bila prezrta v javnosti.

Cenjenemu profesorju dr. Borisu Šketu, ki je bil izredno korekten predsednik komisije za ponovno presojo ekoloških vidikov urbanistične ureditve industrijske cone VP 1/2 Rudnik oziroma skladišča kemičnih snovi Polikem na Barju, seveda verjamem, da S. Droljc ni izvajal pritiskov na to komisijo. Tega nisem nikoli mislil niti rekel. Resnica pa je, da je S. Droljc ob vodenju sestanka na občini o Beli knjigi Polikema dne 5. junija 1989 izjavil neupravičene pomisleke o naši komisiji in izjavil, da se je le-ta premeteno zavarovala. Le kako nam more očitati kaj takšnega po njenem trdem delu, ki je trajalo skoraj sedem mesecev?

V svoji izjavi sem zares rekel, da je S. Droljca predlagala ZSMS-Liberalna stranka kot kandidata za predsednika izvršnega sveta mesta Ljubljane. To informacijo so mi ustno posredovali ljudje, ki so blizu virov informacij na občini Ljubljana Vič-Rudnik. Priznam pa, da je nisem preverjal, saj je S. Droljc 8. februarja letos sodeloval pri oddaji Radia Glas Ljubljane skupaj z gospo Viko Potočnik, za katero vemo, da jo podpira ZSMS-Liberalna stranka kot kandidatko za ljubljansko županjo. Po odgovoru Marka Goloba (Delo, 6. marca t. l.), da ZSMS-Liberalna stranka ni predlagala S. Droljca na omenjeno mesto, sem svojo informacijo z dne 3. marca preveril, vendar moram priznati, da ni točna in se za mojo netočno izjavo ZSMS-Liberalni stranki iskreno opravičujem.

Še vedno pa ostaja bistvo moje izjave, da je S. Droljc povzročil nekaj najhujših zločinov nad okoljem v občini Ljubljana Vič-Rudnik. Svojo trditev utemeljujem z naslednjimi dokazi:

Prah in huda kri o kamnolomu dolomita v Hrastenicah pri Polhovem Gradcu sta se polegla, ostali pa so arhivski podatki. Prva nasprotovanja proti velikanski razširitvi tega kamnoloma so domačini izrazili prav ob prihodu S. Droljca na mesto predsednika izvršnega sveta omenjene občine. Ne da bi se vživel v tehtne in utemeljene ugovore domačinov proti dvomljivemu ureditvenemu načrtu za ta kamnolom se je trdno zavzemal za realizacijo načrta. Le-ta je predvideval 26-letno izkoriščanje kamnoloma s skupnim izkopom 3,5 milijona kubičnih metrov dolomita. To bi bil grob poseg v naravo, ki bi izbrisal večji del hriba, povzročil presahnitev bližnjega izvira pitne vode za prebivalce Hrastenic, uničenja gozda in bistvene spremembe v naravni oblikovanosti pokrajine – da ne govorimo o motenju cestnega prometa, prahu, hrupa in tresenja tal ob miniranju, kar naj bi po načrtu trajalo 26 oziroma po mnenju S. Droljca 12 let. On je bil na sestanku krajanov gluh za vsa dokazovanja – in kako moremo to drugače imenovati kot zločin nad naravo!

Ob sporu med domačini in občino zaradi nameravane graditve ekološko dvomljivega zadrževalnika na Božni pri Polhovem Gradcu bi moral S. Droljc več storiti za svoje občane. Tega projekta pa ni zagovarjal s tako ihto kot mnoge druge – verjetno je bil le žrtev »višjih« sil pri izvedbi tega projekta.

Polikem je na Barju res dobil lokacijska dovoljenja za gradnjo skladišč za kemikalije, še preden je S. Droljc nastopil službo predsednika občinskega izvršnega sveta. Res pa je, da so se prebivalci v okolici tega gradbišča vztrajno bojevali z njim med gradnjo tega ekološko najbolj tveganega objekta v Ljubljani. In pa je izredno trdno zagovarjal poleg Polikemovega skladišča tudi gradnjo devetih galvan na Barju. Po njegovem vztrajanju je občinska skupščina Ljubljana Vič-Rudnik 23. decembra 1987 s preglasovanjem sprejela spremembo zazidalnega načrta za galvane in Polikem. Krajani dveh krajevnih skupnosti so nato iz protesta za osem mesecev razpustili vodstva krajevnih uprav. Krajanom bodo za vedno ostale v spominu jokajoče in obupane matere na sestanku 2. februarja 1988 na Galjevici, ki ga je zaradi Polikema vodil S. Droljc. Šele po glasnih protestih krajanov so sprejeli naš predlog o ustanovitvi komisije za ponovno presojo ekoloških vidikov urbanistične ureditve industrijske cone VP 1/2 Rudnik, kjer je Polikem gradil svoje skladišče kemikalij. Le-ta je 29. avgusta 1988 dokazala neprimernost lokacije na Barju in načrtov. Čeprav je bilo nesporno ugotovljeno, da bi ob morebitni hujši nesreči prišlo v skladišču kemikalij do sproščanja strupenih snovi, ki bi pomorile na tisoče ljudi v Ljubljani, S. Droljc še vedno razmišlja o nujnosti nadaljevanja trenutno ustavljene gradnje in ne o gradnji skladišča kemikalij zunaj naseljenih predelov. Ali morem takšno miselnost imenovati drugače kot zločin nad okoljem in ljudmi?

V polnem teku je izdelava strokovnih podlag za gradnjo naselja VS 1/5 Ilovica na Barju za 15.000 ljudi. Naselje na slabo nosilnih in potresno izredno nevarnih barjanskih tleh naj bi sestavljali štirietažni bloki. To naselje je predvideno v neposredni bližini Polikemovih skladišč kemikalij. Ali je to pametno, naj presodijo bralci in trezni urbanisti! S. Droljc pa je bil vseskozi med glavnimi zagovorniki te gradnje in si je izredno prizadeval za odvzem oziroma razlastitev zemlje. Na sestanku predstavnikov KS Galjevica in Barje ter LUZ so urbanisti med novim naseljem in Polikemovim skladiščem predlagali širši varovalni pas, S. Drolje pa je temu odločno nasprotoval, češ da to ni stvar urbanistov. To pa se mi ob morebitni nesreči v skladišču kemikalij ne zdi samo zločin nad okoljem, ampak tudi nad tisoči ljudi.

Moram pa priznati, da S. Droljcu ni bilo lahko odpravljati problemov, ki so se v zaostali občini Ljubljana Vič-Rudnik nakopičili skozi desetletja. Zagotovo je storil marsikaj pozitivnega. Ob njegovi kandidaturi v ljubljansko mestno upravo pa ne morem mimo dejstva, da se je premnogokrat spuščal v stvari, ki so bile ekološko nedodelane in sporne, vendar jih je hotel reševati na nedemokratičen in ljudem nepriljubljen način.

Če vidi S. Drolje v mojih izjavah predvolilni interes posameznika ali skupin, smem videti tudi jaz v njegovih zahtevah v izvršnem svetu občine Ljubljana Vič-Rudnik želje po moratoriju na vse načrtovane posege pri varovanju Barja. Nočem biti zloben, vendar moram tudi jaz pomisliti, da je to tudi njegova »modra« poteza pred volitvami. Kako srečni bi bili občani te občine, ko bi nam takšne predloge o okolju dal že na začetku svojega predsednikovanja in jih seveda tudi uresničil! Ob skupnem in strpnem reševanju ekoloških in drugih problemov na Barju ter drugod pa želimo imeti S. Droljca še dolga leta za predsednika izvršnega sveta naše občinske skupščine.

prof. dr. STANKO BUSER

PISMA BRALCEV

Mladi so naša naložba

Spremljam strankarske predvolilne predstavitve in vse ponujajo več ali manj podobne zadeve. Popravili bodo napake preteklosti in poskrbeli za boljši jutri.

Stranka ZK-SDP ima lep slogan: Znanje naših otrok je naša najboljša naložba v naš jutri.

Kako se to lepo sliši, vendar naši otroci so že danes tu z znanjem pač takšnim, kot smo jih dovolili, da ga dobijo, ko smo z njimi eksperimentirali vrsto let.

Kakšne možnosti imajo za preživetje danes? Žal imajo vsak dan manjše upanje za boljši jutri. Zaposlitvenih možnosti je vsak dan manj in gospodarska situacija je iz dneva v dan bolj črna. Vlada vleče poteze po eni strani prepočasi, po drugi pa hiti in ravno to ne more dati prave rešitve. Konkretno mislim na zakon o delovnih razmerjih in zakon o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti, ki sta pripravljena za sprejetje v republiški skupščini še ta mesec.

Predložena zakona ne odgovarjata na odprta vprašanja, predvsem zaposlovanja mladih, zato jih ne bi smeli sprejeti, dokler njihova vsebina ne bo omogočala reševanje teh problemov, prav tako pa je potrebno, da sta ta dva zakona skupaj v razpravi z zakonom o pokojninskem zavarovanju.

Kaj sedaj predložena zakona ponujata mladim diplomantom brez prakse?

Nič!

Kako in kje pridobiti pripravništvo? Ali je pripravništvo kot tako potrebno za vse poklice, se sprašujem, ko pomislim, kako so v določenih okoljih v zadnjih letih obravnavali pripravnike. Pomislimo še posebej na številne diplomante družboslovnih šol, ki smo jih po osnovni šoli dosledno usmerjali v šole v tako pomembnem razmerju 70:30, ne glede ali so bili štipendisti ali ne. Kaj bodo počeli ti mladi v času, ko so najbolj sposobni za uvajanje v delo? Čakali križem rok, izčrpavali že izčrpane družinske proračune, zapustili domovino in jo še bolj postarali ali se disciplinirali tako, da bodo iskali doma kakršnokoli možnost za delo in s tem ohranjali domača ognjišča?

Kaj ponujamo tem zagnancem? Nimajo lastnine, ne prihrankov. Le pamet, roke, voljo in željo ostati doma, preživeti in ustvariti razmere za zagotovitev eksistence.

Kako si lahko uredi status? Prijavi svojo dejavnost na socialnem zavarovanju in tam dobi klofuto, ki je v obliki zahtevka, da je najnižja zavarovalna osnova za januar 1990 za neto odmero pravic 2.316,80 din, bruto za obračun prispevkov 4.141,10 din, kar pomeni da mora plačati za zavarovanje 1.772,00 din, za februar pa 2.106,50 in za marec najverjetneje 2.500,00. Vse to pri strogem kursu zvezne vlade, da so neto osebni dohodki zamrznjeni in ob ugotavljanju sindikatov, da se z minimalno plačo ne da preživeti.

Upravičeno se torej mlad človek začne spraševati o tem, da ga domovina ne ljubi, temveč o njem ne želi niti govoriti. Kaj si misli o starših in vseh tistih, ki so oblikovali takšno domovino? In mi, starši, kako naj si operemo obraz, kako bomo otrokom pomagali ohranjati pogum in odganjati črne misli?

Ali lahko zavestno ponavljamo, kako so nam in naši družbi otroci največje bogastvo?

Sprašujem vodstva strank, kaj o tem mislijo in kaj bodo storili? Koliko mladih se vam bo pridružilo glede na vaš program? Ali se iz njega vidi njihov danes, ki je zanje veliko pomembnejši, kot se nam zdi, ko v zadnjem času vse preveč govorimo o našem predvčerajšnjem.

Prosim v imenu mladih vse: vzemimo si čas in pripravimo našo zakonodajo tako, da bo spodbujala ustvarjalnost in dajala vsem ustrezno varnost.

VLADO SEVER,
Plevančeva 15
Ljubljana

Obmejni pas po hunsko

Protesti zoper predlog razširitve obmejnega pasu v podkrepitev pogosto navajajo ureditev nadzora meja v sodobnih zahodnih, včasih tudi v vzhodnih državah, npr. še nedavno obstoječi »preorani in pobranani pas« na madžarskih mejah.

Koristno bi bilo pogledati tudi malo dlje nazaj v zgodovino, in to prav zgodovino našega, jugoslovanskega ozemlja. Bojim se, da je niti ustrezni strokovnjaki, ki so predlagali 1000-metrski pas, dovolj dobro ne poznajo.

Med mirovnimi pogoji, ki jih je leta 443 nam dobro znani hunski vladar Atila naložil bizantinskemu cesarju Teodoziju II., je bil tudi obmejni pas, širok pet dni hoda, neposeljen, neobdelan, pust. Od Sirgidunuma (današnji Beograd) je npr. ta pas segal v globino bizantinskega ozemlja do Naissosa (Niša). »Pet dni hoda« široko ozemlje je, po takratnih normah, lahko prečkal le jezdec, pešec pa take poti po nenaseljenem svetu brez hrane ni zmogel.

Bistvo tega obmejnega pasu je bilo onemogočanje hunskih prebegov v Bizanc (kamor so se ilegalno podajali vdinjat Bizantincem v vojaško službo), predvsem pa naj bi onemogočal pobege sužnjem, ki so jih Huni nalovili po bizantinskem ozemlju.

Kaj nam lahko pove ta zgled iz zgodovine – če si izberemo za zgled eno izmed vojaško najbolje organiziranih starih ljudstev, saj se Atile civilizirani svet še vedno spominja kot »šibe božje«: 1000-metrski pas je odločno preozek! Seveda, če nas ne moti, da si za vzor izberemo prav Hune.

ANDREJ KRANJC,
Džemala Bijedića 6,
Postojna

Smole in Smolle

Mitingaši na jugu so še do nedavnega vpili proti Smoletu. Bojim se, da se bo nekaj podobnega slišalo tudi v slovenski deželi, vendar ne zaradi Jožeta Smoleta, predsednika socialistične zveze, ampak zaradi poslanca avstrijskega parlamenta Karla Smolleja. Taka misel me spreletava, ko berem v Delu, da bo ta koroški Slovenec sodeloval v predvolilni kampanji na strani Demosa in govoril v Novem mestu, Domžalah, Ljubljani in Krškem. Ne glede na prakso v drugih deželah (če takšna sploh je), se mi zdi ta poteza neprimerna. Demos ima svoj program in naj ga razlaga s svojimi aktivisti, saj niso tako šibki in vprašanje je, ali je tak gost primeren ob predvolilni kampanji. Karel Smolle je edini koroški Slovenec, ki je član avstrijskega zveznega parlamenta, vendar v predvolilni kampanji ni primerno igrati na to karto. Žal vemo, da se prav v tej funkciji ni najbolje izkazal ob sprejemanju zakona v avstrijskem parlamentu o slovenskem šolstvu na Koroškem in na presenečenje mnogih glasoval za zakon, ki je prinesel negativno rešitev za koroške Slovence. Tudi zbiranje denarnih prispevkov za Demos na avstrijskem Koroškem lahko ustvari v javnosti občutek, da si nekdo nabira točke s tujo pomočjo.

IVAN ŠKERBEC
Bratovševa ploščad 8,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Razmišljanje o Evropi zdaj

Slogan »Evropa zdaj« se ne razlikuje kaj dosti od slogana »Evropa 1992«. Oba sta mi zelo všeč in kar nekaj časa sem verjel obema, dokler ni po mnogih letih naneslo – mislim, da je tega 12 let – da sem se ponovno vozil po starih relacijah Celovec–Salzburg–Dunaj–Šentilj, ki sem jih nekoč poznal kot svoj žep. Prav dobro se spominjam ozke in vijugaste ceste čez prelaz Katschberg, posebno pa še 50 km od Dunaja prek prelaza Weixel pa vse do Gradca in od tu do meje na Šentilju. Posebno me je bilo strah v zimskem času prek prelaza Katschberg, da me ne bi ujel sneg. Tokrat se na 1.070 km dolgi poti ni zgodilo nič takega. Vse od Celova naprej vse dvopasovne avtoceste z več kilometrov dolgimi predori. V teh 12 letih je tem 7 ali 8 milijonom Avstrijcem v tem trikotniku uspelo zgraditi okoli 250 km dvopasovnic, da o vseh drugih povezavah zahodnoavstrijskega ozemlja sploh ne govorimo. Ko po taki vožnji prideš domov in ko gledaš na televiziji dobesedno razdejano cesto proti Lendavi, ki se je od nekdanjega asfalta spremenila v najbolj nenavaden in grob makadam, ti pride, da bi klel ali pa se razjokal. Pri vsem tem pa si upamo po enopasovni »avtocesti« Maribor–Arja vas pobirati cestnino, obenem pa si razni gospodje še upajo obljubljati avtocesto Celje–Ljubljana šele leta 2000. Ali teh ljudi res ni nič sram? Kje je vendar ves ta denar, ki smo ga hlapčevsko plačevali celih 45 let? Navsezadnje se je vendar treba vprašati, ali je karavanški predor res bil tako nujen, če še Avstrijci trdijo, da smo ga začeli graditi veliko prezgodaj. Tovarišem generalom bi bilo treba najprej dopovedati, da naj pustijo helikopter in supersonik pri miru in če že plačujemo te 3 odstotke davka za armado (le kje na svetu je še takšna država?), bi bilo veliko bolje, če bi jih namenili supersoničnim cestam. Od teh 3 odstotkov dodatnega davka Slovenija tako ne bo imela nič, ker bo šlo zopet za razporeditev sredstev v namenski proizvodnji. Helikopter naj bi gradilo neko beograjsko podjetje, supersonik pa bi delali v srbskih podjetjih in na ta način reševali srbsko zavoženo gospodarstvo. Če bi se poskušali sprenevedati in trditi, da je to potrebno zaradi španskih jezdecev na Koroškem, potem vam povem, da sem popolnoma enake španske jezdece videl 20 km pred Dunajem, vendar iz zahodne in ne južne strani.

Ko prestopaš mejo, ugotavljaš, da so obmejne trgovine polne naših kupcev in tudi sam se prištevam mednje.

Eden od osnovnih postulatov Markovićevega programa je svoboden pretok blaga in konkurenca. Kako je s pretokom blaga na jug, vemo, toda konkurenci za zdaj bolj slabe kaže, saj drugače trgovine onstran meje ne bi bile tako polne. Zasebna pobuda pri nas še dolgo ne bo imela veljave, saj mora najprej imeti lasten denar in pa prodajni prostor, torej vse, kar so razna monopolna podjetja dobila brezplačno, še posebej pa v časih nasilnega združevanja podjetij. Še najboljše poznam celjske razmere, tudi drugje ni nič drugače. Kamorkoli se ozreš po trgovinah, te skoraj vsepovsod spremlja rdeča štirioglata kocka z odbitimi ogli (zaščitni znak Merxa). Podjetja, ki se v preteklosti niso hotela združevati, so bila največkrat obglavljena za direktorje. Največkrat so trdili, da gre za zmanjšanje osebja, vendar se to niti v enem primeru ni zgodilo. Nasprotno, vedno več je bilo zaposlenih, vrhu vsega pa so nastale zbirokratizirane skupne službe. Tako zdaj takšni monopolisti delajo vse od zobotrebcev do kruha. Polastili so se kmetijskih zadrug, gredo se nekakšne kooperacijske odnose. Če bi jim kdo v preteklosti ponudil rudnik, bi še premog kopali, ker se tako spoznajo na vse.

Takšni sistemi so zgrajeni na hierarhični lestvici, vsi morajo vse kupovati v lastnem podjetju, v lastnih skladiščih in tako konkurence ni, sicer pa jo poskušajo zatirati z vsemi mogočimi sredstvi. Medtem ko zasebnik z lučjo išče prodajne prostore, se Merx šopiri v napol praznih prostorih. Tipičen primer je slaščičarna Mignon, ki nikoli ni do četrtine zasedena in tako ostali prostori zijajo prazni. V Ljubljanski ulici je podobno z lokalom Lučka, ki je običajno popolnoma prazen, odprt samo do 15. ure, ob sobotah pa zaprt.

Zato menim, da bi takšne Merxe in ostale, ki so se na silo morali združevati, sedaj bilo treba tudi na silo razdružiti, lokale – posebno če so prazni, kot omenjena dva – pa odvzeti, saj po besedah enega od odgovornih na Stanovanjskem podjetju čaka na poslovne prostore kar 200 interesentov.

Takšni Merxi, kot so sedaj, in njim podobni, nam niso prav nič potrebni. *JOŽE ŽLEBNIK,*
Cesta na Vrhe 51, Celje

Seleševa četrta

MIAMI – Na najnovejši računalniški lestvici Mednarodnega združenja poklicnih teniških igralk se je Jugoslovanka Monika Seleš povzpela na 4. mesto – za Steffi Graf, Navratilovo in Sabatinijevo. V letošnjem zaporedju za grand prix je Seleševa peta (vodi Graf), po zaslužku pa četrta s 140.400 dolarji turnirskih nagrad (vodi Navratilova z 270.750). Med moškimi je na svetovni lestvici prvi Lendl, drugi pa zdaj Šved Edberg pred Beckerjem (ZRN).

Najmlajši za naslove v bazenu

KRANJ – V zimskem bazenu je bilo republiško prvenstvo v plavanju za mlajše pionirje v posamični in moštveni konkurenci, hkrati pa tudi prvenstvo osnovnih šol Slovenije. Udeležba je bila številčna, saj je nastopilo skoraj 200 pionirk in pionirjev iz 14 klubov oz. 35 šol. Po pričakovanju je zmagal domači Triglav pred Mariborčani in Trboveljčani. V posameznih disciplinah so bili najboljši.

I. del – pionirji: 50 m kravl: Pahernik (JBM) 31,13, 200 m prsno: 1. Čepelnik (FR) 3:03,60, 200 m hrbtno: Pahernik (JBM) 2:44,92 4 × 50 m mešano: 1. Jeklo Branik 2:25,79: pionirke; 50 m kravl: 1. Verhovčak (JBM) 32,74, 200 m prsno: Draganič (JN) 3:10,83, 200 m hrbtno: 1. Jordan (RRT) 3:01,95, 4 × 50 m mešano: 1. Jeklo Branik 2:43,18;

II. del: pionirji – 50 m prsno: 1. Čepelnik (FR) 39,34, 100 m hrbtno: Pahernik (JBM) 1:15,36, 4 × 50 m kravl: Triglav 2:11,50; pionirke: 50 m prsno: Draganič (JBM) 40.23, 100 m hrbtno: Jordan (RRT) 1:25,70, 100 m mešano: Dragaič 1:23,15, 4 × 50 m kravl: 1. Jeklo Branik 2a23,35;

III. del: pionirji – 50 m hrbtno: Medvešek (JBM) 36,79, 100 m delfin: Pahernik (JBM) 1:16,83, 400 m kravl: Pahernik 5:09,38 4 × 50 m prsno: Triglav 2:49,39, pionirke: 50 m hrbtno: Jordan 39,87, 100 m delfin: Jordan 1:23,38, 400 m kravl: Vrhovčak 5:34,36, 4 × 50 m prsno: Triglav 2:48,05:

IV. del – pionirji: 50 m delfin: Raspotnik (RRT) 34,92, 100 m kravl: Pahernik 1:07,83, 100 m prsno: Čapelnik 1:26,60, 200 m mešano: Pahernik 2:44,82, 4 × 50 m delfin: Fužinar 2:27,11; pionirke: 50 m delfin: Jordan 38,04, 100 m kravl: Vrhovčak 1:13,58, 100 m prsno: Draganič 1:30.18, 200 m mešano: Jordan 2:57,19, 4 × 50 m delfin: Jeklo branik 2:45,09.

Ekipno: 1. Triglav 1352, 2. Jeklo Branik 1049, 3. Rudis Rudar (Trb) 525, 4. Ilirija 404, 5. Ljubljana 345, 6. Fužinar 301. Osnovne šole: 1. Bratstvo in enotnost (Kranj) 372, 2. France Prešeren (Kranj) 283, 3. Prežihov Voranc (Maribor) 217, 4. Simon Jenko (Kranj) 193,5, 5. Prežihov Voranc (Ravne na Kor.) 191 itd.

JOŽE JAVORNIK

ROKOMET

Ljubljančanke proti Spartaku?

BASEL – Na sedežu Mednarodne rokometne zveze so izžrebali polfinalne pare evropskih pokalov. Ekipa ljubljanske Belinke Olimpije bo v ženskem pokalu IHF irala proti Spartaku iz Kijeva, kolikor bo seveda uspešno končala povratni četrtfinalni dvoboj z romunsko ekipo Muresul, ki so ga odložili, potem ko se je prva tekma končala neodločeno.

Naši hokejisti igrajo drevi s hitrimi Južnimi Korejci

Danes v Budimpešti začetek SP skupine C – Igra 9 reprezentanc – Prva favorita sta Madžarska in Danska

BUDIMPEŠTA – S tekmo med Kitajsko in Bolgarijo se danes začenja letošnje SP skupine C, ki bo trajalo do 8. aprila. Tokrat na SP sodeluje 9 reprezentanc, ob Kitajski in Bolgariji še Belgija, Danska, Jugoslavija, Južna Koreja, DLR Koreja, Romunija in kot gostitelj Madžarska. Jugoslovani igrajo drevi z Južno Korejo.

Favorita za prvo mesto, ki edino vodi v skupino B, sta Madžarska in Danska, ki je lani izpadla iz skupine B. Na tihem pa z napredovanjem računajo tudi Romuni, Kitajci, Bolgari in Jugoslovani, ki pa so tokrat precej šibkejši kot na minulih dveh SP skupine C v Kobenhavnu in Sydneyu, ko je modrim obakrat za las spodletel povratek v svetovno drugoligaško konkurenco.

- **Jugoslavija in Južna Koreja sta se doslej na SP skupine C pomerili trikrat. Vse tri tekme so prepričljivo dobili naši hokejisti. Podrobnejši izidi: leta 1979 – Barcelona: 18:0, leta 1982 – Jaca: 22:2, leta 1989: Sydney: 11:1.**
- **Današnji spored: Kitajska – Bolgarija (11.30), Madžarska : Belgija (16.30), Jugoslavija – Južna Koreja (19.30).**

Konkurenca bo tokrat zelo izenačena. Tudi Korejci in Belgijci so v zadnjem obdobju napredovali, zato jih ne gre podcenjevati.

Glavno breme bodo tokrat v naši reprezentanci nosili jeseniški hokejisti, priložnost za uveljavitev pa bodo dobili tudi beograjski in mlajši zagrebški igralci.

Trener **Anatolij Kostrjukov** pravi: »Premalo poznamo moč tekmecev, da bi lahko napovedali kaj bolj natančnega. Madžari in Danci so bržčas najbolje pripravljeni. Tudi mi nismo brez možnosti. Naši hokejisti so kar dobri, žal pa smo odigrali premalo tekem, zato peterke še niso povsem uigrane. Od vseh hokejistov bom zahteval disciplino v igri.

Kdor ne bo igral tako, kot se bomo dogovorili, bo sedel na klopi. Nobenega popuščanja ne bo! Le z borbeno in kolektivno igro lahko iztržimo ugodne izide. Drevišnja tekma s hitrimi hokejisti iz J. Koreje bo odgovorila že na marsikakšno vprašanje, petkov dvoboj z Romunijo pa naj bi odkril naše prave možnosti.«

BOJAN KAVČIČ

Poraz naših mladincev s Francozi

ORTISEI – V svojem petem nastopu na mladinskem EP je naša hokejska reprezentanca (do 18 let) drugič izgubila. Premagali so jo Francozi s 6:1 (3:0, 2:1, 1:0). Edini gol za naše je v 23. minuti dosegel Pretnar. Francozi so bili tokrat precej boljše moštvo in so zasluženo zmagali. Našim se je poznala utrujenost, zmanjkalo pa jim je tudi motivacije, saj so si četrto mesto skorajda že zagotovili. Zaradi nediscipline sta bila iz ekipe izključena Kapčič in Ruman, Varl in Praznik pa zaradi poškodbe do konca prvenstva ne bosta več igrala. Naslednjo tekmo igrajo naši v četrtek z Romuni.

NEBOJŠA STOJAKOVIĆ

Remi z Japonsko

BAD TÖLZ – V uvodnih tekmah svetovnega mladinskega prvenstva v hokeju skupine B sta se Jugoslavija in Japonska razšli z neodločenim izidom 7:7 (2:3, 2:2, 3:2), Romunija pa je premagala Francijo s 5:4 (1:1, 2:1, 2:2).

Romunija : Jugoslavija 9:4 (4:0, 3:1, 2:3)

BAD TÖLZ – V nadaljevanju SP mladih do 20 let je Romunija premagala Jugoslavijo, ki je igrala zelo slabo, nerazpoložena pa sta bila tudi vratarja.

Strelci za Jugoslavijo so bili Kontrec, Brodnik, Kuničič in Stojić.

DRUGI REZULTATI – ZRN : Danska 4:1, Francija : Švica 6:4, Japonska : Avstrija 8:2.

Zahtevna cilja Toma Česna

LJUBLJANA – Naš znani alpinist Tomo Česen odhaja danes s članoma odprave, zdravnikom Jankom Kokaljem iz Kranjske Gore in snemalcem Tomažem Ravniharjem iz Tržiča, na pot v Himalajo. Česen si je zastavil zahtevna cilja: solo vzpon po južni steni Lotseja (8516 m) in zahodni steni Anapurne (8091 m) v alpskem stilu. Na tiskovni konferenci pred odhodom je Česen menil, da bo zmogel steno Lotseja v štirih dneh s sestopom vred, utegne pa se zgoditi, da bo moral pod steno čakati na ugodno vreme. Po njegovem ga čaka ključni del stene 8300 m visoko pod vrhom Lotseja, kjer je zahteven skalni predel. Če bo uspešno opravil s steno Lotseja, se bo lotil še stene Anapurne, če bo seveda še dovolj fizično in psihično sposoben za novo dejanje. Predsednik komisije za odprave v tuja gorstva Tone Škarja meni, da ima Česen precejšnje možnosti za uspeh, precejšnje pa tudi za neuspeh. Toma Česna in oba člana odprave bodo prijatelji alpinizma pozdravili pred odhodom danes ob 15. uri pred PZS, odkoder se bo odprava odpeljala na zagrebško letališče. Na sliki z leve: Tomo Česen in Tomaž Ravnihar. (Foto: Janez Zrnec)

PLANINE IN LJUDJE

Občna zbora

DPD Koper vabi svoje člane in vse ljubitelje planin na 33. občni zbor, ki bo 30. t. m. ob 18. uri v dvorani Doma učencev v Kopru.

Občni zbor PD Ljubljana – Matica bo 28. t. m. ob 17. uri v prostorih Zveze sindikatov Slovenije na Dalmatinovi 4.

Predavanje

Fotoklub PZS vabi ljubitelje popotovanj in eksotične narave na predavanje Nikolaja Pečenka, ki bo z diapozitivi predstavil popotovanje po Indoneziji. Predavanje bo 28. t. m. ob 20. uri v knjižnici PZS, Dvoržakova 9, Ljubljana.

Sviščaki zaprti

PD Snežnik je zaradi vzdrževalnih del začasno zaprlo Planinski dom na Sviščakih. Računajo, da bodo dom spet odprli 1. maja letos.

V Tamar

PD Kranj organizira planinski izlet v eno naših najlepših gorskih dolin – Tamar s pohodom na Kotovo sedlo. Izlet bodo izkoristili lahko tako planinci kot tudi turni smučarji in tisti, ki se bodo smo sprehajali po Tamarju. Prijave za izlet sprejemajo v pisarni PD Kranj, Koroška cesta 27, tel. (064) 22-823 do srede 4. aprila. Odhod bo v nedeljo, 8. aprila ob 6. uri izpred hotela Creina v Kranju.

Ankogel ali Flattach

Eden izmed obeh vrhov (odvisno od snežnih razmer) bo cilj planinskega in smučarskega izleta v Avstrijo, ki ga 7. aprila pripravlja komisija za mednarodno sodelovanje PZS. Prijave z vplačili sprejemajo v pisarni PZS, odhod osebnega avtobusa pa bo ob 5. uri izpred PZS. KMS PZS obvešča tudi vse prijavljence za popotovanja, da bo sestanek kandidatov 2. aprila ob 7. uri v knjižnici PZS, Dvoržakova 9, Ljubljana.

Mljet–Dubrovnik

PD Zlatarne Celje ima še nekaj prostih mest v tretjem avtobusu za prvomajsko letovanje na Mljetu od 26. aprila do 2. maja. Cena izleta je 1350 din za odrasle. Rok prijav je do zasedbe vseh mest v avtobusu, tel. 063/31-711 (Roman Turk ali tajnica PD Janja Tajnšek).

Kornati

PD PTT pripravlja v času od 22. do 30. junija planinsko letovanje na Kornatih v Božavi s tremi izleti z ladjico Maknare in možnimi turami v okolico Božave. Prijave sprejemajo v pisani PD PTT Ljubljana, Trg OF 16/I, tel. 316-531, do 10. aprila.

Tičarjev dom odprt

Člani PD Jesenice so se zaradi lepega vremena odločili, da vsak konec tedna odprejo Tičarjev dom na Vršiču, ki je priljubljena točka planincev. Dom je zasilno oskrbovan, imajo nekaj težav z vodo, zato obiskovalce prosijo za razumevanje. Dom je ob koncu tedna odprt, če je vreme lepo, na Vršiču pa je v tem času tudi nekaj možnosti za smučanje. Jeseniški planinci opozarjajo obiskovalce na previdno hojo in smučanje na območju Vršiča.

JANKO RABIČ

Naši nogometaši danes s Poljaki

Jugoslovanska reprezentanca začenja z uigravanjem za SP v Italiji – Mladi za EP z Bolgari

LJUBLJANA – Jugoslovanska nogometna reprezentanca začenja z uigravanjem za SP v Italiji, danes pa bo njen prvi nasprotnik Poljska v Lodzu. S Poljaki modri niso igrali že od SP leta 1974, v seštevku pa imajo kar ugodno bilanco: 18 tekem, 9 zmag, 3 remiji in 6 porazov ob razliki golov 46:39.

Poljski nogomet je globoko v zatonu, nekdanji nogometni velesili se ni uspelo uvrstiti na SP v Italiji (ob Švedski in Angliji je bilo to pretežko), na evropski lestvici za leto 1989 pa je Poljska z Avstrijo delila 17. mesto. Poljaki imajo tudi danes vrsto kar uglednih igralcev (Dziekanowski, Furtok, Buncol, Kaczmarek, Ziober, Tarasiewicz), toda selektor Andrzej Strejlan ima vsakokrat posebej velike težave, da po Evropi zbere igralce.

Poljaki igrajo brezkompromisno in na velikem prostoru, zato bodo za modre kar pravi sparing partner. Angleži in Švedi so jih zlomili s kolektivno igro, to pa je lahko recept tudi za Osimovo četo, ki skoraj ne more računati na uspeh z individualizmom, saj so poljski igralci pravi atleti.

Jugoslovanska reprezentanca tudi tokrat ne bo popolna, manjkal bo Srečko Katanec, ki še naprej odlično igra v dresu Sampdorije, a še čuti posledice poškodbe. Osim je tako na Poljsko popeljal le 14 igralcev, naknadno je vključil vratarja Omerovića, med potniki pa je tudi debitant Kanatlarovski. Vsi drugi – **Ivković, Spasić, Stanojković, Baljić, Jozić, Hadžibegić, Vulić, D. Brnović, Sušić, Zl. Vujović, Stojković in Pančev** – so v glavnem preverjeni, če ne bo prehudih spodrsljajev (Stanojković, Pančev), pa bodo vsi tudi potniki za Italijo. Verjetna postava: **Ivković, Spasić, Hadžibegić, Jozić, Baljić, Kanatlarovski (Vulić), D. Brnović, Stojković, Sušić, Pančev, Zl. Vujović.**

Mlada reprezentanca (do 21 let) pa bo danes v Sofiji igrala povratno četrtfinalno tekmo za EP z Bolgarijo. Naši upi so tekmo v Zagrebu dobili z 2:0, toda Čabrinovićevi fantje bodo tokrat brez Bobana, Lukića in Štimca, med novinci pa bo tudi Olimpijin veliki up Džoni Novak. V našem taboru so optimisti pa čeprav bodo Bolgari v povratni tekmi igrali v močnejši zasedbi. Verjetna postava: Leković (Žitnjak), Brnović, Jarni, Panadić, Petrić, Babunski, Mijatović, Mihajlović, Šuker, Prosinečki, Bokšić.

ŠE POŠKODOVAN – Srečko Katanec.

Škotska : Jugoslavija 0:0

MOTHERWELL – V prijateljski nogometni tekmi sta se tekmi B reprezentanci Škotske in Jugoslavije razšli brez zadetka. Tekmi je prisostvovalo 8.200 gledalcev.

ŠPORTNA NAPOVED

Pari SNL in OČL

LJUBLJANA – V 13. kolu Športne napovedi z 10 pari so na stavnem listku tekme SNL in obeh OČL, vendar tokrat brez derbija. Kljub temu bo razplet zanimiv, pri izpolnjevanju in napovedi pa vam ta teden pomaga naš mladi reprezentant v smučarskih skokih Franci Petek.

Elan – Vozila	1
Steklar – Rudar (T)	1 0
Elkroj – Rudar (V)	1 0 2
Stol Virtus – Medvode	1
Partizan Hmezad – Teol Slovan	0 2
Izola Pohorje	1
Domžale – Mura	1
Naklo – Svoboda (Lj)	j0 2
Era Šmartno – I. Kladivar	1 0 2
Drava – Kovinar	1 0

S. V.

ŠAH

Mohr in Ferčec mednarodna mojstra

MARIBOR – Zmagovalca mednarodnega šahovskega turnirja ŠK Polskava sta po pričakovanju sovjetska šahista Miron Šer in Naman Zilberman. Šer je vodil večji del turnirja in z igro potrdil visoki rating, medtem ko je imel Zilberman nekaj srečnih trenutkov. Za slovenske šahiste se je turnir končal dokaj uspešno. Mariborčan Georg Mohr je po nekoliko slabšem začetku igral v finišu izredno in izpolnil še tretji bal za naslov mednarodnega mojstra, kar je uspelo tudi Ferčecu iz Pulja. Mariborski šah je tako dobil v Mohru po 26 letih novega mednarodnega mojstra. Pred tem je to uspelo Vojku Musilu na prvem velemojstrskem turnirju v Mariboru. S preudarno igro sta se izkazala še člana ŠK Polskava Matjaž Pirš in Suad Osmanbegović, saj sta krepko presegla normo za mojstra FIDE. Omeniti velja tudi igro mladincev Simića, ki si je priboril prve rating točke, in Veličkovića.

Rezultati, 14. kolo: Frank – Mohr 0:1, Zilberman – Waller 1:0, Kocman – Sydor 0:1, Osmanbegović – Veličković 1:0, Kislov – Kober remi, Ferčec – Majerič remi. Šer – Simič remi, Ilijin – Pirš remi; 15. kolo: Mohr – Veličković 1:0, Osmanbegović – Sydor remi, Šer – Majerič remi, Ferčec – Kober remi, Kocman – Waller 0:1.

Končni vrstni red: Šer in Zilberman po 10,5 točke, Mohr in Ferčec po 10, Kislov 9, Sydor 8,5, Ilijin, Pirš in Osmanbegović po 8, Kober 7, Veličković, Simič in Majerič po 6,5, Frank 5,5, Waller 4 in Kocman 1,5.

I. M.

Bašagičeva remizirala

PULJ – V sedmem kolu ženskega conskega turnirja so bili rezultati naslednji: Maksimović – Kondu 1:0, Bojković – Onej remi, Marković – Bašagić remi, Mičić – Nikolin remi, Petrarki – Bocari 0:1. V tem kolu je bila prosta Maropulu. Odigrana pa je bila tudi prekinjena partija iz 6. kola: Kondu – Bojković remi.

Vrstni red po sedmih kolih: Bocari 5, Bašagić 5 (+), Bojković 4,5 (+), Maksimović in Maropolu 4, Marković 3, Nikolin 3 (+), Kondu in Mičić 2,5, Petrarki 1 (+), Onej 0,5.

OD TOD IN TAM

Jedinstvo Aida : Iskra Delta Ježica 66:59 (31:23)

TUZLA – Dvorana Mejdan, gledalcev 5000, sodnika Tošović, Jovanović (oba Bg.)

Jedinstvo Aida: Savić 4, Lakič 6, Jevtič 2, Arađenović 15, Mujanović 27, Dragičević 2, Hot 10.

Iskra Delta Ježica: Alič 15, Zupan 2, Felc 12, Pocrnjić 5, Dornik 6, Topalović 2, Malacko 18.

Košarkarice Iskra Delta Ježice so izgubile drugo polfinalno tekmo končnice v boju za naslov državnih prvakinj.

V drugi tekmi je Crvena zvezda premagala Elemes z 80:74 (47:42).

J. Z.

Konec serije Detroita

NEW YORK – Dallas Mavericks so na svojem igrišču prekinili serijo 25 zaporednih zmag uradnih svetovnih profesionalnih košarkarskih prvakov Detroit Pistons. V razburljivem zaključku je osem sekund pred koncem Herb Williams izmaknil žogo najboljšemu igralcu Detroita Isiahu Thomasu in jo potisnil Dereku Harperju, ki je dosegel zmagoviti koš – 98:96. Še bolj boleč poraz pa je na svojem igrišču doživelo moštvo, v katerem igra Dražen Petrović, Portland Trail Blazers. Premagal jih je novinec v ligi NBA Minnesota Timberwolves s 110:105, kar je prva zmaga tega moštva v gosteh od 2. decembra lani.

Drugi rezultati: Miami : Milwaukee 105:102, LA Lakers : Seattle 116:94, Charlotte : New Jersey 97:83, Atlanta : Denver 113:92, Cleveland : Sacramento 116 : 95, Chicago : Phoenix 121:92, Houston : San Antonio 113:95.

Slaloma na Soriški planini?

LJUBLJANA – Ker je na ledeniku nad Flattachom zapadlo več kot meter snega, slovenski smučarski klubi ne bodo mogli izvesti načrtovanih tekem v superveleslalomu, veleslalomu in slalomu. Dva slaloma bo morda možno izvesti konec tedna na Soriški planini, kjer je tudi zapadlo nekaj snega, druge tekme pa bodo skušali klubi prirediti prihodnji teden.

Svetovni prvaki gostje Black and Deckerja

LJUBLJANA – Vrhunski tekmovalci KKK Ljubljana so bili včeraj na Gospodarskem razstavišču gostje podjetja Black and Decker iz Grosupljega, ki razstavlja na sejmu Alpe–Adrija Glavni direktor Peter Tevž je pozdravil svetovna prvaka v spustu Masleta in Grobišo, svetovnega prvaka Jelenca in uspešna tekmovalca tega kluba Javornika in Žitnika ter predsednika Igorja Slapnika. Direktor je poudaril, da so uspešni športniki deležni premalo pomoči. To nedvomno velja še zlasti za kajakaše in kanuiste na divjih vodah, saj je znano, da so lani komaj zmogli stroške za pot na svetovno prvenstvo v Frostburg, s katerega so se vrnili kot ena najuspešnejših reprezentanc.

J. D.

Vodi Ingrad Kladivar

LJUBLJANA – Slovenska mladinska nogometna liga – 14. kolo: Rudar (TV) : Mura 0:1, Kovinar : Olimpija 2:1, Slovan : Izola 0:0, Svoboda : Britof 3:2, Koper : Sava 5:0, Ilirija : Dravinja 3:0, Ljubljana : Aluminij 4:1; vrtni red: Koper 24, Olimija, Ilirija po 19, Mura 17; OMNL-zahod – 12. kolo: Vozila : Tabor Jadran 5:0, Litija : Medvode 0:4, Rudar (Tr) : Jadran 2:0, Triglav : Primorje 0:1, Stol Virtus : Slavija Papir 1:1, Solinar Piran : Svoboda (K) 0:0; vrstni red: Jadran 19, Primorje 18, Slavija Papir 16, Rudar (Tr) 15; OMNL-vzhod – 12. kolo: Pohorje : Nafta 1:0, Maribor Branik : Steklar 3:0, Pekre : Drava 3:1, Ingrad Kladivar : Pragersko 5:1, Železničar : Era Šmartno 6:0, prost Impol Osankarica; **vrstni red:** Ingrad Kladivar 20, Železničar 19, Maribor Branik 14.

ANDREJ ZALAR

Jahači–študenti v Francijo

LJUBLJANA – Slovenski študentje–jahači Irena Drobnič, Leda Selan, Mojca Trontelj in rezerva Gregor Belič se bodo udeležili mednarodnega študentskega tekmovanja, ki bo od 29. t. m. do 1. aprila v Bourgen-Bresseju pri Lyonu v Franciji.

Po uspešnem nastopu jugoslovanske ekipe študentov-jahačev na prvem svetovnem študentskem prvenstvu v Saumurju leta 1988 (6. mesto Irene Drobnič v dresuri) je naša ekipa dobila še mnoga vabila na razna mednarodna tekmovanja, katerih se zaradi finančnih težav ni mogla udeležiti. Tokrat pa so po zaslugi vodje ekipe Igorja Vukoviča sponzorji Jugotekstil, SCT Ljubljana (Titova 39), Smelt, Black & Decker in Emona Commerce omogočili odhod in udeležbo na to zanimivo tekmovanje. Tekmovalci bodo svoje konje pustili doma, saj so tekmovanja na tujih konjih, ki jih vsaki ekipi izbere žreb. Čas za ogrevanje je omejen, zato igra tu veliko vlogo prilagodljivost in iznajdljivost tekmovalca. Svoje pa prav gotovo opravi tudi sreča. Zanimivo je predvsem to, da več tekmovalcev jaha istega konja in gre naprej tisti, ki je boljši od svojih »sojahačev« na istem konju. Ekipa je odšla na pot s kombijem SCT, za kar se tekmovalci še posebej zahvaljujejo predsedniku jahalne sekcije inž. Borutu Zajcu. Sodelovalo bo 15 ekip iz različnih držav, kot je v navadi tudi tokrat organizatorji obljubljajo pisano družabno življenje, brez katerega na študentskih tekmovanjih seveda ne gre.

Z DOBRIMI OBETI NA POT – Irena Drobnič.

M. B.

Mutabžija pred Zakotnikom

OPATIJA – Na prvem letošnjem turnirju v goju, na katerem uvrstitve točkujejo za naslov najboljšega turnirskega igralca goja v Jugoslaviji, je nastopilo 17 igralcev. Na turnirju, ki so ga igrali po skrajšanem turnirskem sistemu (Mac Mahon), je zmagal brez poraza Zoran Mutabžija (Lj) 5 točk pred Zakotnikom (Kr) 4, Šmudom (Zg) 3.

PETER GASPARI

Rally Saturnus bo moral koga tudi zavrniti

Še nikoli ni bilo tolikšnega zanimanja za našo največjo avtomobilistično prireditev

LJUBLJANA – Rally Saturnus, naša največja avtomobilistična prireditev in, kot na pol v šali pravijo, najlepši in najboljši rally za evropsko prvenstvo s tako nizkim koeficientom (5), ki hkrati šteje tudi za naše in avstrijsko prvenstvo, bo 24. in 25. maja v okolici Ljubljane in Ajdovščine. Itinerar, ki so ga prireditelji iz vrst AMZS in Saturnusa (Obalno-kraška turistična poslovna skupnost letos ni primaknila lončka, in to kljub temu, da smo razglasili leto turizma v Jugoslaviji) predstavili na tiskovni konferenci, načrtuje 535 km poti, od tega 237,26 km na 18 (10 različnih) hitrostnih preizkušnjah. Kot je povedal Rok Freyer, ki je odgovoren za športno plat te velikanske prireditve, med tujimi avtomobilisti že dolgo ni bilo tolikšnega zanimanja za rally Saturnus, tako da bodo morali zaradi omejitve na 120 posadk katero tudi zavrniti.

Ob številnih Avstrijcih, ki imajo doma s tovarstnimi tekmovanji zaradi močnega gibanja zelenih vse večje težave, pričakujejo prijave iz Italije in Nizozemske, pravi naval pa se obeta iz vzhodne Evrope. Od bolj zanimivih imen velja za zdaj omeniti Čehkoslovaka Blahno in Pavlika, ki sta izmenjaje osvojila 11 naslovov državnih prvakov in pa Italijana Oriolija, ki se z rallyjem ukvarja bolj za hobi, sicer pa je znan kot motokrosist in zmagovalec letošnjega rallyja Pariz–Dakar med motociklisti. Nič manj ne bodo zanimivi domači tekmovalci, ki so se, kot da sploh ne čutijo gospodarske krize, dobro pripravili na novo sezono. Napovedana je vrsta novih avtomobilov, med drugim tudi v rallyju tako zelo cenjene lancie, ki jih bodo v novem prvenstvu ob državnem prvenstvu Tihomirju Filipoviću vozili tudi Šepetavc, Holinsky in Popovič, nemara pa še kdo.

B. Š.

Na »zeleni meji« je spet pokalo

JURIJ, 27. marca – Naši graničarji so sinoči ob 22.30 blizu Jurskega vrha spet streljali. Tokrat je vojaška patrulja opazila neznani osebi, ki sta prišli čez zeleno mejo iz sosednje Avstrije. Pripadnika vojaških obmejnih enot sta neznanca ustavljala, vendar se nista hotela ustaviti. Zato sta graničarja najprej opozorilno streljala v zrak, zatem pa še za neznancema, ki sta bežala v noč, čeprav sta bila že zunaj 100-metrskega obmejnega pasu. Na srečo krogle nizo zadele v živo.

Kdo sta bila neznanca, graničarji in miličniki še niso ugotovili, vendar pa so vojaki kmalu po dogodku preiskali okolico in našli obilen plen. Na mejni prehod Jurij so prinesli kar sedem videorekorderjev, 30 električnih orgel, 94 video kaset in 19 adapterjev. Plen naj bi bil vreden okoli 200 tisoč dinarjev.

Ob tem dogodku pa se spet zastavlja vprašanje, zakaj sta se vojaka odločila za streljanje, saj sta bila oba tihotapca že zunaj stometrskega obmejnega pasu in zakaj nista uporabila službenega psa, ki sta ga imela s seboj.

Ž. H.

Ptujska Perutnina in njeno vodstvo tožita 13 novinarjev

V zasebni tožbi so novinarje obdolžili, da so škodili časti in dobremu imenu Perutnine in njenih delavcev – Milijon dinarjev odškodnine

PTUJ, 27. marca – Družbeno podjetje Perutnina Ptuj in člani njenega vodstva: Alojz Gojčič kot predsednik poslovodnega odbora, Dimče Stojčevski, Roman Glaser in Andrej Kovač kot podpredsedniki poslovodnega odbora ter Erik Šara kot direktor poslovne enote Perutninske klavnice tožijo trinajst novinarjev različnih slovenskih časopisnih in radijskih hiš, ker naj bi s svojim pisanjem škodili »njihovi časti in dobremu imenu«. Zasebno tožbo je pri temeljnem sodišču Maribor, enoti v Ptuju, brez poskusa poravnave vložil pooblaščenec Jože Vidovič. Tožniki med drugim zahtevajo, naj novinarji Perutnini plačajo milijon dinarjev premoženjske škode.

Vsa stvar ima svoje korenine v lanski občinski proslavi dneva žena, ko je Alojz Gojčič kot direktor Perutnine Ptuj v svojem nagovoru obtožil novinarje za težave svoje firme, češ da stalno pišejo laži in se zato trudijo, da jim nič več ne povedo. Takšna obsodba vsega novinarskega stanu in dela je bila povod, da je ptujski novinarski aktiv javno zahteval Gojčičevo pojasnilo in opravičilo. Po slabem letu molka je novinarski aktiv ponovno javno pozval nekdanjega izvršnega sekretarja CK ZKS in direktorja Perutnine, naj vendarle pojasni, koga je mislil, ko je grdo žalil in zaničeval novinarje, saj je zaradi njegove arogance doživelo informacijski molk med drugim tudi 2000 delavcev Perutnine. Izjavo je podpisalo 13 članov ptujskega novinarskega aktiva, ki so se sedaj znašli na seznamu obtožencev.

V slabem letu dni molka novinarji (razen redkih izjem) o Perutnini nismo pisali, saj smo pričakovali Gojčičevo opravičilo in obrazložitev. Ker pa so se problemi v podjetju kopičili, smo v letošnjem sporočilu javnosti napovedali, da bomo odslej pisali tudi o zapletih, ki jih je prinesla sprememba provenience, o gospodinjah, nezadovoljnih s slabo očiščenimi piščanci, pa o salmonelah in ekološki plati proizvodnje. Zapisali smo, da ne bomo obšli Gojčičevega negiranja, da je srbska blokada prizadela Perutnino, čeprav na jug prodaja ceneje kot doma, da izvaža po nizkih cenah in da Gojčiča ne moremo rešiti njegove nepojasnjene vloge pri zapletih s ptujskim hotelom Zlati noj, naselitve ameriškega investitorja in turistične agencije Kurent v svojo direktorsko pisarno...

Tudi na ta poziv Alojz Gojčič ni reagiral, drugi člani Perutninínega vodstva pa so razlagali svoje poglede o posameznih področjih, omenjenih v sporočilu javnosti na valovih ptujskega radia, sedaj pa se poleg Gojčiča pojavljajo kot tožniki 13 novinarjev. Jože Bračič, Nevenka Dobljekar, Majda Goznik, Ludvik Kotar, Darja Lukman, Franc Milošič, Martin Ozmec, Vera Peklar, Jože Slodnjak, Jože Šmigoc, Vida Topolovec, Nataša Vodušek in Branko Vodušek se bodo zato morali zagovarjati na sodišču, ker naj bi njihovo pisanje škodilo časti in dobremu imenu zasebnih tožnikov, hkrati pa imelo hude posledice za predsednika, podpredsednike in vodilnega delavca, kot piše v tožbi. Dvanajstim novinarjem so pripisana štiri kazniva dejanja žaljivih obdolžitev (po 108. členu kazenskega zakona SRS), Branku Vodušku pa še dve kaznivi dejanji, ker je med drugim zapisal, da aktiv ptujskih novinarjev pričakuje, da bo o stvareh spregovoril Alojz Gojčič sam, brez posredništva svojih pribočnikov.

Tožniki novinarjem v tožbi pripisujejo, da je zaradi objave sporočila v sredstvih javnega obveščanja nastala v družbenem podjetju Perutnina Ptuj premoženjska škoda (zaradi zmanjšanja poslovnega ugleda), vodilnim delavcem Perutnine pa naj bi objava krnila čast in ugled.

Tožniki v tožbi predlagajo, naj sodišče novinarje primerno kaznuje po 2. odstavku 108. člena kazenskega zakona SRS, naj plačajo Perutnini Ptuj premoženjsko škodo milijon dinarjev, objavo obsodilne kazenske sodbe v Večeru, Delu, Tedniku in Kmečkem glasu, ter stroške kazenskega postopka in stroške zasebnih tožilcev.

BRANKO VODUŠEK

Razplet zamenjanih imen

Zasebni tožilec je umaknil tožbo zoper novinarja, ko se je izkazalo, da je prišlo do zamenjave imen bratov že v viru za članek v Radarju

LJUBLJANA, 27. marca – Zasebne tožbe so lahko hudo draga stvar, če jo izgubiš ali od nje odstopiš. Tega bi se morali zavedati tožniki, ko se spuščajo v postopke, saj v takih primerih sami nosijo breme sodnih stroškov in odvetnika nasprotne stranke, če ne upoštevamo poleg tega še stroškov lastnega pravnega zastopnika. To je danes na lastni koži doživel tudi 58-letni upokojenec Martin Simončič iz Spodnjega Loga pri Litiji, ki je tožil novinarja Dela Boruta Čontalo zaradi kaznivega dejanja žaljive obdolžitve.

Med obravnavo na ljubljanskem temeljnem sodišču je Simončič po posvetu s svojim pooblaščencem tožbo umaknil, potem pa s sklepom sodišča dobil v plačilo sodne stroške, stroške toženčevega zagovornika in sodno povprečnino v višini 800 dinarjev, kar bo po približni oceni zneslo skupaj kakšnih 2.000 dinarjev.

V lanski julijski številki revije Radar je bila objavljena zgodba o okrutnem umoru pri Litiji v poznih petdesetih letih. Med iskanjem morilca – pozneje se je izkazalo, da je posestnika in lokalnega političnega aktivista Viktorja Potokarja ubil Jurij Krmec – so preiskovalci osumili tudi brata Albina in Martina Simončiča. Obremenjevala ju je vrsta okoliščin (prepiri z ubitim sosedom, kri na delovnih oblekah, ki pa je izvirala od klanja prašičev in podobno), te pa so se pozneje izkazale le za nesrečna naključja. V članku »Razmesarjeno truplo ob Savi« je avtor Borut Čontala omenil v pisanju o poteku preiskave tudi to, da je bil Martin Simončič leta 1957 pravnomočno obsojen zaradi tatvin na več mesecev zapora in bi se prav na dan umora moral zglasiti v okrajnih zaporih v Ljubljani na prestajanje kazni.

Zaradi te trditve se je Martin Simončič odločil za tožbo, kajti članek je močno odjeknil in mu škodoval v domačem okolju, zato je menil, da mora oprati svojo čast in dobro ime. Kot se je izkazalo tudi na obravnavi, je prišlo v članku zares do zamenjave imen obeh bratov – na prestajanje kazni je takrat moral zdaj že pokojni Albin Simončič, ne pa brat Martin. Ampak . . .

Novinar tu ni bil nič kriv. Povedal je, da je za svoj zapis uporabil vir, ki ga je imel za povsem zanesljivega, članek v strokovni reviji Kriminalistična služba, kjer je avtor Bojan Škrk v analizi tega umora omenil kot pravnomočno obsojenega za tatvino prav Martina Simončiča. Ni si mogel misliti, da je že v tej reviji prišlo do zamenjave imen bratov. Preverjanje podatkov, dobljenih na podlagi tega strokovnega vira, pa po tolikih letih ne da bi bilo le nemogoče, ampak zaradi strokovnosti vira tudi nesmiselno.

Na podlagi vseh teh predloženih dokazov je tožnik v sporazumu s svojim pravnim zastopnikom tožbo po vsem tem umaknil, na koncu pa ogorčen protestiral zaradi plačila stroškov postopka. Podučili so ga, da so mu umik predlagali že na prejšnji glavni obravnavi, kjer se je bil zagovornik obdolženca pripravljen odpovedati svojim stroškom, pa bi bilo nekoliko ceneje.

BARBARA GUČEK

Vedno iste prometne bolezni

LJUBLJANA, 27. marca – Poostrena kontrola prometa v naši republiki, v kateri je včeraj sodelovalo 140 miličnikov, je znova opozorila na stare bolezni naše prometne varnosti. Miličniki so v šestih urah ustavili domala sedem tisoč vozil in ugotovili 2421 raznih kršitev. Sodnikom za prekrške so prijavili 272 voznikov, medtem ko jih je 1685 moralo plačati globo na kraju prekrška.

Miličniki so znova ugotavljali, s kakšnimi vozili se vozimo po cestah in vzeli v precep tudi vse, ki prevažajo nevarne snovi. Ob tem so v zgodnjih jutranjih urah zalotili za volanom še 19 voznikov, ki so bili že ali še vinjeni od prejšnjega dne. Zaradi tehnično nepopolnih vozil so 157 voznikom prepovedali nadaljnjo vožnjo.

Ž. H.

Nepravilno prehiteval

KOČEVJE, 27. marca – Med prevozom v bolnišnico je umrl za posledicami prometne nesreče 19-letni Tomaž Mestek iz Zamosteca pri Ribnici. Do nesreče je prišlo danes ob 13.45 na magistralni cesti, ko je vozil osebni avto iz Kočevja proti Ribnici in je v bližini Nemške vasi pričel prehitevati tovornjak. Spregledal je, da je njegov avto tedaj že pričel prehitevati nek drug osebni avto. Osebni vozili sta se oplazili, na mokri in spolzki cesti pa je Mestekov avto obrnilo. Zdrsnil je s ceste in trčil v drevo. (B. G.)

Sv. Florjan v ilegali

ŠENTJUR PRI CELJU, 27. marca – Svetniki že vedo, kako in kaj: umaknejo se, kadar je treba. Tudi sv. Florjan je odšel, ko je prišel dež – samo način je nekoliko čuden. Včeraj, ko so bili domači očitno polno zaposleni, se je na kozolec ob stanovanjski hiši v Brezju pri Slamu prikradel doslej neznan tat. Odnesel je 200 let staro manjšo leseno kapelico, visoko meter, v kateri je bil sv. Florjan. Je že tako, če svetnik ob zadnjem deževju ni hotel sam s kozolca, mu je pri tem pomagal tat ali pa kdo izmed tistih, ki si je skušal pridobiti svetnikovo naklonjenost, da bi ga poslej varoval pred požari. Najbrž svetnika niso ukradli gasilci, saj ga doslej niso slavili. Morda pa bodo to storili letos 4. maja, ko je praznik sv. Florjana. (Ž. H.)

RADAR

Zapeljal levo

MARIBOR, 27. marca – Anton Garbajs iz Šentvida pri Grobelnem se je včeraj peljal z osebnim avtom od Slovenske Bistrice proti Tepanju. Pred naseljem Slovenska Bistrica je zapeljal levo v trenutku, ko je nasproti pripeljal voznik kombija Janko Jurgec iz Radizela. Vozili sta trčili, Jurgec je bil hudo ranjen, sopotnik Zlatko Zagrajšek pa laže. (D. P.)

NASILJE ZA DOMAČIMI STENAMI (2)

Domači tiran je vedno bližji

Zakaj mnoge ženske, žrtve nasilja v družini, nikoli ne iščejo pomoči? – Zavetišče za najhujše primere ostaja potreba in, žal, samo želja

LJUBLJANA, 27. marca – Neznan, zanesljivo pa pomemben odstotek žensk, ki (pogosto skupaj z otroki) prestajajo nasilnosti moške glave družine, se čedalje globlje pogreza v sprijaznjenost s svojo usodo. Cela pahljača vzrokov je, zakaj je tako.

Zaradi strahu ali navajenosti, ki včasih zrcali celo pravi sadomazohističen odnos, mnoge ženske nikoli ne pokličejo na pomoč številko enega izmed telefonov SOS (morda niti ne vedo zanje), svoje tegobe skrivajo pred sorodniki in sosedi, ne tožijo delavcem centrov za socialno delo in ne kličejo miličnikov. Veliko jih pomoč tudi išče, pa posredovanje čez čas prinese samo grenko spoznanje, da so žalitve in udarci še hujši in da prave pomoči tudi od zakona ne kaže pričakovati. Domači tiran je bližji in močnejši.

Tak je primer žene, ki jo je mož alkoholik pogosto pretepal in ju skupaj s hčerkama odganjal od hiše. Pretepena je večkrat morala po zdravniško pomoč. Center za socialno delo je večkrat posredoval, a vedno z zelo kratkotrajnim uspehom, kajti moževo pijančevanje in pretepanje se je kmalu ponovilo še v hujših oblikah.

Tako je šlo dolgih triintrideset let – do nekega jutra po večeru, v katerem je žena popila morda več alkohola, kakor običajno. Nekaj požirkov žganja v tistem jutru, ko je mož še spal na ležišču v kuhinji, je odpila tik pred tem, ko se je odpravila po trikilogramsko macolo in spečega trikrat udarila po glavi.

Zaradi umora so jo obsodili na osem let zapora. Olajševalne okoliščine so bile iskreno obžalovanje, dotedanja nekaznovanost in – ljubezen, ki jo je vsem preživetim hudim uram navkljub kazala do moža.

Kako na izziv nasilja nad ženskami v družini odgovarjajo v centrih za socialno delo? Pomoč v primeru, ki smo ga navedli, ni bila zadostna, in tako je, žal, marsikdaj. »Znova in znova ugotavljamo, da se v moči skriva veliko nemoči in da je v nemoči veliko moči«, ocenjuje izkušnje **Jože Peklaj,** profesor defektolog in svetovalec v zakonski in družinski svetovalnici centra za socialno delo občine Ljubljana Center.

Problematike nasilja nad ženskami se neposredno lotevajo tako, da prizadetim pomagajo v svetovalnem procesu spoznavati lasten delež odgovornosti za neustrezno funkcioniranje družine kot sistema; ob najhujših oblikah nasilja v družini otroka izločijo iz družine (marsikdaj težko dosegljiv cilj, ki je pri ženskah še toliko težje uresničljiv) in se kot sprožitelj postopka pojavijo na sodišču.

Več je dela, ki ga imenujejo posredno. Na območju preventivne dejavnosti, pravi Jože Peklaj, so z vrsto programov zajeli osnovnošolsko populacijo (vzgoja za življenje med spoloma, problematika odvisnosti), njihove starše (komuniciranje v družini, vedenjske težave mladih, odvisnosti) in ljudi, ki se pred, med ali po razvezi hočejo resno spoznati same sebe. V to obliko dejavnosti, ki je dolgoročna in malo opazna, seveda sodi tudi izobraževanje strokovnih delavcev na raznih seminarjih in druge oblike usposabljanja.

Neuresničena ostaja zamisel, ki bi materam in otrokom, žrtvam družinskega nasilja, ki se objektivno ne morejo rešiti iz svoje ujetosti, pomagala bolj kakor vsi nasveti s seminarji vred: projekt zavetišča, v katerem bi žrtve našle prehodno zatočišče in strokovno pomoč. Tu bi jim pomagali, da se osebnostno razvijejo in prerastejo scenarijske odločitve, s katerimi so onemogočale sebe in razvoj svoje avtentičnosti – a za to, se zdi, zmanjkuje tako prave volje kot denarja.

BORUT ČONTALA

Ni ga opazil

MARIBOR, 27. marca – Zdenko Platajs z Vranjenega vrha, ki se je peljal sinoči ob 21.45 od Trat proti Gornji Radgoni, se je s kolesom z motorjem ustavil na neosvetljenem delu ceste pred naseljem Trate. Naproti se je z osebnim avtom pripeljal Jože Stevan iz Trat, ki mu je Platajs pomahal, naj ustavi, za Stevanom pa še osebni avto, ki ga je vozil Anton Kraner iz Zgornje Velke. Kraner Platajsa ni opazil in je trčil vanj, tako da ga je odbilo 24 metrov naprej v jarek, kjer je obležal hudo ranjen. (D. P.)

Pobesneli zaljubljenec z nožem

STIČNA, 27. marca – Do tragičnega obračuna je prišlo včeraj okoli 17. ure v stanovanju v Stični 88. Dve osebi sta hudo ranjeni ostali na zdravljenju v Kliničnem centru, eno so spustili v domačo oskrbo, storilca ali osumljenca pa delavci UNZ Ljubljana okolica še iščejo.

V Stični je z dvema otrokoma živela 39-letna Marija Prijatelj. Ta je prej živela v zunajzakonski zvezi s 34-letnim Alijajem Bislimom, s katerim je tudi imela otroke. Alijaj se je iz Ljubljane odpravil v Stično k Mariji in hotel, naj se z otroci vrne k njemu. Marija je to odklonila. Alijaj pa jo je slabe volje začel pretepati.

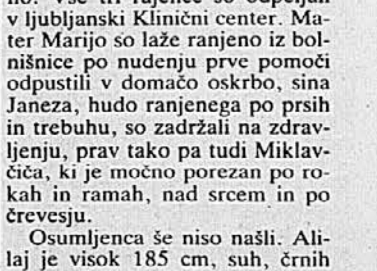

Zaradi vpitja in hrupa je v sobo prišla Marijina mati Marija, katero je jezni Alilaj z udarci zbil po tleh. Besni zaljubljenec je nato pohitel še v kuhinjo, kjer so za mizo sedeli 78-letni Marijin oče Janez, 37-letni brat Janez in sosed, 35-letni Alojz Miklavčič.

Ko je Alilaj vstopil, je izza pasu potegnil nož in najprej zabodel Miklavčiča, takoj nato pa se je spravil še nad mlajšega Janeza Prijatelja. Miklavčič je pobegnil na prosto, pred hišo, kjer ga je Alilaj dohitel in še nekajkrat zabodel. Po dejanju je besnež planil v avto in se odpeljal v neznano. Vse tri rajence so odpeljali v ljubljanski Klinični center. Mater Marijo so laže ranjeno iz bolnišnice po nudenju prve pomoči odpustili v domačo oskrbo, sina Janeza, hudo ranjenega po prsih in trebuhu, so zadržali na zdravljenju, prav tako pa tudi Miklavčiča, ki je močno porezan po rokah in ramah, nad srcem in po črevesju.

Osumljenca še niso našli. Alilaj je visok 185 cm, suh, črnih kodrastih las, oblečen v črno usnjeno jakno in sive karirasto hlače ter obut v nizke mokasine. Preiskovalci sumijo, da se je zatekel k znancem in se skriva nekje v Ljubljani ali okolici. Kdorkoli bi o njem kaj vedel ali ga videl (na sliki), naj se takoj oglasi na najbližji postaji milice ali na telefon 92! (M. S., foto: UNZ)

ODPRTO VES DAN
Drogerie Parfümerie
MAX WOLF
CELOVEC, Kramergasse 4.
tel. 9943/463-56844
VAM PRIPOROČA: ESTEE LAUDER, CLINIQUE LANCASTER, LANCOME, RUBINSTEIN, ARDEN, GUERLAIN, BIOTHERM, CLARINS, MONTEIL
Vse vrste ženskih in moških parfumov.
Čakamo vas s strokovnim nasvetom in darilom.

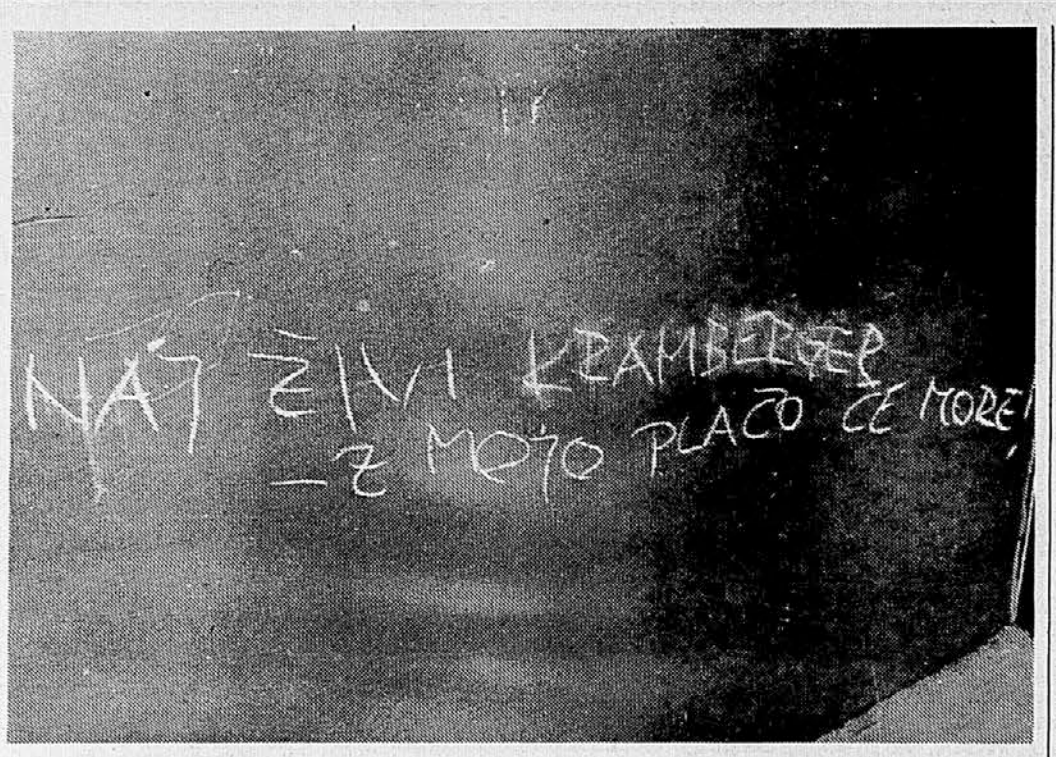

SODOBNI GRAFITI (Slika: Bogo Čerin)

OBNOVA JURKLOŠTRA

Provokativni televizijski film je dokončno predramil domačine

S pomočjo občinskega kulturnega dinarja so očistili dvorišče kartuzije in začeli obnavljati hlev, ki so ga na novo pokrili – Zgoraj bo dvorana, spodaj restavracija

JURKLOŠTER, marca – Jurkloštcr, kraj druge najstarejše slovenske kartuzije, je v svoji zgodovini že marsikaj doživel. Od nekdanje slave starodavnega in častitega kartuzijanskega reda, ki je ravno v Jurkloštru moral delati »popravni izpit« iz moralke, do pridobitve in odvzetja steklarne, obratovanja papirnice, turškega ropanja in partizanskega požiga šole. V zadnjem času je monotonijo krajevnega življenja razgibala slovenska pesnica in igralka Svetlana Makarović, še prej pa je kraj zaslovel še po nekem drugem ženskem imenu – Veroniki Deseniški, ki naj bi jo leta 1428 pokopali v samostanski cerkvi.

Nekdanji samostanski kompleks obnavljajo, kakor da so se domačini prebudili ob provokativnem televizijskem filmu, da z dejanji zanikajo tezo, ki jih je hotela narediti nevredne lastnega zgodovinskega spomina. Skupaj z laško občinsko kulturno politiko in denarjem seveda, ter svojim materialom in prostovoljnimi delovnimi urami dokazujejo, da imajo sporočila daljnih stoletij tudi danes svojo vrednost in ceno. Zato jih je treba na novo ovrednotiti in vključiti v normalni tok življenja, ki se v Jurkloštru za začetek zrcali v ustavljenem toku odseljevanja in povečanem številu novogradenj. A tokrat se pomudimo le ob nekdanjem samostanskem kompleksu, ki tvori dragocen kulturnozgodovinski spomenik z možnostjo lepega življenja tudi v sedanjem času ali pa zlasti v njem.

GOTSKI STOLPIČ – Posebnost na nekdanji kartuzijanski cerkvi (Slika: D. M.)

Zgodovinski viri pripovedujejo, da je drugo kartuzijo na slovenskih tleh ustanovil krški škof Henrik (1167–1174) na svoji zemlji v Jurjevi dolini ob zgornji Gračnici. Z njeno ustanovitvijo (okoli leta 1172) je ob religioznih nagibih hotel vplivati na cerkveno-politične razmere (nasprotja med papežem Aleksandrom III. in cesarjem Friderikom Barbarosso), svoji škofiji pa je hotel pridobiti čim več samostojnosti. Najstarejše poročilo o obstoju kartuzije (ustanovna listina ni ohranjena) je listina papeža Aleksandra III. iz letaa 1173 ali 1174, s katero je kot piše dr. Jože Mlinarič v monografiji Kartuzija Pleterje 1403–1595 na strani 61, »naznanil kartuzijanskemu redu o poročilu krškega škofa Henrika glede ustanovitve Jurkloštra. V njem je zapisano, da je Henrik z dovoljenjem prošta in kanonikov ter ministerialov krške cerkve ustanovil na svoji zemlji z imenom Jurjevo (in predio quodam Gyrio nomine) kartuzijanski samostan ter mu dal toliko posestev in dohodkov, da bo to zadostovalo za življenje menihov. Papež je s to listino novo redovno postojanko sprejel z vsemi posestvi v svoje varstvo.«

Pozneje so se menihi polakomnili zemlje in s tem tudi izdali svoja stroga redovna načela. Krški škof Ekhardt je zato leta 1199 samostan zaprl, a je štajerski vojvoda Leopold VI. ponovno ustanovil kartuzijanski samostan. Samostanu so bili zelo naklonjeni Celjski grofje, ki so mu odstopali desetino, mu potrjevali sodno imuniteto in podarjali nova posestva. Iz tistega časa izhaja tudi domneva, da je v samostanski cerkvi pokopana žena Friderika II. Veronika Deseniška, ki je bila zahrbtno umorjena. Leta 1471 so samostan izropali Turki, močno pa ga je prizadel tudi moralni propad v času reformacije. Leta 1591 je nadvojvoda Ernest odvzel samostan kartuzijanom in ga izročil jezuitom. Imeli so ga do leta 1773, ko je bil njihov red razpuščen. Zatem je bil v državni lasti, 1780 so ga porušili, k samostanski cerkvi pa prizidali obsežno grajsko poslopje.

od nekdanjega samostana je do danes ostalo le malo. Najznamenitejša je samostanska cerkev sv. Mavricija v poznoromanskem slogu, ki so jo zidali od 1209. do 1227. Edinstven je gotski strešni stolpič iz 14. stoletja, nekaj obokov stare grajske stavbe in obrambni stolp med pokopališčem in cerkvijo. V njem je pred leti stanovala pesnica Svetlana Makarovič. Slovenski javnosti je že dovolj znana usoda njenega bivanja v tem kraju.

S pomočjo občinskega kulturnega dinarja so očistili grajsko dvorišče in začeli obnavljati stari grajski hlev, ki so ga na novo prekrili in postavili novo ostrešje ter statično sanirali celotno stavbo. V zgornjih prostorih bodo pridobili dvorano za kulturne prireditve, spodaj pa bo restavracija. Prostor med cerkvijo in zidom oziroma obrambnim stolpom bodo za čas, dokler ne bo denarja za temeljite arheološke raziskave, zavarovali in usposobili za kratko bivanje šolskih in drugih ekskurzij, v obrambnem slogu pa bodo zgoraj uredili klubske prostore, v spodnjem delu pa muzejski prikaz jurkloštrske glažute, ki je rojstni kraj poznejše steklarne v Hrastniku.

Prav bi bilo, če bi na ustrezen način v obliki zanimivih tiskov, grafik in drugih spominkov obudili spomin na kartuzijanski samostan, njegova znamenita imena, na Veroniko Deseniško in Celjane ter na sodobno podobo kraja, ki bi se lahko odlično vključil v sodobna turistična prizadevanja laške občine. S tem novim pristopom bi lahko popravili tudi marsikatero napako iz preteklosti, ko je nova oblast z brezbrižnostjo in omalovažujočim odnosom do preteklosti pospeševala propad vrednot, ki jih danes čas ponovno išče.

DRAGO MEDVED

HOČEMO SSSS

Obstaja resna možnost, da na volitvah zmagamo!

Dragi Slovenci! Pred vašimi očmi se iz dneva v dan ponavlja najhujši zločin – ne, najstrašnejši genocid – kakršnega zgodovina še ni videla. In vendar molčite in ne storite ničesar!

Naša agonija se je začela že zdavnaj, tudi najstarejši med nami ne pomnijo več, kdaj. Prav gotovo je zanjo kriva tudi politika, vendar bi bilo licemersko naprtiti vse zlo samo njej – ne bomo pozabili niti krščanske cerkve in znanosti, zlasti tiste, ki bi rada razkrila človekovo duševnost. Skratka, nekega temnega dne, ko so se mračni vplivi vseh naših sovražnikov zlili v en sam hudičev kotel, so nam začeli z vseh strani hkrati streči po življenju in nam kratiti pravico do dela, ustvarjanja in ohranjanja vrste.

Kaj bi govoril... dneve, tedne, mesece, celo leta so nas zapirali v črne čumnate, da še dihati nismo mogli. Bivali – životarili do bridke smrti – smo v nečloveških razmerah, tisoči in desettisoči skupaj. Toda nekatere med nami so uničili na še brutalnejše načine: nekatere so utopili, druge pohodili in razmazali z velikimi škornji, tretjim so namenili počasno smrt na vročini in soncu... Le najizbranejšim in najsrečnejšim herojem med nami se je posrečilo prejurišati pasti in zasede in opraviti svoje junaško poslanstvo.

In po vsem mraku, ki se je zdel nerazsvetljiv in večen, slišimo, da so se redki med vami začeli zavedati vaše skupne zgodovinske krivde in jo poskušajo oprati. Res je, nikoli ne bo živo, kar je že umrlo, toda to smo nameravali sprejeti kot znamenje sprave.

Mislili smo, da se nam ne bo treba več po partizansko skrivati v mračnih in zatohlih gozdovih, da se bomo končno lahko zravnali in dvignili ponosne glave, toda joj!, trpljenje nas še ni zadosti izučilo. Vidimo, da ste nas hoteli izigrati. Zakaj? Da bi še bolj trpeli? Za koga? Zase smo dovolj, vaših sadističnih užitkov pa bo tudi nemara enkrat konec, toda kako? Ste res tako kratkovidni, da ne sprevidite resnice? Pod čigavim pritiskom ste se ustavili sredi poti? Ste se spet ustrašili križa, čuvaja cerkve, tega čuvaja, ki najraje ugrizne tistega, ki ga hoče udomačiti z vsak dan svežo klobaso? Zakaj torej pristajate na vsem svetu očitno laž, da ima pravico do življenja samo tisti kaotični, sluzasti skupek celic, ki mu pravite embrio, nas, ki smo polovica tega skupka, pa preprosto, brez obsodbe in celo brez obtožnice obsodite na smrt?! Zakaj samo embrio? Zaradi jajčeca, ženskega jajčeca, ki živi – če hočemo pravico, moramo biti pravični do vseh – v marsičem še v težjih razmerah kot mi, vendar zaradi tega uživa tudi nekaj pomembnih privilegijev? Toda tudi s tem nas ne morete preslepiti, kajti tudi jajčece sámo vas nič ne zanima, tudi z jajčeci lahko pometate tako kot z nami. Toda s kakšno pravico? Ali nismo mi, spermiji, ravno tako človeška bitja kot vi? Ali nimamo vseh »predispozicij«, kot pravite, ko govorite o dve uri starem zarodku, za razvoj v dvometrskega košarkaša ali predsednico slovenske ljudske stranke ali branjevko ali znanstvenika?

Zato odločno zahtevamo – in z vsemi sredstvi se bomo borili za to, da nas odslej obravnavate pred zakonom in v življenju kot enakovredne in enakopravne člane skupnosti. Vsakega izmed nas je treba varovati in mu nuditi vse možnosti, da se razvija po lastni volji. Vse meje, ki so bile doslej za nas zaprte, naj se odprejo, odpravijo pa naj se tudi vstopni vizumi za tista območja, ki so bila doslej nedostopna, tabuirana in posvečena samo za visokoprivilegirane izbrance. Prepovedati in sankcionirati je treba vsakršno namerno ali nenamerno zlorabo našega imena in položaja ter naših življenj.

Naš končni cilj je: svoboden slovenski spermij! Če tega cilja ne bomo dosegli po mirni poti, bo tekla tudi kri. S tem programom in temi zahtevami ustanavljamo tudi neodvisno politično stranko. Ko bomo zbrali vstopne prijave vseh naših članov, se bodo vaše večstočlanske stranke od sramu poskrile v mišje luknje. Z današnjim dnem tudi silovito vstopamo v predvolilni boj in kot se vi niste branili nobene, še tako umazane prevare, ko ste se hoteli odkrižati nas, se tudi mi ne bomo ogibali že preskušenih metod, s katerimi bomo ogrozili vas.

Svoje nasprotnike bomo dodobra obrizgali z vsemi njegovimi slabostmi, ki se jim bodo v zabavo slovenske javnosti nečedno cedile po belih srajcah. Zaradi naše odločnosti, množičnosti in neustrašnosti vam sporočamo: dragi Slovenci, obstaja resna možnost, da na volitvah zmagamo!

Za Stranko svobodnih
slovenskih spermijev
DANICA PETROVIĆ

PISMO IZ MOJEGA MESTA

Prva prepoved komunističnega mitinga

Prav vse, kar je zelo jasno vidno ali pa še prikrito na političnem prizorišču in v medčloveških odnosih Hrvaške, se kot na gledališkem odru odvija na glavnem trgu mojega mesta, ki se v zgodovinskih listinah od leta 1641 imenuje Manduševac, v 18. stoletju Harmica (po davku tridesetina za kramarje), od leta 1848 kot »Trg Jelačića bana«, na katerem so leta 1866 postavili banov spomenik, ki ga je po zadnji vojni odstranila komunistična oblast. Od tedaj se to strogo središče mesta imenuje Trg republike in prav na njem je bilo zadnjega oktobra tudi zadnje zborovanje 70.000 someščanov, ki so s podpisi zahtevali banovo vrnitev.

Zdaj, v predvolilnem času, je oblast občine center, ki upravlja Trg republike, prepovedala miting tudi komunistom. Nemara ga bodo dovolili šele tedaj, ko bodo izpolnili sklep mestne skupščine o vrnitvi bronastega bana na konju na trg, ki se bo v primeru zmage opozicije na aprilskih volitvah bržkone preimenoval oziroma naj bi dobil staro ime Trg bana Jelačića. Tako bo znani rek rimskega pesnika Horaca, »postavil sem si spomenik, trajnejši od brona«, obrnjen na glavo, kajti prav bron je preprečil, da za banom ni izginila vsaka sled, kot je izginila za mnogimi »sovražniki« ljudstva. Resda je tudi ban izginil v veliki čistki boljševiške paranoje, ki je bila porinjena v službo političnih ciljev, saj v nobeni od štirinajstih občin mojega mesta ni papirja, na katerem bi se dalo prebrati, kdo in zakaj je dal odstraniti banov spomenik in kje je natančno vrhunski izdelek dunajskega kiparja Antuna Fernkorna iz leta 1866 tudi stal.

Da pa je bron trši od kakršnega koli spomenika boljševiške oblasti, je dokazal razstavljeni ban na konju v mestni ropotarnici starin. Ob tem je seveda paradoksalno, da je bila množična bitka someščanov za vrnitev bana pravzaprav zadnji miting na prostem v mojem mestu, ki ga je komunistična oblast tudi očrnila, hkrati pa je ta ista oblast zdaj prepovedala komunistični miting. V normalnih okoliščinah bi lahko s tem ukrepom prepoznali trd jezik, s pomočjo katerega se je aparat s totalitarno vsebino za dolgo, polnih 45 let, napravil gospodarja enega dela družbe in njenih političnih izrazov in je nad državo razpel mero aparatov manipulacije v imenu demokracije. Mnogi, ki so bili do včeraj trdi komunisti, zavračajo lastno preteklost s tako silo, da se zares lahko vprašamo, kdo je do volitev tako rekoč na oblasti.

Prav volitve bodo pokazale, ali ni šlo pri vsem tem spet za eno izmed manipulacij v imenu demokracije.

PETER POTOČNIK

(Pred)volilno ljubosumje

»Koga boš ti izbrala za predsednika?« sem se drznil pobarati svojo dolgoletno družinsko spremljevalko.

»Kaj te pa briga,« mi je zabrusila, »jaz imam svojega ljubljenega kandidata tukaj v srcu.«

Zgrabila me je ljubosumnost in že sem pomislil na vse mogoče variante. Kot elektrika so me prestrelili Kramberger, Kučan, Pučnik, Demšar.

Prvega sem takoj odpisal, ker dolgih las že od nekdaj ne mara, saj se moram že četrt stoletja striči skoraj na balinček. Kaj pa drugi? Kar zmrazilo me je. Ah, sem le odgnal temne slutnje, ta možakar prepametno govori in ima toliko vrinjenih stavkov, da bi težko prišla do besede. Saj veste, žene niso več tako poslušne kot nekoč. Zdrznil sem se ob tretjem kandidatu. Pučnik deluje umirjeno, disciplinirano in veste kaj še – pred kamero se celo nasmehnite. Dobra volja je vedno nevarna in nikdar se ne ve, kam jo zanese. Kljub vsemu sem ga postavil na drugo mesto. Tale Demšar me začenja begati. Stavke sestavlja z lahkoto, na pogled je zanesljiv, možatega videza, povrhu vsega pa zna še lajšati bolečine.

Kaj pa, če sem se zmotil v svojem tuhtanju in bo izvoljen tisti, ki sem ga v mislih arogantno postavil na stranski tir? Ne upam si še enkrat vprašati, ker je v družini prišlo do vidne polarizacije. Pa naj še kdo reče, da volitve niso nevarne!

BORIS ČESEN

stop
OGLEDALO MEDIJEV

moj MIKRO

Svinčeni časi Matjaža Fuchsa

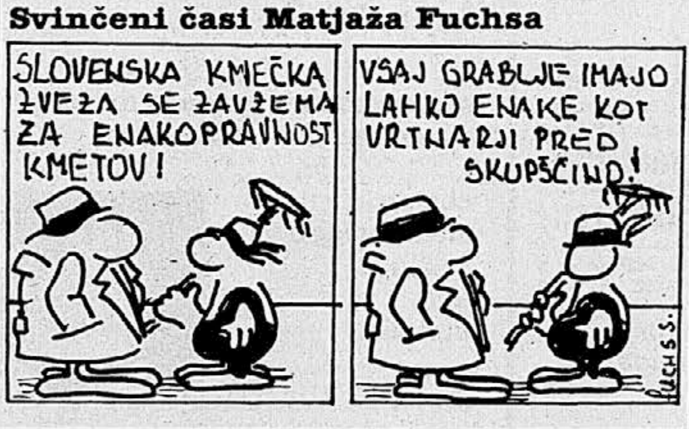
SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA SE ZAVZEMA ZA ENAKOPRAVNOST KMETOV!
VSAJ GRABLJE IMAJO LAHKO ENAKE KOT VRTNARJI PRED SKUPŠČINO!
FUCHS S.

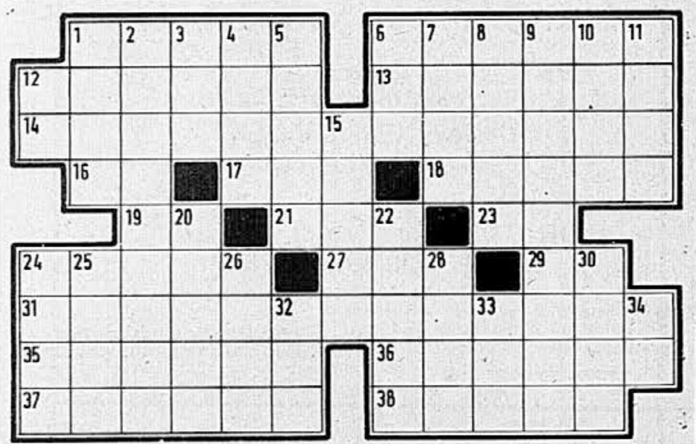

VODORAVNO: 1. klasicistični slog napoleonske dobe, 6. spoštljiv naslov za odraslega moškega, 12. obdonavsko mesto v vzhodni Romuniji, 13. nemški slikar (Adolf, 1843 do 1914), 14. nauk o človeku, človekoznanstvo, 16. latinski dvoglasnik, 17. dlakasta koža mladih kozličev, 18. del besede kot nosilec osnovnega pomena besedne družine, 19. začetnici slovenske pesnice Žnidaršič, 21. gibljiv, različno oblikovan podaljšek zadnjega dela trupa nekaterih živali, 23. zadnji in prvi samoglasnik abecede, 24. nemški fizik, leta 1919 dobitnik Nobelove nagrade (Johannes), 27. ime švedskega pesnika Hanssona, 29. avtomobilska oznaka Sarajeva, 31. živinozdravništvo, 35. konec, zaključek, sklep, 36. podpredsednik Socialistične zveze Slovenije (Viktor), 37. zgodovinski kraj v Srbiji severozahodno od Gornjega Milanovca, 38. napad, naskok.

NAVPIČNO: 1. ime slovenske književnice Muser, 2. strokovnjak za vedo o lastnostih količin in prostorov, 3. pojedina, 4. kraj na Hrvaškem ob vznožju Fruške gore, 5. ozek meč za sabljanje, 6. koloidna raztopina, 7. izbočena nosilna konstrukcija nad prostorom, odprtino v zidu, 8. kraj v zahodnoafriški državi Mali ob Nigru, 9. povečanje v določenem obdobju, 10. tekoča začimba, 11. ameriški filmski igralec (James, 1931 do 1955), 12. kemijski znak za barij, 15. dvorana za koncerte in plese, 20. predel grla za ustno votlino, 22. delo brez umetniške vrednosti, 24. naša alpska smučarka (Mateja), 25. kraj na tihomorskem otoku Uvea v arhipelagu Novih Hebridov, 26. plošča, ki pokriva, zapira trup ladje, 28. grški didaktični pesnik aleksandrinske dobe, 30. velika, lepa veža, 32. ime slovenskega pesnika Grudna, 33. moderni plesni ritem, 34. začetnici srbske kiparke Jančić. (D. Š.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Dubček, 7. oskar, 12. UNESCO, 13. piano, 14. dir, 15. odbornik, 17. konj, 19. atlet, 20. Arsak, 22. oniks, 25. trafo, 28. aloa, 29. svečnica, 32. era, 33. Erika, 34. Elsner, 36. senat, 37. Tirana.

MARJETA ŠOŠTARIČ – 6

Japonci tako ljubijo delo, da so v službi dlje, kot narekuje delovnik

Nakupovanje je sestavni del življenja. To je bilo eno izmed propagandnih sporočil, objavljenih v brošuri, namenjeni turistom in poslovnežem, ki prihajajo na Japonsko. Ob poplavi najrazličnejših prospektov, revij ipd., s katerimi so v svet zazrti Japonci pač želeli čim bolj dopolniti naše štirinajstdnevno spoznavanje življenja dežele, niti ne vem več natančno, kje, v katerem mestu, so me poskušali »spomniti« na to, kje in kako lahko zapravim denar (če ga imam). Pa to zdaj sploh ni pomembno. Za naše razmere in plače seveda je Japonska v glavnem predraga.

Na to, da si lahko izbijemo iz glave, da bi v deželi vzhajajočega sonca (najbrž tudi zato, ker so časovno osem ur pred Evropo) na veliko kupovali denimo tehnične izdelke, pa čeprav je tovrstna industrija tam med najmočnejšimi in najbolje razvitimi na svetu, so nas vsi opozarjali (celo japonski organizatorji srečanja 36. prvenstva SCIL) še pred odhodom iz domovine. Prav, pa ne bomo, smo si rekli in prisegli, da bomo fotoaparate in snemalne kamere raje vzeli s seboj, če jih imamo, oziroma počakali na nakup novih za kakšno drugo priložnost.

Čeprav ob načrtovanih številnih obiskih templjev, tovarn, ogleda mest in podobnem niti nismo imeli kaj dosti časa za natančnejši pogled v trgovine in za nakupe, pa smo vendarle lahko, če ne prej, pa ob poznih večernih urah, ko smo končno lahko ušli z vajeti organizatorjev popotovanja in si po svoje ogledali kakšen del mesta, ugotavljali, da le ni vse tako drago. Celo za nas ne. Najbrž tudi radovedni in vsevedni Japonci vendarle še ne vedo, da so cene naših izdelkov v Jugoslaviji »konkurenčne« njihovim, čeprav je med našo in njihovo produktivnostjo še silno velika razlika, da o razlikah med našimi plačami in njihovimi ne govorim. Tako smo lahko začudeni ugotavljali, da bi se nam kljub vsemu tudi v dragi Japonski splačalo kupiti televizor, videorekorder, kamero, fotoaparat, da o kasetofonih, walkmanih in radijskih sprejemnikih najrazličnejših oblik, velikosti in seveda različnih proizvajalcev ne govorim. Še posebej tam, kjer so v specializiranih trgovinah s tovrstnim blagom vpeljali tako imenovano prodajo za izvoz (brez taks oziroma brezcarinska prodaja). K temu sta jih bržkone prisilila trg in množično nakupovalno popotovanje tujih obiskovalcev na poti domov čez Honkong. Nič čudnega, če zato v trgovinah, ki prodajajo svoje izdelke po izvoznih cenah, ne manjka kupcev. Zadovoljni so vsi – od proizvajalca do kupca.

Zanimiva je tudi primerjava cen oblačil in hrane. Tako smo ugotavljali, da so ob silno pestri ponudbi oblačil z vsega sveta (tudi italijanskih) cene le-teh v manjših, specializiranih trgovinah za naše pojme astronomsko visoke. Zelo visoke so tudi v boljših blagovnicah. Tako denimo stane iz Italije uvožena svilena bluza tudi 80.000 jenov (kar je skoraj pol mesečne plače mlade delavke v firmi Brothers ali IBM), nepodloženi blazer domače izdelave pa je mogoče kupiti za 45.000 jenov. Tradicionalna oblačila kimono so (če ne gre za svilene in ročno tkane unikatne izdelke, katerih cena presega tudi 200.000 jenov) naprodaj od 2800 pa do 6000 jenov, če so iz bombaža, medtem ko je cena svilenih od 16.000 pa tja do 23.000 jenov.

TOKIJSKA NAKUPOVALNA ČETRT (Slika: Albina Podbevšek)

Za lepo, okusno in elegantno oblečene Japonke (na mestnih ulicah je le redko videti mlada dekleta v kavbojkah) vsaj tako na prvi pogled ne bi mogli reči, da je konfekcija predraga. Seveda pa so, tako kot povsod drugje v svetu, tudi pri njih drage ekskluzivno narejene reči. Najbrž bi brez težav svoje izdelke v boljših japonskih trgovinah lahko prodajal tudi novomeški Labod. Sklepam namreč po tem, koliko pozornosti je pri japonskih gostiteljih vzbudil ženski del jugoslovanskega zastopstva v bluzah, v katerih smo prišle na sprejemu pri guvernerju Nagana in na sklepni slovesnosti v Tokiu. Drugače najbrž guverner Goro Yoshimura ne bi posebej pohvalil (po motivu in materialu japonskemu okusu zelo na kožo napisanih modelov) elegance made in Jugoslavija in bržkone bi se domov vrnila z vso osebno garderobo. Tako pa je moja (Labodova) bluza brez moje vednosti in privoljenja ostala »občudovalki« med sobaricami v tokijskem hotelu.

VRTIMO GLOBUS

Hollywood v Moskvi

Ameriški medijski koncern Time Warner bo skupaj s sovjetsko državno filmsko družbo Sovexportfilm v Sovjetski zvezi zgradil dva velika kinematografska centra. V leningrajskem bo devet kinodvoran, v moskovskem pa deset, v vsakem pa bo prostora za štiri tisoč obiskovalcev. V njih bodo prikazovali predvsem hollywoodske filme. Gradnja bo stala 28 milijonov dolarjev. Denar naj bi bil dobro naložen, kajti sovjetski državljani veljajo za najbolj vnete obiskovalce kinematografov na svetu. Povprečno gre vsak prebivalec Sovjetske zveze štirinajstkrat na leto v kino, Američani pa le štirikrat. Pri skupnem podjetju bo ameriški koncern udeležen s 60 odstotki vloženega denarja, ves dobiček pa bo ponovno vložil v Sovjetski zvezi za snemanje filmov, ki naj bi jih izvažali.

Brezdomci na Vzhodu

Ko se začne mračiti, se začne na ducate razcapanih brezdomcev seliti v prostore tople budimpeštanske železniške postaje. Podobne prizore je videti vsak večer na železniških postajah v Bukarešti, Pragi, Sofiji in Varšavi, nekateri pa najdejo zasilno prenočišče tudi v hodnikih podzemne železnice. V Varšavi na stotine brezdomcev preživlja noči v kanalih, v Budimpešti pa številni najdejo dom tudi v votlinah v okolici mesta. Demokratizacija v Vzhodni Evropi je na svetlo prinesla reveže brez strehe. Desetletja dolgo so jih komunistične oblasti tajile, kajti revščina naj bi bila značilost zahodne kapitalistične družbe. Danes pa politiki, novinarji in sociologi javno priznavajo, da tudi v socializmu brezdomci že dolga leta niso redkost. Kot na Zahodu gre tudi tu največkrat za alkoholike, narkomane, duševno bolne ali mlade, ki so pobegnili od doma.

Po mnenju strokovnjakov ima brezdomstvo na Vzhodu korenine v pomanjkanju socialnih služb, ki bi poskrbele za pomoči potrebne. Ker v socialističnih državah doslej uradno ni bilo brezposelnih, so bili ljudje brez strehe označeni le kot potepuhi in drugi družbi sovražni elementi. Delavci, ki so jih odpustili iz nerentabilnih podjetij, nimajo zagotovljene nobene socialne varnosti. Na Madžarskem je že doslej zaradi bolečega prehajanja iz planskega v tržno gospodarstvo ostalo brez dela kakih 100.000 delavcev. Na Poljskem, ki so je v novo smer podala še hitreje in temeljiteje, jih je po nekaterih ocenah že okoli 400.000.

Brezdomcev je bilo veliko že v starem sistemu, ko je uradno veljala še polna zaposlenost, saj je zlasti v velikih mestih zelo primanjkovalo poceni stanovanj. Njihovo število se je še povečalo, ker so oblasti odpravile subvencije za stanovanja, zaradi gospodarskih reform pa je čedalje bolj poglabljala tudi prepad med plačami in najemninami.

Nadžupan Bukarešte je pred kratkim povedal, da se je v njegovem uradu nabralo že 50.000 prošenj za stanovanja, med prosilci pa je tudi pet tisoč takih, ki sploh nimajo kje biti in začasno stanujejo pri sorodnikih. Stanovanja nekaterih prosilcev niso nič drugega kot nekaj trhlih desk brez gretja, elektrike ali tekoče vode. Tudi v drugih romunskih mestih položaj ni kaj dosti boljši. Številni vzhodnoevropski brezdomci so ločeni moški, ki so svojim bivšim ženam hkrati s skrbjo za otroke prepustili tudi stanovanja, zdaj pa živijo pri sorodnikih ali prijateljih. Samci skorajda ne morejo dobiti primernega stanovanja in če po vrhu tega še slabo zaslužijo in jim njihove družine ne pomagajo, jih čaka življenje na cesti.

»Odkar sem se pred dvema letoma ločil, sem brez strehe,« pravi petdesetletni brezposelni gradbeni delavec Istvan Posztan, ki skupaj s 400 drugimi nesrečneži prebiva v zasilnem bivališču na robu Budimpešte. »Imeli smo lepo štirisobno stanovanje. Nisem se hotel prepirati in nikomur delati sitnosti,« pojasnjuje Istvan. Na Češkoslovaškem doslej skoraj ni bilo brezdomcev. Januarja letos pa so oblasti pomilostile okoli 20.000 jetnikov. Deset odstotkov jih je zdaj brez strehe nad glavo in veliko se jih je naselilo na praški železniški postaji.

»Dali ste nam svobodo, zdaj pa nam dajte še delo in streho,« je eden od njih rekel notranjemu ministru Richardu Sacherju, ko jih je obiskal na postaji.

Zanimanje za nemščino

Predsednik Goethejevega inštituta Hans Heigert je sporočil, da se je v zadnjih nekaj mesecih v Evropi zelo povečalo zanimanje za nemščino. Jezika se ne učijo le v zahodnoevropskih državah, ampak tudi v vzhodnoevropskih. Goethejev inštitut, katerega glavna naloga je poučevanje nemščine, bo svoje centre odprl v Moskvi, Varšavi, Pragi in Sofiji.

Zaradi podražitve v zapor

Lastnika verige brazilskih supermarketov so zaprli, ker je podražil deodorante. Med prvimi je na svoji koži občutil, kaj pomeni kršenje zapovedi nove gospodarske politike predsednika Fernanda Collora de Mella, ki je v boju proti inflaciji zamrznil cene in plače. Lastnik trgovin se zgovarja, češ da za nedovoljeno podražitev ni vedel, saj ima 18.000 uslužbencev, katerih ne more popolnoma nadzorovati. Zakon pa je proti kršiteljem neizprosen, zato bo poslovnež kaznovan za gospodarski prestopek. Čeprav Brazilci zategovanje pasu težko prenašajo, pa so ankete pokazale, da jih kar 80 odstotkov podpira predsednikove reforme in verjame, da bo tako mogoče uspešno znižati inflacijo, ki je bila lani 1700-odstotna.

Niso premaknili ure

Sovjetska republika Uzbekistan mimulo nedeljo ni prešla na poletni čas, saj njeno ministrstvo za zdravstvo meni, da premikanje ure slabo vpliva na zdravje prebivalstva. Tudi prihranki energije so majhni, čeprav naj bi zaradi premikanja ure delali pri dnevni svetlobi. Uzbekistanske oblasti trdijo, da se prehod na poletni čas morda splača v srednjih zemljepisnih širinah, pri njih pa da za to ni nobenega razloga.

Židovski muzej

Pred kratkim so na Dunaju odprli židovski muzej. Začasno mu je streho ponudila mestna sinagoga, kjer pa je bilo mogoče razstaviti le tretjino vseh predmetov stalne zbirke. V petih ali šestih letih bo muzej dobil svoje prostore. Večina predmetov je iz zasebne zbirke Maxa Bergerja, ki jih je odkupil mestni zgodovinski muzej in jih je že prej v svojih prostorih razstavil. Zbirko so še razširili z novimi pridobitvami, na primer s pregrinjalom za toro, ki je last pravnuka pesnika Huga von Hofmannsthala. Po mnenju predsednika židovske skupnosti Paula Grossa ima dunajska zbirka med židovskimi muzeji v Avstriji, pa tudi med tistimi v Frankfurtu, Berlinu ali Amsterdamu, posebno vlogo. To je povezano z dolgo tradicijo židovske skupnosti na Dunaju in s posebnim položajem mesta kot najpomembnejšega prehodnega zbirališča za Žide, ki so se z Vzhoda selili na Zahod.

Popis prebivalstva v ZDA

Državni urad za ljudsko štetje v Washingtonu je sporočil, da je Američanov zdaj že več kot 250 milijonov, kar pomeni, da imajo ZDA 10,3 odstotka več prebivalcev kot leta 1980, ko je bil zadnji popis prebivalstva. Druga svetovna velesila, Sovjetska zveza ima okoli 286 milijonov prebivalcev, Kitajska pa jih ima že več kot milijardo.

Natančnejše podatke o narodnostni sestavi ZDA pa pričakujejo od naslednjega popisa prebivalstva, ki bo od 1. aprila naprej. To bo najobsežnejši in najdražji (2,6 milijarde dolarjev) popis v zgodovini ZDA, ki ga bodo s sodobnimi računalniki popolnoma avtomatizirali.

Ameriška ustava predpisuje štetje prebivalstva vsakih deset let. Temu ustrezno so ravnale washingtonske vlade vse od leta 1790 naprej. Letošnji popis pa spremljajo hudi prepiri o tem, kako naj bi prešteli manjšine in brezdomce. Črni Američani, ki jih je uradno 12 odstotkov vsega prebivalstva, se pritožujejo, da so jih pri prejšnjem popisu našteli premalo. Še manj natančni so podatki o priseljencih iz Latinske Amerike, ki so v ZDA prišli večinoma ilegalno. Spor ima ideološko, politično, predvsem pa materialno ozadje. Država namreč socialno pomoč razdeli na podlagi podatkov, ki jih dobi pri ljudskem štetju.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1868 se je rodil ruski pisatelj in dramatik Maksim Gorki (s pravim imenom Aleksej Peškov), ki velja za začetnika socialističnega romana (umrl 1936.).

Po očetovi smrti je Aleksej Peškov živel pri dedu. Nekega dne ga je ded sredi noči vprašal, ali spi.

»Ne morem spati, zelo me zebe,« je odgovoril deček.

»No, sinko moj,« je rekel ded, »dobro se pokrij, angelčki te bodo pa greli.«

Fantič se je zavil v tenko odejo, čez nekaj časa pa je vstal in zamišljeno pogledal deda.

»Kaj pa je?«

»Dedek, ali bi lahko namesto angelčka dobil še eno odejo?«

●

Nekoč so Maksima Gorkega zaprli zaradi potepuštva. Ko je na policiji povedal svoje ime, ga je uradnik vprašal, ali ni morda sorodnik pisatelja Gorkega. Pisatelj mu je pojasnil, da je to on sam.

»To mi morate dokazati,« je rekel uradnik. »Sedite za mojo mizo in napišite kakšno novelo.«

Gorki se je usedel in napisal zaželeno stvar, kot bi trenil.

Uradnik ga je izpustil, kmalu potem pa se je novela pojavila v lokalnem časopisu – s podpisom policijskega uradnika.

28. marec

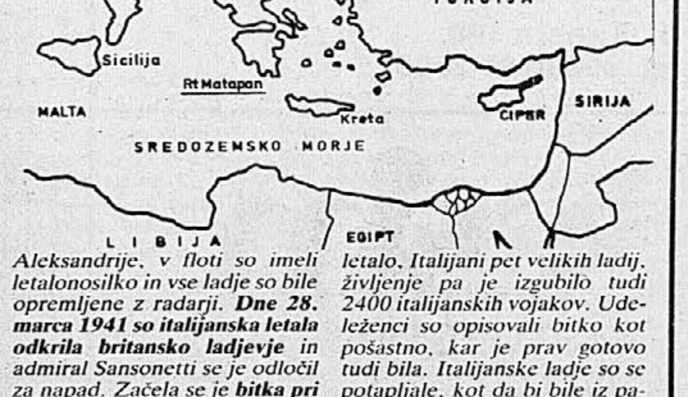

Na začetku druge svetovne vojne sta se v Sredozemlju srečali dve močni pomorski sili: Velika Britanija in Italija. Boj je potekal na zelo široki fronti in nemogoče je bilo biti na več krajih hkrati. Leta 1941 sta bili obe državi še prepričani, da sta najmočnejši, in tako Italijani kot Britanci so hrepeneli po pomembnejši zmagi. Dne 26. marca so Italijani slavili zmagoslavje zaradi herojskega podviga petih motornih čolnov, polnih eksploziva, ki se jim je uspelo prebiti v britansko pomorsko oporišče na Kreti. Motorni čolni, ki so jih diverzanti zvlekli v oporišče, so povzročili strahovito opustošenje. Italijanom je zrasel pogum in pripravljali so se na odločilen spopad z Britanci – in nasprotno, Britanci na maščevanje. Najboljše in najsodobnejše italijanske ladje so zaplule iz pristanišč v Neaplju, Tarentu, Messini in Brindisiju proti Kreti. Med plovbo naj bi se jim pridružila še nemška letala, napad naj bi bil skupen. Britanci so poslali proti Kreti svoje ladjevje iz Aleksandrije, v floti so imeli letalonosilko in vse ladje so bile opremljene z radarji. ***Dne 28. marca 1941 so italijanska letala odkrila britansko ladjevje*** *in admiral Sansonetti se je odločil za napad. Začela se je* ***bitka pri Matapanu,*** *odločilna bitka za Sredozemlje, v kateri so Britanci z zvijačo (konvoj, ki so ga opazila letala, je bil lažen, vaba, prave bojne ladje so čakale v zasedi) in premočjo tehnike (odločilne udarce so zadala letala, britansko ladjevje je z radarjem opazovalo italijanske ladje tudi ponoči) odločilno zmagali.*

Britanci so izgubili eno samo letalo, Italijani pet velikih ladij, življenje pa je izgubilo tudi 2400 italijanskih vojakov. Udeleženci so opisovali bitko kot pošastno, kar je prav gotovo tudi bila. Italijanske ladje so se potapljale, kot da bi bile iz papirja, razlita nafta je gorela na vodi in v njej je umrlo na tisoče ljudi. Nemška letala so zaradi megle odpovedala, pa ne samo zaradi megle: vodstvo ni bilo usklajeno, ukazi so bili različni. Po tem porazu si italijanska vojna mornarica ni več opomogla, ladje so do konca vojne stale v pristaniščih, njihovi poveljniki pa so zaman čakali na maščevanje.

Dogodki na današnji dan

1749 *Rodil se je* ***Pierre – Simon Laplace,*** *francoski matematik, astronom in utemeljitelj nebesne mehanike (umrl leta 1827).*
1868 *Rodil se je veliki ruski pisatelj* ***Maksim Gorki*** *(umrl leta 1936).*
1960 *Na Bloudkovi 120-metrski skakalnici* ***v Planici*** *so bili končani prvi mednarodni smučarski poleti.*
1979 *V jedrski elektrarni na* ***Otoku treh milj*** *(ZDA) je prišlo do ene največjih nesreč, odkar pridobivajo elektriko z jedrsko energijo.*

DEŽELA FURLANIJA – JULIJSKA KRAJINA NA 29. MEDNARODNEM SEJMU ALPE–ADRIA

Prisotnost tržaških poslovnih krogov na prireditvi Alpe–Adria v Ljubljani

REALIZACIJA
ZTT-EST
PUBLIEST

Izreden razvoj, ki ga Evropa v tem času doživlja zlasti kar zadeva odnose in družbeno gospodarske strukture v posameznih državah, odpira nove možnosti sodelovanja, predvsem v tistih primerih, pri katerih se je »partnership« začel razvijati že pred časom in doživel doslej dolgotrajno potrditev. V ta sklop sodijo tudi oblike sodelovanja, ki so nastale in se razvile med Jugoslavijo in Italijo.

»Jadranska iniciativa«, za katero sta se izrekla Marković in Andreotti septembra lani na znanem srečanju v Umagu, ter štiristransko srečanje v Budimpešti, kjer sta bili prisotni tudi Avstrija in Madžarska, predstavljata najnovejša premika v tem procesu tesnejše in dejanske integracije v Evropi, ki ga narekujejo želje in stremljenja po popolni premostitvi vseh tistih umetnih pregrad, ki so jih ustvarile meje, da bi lahko pobliže *sledili zahtevam in sugestijam gospodarstva* ter zgodovinsko kulturnih izročil.

Čeprav zveni nekoliko paradoksalno, vendar se prav v tej fazi širokega odpiranja, velikih upov in pričakovanj ter perspektiv postavlja nujnost odločnega nastopanja v obrambo pozicij, ki so bile svoj čas izbojevane s tolikšnimi žrtvami, in legitimnih interesov območij, ki se razprostirajo ob skupni italijansko-jugoslovanski meji.

V letih, ko je bilo poslovanje težavno, ko so veljale razne valutarne omejitve, uvozne prepovedi in druge tovrstne pregrade, so kompenzacijski inštrumenti, kakršni so avtonomni račun za Tržaško, avtonomni račun za Goriško in posebna sejemska operacija Alpe–Adria, predstavljali dragocene kanale za oživljanje in utrjevanje gospodarskih odnosov med obema državama, kar je poleg vsega odpiralo pot tudi tesnejšemu *in bolj razčlenjenemu medsebojnemu* sporazumevanju na političnem področju.

Sčasoma so obstoječe vezi začele popuščati, in to na obeh straneh. Italija je utrdila, tudi v okviru evropske integracije, svoje valutno ravnovesje in je lahko znižala pregrade, ki so poprej zavirale prosto prehajanje blaga in kapitalov z domačega trga na tuje in v nasprotno smer. Prav tako pa je tudi Jugoslavija, z majem lanskega leta, prešla k odločni liberalizaciji blagovne menjave s tujino in uvoza tujega blaga; temu so pozneje sledili ukrepi, ki se nanašajo na uresničevanje zasebnih pobud, pred kratkim pa smo bili priča še uvedbi konvertibilnega dinarja. Medsebojni odnosi glede blagovne menjave in glede sodelovanja so danes zelo poenostavljeni in se poslovno dogovarjanje razvija brez vsakih težav med malimi in velikimi partnerji, v trgovini in industriji ter na vseh možnih nivojih.

Na zadnjem italijansko-jugoslovanskem srečanju ITALJUG, ki je bilo v Trstu lani oktobra ob udeležbi poslovnih partnerjev in predstavnikov uradnih krogov z obeh strani, so navedena dejstva prišla še posebno do izraza, tako da se je srečanje zaključilo z zares velikim uspehom. Poudarjena pa je bila tudi potreba, da se tiste oblike sodelovanja, morda res nekoliko »sui generis«, vendar pa zanesljivo dobro prekaljene, ki so se v desetlejtjih prizadevnega delovanja krajevnih gospodarstvenikov razrasle v obmejnih krajih, nikakor ne zbrišejo kot če bi čeznje potegnili z mokro gobo. Gre namreč za zveze in kanale, ki še vedno predstavljajo specifičen ventil. Ta je morda danes nekoliko manj koristen kot nekoč, vendar ni izključena možnost, da bi ga lahko kdaj v prihodnje ponovno nujno potrebovali.

Zaradi tega je prišel na navedenem srečanju, kjer so bili sicer v večini prisotni predstavniki gospodarskih in poslovnih krogov iz notranjosti obeh držav, do izraza velik pomen medsebojnih odnosov in obstoječih oblik sodelovanja ob meji in sta se obe strani tudi obvezali, da bosta podprli predloge, ki bi bili usmerjeni k ponovni poživitvi avtonomnih računov in drugih inštrumentov za gospodarsko sodelovanje vzdolž skupne meje.

Naša prisotnost, prisotnost Trgovinske zbornice in trgovskih hiš s Tržaškega na sejmu Aple–Adria, naj bi v luči dolgoletne tradicije podčrtala to poslanico in izzvenela kot nova potrditev pripravljenosti na utrditev tistega »nekoliko posebnega« sodelovanja, ki ima svoj izvor v humusu medsebojnega poznanstva in globokega prijateljstva.

Posl. ing. Giorgio Tombesi
predsednik Trgovinske zbornice – Trst

BCTKB

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

ZANESLJIV PARTNER
V PROSTORU
ALPE – ADRIA
TRST – Ulica F. Filzi 10

IBC computer equipment srl

N I V E Č Z G O L J

DUTY FREE SHOP

TEMVEČ SEDAJ TUDI

CASH AND CARRY

KAJ TO POMENI?

Preprosto: nič več ni treba zgubljati toliko časa v Trstu. Nič več naročanja računalnika z obveznim predujmom. Nič več izgubljanja časa na meji s problemi zakonskih predpisov in jezikov. In nič več ni potrebno vračanje v Trst po denar, ki ga vrnejo od davkov.

VSEMU TEMU SMO REKLI: DOVOLJ!

In veseli nas, da lahko vsem našim zvestim odjemalcem iz Jugoslavije sporočimo, da smo zahvaljujoč velikemu obsegu prodaj dosegli sporazum, ki nam bo omogočil opraviti vse obmejne birokratske formalnosti v najkrajšem času in brez vsakršnih obvez glede količine in glede minimalnih stroškov. Vsak odjemalec, ki ga zanima nakup naših proizvodov, bo lahko prišel na naš sedež brez poprejšnega obvestila, vsak dopoldan od ponedeljka do sobote od 8.30 do 12.30, kjer bo lahko neposredno kupil proizvode iz naše široke ponudbe, in to po dosledno zanimivih in konkurenčnih cenah. Vendar pa odslej ne bo več prisiljen k vračanju v Trst, da bi mu povrnili denar, ki ga je plačal za davke, saj mu bo ta povrnjen neposredno ob nakupu. Priporočamo vam le, da nas obiščete dopoldne: to je zelo pomembno. Tako boste lahko kupili proizvode, ki jih boste sami izbrali in ki vam jih bomo izročili v ločenih zavojih, tako da jih boste lahko potem sami združili. Če pa vam je ljubše, se lahko obrnete neposredno na naš servisni center v Ljubljani (ARNE COMPUTER, tel. 061/59785). Poglejmo, kaj vse to v skopih besedah pomeni za vas:

– zelo majhna izguba časa v Trstu
– nobene nevšečnosti na meji, saj bodo namesto vas formalnosti opravili drugi v nekaj minutah
– takojšnjo povrnitev denarja, ki ste ga izdali za davke
– stalna tehnična pomoč v Ljubljani za sestavo delov, če to želite
– 12-mesečna garancija, veljavna v Ljubljani
– vse bolj ugodne cene ob nespremenjeni kakovosti izdelkov.

In povrhu še to:
če nas boste obiskali z odrezkom, ki je ponatisnjen spodaj, vam bomo priznali še dodaten popust pri cenah kupljenih proizvodov. Ne preostane nam torej drugega, kot da vam rečemo NA SVIDENJE, v prepričanju, da nas boste čimprej obiskali.

IBC computer equipment srl
Ul. Matteotti 52/A – TRST,
tel. 9939/40-733395,
faks 9939/40-733398

Delo
IBC DUTY FREE / CASH AND CARRY
Kupon, veljaven za reklamni popust,
nezdružljiv z drugimi popusti.

Banca Agricola
Kmečka banka
Gorica
banka
sodobnega
gospodarstva
34170 GORICA - ITALIJA
Korzo Verdi, 55
Telefon: (9939)481 - 3871
Telex: 460412 AGREST I
461239 AGRBAN I
Telefax: (9939)481 - 534335
A.W.S. GORIZIA

agrar S.R.L.
IMPORT – EXPORT
ZASTOPSTVA
TRST,
Ul. Valdirivo 19,
tel. 9939/40-631900 – 631846,
teleks 460195

Korotan Italiana s.r.l.
Korso Verdi 133 – GORICA,
tel. 9939/481-31884, 30976,
telefaks: 9939/481-531187,
teleks: 460895 Kimex I

Korotan G.M.B.H.
Viktringer Ring 26 – Celovec (Avstrija),
tel.: 9943/463-56216,
telefaks: 9943/463-516257,
teleks: 422801 Kimex A

UVOZ-IZVOZ PO MALOOBMEJNIH,
SEJEMSKIH IN REDNIH RAČUNIH
– ZASTOPSTVA

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS
34132 TRST,
Ul. del Lavatoio 4,
tel. 9939/40-365424,
teleks 461012 FARCO I,
faks 9939/40-363918
PETROKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA
Filiala v Gorici:
Ul. Trieste 160,
tel. 9939/481-20769

C.G.R.
D.Z O.Z.
SPLOŠNA TRGOVINA
IN ZASTOPSTVA
UVOZ–IZVOZ
TRST – Ulica Geppa 9,
tel. 9939/40-368928, 369012, 368860,
teleks 460559 – PP 185 –
telefaks 9939/40-368798
Filiala:
GORICA – Ul. Trieste 160

agroforest s.a.r.l.
IMPORT EXPORT
Zastopstva
TRST,
Ulica Geppa 9,
tel. 9939/40-369228, 369064,
368988, 368714,
teleks 460134 agrof,
faks 9939/40-362896
GORICA
Ul. Trieste 160,
tel. 9939/481-20982

DOBAVE ZA GRAFIČNE STORITVE
FORNITURE GRAFICHE FERLUGA s.a.r.l.
– *grafična oprema in stroji*
– *kompletna izbira grafičnega repromateriala*
34145 TRST – Ul. Orsera 21
– tel. 9939/40-828082/3

C.I.S.A.A.
mednarodna trgovina in razvoj
v severnem Jadranu
comercio
intermediazione
sviluppo
alto
adriatico
TRST,
Viale Miramare 129,
tel.: 9939/40-410411, 411010,
teleks: 460505 I

ALPEXPORT srl
IMPORT-EXPORT
TRST
Ul. Rosetti 111,
telefaks: 9939/40-394022,
teleks: 460371 ALPTS I,
tel. 9939/40-394001, 393955
Filiala:
Gorica – Ul. del Faiti 15,
tel. 9939/481-533000

adriaimpex
UVOZ-IZVOZ PREDSTAVNIŠTVA D.D.
POOBLAŠČENI IZVOZNIKI
IVECO FIAT LANCIA PIRELLI COMETTO
TRST – Ul. Geppa 9
– tel. 9939/40- 369220,
teleks 460231 ADEX I,
faks 9939/40-369112
GORICA – Korzo Verdi 51,
tel. 9939/481-33576

Resim
ZASTOPSTVA
UVOZ
IZVOZ
34133 Trst – Ul. Cicerone 8, p. p. 101
tel. 9939/40-362676 – 362286 – 362397 – 362973
teleks 460561 Resim I
telefaks 9939/40-361839
Poslujemo v mednarodni blagovni menjavi industrijskih proizvodov, repromaterialov in opreme, še posebej v okviru gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

CHEMOSERVICE S.R.L.
Korzo Italia 69 – 34170 Gorica/Italija,
tel. 9939/481-533992 – 533909,
teleks 461174 BRUNOVI,
faks 9939/481-535066
SOCIETÀ ITALIANA RESINE
SIOF
PERCHEM S.p.A.
GRACE DAVISON PRODUCT LINE
Bonney Forge Europe Valve Division
fratelli lamberti s.p.a.
galstaff S.p.A. INDUSTRIE CHIMICHE
Chemviron Carbon
KOCH INTERNATIONAL S.p.A.
Aluservice

I N F O R D A T A s.r.l.
TRST,
Ul. Caboto 16,
tel. 9939/40-381616
- SVETOVANJE, NAČRTOVANJE INFORMACIJSKIH SISTEMOV
- PROGRAMSKI IZDELKI
- RAČUNALNIKI IN PERIFERNE ENOTE
- POMOŽNA OPREMA IN POTROŠNI MATERIAL ZA CAOP

PLETILNI IN
ŠIVALNI STROJI
Defendi brother
PRI
Villini
Trg Goldoni 5,
TRST,
tel. 9939/40-728315
IZREDNE CENE!

TECHNA S. R. L.
IMPORT-EXPORT
TRST / TRIESTE – VIA
GHEGA 2,
tel. 9939/40-368998, 369248,
369636,
teleks 460517 TECHNA I,
faks 9939/40-361634

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

SREDA, 28. marca, ob 19.30 – Slovenska filharmonija: SIMFONIKI RTV LJUBLJANA, dirigent: Anton Nanut, solist: STEFAN MILENKOVIĆ, violina. Ob 10-letnici umetniškega delovanja. Program: Berlioz, Čajkovski.

Vstopnice prodajamo pri blagajni Festivala Ljubljana, Trg francoske revolucije 1 od 11–13. in od 18.–19. ure ter uro pred koncertom pri blagajni SF. Informacije po tel. 226-544, 221-948.

CANKARJEV DOM

glasba

Sreda, 28. marca, ob 19.30
ZA LJUBITELJE PIANISTIČNIH BRAVUR
RECITAL MISHE DICHTERJA
Program: Bach-Busoni, Liszt, Bartok, Rahmaninov.
(VD, 60, 40)

Četrtek, 29. marca, ob 11. in 20. uri: VEČER LATINSKO-AMERIŠKE GLASBE; prikaz razvoja latinsko-ameriške glasbe in glasbil skozi čas in prostor. Sodelujejo **Alberto Gregorič** in njegova skupina L. A. (vstopnina ob 20. uri 40, za šole 20 din)

Četrtek, 29. in petek, 30. marca, ob 19.30: KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, oranžni abonma I in II. Dirigent **Leo Krämer,** solista **Tamara Smirnova-Šajfar,** violina, **Rudi Pok,** flavta. (Dolar – Beethoven – J. S. Bach – E. Bach). (VD, 60, 50, 40)

Petek, 30. marca, ob 20.30: KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA VOCAL FORUM GRAZ, dirigent **Franz Herzog.** Na programu so skladbe **iz starejše in novejše** vokalne literature. (dvorana Slovenske filharmonije, 50)

Sreda 4. aprila, ob 19.30: KONCERT SODOBNE AVSTRIJSKE IN JUGOSLOVANSKE GLASBE s sopranistiko **Dunjo Lukan** in organistom **Michaelom Stephanidesom** in **Andreasom Juffingerjem.** (VD, 30 din)

31. MEDNARODNI FESTIVAL JAZZA 1990)

Predstavljamo vam prve tri koncerte prvega dela festivala **– v novi zasnovi.**

Sobota, 31. marca, ob 20.30: BETTY CARTER & HER TRIO, jazz koncert. Ob Elli Fitzgerald, Carmen McRae in Sarah Vaughan je Betty Carter nedvomno **ena prvih dam jazza danes.** (SD, 80)

Sreda, 11. aprila – skupine: Curlew, Jazz Passengers, Myra Melford Trio in **Četrtek, 12. aprila, ob 20. uri: Sonny Sharrock Band, Miracle Room i Bosho.** (SD, 80)

film

IKEBANA IZ BOULOGNSKEGA GOZDA

Sreda, 28. marca, ob 21. uri: DANTON, režija **Andrzej Wajda,** 1983. Igra: **Gerard Depardieu.** (SD, 30)

Četrtek, 29. marca, ob 20. uri: VEČNA LJUBEZEN, **Alain Resnais,** 1984. Igrata: **Sabine Azema, Fanny Ardent.** (SD, 30)

Sobota, 31. marca, ob 20. uri: PIŠČANEC V KISU, **Claude Chabrol,** 1986. Igra: Jean Poiret. (MD, 30)

Izbrani filmi sodijo v vrh kinematografije.

V sodelovanju s filmsko redakcijo ŠKUC.

gledalisce

B. Slade: OB LETU OSOREJ – ponovitve komedije, uspešnice iz produkcije CD: **sobota, 14., ponedeljek, 16., nedelja, 22. aprila, ob 20. uri.** Vstopnice so že v prodaji.

NARODNO POZORIŠTE IZ ZENICE IN REŽISER BRANKO BREZOVEC predstavljajo POMLADI IVANA GALEBA Vladana Desnice kot gledališki spektakel, ki bo izrabil **vse možne kotičke prostrane velike dvorane CD**
v nedeljo, 1. aprila, ob 20. uri
Koncept in realizacija **Branko Brezovec,** igra celotni ansambel gostujočega gledališča. (vstopnice: 50, 40)

otroska matineja

Sobota, 31. marca, ob 11. uri: KLOŠAR ali KAJ SI JE ŽELELO SLAMNATO STRAŠILO, **gledališko-lutkovna predstava za otroke in odrasle.** Produkcija CD, priredba, izvedba, režija **Alja Tkačev in Nina Skrbinšek.** (MD, 20)

predavanja, tribune

Sreda, 28. marca od 10. do 18. ure: PREDSTAVITEV DELOVANJA SLOVENSKEGA ARHEOLOŠKEGA DRUŠTVA; predstavitev raziskav v letu 1989 Arheološkega društva (z video in diaprojekcijo). (sejna E3, vstop prost)

Sreda, 28. marca, ob 17. in 19. uri: AFRIKA – SPOMIN NA LETO DNI ŽIVLJENJA. Predava **Zvone Šeruga,** predvidoma zadnjič. (SD, 30)

Sreda, 28. marca, ob 19. uri: DEMILITARIZIRANI SLOVENIJI NAPROTI, javna tribuna. Organizator: ZSMS-LIBERALNA STRANKA. (OD, vstop prost)

Petek, 30. marca, ob 19. uri: ZA SONCEM. Predava **Jure Šterk** (ponovitev zaradi velikega zanimanja). Slovenski jadralec bo ob filmu in diapozitivih pripovedoval o jadranju čez Atlantik na karibske otoke v regati TRANSAT 6.50. (MD, 20)

razstave

Do 30. marca: OD DÜRERJA DO CORINTHA – grafike. Vodstvo po razstavi: **29. marca, ob 12.30 – Črtomir Frelih.** (Galerija CD, 10, 5)

Ponedeljek, 2. aprila, ob 11. uri: IZ NESKONČNOSTI V NESKONČNOST – otvoritev razstav ob 15-letnici sodelovanja instituta Jožef Stefan z evropskim centrom za fiziko osnovnih delcev – CERN. (sprejemna dvorana)

Ponedeljek, 2. aprila, ob 18. uri: KDO STE VI GOSPOD UMPAH – PAH? – otvoritev. Razstava predstavlja spojitev stripa s klasičnimi likovnimi umetnostmi; s posredovanjem Kulturno-informativnega centra Zagreb in Organizacijo za znanstveno in raziskovalno delo. (I. preddverje)

Četrtek, 5. aprila, ob 19. uri – otvoritev razstave: ZAKLADI FRANČIŠKANSKIH SAMOSTANOV; s posredovanjem Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Bosne in Hercegovine v Sarajevu. (Galerija CD)

informacije

Blagajna in informacijski center sta v Emonskem prehodu odprta vsak delovni dan od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure in uro pred začetkom prireditev. Tel. 222-815.

Razstave v CD so odprte vsak dan od 12. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 15. do 18. ure.

KULTURNI DOM ŠPANSKI BORCI

V sredo, 28. marca, ob 19.30 bo v veliki dvorani, potopisno predavanje z diapozitivi »DEŽELA TEMPLJEV IN GUROJEV – INDIJA«. Predavatelj bo GREGOR MAJDIČ.

Prodaja vstopnic uro pred predavanjem.

V četrtek, 29. marca, ob 19.30 gostovanje PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA IZ NOVE GORICE S KOMEDIJO NICCOLA MACHIAVELLIJA MANDRAGOLA.

Predprodaja vstopnic od 27. do 29. marca, od 16.–18. ure pri blagajni doma.

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG V LJUBLJANI

SREDA, 28. marca, ob 19.30 – O. von Horvath: VERA LJUBEZEN UPANJE, za abonma SREDA in IZVEN (KONTO).

ČETRTEK, 29. marca, ob 14. uri – G. Tabori: MEIN KAMPF, za abonma DIJAŠKI 2 POPOLDANSKI.

PETEK, 30. marca, ob 19.30 – W. Shakespeare: KOMEDIJA ZMEŠNJAV, za IZVEN (KONTO).

SOBOTA, 31. marca, ob 19.30 – G. Feydeau: DAMA IZ MAXIMA, za IZVEN (KONTO).

MALA DRAMA SNG

SREDA, 28. marca, ob 20. uri – F. Lainšček: IMPRESARIJ, za IZVEN (KONTO).

ČETRTEK, 29. marca, ob 20. uri – F. Kafka-L. Rozman: PREOBRAZBA, za IZVEN (KONTO).

SOBOTA, 31. marca, ob 20. uri – D. Jančar: ZALEZUJOČ GODOTA, za IZVEN (KONTO).

BLAGAJNA DRAME je odprta od 11. do 12. ure in od 18. ure do pričetka večerne predstave. Rezervacije po telefonu **221-511.**

OPERA BALET

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Sreda, 28. marca, ob 19. uri – G. Rossini: **SEVILJSKI BRIVEC, PREMIERA.** Dirigent Igor Švara, režiser Vito Taufer, pojejo: N. Radovan, B. Glavak, V. Paić, F. Radovan, I. Šarić, J. Jeraša, V. Lebarič, V. Zadravec.

Ob 18.30 vas pred premiero vabimo še na koncert **Trobilnega kvinteta** v Opernem salonu.

Četrtek, 29. marca, ob 19. uri – G. Rossini: **SEVILJSKI BRIVEC, DRUGA PREMIERA.**
Dirigent Igor Švara, pojejo G. Tomič, B. Glavak, V. Paić, N. Belamarič, J. Lešaja, M. Kobal, V. Zadravec, J. Butkovec.

Sobota, 31. marca, ob 19. uri – G. Rossini: **SEVILJSKI BRIVEC,** izven, konto.

Blagajna je odprta vsak delavnik, od 11. do 13. ure ter uro pred predstavo. Rezervacije in informacije po tel. 331-950, od 10. do 11. ure. Dijaki in študentje imajo popust.

MGL

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

SREDA, 28. marca, ob 15.30 – J. M. Synge: JUNAK Z ZAHODA – za abonma SREDA POPOLDAN;
ob 19.30 – J. M. Synge: JUNAK Z ZAHODA – za abonma RED O.

ČETRTEK, 29. marca, ob 19.30 – A. T. Linhart: TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI – za IZVEN in KONTO.

PETEK, 30. marca, ob 19.30 – J. M. Synge: JUNAK Z ZAHODA – za abonma K.

Vstopnice prodajamo vsak dan, od 10. do 12. ure ter uro pred predstavo v Prodajno informacijskem centru – PIC MGL. Telefon 210-852. Vabljeni!

Sponzorja MGL sta MEDNARODNO PODJETJE SLOVENIJALES in NEODVISNI DNEVNIK.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Krekov trg 2

PETEK, 30. marca, ob 17. uri – Svetlana Makarovič: KORENČKOV PALČEK. IZVEN.

Lutkoteka

SOBOTA, 31. marca, ob 15.30 in 17.30 – V. Taufer-L. Novy: MOJCA IN ŽIVALI. IZVEN (po zgodbi o Mojci Pokrajculji). Rezervacij zaradi majhnega števila sedežev ni!

Gledališka blagajna je odprta v sredo, četrtek in petek, od 11. do 12. in uro pred predstavo. Rezervacije in informacije ob istem času po telefonu 314-962.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Krekov trg 2

SREDA, 28. marca, ob 16. uri – Beaumarchais: FIGAROVA SVATBA. ZAKLJUČENO.

SOBOTA, 31. marca, ob 19.30 – Dähnert: **DEDIŠČINA.** IZVEN.

Prodaja vstopnic dva dni pred dnevom predstave, od 16. do 18. ure, na dan predstave pa dve uri pred pričetkom. Rezervacije po telefonu 312-860.

GLEJ

eksperimentalno gledališče

Četrtek, 29. marca, ob 20. uri: V Gleju revija LITERATURA razširja obzorja: »MY GOD, IT'S FULL OF STARS!« – Esad Babačić, Jani Kovačič, Matjaž Pikalo in Zoran Predin o poeziji v rock'n'rollu ne bodo samo govorili. Naročniki revije imajo prost vstop, drugi bodo ob plačilu 30.00 din odnesli domov še spominek.

5 1/2

NEDELJA, 1. 4., ob 18. in 21. uri – Ko se letošnja gledališka sezona bliža vrhuncu, spet enkrat ponovitvi lanske uspešnice: celotne predstave 5 1/2. **Kurt Bartsch: Noga** (rež:. Jan Zakonjšek, igr. Judita Zidar, Matija Rozman), **Heiner Müller: Srčna igra** (rež. Edvard Miler, igr. Brane Grubar, Aleš Valič), **Peter Handke: Železniške informacije** (rež. Nevenka Koprivšek, igr. Boris Ostan, Jette Ostan – Vejrup), **Gertrude Stein: Igrati** (rež. Tomaž Pandur, igr. Ksenija Mišič, Gertrude Stein), **Stefan Schütz: Fragment o Kleistu** (rež. Martin Kušej, igr. Olga Kacjan, Pavle Ravnohrib). Pet predstav za eno ceno, rezervacije po tel. 216-679.

Slovensko Mladinsko Gledališče Ljubljana

ODISEJ & SIN ali SVET in DOM

TRANSZGODOVINSKI SPEKTAKEL gladkih besed in zahrbtnih dejanj

ČETRTEK, 29. marca, ob 19.30 – Veno Taufer: ODISEJ & SIN ali SVET IN DOM (14) za IZVEN! Režija: Vito Taufer

»Nedvomno: Odisej & sin ali Svet in dom je v programu letošnjega Evrokaza doslej najzrelejša in najatraktivnejša stvaritev.« (Dubravka Vrgoć, Vjesnik)

SKRIVNOSTI

SREDA, 4. aprila, ob 19.30 – Niko Grafenauer: SKRIVNOSTI (26) – musical. Glasba: Gojmir Lešnjak; priredba in režija: Janez Pipan za IZVEN! »Musical SKRIVNOSTI uporablja posamezne Grafenauerjeve pesmi kot izhodišče za oživljanje odra z neštetimi slikovitimi podobami, ki jih – deloma naravnost bravurozno – pevsko, plesno in mimično izvajajo Damjana Černe, Maja Sever, Gojmir Lešnjak, Uroš Maček in Ivan Rupnik.« (Rapa Šuklje, radio Ljubljana)

REZERVACIJE VSTOPNIC vsak dan (razen nedelje) med 10. in 12. uro po telefonu 310-294, PRODAJA VSTOPNIC dve uri pred pričetkom predstav pri blagajni SMG

SNG MARIBOR SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

SREDA, 28. marca
DRAMA
MEDNARODNI GLEDALIŠKI FESTIVAL »EVROKAZ« V MARIBORU
Ob 19. uri – J. W. Goethe: FAUST – za EVROKAZ in IZVEN.

Vstopnice lahko rezervirate po telefonu 221-206, od 10. do 15. uri.

Slovensko Ljudsko Gledališče Celje

SREDA, 28. marca, ob 19. uri – Andrej Hieng: OSVAJALEC – za abonma V. MLADINSKI in IZVEN.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

SREDA, 28. marca, ob 10. uri v veliki dvorani KD Nova Gorica – N. Machiavelli: MANDRAGOLA za NSC Nova Gorica.

ČETRTEK, 29. marca, ob 11. in 19.30 – N. Machiavelli: MANDRAGOLA. Gostovanje v KD Španski borci v Ljubljani.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

SREDA, 28. marca, ob 16. uri – J. B. Molière: TARTUFFE – za TOŠC Kranj.

ČETRTEK, 29.marca, ob 19.30 – J. B. Molière: TARTUFFE – za IZVEN.

Uspešna in odmevna predstava Molièrovega Tartuffa, s katero smo pričeli letošnjo sezono, so pripravili: režiser Matjaž Zupančič, dramaturginja Marinka Poštrak, scenografinja Karin Košak, kostumografinja Nada Vodušek in igralci: Mira Sardoč, Danilo Benedičič, Judita Zidar, Ivan Godnič, Bernarda Oman, Pavel Rakovec, Matjaž Višnar, Aleš Valič, Vesna Jevnikar in Tine Oman.

Rezervacije vstopnic dopoldne ter uro pred predstavo po tel. 064/21-355.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINOTEKA

ob 16. in 18. uri
PETER IBBETSON, ZDA, 1953. R.: Henry Hathaway. I.: Gary Cooper;

ob 20. uri
BITKA ZA SAN PIETRO (THE BATTLE OF SAN PIETRO), ZDA, 1945, dokumentarni.

KOMUNA

ob 10. uri matineja
TOP GUN, ZDA, akcijska melodrama. I.: Tom Cruise.

ob 16., 18.15 in 20.30
DRUŠTVO MRTVIH PESNIKOV (DEAD POETS SOCIETY), ZDA, 1989, melodrama. R.: Peter Weir. I.: Robin Williams. KLASIFIKACIJA SPS: A. Zadnjič. (Od 29. 3. v kinu BEŽIGRAD)

UNION

ob 16., 18. in 20. uri
MORJE LJUBEZNI (SEA OF LOVE), ZDA, 1989, thriller. R.: Harold Becker. I.: Al Pacino KLASIFIKACIJA SPS: A

MINI KINO UNION

ob 17., 19. in 21. uri
COCKTAIL, ZDA, melodrama. I.: Tom Cruise.

VIČ

ob 16., 18. in 20. uri
PORKYJEVO MAŠČEVANJE (PORKY'S REVENGE), ZDA, komedija. I.: Dan Monahan.

BEŽIGRAD

ob 16., 18. in 20. uri
VRNITEV V PRIHODNOST II (BACK TO THE FUTURE II), ZDA, 1989, komedijska melodrama. KLASIFIKACIJA SPS: B. Zadnjič. (Od 29. 3. v kinu DOMŽALE)

ŠIŠKA

ob 16., 18. in 20. uri
SMRTONOSNO OROŽJE I (LETHAL WEAPON), ZDA, akcijski. I.: Mel Gibson.

TRIGLAV

ob 16., 18.15 in 20.30
ČRNI DEŽ (BLACK RAIN), ZDA, akcijska melodrama.

MOJCA

ob 16. in 17.30
MIŠEK, VELIKI DETEKTIV ZDA, risanka.

SLOGA

ob 10. in 12. uri
STRASTNA ČUSTVA, ZDA;

ob 14., 16., 18. in 20. uri
ROŽNATI SEKS, ZDA.

ob 22. uri
KRATKO SREČANJE.
ZA 29. 3. 1990, OB 22. URI NAPOVEDUJEMO PROMOCIJO VIDEO KASETE TRIUMF ŽELJE, SKUPINA BORGHESIA.

DOMŽALE:

ob 16., 18. in 20. uri
ŽIVLJENJE NINJE (A LIFE OF NINJA), Hong Kong, akcijski.

Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.

MARIBOR

PARTIZAN: amer. VRNITEV V PRIHODNOST II., ob 16., 18. in 20. uri.
UNION: amer. TATOVI PORSCHEJEV, ob 16., 18. in 20. uri.
UDARNIK: amer. STRAŠNE SANJE V ULICI BRESTOV, ob 17. in 19. uri.
NOČNI KINO: amer. SERVIS ZA AVTOMOBILE IN MOŠKE, ob 21. uri.
GLEDALIŠČE: amer. DEŽEVNI ČLOVEK, ob 15.30, 17.45 in 20. uri.
MATINEJSKI PROGRAM:
PARTIZAN: amer. TATOVI PORSCHEJEV, ob 10. uri.
EROTIČNA MATINEJA: amer. ZALJUBLJENA MORSKA DEKLICA, ob 12. uri.
SORA – ŠKOFJA LOKA: franc. ROSELYNE IN LEVI, ob 18. in 20. uri.
CENTER – KRANJ: amer. DRUGA NACIJA, ob 16., 18. in 20. uri.
STORŽIČ – KRANJ: amer. TRIJE AMIGOSI, ob 16. in 18. uri.
Amer. POPER IZ MIAMIJA II, ob 20. uri. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
ŽELEZAR – JESENICE: amer. DINAMIT JACKSON, ob 18. uri.
Amer. NEVARNA RAZMERJA, ob 20. uri.
DOM – KAMNIK: ni predstav!
DUPLICA: amer. DRUŠTVO MRTVIH PESNIKOV, ob 20. uri.
RADOVLJICA: amer. POLNOČNI MAŠČEVALEC, ob 20. uri.
BLED: amer. PLAČANEC, ob 20. uri.
ZAGORJE: amer. BREZNO, ob 17. uri.
Amer. PRIČO JE TREBA UBITI, ob 19.30.
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer. ZAJEC ROGERS, ob 17. uri.
HRASTNIK: amer. KAKRŠEN OČE – TAKŠEN SIN, ob 17. in 19. uri.
DOM KULTURE – NOVO MESTO: angl. BURNI PONEDELJEK, ob 18. in 20. uri.
DOM JLA – NOVO MESTO: amer. BATMAN, ob 17.30 in 20. uri.
KRŠKO: amer. LAK ZA LASE, ob 18. uri.
ROGAŠKA SLATINA: amer. JEZUS IZ NAZARETA (I. del), ob 17. in 20. uri.
SOČA – NOVA GORICA: amer. AMERIŠKI NINJA (III.), ob 18. in 20. uri.

OBVESTILA

KLUB K4 KERSNIKOVA 4 LJUBLJANA

DNEVNI BAR od 10. ure
sreda: MLADA 50. IN 60. LETA.

Black Jack CLUB

DANES IN JUTRI NASTOPA BORIS NOVKOVIĆ S SPREMLJAJOČO SKUPINO NOČNA STRAŽA.

KUD FRANCE PREŠEREN TRNOVO

Danes, 28. marca ob 17. uri vas vabimo na predavanje arhitektov Mihe Dešmana in Katre Pirkmajer v okviru Vesele znanosti o problematiki gradnje novih prostorov KUD, ki bo v Forumu na Gospodarskem razstavišču. Posebni gost: Ana Monro.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA
Ljubljana, Gosposka 15
V Kulturno-informacijskem centru Križanke na Trgu francoske revolucije 7 v Ljubljani bo jutri ob 12. uri otvoritev razstave 40 LET ORGANIZIRANEGA RESTAVRATORSKEGA DELA V SLOVENIJI. Razstavo je pripravil Restavratorski center Slovenije v sodelovanju z Mestnim muzejem Ljubljana in pod pokroviteljstvom Skupščine Republike Slovenije. Vabljeni!

pivnica jama
Poljanska 99, tel. 443-561
Četrtek, 29. marca, ob 21. uri:
DUO MOULIN ROUGE
MODNE NOVOSTI SARAH JANE
PLESNA SKUPINA RONDO ...

ŠKUC
Galerija ŠKUC,
Stari trg 21,
Ljubljana

Danes ob 21. uri bo v srednji dvorani CD projekcija drugega filma iz cikla **FRANCOSKI FILM 80. LET – DANTON** režiserja Andrzeja Wajde. Vabljeni! Projekt sta pripravila filmska redakcija ŠKUC in CD v sodelovanju s Kinematografi, Kinoteko in Francoskim kulturnim centrom.

URŠKA
več kot plesna šola

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
hala B2/II – tel.: 327-651
INFORMACIJE, REZEVARICJE, VPIS:
od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure

Vabimo k vpisu v plesne tečaje:
DRUŽABNI PLES
II. sobota, 14. 4.
III. sobota, 7. 4.
IV. sobota, 7. 4.

Plesna šola
ROŽANC
Trg OF 3
(pri kolodvoru)
tel.: 325-878

Vsak delavnik od 13.–18. vabimo k vpisu v:
ZAČ. 1. 4., **JAZZ ZAČ.** 2. 4. **KEEP FIT ZAČ.** 17. 4., **KEEP FIT NAD.** 3. 4.

SVETOVNI PLESNI PROGRAM

PLESNA ŠOLA KAZINA
Trg osvoboditve 1
Ljubljana
tel. 214-348

Informacije od 16.–20. ure
Družabni plesi:
I. ned. 15. 4. (nad 30 let), sob. 12. 5.
II. sob. 14. 4., tor. 8. 5., sre. 9. 5.
III. pet. 6. 4., ned. 15. 4., sre. 9. 5., sob. 12. 5.
IV. ned. 6. 5.
HIT: Boogie, Hustle, R'n'R: sre. 28. 3.
HORUK: več kot aerobika za dekleta in žene. Vadba dvakrat tedensko.
Vpisujemo novince v otroško plesno šolo – Mala Kazina.

BOSS
magic

VABI NA SEJEM ALPE–JADRAN PRED HALO A NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU VSAK DAN OD 26.–31. MARCA
Z ZAČETKOM SHOW PROGRAMA OB 13. in 17. URI
VABLJENI TUDI NA DEGUSTACIJO NOVIH CIGARET BOSS AMERICAN BLEND, ANKETIRANJE porabnikov z nagradnim žrebanjem in predstavitvijo RALLY TEAM 57
BOSS OKUS USPEHA

GOSTIŠČE ŠPORN RADOMLJE
tel. 061/72-11-73
ob torkih, sredah in četrtkih V DISKOTEKI – VSTOP PROST
glasba po vaši želji

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani obvešča, da bo mag. SANDI KLAVŽAR zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom: Grafni retrakti. Zagovor bo v sredo, 4. 4. 1990, ob 12. uri v podiplomskem seminarju na VTOZD Matematika in mehanika, Jadranska 19, III. nadstropje.

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani obvešča, da bo dr. LUDVIK BOGATAJ zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom: Teorija senzitivnosti linearnih kvadratičnih sistemov z zakasnitvijo v stanju in z zakasnjenim upravljanjem. Zagovor bo v petek, 6. 4. 1990, ob 10. uri v sejni sobi dekanata, Aškerčeva 9 a.

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani obvešča, da bo mag. FRANCI DOLINŠEK zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom: Direktno določanje sledov elementov v trdnih vzorcih z elektrotermično atomsko absorpcijsko spektroskopijo. Zagovor bo v torek, 3. 4. 1990, ob 8. uri v sejni sobi dekanata, Aškerčeva 9 a.

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani obvešča, da bo mag. ALEKSANDER ŠER zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom: Raziskave interakcij v bioanorganskih sistemih med kovinskimi ioni in antibiotiki. Zagovor bo v torek, 3. 4. 1990, ob 10. uri v sejni sobi dekanata, Aškerčeva 9 a.

Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani obvešča da bo 6. aprila 1990 mag. Damjan ZAZULA, dipl. inž. ob 11. uri javno zagovarjal doktorsko disertacijo. Naslov disertacije se glasi: Odkrivanje sprememb pri sistemih z neprekinjenim delovanjem na osnovi izhodnih signalov. Zagovor bo v sejni sobi na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani, Tržaška c. 25.

VTOZD za agronomijo VDO Biotehniške fakultete v Ljubljani obvešča, da bo mag. Rajko BERNIK, dip. inž. stroj. zagovarjal svojo doktorsko disertacijo z naslovom: MOŽNOSTI NADOMESTITVE TOPLOTE Z NEKATERIMI NEKONVENCIONALNIMI IZVIRI V BIOPLINSKEM REAKTORJU ZA RAZKROJ GNOJEVKE«. Javni zagovor bo v petek, 30. marca 1990, ob 11. uri na VTOZD za agronomijo, v predavalnici PŽ 2 na Jamnikarjevi 101 v Ljubljani.

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA

1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.

2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.

3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.

4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.

Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure.

Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.

»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA

Nočna in nedeljska dežurna služba: LEKARNA MIKLOŠIČ, Ljubljana, Miklošičeva 24. Izdaja nujnih zdravil in zdravil na recepte, predpisane istega dne.

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ - VELJA DANES!

NOVA ORODJA ZA DOMISELNE ROKE popust pri popravilu starih orodij	**Iskra, Industrija za električna orodja Kranj** od 26. do 31. marca na sejmu Alep-Adria v hali B/klet Gospodarskega razstavišča. Poleg predstavitve delovanja novih naprav vam bo strokovnjak iz Iskre servisa na našem razstavnem prostoru tudi brezplačno pregledal hobi orodja. Kuponi za 20-odstotni popust za delo pri popravilu hobi orodij in za 10-odstotni popust pri popravilu orodij iz industrijskega programa!
(IZVOZ–UVOZ) SALON POHIŠTVA, Gosposvetska c. 5 Lj. (vhod Semenarna – Center iz Leninovega parka), tel. 211-132, int. 28, teleks 31-176, faks: 217-271 Odprto: pon.–petek od 9.–19. ure	Vam ponuja NAJNIŽJE CENE za NAJŠIRŠI domači pohištveni program: kuhinje, spalnice, vzmetnice, jedilniške sete, sedežne garniture (usnje, blago), sistem borovega pohištva, pisarniško pohištvo, otroške sobe itd. – **ZADRUGE, POZOR!** AKCIJSKA prodaja STAVBNEGA pohištva (okna, vrata) – **OPREMA OBJEKTOV** (šole, pisarne, restavracije) – **Akcijska prodaja** spalnic ter usnjenih sedežnih garnitur. V ceno je vračunano strokovno svetovanje, po želji pa organiziramo montažo. **Pohištvo prodajamo na 6-MESEČNI BANČNI KREDIT BREZ POLOGA!**
ZAŠČITA PROGRAMA	Vaše diskete s programi za PC zaščitimo proti neavtoriziranemu kopiranju. Varnost je zagotovljena brez hardverskih ključev. Cena po dogovoru. Poskusna zaščita. Inf. na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo – IKPIR, tel. (061) 268-741, int. 15.
RAČUNALNIŠKO IZOBRAŽEVANJE	**LOTUS** je naslednji Sinelov tečaj na OŠ Ledina. Začetek 2. 4., cena 750 din. Tel. 322-355.
Trgovina PERLA, Gornji trg 31	Pestra ponudba spodnjega perila, kopalk, jogging hlač in trenirk, vse **po ugodnih cenah.** Odprto od 10.–12. in od 15.–19., sob. od 10.–13.
DOMUS	Potrošniško informativni center vabi na specializirano razstavo **AROMATIČNI NAPITKI IZ RJAVEGA ZLATA.** V akciji sodelujejo **proizvajalci kave:** ABC Pomurka Murska Sobota, ABC Pomurka Škofja Loka, Droga Portorož, Emona blagovni center, Merx Celje, Primex Nova Gorica, **proizvajalci kavnih aparatov:** Elma Črnuče, Gorenje Titovo Velenje, Iskra Škofja Loka, Kovinostroj Grosuplje, **proizvajalci gostinske opreme:** Emona Commerce Ljubljana, Elmont Bled, Luzar Koper, Metalko Buje.
MISLITE ŽE ZDAJ NA NOVO ZIMO	V Metalkini blagovnici v Ljubljani, Dalmatinova 2 (tel. (061) 318-750) ugodne cene za: – oljni gorilec LAMBORGHINI (7.500 din, brez davka 5.396 din) – oljni gorilec THYSSEN (9.200 din, brez davka 6.619) – pribor za cisterno GOK COMBI-PACK (1.270 din, brez davka 1.238)
POTUJOČA TENIŠKA ŠOLA	**TENIŠKA ŠOLA LJUBLJANA** organizira učenje tenisa po SLOVENIJI. Inf. po tel. (061) 264-312, od 12.–14. ure.
ZASEBNA PODJETJA IN OBRTNIKI	Strokovnjaki so za vas zbrali vse aktualne informacije v zvezi z uvozom, izvozom in carino na enem mestu. Izšli sta brošuri: 1. Novosti in spremembe v zunanjetrgovinskih predpisih in carinjenju, 2. Zakaj se odločiti: za obrt ali za podjetje (prednosti in slabosti obeh). Tel. (061) 571-125, od 10.–12. in od 15.–17. ure, ob delavnikih.
SPOMLADANSKA SMUKA NA VOGLU	Verjetno ni potrebno poudarjati, da je spomladanska smuka na Voglu lahko najlepša. **Izkoristite posezonsko znižanje cen hotelskih storitev.** Na Voglu so odprti: Ski hotel in brunarice, v dolini pa hoteli Zlatorog, Pod Voglom in Bellevue. Apartmaje Triglav bomo odprli po potrebi. Cene polpenziona se gibljejo od 106-194 din, na voljo pa so vam tudi kompletni 3-, 5- in 7-dnevni smučarski paketi. **Pokličite Prodajno službo ALPINUMA, tel. (064) 723-441.**
POSOJANJE JAHT	Sejemski popusti na naši stojnici na sejmu Alpe-Adria v hali A: granada 32 – 1.800 DM/teden, granada 375 – 2.100 DM/teden iz Biograda n/m in Pulja. Turistična agencija THALATTA, Ljubljana, Gosposvetska 10/I, tel. (061) 318-644 (od 9.–12. in od 16.30–19. ure), tel. na sejmu **(061) 311-022, int. 427.**
DO-IMPEX, IMPORT EXPORT, d. o. o. avdio-video-hi fi-tv-minimarket, Tržič, tel. (064) 52-378, 50-348, faks (064) 52-079	Kupujte preudarno, zahtevajte kakovost. Prodajamo; **videorekorderje:** JVC HRD 321 – 8.990 din, nordmende V 1010M – 8.150 din, ITT NOKIA VR 3520 VPS – 11.880 din na 2 obroka, ITT NOKIA 3749 VPS digital – 14.520 din na 2 obroka, **HI-FI stereo sistem:** ITT NOKIA 741 – 6.392 din na 2 obroka, nordmende hi-fi MS 3001 – 4.490 din, **BTV:** ITT NOKIA 5530 PS – 112.090 din na 2 obroka, ITT NOKIA 5100 PS – 9.440 din na 2 obroka, nordmende GALAXY 51 – 8.990 din, tensai 51 – 10.350 din na 2 obroka, loewe 55 – 11.425 din na 2 obroka, samsung 37 – 6.598 din, gospodinjske aparate MOULINEX. **Vsi nakupi sodelujejo pri žrebanju 31. 3. 1990.** Nagrada je BTV nordmende, 51 cm.
TENIŠKI VRTEC, TENIŠKA ŠOLA, TENIŠKI TEČAJI	3-mesečni teniški vrtec (5–7 let) in teniška šola (7–15 let) ter teniški tečaji za otroke in odrasle. **TENIŠKA ŠOLA SONCE,** tel. 214-172, od 8.–9. ure.
Turistična agencija EUROPA, c. prvih borcev 39, Brežice, tel. (0608) 61-006	**Ponujamo vam zelo ugodna prvomajska potovanja:** v **Pariz** (27. 4.–2. 5.) 1.120 din + 160 DEM ● **Španijo** (28. 4.–5. 5.) 1.120 din + 135 DEM ● **Grčijo** (28. 4.–5. 5.) 950 din + 160 DEM ● **Poljsko** (27. 4.–4. 5., Zakopany) 275 DEM. **Zelo ugodni maturantski izleti na Poljsko (Wisla), 190 DEM.**
POHIŠTVO NIKJER CENEJE	**V novi trgovini MAŽA,** Tomšičeva 4, Lj. (poleg veleblagovnice Nama) izdelujemo tudi po naročilu. Tel. (061) 215-748.
AGROTEHNIKA GRUDA POPUSTI NOVOSTI	Kmetovalci! Poseben popust vam nudimo za gotovinska vplačila traktorjev IMT v vseh naših trgovinah. Pohitite! Odslej lahko kupite tudi belo tehniko GORENJE in bojlerje TIKI v trgovinah Agrotehnike Grude. Strežemo solidno, obiščite nas.
LEASING IN PRODAJA OSEBNIH RAČUNALNIKOV	Leasing, zakup osebnih računalnikov za 18 mesecev, garancija v času zakupa. PC AT 12/16 Mhz, 1 Mb RAM, HD 40 Mb, cena 2.300 din mesečno. **PIS,** Bled, tel. (064) 82-226.
GLOBTOUR VAS VABI ZA 1. MAJ	s posebnimi letali: **v Barcelono** odhoda 24. in 28. 4., cena od 2.520 din do 2.730 din, odhod zagotovljen; **na Sicilijo,** odhoda 26. in 29. 4., cena 5.154 din; **v Istanbul,** odhod 29. 4., cena 2.999 din. Tel. (061) 311-164, 329-771.
SEMINARJI ZA TEHNIŠKO TEHNOLOŠKI KADER V GRADBENIŠTVU	**sodobno projektiranje, gradnja in vzdrževanje cest,** dvodnevni seminar 3. in 4. aprila 1990 – **računalniško podprto projektiranje cest;** enodnevni seminar po prispelih prijavah **motivacija, ustvarjalno delo in inovativnost** (s poudarkom na gradbiščih), enodnevni seminar 4. aprila 1990 – **ravne strehe – projektiranje in izvajanje;** enodnevni seminar 5. aprila 1990. Prijave in informacije do 30. marca 1990: ZRMK, Dimičeva 12, Ljubljana, tel. 344-061, int. 364, Zvezni center za izobraževanje gradbenih instruktorjev, Kardeljeva pl. 27, tel. 342-795.
STARŠI – osmošolcev Vsako dodatno znanje je naložba za delo v gimnaziji,	zato vabimo v 21-urni tečaj matematike in/ali slovenščine z začetkom 7. 4. Matematika bo ob sobotah, slovenščina ob petkih, da omogočimo interesentom oboje. Inf. in vpis: CPI, Cene Štupar, Vojkova 1, tel. 317-487.
TINKA trgovina s tekstilom	vam nudi veliko izibiro blaga – **VISKOZE od 79–194 din,** perilo, nogavice, ž. pulóverje, **bombaž od 199–580 din** ter m., ž. in otr. konfekcijo. Odprto vsak dan od 8.–19. ob sob. od 8.–13. ure, **POKOPALIŠKA 32, Lj. (Zelena jama).**
V ONA-ON NI PROIZVODA BREZ NIŽJE CENE 10%–20% popust	»Nismo samo vizitka dobre, modne prodajalne, sedaj smo še najcenejši,« zagotavljajo v **ONA ON.** **10%–20% popust** za vse izdelke pri plačilu z gotovino in pri nakupu na posojilo. **20% popust** – konfekcija – volnene pletenine – volna za pletenje – prešite in volnene odeje – zavese **15% popust** – vsi izdelki v diskontni prodaji (Ljubljana, Kranj, Domžale, Kamnik, Brežice, Ravne) **10% popust:** – pomladanska konfekcija – bluze, srajce, pletenine – krila, hlače – talne obloge, preproge, pluta in tapete
10% POPUST ZA RAČUNALNIKE VICTOR IN MONITORJE NEC IN ELLISTOW	Med sejmom ALPE-ADRIA nudimo izredni 10% popust – **za računalnike victor:** model vicki XT s 30 Mb trdim diskom, model V386A in V386S s trdim diskom 30, 65 in 230 Mb, EGA ali VGA monitorjem – **za monitorje NEC** multisync XL s kartico MVA 1024 in mono monitorje **ellistow** visoke resolucije, formata A4 Predračune izdaja **Elektrotehna Elzas,** Poljanska 25, Ljubljana, tel: (061) 329-745, faks (061) 328-744. Vplačila na podlagi izdanih predračunov bomo upoštevali do srede, 4. 4. 1990.
KNJIGA SLOVENIJA, UMETNOSTNI VODNIK, avtor: dr. Nace Šumi	v slovenščini, nemščini, angleščini, italijanščini. 320 strani, 250 fotografij, 50 shem o biserih kulturne dediščine na Slovenskem. 210 din v prednaročilu, po izidu 315 din. Naročila sprejema MARKETING 013 ZTP, Litijska 51, Ljubljana, telefon 211-601, telefaks 221-435, teleks 31-638.
SALON POHIŠTVA ALPLES, ŽELEZNIKI, tel. (064) 66-155	OPREMLJATE ALI OBNAVLJATE STANOVANJE? Zaupajte nam načrtovanje, izdelavo in montažo pohištva. Nudimo vam predsobe in dnevne sobe AL, samske sobe TAMAR, klubske mize ADA in VIKA ter karnise BETA po konkurenčnih tovarniških cenah in z možnostjo plačila v šestih obrokih.
MANJ ČASA ZA VEČ ZNANJA **B & Z MULTICOM**	**Redni razpis TEČAJEV MULTICOM:** – ANGLEŠKI JEZIK; pričetek 16. in 17. 4. 90 – NEMŠKI JEZIK – RUSKA KONVERZACIJA Inf. in prijave: **Podjetje MULTICOM, p. o., Dvoržakova 8 (pri Bavarskem dvoru), tel. (061) 324-347.** MULTICOM – naš osebni pristop za vaše dejavno sodelovanje.

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV ČGP DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN

NA ISTO TELEFONSKO ŠTEVILKO LAHKO NAROČITE TUDI OBJAVLJANJE VAŠEGA SPOROČILA NA SVETLOBNEM »DISPLAYU« NA STAVBI GOSPODARSKE ZBORNICE V LJUBLJANI.

DNEVNIK »DELO«, KI GA IZDAJA ČGP DELO, TOZD DELO, JE 1. V. 1959 USTANOVILA SZDL SLOVENIJE ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 ● NAROČNINA TEL. 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 5 DINARJEV, SOBOTNA ŠTEVILKA 7 DINARJEV (POLNA CENA ZA EN MESEC 145 DINARJEV) ● NAROČNINA S POPUSTOM ZA MAREC 1990 (ZA INDIVIDUALNE NAROČNIKE) 140 DINARJEV, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 126 DINARJEV ● ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZDA 304 USD, AVSTRIJA 3.863 ATS, ZRN 540 DEM, FRANCIJA 1.840 FRF, ŠVICA 443 CHF, ŠVEDSKA 1.940 SEK, ITALIJA 420.000 ITL ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE ● SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570, TELEFAX 318-570 ● OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● ROKOPISOV NE VRAČAMO **TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871**

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

BLACK & DECKER na sejmu ALPE-ADRIA	NAJVEČJI SVETOVNI PROIZVAJALEC ELEKTRIČNEGA ORODJA vas vabi na razstavni prostor **v kleti hale B.** Na 270 m² predstavlja celoten program, posebej pa opozarja na **novosti** iz hobi, profesionalnega, vrtnega, akumulatorskega programa in dopolnjeno ponudbo pribora. **Na posebnem demonstracijskem prostoru lahko nekatera od teh orodij preizkusite tudi sami.** Na voljo so strok. nasveti, katalogi, ceniki.
IMV ADRIA NOVO MESTO Zagrebška 18–20 tel.: (068) 23-311, 22-511, int. 381 telefaks: (068) 23-224	IMV ADRIA razstavlja svoj proizvodni program na sejmu ALPE-ADRIA na razstavnih prostorih SLOVENIJALES, AVTOCOMMERCE in CARAVAN. Za vplačila, sprejeta v času sejma, priznavamo 5% popusta. Med sejmom vam bo na voljo naš pooblaščen serviser vsak dan od 11. do 16. ure. OBIŠČITE NAS!
TRGOVSKI CENTER ČRNUČE MATE d. o. o. Podjetje za marketing, tehnologijo in inženiring TITOVA 393 – ČRNUČE telefaks: 371-692 TRGOVINA – VELO, tel. 371-405	**MALOPRODAJA** nudi v sodelovanju s »Slovenijaavtom« – VELO – belo tehniko »GORENJE« s popustom in na kredit po ugodnih cenah. AVDIO videoakustiko po naročilu ali iz zaloge. Na razpolago imamo: videorekorder ITT NOKIA 3749 à 14.228,00 din videorekorder JVC HRD 321 EM à 8.990,50 din BTV SAMSUNG, zaslon 37 à 6.321,00 din Med drugim nudimo tudi več vrst pralnega praška iz uvoza v vrečkah po 4 kg à 99 din za 5 kg pa 124,00 din. **VELEPRODAJA** nudi možnost nakupa predvsem avdiovideo akustike in tehničnih izdelkov ter pralnega praška: sindikatom, veletrgovinam, maloprodajam, zasebnim trgovinam iz naše zaloge ali po naročilu pod najboljšimi možnimi pogoji. Na zahtevo pošljemo tudi pisne ponudbe. Trgovina, kjer boste našli še marsikaj zanimivega, je odprta vsak dan od 7. do 19., ob sobotah od 7. do 14. ure, skladišče podjetja »MATE« pa vsak dan od 8. do 14. ure, razen sobote. Se priporočamo!
»ZELO UGODNO«	V Inlesovem prodajnem skladišču v Ribnici, Kolodvorska 22, tel. (061) 861-212 lahko kupite stavbno pohištvo na obroke. Poleg tega vam nudimo naslednje ugodnosti: – 10-odstotni popust na gotovinska plačila – brezplačen prevoz do 100 km – montaža po konkurenčnih cenah – dveletno garancijo **Ne pozabite: »Inles-Ribnica«**
ŠTAMPILJKE, GRAVERSTVO, TISK, ŠPORTNI POKALI	Štampiljke, napisne table, graviranje v različne materiale, tisk vizitk, računov in dopisov ter prodajo športnih pokalov in medalj vam nudi **GRAVING,** Lj., Resljeva 34, tel. 319-188.
STE PRIČAKOVALI ZNIŽANJE CEN?	Izkoristite priložnost za nakup pohištvenih programov po znižanih cenah proizvajalcev Stilles Sevnica, Lesna Slovenj Gradec, Bor Laško in proizvajalca Brest Cerknica za program Igor, Rubin ter kuhinje generacije 2000 in Mebla iz Nove Gorice za jogije, sistemsko pohištvo, spalnice in usnjene sedežne garniture – laminati v vseh prodajnih centrih in salonih pohištva Slovenijales.
FITNESS ŠTERN, avtokamp Ježica	Preženite pomladansko utrujenost, okrepite svoje telo (in glavo) z vadbo na vrhunskih orodjih. Fitness na Šternu – za tiste, ki imajo jasne cilje.
FOTOKOPIRNI STROJI MITA	Ponovno v prodaji program fotokopirnih strojev MITA: – CC 20, format A4 – DC 1255, format A4 z optiko – zoom – DC 1605, formata A3 in A4 – DC 3285, A 3, A4 z mnogo dodatnih možnosti kopiranja. Cene ugodne! **UNIVERZAL – VELETRGOVINA,** Predstavništvo Ljubljana, Trubarjeva 79, tel. 311-668, 327-140, 324-770.
VZHODNA EVROPSKA TURA	za 11-dnevno avtobusno potovanje iz Ljubljane v **BUDIMPEŠTO–KRAKOV–VARŠAVO–BERLIN–POTSDAM–DRESDEN–PRAGO in BRATISLAVO** z odhodom 24. 4. se lahko prijavite pri **YUGOTOURSU,** Ljubljana, tel. (061) 321-794 in 321-795 ali pri pooblaščenih agencijah po Sloveniji. Dobri hoteli in zanimiv program.
KAT d. o. o., KRANJ predstavlja ROTEL	**ROTEL HIFI NAPRAVE:** ojačevalnike, kasetofone, CD gramofone, radijske sprejemnike. Dobava v aprilu, enoletna garancija, servis zagotovljen. Inf. **KAT – Kuzma avdio trade,** Britof 221D, Kranj, tel. (064) 33-251.
ALI GREŠ NA MALICO?	Pečena telečja prsa, pražen krompir, mešana solata ali piščančji file po rimsko, naravna omaka, idrijski žlikrofi, ledenka **za 35 din. Gostilna BEŽIGRAJSKI HRAM,** Hranilniška 1, tel. 322-714.
DONIT MEDVODE VSE ZA AVTO VSE ZA DOM NAREDI SAM	KAKOVOST JE ZRCALO TOVARNE. Brez pretiravanja lahko trdimo, da imamo največjo izbiro sredstev za zaščito zunanjih in notranjih delov avtomobila in avtomobilske kozmetike. Rešimo tudi vsak vaš problem pri lepljenju in tesnjenju. OBIŠČITE NAS NA SEJMU ALPE-ADRIA v hali C.
KALVAN PIZZERIA	vam pripravi pizze vseh vrst že od 33 din dalje, raznovrstne špagete, solate (francosko, sirovo, riževo, iz hobotnice...), sladice. Odprto od 9.–22., v sob. od 12.–19. in ned. od 14.–21. ure.
RESTAVRACIJA	V prijetnem ambientu vam priporočamo telečje, puranove zrezke z gobami in sirom, lignje, sveže škampe na različne načine. Odprto razen sob. in ned. od 14.–22. ure. Vabljeni!
POPUST PRI NAKUPU BELE TEHNIKE	V blagovnici Centromerkur v Ljubljani na Trubarjevi 1 in blagovnici Centromerkur v Litiji so vam na voljo popusti: pri nakupu v gotovini 25% popusta in nakupu na kredit 15% popusta za štedilnike, pralne stroje, pomivalne stroje, hladilnike, zamrzovalne skrinje in zamrzovalne omare.
INTERTRADE IOP	organizira enodnevni seminar **AKCEPTNI NALOG IN MENICE** kot instrumenta za zavarovanje plačil, v okviru katerega bo tudi praktična predstavitev računalniških paketov poslovanja z akceptnimi nalogi in menicami na osebnem računalniku. Mogoč je tudi nakup predstavljenih paketov. Seminar bo 4. aprila 1990, ob 9. uri v demonstracijsko izobraževalnem centru INTERTRADE IOP, Leskoškova 4, Ljubljana. Kotizacijo za udeleženca 490,00 din nakažite na žiro račun št. 50100-601-13427. Informacije po tel. 441-102, int. 42.
C & G d. o. o.	vam na sejmu ALPE-ADRIA predstavlja program Marina barve firme **NOVA ADAM Italija.** Na sejmu tudi prodajamo.
TEČAJI	**ŠOLT – Študentska organizacija ljudske tehnike,** C. 27. aprila 31 organizira tečaje angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, španščine, slovenščine in fotografije. Začetek tečajev 11. 4. 90. Študenti imajo 30% popusta. Prijavite se vsak dan od 10.–12. in od 14.–16., v pet. od 10.–13. ure. Tel. 268-128.
RAČUNALNIŠTVO ZA INŽENIRJE IN TEHNIKE	Fakuleta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo – IKPIR orgnizira tečaje uporabe sistema DOS in programov MS WORD, MATH-CAD, EUREKA, AUTO-CAR ter programiranje z MS FORTRAN 77, MS C in Zortech C++ ... posebej za inženirje in tehnike arhitekturnih, gradbenih, strojnih in drugih tehničnih poklicev. Informacije in prijave na naslov IKPIR-FAGG, Tečaji, Jamova 2, Ljubljana, tel. 272-696 ali 268-741/15.
V MEDVODAH BOGATEJŠA PONUDBA POHIŠTVA PO TOVARNIŠKIH CENAH	V salonu, ki je odprt vsak dan od 6.–19. ure, ob sobotah pa od 8.–14. ure (tel. št. (061) 611-327), ponujajo: – serijsko pohištvo za vse prostore – novo ponudbo stavbnega in oblazinjenega pohištva – možnost izdelave pohištva po naročilu (stanovanjska oprema ali oprema lokalov) – svetovanje in projektiranje – konkurenčno ponudbo tudi drugih izdelkov – **MOŽNOST NAKUPA NA KREDIT** – **ZA GOTOVINSKO PLAČILO POPUST.**
Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev v Radencih vabi na seminarje:	2.–6. april **USPEŠNO MEDNARODNO TRŽENJE** – za zunanjetrgovinske delavce v proizvodnih in trgovinskih podjetjih 2.–5. april **DROBNO GOSPODARSTVO IN USPEH NA TUJEM TRGU** za družbeni sektor in zasebnike 11.–13. april **KAKOVOST KOT OSNOVA IZVOZNE USPEŠNOSTI** namenjen vsem nabavnim službam, službam za kakovost in zunanjetrgovinskim delavcem 16.–20. april **STRATEŠKO VODENJE ZUNANJETRGOVINSKIH POSLOV,** ki je namenjen glavnim direktorjem, direktorjem zunanjih trgovin in predstavnikom v tujini. Vse informacije dobite po telefonu (069) 73-059 ali po teleksu 35-269. Prijave za seminar sprejema CZT Radenci.
ANTIČNA TURČIJA	27. 4.–6. 5. 90, polpenzioni, cena 2.000 din + 390 DEM. **NICA, COSTA BRAVA, BARCELONA** 24. 4.–29. 4. 90, 29. 4.–3. 5. 90, polpenzioni, letalo–avtobus, cena 2.995 din. **SLAVNIK,** Tavčarjeva 8a, tel. 321-351, 321-552.
AZURNA OBALA, COSTA BRAVA	Odhoda 24. in 29. 4., avtobus–letalo, cena 2.995 din. **MALI LOŠINJ,** 27. 4.–2. 5., cena 1.360 din. **SLAVNIK,** Tavčarjeva 8a, tel. 321-351, 321-552.
POTICE, ŠARKLJI, PLETENKE	Orehovo, kokosovo potico, oljni šarkelj, pletenke vas naučimo pripravljati v enodnevnem tečaju v **Izobraževalnem centru DOMUS,** Poljanska 6, tel. 316-753.
BRESTOVA PONUDBA	V Brestovih salonih vse za vaš dom. Kuhinje so cenejše za 20% v Brestovem salonu v Cerknici in v Mariboru, Kneza Koclja 6. Odprto od 8. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure. Vse za vaš dom – od pohištva do zaves, dekorativne keramike, prtov, svetil, izdelkov v vitražu ... Brest, da stanovanje postane dom.
Ob nižjih cenah več: »To je kakovost življenja«	Izbrane jedi (ribe, raki), izbrane umetnine (akad. kiparja J. Boljke), izbrana razpoloženjska glasba (ob sredah in sobotah – godali, klavir). Rezervacije vsak dan, razen nedelje: Penzion – restavracija LIBER, Gameljne 32e, tel. 374-080.

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV ČGP DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN

NA ISTO TELEFONSKO ŠTEVILKO LAHKO NAROČITE TUDI OBJAVLJANJE VAŠEGA SPOROČILA NA SVETLOBNEM »DISPLAYU« NA STAVBI GOSPODARSKE ZBORNICE V LJUBLJANI.

MALI OGLASI

TEL. 318-866

Pri okencu:
Šubičeva 1, Titova 35
Sprejem oglasov vsak dan
od 7. do 19. ure
ob sobotah in dan pred praznikom
od 7. do 11. ure.
Oglase za naslednji dan sprejemamo:
na okencih **do 9.30,**
po telefonu **do 10.30**

STANOVANJA

prodam

PRODAMO 2-sobno stanovanje na Pokopališki. 45.000 DEM, 53 m². Infostan, Zaloška 99. ☎ (061) 443-242, od 8. do 14. ure, sobota od 10. do 12. ure. 2628-10-st

V ŠIŠKI prodam garažo in garsonjero à 13.000 din/m². Ponudbe pod »Koseze«. t-20216-10

STANOVANJE, 54 m², z zasebnim vhodom in prostorom za izdelavo garaže, v Mostah, prodam za 560.000 din. Ogled pri Mosiču, Ul. Vide Pregarčeve 22, Ljubljana. t-20231-10

STANOVANJE nedokončano, 40 do 50 m², pri Poreču prodam. ☎ (053) 31-575 od 8. do 12. ure in ☎ (053) 31-009 od 16. do 20. ure. t-20266-10

TRIINPOLSOBNO, komfortno stanovanje z veliko teraso v nizkem bloku prodam. ☎ 482-193. 803229-10

STANOVANJE, 66 m², v Logatcu, prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe pod »Logatec«. p-702285-10

STANOVANJE za Bežigradom 42 m², s telefonom, vseljivo prodam. ☎ (061) 349-714. 803220-10

V LUCIJI prodam manjše stanovanje, 50 m², vseljivo takoj, primerno tudi za poslovne prostore. Ponudbe pod »Dogovor«. t-20323-10

GARSONJERO 28 m², v Šiški, Brilejeva 7, prodam za 57.000 DEM din., prot., za gotovino. ☎ (061) 481-948. t-20341-10

DVOSOBNO komfortno stanovanje, 60 m², v lepem delu Fužin, prodam za 1700 DEM m² v din. protivrednosti. ☎ (061) 454-527. t-20347-10

ENOSOBNO stanovanje, 33 m² (centralna, balkon, IV. nad./dvigalo) za 410.000 din prodam. Ponudbe pod »Kvedrova«. 803261-10

ENOSOBNO stanovanje prodam v Vevčah. Grajzerjeva 28, Spasić. 702274-10

NOVO stanovanje, 42 m², v Črnuški gmajni, prodam za 1900 DEM m2 din. protivrednosti. Najmanj 50% gotovine, ostalo po dogovoru. ☎ (061) 375-828. t-20173-10

DVOOINPOLSOBNO atrijsko stanovanje, z vrtom, v BS-3, 64 + 68 m², prodam za gotovino in gotovinski kredit. Cena je 910.000,00 din. ☎ (061) 349-105. p-1105-10-st

DVOINPOLSOBNO stanovanje, 57 m², takoj vseljivo v Ljubljani s centralnim ogrevanjem in telefonom prodam. ☎ 348-753, zvečer. p-2602-10-st

VSE O BORZI, delnicah itd! Naročite z dopisnico na naslov: Miran Stopernik, Šmartno 74 a, 62383 Šmartno pri Slovenj Gradcu. pt-268-165-58

ATRAKTIVNO! V privatnem avtokampu ob samem morju, nudim celotne usluge za podjetja ali privatno. Postavitev in čuvanje avtoprikolice, kontejnerjev ali šotorov za kampiranje, na področju Biograd na moru. ☎ (057) 388-158, Lešo ali Snežana. p-311-165

IZDELUJEM celovit program kovinskih polic, abstracta za trgovine, skladišča in stanovanja iz cevi ø 19 mm, v izvedbi krom, medenina, barva – bela, črna, itd., po dogovoru. Regal Mole, Vrhnika, Sivkina 15, ☎ (061) 751-059. pt-19132-165-58

POLAGAM, brusim in lakiram parket in pluto. ☎ (061) 612-509. pt-20188-165-56

STARO salonitno streho vam obnovim s posebno prevleko. »Andora 45« 61230, Domžale. a-1085-165-70

BREZŽIČNI protivlomni alarmi za vso hišo ali stanovanje z jamstvom in montažo za 5600 din. ☎ (064) 622-416. t-18198-165

PRIZNANE alarmne naprave za stanovanjske in poslovne prostore, z garancijo in montažo, že za 2500 din. ☎ (061) 555-559. t-20028-165-58

KOMUNIKATIVNIM osebam z lastnim prevozom nudim honorarno delo. ☎ (061) 451-616, v četrtek od 13. do 17. ure. t-20001-170

POLAGAM, brusim in lakiram parket z domačim ali uvoženim lakom. ☎ (061) 485-029. 2580-165-56-st

VABIMO vse, ki vas zanima delo na področju propagandnega marketinga na področju Ljubljane. Pogoji: celodnevno delo, lasten prevoz, telefon, plačilo po prometu, mesečno cca 10.000 din. Ponudbe pod »Priložnost«. 803040-170-42

HITRO in kvalitetno popravimo oz. obnovimo pralne stroje vseh znamk. Garancija na storitev. ☎ (061) 373-290. t-20237-165-21

IZVAJAMO elektroinštalacije, na novogradnjah in adaptacijah. ☎ (061) 343-281 ali ☎ 737-042. t-20308-165-24

MI SMO ŽE v Evropi. Potrebujemo: komunikativne, ambiciozne in samostojne zastopnike za Jugoslavijo. Nudimo: odlično plačilo in možnost napredovanja pri delu. Ponudbe pod »Evropa je pri nas«. 702306-170-42

STUDIO 7. Čiščenje vseh vrst talnih oblog, oblazinjenega pohištva in generalna čiščenja stanovanj, hiš ter poslovnih prostorov. ☎ (061) 314-623. 16375-165-10-pt

ZASTEKLITVE balkonov in izdelavo vetrolovov opravimo profesionalno z garancijo in možnostjo obročnega odplačevanja (kredit). ☎ (061) 213-823, od 6. do 8. in po 15. uri. pt-11250-165-26

Slejko

PREVOZNIŠTVO Slejko, kompletne selitve, vključno selitve blagajn, klavirjev in strojev. Prevozi iz tujine. ☎ (061) 345-417. pt-19681-165

OTROŠKA MODA
VSE ZA DOJENČKA
IGRAČE

KOCH

GRADEC, Hauptplatz 10, tel. 9943/316-81 17 17

BUGGY
s streho in zaščito proti dežju

od **205 DEM** neto
ali **1.440 ATS** neto
naprej

VELIKA IZBIRA OBLAČIL ZA NOSEČNICE
– NAJVEČJA TRGOVINA V GRADCU

ŽA ŽENSKE S PREDMENSTRUALNIMI IN KLIMAKTERIČNIMI TEŽAVAMI

Dr. Grandel
Regenerin®

VINO KAPSULE

za čiščenje krvi, za nadomestitev manjkajočih vitaminov, mineralov ter GLA pri teh tegobah

Priznan medicinski učinek!

Brez recepta – v lekarnah

VUPIK in **SynPharma** v sodelovanju

STANOVANJE, 67 m², dvoinpolsobno, sončno, stolpnica v Šiški, komfortno, vseljivo do avgusta letos, hitro prodam po 1500 DEM/m² din. protivrednosti. Ponudbe pod »Izjemna priložnost«. p-702287-10

GARSONJERO, v Logatcu, vseljivo decembra 1990, prodam. 40% kredit, 60% gotovina. ☎ (061) 348-338. p-803242-10

ENOSOBNO stanovanje, 33 m², Ljubljana Polje, v II. nadstropju, v nizkih blokih iz leta 1986, prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe pod »Vseljivo avgusta 1990«. t-19915-10

V ŠIŠKI prodam lepo, sončno, dvoinpolsobno stanovanje. Ponudbe pod »Lepo stanovanje«. t-19960-10

STANOVANJE na Hradetskega 84, podstrešno, 55 m², prodam za 65.000 DEM v din. protiv., vseljivo takoj. ☎ (061) 571-459. t-19989-10

ATRIJSKO dvosobno stanovanje v Kosezah, 55 m² + 30 m² atrija s telefonom in garažo ali brez prodam. Cena 100.000 DEM din. protivrednosti + garaža 15.000 DEM din. protivrednosti. Vseljivo 15. oktobra. ☎ (061) 574-712. t-20380-10

INFO-STAN
Zaloška c. 99,
telefon 061/443-242

Če želite zamenjati, prodati, kupiti, oddati ali najeti stanovanje, hišo, parcelo, lokal ali kakšno drugo nepremičnino, se oglasite pri nas na Zaloški 99, ali pa nas pokličite vsak delavnik med 8. in 14. uro ali v soboto med 10. in 12. uro.

V naši bazi podatkov imamo trenutno več kot 1100 najrazličnejših ponudb.

Vsem, ki oddajajo stanovanja, hiše ali sobe, storitev ne zaračunavamo.

Urejamo vse pravne posle v zvezi z vašo nepremičnino, po potrebi priskrbimo cenilca. 1068-10

kupim

GARSONJERO ali enosobno stanovanje kupim. ☎ (061) 447-661. t-20386-12

KUPIM starejše stanovanje, potrebno obnove ali manjše enosobno do 40.000 DEM dinarske protivrednosti na kredit. ☎ (061) 454-456, popoldan 803260-12

najamem

ZAKONSKI par brez otrok išče sobo s kuhinjo in kopalnico. Lahko enosobno stanovanje ali garsonjero v Ljubljani. Ponudbe pod »Mesečno plačilo«, ali ☎ 313-044, 21-52 klicati v sredo od 6. do 18. ure. 1095-13-sta

NAJAMEMO stanovanje ali hišo v Ljubljani. Infostan, Zaloška 99. ☎ (061) 443-242, 8. do 14., sobota 10. do 12. ure. 2634-13-st

ŠTUDENTA najameta eno ali dvosobno stanovanje v Ljubljani, s telefonom. Obojestransko zadovoljstvo, bodite prepričani. ☎ (061) 349-900. t-20219-13

TRIČLANSKA družina išče garsonjero ali enosobno stanovanje. Ponudbe pod »Slovenec« ali ☎ (061) 373-062, od 7. do 14. ure. t-20246-13

PAR, dipl. inž. in študent arhitekture, išče enosobno stanovanje ali garsonjero, v Ljubljani. ☎ (061) 373-767 ali ponudbe pod »Delno predplačilo«. 702300-13

NAJAMEM garsonjero, mesečno plačilo + stroški. ☎ 271-080 vsak dan. 702304-13

USLUŽBENEC išče sobo ali garsonjero, ali dvosobno stanovanje. ☎ vsak dan od 17. ure ☎ (061) 455-492. 702336-13

OGRAJE izdelujem in montiram vseh vrst kovinskih ograj, okna, vrata, balkonske, vrtne, stopniščne. ☎ (061) 262-665. 803273-165

ORGANIZATORJI skupin posebna ponudba! Iščemo skupine akviziterjev iz vse Slovenije za prodajo tekstilnih izdelkov (lastna proizvodnja in uvoz). ☎ (061) 482-077, od 7. do 10. ure in od 19. do 20. ure. p-803210-170-42

MULTIPRAKTIKE, friteze, radiokasetofone in ostalo vam hitro, kakovostno in poceni popravi servis v Centromerkurju, 3. nadstropje. Informacije po ☎ (061) 214-570 ali 214-555. 300-165

SPOSOBNE in komunikativne osebe za prodajo dekorativne posamezne kozmetike iščem. Kličite po 15. uri ☎ (052) 78-540, Pula. t-20127-165-36

TRATO obnovimo, vrt pripravimo, okolico vaše hiše uredimo. ☎ (061) 722-056. t-20122-165-35

ZA PRODAJO zanimivih artiklov potrebujemo nekaj odličnih organizatorjev prodaje ali akviziterjev izven Maribora. ☎ (062) 38-969, od 8. do 10. ali po 18. uri. t-20117-170-58

FRIZERKE! Izdelujem opremo za frizerske salone, domače izdelave in nudim možnost nakupa italijanske opreme. ☎ (065) 54-234 ali 54-229. t-20031-165-31

NAJAMEM garsonjero, opremljeno v Centru. Ponudbe pod: »Dekle«. 803231-13

SAMSKA srednjih let, išče garsonjero. Redna plačnica. Ponudbe pod »Takoj«. 803232-13

DVE MEDICINSKI sestri iščeta opremljeno stanovanjne ali garsonjero. Ponudbe pod »Redni plačnici«. 803234-13

ŠTUDENTSKI par najame garsonjero. ☎ 261-985, od 9. do 15. ure. 803243-13

NAJAMEM sobo, lahko brez kopalnice in souporabo kuhinje za dobo 5 let. Ponudbe po ☎ 551-162, 551-173, soba 419. 803244-13

ŠTUDENT ponuja 200 DEM din. protivr. Nudim inštrukcije in predplačilo. Med 15. in 19. uro, ☎ 328-210. 803245-13

NAJAMEM neopremljeno sobo v Šiški, za Bežigradom ali v Centru. ☎ (061) 551-643. 803251-13

SOBO s souporabo kuhinje in kopalnice ali garsonjero išče zdravnica. Ponudbe pod: »Redni plačnik«. 803257-13

MLADA družina doma iz Prekmurja išče stanovanje. Nudi tudi pomoč: Ponudbe pod »Pomoč«. 803258-13

GARSONJERO ali enosobno stanovanje najame mlad dipl. ing. Ponudbe po ☎ 265-161 int. 353. 803269-13

SOBO s kopalnico (poseben vhod), ali manjšo garsonjero, po možnosti s telefonom, najamem za Bežigradom ali v Centru. Mesečno plačilo. Ponudbe pod »Nekadilka«. 2639-13-st

MIREN fant išče sobo s souporabo kopalnice ali garsonjero brez predplačila. ☎ (061) 482-144, int. 5, od 8. do 14. ure. 2599-13-st

TRIČLANSKA družina nujno rabi enosobno stanovanje ali garsonjero. Ponudbe od »Cena ni pomembna«. p-1004-13-st

BODOČA mamica nujno išče skromen življenjski prostor. V zameno nudim tudi pomoč v gospodinjstvu ali manjšo denarno nadomestilo. ☎ (061) 552-831, po 15. uri. p-a-1007-13-st

TRIČLANSKA mlada družina z Gorenjske, zaradi službe najame enoinpol- do dvosobno opremljeno stanovanje s telefonom v Ljubljani. ☎ (064) 80-125, popoldan. pt-18707-13

MANJŠE stanovanje najame tričlanska družina v Ljubljani, možnost predplačila, ali po dogovoru. ☎ (042) 830-495. pt-20029-13

TRIČLANSKA družina išče garsonjero ali enosobno stanovanje. ☎ (061) 341-636, od 7.–11. ure in od 19.–22. ure. t-20026-13

oddam

MANJŠE enosobno stanovanje, s telefonom, oddam v najem za dobo 6 mesecev, predplačilo. ☎ (061) 345-612. t-19394-14

OPREMLJENO sobo oddam enemu ali dvema dekletoma za pomoč pri čiščenju hiše v popoldanskem času. ☎ (061) 447-155, od srede do srede po 16. uri. t-19940-14

KOMFORTNO, enosobno, prazno stanovanje, s telefonom, predplačilo eno leto, oddam. Ponudbe pod »Bilečanska 5«. t-19964-14

SOBO nudim zaposleni ženski za delno pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe pod »Vestna in poštena«. p-803218-14

LEPO sobo s souporabo kuhinje in kopalnice pri Stari cerkvi, oddam intelektualni osebi. ☎ (061) 453-732. 2583-14-st

ODDAM stanovanje dvema zaposlenima ženskama. ☎ (061) 215-131. 2595-14-st

MANJŠO pritlično stanovanjsko hišo, 17 km iz Ljubljane, oddam v najem za predplačilo. ☎ (061) 613-302. t-20092-14

ODDAM sobo z uporabo kopalnice. Ponudbe pod »Dogovor«. 1098-14-st-a

MIRNI osebi (dekletu, fantu) oddam prijetno sobo (Moste). ☎ (061) 446-228. 2617-14-st

OPREMLJENO sobo, predsobo in kopalnico, skupaj 37 m², centralno ogrevano, takoj oddam dvema ali trem osebam. Poseben vhod. Zaželeno predplačilo. ☎ (061) 481-981. t-20258-14

GARSONJERO, novo, delno opremljeno, brez telefona, 22 m², na Rakovniku, v Ljubljani, takoj oddam za enoletno predplačilo 300 DEM, v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 328-019. t-20361-14

DVOINPOLSOBNO stanovanje, opremljeno, s telefonom, oddam. Ponudbe pod »April«. t-20365-14

LEPO ogrevano sobo v Šiški, začasno oddam urejeni osebi. ☎ (061) 224-175. 702333-14

zamenjam

MAJHNO dvosobno družbeno stanovanje blizu Gospodarskega razstavišča s telefonom, zamenjam za malo večje. Ponudbe pod »Najraje Šiška«. 803206-15

DRUŽBENO, dvosobno stanovanje s telefonom, v Kranju, zamenjam za enako v Kopru, Portorožu ali Luciji. ☎ (064) 26-354. 2326-15-st

ZAMENJAM enosobno atrijsko družbeno stanovanje, 31 m², s centralno, plinom, telefonom, za kakršno koli večje – lahko tudi starejše. Ponudbe pod »Nagrada dogovor«. p-2613-15-st

STANOVANJSKA OPREMA

prodam

KUHINJA Svea Mateja, hrast, dvojna viseča in dva dvojna stoječa elementa ter pult z dvojnim koritom napo, dva fotelja in kavč ter regalno omaro ugodno prodam. ☎ (061) 487-723. pt-20182-20

ITISON rabljen 45 m², prodam. ☎ (061) 375-313. t-20300-20

POPOLNOMA novo spalnico: štiridelna omara, toaletna mizica, ogledalo, francoska postelja, dve nočni omarici, modrobela kombinacija, prodam za 10.000 din. ☎ (061) 344-896, popoldne. t-20241-20

ŠTEDILNIK küppersbusch z pečico, ugodno prodam. Plevel, Cesta na Poljane 5, Lj-Šentvid. 702322-20

KOTNO sedežno garnituro, poceni prodam. ☎ 349-086 popoldne. 803235-20

GOSPODINJSKA OPREMA

prodam

HLADILNO skrinjo 210 l gorenje, trajno žareče peč gorenje, termoakumulacijsko peč AEG 3 kW in električni oljni radiator 1,5 kW, prodam. ☎ (061) 453-701 popoldan. t-20387-25

PRALNA STROJA candy in Obodin z rezervnimi deli, 80 l bojler, poceni prodam. ☎ (061) 310-060. t-20230-25

RABLJEN električni štedilnik Gorenje, dvojno pomivalno korito – nerjaveče z ocejalnikom in omarico ter litoželezno kopalno kad, prodam. ☎ (061) 482-365. t-20007-25

POMIVALNI stroj bosch, nov, ugodno prodam. ☎ (061) 343-253 od 10. do 12. ure. p-a-1002-25-st

OTROŠKA OPREMA

prodam

OTROŠKO posteljico z jogijem in nekaj posteljnine prodam. Kličite dopoldan ☎ (061) 210-197. 2603-30-st

KOMBINIRANI otroški voziček Aico, italijanski, malo rabljen, ugodno prodam. ☎ (061) 578-173. t-20064-30

GLOBOK italijanski voziček, prodam. ☎ (061) 452-791. t-20069-30

OTROŠKI voziček, globok, chicco, skoraj nov, prodam. ☎ (061) 553-862. t-20252-30

AVTOSEDEŽ, uvožen, za starost od 9 mesecev dalje, prodam. ☎ (061) 50-234. t-20279-30

OTROŠKI kombiniran voziček peg z dodatno opremo in stolček chicco, prodam. ☎ (061) 342-362. t-20299-30

PRODAM otroško posteljico z jogijem in tricikel. Masle Kraupp, Ruska 13. 702294-30

OTROŠKO posteljico in jogi prodam. ☎ (061) 326-143, popoldne. t-19941-30

GRAFIKI! Repro kamero bertold A 2, zgibalni stroj multipli A 3 in ročno perforirko, prodam. ☎ (053) 51-798. Umag. pt-19981-40

SUŠILNICO za les prodam. ☎ (061) 61[illegible]-075. pt-20125-40

OSOVINO za cirkularko, vreteno za stiskalnico, dvokolutni brusilnik, s stebričkom, namizna stebrna vrtalka – 12 hitrosti, stikalo DME 10 do 16 amperov, vodovodno navojno garnituro, od 1/2 do 2 coli, zračno pištolo za lakiranje – razervoar je zgoraj, prodam. ☎ (061) 486-586. pt-20210-40

STROJ za tampotisk falcon print 350 / 4 barve, s transportnim trakom, prodam. ☎ (032) 710-318, po 17. uri. pt-20352-40

POSREDUJEM pri nabavi strojev, opreme in repromateriala, v Italiji. ☎ (061) 453-643, pon., tor., sre., od 18. do 19. ure. p-803248-40

OPEL
MODELI OPEL 1990
HITRA DOBAVA!
NOVO:
POSEBNI MODEL
OPEL KADETT – LIFE
● HITER SERVIS
● NADOMESTNI DELI
PONUDBA:
razstavno vozilo
opel omega GL, 1995
ccm, 115 PS, servo
volan, ABS
175.000 ATS neto
AUTO MARKO
LIPNICA,
Kapellenweg 8,
9943/3452-2225 ali 5325

BRODER deffendi modomatik 3000 (motor) na kartice prodam za 35000 din. ☎ (061) 344-017. 1036-40-st

EKSCENTER stiskalnico 25 t, domače proizvodnje, obnovljeno z atestom prodam. ☎ (061) 347-222. 2573-40-st

YAMAHA LUXMAN KENWOOD
SHARP NAKAMICHI JVC ITT
HI-FI stereo center JÄGER
BOROVLJE, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17

VELIKA IZBIRA PRALNIH STROJEV

CANDY in **GORENJE**

po najnižjih cenah na KOROŠKEM

SONY PIONEER TOSHIBA FISHER BLAUPUNKT
PHILIPS HITACHI DENON PANASONIC TECHNICS

GRADBENI MATERIALI

prodam

RABLJENA okna, zastekljena, z roletami, dimenzije 220×140, prodam. ☎ (061) 317-231. t-19922-35

PRODAM dvotarifni števec in uro 380 v Stražišar. ☎ (061) 746-122. 2582-35-st

1500 kg Acrinolit ometa, barve 206 prodam. ☎ (061) 261-074. t-19490-35

CISTERNO, 4000 l, za olje, prodam. ☎ (064) 622-026. t-20054-35

ZA VHODNA hišna ali stanovanjska vrata prodam cilindrično ključavnico s šifro, avstrijske izdelave. ☎ (061) 327-700. t-20079-35

PEČ za centralno kurjavo, 23000 kalorij, novo, še zapakirano, nujno prodam. ☎ (061) 375-881, po 15. uri. t-20240-35

PLOHE in deske prodam. ☎ (061) 325-903. t-20245-35

SIPOREX, 50 kosov, 60×25×20, ugodno prodam. ☎ (061) 319-166, int. 208. t-20277-35

120 m² tegole izolirka, ugodno prodam. ☎ (061) 271-031. 803236-35

GRADBENO barako 4×3, leseno, prodam. ☎ 752-991. 803280-35

DO Pletenina, p. o., Ljubljana, Zaloška 14, pri objavi razpisa z dne 13. 3. 1990 popravlja zadnji odstavek pod točko 1, ki pravilno glasi:
Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 10 dneh po izbiri.
28-828

DVIŽNA kovinska garažna vrata 226×200 cm, poceni prodam. ☎ (061) 373-468, Srečo Gradišar, Magajnova 2, Črnuče. 2638-35-st

PEČ za centralno kurjavo, novo, tip TVT, 25 kW, z bojlerjem, prodam za 2000 DEM dinarske protivrednosti, lahko na štiri obroke. ☎ (063) 831-931, int. 340. Peter Žvipelj, Lačja vas 15, Nazarje. t-20375-35

kupim

OPAŽNE elemente bled ali podobne, do 120 m², kupim. ☎ (061) 51-412. p-803224-36

APARATI IN STROJI

prodam

APARAT za izdelavo in točenje brezalkoholnih pijač prodam. Prodam tudi načrte za izdelavo istega. Adora 45, 61230 Domžale. p-1086-40

KALUPE in tehnologijo, za dodatni zaslužek prodam. »Adora 45« 61230 Domžale. p-1087-40-st

STROJ za expresno izdelavo sladoleda, prodam. ☎ (064) 620-774. pt-19928-40

ANKER WERKE, tip 17/68, 150 gr, za brizganje plastike, prodam za 75.000 din. ☎ (063) 856-712, int. 50, dopoldne, do 15. ure. t-18163-40

ŠTIRISTRANSKI mizarski stroj za izdelovanje stenskih oblog, nov, prodam. ☎ (064) 69-774, popoldne. t-19997-40

ŠIVALNI stroj bagat, zelo dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 574-586. t-20030-40

Študentke, pozor!!!

Če želite dobro zaslužiti z malo truda in z malo prijaznosti, se oglasite po tel. (061) 319-236, od 9. do 12. ure.

Delo je popoldansko in večerno – strežba za točilnem pultom v gostinskem lokalu v Stari Ljubljani. Pokličite in se prepričajte!

9709-130

SITTE razvijalni stroj za filme, ugodno prodam. ☎ (061) 791-048. 2598-40-st

RAZMNOŽEVALNI stroj rex rotary 1602 in fotokopirni stroj tip ricoh 3020, prodam vse skupaj za 14.000 din. ☎ (062) 28-015. t-20100-40

SINGER pletilni stroj z memomatikom in elektromotorjem, prodam. ☎ (061) 448-399. t-20140-40

PRALNI stroj Kacher HDS 800, ugodno prodam. ☎ (068) 51-897. t-18848-40

VARMIG CO_2 140/160 A, nov, nerabljen, prodam ali zamenjam za gradbeni kredit. ☎ (063) 882-781. t-20217-40

VILIČARJA 1,5 t, diezel, ugodno prodam. ☎ (063) 741-016, popoldan. t-20276-40

AVTOKLEPARJI! Prodam konja za raztezanje, komplet s hidravliko in točkovni aparat. ☎ (067) 81-794. t-20295-40

STRUŽNICO, 1 m stružne dolžine, prodam. Ogled v soboto od 8.–12. ure na naslov: Zalog 60, Cerklje. t-20320-40

STRUŽNE avtomate tornos, M 4, do Ø 6, prodam. ☎ (063) 824-260. t-20358-40

DALJINSKI telefon, doseg do 20 km, prodam. ☎ (061) 448-562. 702289-40

MLETE ali original plastične mase, prodam. ABS, polistirol, polipropilen, polietilen, PVC, valox, sniamid, ultramid, polikarbonat. ☎ (061) 271-150 ali 666-454. 702329-40

TELEFAKS s telefonom murata, nov, poceni prodam. ☎ (061) 451-893. 803182-40

MOTOKULTIVATOR honda 600, malo rabljen, prodam. ☎ (0608) 70-387, zvečer. 803213-40

VARILNI aparat CO_2 220–300 A, kupim. ☎ (061) 264-984. 803233-40

TELEFAKS, s telefonom, popolnoma nov, prodam. ☎ (061) 455-873. 803247-40

EISEN SPÖCK
9170 – BOROVLJE (FERLACH)
Hauptplatz 13
tel 9943/4227/3249

BOSCH
BLACK & DECKER
makita električno orodje

VSE ZA VRT

motorne in električne kosilnice in žage **ALKO – STIHL**
– HUSQVARNA – HOMELITE, verige za vse vrste motornih žag,
KÄRCHER visokotlačni čistilec
namizni vrtalni stroji 13 in 16 mm, bakrena pločevina
VSE ZA CENTRALNO KURJAVO
oljni gorilci **THYSSEN – WEISHAUPT,** ventili, termostati **GROHE** in
SCHMIEDL mešalne baterije
VIDEOREKORDERJI – AVTORADII – ZVOČNIKI – STEREO KASETOFONI

OPEL TRAMPITSCH

CELOVEC, Villacherstr. 177-181, tel. 9943/463-21613-44

OPEL RADIO 546 PLL QUARTZ DIGITALTUNER 2.061 ATS neto

LETNE GUME Z MONTAŽO IN CENTRIRANJEM:

	SEMPERIT	MICHELIN
145 SR 13	477 ATS neto	602 ATS neto
155 SR 13	481 ATS neto	634 ATS neto
165 SR 13	520 ATS neto	719 ATS neto
175 ST 14		888 ATS neto
175/70 SR 13	570 ATS neto	805 ATS neto
175/70 SR 14	685 ATS neto	
195/60 HR 14	1.099 ATS neto	949 ATS neto

OPEL SONČNA STREHA Z MONTAŽO 2.416,70 ATS neto
OPEL VLEČNA KLJUKA Z MONTAŽO ZA KADETT E 2.271 ATS neto
OPEL VLEČNA KLJUKA Z MONTAŽO ZA VECTRO 2.787 ATS neto
OPEL VLEČNA KLJUKA Z MONTAŽO ZA OMEGO 2.743,33 ATS neto
OPEL VOLAN, OBLEČEN V USNJE + ADAPTER 2.237 ATS neto
OPEL PRTLJAŽNIK ZA KOLESA 312 ATS neto
OPEL PRTLJAŽNIK ZA KADETT E 931 ATS neto
»AIR KAT« FILTER ZA SVEŽI ZRAK + MONTAŽA od 431 ATS neto naprej
OPEL ALUMINIJASTA PLATIŠČA + MONTAŽA + CENTRIRANJE od 1.351 ATS neto naprej
TEHNO ALUMINIJASTA PLATIŠČA + MONTAŽA + CENTRIRANJE od 1.459 ATS neto naprej

POZANIMAJTE SE ZA NAŠO SPOMLADANSKO IN POLETNO PONUDBO 1990!

ZA VSE OPEL DELE DAJEMO 12-MESEČNO JAMSTVO!
OPEL DELI – KAKOVOSTNI IN POCENI

Odprto: CELOVEC – ponedeljek – petek, 8.–18.30, sobota, 8.–12. ure
BELJAK – ponedeljek – petek, 8.–17. ure.

ELEKTROMOTOR nov. 5.5 kw in trifazni podaljšek 50 m, 5×4,5 mm, ugodno prodam. ☎ (061) 224-950. 803256-40

PRODAM brusilko, pištolo za brizganje, ključ, francoz, velike svedre, 6,8 mm. ☎ (061) 444-321. 803283-40

INDUSTRIJSKI pletilni stroj št. 8, za izdelavo metrskega blaga, nujno in zelo poceni prodam, za 14.000 din. ☎ (0602) 32-962. t-20405-40

MOTORNO žago Dolmar 120 ugodno prodam. ☎ (061) 267-941 dopoldan Založnik ali (061) 768-124 popoldan. t-20443-40

MULTIKULTIVATOR Muta gorenje z frezo, prodam. Pevec, Prožinska vas 6, Štore. t-20445-40

BAGER 350 S, letnik 1979, prodam. ☎ (061) 783-457. pt-20453-40

računalniki

AMIGO 500 1.3, printer star LC 24-10, oboje novo, prodam. ☎ (061) 318-412. t-20377-41

SONČNI STUDIO
hawaii
LJUBLJANA
060/214-450
Sončenje, masaža telesa in obraza (preparati MINI-LIFTING – odstranitev celulita)
BREZ SKRBI NA DOPUST

COMODORE 64, nov, z vso opremo, Personal 11, prodam za 3500 din. ☎ (061) 554-383. t-20349-41

PC-AT, kompatibilni, mini tower, 286-turbo, 1mbram, 1,2 mbfdd, 20/40mbhdd, rs232, click tast., mono, prodam. ☎ (061) 267-982, popoldan. 702321-41

PC/XT 640 KB, 30MB HD, zeleni monitor in printer star LC-10, prodam za 2300 DEM din. protivr. ☎ (061) 485-944, popoldan. 803240-41

RAČUNALNIK PC-XT turbo, z deklaracijo, ugodno prodam. ☎ (061) 331-808. t-20059-41

ATARI 1040 STF (1 Mb) monitor disk z miško, diskete, prodam za 16.000 din ali menjam za nov ETZ 250 ali BT 50. ☎ (0601) 61-144, int. 36 od 7.–13. ure, Dejan Cirar, Polje 28, Zagorje. t-19967-41

kupim

ŽAGO za razrez železnih profilov in cevi kupim. ☎ (061) 455-190. pt-20250-42

Rosentalerstr. 57,
CELOVEC
9943/463-262646
GOVORIMO SLOVENSKO!
JVC, TECHNICS, PANASONIC
85 cm OFFSET
SATELITSKA ANTENA,
kompletna, s stereo tunerjem
in daljinskim upravljanjem,
LOW-NOISE konvektor
cena: 6.990 ATS neto
(anteno si lahko ogledate v trgovini)

LOKALI

prodam

LOKAL, opremljen, zaradi selitve, prodam. ☎ (053) 31-575 od 8. do 12. ure in (053) 31-009 od 16. do 22. ure. t-20268-50

BUTIKI, POZOR!
Prodajamo moško in žensko konfekcijo.
Tel. (061) 314-367.
20419-50

EKSPRES avtomat za kavo, registrsko blagajno ter aparat za točenje piva, prodam. ☎ (063) 882-266. t-20404-50

GOSTINSKO opremo za kuhinjo, izdelava kovinostroj Grosuplje, v celoti ali po delih, ugodno prodam. ☎ (063) 856-535. t-20427-50

UVOŽENO, malo rabljeno, samopostrežno hladilno vitrino, 180×200, prodam. Ogled ☎ Boutique Jata, Cojzova 2, Ljubljana. ☎ (061) 217-673. t-20452-50

GOSTINSKO prikolico, s priročnim skladiščem, sobo za bivanje, gostinsko opremo in agregatom (2 kW) prodam. ☎ (061) 574-343. t-20158-50

DONOSNO dobro vpeljano delavnico, s potrebno opremo, za izdelavo tiskanih vezij, v Ljubljani, prodam. Možnost priučitve in pomoč pri ustanovitvi podjetja. Ponudbe pod »Priložnost«. pt-20296-50

oddam v najem

PICERIJO Konoba, v centru Supetra, na Braču, z 200 sedeži na terasi, s pogledom na morje, oddam za dobo 3 let ali več. ☎ (061) 572-715. p-1100-53-st

V CENTRU Osijeka oddam poslovni prostor, cca 40 m². ☎ (054) 45-603. t-20160-53

Nudimo možnost ureditve in najema prostora za
športno trgovino
v velikosti 20 m² na Kodeljevem.
Telefon (061) 444-134, int. 15.
20395-53

vzamem v najem

IŠČEM pisarno – center ali bližnja okolica, nudim predplačilo. Ponudbe pod: »Marketing«. 2619-54-st

NAJAMEMO ali kupimo poslovne prostore, butik, trgovino, lokal v Ljubljani. Infostan, Zaloška 99, ☎ (061) 443-242, 8.–14., sobota, 10.–12. ure. 2632-54-st

IZUČENA gostinca, zakonski par, vzameta v najem gostinski lokal ali obrat družbene prehrane. Ponudbe pod »Navedite pogoje«. 803204-54

PROSTOR za mirnejšo obrt od 15 m² naprej, v Krškem, najamem. Ponudbe pod »Vseljivo«. pt-243-54

NAJAMEM poslovni prostor v občini Bežigrad za mirno obrt. ☎ (061) 342-503 ali (061) 374-186. pt-19679-54

V NAJEM vzamem prazen prostor ali delavnico za kovinsko predelovalno obrt v Ljubljani ali bližnji okolici. ☎ (061) 455-190. pt-20281-54

PROSTOR za poslovnost od 20 do 40 m², najamem. Zaželeno v občini Domžale. ☎ (061) 573-747. t-19932-54

POSEST

prodam – hiše

STARO kmečko hišo s 4000 m² zemlje na lepem kraju, takoj prodam. ☎ (063) 821-578. t-19905-60

POLOVICO hiše, 68 m², vrt 220 m² in garažo prodam za 80.000 DEM din. prot. ali menjam za trisobno stanovanje z doplačilom. ☎ (061) 343-384, int. 01, dopoldne. t-1995-60

TAKOJ vseljivo hišo 140 m², manjša popravila, ugodno prodam. ☎ (061) 877-137. pt-19145-60

STAREJŠO hišo, 100 m² stanovanjske površine, 15 km iz Ljubljane, smer Litija, takoj vseljivo, prodam. ☎ (061) 573-377. pt-19349-60

HIŠO na Čatežu, Čateške Toplice, v 4. fazi, primerno tudi za poslovni prostor, prodam. ☎ (0608) 77-297. pt-19456-60

VEČJI komunalno urejen poslovno-stanovanjski objekt, s skladiščem, garažami in gospodarskim poslopjem, v velikosti 800 m², ter s 3200 m² dvorišča in zemljišča, prodam v središču 30 km oddaljenega kraja, v smeri Dolenjske. Prostori so uporabni za vse vrste obrtne dejavnosti, trgovino, ali poslovne prostore. Možnost dozidave ali novogradnje. ☎ (061) 310-450, od 20. do 21. ure. pt-19930-60

VRSTNO hišo s prizidkom, 220 m², v Luciji pri Portorožu, opremljeno in vseljivo, prodam. Ponudbe pod »Lucija«. pt-19968-60

GOSPODARSKO poslopje z lokacijsko dokumentacijo za stanovanjsko hišo, 12 km od Kranja, prodam. ☎ (064) 38-234, po 19. uri. pt-20025-60

ATRIJSKO hišo, novo, prodam. Vič, Bonifacija, ☎ 272-46 med 16. in 17. uro. p-702064-60

NEDOGRAJENO hišo, v bližini Horjula in dve parceli, prodam. Ponudbe pod »Zelo ugodno«. p-702303-60

IZREDNA priložnost nakupa visokopritlične hiše in 1143 m² lepega zemljišča, v Goričanah št. 6, pri Medvodah, primerne tudi za obrtnike in poslovneže za gradnjo delovnih prostorov. Ponudbe pošljite na naslov: Milan Alič, Seškova 8, 61215 Medvode. p-702325-60

HIŠO na Vipavskem, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 445-293. p-803033-60

ISTRSKO kmečko hišo, potrebno adaptacije in 3000 m² obdelovalnega zemljišča, z vodo, elektriko, na relaciji Vižinida–Poreč, prodam. Mujkič, Vranjiči 4, Vižinada. t-20114-60

DVOSTANOVANJSKO hišo, v Ankaranu, lahko ločeno, ugodno prodam. Prodam na Delo Kp. pod: »Lepa lega«. t-20113-60

HIŠO v Logatcu, izmera 192 m², prodam. ☎ 319-945, od 9.–12. ure. sta-1091-60

DVONADSTROPNO hišo v izmeri 273 m² – Vrhovci, Ljubljana, prodamo. ☎ 319-945, od 9.–12. ure. sta-1092-60

STAREJŠO hišo v Zg. Kašlju, ugodno prodam. Trobec, Kašeljska 99, Lj-Polje. 2618-60-st

PRODAMO hišo z gostinskim lokalom (100 m²) na Bledu, 300 m². Infostan, Zaloška 99. ☎ (061) 443-242, od 8.–14., sobota od 10.–12. ure. 2629-60-st

PRODAMO tri etažno vrstno hišo v Dravljah, 250 m². Infostan, Zaloška 99. ☎ (061) 443-242 od 8.–14., sobota od 10.–12. ure. 2630-60-st

PRODAMO dvostanovanjsko hišo na Vrhovcih, 175 m², 200.000 DEM. Infostan, Zaloška 99. ☎ 443-242 od 8.–14., sobota 10.–12. ure. 2631-60-st

VRSTNO HIŠO (200 m² + klet) v zadnji gradbeni fazi v Črnučah, prodam. Ponudbe pod »Hitro vseljivo«. 803254-60

HIŠO na izredno lepem delu vasi Žirovnica na Gorenjskem in 600 m² zemljišča prodam za 75.000 DEM. Možnost takojšnje vselitve. ☎ (061) 310-874. p-a-1022-60-st

ATRIJSKO hišo, 200 m², na sončni parceli (550 m²), v podaljšani četrti fazi, v Dvorih pri Grosupljem, zamenjam za štirisobno stanovanje v Ljubljani ali prodam. ☎ (065) 572-715. st-2641-60

DVOSTANOVANJSKO hišo na lepi lokaciji v Črnučah, z vrtom, centralno, telefonom, prodam ali isto zamenjam ob slovenski obali, primerno za izdajanje sob z zajtrkom, in garsonjero v Ljubljani. Pisne ponudbe pod »Brez davka«. t-20360-60

YAMAHA LUXMAN KENWOOD
SHARP NAKAMICHI JVC ITT
HI-FI stereo center JÄGER
Borovlje, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17
NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO

SHARP TELEFAX FO 100
- CCITT G3 compatibility • transaction reports
- copy function • transmit terminal ID imprint
- numeric keypad • image reproduction mode
- selection key • stop key • operation start/copy key

NEVERJETNO: 1.799 DEM neto

SHARP TELEFAX FO 220

G3/G2 kompatibilen, avtomatska nastavitev kontrasta, 10 listov, dnevnik, spisek številk različnih faksov, avtomatska ponovitev klica, kopiranje, tipkovnica z 10 tipkami za hitro izbiro številke, izbira načina oddaje, avtomatski in ročni sprejem itd.

NEVERJETNO: 2.150 DEM neto

SONY PIONEER TOSHIBA FISHER
BLAUPUNKT PHILIPS HITACHI
DENON PANASONIC TECHNICS

prodam – parcele

PRODAMO zazidljivo parcelo v Dolskem, Županje njive pri Kamniku, na morju – 9 km od Vrsarja. Infostan, Zaloška 99. ☎ (061) 443-242 od 8.–14., sobota od 10.–12. ure. st-2633-61

PARCELO z gradbenim dovoljenjem, 800 m², prodam. ☎ (053) 31-575 od 8. do 12. ure in (053) 31-009 od 16. do 22. ure. t-20267-61

PRODAM hektar gozda z lesno maso 1000 m³ in mlatilnico za prvo čiščenje. ☎ (067) 86-383 klicati zvečer. sta-1093-61

PARCELO v Valturi pri Puli, ugodno prodam. ☎ (052) 31-925, po 15. uri. t-20156-61

PARCELE za kampiranje pri Puli, prodam. ☎ (052) 36-744. t-20198-61

GRADBENO parcelo, 1050 m², v bližini Novigrada, 2 km od morja, prodam. Ponudbe pod »Dajla«. p-803284-61

PRILOŽNOST! Atraktivno zemljišče v Umagu, 5.500 m², za razne namene, ugodno prodam. ☎ (058) 527-857 ali (053) 52-354. t-19971-61

GOZD, smrekov, 1 ha 30 arov, prodam na relaciji Mokronog–Šmarjeta–Dolenjska. ☎ (061) 332-611, dopoldne ali (061) 441-310, popoldne. t-19978-61

kupim

POLOVICO hiše ali starejšo hišo v Ljubljani ali okolici, kupim. ☎ (061) 447-661. t-20385-62

HIŠO v Ljubljani, mestni promet, kupim. 200 m² stanovanjske površine, gotovina takoj. ☎ 577-707. 803275-62

vikendi

OPREMLJENO, lepo stanovanje z garažo, na Bledu, občasno menjam za vikend ali stanovanje ob morju. ☎ 22-984 ali 78-814, po 19. uri. p-st-2571-64

V ŽALNI pri Grosupljem prodam starejši objekt potreben adaptacije za vikend (vodovod, asfalt, železniška in avtobusna postaja, trgovina). ☎ (061) 772-310, po 17. uri. t-19993-64

APARTMAJI v Baošiču pri Hercegnovem naprodaj. ☎ (062) 26-151 int. 298 od 18. do 20. ure. pt-19988-64

STAREJŠI vikend, 60 km zunaj Ljubljane, v smeri Novega mesta, z elektriko in vodo, ugodno prodam. ☎ (061) 447-908. p-803223-64

PRODAM manjši lesen vikend brez zemlje v bližini Ljubljane. ☎ (061) 556-940. 2432-64-st

MOTORNA VOZILA

prodam

alfa romeo

ALFO verde, letnik 86, prodam. ☎ (061) 347-562. st-2616-70

ALFA 33 1.5, l. 85, ugodno prodam. ☎ (061) 324-844. t-20284-70

ALFO 33 1.3 S, letnik 1986, prevoženih 39.000 km, zelo dobro ohranjeno, prodam. ☎ (061) 558-241, int. 290, od 8. do 12. ure. t-20350-70

ALFO 33 bokser 4 C 1,5, april 1986, prodam za 105.000 din. ☎ (066) 33-550, po 15. uri. t-20149-70

bmw

BMW TD, letnik 1984, prodam za 18.000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 59-989. t-20081-71

BMW 318 i, november 1985, kovinsko zelena barva, ugodno prodam. ☎ (061) 310-719 ali 487-642. t-20161-71

BMW 318 i, štiri vrata, pet prestav, kovinske barve, l. 85/9, prodam ali zamenjam za nov golf diesel. ☎ (0608) 77-297. pt-19457-71

BMW 320 i, star 3.5 let, odlično ohranjen, z mnogo dodatne opreme, ugodno prodam. ☎ (066) 75-758. pt-19615-71

BMW 316 i, metalik črne barve, 4 vrata, star eno leto, prodam. ☎ (053) 31-330. pt-20128-71

BMW 320 i/4, l. 84, prodam z dodatno opremo, v vrednosti 15.000 DEM v din. protiv. ☎ (061) 832-372. 19983-71

BMW 316 l. dec. 86, 140 KM, s temnimi stekli, M podvozjem, aluminijastimi platišči, prevoženih 90.000 km, prodam za 27.000 DEM v din. protiv. Janez Prosenik, Paradiž 4, Trebnje. ☎ (068) 44-257. 19984-71

BMW 525, letnik 80, prodam. ☎ (061) 712-489. t-20254-71

BMW 315, letnik 1983, 52.000 km, odlično ohranjen, prodam. ☎ (061) 558-341, int. 15-55, dopoldan ali (061) 52-073, popoldan. t-20315-71

citroën

CITROËN 15 E, letnik 1987, 30.000 km, garažiran, prodam. ☎ (061) 332-466. pt-20329-72

CITROËN BX 16 TRS, star 3 leta, reg. do februarja 1991, nujno in ugodno prodam. ☎ (064) 22-644. pt-20396-72

VISO club, letnik 1982, 76000 km, prodam za 5000 DEM v dinar. protiv. ☎ (061) 558-966. t-20224-72

SPAČKA, obnovljenega, registriranega do konca oktobra 1990, prodam. ☎ (061) 310-606. t-20227-72

CITROËN BX 16 RS, star 6 mesecev, s klima napravo, ugodno prodam. ☎ (061) 843-001. t-20262-72

VISO super E, letnik 83, prodam. ☎ (061) 343-135. 702309-72

AX 11 TRE, marec 1988, 5 prestav, 3 vrata, prodam. ☎ (061) 328-571. t-20070-72

GS 1,3, letnik 1979, redno vzdrževan in dobro ohranjen, prodam. Aleksander Parma, Rožna dolina, C. 10/2, ☎ (061) 213-128. t-20071-72

DOSTAVNI C 15 D, podaljšan, vožen 5 mesecev, 11.000 km, prodam 35% ceneje od novega. ☎ (061) 371-222. t-20137-72

Krainer
NOVA IN RABLJENA VOZILA
SERVIS – NADOMESTNI DELI
CELOVEC, Rosentalerstr. 162,
tel. 9943/463-21415

AX 11 TRE l. 88, kot nov, prodam za 111.000 din. ☎ (063) 38-044. 19878-72

VISO 11 RE, l. 87, zelo ugodno prodam. ☎ (063) 858-649. 19901-72

ODLIČNO ohranjeno, malo voženo viso 11 RE, l. 87, prodam za 95.000 din. ☎ (0602) 55-141 ali 41-666. 19902-72

CITROËN AX 11 TRE, okt. 88, 30.000 km, 3 vrata, rdeč, prodam. ☎ (066) 61-192. 19931-72

DIANO 6 LC, l. 81, prva reg. maj 82, prodam. ☎ (061) 443-362, popoldan. 19969-72

fiat

UNO 60 S l. 87, garažiran, prevoženih 35.000 km, z dodatno opremo, prodam. ☎ (063) 35-064, popoldne. 19909-73

POLAGAM, brusim in lakiram parket ter vse ostale vrste talnih, stenskih in stropnih lesenih oblog. Material vaš ali naš. Delo dobro opravljeno in po konkurenčnih cenah. ☎ (061) 558-721. t-20389-165-56

TENNIS SHOP WIMBLEDON
SQUASH ★ BADMINTON ★ GOLF ★ TENNIS ★ KLAGENFURT

Reebok

POSEBNA SEJEMSKA PONUDBA:
- vse za teniška igrišča
- ponjave za teniška igrišča
- kompleten DONNAY program

Sejem ALPE–ADRIA, od 26. do 31. marca 1990.

CELOVEC, Villacherstr. 16, 9943/463-516892
Odprto: ponedeljek – petek, 15.–18.30, sobota, 9.–12.30.

UNO 60, letnik 87, drap barva, 26000 km, prodam za 16000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 215-923. pt-20166-73

FIAT uno diesel, nov, s plačano carino, rdeče barve, pet prestav, pet vrat, prodam za 19.500 DEM din. protiv. ☎ (061) 574-480. t-20290-73

FIAT regata 70, letnik 1984, registrirana do marca 1991, dodatna oprema, prodam za 9.900 DEM v dinar. protiv. ☎ (061) 326-820. t-20383-73

PRODAM fiat argento, avg. 1985, možna tudi zamenjava z doplačilom za manjši avto. ☎ (065) 24-757 ali (061) 216-555. 702279-73

CHRYSLER Jeep

zaradi znižanja carine za ameriška vozila
JEEP CHEROKEE že od 39.500 DEM neto naprej

ZIEGERAUTO CELOVEC, Koschatstrasse 112, tel. 9943/463-51 31 51

FIAT uno 45-S, letnik avgust 85, lepo ohranjen, prodam. ☎ (061) 327-909. 702331-73

golf

GOLF bencinar, neregistriran, obnovljen, prodam za 4000 DEM din. protiv. Pot rašiške čete 10, Mengeš. ptt-275-74

GOLF JXD, april 1987, prevoženih 30.000 km, prodam. Ogled v nedeljo: Igriška 29, Maribor. t-20223-74

GOLF JGL, december 1980, prodam za 5000 DEM din. protivrednosti. ☎ (0601) 42-290, popoldne. t-20242-74

JETTO JX, bencin, letnik 1987, dobro ohranjeno, prodam ali zamenjam za drugo vozilo. ☎ (061) 224-767. t-20286-74

GOLF JX diesel, l. nov. 88, kovinsko sive barve, prodam. ☎ (061) 577-437 po 17. uri. t-20302-74

GOLF JGL, letnik 81, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (0602) 21-689. t-20322-74

GOLF diesel, tornado, rdeče barve, letnik januar 88, 34.000 km, prodam. ☎ (061) 332-090. t-20323-74

GOLF X, letnik 89, prodam ☎ (071) 548-748, po 16. uri. t-20331-74

GOLF, do 10.000 DEM, v din. protiv., kupim. ☎ (063) 711-040. t-20368-74

GOLF JX diesel, l. marec 87, 47000 km, temno modre barve, ohranjen, prodam za 17.000 DEM din protiv. ☎ (061) 721-706. t-20393-74

PRODAM golf diesel, l. 86, garažiran, prevoženih 52.000 km. ☎ (061) 485-228, po 14. uri. 702307-74

JETTA diesel nemška, l. 85, cena DEM 15.500 din. protiv. ☎ (061) 573-745. 702316-74

PRODAM golf 1100, let. 80, novo lakiran, odlično ohranjen. ☎ (061) 262-990. 702319-74

GOLF JGL diesel, l. 85, prva lastnica, garažiran, prodam za 11.900 DEM din. protiv. ☎ (061) 320-103. 803252-74

GOLF JX diesel, letnik 1987, odlično ohranjen, 27.000 km, prodam ali zamenjam za manjši avto. ☎ (071) 524-146, od 17. ure dalje. t-20337-74

GOLF diesel, letnik 1987, prodam. ☎ (061) 782-062 od 15. ure dalje. t-20413-74

GOLF diesel, letnik 1988, prodam. ☎ (061) 272-400. t-20431-74

GOLF diesel, letnik 1987, prodam. ☎ (061) 782-062 od 15. ure dalje. t-20413-74

GOLF JGL diesel, december 1984, registriran do decembra 1990, dobro ohranjen, prodam za 11.000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 455-118. 1094-74-st

GOLF, november 1981, 81.000 km, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (064) 80-632. t-20041-74

GOLF, letnik 1977, prodam za 31.000 din. ☎ (061) 373-791. t-20060-74

GOLF JX, letnik 1986, registriran do maja 1990, prodam. ☎ (061) 741-797. t-20072-74

GOLF bencinar, letnik 1986, konsignacijski, prodam. ☎ (061) 311-344, int. 45, do 17. ure. t-20099-74

GOLF, letnik 1979, registriran do maja, prodam za 4300 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 579-358. t-20118-74

JETTO JX, bencin, letnik 1987, bele barve, 5 prestav, 37.000 km, dobro ohranjeno, z dodatno opremo, prodam za 18.500 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 265-044. t-20143-74

GOLF JXD, junij 1986, 4 vrata, ugodno prodam. ☎ (061) 310-719 ali 487-642. t-20150-74

GOLF diesel, letnik 1986, bele barve, 76.000 km, prodam. ☎ (061) 51-046. t-20187-74

GOLF JX diesel prodam. ☎ (067) 59-287, po 16. uri. t-20193-74

GOLF JL, letnik 77, zaleten, kompletno ali po delih, prodam. Janez Aljaž, Koseze 5, Vodice nad Ljubljano. pt-18985-74

VW CADY, letnik 1983, prodam. ☎ (061) 318-535, od 21. do 23. ure. pt-20343-74

GOLF JX diesel, letnik 1986, prodam za 15.000 DEM din. prot. ☎ (061) 225-076. p-702070-74

GOLF JXD, september 1987, dodatno opremljen, ugodno prodam. ☎ (065) 71-610. p-702323-74

GOLF diesel, star 1 leto, prodam. ☎ (063) 763-218. 19955-74

GOLF JX diesel, l. sept. 1986, prodam. ☎ (061) 723-127. 19974-74

GOLF JXB, star tri mesece, dodatno opremljen, prodam za 23.000 DEM, v din. protivrednosti. ☎ (063) 27-503. 19982-74

japonski avtomobili

MITSUBISHI pajero, ugodno prodam. ☎ (063) 763-218. 19956-75

SUBARU REX M 70, letnik 1988, 30.000 km, prodam. Cena 15.000 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 310-639, od 15. do 18. ure. t-20008-75

TOYOTA corolla 1.3 XL, letnik 1988, registrirana do 20. 3. 1991, prevoženih 31.000 km, prodam. Matjaž Štojs, C. v Gorice 22, pri tovarni Plutal. 2610-75-st

NISSAN SUNNY, letnik 1987, zelo ohranjen, 43.000 km, cena 19.500 DEM din. prot., prodam. ☎ (061) 224-434. 803281-75

NISAN patrol 3,3 diesel z veliko dodatne opreme, prodam za 30.000 DEM din. prot. Možna tudi zamenjava. ☎ (061) 322-816. t-20447-75

mercedes

MERCEDES 200 diesel, letnik 1977, tip 123, v dobrem stanju, prodam za 10.000 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (064) 37-382. t-20209-76

MERCEDES 200 D, starejši letnik, prodam za 40.000 din ali zamenjam za manjši avto. ☎ (061) 332-501. t-20238-76

MERCEDES 200 D, tip 123, letnik 1982, 92.000 km, dobro ohranjen, prodam za 160.000,00 din. ☎ (061) 219-290. 702334-76

MERCEDES 200 D, letnik 1986, ugodno prodam. ☎ (061) 223-246. t-20251-76

MOTOR 504 D, generalno obnovljen, prodam. ☎ (061) 641-065. pt-20043-76

MERCEDES 190 E, kot nov, garažiran, ugodno prodam. Titova 172, Ljubljana. t-20084-76

MERCEDES 300 E, 124, letnik 1985, prodam. ☎ (061) 752-042, od 7.30 do 8.30. pt-20344-76

V Borovnici prodamo eno-, dvo- in trisobna nova stanovanja v 23-stanovanjskem bloku. Cena 13.500 din/m².
Informacije: Gradišče Cerknica, tel.: 791-004 (Štefan Kralj).
23-2009

MERCEDES 250 D, letnik 1989, bele barve, z dodatno opremo, prodam. ☎ (064) 74-355 ali 78-313, po 18. uri. t-20189-76

MERCEDES, letnik 1982, 300 D, prodam. ☎ (061) 272-568. pt-20407-76

opel

OPEL RECORD 2,0 SJ karavan, letnik 1980, reg. do marca 1991, prodam za 9500 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 375-404. pt-20409-77

MERCEDES 300 D, star 16 mesecev, prevoženih 14.000 km, veliko dodatne opreme, prodam ali zamenjam za cenejši avto z doplačilom. ☎ (071) 460-999. p-702189-77

KADETT 1,6 D karavan, letnik 1987, 5 prestav, odlično ohranjen, prodam. ☎ (061) 578-467. t-20232-77

KADETT B, letnik 1967, v voznem stanju, neregistriran, prodam. ☎ (061) 647-133. t-20233-77

OPEL KADETT 1,3 S, letnik 1983, registriran za celo leto, brezhiben, prodam. ☎ (061) 326-820. t-20384-77

Radsport FABJAN Villach – Beljak
Beljak, Treffnerstr. 2, tel. 9943/4242-28413
BRIDGESTONE
MODEL SM 700
višina okvirja (ogrodja): 49/54/57
Shimano indexsystem prestave
Shimano Aero SRL zavore
namesto 5.320
samo 4.166 ATS neto
MARIN MOUNTAIN BIKES

TITAN MUDDY FOX

OPEL REKORD D 20, letnik 1979, odlično ohranjen, prevoženih 42.000 km, zelo ugodno prodam. Zasavska cesta 115, Šentjakob, Ljubljana. 702320-77

OPEL KADETT, letnik 1976, registriran do decembra 1990, obnovljen, prodam za 5200 DEM din. protivr. Milič, Černetova 26, Šiška, popoldan. 803253-77

KADETT C, letnik 1978, ohranjen, prodam. Cena 46.000 din. ☎ (061) 876-092, dopoldan. 2604-77-st

OPEL KADETT, letnik 1978, prodam. ☎ (061) 211-693, po 16. uri. t-20019-77

OPEL KADETT C, letnik 1976, dodatno opremljen, ugodno prodam. ☎ (064) 24-363, (064) 21-709. t-20083-77

OPEL KADETT 1,0 S, letnik 1978, prodam. ☎ (061) 348-125. t-20176-77

OPEL KADETT CITY, letnik 1979, prodam. Iztok Dolenc, Srednja vas 19, Poljane nad Škofjo Loko. t-20183-77

OPEL ASCONO 1,6 S, december 1983, s pomično streho, ugodno prodam. ☎ (063) 34-344. t-20192-77

OPEL CORSO 1,5 diesel, novo, neregistrirano, živordeče barve, prodam. ☎ 226-669. p-2625-77-st

KADET GSI, 2 L, 140 KM, VI/88, prodam. ☎ (061) 552-522. pt-20065-77

OPEL VECTRA 1.6 i, 3 mesece star, s polno dodatno tovarniško opremo, prodam. ☎ (0608) 67-467 po 15. uri. t-20075-77

REKORD 2,0 S, 82/7 reg. KP, brezhiben, prvi lastnik, prodam. ☎ (066) 51-230, po 16. uri. p-803226-77

OPEL kadett 1,6 D, l. 84, 3 vrata, 60.000 km, prodam. ☎ (064) 73-049. 19976-77

OPEL kadett 1,3 S, l. april 89, garažiran, prodam. ☎ (061) 316-736. 19992-77

OPEL ascona 1,3, l. 83, prodam. ☎ (0608) 68-197. 20013-77

renault

R 16 TL l. 74, reg. 2/91, prodam. ☎ (061) 713-243. 19916-78

R 4 GTL l. 84, rahlo zaleten, prodam. ☎ (061) 317-231. 19921-78

R 30 TS l. 80, reg. do novembra, prodam. ☎ (067) 23-245. 19927-78

R 4 GTL l. 12/85, ugodno prodam. V račun upoštevam hi-fi ali video do 8.000 din. ☎ (067) 21-487 dopoldan ali 22-079 popoldan. 19990-78

R 4 GTL l. sept. 87, 38.000 km, prodam za 6.600 DEM din. protiv. ☎ (061) 376-948. 20002-78

R 19 TS, letnik 1989, kovinski, prodam za 195.000 din. ☎ (061) 721-4980. t-20195-78

R 12 TL, letnik 1974, prevoženih 41.000 km, registracija 14. 3. 1991, prodam. ☎ (061) 781-255. t-20039-78

R 18, letnik 1986, registriran, prodam. ☎ (061) 373-460. t-20088-78

R 4, star 4 mesece, svetlo siv, prev. 2000 km, prodam. ☎ (061) 722-274 ali (061) 721-650. t-20089-78

R 4, letnik 1978, prodam. ☎ (0601) 42-040. t-20106-78

R 4 GTL, letnik 1988, lepo ohranjen, ugodno prodam. ☎ (064) 39-273. t-20145-78

R 19 TS, letnik 1989, kovinski, prodam za 195.000 din. ☎ (061) 721-490. t-20195-78

R 5 GTS, prodam za 16500 DM. ☎ (061) 311-578. 2620-78-st

R 5 campus, letnik 89, francoski, odlično ohranjen, prodam. ☎ (061) 343-815, Novak. t-20204-78

R 4 GTL, februar 90, reg., zaščiten, prodam za 10.000 DEM din. protivrednosti. ☎ (063) 24-630. t-20206-78

R 18 TLJ, letnik 87, prevoženih 14000 km, modre barve, prodam. ☎ (0601) 61-658. t-20222-78

RENAULT 4 TL, letnik 83, registriran do 16. 11. 1990, prodam. Cena 23.000 din. ☎ (061) 271-375. t-20243-78

R 18, 56.000 km, letnik 86, bež barve, prodam. ☎ (0601) 25-497. t-20253-78

R 5, diesel, letnik 88, svetlo moder, ohranjen, prodam. ☎ (061) 481-480. t-20265-78

RENAULT 5 campus, metalno zelene barve, star 3 mesece, kasko zavarovan z dodatno opremo, prodam za 21.700 DEM v din. protiv. ☎ (068) 25-105. t-20271-78

RENAULT 16, letnik 1972, registriran do oktobra 90, prodam. ☎ (061) 374-604. t-20282-78

R 4, letnik 79, motor potreben popravila, ugodno prodam. ☎ (061) 343-281. t-20305-78

R 4, letnik 1979, prodam. Švabičeva 3, Ljubljana – Kovač. t-20314-78

R 11, letnik 84, ugodno prodam. ☎ (064) 42-587. Stane Narat, Cerklje na Gorenjskem, Trnovlje 8, 64207 Cerklje. t-20335-78

R 5 campus, star 16 mesecev, garažiran, prodam za 15600 DEM, v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 486-133. t-20364-78

R 9 letnik 12./82, bordo rdeče barve, garažiran, prodam. ☎ (061) 721-614. 702296-78

R 18, letnik 85, prodam za 59.000 din. Cesta v Mestni Log 72, Lj. (Marjan, soba 162). 702302-78

R 19 GTS prodam. ☎ (0601) 24-408. 702311-78

R 21 GTS, l. 87/10., prevoženih 69.000 km, ugodno prodam. ☎ (061) 485-625. 702315-78

RENAULT 18 karamboliran prednji del, ugodno prodam. Čubrilović Zoran, Mucherjeva 6, Lj. 803270-78

R 4, l. 83, ugodno prodam. ☎ (061) 225-172, po 15. uri. 2644-78-st

Odstopim vrstni red za
R 5 campus,
rok dobave 12. 4. 1990.
Telefon (066) 74-404, od 16. do 18. ure.
20202-78

R 5 campus, nov, reg., ugodno prodam. ☎ (061) 556-933. t-20429-78

R 5 kampus, nov, neregistriran, ugodno prodam. ☎ (063) 742-495. t-20433-78

zastava

126 P, prva registracija februar 1978, reg. do feb. 1991, prodam. Šmid, Kovinarska 3, Kamnik. ☎ (061) 831-121 int. 378, dopoldne. t-20378-79

JUGO KORAL 60, junij 1989, 8000 km, prvi lastnik, prodam. ☎ (061) 326-316, po 18. uri. t-20379-79

JUGO 55, nov, prodam. ☎ (061) 851-864 dopoldan. t-20388-79

126 P, letnik 1986, 34.000 km, nujno in ugodno prodam. ☎ (061) 771-064. t-20397-79

Z 128, letnik 87, ugodno prodam. ☎ (061) 772-221. t-20402-79

JUGO 1,1 GX, marec 1988, 34.000 km, prodam. ☎ (061) 313-044, int. 43-11, dopoldan ali 488-028, popoldan. pt-20411-79

126 P, letnik 1988, reg. do marca 1991, prodam. ☎ (061) 653-335. t-20423-79

YUGO koral 60, star 8 mesecev, 4100 km, lita platišča, nujno prodam. ☎ (061) 554-383. t-20430-79

FLORIDO novo, prodam. ☎ (061) 612-051. t-20441-79

ZASTAVA 101, letnik 87, garažirano, dobro ohranjeno, prodam za 47000 din. ☎ (061) 721-7043, po 17. uri. t-20220-79

JUGO 45 A, dodatno opremljen, letnik 1987, 26000 km, prodam za 6.500 DEM v din. protiv. ☎ (061) 792-102. t-20225-79

mlacom
Mlacom d.o.o.
Celovška 185, 61000 Ljubljana
tel. 061/556-484 faks 061/556-485

PREDSTAVLJA PROGRAM
MLAKAR & CO
Unterbergen 82, 9163 Unterbergen, Avstrija
tel.: (9943) 4227-2333, fax.: (9943) 4227-2091, telex: 422749 MLCO A

RAČUNALNIKI • KOMPONENTE • PERIFERIJA

	A	B
M 10 – 21	1.878	21.900,00
XT 4.77/12 MHz, 640 K RAM 20 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		
M 286 – 12 – 41	2.166	26.000,00
AT 286 – 12 MHz, 640 K RAM 40 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		
M 286 – NEAT – 16 – 41	2.871	30.000,00
NEAT 286 – 16 MHz, 1 Mb RAM 40 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		
M 386 SX – 41	3.206	32.000,00
AT 386 SX, 1 Mb RAM 40 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		
M 386 – 25 – 81	4.233	60.000,00
AT 386 – 25 MHz, 1 Mb RAM 80 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		
M 486 – 25 – 81	10.446	99.000,00
AT 486 – 25 MHz, 4 Mb RAM 80 Mb trdi disk 14" monokr. monitor		

A je cena v DEM v Avstriji
B je cena v DIN v Ljubljani s plačanimi uvoznimi dajatvami brez prometnega davka

ZASTAVA 101, letnik 86, registriran do novembra, prevoženih 38 tisoč kilometrov prodam za protivrednost 6000 DEM. Informacije na ☎ (061) 712-173 dopoldan in ☎ (061) 721-511 int. 226 popoldan. Kunstelj. a-1097-79-st

126 PGL, oktober 88, 12.000 km, kovinsko sive barve, prodam za 41.000 din. ☎ (061) 611-048. 2540-79-st

126 P, letnik 84, reg. do oktobra 90, prodam za 3000 DEM. ☎ (061) 667-132. t-20207-79

Z 750, letnik 85, reg. do februarja 91, prodam, Medved, Sp. Log 5 B, Sava pri Litiji. ☎ (061) 874-144. t-20212-79

JUGO 1,1 GX, letnik november 87, bele barve, dobro ohranjen, prevoženih 26700 km, prodam. ☎ (061) 557-417 po 15. uri. t-20218-79

BARVNI TV, 37 cm	od **2.490** ATS neto naprej
BARVNI TV, 51 cm, daljinsko upravljanje	od **4.158** ATS neto naprej
VIDEOREKORDERJI	od **3.980** ATS neto naprej
AVTORADII	od **317** ATS neto naprej
RADIO z uro	od **166** ATS neto naprej

Funk berater RADIO PRINZ
CELOVEC, Am Kardinalplatz,
tel. 9943/463-57232

JUGO 1,1 GX, letnik 1987, prodam. ☎ (068) 44-654. t-20228-79

VIDEOREKORDER panasonic, NVH 65, HI FI stereo, ugodno prodam. ☎ (061) 215-036. t-20260-79

ZASTAVO 750, letnik 79, poceni prodam. ☎ (061) 341-276. t-20261-79

ZASTAVO 101, skala 55, letnik 89, 5 prestav, prodam. ☎ (0608) 82-668. t-20264-79

ZASTAVO 128, karoserija letnik 84, motor 77, potrebno kleparskega popravila, prodam ali zamenjam za drugo vozilo z doplačilom. ☎ (061) 223-680. t-20269-79

126 P GL, letnik 1989, prodam. ☎ (061) 877-002. t-20272-79

VRSTNI red za yugo florida, prodam. ☎ (061) 741-445. t-20280-79

VRSTNI red za jugo florido oddam. Cena z davkom 105.000 din. ☎ (061) 443-542 po 15. uri. t-20285-79

JUGO 45 A l. 86, prodam. ☎ (061) 487-023. t-20292-79

JUGO 45, l. 88, prodam. ☎ (067) 81-794. t-20294-79

LADO samaro l. 87/oktober, ugodno prodam. ☎ (061) 874-118 po 18. uri. t-20298-79

ZASTAVO 128, letnik 5/1986, bele barve, 21.000 km, lepo ohranjeno, garažirano, prvi lastnik, prodam za 6500 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 572-511. t-20321-79

YUGO 45 AX, letnik februar 1988, prodam. ☎ (061) 771-190. t-20339-79

JUGO koral 55, nov. 1/90, prevoženih 1800 km, ugodno prodam. ☎ (061) 554-383. t-20348-79

LADO nivo, l. 6/88, prodam za 12.500 DEM din. prot. ☎ (061) 447-616. t-20351-79

JUGO koral 55, star 15 mesecev, registriran do decembra 90, prodam za 57.000 din. (063) 37-531. t-20362-79

ZASTAVO 101, letnik 1979, registrirano do oktobra 1990, prodam. ☎ (061) 483-150. t-20382-79

ZASTAVA 101, letnik 87, garažirano, dobro ohranjeno, prodam za 47000 din. ☎ (061) 721-704, po 17. uri. t-202201-79

126 P letnik 82, prodam ali zamenjam za yugo. ☎ (061) 373-598 v sredo od 17. do 20. ure. 702292-79

126 P, dobro ohranjen, 61000 km, prodam za 2000 DEM, din. protiv. ☎ (061) 226-396. 803208-79

NIVO, letnik 1987 oktober, belo, dobro ohranjeno, ugodno prodam. ☎ (061) 576-172, po 16. uri. 803212-79

JUGO 45 AX, letnik 88, prodam. Novakovič, Černetova 19, Ljubljana, po 16. uri. 803262-79

ZASTAVO, l. 75, starejšo, zelo ugodno, prodam. Je popolnoma prenovljena. ☎ (061) 320-200. 803263-79

YUGO koral 45 star 6 mesecev, dodatna oprema, garažiran, zaščiten, prodam. ☎ (061) 579-736. 803266-79

ZASTAVO skala 101, maj 1989, prodam. ☎ (061) 310-566, int. 462. 2593-79-st

JUGO 45, letnik 1981, prevoženih 83.000 km, cena 1900 DEM, simka 1307, letnik 1978, registrirana do oktobra 1990, motor v okvari, cena 1500 DEM, prodam. ☎ 711-518, popoldne. 2601-79-st

VRSTNI red za florido oddam. ☎ (061) 311-922 int. 632. 803267-79

P – 126, letnik dec. 77, registrirano do febr. 1991, prodam. ☎ (061) 447-938. 803268-79

JUGO 55, letnik 89, prodam. ☎ (061) 266-201. 803274-79

ZASTAVO 128, staro dve leti, 22.000 km, dodatno opremljeno, 30% ceneje prodam. ☎ (061) 752-991. 803279-79

ZASTAVO 101, letnik 1975, registrirano do marca 1991, obnovljeno, ohranjeno, poceni prodam. ☎ (061) 328-029. 1088-79-st

LADO RIVO 1300, letnik 1988, bele barve, registrirano do junija, dobro ohranjeno, prodam za 9500 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 783-103. t-20116-79

ZASTAVO 128 skala 55, letnik 1989, barve višnja, zaščiteno, 3500 km, prodam. ☎ (061) 224-900. pt-19164-79

JUGO 45 AX, november 1987, izredno ohranjen, prodam za 49.000 din. ☎ (061) 225-588. t-20033-79

JUGO KORAL 45, letnik 1989, temno rdeč, ugodno prodam. ☎ (061) 851-045, do 15. ure. t-20035-79

JUGO FLORIDO, staro šest mesecev, prodam. V račun vzamem cenejši avto. ☎ (061) 451-743. t-20040-79

ZASTAVO 101, december 1987, 26.000 km, ugodno prodam. ☎ (063) 763-189. t-20048-79

FIAT 126 P, letnik 1980, prodam. ☎ (061) 455-678. t-20050-79

HONDA CIVIC
od **114.900** ATS neto
Gradec, Kärntnerstr. 115,
tel. 9943/316-271474

JUGO KORAL 60, star osem mesecev, prodam za 11.000 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (063) 857-005, popoldan. t-20053-79

FLORIDO, novo, reg., prodam. ☎ (061) 226-140. t-20058-79

ZASTAVO 101 1,1 GX, letnik 1988, prevoženih 16.500 km, garažirano, prodam. ☎ (063) 36-846. t-20066-79

JUGO 45, letnik 1981, dobro ohranjen, prodam za 3200 DEM v din. protiv. ☎ (061) 452-628, po 15. uri. t-20067-79

FIAT 126 GL, junij 1988, garažiran in zaščiten, prodam. ☎ (064) 77-985. t-20068-79

LADO SAMARO, januar 1990, 5 vrat, 5 prestav, prodam. ☎ (061) 441-544, int. 29. t-20094-79

JUGO FLORIDO, vinsko rdeče barve, garažirano, ugodno prodam. Topniška 15, pritličje levo, ogled v sredo, 28. 3., od 16. ure dalje. t-20096-79

JUGO 45 A, letnik 1987, garažiran, prev. 20.000 km, na novo registriran, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 443-696, po 17. uri. t-20110-79

Trgovina, posrednik
»PARTNER«
video kamere, rekorderji, playerji, TV aparati, satelitski sistemi, računalniška oprema, hi-fi, avtoradio, telefoni, telefaksi in druga tehnika.
Povšetova 62, telefon (061) 455-873.
702088-105

ZASTAVO 128, l. dec. 87, reg. do decembra 90, prodam za 7500 DEM v din. protivrednosti. ☎ (061) 40-349, popoldne od ponedeljka dalje. a-1001-79-st

ZASTAVO 126 P, letnik 1977, registrirano do 7. 7. 90, prodam. ☎ 576-353. p-1082-79-st

FLORIDO, še neregistrirano, nujno prodam, možnost nakupa z gotovino 10 procentov ceneje. ☎ (015) 152-041 ali (015) 83-600. p-1096-79-st

Z 101, l. 80, reg. do 8. 7. 90 in R 4, l. 79, reg. za celo leto, prodam za 1500 DEM. ☎ (061) 453-482, od 12.30 do 13.30 in od 19. do 21. ure. p-2385-79-st

ZASTAVO 125 P, letnik 82, registrirano do junija, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (064) 399-72. p-2570-79-st

JUGO 45 AX, marec 88, registriran, izredno ohranjen, garažiran, rdeče barve, 9500 km prodam za 8000 DEM. ☎ 342-347. p-2577-79-st

FIAT 126 P, letnik 1979, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 372-769. p-2608-79-st

Z 101 skala 55, 16 mesecev, 19.000 km, prodam. ☎ (061) 570-046. pt-20006-79

LADO 1300 S, prevoženih 28.400 km, letnik 87/9, prodam. ☎ (061) 454-437, od 15. ure naprej. pt-20018-79

JUGO 55, letnik 1989 maj, 5500 km, prodam za 8500 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (063) 775-052. pt-20047-79

JUGO FLORIDA nov, zelo ugodno prodam. ☎ (0601) 61-752. pt-20105-79

JUGO 45, letnik 1982, karamboliran, prodam. Cena 1500 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 739-463. pt-20288-79

JUGO 45, letnik 1984, prodam. Ogled možen vsak dan popoldan, v soboto ves dan: Miran Matečko, Partizanska 10, 61251 Moravče. pt-20289-79

JUGO 45 AX, letnik 1988, 14.000 km, odlično ohranjen, dodatno opremljen, ugodno prodam. ☎ (063) 731-838. pt-20394-79

LADO NIVO, letnik 1986, prodam. Keršič, Ižanska c. 379, Ljubljana, ogled vsak dan. p-702290-79

LADO 1200 S, avgust 1987, prodam. ☎ (0608) 61-570. p-803238-79

LADO RIVO 1300, stara 2 leti in pol, prodam. ☎ 342-959, popoldan p-803286-79

ZASTAVO 101, december 1978, registrirano do decembra, stalno garažirano, prodam. ☎ (061) 481-083 t-20120-79

ZASTAVO 101 GTL, letnik 1984, prodam. ☎ (061) 320-607. t-20126-79

FIAT 125 P, letnik 1977, prodam za 2500 DEM. ☎ (061) 553-877, popoldan. t-20129-79

Iščem
4 KV mizarje
za delo v tujini.
Informacije po tel. (061) 723-096.
28-30

ZASTAVO 750, letnik 1975, poceni prodam. ☎ (061) 552-935. t-20133-79

LADO SAMARO, letnik 1988, prodam. ☎ (067) 51-624, vsak dan, od 16. do 19. ure. t-20153-79

LADO NIVO, letnik 1986, prodam. ☎ (061) 320-441, int. 372, dopoldan, (061) 441-284, popoldan. t-20154-79

ZASTAVO 101, letnik 1976, zaleteno, prodam za 7000 din. Boris Drobež, Jemčeva 34 A, Trzin. t-20157-79

Z 128 SKALA 55, julij 1988, 7500 km, garažirana, prodam. ☎ (064) 88-583. t-20163-79

Z 101 SKALA 55, stara 3 mesece, prodam. ☎ (061) 781-493. t-20164-79

Z 101 SKALA, nova, prodam za 11.500 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 441-304, int. 66, popoldan, Rozman. t-20165-79

JUGO 45 AX, april 1988, 24.000 km, rdeč, prodam za 51.000 din. ☎ (061) 344-424, v četrtek, 29. 3. t-20170-79

126 P, nov, registriran, prodam. Lahko tudi na dva obroka. ☎ (061) 331-143. t-20175-79

JUGO KORAL 45, april 1989, prodam. ☎ (061) 867-072. t-20179-79

LADO NIVO 1600, letnik 1989, 7000 km, z dodatno opremo ali brez, prodam. ☎ (061) 557-318. t-20181-79

Z 750, letnik 85, registriran celo leto, prodam. Franci Kapus, Hraše 38, Lesce. pt-267-79

126 P, letnik 1980, prodam. ☎ (061) 227-115, Breda dopoldan ali 453-614, popoldan. t-20011-79

ZASTAVO 101, letnik 1985, 32.000 km, prodam. ☎ (061) 553-876, po 16. uri. t-19250-79

ZASTAVO 750, staro pet let, prodam. ☎ (061) 50-271. t-19919-79

JUGO koral 55, star 7 mesecev, prodam. ☎ (061) 268-832, v sredo od 19. do 20. ure in četrtek od 19. do 20. ure. t-19935-79

JUGO 45, rdeč, letnik 81, prodam. ☎ (061) 375-177, po 15. uri. t-19937-79

YUGO koral 55, letnik 1988, 14.000 km, prodam. ☎ (065) 71-832. t-19943-79

VRSTNI red za yugo skala 55, prodam na dva obroka. Dobavni rok junij 1990. ☎ (061) 261-845. t-19947-79

126 P, letnik 1980, karamboliran, prodam. ☎ (067) 22-383. t-19954-79

Z 101 GTL 55, l. november 86, prev. 20.000 km, odlično ohranjen, garažiran, ugodno prodam. ☎ (0608) 33-821, po 17. uri. t-19970-79

ZASTAVO 101 yugo 1.1 GX, letnik 1987, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (061) 804-136, od 17. ure dalje. t-19980-79

JUGO 45, letnik 1983, prodam. ☎ (061) 576-517. t-19999-79

LADO samaro, letnik 1988, prodam. ☎ (061) 707-591, po 14. uri. t-20022-79

VSE ZA HOBI GRADBENIKE IN GRADITELJE HIŠ

GOVORIMO SLOVENSKO
NUDIMO ENKRATNO
NIZKE CENE

- orodje!
- električno orodje!
- sanitarije!
- barve!
- stropne obloge!
- ploščice!
- gradbeni material!
- vse za vrt!

KUPON
S tem kuponom dobite brezplačno en mesečni katalog z mnogimi zanimivimi ponudbami (20 strani), ki vam ga pošljemo tudi po pošti.
Pošljite nam ta kupon in vaš naslov in prejeli boste naš katalog osebno.

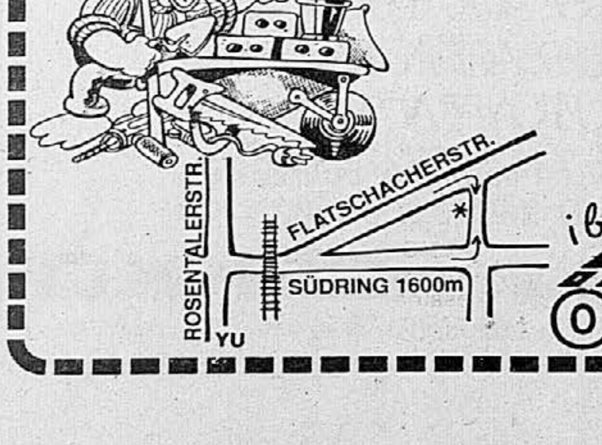

i bau auf...

CELOVEC
Kirchengasse 50
Tel. 9943/463-51500-0
ÖBAU EGGER

SHM
Trgovina za sanitarni material in kurilne naprave. CELOVEC – vogal SÜDRING – LODENGASSE
tel. 9943/463-22 744

SHM je specializirana trgovina za moderne kopalnice in centralno kurjavo. V trgovini imamo stalen razstavni prostor. Nudimo samo artikle vodilnih proizvajalcev, npr.: GROHE, HANSA, KLUDI, SCHMIEDEL, VILLEROI&BOCH, IDEAL STANDARD, GRUNDFOS, DANFOS, WIESSHAUPT itd.

EKSPANZIJSKE POSODE	537 ATS
GRUNDFOS ČRPALKE	od 1.070 ATS naprej
TERMOSTATNI HK VENTILI	od 91 ATS naprej
MEŠALNE PIPE GROHE, ENOROČNE	od 1.280 ATS naprej

Prometni davek povrnemo. Imamo lastni parkirni prostor.
Gospod JAKOPITSCH govori slovensko!

LOGOS
zadruga za poslovne storitve
Mala čolnarska 4/b, Ljubljana
objavlja prosta dela za:
1. komercialista – prodajnega referenta
2. komercialista – organizatorja kooperacije in nabave
3. prodajnega zastopnika za prodajo na terenu
4. knjigovodja/računovodja
5. administratorja – tajnico
6. dispečerja – organizatorja razvoja

Za vsa dela potrebujemo po enega delavca, razen pod točko 3. več delavcev.
Pisne prijave s kratkim življenjepisom sprejemamo v 8 dneh od objave.

LADO 1500, letnik 1980, motor generalno obnovljen, prodam. ☎ (061) 226-849. t-20190-79

ZASTAVO 750, letnik 1984, obnovljeno, prodam. Gerkman, Cerkniška 6, Ljubljana. t-20200-79

ZASTAVO 128 skala 55, letnik 1989, barve višnja, zaščiteno, 3500 km, prodam. ☎ (061) 224-900. pt-19164-79

druga motorna vozila

PEUGEOT 404, letnik 1966, 170.000 km, odličen, prodam za 28.000 din. ☎ (062) 28-824, Peter. t-19985-80

AUDI 80, l. 73, obnovljen, prodam. ☎ (061) 325-132. t-20005-80

PEUGEOT 309 profil, letnik 87, prodam. ☎ (063) 831-933, popoldan. t-20014-80

NSU 1200 C, letnik 1970, registriran do januarja 1991, dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 327-521. p-a-1047-80-st

ŠKODO 120 LS, l. 77, registrirano do decembra prodam. Strle, Pavšičeva 34, Logatec. p-2575-80-st

SAAB, letnik 75, ugodno prodam. Ogled popoldan. Puizdar, Zlatek 41, Ljubljana. pt-18699-80

WARTBURG karavan, junij 88, ugodno prodam. ☎ (061) 662-773. pt-19436-80

AUDI 80 diesel, l. nov. 87, rdeče barve, prevoženih 44.000 km, prodam. V račun vzamem tudi drugo vozilo. Cena po dogovoru. ☎ (061) 612-250. pt-19455-80

AUDI 80, letnik 1987, 40.000 km, dodatno opremljen, prodam za 33.000 DEM din. prot. ☎ (066) 36-739 dopoldan, (066) 24-372 popoldan. pt-19973-80

WARTBURG karavan, letnik 1985, reg. vse leto, prodam za 6000 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 713-214. pt-20093-80

VOLVO 340 GL, letnik 1986, brezhiben, prodam. Mokrška 6, Ljubljana, popoldan. pt-20287-80

FORD SIERA 20 GL, letnik 1988, prodam. ☎ (064) 45-352. pt-20356-80

VOLVO 340 diesel, letnik 1987, prodam. Keršič, Ižanska c. 379, Ljubljana, ogled vsak dan. p-702291-80

WARTBURG karavan, december 1982, prodam. ☎ 215-131. 2594-80-st

LANDROVER z mercedes diesel motorjem 2400 ugodno prodam. ☎ (061) 791-048. 2597-80-st

MOSKVIČ, letnik 1979, reg. do avgusta 1990, prodam. ☎ (061) 213-213, int. 25-41, do 16. ure ali (064) 26-348, po 16. uri. t-20049-80

ŠKODO 105 S, avgust 1986, zelene barve, prodam. ☎ (061) 851-045, int. 19, do 15. ure, popoldne 851-692. t-20063-80

ŠKODO 120 L, letnik 1988, rdeče barve, prev. 15.600 km, prodam. ☎ (061) 50-630, od 16. ure dalje. t-20086-80

WARTBURG karavan, letnik 1984, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (061) 647-574. t-20091-80

FORD SIERRO LC 1600, letnik 1983, reg. do 7. 2. 1991, prodam. ☎ (068) 43-751. t-20102-80

GOLF diesel, star tri mesece, prevoženih 4000 km, kovinske barve in lado samaro, letnik 1989, s petimi vrati, prodam. ☎ (066) 23-342, po 17. uri. t-20112-80

FORD ESCORT 1,1, letnik 1982, kovinsko sive barve, pet hitrosti, z dodatno športno opremo in glasbo, prodam. ☎ (081) 54-420. t-20121-80

AUDI 100 GLS, letnik 1978, reg. do novembra 1990, potreben kleparskega popravila, dober motor, poceni prodam. ☎ (0608) 81-171. t-20132-80

PHILIPS radiorekorder AQ 5190 108 DEM neto

PHILIPS videorekorder VR 6180 724 DEM neto

kiendler

Elektrocenter, 8430 Lipnica (Leibnitz), Grazerstr. 2, tel. 9943/3452-3383

GOVORIMO SLOVENSKO!

WARTBURG karavan, nov, še neregistriran, prodam. ☎ (061) 574-712. t-20135-80

PEUGEOT 504 L, letnik 1978, registriran do 26. 6., prodam. ☎ (061) 455-342. t-20147-80

PEUGEOT 205 GL, letnik 1985, kovinski, ugodno prodam. ☎ (061) 721-490. t-20196-80

ŠKODO 105, letnik 86, zelo lepo ohranjeno, prodam. ☎ (061) 749-067. 2607-80-st

VW, letnik 71, registriran do februarja 91, ugodno prodam. ☎ 317-722, int. 89, dopoldan. 2609-90-st

HROŠČ, letnik 73, prodam za 1500 DEM, v dinarski protivrednosit. ☎ (061) 332-501. t-20239-80

ŠKODO 105 L, letnik 1987, 16.000 km, prodam za 6800 DEM v din. protiv. ☎ (061) 328-049. t-20319-80

ŠKODO 105 L l. 87, prodam. ☎ (061) 577-036, popoldan. t-20354-80

PEUGEOT 205 GL, letnik 86, prodam. ☎ (061) 321-409, od 11. do 17. ure. t-20363-80

FORD capri 1300, dobro ohranjen, kovinske barve, prodam. ☎ (065) 62-884. t-203992-80

AUDI 80 LS, letnik 1979, zelo dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 578-204. 702295-80

WARTBURG, l. 86, 28.000 km, nujno prodam. ☎ (061) 327-065. 803216-80

FORD SIERRO diesel karavan, letnik 87, prodam. ☎ (061) 271-207, po 16. uri. 803265-80

ŠKODO, staro 2 leti, 34.000 km, prodam. ☎ (061) 874-176. t-20400-80

MINI 1000, letnik 1975 prevoženih 80.000 km prodam. ☎ (061) 483-148. t-20412-80

motorna kolesa

NOV neregistriran tomos CTX 80 prodam 20% ceneje. Ogled v nedeljo. Primož, Vipavska 28/B, Ljubljana. pst-2559-81

AVTOMATIC A 3 MS, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 771-064. t-20398-81

KAWASAKI GPZ 600 R, letnik 1987, prodam. ☎ (063) 745-273. pt-20421-81

AVTOMATIK 3 ATS, letnik 1989, izvozni model, prodam za 7500 din. ☎ (061) 553-644. pt-20425-81

VESPO PX 200 E, rdečo, 3500 km, prodam za 2900 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 263-970. t-19906-81

AVTOMATIK A 3, ML, nov, srebrn, prodam za 750 DEM, din. protiv. ☎ (061) 263-970. t-19907-81

MOTORNO kolo APN 6, letnik 88, dobro ohranjeno, prodam. ☎ (063) 761-109. t-19911-81

BT 50 S, popolnoma nov, ugodno prodam. ☎ (061) 441-067. p-2622-81-st

YAMAHA FZR, suzuki GSX R, hondo CBR, kawasaki ZXR, kupim za gradbeni kredit. ☎ (062) 34-106. pt-19953-81

BT 50 S, popolnoma nov, ugodno prodam. ☎ (061) 441-067. p-2622-81-st

KAWASAKI GPZ 900 R prodam ali menjam za avto. ☎ (062) 651-287. pt-273-81

MOTOR tomos CTX, nevožen, cena 25.000 din, prodam. Franc Primc, Gasilska 25, Grosuplje. 2389-81-st

AVTOMATIK, lepo ohranjen, rdeče barve, prodam. ☎ (061) 332-586, popoldne, (061) 213-630, dopoldne. t-20082-81

STAREJŠI moped APN poceni prodam. ☎ (0601) 21-233, int. 33 ali (0601) 62-501. t-20144-81

PRODAM novo yamaho F2R 600. ☎ (066) 73-881, int. 495. a-1004-81-st

YAMAHO 100 genesis, letnik 87, prodam za 15.000 DEM din. protivrednosti ali menjam za boljši avto. ☎ (011) 867-191, po 15. uri. t-20332-81

AVTOMATIK A3S skoraj nov, ugodno prodam. Cena 5.600,00. ☎ (061) 612-495 od 16.–18. ure. 803050-81

BT 50S, nov, nevožen, prodam 25% ceneje. ☎ (0601) 22-517. 803222-81

AVTOMATIK 3 MS, letnik 1983, malo vožen, ugodno prodam. ☎ 345-765, popoldan. 803264-81

kupim

OSEBNI avto do 8000 DEM din. prot. kupim na obroke. ☎ (061) 223-680. t-20270-82

KARAMBOLIRANO Z 101, jugo, kartreo ali lado, kupim. ☎ (061) 273-020. t-20038-82

KAMION za nakladanje in prevoz hlodovine, kupim. ☎ (061) 551-119. p-1081-82-st

GOLF JX, audi 80, BMW, R 5 turbo ali drugi avto, star do 3 let, kupim za gradbeni kredit. ☎ (062) 34-106. pt-19952-82

garaže

GARAŽO ob Viatorju v Šiški, prodam za 70.000 din. ☎ (061) 329-425. t-18937-83

GARAŽO ob Litijski cesti, poleg Emona centra, prodam za 82.000 din. ☎ 321-622. 2587-83-st

GARAŽO na Bratovševi ploščadi prodam. ☎ (061) 345-602. t-20340-83

GARAŽO v strogem centru oddam za 350 DIN mesečno. ☎ (061) 553-047, zvečer. 803259-83

Najamem garažo ali skladišče

na Gornjem trgu.

Tel.: 319-236, od 9. do 12. ure.

9711-83

NAJAMEM garažo v Ljubljani. ☎ (061) 317-471 od 10. do 14. in od 19. do 21. ure. t-20420-83

deli za avto

PRTLJAŽNIK za R 21, original, brezhiben, nov, prodam. ☎ (061) 327-700. t-20077-84

GUME 145×13 s kolesnimi obroči. prodam. ☎ (061) 557-931. p-a-1011-84-st

Specializirani audi, VW in opel servis »ŽIS« v Rogaški Slatini

je bogato založen z nadomestnimi deli, po ugodnih cenah.

Nadomestni deli za golf:

zavorne ploščice ST 150 din, zavorne ploščice NT 200 din, bencinska črpalka ST 600 din, izpušni lonec 456 din, ležaj (prvo kolo) ST 550 din in ležaj (prvo kolo) JXNT 889 din.

Tel. (063) 812-576.

20055-84

tovorna vozila in prikolice

TOVORNI avto zastavo 640, prodam. Pevec, Prožinska vas 6, Štore. t-20444-85

MERCEDES kombi 206 D, letnik 76, prodam. ☎ (061) 348-178. t-20345-85

IMV KOMBI, kesonar, s cerado, motor mercedes 2200 D, letnik 1980, prodam. ☎ (063) 882-384. t-20381-85

PRODAM tovorni avto TAM 125 T 12, registriran vse leto. Ličina Mumir, Kidričeva 15, Kamnik. 803202-85

MERCEDES 200 D, letnik 1975, prodam. ☎ (0602) 83-863. pt-271-85

MOTOR mercedes 240 D, **letnik 1974, z dokumenti, prodam.** ☎ (068) 55-102, med 15. in 20. uro. pt-272-85

Z 624 N, al keson, reg., letnik 1981, prodam za 15.000 DEM din. protivrednosti ali zamenjam za osebni avto. ☎ (061) 332-933. t-20162-85

TOVORNO prikolico, 200 × 150, trojno vzmetenje, nosilnost 1000 kg, prodam za 7000 din. ☎ (061) 320-112 t-20172-85

TAM 110, kesonar, letnik 1980, prodam. ☎ (063) 763-218. t-19957-85

PRIKOLICO, kesoner, kasbohrer, letnik 1981, prodam. ☎ (063) 763-218. t-19958-85

ŠPORTNI REKVIZITI

prodam

DIRKALNO kolo montagner compagnolo, št. 58, prodam za 800 DEM din. protivrednosti. ☎ (061) 263-970. t-19908-90

BILJARD ameriški, izposojam. Dostava po želji na dom. ☎ (061) 653-598. st-2574-90

ZMAJA sierra z motorjem, poceni prodam. ☎ (063) 36-364. st-2589-90

DIRKALNO kolo bottechia, popolnoma novo, prodam. ☎ (063) 27-637, popoldan. t-20016-90

F. SINGER & CO.
PARFUMERIE DROGERIE-REFORM
TRGOVINA NA VELIKO IN DROBNO
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
DROGERIJA – PARFUMERIJA – REFORM
KOZMETIKA ZA LASE IN
IZDELKI ZA GOSPODINJSTVO
CELOVEC, WAAGPLATZ 1, tel. 9943/463-513480
(na koncu Bahnhofstr. desno, nasproti PRIESTERHAUSGASSE)
ponedeljek – petek, 8. do 12. in 14. do 17.30

KOLO junior pet prestav, ohranjeno, ugodno prodam. ☎ (061) 372-220. t-803225-90

KOLESA easy time (gorsko-mestna), atala (gorsko vrhnjega srednjega razreda), rog elite (starejše, 10 prestav, obnovljeno) in rog pony (majhna kolesa), zelo ugodno prodam. ☎ (061) 340-376. st-2556-90

vodni šport

RAČKO, plastično jadrnico, dolgo 5,5 metra, opremljeno še z dodatno genovo in povsem novim spinakrom, z motorjem tomos 4, posebej opremljeno za križarjenje, skupaj s privozom (brezplačnim!) v Seči pri Portorožu, zelo ugodno prodam. ☎ (066) 74-005 2557-91

NI ŠE PREPOZNO . . .

NAREDITE ODLOČILNI KORAK!

SODOBEN, RAČUNALNIŠKO ORGANIZIRAN DELOVNI PROCES ZA UČINKOVITO OBVLADOVANJE DANAŠNJIH IN JUTRIŠNJIH POSLOVNIH IZZIVOV

VIRGO ITD

Živimo v času, ko je treba delovati hitro, ukrepati pravočasno, odločati pametno.

V Eurobitu vam nudimo najsodobnejšo računalniško in programsko opremo.

Osebni računalniki PC AT IBM kompatibilni, originalni IBM PERSONAL SYSTEM/2 (modeli 30, 50, 55, 70, 80) so le del naše bogate hardwarske ponudbe.

Na voljo je oprema za mreže, periferna oprema, aplikacijska programska oprema, nudimo tudi možnost vgrajevanja dodatne opreme.

Odločite se lahko za ugoden nakup mini sistemov UNISYS, MIKROVAXE in VAXE.

Naročniku načrtujemo potrebno opremo in ga oskrbimo z ustreznimi programi.

Servisiramo z vsemi rezervnimi deli, za čas popravila nadomestimo opremo.

Dobava takoj!

Pokličite nas po telefonu 065/62-802, 62-733 ali se oglasite na naslov: Eurobit, Vipava, Vojana Reharja 9 (telefax 065/65-150) Eurobit.

EUROBIT

umetnost preživetja • umetnost prilagajanja

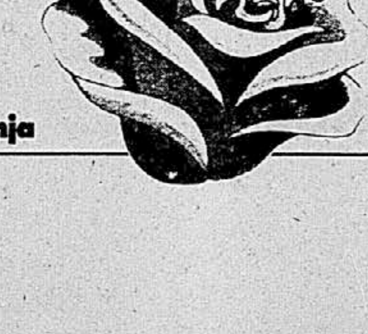

Zdravje doma

Domus vabi k sodelovanju

zastopnike za prodajo novega programa s področja zdrave prehrane in preventivne medicine.

Prodaja po podjetjih. Prednost imajo kandidati z lastnim prevozom. Prijavi priložite kratek življenjepis.

Ponudbe pod »Odlična provizija«.

23-60

GLISER elan GT 402, odlično ohranjen in garažiran, brez motorja ter prikolico, prodam. ☎ (066) 73-442, od 19. do 21. ure. 2621-91-st

SURF sailboard vario in klepper 320 vse komplet, prodam. ☎ (061) 319-770, dopoldan. st-2624-91

JADRNICO Elan 375, prodam. ☎ (062) 38-627. ptt-270-91

SURF tun 300 KPL, ugodno prodam. ☎ (063) 28-453, popoldan. 322-91

TOMOS 3,5 KM kratka os, rabljen 10 dni, ugodno prodam. ☎ (061) 215-165, popoldan. st-2579-91

DRUŽINSKO jadrnico, dolžine 7 m, s štirimi ležišči, kompletno opremljeno, prodam. ☎ (063) 27-637, popoldan. t-20015-91

JADRNICO meteor, 4 ležišča, kuhinja, tri jadra in druga oprema, prodam. ☎ (063) 33-626 ali (063) 28-081. t-20178-91

TOMOS 18 kratka os, prodam za 16.000 din. ☎ (064) 843-36. t-20199-91

VEČJI gliser, z notranjim motorjem, cena 140.000 din, prodam. Ponudbe pod »Gliser«. p-702284-91

JADRNICO, 6 m, tip meteor, motor mercury 7,5 in prikolico, prodam. ☎ (051) 221-492. Krk. p-702305-91

ČOLN beograd sport 2 in tomos T 4S, vse zelo ohranjeno in malo rabljeno, prodam za 1200 DEM. ☎ (061) 721-051 popoldan. p-a-1003-91-st

DALMATINKO, 6 m, kabina, nadkabina, opremljena, diesel volvo penta, ugodno prodam. ☎ (051) 426-877, po 15. uri. p-2612-91-st

LESEN čoln, tip pasara, 6,20 m, z motorjem tomos 10, prodam. ☎ (066) 51-451. pt-20205-91

TOMOS T 10, kratka os, letnik 3/1989, rabljen 20 dni, prodam. ☎ (061) 724-362. t-19925-91

GLISER G 370, z vso opremo, prikolico in T 18, elektrovžig, prodam. ☎ (067) 23-245. t-19926-91

SURF hi-fly 750 CS, dva jadra, obleka camaro št. 50, prodam. ☎ (061) 348-517. t-19950-91

IZVENKRMNI motor mercury johnson in gliserje elan, prodam. ☎ (058) 48-033. t-19959-91

PLASTIČNO jadrnico dolžina 7,7 m samogradnja po Vandestad, opremljena za štiri osebe, prodam. ☎ (064) 81-449. t-19965-91

GLISER meteor 420, zelo dobro ohranjen, s prikolico in crysler 35, reg. do 6/1993, prodam. ☎ (061) 796-055 t-20023-91

prikolice

BRAKO prikolico, rabljeno eno sezono, ugodno prodam. ☎ (061) 707-650. t-19918-93

BRAKO camper, s trdimi stenami, dvakrat kampirano z baldehinom, prodam po tov. ceni brez davka za 50000 din ☎ (061) 59-800. p-702121-93

KAMP prikolico adria 300 s predšotorom dodatno opremljena, starejša, zelo dobro ohranjena, prodam. ☎ (063) 714-705. p-280-93

KAMP PRIKOLICO IMV 310 tri ležišča, staro 6 let, garažirano, prodam. ☎ (068) 44-670. pt-20134-93

ADRIA 450, letna-zimska, prodam. ☎ 342-959. p-803287-93

ADRIO prikolico – dolgo (2 sobi, kuhinja in stranišče) starejšega tipa, trenutno locirana v Luciji – Portorož, prodam za 5.000 DEM v din. protivrednosti. ☎ (061) 225-205 – Jelka, popodan. t-20074-93

PRIKOLICO adria Q 380, dobro ohranjeno, z baldahinom, prodam. ☎ (063) 736-087 od 15. ure dalje. t-20273-93

PRIKOLICO adria 500 Q prodam ali zamenjam za avto. ☎ (061) 484-684. t-20297-93

ADRIA camp prikolico 400-D, kot nova, prodam 20% ceneje. ☎ (061) 786-175. 803195-93

POČITNIŠKO prikolico 500 (3 + 2), s predprostorom, staro 6 let, odlično ohranjeno, prodam. ☎ (061) 371-048, po 19. uri. pt-18497-93

GLASBILA

prodam

SYNTHESIZER roland D 20, z ritmi in yamaho PSR 6100, z ritmi, prodam. ☎ (061) 749-130. pt-20428-100

PRODAM novo klavirsko harmoniko weltmeister 96B, 11 reg., 40% ceneje. ☎ (061) 344-262. a-1103-100-st

SAXOFON tenor amatti, dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 327-908. 702332-100

NOVO, 96 basno klavirsko harmoniko, prodam. ☎ (063) 712-460, po 17. uri. t-20052-100

TURBO sound zvočnike, nujno, poceni prodam. ☎ (067) 81-576, dopoldan in 81-033, popoldan. t-20080-100

SAKSOFON ugodno prodam. ☎ (0608) 88-935. t-20108-100

PIANINO belarus prodam. ☎ 326-389 (med tednom) ali (064) 25-337 (sobota, nedelja). 1101-100-st

SYNTHESIZER yamaha PSR 6300, z ritmi, možnost programiranja, vgrajen segventer, prodam. Cena 17.000 din. ☎ (064) 80-068. pt-19962-100

AKUSTIČNI APARATI

prodam

VIDEO panasonic NV-F 70, hi-fi, digital, LP . . ., novo prodam. ☎ (061) 573-866. t-19609-105

BENITON, radio s kasetofonom in gramofonom, ugodno prodam. ☎ (061) 373-835. t-20020-105

VIDEOREKORDER sharp UC 105 popolnoma nov, deklariran, ugodno prodam. ☎ (061) 576-283. p-2439-105-st

BREZŽIČNI telefon z ojačevalci, dolgi domet, prodam. ☎ (061) 265-603. pt-19490-105

BREZŽIČNI telefon, nov, prodam. ☎ (061) 445-111. pt-20259-105

AVTORADIO z kasetofonom Weconic QX-860, z izhodno močjo 20W, 18 UKV in 6 MW postajami, stereo, avtoreverse, memory in 4 zvočnike Weconic CD-605, vsak po 120 W, posebej pa še 2 avtozvočnika Sound 2000 EL 20, vsak po 150 W, prodam. ☎ (061) 327-700. t-20078-105

PRODAM TV grudnig, nov, radiokasetofon z uro in 2 zvočnika, ter radiokasetofon philips 2×35 W in dvokasetnik z radiom 2×25 W. ☎ 52-093, popoldan. 2569-105-st

Nostalgie
zlati in srebrni
NAKIT
popravilo nakita in ur
izdelava nakita
po naročilu
K. Lackner
Burggase 8,
CELOVEC, 9943/463-54434

VIDEO sharp HQ nov ugodno prodam. ☎ (061) 314-251. 1099-105-st-a

SATELITSKO anteno in sprejemnik za satelit astra 16 programov, stereo z daljincem novo prodam za 9500 din. ☎ (061) 314-892. 1106-105-st-a

BREZŽIČNI telefon shuttel ace z ojačevalci 50 in 30 W, dolgi domet, prodam. ☎ (061) 319-770 dopoldan. 2626-105-st

CAMCORDER panasonic in videorekorder, prodam. ☎ (064) 80-709. t-20221-105

VIDEO player Gold star, popolnoma nov, ocarinjen, ugodno prodam. ☎ (061) 315-760. t-20274-105

VIDEOKAMERO, novo, rekorder sony CCD 90, prodam. ☎ (061) 226-003. t-20301.-105

VIDEOREKORDER, nov, prodam ali zamenjam za playerja. ☎ (0601) 42-004, do 14. ure. t-20355-105

VIDEOREKORDER panasonic, NVJ 30, nov, najnovejši model prodam za 1050 DEM din. prot. ☎ (061) 223-220. 80382-105

VIDEOREKORDER panasonic, nov, prodam. ☎ (061) 448-562. 702288-105

MIDI stolpa aiwa 2×40 W in siemens 2×30 W, daljinsko vodenje, prodam. ☎ (064) 632-707. t-20338-105

NOV vrhunski dvojni kasetofon TEAC, prodam. ☎ (061) 263-051. t-20376-105

VIDEORECORDER sharp 105, prodam. ☎ (061) 741-803. t-20399-105

tv aparati

NOV barvni TV gorenje, zaslon 66 cm, ugodno prodam. ☎ (061) 579-237. t-20401-107

BARVNI tv SELECO, nov, še zapakiran, VHS, z možnostjo vgraditve PIP, daljinsko vodenje, s teletekstom, 60 cm, prodam. ☎ (066) 63-304. t-20424-107

TV GRUNDIG, stereo, 2×50 W, hi-fi, teletekst, 70 cm, black natrix, raven zaslon, možnost vgradnje modula 5, S-VHS, nov, v garanciji, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (067) 68-918. t-20426-107

PREIZKUSITE
Apple Computer
inteligenten in lahek za učenje
Mac Plus Set: **25.830 ATS neto**
1 MB RAM, 20 MB HDU,
komplet z osnovnim programom in informacijsko
menežerskim programom »Hypercard«
Software Bundle: 17.190 ATS neto
obdelava teksta »Mac Write II«,
kalkulacije, banka podatkov 3 D grafika »Wingz«,
posebna banka podatkov »Filemaker II«;
vsi programi v originalu (priročniki)
Image Writer II: **8.440 ATS neto**
matrični tiskalnik, 3 vrste tiska
A·W·L
COMPUTER
A-9020 Celovec, Feschnigstrasse 78, tel. 9943/463-47133, faks 9943/463-47133-77

BARVNI TV, daljinsko, körting, lepo ohranjen, ugodno prodam. ☎ (061) 481-083. t-20151-107

PANASONIC TV 63 cm stereo 2 × 20 W teletext nov, ocarinjen, ugodno prodam. ☎ (061) 271-277 po 15. uri. 2606-107-st

TV SHARP, 55 cm, stereo, teletekst, nov, deklariran, prodam. ☎ (061) 441-324. t-20233-107

TV COLOR, prodam. ☎ (061) 556-297. t-20257-107

TV TEC, nov, 37 cm, daljinsko vodenje, prodam za 4500 din. ☎ (061) 266-481. t-20312-107

BARVNI TV Iskra 8156, star tri leta, prodam za 4000 din. ☎ (061) 211-883. t-20367-107

TV SONY black trinitron, 48 cm, ravni zaslon, popolnoma nov, prodam. ☎ (061) 455-873. 803246-107

AZUR kolor, barvni TV, brez dalj., star 6 let, prodam. ☎ (061) 722-905 po 15. uri. p-2393-107-st

TV SHARP 55, s teletekstom, s tajmerjem, skart priključkom, prodam. ☎ (061) 347-445. t-19987-107

UMETNINE IN STARINE

prodam

ZLATENO ogledalo, mizico z ogledalom, ovalno mizico s stoloma, kmečko mizo, skrinjo, krojaško ogledalo, predalnik, prodam. ☎ (061) 325-903. t-20244-110

STARINSKO omaro, staro 100 let, prodam. ☎ (061) 216-181. t-20313-110

PASTEL Božidarja Jakca in kipec Ivana Napotnika, prodam. ☎ (061) 578-512, popoldan. 803237-110

DELO

dobi

ELEKTRONIKA za vzdrževanje birotehnične opreme, zaposlim. Pogoj vozniški izpit B kategorije. Vaše ponudbe pod »Biroservis«. t-20235-130

DEKLE za strežbo sprejmemo. Gostilna Babnik, Trpinčeva 73, Fužine, Ljubljana. Možnost stanovanja. t-20353-130

V REDNO delovno razmerje sprejmemo natakarja. ☎ (061) 216-555. 702280-130

ZAPOSLIM zidarja s petimi ali več leti prakse. ☎ (061) 485-228, po 14. uri. 702308-130

SPREJMEM v delovno razmerje komercialista na terenu SFRJ. Dejavnost komplet tehnično blago. ☎ (061) 487-343. 702314-130

DELAVCA iščem za pomoč pri zidarskih delih. ☎ (061) 225-349, zvečer od 20.–21. ure. 702335-130

ZIDAR s prakso, samostojen pri vseh zidarskih delih, dobi zaposlitev. Ponudbe pod »Dobro plačilo«. 803271-130

Študentke, pozor!!!

Če želite dobro zaslužiti z malo truda in z malo prijaznosti, se oglasite po telefonu (061) 319-236, od 9. do 12. ure.

Delo je popoldansko in večerno – strežba za točilnem pultom v gostinskem lokalu v Stari Ljubljani.
Pokličite in se prepričajte!

9709-130

Gostinski lokal z italijansko kuhinjo v Ljubljani za dnevno in večerno delo

išče zanesljivega kuharja.
OD = 6300,00 din

Pokličite po tel. (061) 319-236, od 9. do 12. ure.

9710-130

Finančni knjigovodja

dobi honorarno zaposlitev s fleksibilnim delavnim časom.

Informacije po telefonu (061) 210-417, po 18. uri.

9806-130

Ali želite delati v tujini!

Poizkusite z našo pomočjo, sodelujemo z največjo evropsko agencijo za zaposlovanje.
Telefon (063) 21-117, samo od 12. do 18. ure.

20236-130

REZAČA papirja honorarno zaposlim. ☎ (061) 576-511. pt-20326-130

IŠČEM atraktivno dekle za delo v kava baru, OD od 500–1000 DEM v din. protiv. ☎ (014) 34-066. t-20328-130

ZAPOSLIM delavca, z izkušnjami pri avtoličarstvu ali podobni dejavnosti. Ponudbe pod »Mizarstvo«. t-20330-130

PRIKUPNO gostinko, trgovsko pomočnico, brez obveznosti, do 45 let, vabim k sodelovanju pri otvoritvi penziona z zajtrkom za tuje goste ob slovenski obali. OD do 5.000 DEM din. protivrednosti. Ponudbe pod »Osebni dogovor«. t-20371-130

V TRGOVINI z živili zaposlim prodajalko s končano šolo za prodajalce. ☎ (061) 739-342, od 20. do 22. ure. t-20406-130

OBRTNIK potrebuje potnike za pridobivanje dela na strojih za opravljanje storitev pakiranja v PVC folijo. Visoka provizija. ☎ (061) 374-295. t-20415-130

V VEČERNIH urah iščem honorarno pomoč za šankom. Gostilna pri Žabarju, Viška c. 50. t-20451-130

HONORARNO zaposlim maserko. ☎ (061) 272-678 popoldne. t-20142-130

STROJNIKA na rovokopaču zaposlim. ☎ (061) 666-158. t-20148-130

PRIJAZNO in zanesljivo gospo za vsakodnevno pomoč v gospodinjstvu in negi v dopoldanskem času pri starejšem zakonskem paru iščemo. Ostalo po dogovoru. ☎ (061) 214-615. t-20186-130

TOČAJKO za delo v bifeju, iščemo. ☎ (061) 484-587. t-20044-130

GOSTIŠČE v Domžalah zaposli dekle za strežbo. ☎ (061) 722-274, ali (061) 721-650. t-20090-130

ZAPOSLITEV dobi prodajalka za prodajo okrasnih predmetov s smislom za aranžiranje v Domžalah. ☎ (061) 722-274 ali ☎ (061) 721-650. t-20101-130

REDNO zaposlimo poslovodjo v trgovini z gradbenim materialom, ter dva prodajalca. Obvezna delovna izkušnja. ☎ (061) 371-524. t-20139-130

KUHARJA, sposobnega za nočno delo, zaposlim. ☎ (061) 318-535, od 21. do 23. ure. pt-20342-130

REDNO in honorarno zaposlim dekleti v kava baru. Cankarjeva 9, Logatec. ☎ (061) 741-017. t-702170-130

ORODJARJA iščemo – dobro opremljena orodjarna zaposli popolnoma samostojnega orodjarja za tlačni liu-plastika. Osnova OD 1000 DEM din. pr. Možnost partnerstva. Ponudbe pod »Sposoben – izkušen«. p--702278-130

DVA VITALNA upokojenca honorarno zaposlimo. Ponudbe pod »Pošten«. p-803276-130

IZOBRAŽENO upokojenko prijetne zunanjosti honorarno zaposlim. Ponudbe pod »Zanesljiva«. p-803277-130

ŽENSKO za pospravljanje hiše 2× tedensko v dopoldanskem času k dvema odraslima osebama sprejmemo. Lavričeva 2/a, Bežigrad. p-2450-130-st

ZAPOSLIM dekle za pomoč v kuhinji. Zglasite se v gostilni »Kavčič«, Podpeška c. 18, Brezovica pri Ljubljani. pt-19249-130

HONORARNO zaposlim natakarico za 5 urno delo v večernem času. Sobote in nedelje proste. Gostilna pri Jerneju, Velika Čolnarska 17, Ljubljana. ☎ (061) 221-951. pt-19530-130

Kräuterlisl

Vaša Reform prodajalna v Celovcu

BREUSS

– ZELENJAVNI NAPITEK ZA SHUJŠEVALNO KURO po Breussovem receptu

- zelenjavni napitek iz soka rdeče pese, korenja, zelene, krompirja in redkvice vsebuje tudi veliko vitaminov, hranilnih snovi, mineralov in drugih pomembnih elementov. Uporabljamo ga za hujšanje (do 15 kg)
- hujšanje traja od 1 do 6 tednov. Dnevno popijte največ 2 steklenici (glej Breuss knjigo!). Breussov zelenjavni napitek pijte tudi, če ne želite shujšati, temveč želite samo obdržati vašo telesno težo ali pa očistiti telo strupenih snovi.
- Breuss literature v srbohrvaščini

A-9020 CELOVEC, Siriusstrasse 3,
tel. 9943/463-511438-12

Rosentalerstrasse, za železniškim podvozom desno, čez štiri križišča – Siriusstrasse desno, nasproti Legro. Lastni parkirni prostor!

ZAPOSLIM avtomehanike z znanjem popravila renault programa. OD 12–15.000 din, specialist na omenjenem programu 17.000 din. Zglasite se osebno v Renault servisu v Senožečah. pt-19624-130

MLADO, simpatično dekle, prijetne zunanjosti dobi zaposlitev v prijetnem lokalu v Mengšu, za delo v strežbi. Zaželena praksa. Ponudbe sprejemamo samo osebno na naslov: Gostilna Pavovec, Dragica Podpečan, Kamniška 1, Mengeš. Informacije, vsak dan razen srede. pt-20017-130

V KAVA BARU, honorarno zaposlimo prijetno dekle, študentko, 5–6 × tedensko po 5 ur ob večerih. ☎ (061) 225-772. (do 24. ure). pt-20056-130

NOČNA restavracija išče dve mladi dekleti za strežbo. OD po dogovoru. ☎ (061) 317-468, od 18. ure dalje. pt-20234-130

DELAVKO, za pomoč v kuhinji, sprejmemo takoj za osemurni delovnik, od 6. do 14. in od 14. do 20. ure. Ponudbe pod »Sobota in nedelja prosto«. pt-20310-130

PUDLJICA, pritlikava, srebrno siva, cepljena, 2,5 mes. stara, naprodaj. ☎ (061) 576-586, Ul. bratov Učakar 44, Tunja. t-20333-150

LHASA-APSO mladiče dobrega rodovnika, stare 7 tednov, ugodno prodam. ☎ (064) 631-438, po 15. uri. 2627-150-st

AMERICAN staffordshire terrier, čuvaj vaše imovine in zanesljivi spremljevalec, mladičke, prodam. ☎ (061) 212-223. p-702310-150

PSARNA canis ambrosius prodaja mladiče pasme skye terier, prikupne hišne pse vrhunskega porekla. ☎ (061) 321-002. t-19986-150

NEMŠKO ovčarko, čistokrvno, poceni prodam. ☎ (061) 723-104. t-20046-150

7 TEDNOV starega pritlikavega pudlja, črne barve, brez rodovnika, prodam. ☎ (061) 340-531. t-20076-150

DVE VISOKI breji jahalni kobili prodam. ☎ (061) 852-332. t-20174-150

RC – avtomobili z daljinskim upravljanjem v veliki izbiri

od 399 ATS BRUTO!

Steckenpferd
CELOVEC, Bahnhofstr. 25
tel. 9943-4222-512505

Herbst
CELOVEC, Bahnhofstr. 10
tel. 9943-4222-511018

BOUTIQUE IN v Kamniku išče prodajalko – honorarno. ☎ (061) 328-106. t-19917-130

IMATE veselje do dela na moderni in urejeni kmetiji? Potrebujem pomoč. Po potrebi nudim tudi družinsko stanovanje v Dobovi pri Brežicah. ☎ (0608) 67-274. t-18836-130

ZAPOSLIMO natakarico, hrana in stanovanje zagotovljena, OD po dogovoru. ☎ (061) 847-013. t-19975-130

SAMOSTOJNO kuharico, lahko tudi mlajšo upokojenko, za delo v gostinskem lokalu na otoku Rabu, zaposlim. Ponudbe pod »Rab«. t-20003-130

išče

DELO na dom sprejmem. Ponudbe pod »Sestavljanje, pakiranje«. 803249-132

AUTO LENHARDT
AVTO ODPAD
rabljeni deli – karambolirani avtomobili – rabljeni avtomobili
A-8020 Gradec/Graz, Lastenstrasse 37, tel. 9943/316-91 66 80
RABLJENI NADOMESTNI DELI na 4000 m^2 (v hali)

IŠČEM delo za 20 tonsko štanco. ☎ (061) 772-990. t-20119-132

varstvo

PRIJAZNO žensko, za varstvo 15 mesečnega fantka potrebujem 4 ure dnevno na našem domu. ☎ (061) 553-146. t-20226-133

INŠTRUKCIJE

nudim

INŠTRUIRAM matematiko in fiziko za osnovne in srednje šole. ☎ (061) 342-847. 702277-140

INŠTRUIRAM matematiko in fiziko za osnovne šole. ☎ (061) 221-393 ali ponudbe pod »Učiteljica«. 803230-140

MATEMATIKO inštruiram za vse stopnje. ☎ (061) 611-160. n-803227-140

V DOPOLDANSKEM času inštruiramo vse osnovnošolske predmete po zelo ugodni ceni (35 din). ☎ (061) 443-588, med 9. in 11. uro. t-20372-140

MATEMATIKO in fiziko za osnovne in srednje šole inštruirava v Domžalah. ☎ (061) 722-225 in v Šiški (061) 554-823. t-20374-140

INŠTRUIRAM matematiko in fiziko. ☎ (061) 225-049. t-20422-140

ŽIVALI

prodam

JAHALNE konje, prodam. ☎ (064) 37-382. t-20208-150

DOBERMAN mladiče vrhunskih staršev, prodam. Mati Dobart Hellen Harina, prvi YU in INT CH, domače vzreje. ☎ (061) 222-307. 702275-150

ČEBELE na AŽ satju na 10 satih 7 in 5, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 551-568. t-20009-150

SPREJEMAM rezervacije za vrhunsko leglo irskih setrov. Oddaja sredi maja. ☎ (061) 50-163. t-19912-150

PAPIGE, kakaduje in amaconke, prodam. ☎ (061) 271-150. 702330-150

ČRNE pudlje, stare 6 tednov, čistokrvne, brez rodovnika, prodam. ☎ (061) 320-234. t-20021-150

iščem

ZGUBILA se je siva perzijska muca za Bežigradom. Najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi oz. na ☎ (061) 325-057 ali (061) 317-721, Lavričeva 8, Bežigrad. t-20032-153

RAZGLASI

izgubljeno

21. 3., na poti iz vrtca domov (Teslova – Gradaška – Vogeljna – Trnovska), smo izgubili otroško rumeno-roza jopo. Nagrada za najditelja. ☎ (061) 212-067. t-19920-160

DNE 20. 3. 1990, sem v neposredni bližini Savne Turk (Galjevica) izgubila zlato verižico z obeskom v obliki lotusa. Poštenega najditelja prosim, da proti nagradi pokliče ☎ (061) 321-179. t-20036-160

najdeno

ZLATO verižico, najdeno, vrnem. ☎ (061) 310-367. t-20194-161

razno

IŠČEM osebo, ki bi mi odstopila telefonsko številko v občini Ljubljana Moste. ☎ (061) 482-923. t-19910-164

SADIKO vrtne borovnice, kupim. Plačam po povzetju. ☎ (0601) 77-153, Joža Drobež, Čemšenik 10, 61413 Čemšenik. t-19929-164

JACK POT z navodilom, prodam. ☎ (061) 877-478. t-19979-164

ORIGINALNE kartice za jack pot prodam. ☎ (0601) 41-658, po 20. uri zvečer. t-20403-164

BUKOVA metrska ali žagana drva prodam. ☎ (061) 264-042. t-20442-164

4 ROLE izotekta Al T4 prodam 30% ceneje, in TV Ei Niš ČB. ☎ 346-071, int. 417, dopoldne. 2614-164-st

FIŽOLOVKE (smrekove sušice) non-stop naprodaj. Žibert, Plešivica 29, Notranje Gorice. 2623-164-st

KERAMIČNE ploščice, notranja vrata in ČB TV ugodno prodam. ☎ (061) 666-179. 702293-164

POLIESTERSKI koničasti silos pip ska 30–20 ton s transporterjem, prodam. ☎ (068) 57-204. p-2578-164-st

NUJNO potrebujem 50.000 DEM din. protivrednosti: Ponudbe pod »Ugodne obresti«. p-7092172-164

KOTEL za kuhanje žganja prodam po ugodni ceni. Peter Rajlič, Kolodvorska 1, Kočevje. ptt-269-164

AVTO magazin
ZA VSE HITROSTI

TELEFAKSI

ARFAX 1000
MURATA M1
MURATA M5

Predstavitev na sejmu Alpe–Adria,
hala D 26.–31. 3. 90

Linde mpa doo GEKKO

Malnarjeva 46, Ljubljana, telefon/faks 061/55 98 62

KOMPAS JUGOSLAVIJA Hertz

Podjetje Kompas Hertz Rent a car, Ljubljana, Celovška 206

razpisuje
po sklepu delavskega sveta in določilih statuta
prosta dela in naloge

direktorja

Pogoji:
- visoka izobrazba ekonomske ali splošne smeri
- 5-letne delovne izkušnje
- aktivno znanje angleškega jezika
- zunanjetrgovinska registracija
- organizacijske sposobnosti za vodenje
- da niso podani omejitveni pogoji v smislu 59. člena Zakona o podjetjih

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas za štiriletni mandat.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev do vključno 14. 4. 1990, na naslov: Razpisna komisija podjetja Kompas Hertz Rent a car, 61000 Ljubljana, Celovška 206.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po odločitvi.

27-760

Gradbeno podjetje »Universal – Ljubljana«, p. o. Ljubljana, Glonarjeva 8

Komisija za delovna razmerja
objavlja
prosta dela in naloge:

vodje finančno-računovodskega sektorja

Pogoji:
VII. ali VI. stopnja izobrazbe ekonomske smeri
3- oz. 5-letne delovne izkušnje na področju fin.-knj. poslovanja

Delo združujemo za nedoločen čas. Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi oglasa na naslov: GP »Universal-Ljubljana«, Ljubljana, Glonarjeva 8. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu o izbiri.

KONČNO V JUGOSLAVIJI RISC TEHNOLOGIJA

PROJEKTIRANJE

NA IBM 6150 – 6151 32-BITNI GRAFIČNI POSTAJI
Z AIX (UNIX V) OPERACIJSKIM SISTEMOM

Predstavitev grafične postaje, **CADAM** in **CATIA** programske opreme za projektiranje bo 30. marca 1990 ob 10. uri v prostorih poslovne stavbe ISKRE na Trgu revolucije 3, Ljubljana.
Informacije dobite v Izobraževalnem centru Delta, d. o. o., Nova Gorica, po telefonu 065/23-812.

FRANK ZR NEMČIJA

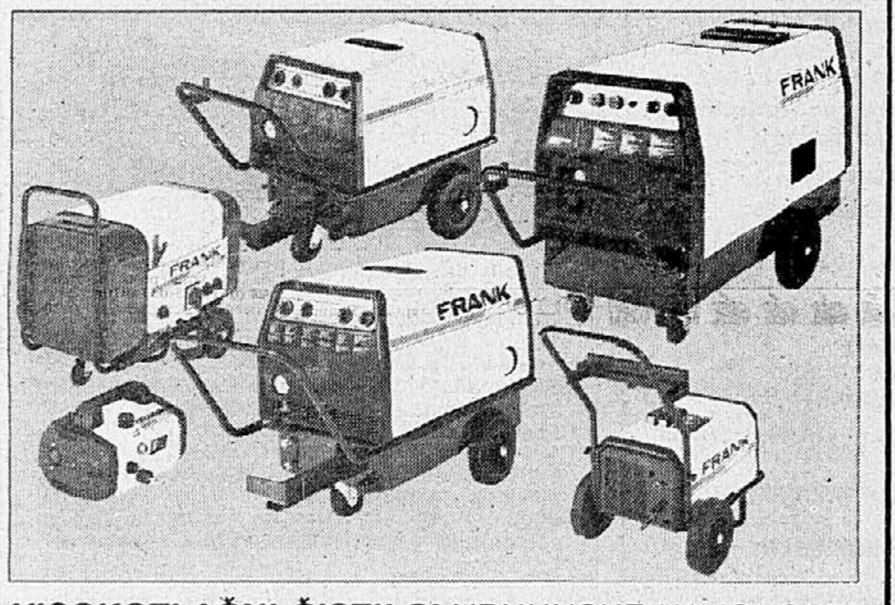

VISOKOTLAČNI ČISTILCI VRHUNSKE KAKOVOSTI

35 različnih modelov, od 70–190 barov pritiska, na hladno in vročo vodo, nekateri modeli cenejši.
Za pranje: avtomobilov, tovornjakov, poljedelskih strojev, pročelij, dvorišč, bazenov, klavnic, kuhinj, proizvodnih prostorov, motorjev, hlevov-dezinfekcija, možnost peskanja (čiščenje rje in barv).

HERMES
Informacije:
HERMES Ljubljana, Moše Pijadejeva 27,
Ljubljana,
tel. 061/314-958

Iskra
ELEKTROZVEZE
Ljubljana, Stegne 11

IŠČEMO

STROKOVNJAKE ZA RAZVOJ:

– digitalnih telekomunikacijskih sistemov in naprav
ter
– sistemov in naprav za mikroprocesorsko nadziranje in upravljanje

DIPLOMIRANI INŽENIRJI ELEKTRONIKE
MAGISTRI
DOKTORJI ZNANOSTI

OGLASITE SE PRI NAS!
STIMULIRAMO KAKOVOST IN REZULTATE!

Služba za kadrovski razvoj, telefon: (061) 575-947.

28-820

Linde mpa Hill international

predstavljata največjo izbiro koles

MOUNTAIN BIKE

Predstavitev na sejmu Alpe–Adria,
hala D 26.–31. 3. 90
več kot 30 različnih modelov iz lastnega uvoza

Malnarjeva 46, Ljubljana
telefon/faks 061/55 98 62

---

institut „jožef stefan"
INTERTRADE

USPOSABLJANJA

ZA UPORABO

IBM - PC

OSNOVNA USPOSABLJANJA
IN IZPOPOLNJEVANJA

Za vse, ki že uporabljate programsko orodje LOTUS 1-2-3, smo pripravili novo usposabljanje

LOTUS 1-2-3 verzija 3.0

Z novo verzijo in njenimi prednostmi boste še bolj učinkoviti.

KLIČITE ! (061) 214-399, 219-269

GAMBIT

proizvodnja elektronskih naprav, p. o., Titova 118, Ljubljana

RAČUNALNIKI OD XT DO AT 386/33

hitra dobava
organiziran servis na območju Jugoslavije
prilagodljivost

OEM MODULI

za vse, ki želijo sestaviti lastni računalnik

TISKALNIKI

NEC
MANNESMANN TALLY

PROGRAMSKA OPREMA

Od AUTOCAD do WORDSTAR 5.5
originalni ameriški paketi
literatura

PROGRAMSKA OPREMA PO NAROČILU

več kot 200 uporabnikov
več kot 3000 instalacij

RAČUNALNIŠKE MREŽE

NOVELL
ETHERNET
instalacije
vzdrževanje

UNIX/XENIX

kompletna ponudba SCO The Santa Cruz Operation

KOMUNIKACIJE

povezava s host IBM, BULL, DEC računalniki
modemi

OBIŠČITE NAS NA SEJMU ALPE-ADRIA V LJUBLJANI

INFORMACIJE
telefon 061/341-715, 061/341-390, 061/344-175,
telefaks 061/343-938, teleks 32115 yu emka co

26-1161

DO AVTOMOBILA PO NAJUGODNEJŠIH POGOJIH

YUGO Koral 45 junior

45000
tovarniška cena
junior

ugodnosti v marcu

– PODALJŠANA GARANCIJA DO 2 let: florida, koral, skala, uno, lade
– POSEBNE CENE za lade, 126 PGL, 125 P
– PREDPLAČILA V 3 OBROKIH za vse modele

- »ZASTAVA AUTO«, 061/551-475
- TOZD »SERVIS«, 066/34-080
- TOZD »AVTOMOTOR«, 063/25-414
- »AVTO CELJE«, 063/236-58
- »FEROMOTO«, 062/412-149
- »NOVOTEHNA«, 068/25-088
- »AGROSERVIS«, 069/25-414

YUGO AUTOMOBILI

NEK

Delavski svet

Nuklearne elektrarne Krško, p. o., Vrbina 12, 68270 Krško

razpisuje dela in naloge

direktorja komercialnega sektorja, člana kolegijskega poslovodnega organa

Pogoji:
- visokošolska izobrazba ekonomske ali tehnične smeri
- 60 mesecev ustreznih delovnih izkušenj
- aktivno znanje angleškega jezika.

Pri izbiri kandidatov za opravljanje zgoraj navedenih nalog bomo kot pogoj upoštevali tudi izpolnjevanje kriterijev iz družbenega dogovora o kadrovski politiki občine Krško.

Kandidat bo izbran za štiriletni mandat

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev pošljejo na gornji naslov – za razpisno komisijo – v 10 dneh po objavi razpisa.

O izbiri bomo kandidata obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

26-750

Kovinarska Vrhnika, p. o., Vrhnika, Robova 6

Delavski svet Kovinarska Vrhnika
na podlagi Statuta podjetja

razpisuje
prosta dela in naloge

individualnega poslovodnega organa – direktorja podjetja

Za opravljanje razpisanih del in nalog mora kandidat poleg splošnih pogojev za sklenitev delovnega razmerja in posebnih pogojev po zakonu izpolnjevati še naslednje:
- visokošolska ali višješolska izobrazba
- najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vodilnem oz. vodstvenem delu.

Kandidat bo za opravljanje razpisanih nalog imenovan za štiri leta.

Kandidati naj prijavi priložijo dokazila o izpolnjevanju pogojev in pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Kovinarska Vrhnika, »za razpisno komisijo«, 61260 Vrhnika, Robova 6.

Prijavljenje kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 8 dneh po izbiri.

26-689

Podjetje Kompas Hertz – Rent a Car, Ljubljana, Celovška 206

razpisuje

po sklepu delavskega sveta in določilih statuta Podjetja Kompas Hertz – Rent a car prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. namestnika direktorja
2. komercialnega direktorja
3. finančnega direktorja
4. tehničnega direktorja
5. vodje pravno kadrovske službe
6. vodje kontrole in distribucije vozil
7. vodje organizacijsko kontrolne službe
8. vodje službe za informatiko in AOP
9. vodje poslovne enote Prevozi
10. vodje poslovne enote delavnice

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
pod 1.: visoka izobrazba ekonomske, komercialne ali tehnične smeri; zunanjetrgovinska registracija; aktivno znanje enega tujega jezika in pasivno znanje enega tujega jezika; strokovni izpit iz varstva pri delu; 5-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 2.: visoka ali višja izobrazba ekonomske ali komercialne smeri; zunanjetrgovinska registracija; aktivno znanje dveh tujih jezikov; 5-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 3.: visoka ali višja izobrazba ekonomske ali komercialne smeri; zunanjetrgovinska registracija; aktivno znanje enega tujega jezika; 5-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 4.: visoka ali višja izobrazba tehnične ali splošne smeri; strokovni izpit iz varstva pri delu; aktivno znanje enega tujega jezika; 5-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 5.: visoka izobrazba pravne smeri; pravosodni izpit; aktivno znanje enega tujega jezika; 5-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 6.: visoka ali višja izobrazba komercialne ali splošne smeri; zunanjetrgovinska registracija; aktivno znanje enega tujega jezika; 4-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 7.: visoka ali višja izobrazba ekonomske ali organizacijske smeri; aktivno znanje enega tujega jezika; 4-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije; strokovni izpit iz varstva pri delu
pod 8.: visoka ali višja izobrazba ekonomske ali računalniške smeri; aktivno znanje enega tujega jezika; 4-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 9.: visoka ali višja izobrazba ekonomske, tehnične ali splošne smeri; zunanjetrgovinska registracija; aktivno znanje enega tujega jezika; 4-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije
pod 10.: visoka ali višja izobrazba tehnične smeri; strokovni izpit iz varstva pri delu; aktivno znanje enega tujega jezika; 4-letne delovne izkušnje; vozniško dovoljenje B kategorije

Dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas za štiriletni mandat.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev do vključno 20. 4. 1990 na naslov: Kadrovska služba podjetja Kompas Hertz – Rent a car, 61000 Ljubljana, Celovška 206.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po odločitvi.

27-7600

ZUSGP

ZUSGP Ljubljana, TOZD Učne delavnice, Bežigrad 8

išče

podjetje ali obrtnika,

ki bo

organiziral in vodil obrat družbene prehrane

v naših novih poslovno proizvodnih prostorih ob Vojkovi ulici v Ljubljani

Nudimo: nove prostore in vso potrebno, sodobno in popolnoma novo opremo

Pričakujemo: primerno prehrano; kakovostne storitve; obratovanje v dveh izmenah; in občasno omogočanje tople prehrane v nočnem času

Medsebojna razmerja bomo uredili pogodbeno. Interesente prosimo, da svoje pisne ponudbe pošljejo v 8 dneh od te objave na naslov ZUSGP Ljubljana TOZD Učne delavnice, Bežigrad 8.

19-547

Sestavljeno podjetje »Izgradnja – inženiring« – Zenica
Družbeno podjetje Gipsarna »Volari« Šipovo

razpisuje

LICITACIJO

za prodajo poslovnega prostora v pritličju stanovanjsko poslovnega poslopja v Ul. Proleterskih brigada 17 v objektu H-1, nivo 3, lamela 3 PP2, naselje Breka 1, Sarajevo

Skupna površina poslovnega prostora je 95,34 kv. m. Začetna cena je 1500 DEM v dinarski protivrednosti na dan vplačila za 1 kv. m., brez pohištva. V ponudeni ceni ni vračunan prometni davek, ki ga poravna kupec. Poslovni prostor je popolnoma izdelal in prodal »Sarajevostan« 1986. leta. Na licitaciji lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe, ki bodo predložile dokazilo o položeni varščini v znesku 99.750,00 konvertibilnih dinarjev, kar pomeni 10% od vrednosti prostora. Licitacija bo v družbenem podjetju v Volarih, Šipovo 9. aprila 1990 ob 12. uri. Če ne bodo prodali poslovnega prostora na dan objavljene licitacije, bo ponovna licitacija 16. aprila 1990 ob 12. uri. Predstavniki pravnih oseb morajo priložiti pooblastilo za sodelovanje na licitaciji. Poslovni prostor si lahko ogledate vsak delovni dan. Druga pojasnila pa lahko dobite po telefonu v predstavništvu v Sarajevu (071) 215-620 in v družbenem podjetju (070) 71-518 in 72-044.

Hkrati razpisuje

OGLAS
za prodajo izdelkov na podlagi akviziterstva, delo bo po pogodbi

Akviziterji bodo prodajali izdelke v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, na Reki, v Splitu, Zadru, Novem Sadu, Subotici, Osijeku in Banjaluki.

Pogoj za sprejem aktiviziterjev je, da imajo stalno bivališče v navedenih krajih in da imajo telefon v stanovanjih.

Pisne ponudbe pošljite na naslov podjetja v 15 dneh po objavi. Vsa pojasnila lahko dobite po telefonu (070) 72-044 direktor, 72-705 komercialni direktor in 71-457 služba prodaje.

27-767

MELAMIN

Družbeno podjetje
Melamin,
kemična tovarna,
Kočevje, p. o., Kočevje

A) Delavski svet razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. vodja PE lesna industrija
2. vodja PE kemična industrija
3. vodja PE obutvena industrija
4. vodja sektorja storitev
5. vodja sektorja za gospodarjenje
6. vodja splošno-kadrovskega sektorja

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
pod 1., 2., 3.:
- da imajo visoko izobrazbo tehnične ali ekonomske smeri
- 4 leta delovnih izkušenj

pod 4.:
- da imajo visoko izobrazbo tehnične smeri
- 4 leta delovnih izkušenj

pod 5.:
- da imajo visoko izobrazbo pravne ali organizacijske smeri
- 4 leta delovnih izkušenj.

Mandat vodij PE in sektorjev traja 4 leta.

B) Komisija za delovna razmerja družbenega podjetja Melamin objavlja prosta delovna mesta

1. poslovnega analitika v enoti strateškega upravljanja
2. referenta za propagando v enoti strateškega upravljanja
3. vodja razvoja in trženja v PE lesna industrija
4. razvojnega inženirja – tehnologa v PE obutvena industrija

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:
pod 1.:
- da ima visoko izobrazbo ekonomske smeri
- 3 leta delovnih izkušenj

pod 2.:
- da ima višjo izobrazbo ekonomske ali tehnične smeri
- 2 leti delovnih izkušenj

pod 3.:
- da ima visoko izobrazbo ekonomske ali kemijske smeri
- 3 leta delovnih izkušenj
- aktivno znanje enega tujega jezika
- zunanjetrgovinska registracija

pod 4.:
- da ima visoko izobrazbo kemijske ali tekstilne smeri
- 2 leti delovnih izkušenj
- aktivno znanje enega tujega jezika

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh za delovna mesta pod A) in v 8 dneh za delovna mesta pod B) na naslov: Družbeno podjetje Melamin Kočevje, Tomšičeva 9, 61330 Kočevje.

21-591

labod

Labod, Tovarna oblačil, Novo mesto, Tovarna Tip-Top, Mašera Spasića 8, Ljubljana

Komisija za delovna razmerja tovarne Tip-Top objavlja prosta dela in naloge

1. vodenje in organiziranje splošnih kadrovskih zadev
2. obračunavanje OD
3. šivanje

Pogoji pod 1.: VI. stopnja – kadrovska, socialna ali pedagoška smer; 24 mesecev delovnih izkušenj pri podobnem delu; trimesečno poskusno delo
pod 2.: V. stopnja – ekonomski tehnik; 12.–24 mesecev delovnih izkušenj pri finančno-računovodskih delih; dvomesečno poskusno delo
pod 3.: IV. stopnja – šivilja, krojač, tekstilno obrtni konfekcionar, tekstilni konfekcionar II; 6–12 mesecev delovnih izkušenj v konfekcijski proizvodnji; dvemesečno poskusno delo

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, in sicer pod 1. in 2. s 1. 6. 1990, pod 3. s15.4. 1990.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Labod, Tovarna oblačil, Tovarna Tip-Top, Mašera Spasića 8, Ljubljana.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po izbiri.

23-669

---

sct p. o., Ljubljana, Titova 38

Delavski svet v skladu z določili statuta družbenega podjetja
razpisuje dela oz. naloge

individualnega poslovodnega organa – glavnega direktorja podjetja

za 4-letno mandatno obdobje

Kandidat mora poleg zakonskih izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da ima visoko strokovno izobrazbo tehnične, ekonomske ali pravne smeri
– da ima najmanj 5-letne delovne izkušnje, pridobljene pri delih organiziranja in vodenja
– da obvlada en svetovni jezik
– da predloži program razvoja podjetja
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z ustreznimi dokazili, da izpolnujejo pogoje razpisa, v 8 dneh po objavi razpisa v zaprti ovojnici z oznako »Za razpis« v kadrovsko splošni sektor, Vošnjakova 8, 61000 Ljubljana.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 30 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

27-759

---

du boris kidrič ljubljana,
miklošičeva 26

prireja

TEČAJ ZA VODITELJE ČOLNOV
2. 4. 1990
in organizira izpit

Prijave in informacije
DU BORIS KIDRIČ
Ljubljana
Miklošičeva 26
Tel.: 311-182
313-542

SOZ **unitehna** p. o.

68210 Trebnje, Baragov trg 6
Telefon: (068) 44-218, 44-244
Telefax: (068) 44-947
Telex: 35 809 unitehyu

Ugodna priložnost tudi za vas. SOZ Unitehna vam nudi možnost nakupa stanovanjsko-obrtne ali obrtne parcele v obrtni coni Trebnje po ugodni ceni. Parcele so komunalno urejene, možnost začetka gradnje v 3 mesecih.

Za dodatne informacije pokličite po tel. (068) 44-218 ali (068) 44-244.

28-8100

Exportprojekt

Podjetje za tržno komuniciranje,
fotografijo in svetovanje, p.o.
Ljubljana, Cankarjeva 4

SAMO ZA PODJETNEŽE

Dela na trgu je veliko, vendar ga je treba znati poiskati. Pravite, da to za vas ni problem? Potem ste človek, ki ga iščemo.

POMOČNIK DIREKTORJA za komercialne zadeve

Od vas pričakujemo da imate višjo ali srednjo izobrazbo komercialne, družboslovne ali tehnične smeri, najmanj tri oz. pet let delovnih izkušenj, od tega vsaj eno leto pri vodenju komercialnih poslov, da dobro poznate sodobne tokove tržnega komuniciranja, organizacijo, načela poslovanja, cenovna razmerja na tržišču, da ste sposobni samostojno sprejemati poslovne odločitve, da ste kreativni in komunikativni in da obvladate vsaj en svetovni jezik.

Vaše prijave z življenjepisom in dokazili pošljite v roku 8 dni, od dneva objave, na naš naslov s pripisom: za KDR. Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 30 dni. Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s poskusnim delom 3 mesece.

ZAGOTOVITE SI popolno zadovoljstvo

z izdelki in programom
GOSTOL – GOAP,
ki imajo eno samo prednost

DOSLEJ ŠE NISMO RAZOČARALI KUPCEV

Na voljo imamo skoraj vse, kar si kupec skupaj z našim nasvetom izbere:
– **industrijsko, poslovno, informacijsko in grafično programsko opremo (sw)**
– **računalniške, IBM kompatibilne sisteme PC XT/AT286/386/486, tiskalnike Mannesman Tally, risalnike Rolland, blagajne, čitalce črtnih kod, skenerje, telefonske modeme, streamerje,...**
– **lokalne računalniške mreže**
– **izobraževalne storitve**
POKLIČITE NAS! NAŠE CENE VAS BODO DODATNO VZPODBUDILE PRI VAŠI KONČNI ODLOČITVI.

PODJETJE, KI ŠIRI SVOJO DEJAVNOST

gostol GoAP

goriške strojne tovarne nova gorica
prvomajska 37, 65000 nova gorica, jugoslavija
tel. (065) 22-411, 23-411, teleks: 34346 yu,
faks: (065) 23-495

---

marles
POHIŠTVO

VAŠE ZAUPANJE — NAŠ USPEH

V MARLESOVEM SALONU
VAM NUDIMO:

* NAJCENEJŠI NAKUP
* PLAČILO V DVEH OBROKIH
* OB TAKOJŠNJEM PLAČILU
10 % POPUST
* POSODOBITEV VAŠE KUHINJE
PO SISTEMU NOVO NA STARO

MARIBOR
062 39-441

LJUBLJANA
061 372-537

MARIBOR * LJUBLJANA * MARIBOR * LJUBLJANA

STP »Magros« Sarajevo DP »Magros« export – import Branimira Ćosića 1

objavlja
oglas
za sprejem

svetovalca

v Službi za razvoj, marketing in koordinacijo za nedoločen čas
Posebni pogoji: VS ali VŠI in 1 leto delovnih izkušenj, od tega 6 mesecev pri zunanjetrgovinskih opravilih in znanje enega svetovnega jezika

Kandidata bodo izbrali ob preveritvi delovnih oziroma strokovnih sposobnosti s testiranjem.
Ponudbe z dokazili pošljite na navedeni naslov v 8 dneh po objavi.

27-771

NOVI KiH

IMP TELEKOM, Ljubljana, Vojkova 58

I. razpisuje

po sklepu delavskega sveta
prosto delovno mesto delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

direktorja gospodarsko računovodskega sektorja

Pogoji:
– visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj
– pasivno znanje enega svetovnega jezika
Poleg tega od kandidatov pričakujemo še
– sposobnost za spremljanje in vodenje finančnih tokov in uresničevanje finančne politike
– poznavanje finančnih predpisov
– sposobnost ekonomske presoje in analize poslovanja in gospodarjenja v podjetju
– poznavanje knjigovodske tehnike
– vodstvene in organizacijske sposobnosti

II. Komisija za delovna razmerja pa objavlja
prosta delovna mesta

1. pomočnika direktorja prodajnega sektorja

Pogoja:
– visoka ali višja izobrazba ekonomske ali komercialne smeri
– znanje enega svetovnega jezika.

Poleg tega od kandidatov pričakujemo še:
– uspešno delovno prakso pri komercialnih opravilih na domačem trgu
– poznavanje metod analize trga
– poznavanje sodobnga marketinga in tehnike prodaje maloserijsih proizvodov in proizvodov po naročilu
– vodstvene in organizacijske sposobnosti.
Poskusno delo traja 3 mesece.

2. vodja razvojnega oddelka konstrukcije

Pogoji – visoka ali višja izobrazba strojne oz. elektro smeri
– najmanj 4 leta uspešnega dela pri enakih ali podobnih delih, sposobnosti za vodenje in organiziranje dela, aktivno znanje nemškega oz. angleškega jezika

Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 10 dneh po objavi na naslov: IMP TELEKOM, splošno kadrovski sektor, Ljubljana, Vojkova 58.

Kandidati pod I. naj pošljejo prijavo v zaprti ovojnici z oznako »za razpis.«

26-743

ŽIVILA KRANJ, trgovina in gostinstvo, Naklo, p. o., Naklo, Cesta na Okroglo 3
objavlja
prodajo osnovnih sredstev
1. opreme za dvostezno avtomatsko kegljišče, leto izdelave 1971, proizvajalec Vollmer, v obratovanju do leta 1986, lokacija: Hotel Bor v Preddvoru,
2. opreme za štiristezno avtomatsko kegljišče, leto izdelave 1972, proizvajalec Iskra, v obratovanju do leta 1980, lokacija: Hotel Kazina Zg. Jezersko
Ogled je mogoč v dneh do vključno 31. 3. 1990, pri čemer priporočamo, da nameravani ogled najavite recepciji hotela Bor v Preddvoru (telefon 064/45-080) oz. hotela Kazina Zg. Jezersko (064/44-007).

Ponudbe z navedbo ponujene kupnine pošljite na naslov podjetja do 5. 4. 1990.

Morebitni davek plača kupec. Kupec tudi na svoje stroške odstrani kupljeno kegljišče iz prostora podjetja v roku, ki ga bo določila prodajna pogodba.

27-761

Avtohiša Ljubljana, p.o., Ljubljana, Vodovodna 93

vabi k sodelovanju
prizadevne, vztrajne, prodorne in odločne strokovnjake, stabilne in urejene osebnosti za prosta delovna mesta

I. samostojnega komercialista v zunanji trgovini

Pogoji:
– višja izobrazba ekonomske ali tehnične smeri
– izpolnjeni pogoji za pridobitev ZT registracije
– ustrezne delovne izkušnje pri samostojnih delih v zunanji trgovini
– znanje angleškega ali nemškega jezika
– zaželeno poznavanje avtomobilske stroke
Delovno področje:
– vzpostavitev in organizacija ZT poslov
Delo stimulativno nagrajujemo.
Poskusno delo traja 6 mesecev.

II. samostojnega komercialista prodaje vozil

Pogoji:
– višja izobrazba ekonomske oziroma druge ustrezne smeri
– 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
– vozniški izpit B kategorije.
Poskusno delo traja 6 mesecev
Delo stimulativno nagrajujemo.

III. vodje službe za informatiko in organizacijo

Pogoji:
visoka ali višja izobrazba naslednjih usmeritev:
– diplomant računalništva
– diplomant fizike, matematike
– diplomant elektrotehnike
– diplomant višje šole za organizacijo dela
– znanje angleškega jezika
najmanj 2 leti delovnih izkušenj pri naslednjih delih:
– programiranje v D base in Clipper
– delo z Novell mrežo
– poznavanje paketov za urejanje besedil (Wordstar)
– načrtovanje podatkovnih baz
– odstranjevanje virusov in preprečevanje virusov
– zaščita programov
Delovno področje:
– vzpostavitev in organiziranje službe za informatiko in organizacijo ter opravljanje del iz tega področja
Delo stimulativno nagrajujemo.
Poskusno delo traja 6 mesecev.
Če ste prepričani v svoje sposobnosti in veste, da bi katero od zgoraj naštetih del lahko odlično opravljali, pošljite svoje pisne prijave v 8 dneh po objavi na naslov: Avtohiša Ljubljana, Splošna in kadrovska služba, Ljubljana, Vodovodna 93.

26-702

Kovina – Kovinsko predelovalno podjetje, p. o., 61275 Šmartno pri Litiji, Grmaška c. 3,
tel. 061 881-645, 881-091

vabi k sodelovanju novega sodelavca, ki želi biti ustvarjalen in uveljaviti znanje za dosego skupnih ciljev podjetja

– za opravljanje odgovornejših del na tehnološkem področju

Od novega sodelavca pričakujemo, da ima:
– visoko ali višjo izobrazbo strojne smeri
– da obvlada vsaj enega od svetovnih jezikov
– z dosedanjim delom dokazane delovne sposobnosti.
Če menite, da bi lahko v naši sredini uresničili skupne cilje, vas vabimo, da nam pošljete ponudbe s kratkim življenjepisom in drugimi dokazili na naš naslov v 15 dneh po objavi.

21-596

---

ljubljanska banka

Ljubljanska banka, d. d.
Ljubljana

V Ljubljanski banki imamo bogate izkušnje z razvojem in izvajanjem specifičnih bančnih aplikacij. Opremljeni smo s centralnim računalniškim sistemom IBM 3083 za masovne obdelave, z opremo VAX za lokalne obdelave in s številnimi osebnimi računalniki. Za podporo poslovanja na bančnih okencih uporabljamo sisteme IBM 4700, ki so neposredno povezani s centralnim računalniškim sistemom. Vključeni smo tudi v jugoslovansko javno omrežje za prenos podatkov (JUPAK) in v mednarodno omrežje za prenos finančnih podatkov (SWIFT).

V letošnjem letu bo Ljubljanska banka d. d., Ljubljana okrepila centralni računalniški sistem z novim računalnikom IBM 3090/200J in z nabavo sodobnih programskih orodij zagotovila nadaljnji dinamični razvoj računalniške podpore svojemu poslovanju.
Za uresničitev naših zahtevnih načrtov potrebujemo sodelavce, zato v skupni center za računalništvo Ljubljanske banke d. d.

vabimo k sodelovanju

strokovne delavce, ki imajo smisel za samostojno in ustvarjalno delo ter smisel in sposobnosti za sodelovanje z naročniki naših storitev in s sodelavci v svojem okolju.

Prosta imamo naslednja dela in naloge:

V POE za razvoj in vzdrževanje skupnih obdelav:

1. **vodenje enote za razvoj in vzdrževanje skupnih obdelav**
(to so dela in naloge s posebnimi pooblastili in jih razpisujemo vsaka 4 leta)
2. **vodenje oddelka za računalniško podporo bančnemu okencu**

v oddelku za zasnovo aplikacij:

3. **projektiranje informacijskih podsistemov**
4. **projektiranje aplikacijskih sistemov**
5. **projektiranje zahtevnejših računalniških obdelav**
6. **projektiranje računalniških obdelav (za 2 izvajalca)**

v oddelku za programiranje in vzdrževanje aplikacij:

7. **programiranje informacijskih sistemov**
8. **programiranje aplikacijskih sistemov**
9. **programiranje računalniških obdelav (za 4 izvajalce)**

v oddelku za računalniško podporo bančnemu okencu:

10. **programiranje aplikacijskih sistemov za namensko opremo**
11. **programiranje računalniških obdelav**

v POE za razvoj in vzdrževanje lokalnih obdelav:

12. **vodenje oddelka za zasnovo in programiranje aplikacij**

v oddelku za obdelavo podatkov Gospodarske banke Ljubljana:

13. **uvajanje in vzdrževanje računalniških komunikacijskih sistemov**
14. **sistemsko programiranje – analiza sistema**

v oddelku za razvoj:

15. **razvijanje tehnologije AOP**
16. **usmerjanje uvajanja informacijske tehnologije**
17. **projektiranje računalniških obdelav na namenski računalniški opremi**

Za opravljanje navedenih del in nalog zahtevamo:
– najmanj visoko (VII. stopnjo) strokovne izobrazbe; razen za dela in naloge, objavljene pod zap. štev. 5, za opravljanje katerih zahtevamo višjo (VI. stopnjo) strokovne izobrazbe računalniške, tehnične, organizacijske, matematične ali ekonomske smeri;
● 5 let delovnih izkušenj za opravljanje del in nalog objavljenih pod zap. štev. 1, 15 in 16;
● 4 leta delovnih izkušenj za opravljanje del in nalog, objavljenih pod zap. štev. 2, 5, 12 in 17;
● 3 leta delovnih izkušenj za opravljanje del in nalog, objavljenih pod zap. štev. 3, 7, 8, 10, 13 in 14;
● 2 leti delovnih izkušenj za opravljanje del in nalog, objavljenih pod zap. štev. 4;
● 1 leto delovnih izkušenj za opravljanje del in nalog, objavljenih pod zap. štev. 6, 9 in 11;
– dodatna znanja iz programiranja; poznavanje osnov operacijskih sistemov, baz podatkov, sistemske analize, znanje tujih jezikov; organizacijske sposobnosti;

Nudimo:
– zanimivo, pestro in ustvarjalno delo
– ugodne delovne pogoje
– možnost dodatnega izobraževanja, strokovnega izpopolnjevanja in profesionalnega razvoja
– možnost uporabe sodobnih razvojnih in programskih orodij
– primerne osebne dohodke.

Prijave pošljite v oddelek za splošne in kadrovske zadeve Ljubljanske banke d. d., Ljubljana, Trg revolucije 2, in sicer v 8 dneh po objavi. Povabili vas bomo na razgovor, kjer vam bomo predstavili Skupni center za računalništvo Ljubljanske banke d. d., in se pogovorili o vaših željah, naših pričakovanjih in možnostih zaposlitve.

27-778

---

ljubljanska banka

Komercialna banka
Nova Gorica, d. d.

razpisuje
na podlagi sklepa 1. seje zbora z dne 19. 3. 1990
dela in naloge

direktorja Ljubljanske banke, Komercialne banke Nova Gorica, d. d.

Poleg z zakonom določenih pogojev v skladu s 40. členom statuta banke zahtevamo za navedena dela še naslednje:
– visoka izobrazba
– ustrezne delovne izkušnje, ki potrjujejo, da ima kandidat potrebne strokovne, organizacijske in druge poslovne sposobnosti za opravljanje teh nalog.

Razpisana dela bomo zaradi reelekcije razpisali vsaka 4 leta.

Kandidati naj pisne prijave s potrebnimi dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev oddajo v 10 dneh po objavi razpisa na naslov: LJUBLJANSKA BANKA, KOMERCIALNA BANKA NOVA GORICA, d. d., Kidričeva 11.
Z oznako »Za razpisno komisijo«.
O izbiri bomo kandidate pisno obvestili.

26-699

SOZD MERX CELJE

DRAVINJSKI DOM
SLOVENSKE KONJICE

Odbor za delovna razmerja in izobraževanje

Dravinjski dom, Slovenske Konjice

objavlja prosta dela in naloge

komercialnega predstavnika na terenu

v PE Zaščita Ljubljana, Rakovniška 6

za Gorenjsko, del primorskega in del ljubljanskega območja

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje: V. ali IV. stopnja strokovne izobrazbe komercialne ali druge ustrezne smeri; 3 oz. 5-letne delovne izkušnje; vozniški izpit B kategorije in lastno osebno vozilo; poskusno delo bo 3 mesece

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Merx, Dravinjski dom, Celjska c. 2, Slov. Konjice. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po opravljeni izbiri.

27-766

Svet Inštituta za sociologijo, Cankarjeva 1, Ljubljana

razpisuje
dela in naloge

direktorja inštituta

Pogoji: da je državljan SFRJ in da izpolnjuje splošne pogoje za sklenitev delovnega razmerja, ki so določeni z zakonom, da ima diplomo II. stopnje družboslovne ali humanistične smeri, da ima 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali podobnih del in nalog, da obvlada en svetovni jezik in da pozna raziskovalno delo in ima objavljena dela.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev najkasneje v 30 dneh po objavi razpisa na naslov: Inštitut za sociologijo – razpisna komisija, Cankarjeva 1, Ljubljana.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

26-695

Sestavljeno podjetje Agrotehnika-Gruda, Podjetje INDOV, Ljubljana, Poljanska cesta 95

Komisija za delovna razmerja
Podjetja INDOV, industrija ovitkov, p. o.,
Ljubljana, Poljanska cesta 95

objavlja prosta dela in naloge

tiskarja

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
– dokončano poklicno grafično šolo tiskarske smeri – IV. stopnja UI
– dokončano osemletko in z delom pridobljeno delovno zmožnost
– 2–5 let delovnih izkušenj.

Delo je za nedoločen čas, poskusno delo traja tri mesece.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo v 8 dneh po objavi kadrovski službi Agrotehnika-Gruda, INDOV, industrija ovitkov, p. o., Ljubljana, Poljanska c. 95.

O izidu bomo kandidate obvestili v 30 dneh po sklepu komisije za delovna razmerja.

23-667

ADRIA CARAVAN, Tovarna opreme Mirna

vabi k sodelovanju:

dipl. inž. in inž. strojništva in kemijske tehnologije

za delo na področju programa brizgane plastike

dipl. inž. in inž. tekstilno konfekcijske tehnologije

za delo na področju avtokonfekcije

dipl. ekonomiste in ekonomiste

za področje plana – analiz

Smo podjetje z zastavljenim proizvodnim programom in načrtujemo sodelovanje s tujimi partnerji. Pričakujemo prijave mladih, sposobnih in ustvarjalnih strokovnjakov, ki so se pripravljeni vključiti v naš kolektiv.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh na naslov:

IMV – ADRIA CARAVAN, Tovarna opreme Mirna, 68233 Mirna. O izidu bomo kandidate obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

22-623

D&A INTERNATIONAL d. o. o.

POSREDOVANJE PRI PROMETU Z NEPREMIČNINAMI

Parmova 41, tel. 319-945

Zakaj upravičeno trdimo, da posredovanje v našem podjetju postavlja metode in delo agencij v podrejen položaj.

IZBERITE PRAVEGA PARTNERJA...
...od ponedeljka do petka od 9. do 12. in od 16. do 18. ure.

ELEX INTERNATIONAL TRADE,

LJUBLJANA

Enkratna priložnost, ki je ne zamudite!

Sistem za sprejem satelitskih programov
BUSH SR 5000 STEREO
(50-kanalni) s 85 cm OFF-SET PARABOLO.

Cena v času sejma:
7.554,00 din neto!!!

Ob dogovoru Vam bo sistem montirala in servisirala RTV LJUBLJANA, ODDAJNIKI IN ZVEZE.

OBIŠČITE NAS NA SEJMU ALPE–ADRIA,
v HALI B (klet) ali pa nas pokličite
po tel. (061) 321-709

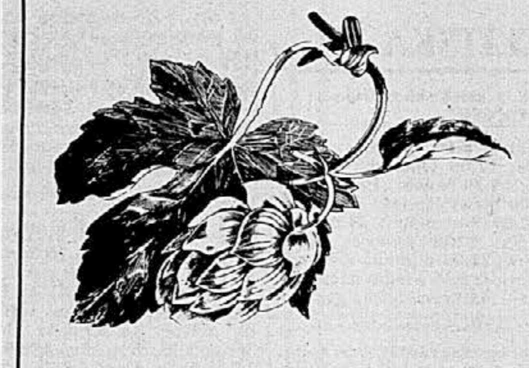

DOBRO JUTRO

DOBER TEK! *Za vse, ki jim čas pomeni zlato.*

GOSTIŠČE ŠTORMAN

Šempeter v Savinjski dolini
Tel.: 063/701-585

POSLOVNEŽI, POPOTNIKI POLITIKI, TURISTI

Dandanes čas postaja vse bolj dragocen. V sodobnem svetu morajo različne stvari delati tisti, ki jih najbolj obvladajo. To je velika garancija za kakovost.

Ekonomisti naj gospodarijo, politiki politizirajo, kmetje kmetujejo, novinarji komentirajo in KUHARJI KUHAJO.

Slovenci premalo cenimo svoje želodce. Zato ne posvečamo dovolj skrbi zajtrkom, ki jim povsod v razvitem svetu namenijo najmanj pol ure.

Zato so se v Gostišču Štorman odločili za novost. Od 20. marca bodo gostom ponudili pestro izbiro jedi za DOBRO JUTRO.

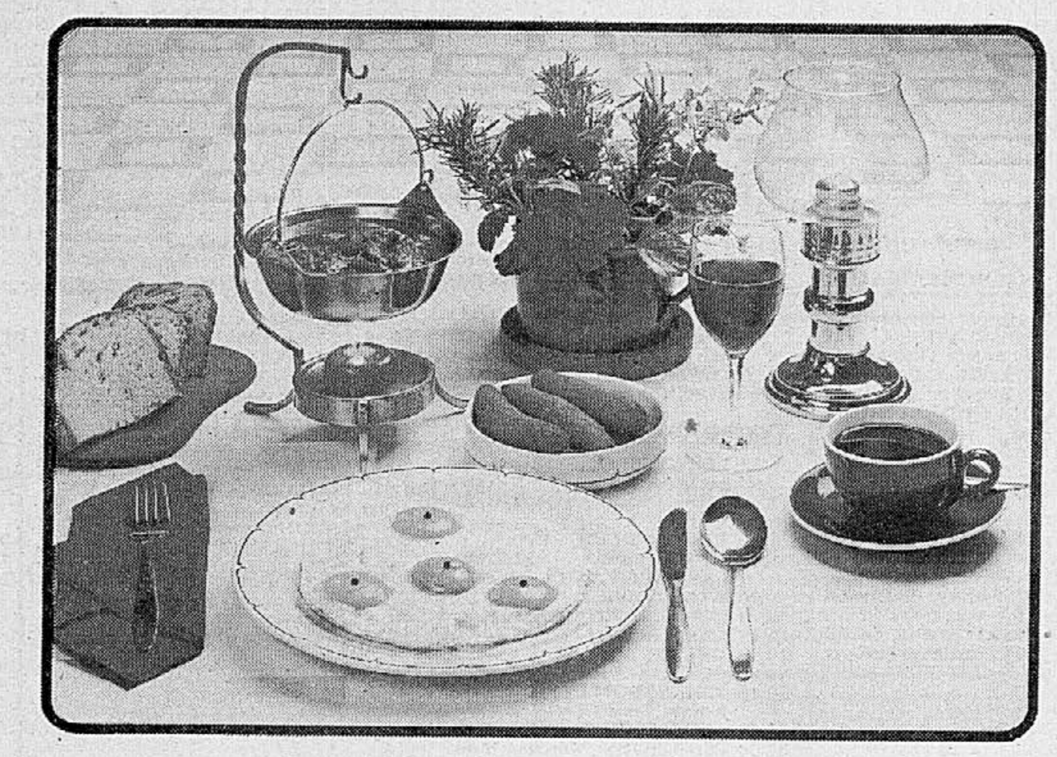

Gostišče, iz katerega ljudje odhajajo nasmejani.

*Od 20. marca vas v Gostišču Štorman pričakujejo vsak dan **ŽE** od 7.00 do 24.00*
(razen ponedeljkov in prve nedelje v mesecu).

V Gostišču Štorman lahko še vedno izbirate med najrazličnejšimi evropskimi jedmi, sladicami in pijačami.

V naslednjih mesecih pripravljajo še nekaj presenečenj.

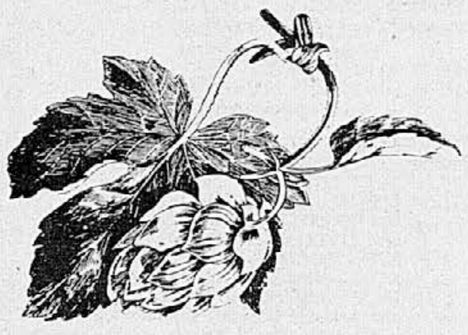

ZNIŽANJE CEN

Družbeno podjetje »Makedonija tabak« eksport – import Skopje obvešča cenjene kupce, da je s 16. marcem letos znižalo cene posameznih vrst cigaret, in sicer:

HB – od 17 na 13 dinarjev
PARTNER – 100 od 9 na 8 dinarjev
PARTNER – 85 od 7 na 6 dinarjev
JUGOSLAVIJA – od 6 na 5 dinarjev

Z ukrepi ekonomske politike, ki so jih pristojni organi sprejeli na začetku leta, posledica leteh je tudi znižanje davčnih stopenj v tobačni industriji, je prišlo do znižanja cen posameznih vrst cigaret.
Znižanje prispeva k prožnejši ponudbi visokokakovostnih izdelkov in hitrejšemu ter povečanemu prometu.

»МАКЕДОНИЈА-ТАБАК«

ODLOČITEV MED UDOBJEM DOMA IN KLICEM NARAVE

ADRIA

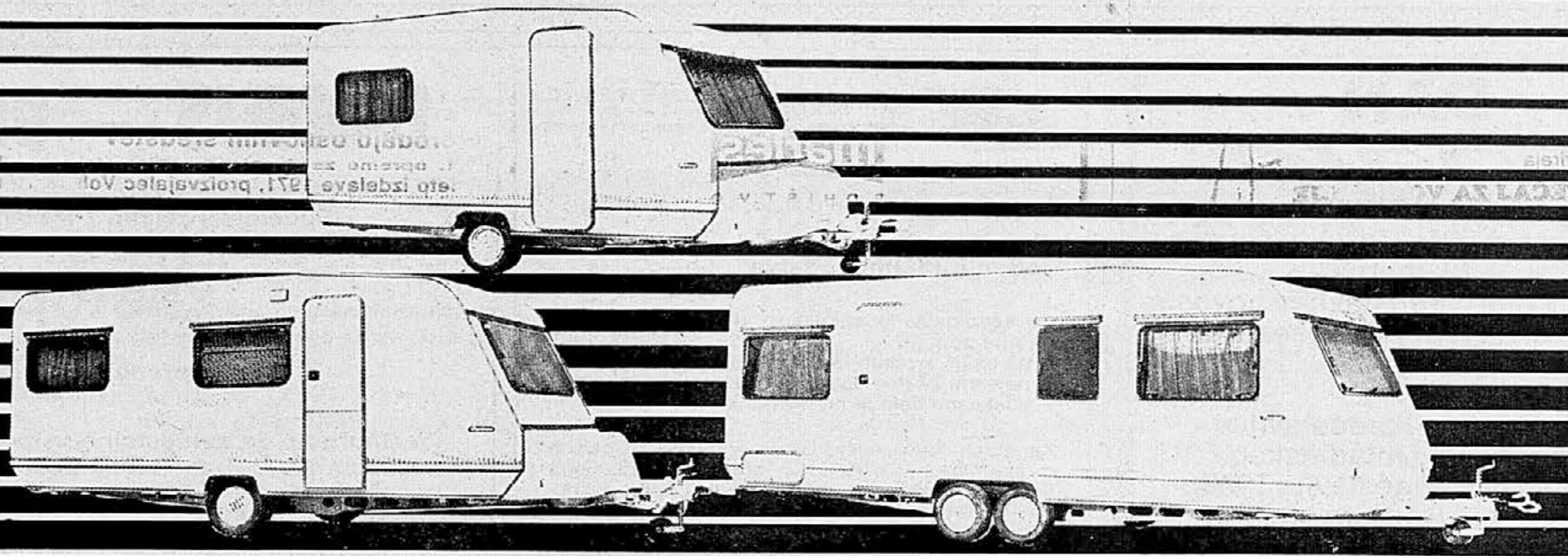

IMV ADRIA
68000 Novo mesto, Zagrebška 20,
Telefon: (068) 23-311, 22-511 int. 381
Telefax: (068) 23-224

Vse dodatne informacije dobite pri naši trgovski mreži:

Jeklotehna Maribor, tel. 062/303-271
Slovenijales Ljubljana, tel. 061/325-042 in 325-871
AUTOCOMMERCE Ljubljana, tel. 061/322-546 in 310-361
Avtohiša Ljubljana, tel. 061/348-040 in 343-595
Caravan Ljubljana, tel. 061/555-430
Avtotehnika Celje, tel. 063/38-511
Trgoavto Koper, tel. 066/25-473
Murka Lesce, tel. 064/74-860

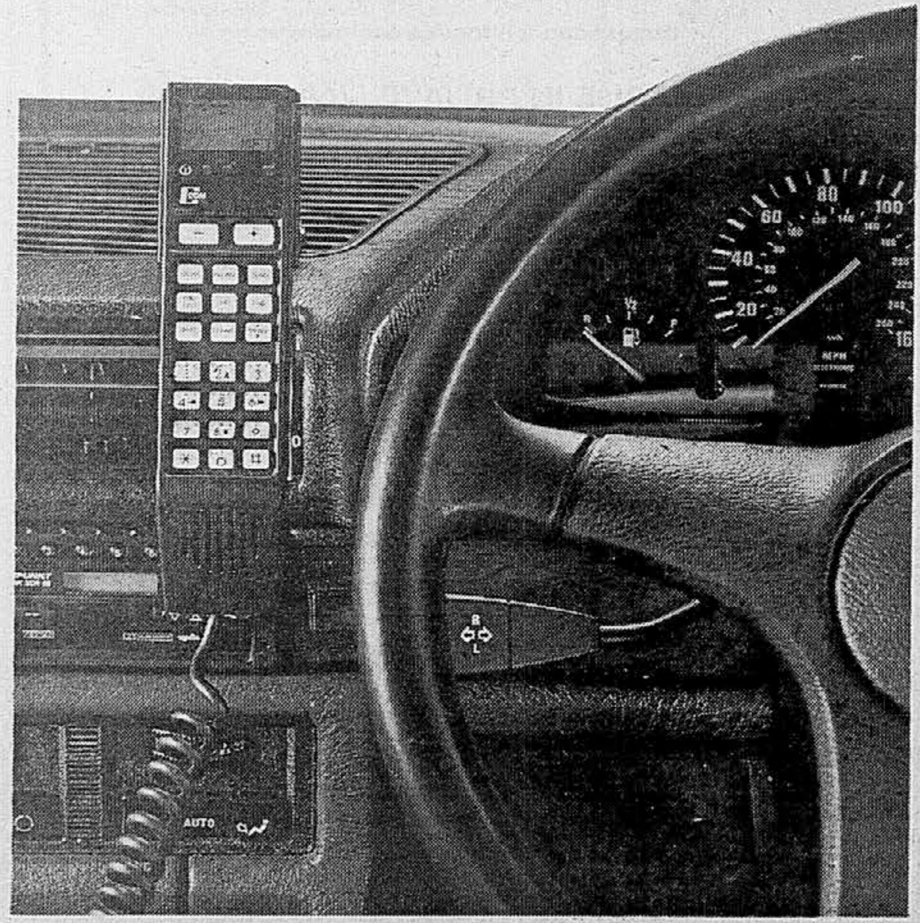

»HALO!«

tudi na potovanjih in med vožnjo po cestah, železnicah, rekah in morjih

MOBILNI TELEFON

MOBITEL je javno mobilno telefonsko omrežje, ki lastniku mobilnega telefonskega priključka omogoča uporabo vseh storitev, ki jih svojim uporabnikom nudi stacionarno telefonsko omrežje v notranjem in mednarodnem telefonskem prometu. MOBITEL omogoča avtomatsko povezavo mobilnih telefonov v vozilih cestnega, železniškega, rečnega in priobalnega prometa z vsemi naročniškimi telefoni, vključenimi v mobilno ali stacionarno telefonsko omrežje.

MOBITEL

nova možnost za komuniciranje v slogu 21. stoletja

Kako postati naročnik mobilnega telefonskega priključka?

Vse informacije o tem dobite na PTT podjetjih po Sloveniji:

Ljubljana	(061) 323-567
Maribor	(062) 26-295
Celje	(063) 30-300
Koper	(066) 31-225
Kranj	(064) 21-940
Nova Gorica	(065) 32-112
Novo mesto	(068) 22-100
Murska Sobota	(069) 23-245
Trbovlje	(0601) 22-711

TELEVIZIJA

LJUBLJANA I

8.40–11.50 in 14.35–0.25 TELETEKST RTV LJUBLJANA
8.55 VIDEO STRANI
9.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE: KRISTINA BRENKOVA: DEKLICA DELFINA IN LISICA ZVITOREPKA: SREDINA CESTA
9.15 O. Lang: SORODNIKA, FRANCOSKA DRAMA
10.50 P. Hamilton: ZAPELJIVEC, angleška nadaljevanka
11.40 VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
15.30 SOVA KHAN, ameriška nanizanka; ponovitev
16.30 TV DNEVNIK 1
16.40 POSLOVNE INFORMACIJE
16.45 KOČEVSKA JE ENA NESREČNA DEŽELA, dokumentarna oddaja
17.36 PO SLEDEH NAPREDKA
17.55 UTRINKI O AJDOVSKI DEKLICI
18.10 ZBIS: M. Golar: JAŠE K NAM ZELENI JURIJ
18.25 D. Gorinšek: RDEČA KAPICA, predstava SNG Maribor
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA »Z«, francosko alžirski film
22.10 TV DNEVNIK 3
22.30 NORDRING '90, SREČANJE EVROPSKIH RADIJSKIH POSTAJ, zabavnoglasbena oddaja
23.25 SOVA KHAN, ameriška nanizanka
0.15 VIDEO STRANI

LJUBLJANA II

16.30 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
18.30 ALPE JADRAN
19.00 DIVJI SVET ŽIVALI, 9., zadnji del angleške poljudnoznanstvene serije
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ŽARIŠČE
20.30 SVET POROČA
21.30 IZBOR JUGOSLOVANSKEGA PREDSTAVNIKA ZA 5. EVROVIZIJSKO TEKMOVANJE MLADIH GLASBENIKOV, posnetek iz Sarajeva
23.10 DP V ODBOJKI – Paloma Branik: Mladost Monter, posnetek iz Maribora (do 23.55)

ZAGREB I

8.25 TV KOLEDAR
8.35 NAJLEPŠA LETA, serija za otroke
9.00 ŠOLSKI PROGRAM: zakaj, zakaj; Hommage a Marc Chagall, I.; Nemščina, 18. lekcija; Informatika
10.30 POROČILA
10.35 ŠOLSKI PROGRAM: Kocka; Kocka, kockica; Risanka; Glavni odmor; Planeti: Saturn; Risanka; Boj za obstanek
12.30 POROČILA
12.40 VOJNE USODE, angleška nadaljevanka
13.45 ŠOLSKI PROGRAM: iz sveta narave: Sivko; Beseda in slika: Golub-Lacković; Ne pozabi: Predrag Heruc
14.50 POROČILA
14.55 NOČ IN DAN, ponovitev
17.00 TV DNEVNIK 1
17.20 BESEDE IN STVARI, izobraževalna oddaja,
17.50 NAJLEPŠA LETA, serija za otroke
18.20 ŠTEVILKE IN ČRKE
18.40 RISANKA
18.45 PLAVI PROGRAM: MORJE, LJUDJE, OBALE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK 2
20.00 FILMOSKOP: KRSTO ŠKANATA in 12 MESECEV ZIME, dokumentarni film
22.35 TV DNEVNIK 3
22.55 ŠPORT DANES
23.00 NOČ Z VAMI – JACK RAZPARAČ, GOSPA TOVARIŠICA IN TOVARIŠICA GOSPA, DRUŽINSKE VEZI
1.05 POROČILA

ZAGREB II

15.25 TEST
15.45 POROČILA
16.00 VOLITVE 90, ponovitev
17.00 Sofija: BOLGARIJA – JUGOSLAVIJA
18.45 REGIONALNI PROGRAM
19.30 TV DNEVNIK
20.00 IZBOR JUGOSLOVANSKEGA PREDSTAVNIKA ZA EVROVIZIJSKO TEKMOVANJE MLADIH GLASBENIKOV NA DUNAJU, prenos
21.35 ZABAVNA ODDAJA: ROCK KOT ŽIVLJENJE
22.15 VOLITEV 90: Stranka Jugoslovanov
23.15 SCIENTA JUGOSLAVICA

KOPER

13.45 ZADETKI TEDNA
14.45 BOKS (ponovitev)
15.45 RAZISKOVALNA BAZA – posebna oddaja (ponovitev)
17.15 SMUČARSKI TEDNIK – oddaja o zimskih športih (ponovitev)
18.15 WRESTLING SPOTLIGHT
18.45 TV NOVICE
19.00 ODPRTA MEJA
19.30 TVD STIČIŠČE
20.00 ŽARIŠČE
20.30 BASKET NBA
22.00 TV NOVICE
22.10 BOKS
23.00 SUPERCROSS
00.00 ZLATI JUKE BOX (ponovitev)

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
in
SINHA MOCA – SUŽNJELASTNIKOVA HČI, ponovitev 91. dela
9.30 FRANCOŠČINA
10.00 ŠOLSKA TV
10.30 ZABAVNI GREŠNIKI, ponovitev
12.05 PRAVLJICA V NOVI PREOBLEKI, Žabji kralj, risanka
12.10 REPORTAŽE IZ TUJINE, ponovitev
13.00 POROČILA
13.10 MI, ponovitev
13.40 ZNANOST, oddaja znanstvene redakcije

Televizija si pridržuje vse pravice do morebitnih sprememb programa!

14.20 BATMAN, Peščeni možicelj, 1. del
14.45 HIŠA NA EATON PLACEU, Ženske v vojni
15.30 Otroški program
15.35 HEATCHLIFF IN RIFFRAFF, Sonjin nečak, Dr. Mousetus, risanki
16.00 ČAROVNICA AVGUSTA, lutkovna igrica
16.35 AKCIJA ANDERSEN, Knjige in varstvo okolja
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.10 GRUEY – JUNAK, KI VEDNO PADE, angleška otroška serija
17.35 MINI KLUB, Strah pred šolo
17.55 MIŠEK FILIP
18.00 MI
18.30 FALCON CREST, Zamujeni priključki
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 DEDIŠČINA GULDENBURGOVIH, Resnična ljubezen
21.00 POGLEDI S STRANI
21.10 VOJNA VOHUNOV (La guerra delle spie – 3.-zadnji del italijanske nadaljevanke, 1988)
22.40 UMOR V NOČNEM KLUBU (Marked Woman – ameriški film, 1937)
0.20 MIAMI VICE, V močvirjih
1.05 POROČILA

AVSTRIJA II

16.55 LEKSIKON UMETNIKOV, kipar Oscar Bottolo
17.00 GRADITI, STANOVATI, ŽIVETI, 7. del
17.30 ZEMLJA IN LJUDJE
18.00 SINHA MOCA – SUŽNJELASTNIKOVA HČI, 92. del
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ODDAJA O KULTURI
20.15 MED NEBOM IN ZEMLJO, tv film po romanu Otta Ludwiga
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.30 PSIHOBOOM, Kupčija z dušo
23.15 SVET TRIDESETIH LET, 5. del: Stari imperijal in novi obrisi
0.05 POROČILA

RAI I

7.00 JUTRANJI PROGRAM
9.40 MAČJE OČI
10.40 VIDIMO SE
11.40 RAI 1 ODGOVARJA
12.05 PRIJETNO Z RAI 1
13.30 TV DNEVNIK
13.55 TRI MINUTE O . . .
14.00 VELIKA NAGRADA: ODMOR ZA KAVO
14.20 DOM, SLADKI DOM
15:00 DOKUMENTARNA ODDAJA
16.00 BIG
17.55 DANES V PARLAMENTU
18.05 ITALIJA OB ŠESTIH
18.40 KVIZ
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.30 DEDEK, film
22.30 SREČANJE V KINU
22.40 ŠPORT
0.00 TVD, DANES V PARLAMENTU
0.15 OPOLNOČI

RAI II

7.00 RISANKE
8.30 CAPITOL
9.30 DOKUMENTARNA ODDAJA
10.00 V PRIČAKOVANJU POLDNEVA
13.00 OB TRINAJSTIH
13.30 GOSPODARSTVO
14.00 LJUBEZEN, ŽIVLJENJE IN IGRA
16.15 SRCE IN BITJE SRCA
17.05 IZ PARLAMENTA
17.00 ODPRTI KOTIČEK
17.30 VSE NA 2: URAGAN
18.20 ŠPORT
18.35 PREISKOVALEC FABER
19.25 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 NOČ REPUBLIKE
22.45 TVD, VREME, HOROSKOP
22.55 SMOKING, TVD, NOČNI KINO

MADŽARSKA I

9.00 VIDEO STRANI
9.05 TV TELOVADBA, za upokojence
9.10 BARENBOIM O BEETHOVNU, angleška serija, pon.
9.35 ZOOM, Your English Magazin
10.05 U. K. TODAY, tečaj angleščine
10.20 SUŽENJ KREDITNE KARTICE, pon. kanadskega filma
11.15 VIDEO STRANI
17.15 VIDEO STRANI
17.25 VIDEO NOVICE, studio Szeged
17.35 SPRAVY, poročila v slovaščini
17.40 MAGAZIN ALPE–JADRAN
18.00 NOVEJŠE ZGODBE O VRTIČKIH, nemška serija
19.10 TV DNEVNIK
20.05 POZABLJENE OPERETE, nepozabne melodije
21.35 NOVI SVET, ilustrirana zunanjepolitična kronika
22.20 SP V HOKEJU NA LEDU, skupina »C«, Madžarska–Belgija, posnetek
23/20 TV DNEVNIK

MADŽARSKA II

16.10 TV 2 – video strani, reportaže, vreme, glasba
16.50 NOGOMET, Madžarska–Francija, meddržavna tekma, prenos iz Népštadiona, v odmuru ob
17.45 TELEFONSKA IGRA
18.50 ZA OTROKE, risanka
19.00 KRATKI FILMI IZ ŠIRNEGA SVETA,
1. Družina šimpanzov, poljudnoznanstveni film
2. PRAVI GENIJ, Človek, ki je osrečil ženske, dokumentarni film
20.53 TV 2 – klub TV 2
21.00 TV DNEVNIK
21.20 TV 2
21.30 TV 2 – zaključek dnevne redakcije
22.15 GOLEM NIJINSKY, dokumentarna igra
22.55 PONUJAM, gospodarstvo
23.40 TV 2

SATELITSKA TV

SREDA, 28. 3. satelitska za Delo SUPER CHANNEL

7.00 Daybreak; **8.00** The Mix; **16.00** Vroča linija; **17.00** Oddajamo; **18.30** Modra noč; **19.30** Novice; **19.45** Time Warp; **20.00** News Review; **20.30** Tv Spiegel; **21.00** Svet danes; **21.30** Poslovni tednik; **22.00** Novice; **22.15** News Review; **22.45** Prihodnost znanosti; **0.15** Novice; **0.30** Modra noč; **1.30** Time Warp; **1.45** Pozna nočna glasba

3SAT

14.30 Pesmi iz srca; **16.00** Zbori sveta; **16.30** Bratje Schrammel; **17.15** Nocoj na 3sat; **17.20** Mini čas v sliki; **17.30** Alica v čudežni deželi; **18.00** Slike iz Nemčije; **18.30** Nogomet; **20.15** Stanovanje, igra; **20.55** Srečanja; **21.45** Kultura, šport; **22.00** Čas v sliki 2; **22.25** Zemlja, senca, kamen, šv. slikar; **23.10** Radijske in tv zgodbe; **23.25** Aktualna kamera, poročila

SAT 1

6.00 Dobro jutro; **8.35** Sosedi; **9.05** Ladja zaljubljencev; **10.05** Teleshop; **10.30** Apači, film; **12.15** Kolo sreče; **13.00** TV borza; **14.05** Alf; **14.40** Ladja zaljubljencev; **16.05** Nori Divji zahod; **17.10** Sosedi, 112. del; **17.45** Pregled programa; **17.50** Vesoljska ladja Enterprise; **18.45** Poročila; **19.05** Kolo sreče; **19.50** Vreme; **20.00** Mike Hammer; **21.00** Osmojena četverica, film; **22.35** Crescendo – Satanov podpis, film; **0.15** Pregled programa

RTL PLUS

8.00 Dragi stric Bill; **8.25** Halo, Evropa; **8.35** TV butik; **9.10** Springfieldova zgodba; **10.05** Cena je vroča; **10.35** Sejem; **11.00** Ragazzi; **11.45** Bolnišnica; **18.30** Klasika opoldne; **13.00** TV butik; **13.30** Kalifornijski klan; **14.15** Springfieldova zgodba; **15.30** Igra z . . .; **15.43** Neto; **16.00** Sejem, trg, mnenja; **16.30** Usodno leto; **17.10** Cena je vroča; **17.45** Igra z . . .; **18.00** Dr. Marcus Welby; **19.15** Chips; **20.15** Nori Hollywood, film; **21.05** Manekenka in vohljač, 1. del; **23.00** Teden; **00.05** Viharji življenja; **1.15** Aerobika

TELE 5

6.00 Video nonstop; **9.40** Henderson; **10.05** Športna oddaja; **11.05** Bazar, ženski magazin; **11.35** Henderson; **12.00** Fashion Affairs; **12.30** Umik; **13.00** Risanka; **14.00** Plesna hiša; **15.00** Hard'n'heavy; **16.05** Klartext; **17.00** Smrkci; **17.40** Otroška oddaja; **19.10** Fashion Affairs; **19.40** Umik, nagr. igra; **20.15** Butca na fronti, film; **22.20** Johnny Madoc obračunava, film; **23.55** Košarka; **0.50** Hard'n'heavy; **1.50** Club Dry; **2.50** Chet Atkins and Friends; **3.50** Offbeat, video nonstop

SPIEL MANN
CELOVEC, Dr. A. Lemisch Platz 7 (cona za pešce), 9943/463-511744
AKTUALNI TELEGRAM O AVTO-MODELIH V RAZMERJU 1:43
390 CHEVROLET IMPALA 1959, odprti kabriolet 265 ATS
450 BUICK SPECIAL 1958, odprti kabriolet, 4 različne barve 265 ATS
520.1 CITROËN 2 CV 1948
520.2 CITROËN 2 CV 1953
520.3 CITROËN 2 CV 1954
228 ATS
r 142 FERRARI 126C4
RAZLIČNI FORMULA 1 MODELI
že od 145 ATS neto naprej

DR ROMAN
za prijetnejši dan

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Za knjižne molje; **8.30** Instrumenti se vrstijo; **9.05** Glasbena matineja; **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** S poti po domovini; **11.30** Danes smo izbrali; **12.10** Pojiemo in godemo; **12.30** Kmetijski nasveti; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do 13.00; **13.20** Osmrtnice, obvestila in zabavna glasba; **13.30** Radio danes, radio jutri; **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Mehurčki; **14.20** Iz dela Glasbene mladine Slovenije; **14.40** Radijski Merkurček; **15.00** Radio danes, radio jutri; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije (vmes Čestitke poslušalcev); **17.00** Studio ob 17.00;

● Slišali boste prispevke, ki bi jim lahko dali naslov: Stranke se predstavljajo. Vse stranke, ki nastopajo na volitvah s svojimi kandidati, smo povabili v raidijski studio, jim dali na razpolago čas in tehniko, vsebino pa prepustili njim. Prosili smo jih le, naj govorijo o sebi in svojem programu in naj ne žalijo drugih, konkurenčnih strank.

18.05 Minute za jazz; **18.30** Na ljudsko temo; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Glasba iz studia 26; **20.00** Koncert za besedo: Trudni potepuh; **20.25** Igra violinist Slavko Zrimšek; **21.05** S knjižnega trga; **21.30** Iz oper Viktorja Parme; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Znane melodije; **23.05** Literarni nokturno – Stephen Dobyns: pesmi; **23.15** Nočni program/studio radia Maribor

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 98,9 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Melodije po pošti; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Druga godba

TRETJI PROGRAM

(Krim stero, 96,5 MHz)
10.00–15.25 Radio plus (vmes: 11.00–12.00 Lojtrca domačih – ponovitev); **16.00** Dober dan; **16.05** Pol ure za šanson; **16.40** Književnost jugoslovanskih narodov; **17.00** Giacomo Puccini: Edgar, opera v 3 dejanjih; **18.45** Glasba njegove kraljevske visokosti . . .; **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Slovenska glasba skozi čas – dve deli skladatelja Karola Pahorja; **20.00** Radioteka – Marian Grzsesczak: spev božanske komedije; **21.16** Ars antiqua: Glasba Johna Warda in Johna Dowlanda v izvedbi angleške vokalne skupine The consort of music; **22.00**

● Želite – tik pred volitvami – zvedeti kaj stranke, ki se potegujejo za oblast v novi slovenski skupščini, kanijo storiti, da bi okrepili temelje našega bodočega napredka: izobraževanje in znanost!
Če hočete, poslušajte nocojšnjo Okroglo mizo III. programa. Pogovor z uglednimi predstavniki strank je pipravila Ina Petrič.

Okrogla miza tretjega programa; **23.00** Glasba pripoveduje . . . Raznovrstne glasbene podobe slovenskih skladateljev Osterca, Kreka, Ukmarja in Kogoja; **23.50** Predstavitev sporeda za četrtek; **23.55** Poezija sveta

RADIO ŠTUDENT

(89,3 in 104,3 MHz)
000.00–13.00 Satelitski program – poskusni prenosi; **13.00** Vžig; **14.00** OF (Kosovo report); **16.00** Tolpa bumov: IVO PAPASOV'S BULGARIAN WEDDING BAND – Orpheus Ascending (hannibal) (2); **17.00** RŠ Rešeto; **19.00** Izklop / satelitski program – poskusni prenosi

RADIO GLAS LJUBLJANE

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro; **6.15** Nočne in jutranje novice ter servis; **6.45** Novice; **7.15** Naj naj; **7.20** Jutro je lahko tudi takšno; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **8.45** Novice; **10.15** Črna kronika Ljubljane; **10.25** Vaše mnenje; **11.00** Novice; **11.15** Naj naj; **11.20** Power play; **12.15** RGL oddaja – živo; **13.00** Novice; **14.00** Pasji radio; **15.15** RGL Komentira in obvešča; **15.30** Naj naj pesem; **15.35** Power play; **16.10** Spoznajmo se; **16.30** Uganka; **17.15** Pet in petnajt; **18.30** Izbor Naj naj: **19.00** Novice; **19.10** Poslušate vaš izbor; **20.00** do **6.00** Glasba do jutra.

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **8.00** Poročila, osmrtnice, objave; **8.20** Zabavna glasba; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Mali oglasi; **11.00** Mavrica; **12.00** Poročila; **12.05** Naši zbori; **13.00** Jaz sem si pa nekaj zmislil; **14.00** EPP, glasba; **14.30** Poročila, osmrtnice, obvestila in zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **16.45** Osmrtnice, obvestila in glasba; **17.00** Priljubljeno; **17.30** Portret – reportaža; **18.00** Literarna oddaja; **18.15** S koncertnih odrov; **19.00** Večerni radijski dnevnik; **19.30** Prenos III. programa Radia Ljubljana; **0.00** Prenos I. programa Radia Ljubljana

STIKOV ČASOPISNI KIOSK
Utrip današnjega tiska

KiH

Novi KiH skrbi za zabavo in križanke.
Križanke so zdravilo proti rjavenju možganov.
Reševalce čakajo vabljive nagrade.
V novem Kihu je prihodnja TV križanka.
KiH, za bistre glave!

Moj mikro

Aprilska številka Mojega mikra že v prodaji.
Tiskalnik MT 330 zasluži oceno PRIPOROČAMO.
Savin Gorup priporoča, kako izkoristiti 16 Mb.
Optični diski so prihodnost shranjevanja podatkov.
Moj mikro, če želite naprej!

V Stikov časopisni kiosk lahko oddate napoved po telefonu: (061) 329-559 ali telefaksu (061) 318-570 ali teleprinterju 31 633 in na naslov ČGP Delo Stik, Ljubljana, Titova 35. Kiosk je odprt vsak dan do 11. ure za objavo naslednjega dne.

DAN
ADRIA
ADRIA AIRWAYS
na sejmu ALPE ADRIA, v četrtek, 29. marca
– ob 11. uri predstavitev novosti ADRIA AIRWAYS za sezono »poletje '90«.

– ob 16. uri predstavitev zmagovalke mladinskega prvenstva Jugoslavije 1989 v tenisu, Barbare Mulej.
ADRIA
ADRIA AIRWAYS

UNIS ELKOS
Tovarna elektro-kovinske opreme in sistemov
61 113 Ljubljana Savlje 89

objavlja prosta dela in naloge

vodenje računovodstva

Od kandidatov pričakujemo, da izpolnjujejo naslednje pogoje:
– da imajo srednjo izobrazbo ekonomske smeri
– najmanj 2-letne ustrezne delovne izkušnje
– poskusno delo je po pravilniku.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 8 dneh po objavi na naslov: Unis Elkos, Savlje 89, 61000 Ljubljana. O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po opravljenem postopku.
28-821

DOMUS — priložnost

Sodelovati želimo z urejenimi in uspešnimi

zastopniki

za prodajo programa 1990

Idealno delo za samostojne in podjetne ljudi, po možnosti z lastnim prevozom. Visoka provizija vam bo potrdilo lastne uspešnosti.
Tedensko izplačilo.
Pokličite nas ob delovnikih po 16. uri po tel. 061/222-654 oziroma po 19. uri 064/249-71

OPTIK ALLESCH
Očala, kontaktne leče, instrumenti vseh izdelovalcev!
CELOVEC, Fleischmarkt 6-10.
tel. 9943/463-57 9 17
ROTHSCHILD
VOGUE
BUGATTI
Façonnable
Jean Paul GAULTIER
z veseljem vas pričakujemo!

V NAMI JE CENEJE

Prodajamo veliko stvari in veliko stvari je cenejših
Pridite, vprašajte, poiščite in izberite . . .

Ko boste obiskali katero od naših veleblagovnic, poglejte okrog sebe, da boste lažje našli.
Tam, kjer boste opazili znak STOP, smo za vas pripravili **posebno akcijsko prodajo** kot npr. izdelkov Gorenje po **znižanih cenah.** Na to vas želimo s tem znakom še posebej opozoriti.

Znak STOP vas bo v NAMI opozarjal na izjemno ugoden nakup
nama
vaša veleblagovnica

PIONIR
Gradbeno industrijsko podjetje Novo mesto

ZAGOTOVITE SI SVOJ POGLED NA MORJE!
STINICA

V na novo zgrajenem turističnem mestecu Stinica pri Jablancu vam v letošnji sezoni ponujamo:
apartmaje, velike od 25–38 m²
lokal (samopostrežna trgovina), 121 m²
lokal (frizerski salon), 18,25 m²
lokal (sadje-zelenjava), 18,25 m²

INFORMACIJE:
GIP PIONIR NOVO MESTO,
Kettejev drevored 37,
tel: (068) 21-826, 23-686

POKLIČITE NAS!

institut »jožef stefan«
INTERTRADE

Veliko je različnih računalniških tečajev, toda
USPOSABLJANJA
ZA UPORABO
IBM - PC
so samo ena. Zagotavljamo vam:

- 16 ur vodenih predavanj
- možnost 32 ur dodatnega samostojnega dela na računalniku
- predavatelja in 3 asistente
- delo v skupini z največ 12 udeleženci
- praktično delo na izbranih primerih
- učno disketo s primeri in gradivo
- trimesečno telefonsko svetovanje

INFORMACIJE IN PRIJAVE (061) 219-269

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

IVAN JAKLIN

dimnikarski mojster v pokoju

Od njega se bomo poslovili v petek, 30. marca 1990, ob 15. uri na pokopališču v Dravljah

DO Dimnikarstvo Ljubljana

826

V 36. letu nas je zapustil naš dragi sin, mož, oči in brat

VLADIMIR MUHVIČ

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 30. marca 1990, ob 16. uri na pokopališču v Polju

Žalujoči: žena Dušanka, hčerka Klavdija in Natalija, mama, sestra Ivanka in drugo sorodstvo

Ljubljana, 27. marca 1990

FIRMA IZ GRADCA/Avstrija
takoj zaposli
MIZARJA
za montažo oken in vrat.
Znanje nemščine in izpit
B kategorije zaželena.
Telefonski dogovor termina
s firmo:
HWL FENSTER u. TÜREN
HANDELS G.m.b.H.,
A-8052 GRADEC,
Peter Roseggerstr. 125,
tel. 9943/316-283702

POHIŠTVO
Pohištvo
Ljubljana

objavlja
prosta dela in naloge

računovodje
(za nedoločen čas)

Pogoji:
višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri ter vsaj 3-letne del. izkušnje pri podobnih delih in nalogah
Poskusno delo bo 3 mesece

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izobrazbi v 8 dneh na naslov: Pohištvo Ljubljana, Koprska 104, tel.: (061) 261-961, 273-760.
28-817

plan ®

Asfaltiramo
dvorišča,
parkirišča,
krajevne ceste.

ASPLAN, p.o.
Ljubljana,
Brilejeva 15,
tel. (061) 574-993.
21-1097

INTERMARKET
podjetje za trženje, gostinstvo
in turizem d.o.o. Ljubljana
61000 Ljubljana, Kvedrova 32

Podjetje za trženje, gostinstvo in turizem d. o. o. Ljubljana 61000 Ljubljana, Kvedrova 32

V najem vzamemo večjo halo ali več manjših skladiščnih prostorov, primerih za prodajo:
- mešano blago, pijače,
- gradbeni material in oprema
- tehnično blago, akustika
- agro oprema, zeleni program
- vozila in stroji

Možnost zaposlitve.

Pisne ponudbe pošljite v 14 dneh na gornji naslov.
28-8040

Gradbeni finalist,
p.o. Maribor,
Smetanova 75

objavlja prosta dela in naloge za določen in nedoločen čas:

več KV delavcev

Pogoji: končana IV. stopnja strokovne izobrazbe smeri polagalci podov–tlakov, ki imajo vsaj enoletne delovne izkušnje pri polaganju parketa, plastike in estrihov. Poskusno delo bo 30 dni.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Gradbeni finalist – sektor za splošne, kadrovske in pravne zadeve, Maribor, Smetanova 75. Rok za prijavo je 8 dni.
27-769

Sprejem osmrtnic: ob delavnikih od 7. do 16. ure oz. ob sobotah od 7. do 11. ure osebno (Šubičeva 1). Po teleksu YU DELO ST 31633, s telegramom ali po tel. 318-866 (od 14. do 16. ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praznikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno centralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Titova 35 osebno ali po telefonu 315-366 za naročnike izven Ljubljane. Rokopisov ne vračamo.

Zapustila nas je naša najdražja mama, babica in sestra

FRIDERIKA KRAJNC

rojena VELEJ

Poslednje slovo bo v petek, 30. marca 1990, ob 11. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v enajsti mrliški vežici

Njeni: sinova Tone z Andrejo, Zdenko z Ljubo, vnukinja Jelena z možem, sestra Mimi ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Hrastnik, Brežice, Litija, 26. marca 1990

836

Danes se poslavljamo od drage sestrične in tete

ing. EZE MAIRE

rojene SERNEC

Radi se te bomo spominjali

Družine: Sernec, Požar, Matijević, Murko

Ljubljana, 28. marca 1990

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRLA NAŠA UPOKOJENKA

ANTONIJA SLABAJNA

OHRANILI JO BOMO V TRAJNEM SPOMINU

DELAVCI AGROTEHNIKE-GRUDE INDOV LJUBLJANA

Mnogo prezgodaj je umrl naš dragi

MIRKO VLASAK

svetovalec

Od njega se bomo poslovili na ljubljanskih Žalah v petek, 30. marca 1990, ob 13.30

Na dan pogreba bo žara v tretji mrliški vežici

Pogrešali ga bomo

Vsi njegovi

844

Po kratki in hudi bolezni je umrl naš sodelavec

MIRKO VLASAK

raziskovalni svetnik

Pogreb bo v petek, 30. marca 1990, ob 13.30 iz tretje mrliške vežice na ljubljanskih Žalah

Spominjali se ga bomo kot prijatelja, sodelavca in strokovnjaka

Zavod SR Slovenije za produktivnost dela

845

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni sodelavec

DRAGUTIN JAKOPOVIČ

Pogreb pokojnika bo v četrtek, 29. marca 1990, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Zvestega in vestnega sodelavca bomo ohranili v lepem spominu

Gradbeno podjetje Universal, Ljubljana

827

V SPOMIN

Mineva žalostno leto, ko nas je zapustil naš dragi

JOŽE FOJS

zidar

Hvala vsem, ki ste kaj dobrega storili zanj in se ga še spominjate

Vsi njegovi

825

Jaz pa vem za bolečino
in za strah in upanje,
vem za lepih dni davnino
in za pokoj tega dne.
I. K.

Poslavljamo se od naše

DARINKE BABIČ

glavne medicinske sestre

UKC – Univerzitetna klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja

Ljubljana, 27. marca 1990

843

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl naš dolgoletni sodelavec

ŽIGA DRINOVC

dipl. inž. geod.

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 29. marca 1990, ob 12. uri na ljubljanskih Žalah

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Delavci Republiške geodetske uprave

Ljubljana, 27. marca 1990

840

Tiho in skromno, kot je živela, nas je zapustila naša draga mama, sestra in teta

BETI ŠTRUMBELJ

rojena ŠKRABA

Od nje se bomo poslovili v četrtek, 29. marca 1990, ob 10. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v deseti mrliški vežici

Žalujoči: hčerka Tinka z Jožetom, sestre Rozalija, Ivka, Milena in Lizi z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Buenos Aires, 26. marca 1990

838

Mnogo prezgodaj je ugasnilo življenje našega sodelavca

ILIJA GAVRIČA

KV vrtalca

Od njega se bomo poslovili v sredo, 28. marca 1990, ob 14. uri v Snjegotini Srednji

Dobrega tovariša in vestnega delavca bomo ohranili v lepem spominu

Sodelavci Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij, Ljubljana

839

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustila naša dolgoletna sodelavka

ANGELA GERLICA

upokojenka

Od dobre sodelavke se bomo poslovili v sredo, 28. marca 1990, ob 17. uri izpred mrliške vežice na pokopališču Menges

Ohranili jo bomo v trajnem spominu

Lek, tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov, Ljubljana

842

Našo sredino je za vedno zapustila

JOŽICA NOVAK

dolgoletna in prizadevna članica Izvršilnega odbora Obrtnega združenja Ljubljana Center

Od nje se bomo poslovili v četrtek, 29. marca 1990, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah

Ohranili jo bomo v trajnem spominu

Obrtno združenje Ljubljana Center

833

Tak čudno je naše življenje,
srečno in hkrati nesrečno,
in kratko je naše življenje
in eno samo za večno.
(Kajetan Kovič)

MALI TJAŠI PAVLIN IN NJENI MAMICI

V SLOVO

Učenci in delavci Osnovne šole Valentina Vodnika, Ljubljana

841

Sporočamo žalostno vest, da sta nas tragično in mnogo prezgodaj zapustili naši

MIHAELA in TJAŠA PAVLIN

Od njiju se bomo poslovili v petek, 30. marca 1990, ob 12.30 na ljubljanskih Žalah

Žari bosta na dan pogreba v drugi mrliški vežici

Žalujoči: vsi njuni

Radež, Krško, Pečice, Dobova, 25. marca 1990

835

Pretreseni sporočamo, da je sredi ustvarjalnega dela tragično preminila naša sodelavka

MIHAELA NOVAK-PAVLIN

vodja plana
in njena hčerka

TJAŠA

Od nenadomestljive sodelavke in njene hčerke se bomo poslovili v petek, 30. marca 1990, ob 12.30 iz druge mrliške vežice na Žalah

Ostala nam boš v trajnem in lepem spominu

Sodelavci Tibe

824

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrl naš dragi mož, oče, tast, stari ata in pradedek

JOŽE PETRIČ

iz Medvejka pri Velikih Laščah

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 28. marca 1990, ob 16.30 izpred domače hiše na pokopališče v Velikih Laščah

Žalujoči: žena Ivana, otroci Jože, Janez, Lojze in Ivanka z družinami in drugo sorodstvo

Medvejek, Ljubljana, Velike Lašče, Ribnica, 26. marca 1990

837

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame, tašče, babi in sestre

EMICE PRIHODA

rojene ČARMAN

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izraženo pisno in ustno sožalje, za prelepo darovano cvetje, hvala g. duhovniku za poslovilni obred in hvala vsem, ki ste jo tako številno pospremili na njeni poslednji poti.

Hvaležna vsem užaloščena sinova Miha in Jaka z družinama

V Ljubljani, marca 1990

828

ZAHVALA

V 81. letu starosti je preminila naša mati, nona in bisnona

NADA KLASEK

rojena REPINC

Od nje smo se poslovili v družinskem krogu, na pokopališču v Piranu. Zahvaljujemo se vsem, ki so lajšali njene zadnje trenutke, še posebej osebju zdravstvenega doma Portorož in patronažni službi, osebju onkološkega inštituta v Ljubljani in bolnišnice v Izoli.

Sin Zdravko z družino in sorodstvo

Portorož, Opčine, Prem, Ljubljana, 27. marca 1990

829

ZAHVALA

V tihi žalosti smo se 23. marca 1990 poslovili od naše drage, dobre mame, sestre, stare mame in prababice

JULIJANE STRNIŠA

rojene FARČNIK

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena ustna in pisna sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Posebej hvala Vidi Jankovič, Jošefi Miklavčič in Rozki Rauh za dolgoletno nego naše mame na domu, kakor tudi patronažnim sestram Zdravstvenega doma Ljubljana Moste. Zahvaljujemo se tudi g. župniku Alojziju Snoju za poslovilne besede.

Žalujoči: sin Drago z družino, brat Gustelj z družino in drugo sorodstvo

831

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

IVANKE GERLICA

rojene ŠKRJANC

se iskreno zahvaljujemo osebju internega in kirurškega oddelka Vojne bolnice Ljubljana, za dano skrb in nego v zadnjih mesecih njenega življenja, hvala dr. Dragici Grčarjevi za dolgoletno bedenje nad njenim zdravjem. Zahvaljujemo se tov. Francu Boštjančiču za ganljivo izrečene besede pri odprtem grobu. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi, ji darovali toliko lepega cvetja, nam izrekli ustna in pisna sožalja, ter jo tako številno pospremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

832

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

JOŽETA JESENOVCA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tej težki izgubi stali ob strani in mu olepšali njegovo zadnjo pot.

Vsi njegovi

830

Nič več trpljenja, ne bolečine,
življenje je trudno končalo svoj boj . . .
S. Gregorčič

ZAHVALA

vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste našega dragega

IVANA ZORCA

iz Novega mesta, Zagrebška c. 5

spremili do preranega groba, mu darovali cvetje, nam pisno in ustno izrazili sožalje ter pomagali v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala kolektivu Iskre Novo mesto, družini Škedelj, tov. Berusu za poslovilne zvoke Tišine, pevcem in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Vsi njegovi

Novo mesto, 26. marca 1990

812

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mami in sestre

MARIJE MEŠKO

rojene HAFNER

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in nam izrekli sožalje. Posebna zahvala dr. Ani Notar za vso skrb in nego na domu, g. župniku za opravljen obred in tolažilne besede, pevcem in govorniku.

Vsi njeni

Preska, 24. marca 1990

793

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše ljube

JOŽICE VRTAČNIK

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in njenim kolegom za spremstvo na njeni zadnji poti, za darovano cvetje in za izraze sožalja. Posebno zahvalo smo dolžni njenim prvim maturantom Gimnazije Ravne, Elektro šoli v Ljubljani in njenemu ravnatelju za občutene besede slovesa ter patru Antonu za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem najlepša hvala.

Žalujoči Vrtačnikovi

Ljubljana, 22. marca 1990

790

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage

STANE BRINŠEK

se iskreno zahvaljujemo za pomoč, cvetje, izraze sožalja in vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti. Hvala gospodom duhovnikom za pogrebne svečanosti, govorniku PD za poslovilne besede in pevcem za zapete pesmi.

Žalujoče sestre in drugi sorodniki

800

Haiderjevo pismo Šinigoju

OD NAŠEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 27. marca – Koroški deželni glavar dr. Jörg Haider se je v pismu predsedniku slovenskega izvršnega sveta Dušanu Šinigoju zavzel za čimprejšnjo ustanovitev skupine izvedencev za alternativne energetske vire. To skupno telo avstrijske zvezne dežele Koroške in republike Slovenije naj bi se čimprej sestalo, po možnosti še pred poletjem, je rečeno v sporočilu za tisk. Haider za kraj sestanka predlaga Celovec. Izvedenska skupina naj bi sestavila priporočila in jih predložila pristojnim telesom dežele in republike.

Haider v pismu govori tudi o naraščajočem nasprotovanju koroškega prebivalstva obratovanju JE Krško. Pri tem kritizira jugoslovansko vlado, ker da ni pokazala nikakršne pripravljenosti ustreči avstrijskim željam po vzpostavitvi sistema zgodnjega opozarjanja na okvare v jedrski elektrarni.

Koroški deželni zbor (parlament) bo v četrtek obravnaval predlog socialistov, ljudske in svobodnjaške stranke o ustanovitvi delovne skupine, ki bi si prizadevala za zaprtje JE Krško.

Popoldne pa so avstrijskega kanclerja dr. Franza Vranitzskega obiskali predstavniki koroškega socialističnega glasila KTZ in ga seznanili z akcijo pod geslom »Krško – ne, hvala«, ki jo je podpisalo 80.000 Korošcev in Korošic. Podpisniki so za to, da se čimprej zapre JE Krško.

V razpravah o JE Krško je bilo slišati tudi precej obljub, da bi bilo treba Sloveniji in Hrvaški omiliti udarce spričo izpada električne energije iz Krškega, vendar nič določnega in oprijemljivega.

JOŽE ŠIRCELJ

NA KRATKO

Rock'n'roll konvencija Neodvisne liste

LJUBLJANA, 27. marca – V prepolni dvorani KUD France Prešeren v Trnovem je nocoj Neodvisna lista novih družbenih gibanj priredila veliki predvolilni rock'n'roll žur. Predstavilo se je 19 kandidatov, ki bodo nastopili na volitvah v družbenopolitični zbor republiške skupščine, potem pa so zaigrali Sokoli s pevcem in kandidatom liste Petrom Lovšinom.

Kandidati so predstavili vsak svoj program, kajti lista je sila heterogena, druži pa jih zavzemanje za interese marginalnih družbenih skupin in za drobne probleme, ki jih velika politika pušča ob strani. Kot je dejala Zdenka Simonovič, druga na njihovi nacionalni listi, si bo prizadevala za pravico vsakogar do različnosti. Marko Hren pa je povedal, da je v Ljubljani vrh Rožnika skrivna vojašnica. Obljubil je, da bo poskrbel, da bo iz nje nastal rock'n'roll klub. (M. P.)

Poljska delegacija v Litvi

VARŠAVA, 27. marca (Tanjug) – Desetčlanska delegacija državljanskega parlamentarnega kluba (OKP) poljskega sejma je prispela sinoči v Litvo. Vodi jo predsednik kluba Bronislaw Geremek, njen namen pa je nadaljevati poljsko-litovski dialog, ki se je začel decembra lani v Varšavi ob srečanju delegacije Sajudisa s predstavniki OKP.

Sejem opreme za civilno zaščito

TRST, 27. marca – Na tržaškem sejmišču so danes odprli mednarodni sejem opreme za civilno zaščito, na katerem sodeluje vseh 18 dežel delovne skupnosti Alpe–Jadran, ki je tudi prireditelj sejma in številnih spremljajočih prireditev. Slovenski razstavni prostor je pripravil republiški štab za civilno zaščito, razstavljajo pa opremo slovenskih proizvajalcev za odpravljanje posledic naravnih katastrof. Med številnimi strokovnimi posveti kaže še posebej omeniti posvet o varstvu in sanaciji severnega Jadrana in pogovor o skupnem projektu dežel Alpe–Jadran glede sodelovanja pri civilni zaščiti. (M. R.)

Bukareški študentje zahtevajo Moldavijo

BUKAREŠTA, 27. marca (Tanjug) – Skupina študentov z bukareštanske univerze se je danes zbrala na Študentskem trgu v središču mesta, kjer je zahtevala združitev Romunije s sovjetsko Moldavijo. Najprej so se poklonili žrtvam decembrske revolucije, ki so tu padle med demonstracijami, potem pa so izrazili zahtevo po obnovitvi meja, ki jih je imela Romunija po prvi svetovni vojni. Pred dvema dnevoma je županijsko glasilo moldavskega okrožja Vaslui objavilo zemljevid »velike Romunije«. Sovjetsko Moldavijo oziroma Besarabijo, kot se je imenovala, dokler je spadala pod Romunijo, so ZSSR priključili leta 1940 na podlagi pakta, ki sta ga sklenila Ribbentrop in Molotov.

Tajski vojaški poveljnik odstopil

BANGKOK, 27. marca (Tanjug) – Vrhovni poveljnik tajske armade general Čavalit Jongčajut, nedvomno glavna politična osebnost v državi, je nocoj sporočil, da odstopa s položaja.

Litva zaprta za tujce

MOSKVA, 27. marca (Tanjug) – V okviru izrednih razmer v Litvi so tujim državljanom prepovedali potovanja in zadrževanje v tej baltiški sovjetski republiki. To je na tiskovni konferenci izjavil predstavnik sovjetskega zunanjega ministra Jurij Gremickin.

Preverili bodo odstavljanje direktorjev

BEOGRAD, 27. marca (Tanjug) – Odbor za družbenopolitični sistem, upravo in pravosodje skupščine mesta Beograda je danes sprejel pobudo mestne mladinske organizacije, da bi raziskali primere protizakonitega imenovanja in razreševanja direktorjev v beograjskih podjetjih.

Ceausescovi predniki umeščeni med svetnike

BUKAREŠTA, 27. marca (Tanjug) – V rojstnem kraju Nicolaa Ceausesca Scornicestiju so v pravoslavni cerkvi med stotinami svetnikov odkrili na stenah tudi podobe Ceausescovih prednikov! Ob vhodu v glavno ladjo so levo in desno naslikani Ceausescovi starši in stari starši v »idilični narodni noši«. V sredini nad vhodom je podoba matere božje z Jezusom v naročju.

Kot je objavil časopis Adevarul, so bile freske izdelane pred nekaj leti, odobrila pa jih je Ceausescova sestra Elena Ceausescu-Barbulescu, ki je imela v županiji Olt glavno besedo na področju kulture in izobraževanja.

Širši krog podpiranih vzhodnih držav

BRUSELJ, 27. marca (Tanjug) – Poleti ustanovljena skupina 24 zahodnih držav, ki so sklenile materialno podpreti gospodarske in politične reforme na Madžarskem, utegne že v kratkem razširiti svoj program tudi na druge srednje- in vzhodnoevropske države, so sporočili v Bruslju po včerajšnjem sestanku skupine 24, katere člani so se seznanili s podatki, ki so jih zbrale »informativne misije« ES med nedavnimi obiski v NDR, ČSR, Bolgariji, Romuniji in SFRJ.

Rehabilitacija generala Prchlika

PRAGA, 27. marca (Tanjug) – Vojni kolegij Vrhovnega sodišča Češkoslovaške je sodno rehabilitiral generala Vaclava Prchlika, načelnika glavne politične uprave v armadi v času vojaške intervencije leta 1968, ki je z osebno intervencijo zadržal ukaz obrambnega ministra, po katerem bi se enote nacionalne armade morale priključiti intervenističnim silam Varšavskega sporazuma. Zaradi tega so ga degradirali, vrgli iz partije in ga obsodili na tri leta zapora.

Snežne razmere

27. 3. 90

– **Kranjska gora:** 30 cm novega snega, danes vozi le vlečnica Mojca, druge naprave po potrebi. **Pokljuka:** 50 cm novega snega, vlečnica vozi, tekaške proge so urejene. **Rogla:** 30 cm suhega snega, smučišča so urejena, obratujeta vlečnici Uniorček in Masinžaga. Tekaške proge so urejene. **Velika planina:** 10 cm snega, obratujeta nihalka in sedežnica, smučišče je zaprto. **Soriška planina:** 50 cm suhega snega, smučišče je urejeno, naprave bodo vozile od jutri dalje, cesta je prevozna z zimsko opremo. **Mariborsko Pohorje:** rahlo sneži, na Arehu je 20 cm snega, vlečnice vozijo. **Vogel:** 15 cm novega snega na 50 cm podlage, proge urejajo, ski bus vozi. **Kanin:** od 40 do 55 cm snega, proge urejajo.

Optimistična razlaga Markovićeve politike

Živko Pregl na Dunaju ni skoparil s pohvalami, gostitelji pa so bili malce skeptični glede prenehanja bojkota – Povsod svobodne volitve!

OD NAŠEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 27. marca – Podpredsednik jugoslovanske vlade Živko Pregl je med svojim dvodnevnim obiskom na Dunaju (26. in 27. marca), med katerim se je srečal tudi z avstrijskim zveznim kanclerjem Franzom Vranitzkim ter njegovim namestnikom Josefom Rieglerjem, predstavnikom avstrijskega gospodarstva in mednarodnih trgovskih družb s sedežem na Dunaju, zelo optimistično opisal dosedanje rezultate ter bodoče poteze Markovićeve vlade.

Vabilo Živku Preglu s strani prestižnega društva avstrijskih industrijcev je potrdilo zanimanje avstrijskih gospodarskih vrhov in predstavnikov mednarodnih podjetij s sedežem na Dunaju za tekočo gospodarsko politiko v Jugoslaviji ter za poteze Markovićeve vlade nasploh. Preglov samozavestni in optimistični nastop in vsebinsko dokaj dobro pripravljen referat v tekoči angleščini velja oceniti za precej uspešno potezo v okviru stikov Markovićeve vlade z avstrijskim in mednarodnim gospodarskim establishmentom, ki pri jugoslovanskih vladnih predstavnikih praviloma ni bila vajena nastopov na evropski ravni. Njegovo poudarjanje uspehov Markovićeve vlade pri odpravi inflacije (aprila in maja bo inflacija po Preglovi oceni celo negativna), konvertibilnosti dinarja (Markovićeva vlada naj bi vztrajala pri povezavi z zahodnonemško marko) ter njegove optimistične napovedi so po eni strani poželi dokajšen uspeh, občasno pa je ta optimizem izzval tudi skepso. Izrazili so jo npr. predstavniki podjetij, ki prek Slovenije poslujejo s Srbijo, ob Preglovih zagotovilih, da se zadeve v zvezi s srbskim bojkotom Slovenije normalizirajo in da bo ta ukrep čez nekaj tednov le še »reminiscenca«. Konfederacijo je Živko Pregl ocenil kot meglen pojem, zapleteno vprašanje razmerja med republikami in zvezno vlado pa je poenostavil s stališčem, da je rešitev te problematike predvsem v deregulaciji jugoslovanskega gospodarstva. Obenem je poudaril, da zvezna vlada potrebuje pri urejanju gospodarske politike učinkovitejša sredstva.

● Živka Pregla je danes sprejel tudi avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky, ki bo na povabilo predsednika jugoslovanske zvezne vlade Anteja Markovića 4. junija obiskal Beograd. Pregl je po srečanju povedal, da je kancler ugodno ocenil poteze Markovićeve vlade in menil, da je tako on kot večina avstrijskih politikov mnenja, da bi bila v zvezi z Jugoslavijo najboljša rešitev, če ne bi prišlo do sprememb njenih meja.

Podpredsednik jugoslovanske vlade je v svojem referatu še povedal, da je Markovićeva vlada sedaj tudi v fazi uresničevanja gospodarskih reform, kar naj bi vključevalo uvajanje večstrankarskega sistema v Jugoslaviji. Tako naj bi bile še letos svobodne volitve za republiška in zvezna telesa prav v vseh republikah in pokrajinah. To dejansko pomeni, da se Markovićeva vlada zavzema za ponovitev volitev v tistih republikah in pokrajinah, kjer so potekale pred kratkim, vendar po starih, tj. realsocialističnih obrazcih. O tem, da bo Markovićeva vlada ostala na krmilu še en mandat, do leta 1994, tudi po svobodnih volitvah predstavnikov v zvezna telesa – po Preglovih besedah sodeč – praktično naj ne bi bilo skoraj nobenega dvoma. Kar zadeva kosovsko vprašanje, naj bi Markovićeva vlada raziskovala primere nezakonitega ravnanja policije med zadnjimi nemiri v pokrajini, prav tako pa naj bi si zvezna vlada prizadevala za okroglo pogajalsko mizo, za katero naj bi sedli predstavniki vseh političnih skupin ter narodov na Kosovu. Pogoja za udeležbo na okrogli mizi naj bi bila priznavanje teritorialne integritete Jugoslavije in Srbije (predstavniki, ki zahtevajo status republike za Kosovo, naj ne bi prišli v poštev), po drugi strani pa privolitev v tekoče gospodarske in politične reforme z večstrankarskim sistemom vred.

BOJAN GROBOVŠEK

Madžari bežijo iz Romunije

BUDIMPEŠTA, 27. marca (Tanjug) – Iz Romunije vsak dan prihaja na Madžarsko več deset beguncev, tako da jih je zdaj skupaj 26.400. V prvih treh tednih v marcu jih je prišlo okrog 800, samo minuli konec tedna pa dobrih 300. Kakih 99 odstotkov beguncev je madžarske narodnosti, medtem ko je bila prej tretjina Romunov, Nemcev, Romov in drugih.

Nesreča sovjetskega letala v Afganistanu

KABUL, 27. marca – Minulo noč je blizu kabulskega letališča strmoglavil sovjetski transportni iljušin 76. Po izjavah očividcev ga je razneslo v zraku, kakih osem kilometrov južno od kabulskega letališča. Čeprav preiskava še ni končana, domnevajo, da so izgubili življenje vsi člani posadke, ki jih je v teh letalih ponavadi po osem do deset.

ISKRICA

V demokraciji ima norost enako vrednost kot pamet.
HERMANN POHL

V Trstu vse v znamenju obiska britanskega prestolonaslednika

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 27. marca – Britanski prestolonaslednik princ Charles je bil v zadnjih štiriindvajsetih urah nedvomno osrednja osebnost dogajanja v Trstu. Sem je pripilotiral iz Tunizije, da bi se udeležil zasedanja Mednarodnega sveta koledžev združenega sveta (International Council of the United World Colleges), ki se je danes začelo v Trstu.

V dvorano tržaškega občinskega sveta, kjer je potekalo zasedanje, je bilo zaradi poostrenih varnostnih razlogov zelo težko priti. Ti ukrepi pa so veljali le dobro uro, kolikor je trajalo »predsednikovanje« waleškega princa, z njegovim odhodom pa je seveda zanimanje novinarjev za zasedanje povsem popustilo, prav tako tudi strogi varnostni ukrepi. Princ Charles je pozorno poslušal pozdravne govore (vseh pet), potem pa je tudi sam povedal nekaj misli o pomembnosti tovrstnih koledžev. Iz vljudnosti do gostiteljev, ki so se kar cedili od prijaznosti, je nekaj stavkov prebral v italijanščini. Ta je bila sicer zelo angleška in ne preveč pravilna, zato pa toliko bolj simpatična. Takoj zatem so zasedanje za pol ure prekinili, saj je bil program prinčevega tržaškega obiska tako natrpan, da je svoje »predsednikovanje« moral prepustiti drugim.

● Princ Charles je predsednik Mednarodnega sveta koledžev združenega sveta, v katerem je 7 koledžev na vseh kontinentih, med njimi devinskega, v katerem se šolajo tudi mladi iz Slovenije in Hrvaške. Letos naj bi se jim pridružili učenci iz Sovjetske zveze in Čehoslovaške, morda tudi iz Romunije, poskusna razreda za pridobitev mednarodne mature pa sta še v Sloveniji.

Močna burja in dež sta preprečila napovedano srečanje plebejskih množic z britanskim prestolonaslednikom na devinskem trgu. Slabo vreme pa ni pokvarilo zasebne večerje, ki jo je v čast princu Charlesu priredil njegov tržaški gostitelj (in bratranec) devinski princ Carlo Alessandro della Torre e Tasso.

MIŠO RENKO

Belgijci o splavu in smrtni kazni

Nova zakonska predloga, ki ju tehtajo v parlamentu, naj bi prinesla več svobode

OD NAŠE DOPISNICE

BRUSELJ, 27. marca – Razprava, ki se je danes začela v belgijskem parlamentu in ki bo v okviru redne mesečne procedure trajala do konca tedna, verjetno ne bi presegla rutinskega opravila, če tokrat ne bi šlo za daljnosežna zakonska predloga, ki v belgijski javnosti že dolge mesece dvigata veliko prahu. Prvega, s katerim naj bi odpravili dolgoletno prepoved splava, je pred tedni že podprl senat, tokrat pa naj bi se o njem dokončno izrekel še spodnji dom parlamenta. K sprejetju drugega zakonskega osnutka, s katerim naj bi odpravili smrtno kazen, pa Belgijo priganjajo mednarodna javnost in tudi pragmatični razlogi, saj vlada že dolge mesece ne v Italiji ne v Braziliji ne more doseči, da bi znana kriminalca, ki ju doma čaka veliko sojenje, izročili v roke belgijske pravice.

Za odpravo prepovedi splava se je z današnjo plenarno sejo poslanske zbornice parlamenta, ki naj bi do konca tedna o zakonskem osnutku tudi dokončno glasovala, tako začela sklepna faza dolge mesece trajajočih strankarskih prepirov in burnih razprav v javnosti. Najmočnejša stranka v državi, vladajoči krščanski demokrati, bodo najbrž tudi tokrat glasovali proti Lallemand-Michielsensovem predlogu za reformo splava, kot se po predlagateljih imenuje osnutek. A čeprav so krščanski demokrati trenutno najvplivnejša politična sila v državi, ostajajo to pot vseeno v manjšini. Na drugi strani, pri socialistih, bo predlog za odpravo splava dobil toliko glasov, da bo v parlamentu le dobil zeleno luč. S tem se bo končala nesmiselna praksa, po kateri v belgijskih bolnišnicah za plačilo, ne glede na prepoved, vsako leto naredijo več kot dvajset tisoč splavov.

Drugi osnutek zakona, s katerim naj bi v Belgiji odpravili smrtno kazen, sicer še ni tako daleč kot prvi, a za konkretne potrebe naj bi zadoščalo to, o čemer naj bi poslanci glasovali te dni. Da ne bi oslabili sicer trdne koalicije, ki je po daljših prepirih o splavu vendarle našla kompromisno rešitev, je premier Martens v parlament za zdaj poslal le predlog za ratifikacijo protokola Združenih narodov, ki v kontekstu človekovih pravic govori tudi o ukinitvi smrtne kazni.

MIRJAM AĆIMOV-OBLAK

Da nas ne bi prehiteli

EFTA namenja našemu industrijskemu razvoju posebno pozornost, vendar imamo med vzhodnimi državami veliko nevarnih tekmic – Nujen naglejši tempo

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 27. marca – Članice Evropskega združenja za prosto trgovino se pospešeno lotevajo urejevanja gospodarskih odnosov z drugimi državami. Že v začetku prihodnjega tedna se bodo v Ženevi srečali trgovinski ali gospodarski ministri, da bi proučili dogovore v okviru začetne faze pogajanj z Evropsko skupnostjo o vzpostavitvi enotnega gospodarskega prostora, na dnevnem redu je tudi razprava o odnosih z vzhodnoevropskimi in nekaterimi drugimi državami, za nas pa je najbolj zanimiva novica, da bo zvezni sekretar za gospodarske odnose s tujino Feri Horvat v ponedeljek popoldne na posebni slovesnosti prejel statut sklada EFTA za industrijski razvoj Jugoslavije.

Sklad, v katerem bo sto milijonov dolarjev, kar pomeni, da je po vrednosti enak finančnemu mehanizmu, ki ga je Združenje sredi sedemdesetih let ustanovilo, da bi spodbudilo hitrejši industrijski napredek Portugalske, v krogih EFTA velja kot najočitnejše znamenje podpore šestih srednje in severnoevropskih držav našim gospodarskim reformam. Ta finančni mehanizem bo omogočil, če upoštevamo izkušnje s portugalskim skladom, dolgoročno kakih 500 milijonov dolarjev investicij, predvsem v manjša in srednja podjetja družbenega in zasebnega sektorja, kar lahko koristno vpliva na razvojne načrte naše države. Toda obenem je treba zagotoviti, da sklad ne bo postal edina oblika institucionalnega sodelovanja Jugoslavije z EFTA, ali pa nekakšno izplačilo, s katerim bi šesterica za določen čas odložila naša prizadevanja za sklenitev dolgoročnejših in gospodarsko otiplivejših dogovorov, kot je sporazum o prosti trgovini ali celo članstvo v grupaciji. Skratka, odnosi med Jugoslavijo in EFTA se ne bi smeli ustaviti pri skladu za industrijski razvoj.

Še posebej, ker se polagoma konkretizirajo prizadevanja nekaterih vzhodnih držav za tesnejše sodelovanje z EFTA. V Ženevi napovedujejo bližnji podpis deklaracije o sodelovanju z Madžarsko, ki se bo zgledovala po »bergenski deklaraciji«, ki jo je Združenje podpisalo leta 1983 z Jugoslavijo. Kot je pred kratkim izjavila švedska ministrica za zunanjo trgovino Anita Gradin, ki v prvi polovici leta predseduje ministrskemu odboru EFTA, je tudi Poljska izrazila željo za sklenitev podobnega dogovora o sodelovanju s šesterico, z drugimi vzhodnimi državami pa bodo navezali tehnične stike. Industrijski sklad torej ostaja edina prednost Jugoslavije, ki je sodelovanje z EFTA pričela že leta 1967, kajti vzhodnoevropske države se čedalje hitreje zbližujejo s šesterico. Naša gospodarska strategija prodiranja v Evropo bi morala pospešiti tempo, s hkratno konsolidacijo domačih razmer, sicer nas bodo prehitele države, ki še pred kratkim niso mogle niti razmišljati o tesnejših stikih z EFTA.

Na srečanju ministrskega odbora EFTA bodo govorili tudi o dosedanjem poteku Urugvajske runde mednarodnih trgovinskih pogajanj

BOŽO MAŠANOVIĆ

OGLEDALO

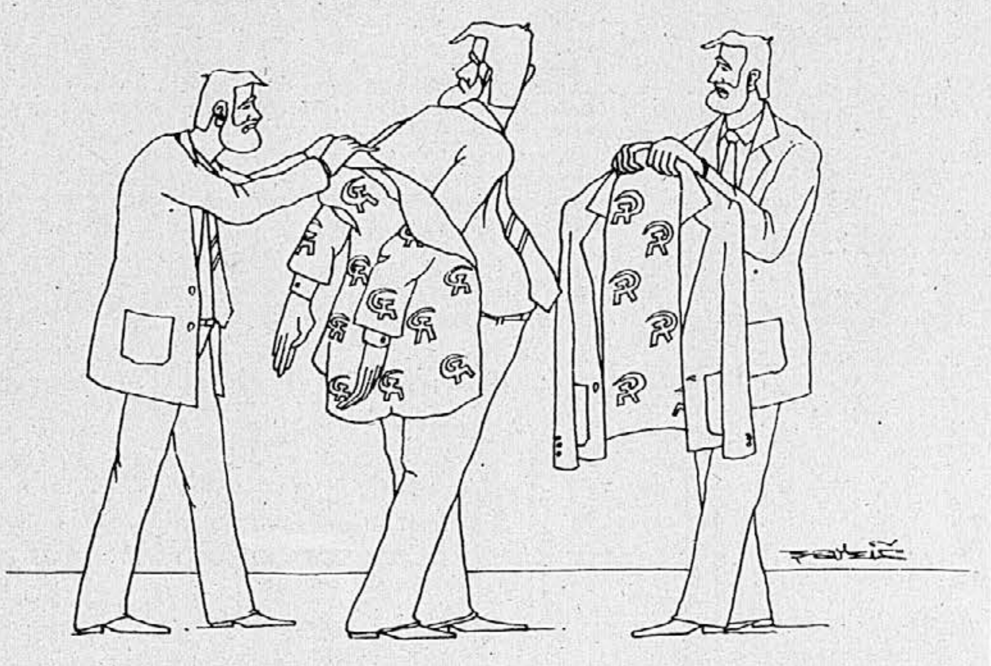

ZIJAD SAKIĆ, Oslobođenje

SVET SO LJUDJE

Oskarji

V vsakem pogledu najboljši film preteklega leta je, po mnenju podeljevalcev oskarjev, **Driving Miss Daisy** (Vožnje z gospodično Daisy), ki je od devetih možnih zlatih priznanj, za kolikor se je potegoval, dobil štiri. Zgodba o trdnem prijateljstvu med Židinjo z Juga Združenih držav in njenim temnopoltim šoferjem, ki jo je zrežiral **Bruce Beresford,** velja tudi za najboljšo priredbo gledališkega dela – avtor obeh je **Alfred Uhry** – ima najboljšo interpretko – **Jessico Tandy** – in najboljšega maskerja (ali maskerko). Jessica Tandy, enainosemdesetletna gledališka igralka, znana na primer po gledališkem Tramvaju, imenovanem Poželjenje (1947) in Hitchcockovih Ptičih, je novico, da so jo predlagali za oskarja, pred kratkim komentirala, »kar zadeva film, vse do tega trenutka res nisem naredila ničesar takega, s čimer bi se lahko potegovala za oskarja«. V filmu, pravi, se ne počuti ravno doma, »navajena sem na gledališče, kjer moje delo presoja občinstvo, poleg tega tam same sebe ne morem videti, medtem ko me film sili, da ugotavljam, kaj sem naredila narobe in kaj bi lahko odigrala bolje, seveda pa ne morem ničesar več popraviti . . .«

Oskarja za režijo ima **Oliver Stone,** čigar **Born on the fourth of July** (Rojen četrtega julija) in njegov junak Ron Kovic alias Tom Cruise (»Nenehno se moraš zavedati, da si nepokreten in da moraš igrati nepokretnost«), sta bila najresnejša kandidata za najboljši film oziroma najboljšega igralca. Stone enega oskarja za režijo že ima (Platoon). Četrti julij je posnel po knjigi Rona Kovica, vietnamskega veterana (na invalidskem vozičku), in velja za drugi del njegove napovedane trilogije o Vietnamu.

Dvainšestdeseti najboljši igralec oskariade je Britanec, Irec po starših, **Daniel Day-Lewis.** Tudi on je v **My Left Foot** (Moja leva noga), odigral invalida, irskega pesnika in slikarja Christyja Browna. Režiser (Irec) Jim Sheridan je našel »zgodbo« v njegovem avtobiografskem romanu, napisanem s svinčnikom, zataknjenim med prsta leve noge. Day-Lewis je lani v Dubrovniku igral Hamleta, filmsko kariero pa je naredil z My Beautifull Laundrette, Sobo z razgledom in Neznosno lahkostjo bivanja. Tudi dobitnica oskarja za stransko vlogo, **Brenda Fricker,** je iz tega filma; je mati Christyja Browna.

Najboljši »stranski« igralec je temnopolti **Denzel Washington,** ki je nastopil v Glory (Slava). In premagal Martina Landaua iz filma Crimes and Misdemeanors (Zločini in prekrški) Woodyja Allena (ki je prav tako ostal praznih rok).

Društvo mrtvih pesnikov Petra Weira je dobilo nagrado za najboljši scenarij. Napisal ga je **Tom Schulman.**

Henrik V. oziroma njegov režiser ter interpret Kenneth Branagh, novi britanski Laurence Olivier, je dobil tolažilno nagrado, se pravi, oskarja za kostumografijo.

Med neangleško govorečimi filmi je zmagal italijanski **Nuovo Cinema Paradiso** (Novi kino Paradiž), ljubezniva zgodbica režiserja iz Palerma **Giuseppa Tornatoreja.** Glavno vlogo v tem Kinu, kinooperaterja iz neke vasice na Siciliji, je odigral Francoz Philippe Noiret.

Batman in **Indiana Jones** (oče James Bond in sin), hita nad hiti, imata zdaj poleg kupa denarja, ki ga služita po kinih vsega sveta, še vsak po en zlat kip. Prvi se menda ponaša z najboljšo scenografijo, drugi pa z najboljšo montažo glasbenih efektov.

Častni letošnji oskarjevec ni Marlon Brando, kot so prerokovali, ampak osemdesetletni japonski režiser **Akira Kurosawa,** čigar najnovejši film bodo maja pokazali v Cannesu.

Takole na hitro je mogoče zaključiti, da so letos oskarje dobili marginalci. Se pravi, telesno prizadeti ljudje, temnopolteži in osemdesetletniki. Mladi, zdravi in lepi imajo še vse življenje pred seboj. (V. M.)

Jassica Tandy

Daniel Day-Lewis

Oliver Stone

Brenda Fricker

Denzel Washington

Giuseppe Tornare

PA ŠE TO

BRATSKA POMOČ – Na včerajšnji novinarski konferenci v Beogradu je predsednik srbske vlade Stanko Radmilović prisotnim zagotovil, da bi Srbija brez pomislekov poslala v Slovenijo svoje miličnike – če bi bilo potrebno pri nas s pomočjo združenih policijskih sil zopet vzpostaviti javni red in mir ter zaščititi ozemeljsko celovitost.

V iskrenost Radmilovićevega odgovora nikakor ne dvomimo. Nasprotno! Prepričani smo, da bi nam svojih policajev poslal čim več.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 61
z dne 27. marca 1990

za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice

država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni	nakupni za čeke in kred. pisma	nakupni za efektive in medn. pošt. nakazn.
Avstralija	a. dolar	1	8,9106	8,9374	8,9642	8,5541	8,5096
Avstrija	šiling	100	98,9179	99,2155	99,5131	96,9395	96,4449
Kanada	dolar	1	10,1385	10,1690	10,1995	9,7329	9,6822
Danska	krona	100	182,9299	183,4803	184,0307	178,8139	177,8993
Finska	marka	100	295,7358	296,6257	297,5156	289,0817	287,6030
Francija	frank	100	207,3184	207,9422	208,5660	202,6537	201,6171
ZR Nemčija	marka	100	697,9000	700,0000	702,1000	683,9420	680,4525
Grčija	drahma	100	–	7,2811	7,3029	6,9689	6,9326
Irska	funt	1	–	18,7040	18,7601	17,9019	17,8087
Italija	lira	100	0,9495	0,9524	0,9553	0,9305	0,9257
Japonska	jen	100	7,5992	7,6221	7,6450	7,2952	7,2572
Kuvajt	kv. dinar	1	40,4992	40,6211	40,7430	38,8792	38,6767
Nizozemska	gulden	100	620,1657	622,0318	623,8979	606,2119	603,1111
Norveška	krona	100	180,6440	181,1876	181,7312	176,5795	175,6762
Portugalska	escudo	100	7,9038	7,9276	7,9514	7,5876	7,5481
Švedska	krona	100	193,4949	194,0771	194,6593	189,1412	188,1737
Švica	frank	100	784,3117	786,6717	789,0317	768,6254	764,7039
V. Britanija	funt	1	19,3277	19,3859	19,4441	18,8928	18,7961
ZDA	dolar	1	11,9270	11,9629	11,9988	11,6586	11,5990
	ECU	1	14,2575	14,3004	14,3433	13,9723	–
Belgija	frank/C	100	33,7112	33,8126	33,9140	32,9526	32,7841
Španija	pezeta	100	10,8823	10,9150	10,9477	10,4470	10,3925

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 11,9629 dinarja. Tečaj dinarja za obračunski dolar za odkup kreditnih pisem in čekov od tujih državljanov je 1,1962 dinarja. Tečaji za obračunski dolar in obračunski dolar za kreditna pisma in čeke začno veljati 27. marca 1990 ob 14. uri. Tečaji s te tečajne liste veljajo od 28. marca 1990. Tečaji za grško drahmo in irski funt veljajo samo za efektivo in čeke. Tečaji za britanski funt veljajo tudi za škotski funt, vendar le za efektivo in čeke. – Najvišji zajamčeni znesek evročeka je 2500 dinarjev (velja od 1. januarja 1990). – Poročilo o višini povprečne realne obrestne mere na trgu denarja in kratkoročnih vrednostnih papirjev dne 26. 3. 1990: letna 35,61; mesečna 2,62; za čas od 14. 11. 1989 do 26. 3. 1990: letna 28,16; mesečna 2,05.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 28. marec 1990

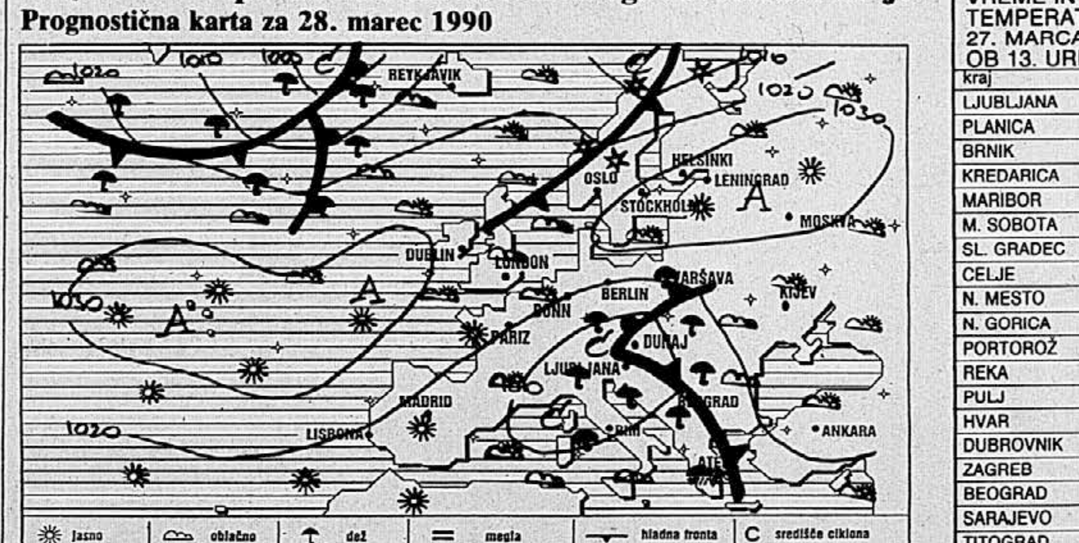

SLOVENIJA

Oblačno bo, občasno bodo še padavine, v nižinah kot dež. Na Primorskem bo pihala burja. Najnižje jutranje temperature bodo od 0 do 3, ob morju 5, najvišje dnevne 3 do 8, na Primorskem do 10 stopinj C.

JUGOSLAVIJA

Ob večjem delu Jadrana bo spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami in nevihtami. Drugod oblačno z občasnimi padavinami, ob severni polovici Jadrana bo pihala burja, ob južni pa jugo.

VREMENSKA SLIKA

Nad Sredozemljem in Balkanom je območje nizkega zračnega pritiska. Nad naše kraje priteka z jugovzhodnimi vetrovi vlažen zrak.

KAKO KAŽE ZA ČETRTEK IN PETEK

V četrtek bo spremenljivo oblačno s krajevnimi plohami, v petek se bo vreme postopoma izboljšalo.

VREME IN TEMPERATURE
27. MARCA 1990
OB 13. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	oblačno	6
PLANICA	rahlo sneži	0
BRNIK	oblačno	5
KREDARICA	rahlo sneži	–8
MARIBOR	oblačno	5
M. SOBOTA	oblačno	7
SL. GRADEC	rahlo dežuje	4
CELJE	oblačno	4
N. MESTO	rahlo dežuje	4
N. GORICA	rahlo dežuje	9
PORTOROŽ	oblačno	8
REKA	rahlo dežuje	8
PULJ	dežuje	7
HVAR	nevihta	11
DUBROVNIK	oblačno	18
ZAGREB	rahlo dežuje	7
BEOGRAD	zmer. oblačno	17
SARAJEVO	pret. oblačno	6
TITOGRAD	zmer. oblačno	16
SKOPJE	del. oblačno	22
CELOVEC	dežuje	3
GRADEC	rahlo dežuje	6
DUNAJ	oblačno	10
BENETKE	rahlo dežuje	10
MILANO	oblačno	7
GENOVA	oblačno	9
RIM	zmer. oblačno	12
PARIZ	zmer. oblačno	8
BERLIN	oblačno	7
STOCKHOLM	pret. jasno	8
MOSKVA	oblačno	0

ONESNAŽENOST ZRAKA V SLOVENIJI

27. 3. 90 Izmerjene koncentracije SO_2 v mg/m³

	povpr. do 14.30	najv. polurna	ob	včeraj 24-urna
Ljubljana	0,13	0,28	13.30	0,06
Celje	0,06	0,17	04.30	0,05
Trbovlje	0,12	0,17	12.00	0,12
Hrastnik	0,05	0,08	13.00	0,09

Maksimalne dopustne koncentracije SO_2 (odlok iz leta 1976):
polurna: 0.75 mg/m³; 24-urna: 0.30 mg/m³
Priporočila svetovne zdravstvene organizacije za koncentracije SO_2:
enourna: 0.35 mg/m³; 24-urna: 0.125 mg/m³

Kaj nam pokaže prerez?

*Na prečnem prerezu debla vidimo od zunanjega roba navznoter: 1) **skorjo,** ki je lahko gladka ali hrapava, in ima najrazličnejše odtenke, ki veljajo pravzaprav za »izkaznico« drevesa. Skorja ima nalogo, da varuje drevo pred hitrimi temperaturnimi spremembami in atmosfersko vlago pa tudi do neke mere pred ranami in poškodbami, ki jih drevesu zada človek ali žival. 2) Neposredno pod skorjo leži **floem,** rdečkasto ali rožnato, redkeje pa belo obarvana plast, ki v primerjavi z leseno plastjo ni posebno debela in ima nalogo prevajati in razporejati sokove, ki se obogatijo v listih, po vsej rastlini. To tkivo, ki se obnavlja vsako leto, se stisne v kot list tanke letnice. 3) **Kambij,** tkivo, ki ga s prostim očesom težko opazimo, pa je »odgovoren« za rast drevesnega debla v širino. Leži med pravim lesom in floemom; v njem med vsakim rastnim obdobjem nastaja novo tkivo, in sicer navznoter nove celice ksilema oziroma lesa, navzven pa nove celice floema. Celice kambija so še nediferencirane in imajo mehko, prosojno membrano.*

Grosupeljski sindikat skrbi napovedana brezposelnost

Če držijo podatki o 25-odstotni prezaposlenosti v Sloveniji, bo v Grosupljem brez dela 1500 ljudi in še tisti, ki delajo v Ljubljani

GROSUPLJE, 27. marca – Naraščanje števila brezposelnih v grosupeljski občini za zdaj še ne zbuja skrbi, saj je na skupnosti za zaposlovanje trenutno prijavljenih okrog 150 delavcev, kar je manj kot tri odstotke vseh zaposlenih v občini. Kljub temu pa je občinski sindikalni svet zborom občinske skupščine že pred časom dal nekaj pobud, da bi bili v občini pripravljeni tudi na čas, ko bodo tehnološki ali kakšni drugi presežki v organizacijah res ob delovno mesto – in pred vrati zavoda za zaposlovanje.

Občinski sindikalni svet namreč opozarja na to, da bo v občini ostalo (pri 6200 delavcih) brez dela okrog 1500 ljudi – če drži trditev strokovnjakov slovenske gospodarske zbornice, da je v republiki četrtina delavcev na vseh ravneh preveč. Obenem opozarja tudi, da se vsak dan vozi na delo zunaj občine 5500 Grosupeljčanov, večinoma v Ljubljano, za katero prav tako velja prezaposlenost v enakem odstotku kot za republiko.

Zato sindikalni svet predlaga, naj bi v občini takoj naredili analizo, koliko delavcev je v posamezni delovni organizaciji že preveč oziroma bo preveč v letošnjem in prihodnjem letu. Tako naj bi v občini naredili tudi projekt gospodarske prenove in možnosti za odpiranje novih delovnih mest. Ob vsem tem pa naj bi tudi proučili možnost ustanovitve razvojno-zaposlitvenega sklada.

Kljub vsem tem zahtevam pa se do zdaj v občini ni prav veliko zgodilo, pravi sekretar občinskega sveta Jože Perko. Občinska skupščina v sedanji sestavi je, kot meni, vso stvar prepustila bodočemu novemu parlamentu. Slednjemu pa se bo seveda toliko bolj mudilo stvari spraviti z mrtve točke.

Tako kot številni gospodarstveniki in podjetniki v občini tudi Jože Perko razmišlja o tem, da se v predvolilnem času vse vrti okrog politike, volitev in boja za oblast, gospodarstvo pa z vsemi svojimi problemi ostaja na drugem tiru. Če upoštevamo, da je vsak dan več organizacij v brezizhodnem položaju, si tega nobena politika ne bi smela privoščiti. Ne nazadnje je, kot je v pozivu delegatom občinske skupščine napisal občinski sindikalni svet, res, da imajo v večini podjetij, organizacij in ustanov že narejene (skrite) sezname delavcev, ki bi se jih vodstva rada znebila oziroma jih več ne potrebujejo. To bodo naredila takoj, ko bo zakonodaja to omogočila. Prav zato naj bi bili v občini na to pripravljeni – in enkrat nekaj naredili, še predno bi voda začela res teči v grlo.

MOJCA KAUČIČ

stop

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

Ekološka sanacija je zelo draga

Vrhniški izvršni svet o ekološki problematiki v občini – Majhno zanimanje podjetij za okolje

VRHNIKA, 27. marca – Nadaljevanje gradnje druge faze čistilne naprave za Vrhniko, začetek gradnje čistilnih naprav v Borovnici in Dragomeru, kanalizacijske prevezave ter gradnja novega osrednjega odlagališča odpadkov so prednostne naloge ekološke sanacije v vrhniški občini, so dejali na današnji seji vrhniškega izvršnega sveta, ko so razpravljali o ekološki problematiki v občini.

Navedene naloge naj bi bile uresničene v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Ker pa so finančno zelo zahtevne, bo treba zbirati denar za gradnjo posameznih objektov, ne pa ga drobiti. Za financiranje ekološke sanacije samoprispevek verjetno ne pride v poštev, zato bo treba zagotoviti sredstva iz drugih virov, so menili razpravljalci. O dopolnjenem gradivu o ekološki problematiki v občini so dejali, da sicer daje pregled položaja v občini, vendar pa za popolno sliko manjka tisti del, ki bi govoril o ukrepih, ki so jih podjetja naredila za sanacijo lastnih odplak. Izrazili so tudi nezadovoljstvo nad večino podjetij v občini, ki ne kažejo posebne vneme pri odpravljanju ekoloških težav v svoji ožji in širši okolici. Predvsem pa bo treba določiti, koliko bodo morala podjetja, gospodinjstva in JLA dati za uspešno sanacijo okolja.

Vrhniški izvršni svet je razpravljal tudi o osnutku odloka o organiziranju Komunalnega podjetja Vrhnika v javno podjetje. Stojan Jakin, direktor vrhniške komunale, je dejal, da bistvenih sprememb ne bo. Zavzel se je za to, da bi podjetje poslovalo ne ekonomskih temeljih. Poudaril pa je, da s stranskimi dejavnostmi nekako manjšajo izgubo, ki nastane pri osnovni dejavnosti. Vrhniški izvršni svet je predlagani osnutek s pripombami sprejel in ga bo poslal v obravnavo zborom občinske skupščine za prihodnjo sejo.

ZDENKO MATOZ

Predlogi Zelenih Kamnika za boljše okolje

Kamniškemu IS predlagajo, naj doseže, da se bodo sprejeta določila resneje uresničevala

KAMNIK, 27. marca – Zeleni Kamnika menijo, da so dokumenti, ki govore o urejanju prostora in varovanju okolja v občini Kamnik, dobri, vendar pa so nezadovoljni z načinom, kako se določila iz teh dokumentov uresničujejo. Zato so oblikovali nekaj predlogov, s katerimi želijo tudi sami prispevati k boljši skrbi za okolje. V pisni obliki so jih naslovili tudi na kamniški IS.

Zeleni Kamnika so prepričani, da bi moralo v občinski politiki imeti varstvo okolja status prednostne naloge oziroma naj bi ga obravnavali vsaj enakovredno z gospodarskimi problemi. Kot določa 68. člen Statuta občine Kamnik iz leta 1986, naj bi na skupščini sprejeli poseben program za varstvo okolja, ki je izpostavljeno vplivom industrijskih naprav. Izpolnili naj bi tudi 69. člen tega statuta in ustanovili posebno stalno strokovno komisijo za reševanje vprašanj v zvezi z industrijskim onesnaževanjem in onesnaževanjem iz ogrevalnih naprav.

Podobno strokovno komisijo naj bi oblikovali tudi za pripravo sanacijskega programa za objekte in naprave v vodnih varstvenih pasovih (gre za izpolnitev 14. člena Odloka o zavarovanju podtalnice iz leta 1987). IS bi moral poleg tega izpolniti določila 16. člena tega odloka in izdelati kataster uskladiščenih naftnih derivatov in drugih nevarnih ter škodljivih snovi, ki so v teh varstvenih pasovih.

Organizira naj tudi strokovni posvet vseh zainteresiranih občinskih upravnih in strokovnih organov, predstavnikov KS in političnih strank z onesnaževalci okolja. Prednost naj bi imelo varstvo podtalnice. Občinski inšpektorat pa naj bi do konca leta izdelal celovito poročilo s področij, ki zadevajo varstvo okolja in urejanje prostora.

IS Kamnik bi moral po mnenju Zelenih Kamnika pripraviti še projekt za obveščanje ljudi o ekoloških zadevah (podatki o stanju okolja, viri onesnaževanja...). Ob tem naj bi bila prednostna naloga vzpostavitev skupne baze podatkov za spremljanje in razvoj okolja. IS naj bi se najtesneje povezal s sosednjo domžalsko občino in Ljubljano ter z organizacijami, ki jih skrbi varstvo okolja. Njegov komite za urejanje prostora in varstvo okolja pa bi moral pripraviti program skupnih obiskov pri največjih onesnaževalcih okolja v kamniški občini.

JANEZ PETKOVŠEK

PO SLOVENIJI

Vse o kavi

LJUBLJANA, 27. marca – V Potrošniško-informativnem centru na Kardeljevi 2 bo v sredo, 28. marca, otvoritev razstave Aromatični napitki iz rjavega zlata, specializirane razstave o kavi. Trajala bo do 6. aprila, Domus pa bo na njej predstavil bogato ponudbo kav, kavnih mlinčkov in aparatov. V času razstave bodo tudi pokušine kav različnih proizvajalcev in prikaz delovanja kavnih avtomatov in mlinčkov. Na razstavi sodeluje 14 delovnih organizacij iz vse republike, pokušine pa bodo 29. marca ABC Pomurka, 30. marca Primex iz Nove Gorice, 3. aprila Emona iz Ljubljane in dan kasneje, 4. aprila, Droga iz Portoroža. Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure. (K. M.)

Razstava ob 20-letnici likovnih samorastnikov Ljubljana

LJUBLJANA, 27. marca – V galeriji Commerce na Einspilerjevi 6 so odprli likovno razstavo 40 del 31 likovnih ustvarjalcev, članov društva Likovnih samorastnikov Ljubljana, ki bo odprta do 22. aprila. Razstava je pomemben mejnik v tem največjem amaterskem likovnem društvu na Slovenskem in kaže zavzeto delo likovnikov Ljubljane v zadnjem času. (L. A.)

Razstava o raziskavah v cerkvici Sv. Duha

ČRNOMELJ, 27. marca – Novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je pripravil razstavo o raziskavah v črnomaljski cerkvici Sv. Duha. Razstavo o raziskavah v minulem letu bodo odprli v sredo, 28. marca, ob 19. uri v črnomaljskem kulturnem domu. Razstava bo odprta do 9. aprila letos. (M. D.)

Vikend za vitalnost in lepoto

KRANJ, 27. marca – Kranjsko društvo Sreča pripravlja skupaj s hotelom Kazina na Jezerskem od petka do nedelje vikend za vitalnost in lepoto. Organizatorji zagotavljajo v soboto strokovno predavanje o zdravem načinu življenja. Udeležence bodo seznanili s tehnikami sproščanja. Trdijo, da prava lepota prihaja od znotraj. Ponujajo še izlete v okolico in malo šole osebne nege. Za zaključek pa bodo v nedeljo dopoldne predavali o tem, kako pridobiti vitalnost. Udeleženci bodo plačali za dva polna penziona 400 dinarjev. Program bo društvo ponovilo aprila in maja v Preddvoru, pod streho tamkajšnjega hotela. Za varstvo otrok bo poskrbljeno. (M. K.)

Pogrebi

LJUBLJANA: Na Žalah se bodo danes svojci še zadnjič poslovili od 66-letne upokojenke Anice Šonc (ob 10. uri); 77-letne upokojenke ing. Eze Maire-Sernec (ob 12. uri); 69-letnega upokojenca Alojza Sodje (ob 14. uri) in 83-letne upokojenke Pavle Pretnar (ob 15. uri).

ŠTEPANJA VAS: Danes ob 11. uri bodo na pokopališču v Štepanji vasi pokopali 80-letno upokojenko Antonijo Slabanja.

POLJE: Na pokopališču v Polju bo danes ob 13. uri pogreb 89-letne upokojenke Helene Krnec.

VIČ: Danes ob 16. uri bo na viškem pokopališču pogreb 80-letne upokojenke Ivanke Bučan.

DOMŽALE: Na domžalskih Žalah bodo danes ob 16. uri svojci pospremili na zadnjo pot 82-letno Kristino Šimenc, pogreb veterinarskega tehnika Mitje Vilarja pa bo ob 16.30 na pokopališču v Dobu.

MENGEŠ: Danes ob 17. uri se bodo na pokopališču v Mengšu svojci še zadnjič poslovili od 57-letne upokojenke Angele Gerlica. (R. D.)

PREJELI SMO

Zakaj predlagamo drugačen spomenik pred stolnico?

Delo z dne 21. marca 1990 je pod naslovom Ljubljanski socialisti so za vračanje starih imen ulic objavilo poročilo o seji izvršnega odbora ljubljanske socialistične zveze. V poročilu je omenjena tudi pobuda Socialistične zveze, naj Skupščina mesta Ljubljana čimprej začne postopek za odstranitev zdajšnjega spomenika pred ljubljansko stolnico, postavljenega v spomin na protestni shod slovenskih žena leta 1943 in ga nadomesti s takim, ki bo ustrezneje označeval takratne dogodke.

Ker so nekateri, zlasti borci, na pobudo reagirati izrazito odklonilno, je očitno, da je treba poročilo dopolniti. V Socialistični zvezi smo namreč opredeljevali svoj odnos do izjave predsedstva SRS o tkim. narodni umiritvi in izoblikovali dokaj obsežna stališča, ki pa jih je v celoti objavil le Dnevnik. Opredelili smo svoj odnos do polpretekle zgodovine, pri čemer smo poudarili, da so vsega usmiljenja in obžalovanja vredne zlasti žrtve, ki so umrle nedolžne in brez potrebe zaradi krvavega, zlasti osebnega sovraštva dveh ideološko nasprotnih si slovenskih strani, pri čemer pa dejstvo, da je eno stran zgodovina priznala za osvoboditelje, drugo pa za okupatorjeve sodelavce, ni sporno. Kritično smo ocenili dejstvo, da je vprašanje narodne sprave v marsičem postalo predmet aktualnih političnih manipulacij, kar kot globalno moralno dejanje najbolj ogroža. Poudarili smo, da je zgodovina zadnje polovice stoletja v marsičem uspešna, da je Slovence zlasti v smislu državotvornosti in zgodovinskosti potegnila naprej kot še nobeno zgodovinsko obdobje in da tega ne bomo kompromisarsko in nenačelno razprodajali, kar se tu pa tam poskuša delati.

Hkrati pa nam je seveda jasno, da narodna sprava ni mogoča brez nekaterih dejanj, ki bodo odpravila nekatere krivice in izključevanja, ki jih je prinesla polpretekla doba. To je bila namreč v marsičem doba volutarizma in ideološke prisile. Ob odpravi krivic, ki so jih povzročili različni ekscesi (politični procesi, razlastitve, politične prepovedi), je za nas pomembna zlasti sprava z našo zgodovino predvojnega obdobja. Ob tem smo menili, da bi morali v Ljubljani ponovno uvesti nekatera imena trgov in ulic, ki jih je zgodnje povojno obdobje odpravilo, so pa bistven del ljubljanske tradicije. Posebno vprašanje pa je v tem okviru spomenik pri stolnici, ki z napisom in prstom obtožuje tedanjega ljubljanskega škofa Rožmana za brutalen razgon ženskih demonstracij, česar zgodovinska stroka in pričevanja ne morejo potrditi. O tem so v okviru nekdanjega koordinacijskega odbora za ohranjanje tradicij NOB v nekdanji SZDL že tekle razprave, saj je to vprašanje že precej časa motilo odnose s slovensko katoliško cerkvijo. Tod seveda ne gre pristati na očitke o nekakšnem poskusu Rožmanove rehabilitacije, kar nekateri podtikajo, ampak le o resnosti zgodovinskega dogajanja tistega časa, kjer stroka ni našla dejstev za tako obtožbo.

Ljubljanski socialisti menimo, da je narodna sprava pomembna stvar in da je treba zanjo narediti tudi konkretne stvari, ne le pisati izjave. Nadomestitev spomenika ob stolnici z ustreznejšim, je ena od znamenj takih zadev. Nočemo, da bo naše življenje, ki se je za nekatere začelo med vojno, za večino pa celo po njej, potekalo med črnimi in rdečimi bukvami in bremenom mržnje, ki bi ga mnogi skrajneži radi zvrnili na svoje otroke in vnuke. To se žal tu pa tam dogaja, vredno pa je vse obsodbe.

Predsednik MK SZ Ljubljana:
JOŽE OSTERMAN

Komu kuha študentska kuhinja?

Študentje se neradi prehranjujejo v restavracijah Študentskega centra – Zakaj?

LJUBLJANA, 27. marca – Študentska kuhinja kuha za podjetja, študentje pa si kuhajo sami. V restavraciji Študentskega centra so nam povedali, da imajo velike težave z vzdrževanjem restavracije, saj bi lahko pripravili 4200 kosil na dan, prodajo pa le okrog 320 toplih obrokov v restavraciji v Rožni dolini, 200 kosil in toplih malic pa v restavraciji na Ekonomski fakulteti. V ljubljanskih študentskih domovih je 5792 študentov, ki pa si večinoma kuhajo sami v bolj ali manj improviziranih kuhinjah.

Nerentabilnost restavracij Študentskega centra skušajo omiliti tako, da za podjetja kuhajo malice. Ob torkih in četrtkih prodajo največ obrokov hrane, kar je odvisno od razporeditve predavanj na fakultetah. Po mnenju osebja kuhinje imajo raznolik jedilnik in minimalne cene. V pritličju Pedagoške akademije pa obrat gostinskega podjetja Daj-Dam proda približno 500 obrokov na dan po nižji ceni. M. S.

Letošnji sejem Alpe–Adrija že prvi dan presegel rekorde

Tisoč obiskovalcev več kot lani – Razstavni prostori odprti in veliko lepše urejeni – Zanimivosti prav za vsakega obiskovalca

LJUBLJANA, 27. marca – Že včerajšnji prvi dan, ko so odprli sejem Alpe–Adrija, je bilo kar tisoč obiskovalcev več kot lani prvega dne. Organizatorji menijo, da tolikšen obisk kljub slabemu vremenu dokazuje, kako so se razstavljalci letos res potrudili. Iz zaprtih »gajb«, ki smo jih bili vajeni prejšnja leta, so prešli v odprte prostore, tako da je stik z obiskovalci zares neposreden.

Poglejmo sredo, 28. marca. Kompas bo v hali B v prvem nadstropju ob 11. in 17. uri seznanil obiskovalce z aktivnimi počitnicami in predstavil novo jadralno desko fanatic, turistična agencija Vagabund se bo po včerajšnjem prikazu programa Indija za mlade po letih in srcu danes predstavila s knjigo Vagabundova Francija in to v hali B/I od 11. in 16. uri, ob 13. in 16. uri bo v hali C Belinka predstavila ekološko čiste barve za les Virgo, ob enakem času bo imela ljubljanska Tobačna tovarna svoj magic show v zunanjem prostoru, kjer bo po štirinajsti turi tudi SAP predstavil Črnomelj in Belo krajino.

Prijetna vsakodnevna poživitev so modne revije v hali D z modeli za turizem, šport, rekreacijo, danes bodo ob 13.30 in 17. uri, ob 15. uri pa bo še ena z najmlajšimi manekenkami iz plesne šole, ki bodo v Jurčku predstavile Ilirijin »kismi«, utrjevalec za lase.

Marmor Hotavlje bo po petnajsti demonstriral uporabo naravnega kamna za kuhinje in kopalnice, Mercator pa v hali A/2 Zelenega Jurija z izdelavo pisanic oziroma pirhov. V zunanjem prostoru v gradu bo Planja predstavila zabaviščni park, podoben Disneyevemu, v italijanskem mestu Garda Land, Kompas pa za konec aprila že pripravlja oglede »v živo«. Paše za oči je znotraj in zunaj dvoran dovolj za vsakogar. Zlatorogove kozmetičarke in frizerke bodo v Jurčku obiskovalke brezplačno počesale in naličile, moški pa medtem lahko poskusijo dobro kapljico, ki je ne manjka; ali pa pridejo v halo A poskusit hrano, ki jo lahko tudi kupijo.

MARINA UČAKAR

Električna napeljava na enem mestu

V trgovini Elektro Max na Fužinah nižje cene električne napeljave – Tisto, česar nimajo, naročijo

LJUBLJANA, 27. marca – Nova trgovina z materialom za električno napeljavo Elektro Max na Marinkovem trgu na Fužinah ponuja kupcem posebno ugodnost in sicer, da lahko tam kupijo ves material za električno napeljavo na enem mestu. Lastnika Petra Romavha smo povprašali, zakaj se je odločil za tak način prodaje. Dejal je, da se je za tak način odločil predvsem zato, da bi kupcem prihranil nepotrebno tekanje od trgovine do trgovine in iskanje električne napeljave. Tisti, ki gradijo hišo ali jo prenavljajo, tako na enem mestu dobijo vse, kar potrebujejo. Tisto, česar ni v zalogi, kupec lahko dobi naslednji dan.

Peter Romavh je dejal, da so cene zaradi nižjih marž nižje kot drugje, v kratkem pa bodo prodajali tudi hidroforske posode, ogrevalnike vode, raztezne posode, rezervoarje za kurilno olje, opremo za uporabo sončne energije in pa uvožene črpalke za centralno kurjavo.

Z. M.

Na kratko

V Logatcu predstavitev dr. Gosarja

● LOGATEC, 27. marca – Slovenski krščanski demokrati v sodelovanju z logaškim Demosom vabijo v sredo, 28. marca, ob 20. uri vse Logatčane, ne glede na njihovo politično prepričanje, na predstavitev uglednega predvojnega politika in sociologa iz Dolnjega Logatca dr. Andreja Gosarja. Dr. Gosarja bo v Narodnem domu v Dolnjem Logatcu predstavil Tomaž Simšič.

L. A.

Predvolilni shod Demosa v kamniški občini

● KAMNIK, 27. marca – V četrtek, 29. marca, bo ob 19.30 v preddverju SENŠRM v Kamniku predvolilni shod kamniškega Demosa. Na njem bodo nastopili najuglednejši predstavniki vseh petih opozicijskih strank Kamnika, napovedujejo pa tudi prihod dveh gostov, in sicer Karla Smolleja, zveznega poslanca avstrijske skupščine in Ivana Omana, predsednika Slovenske kmečke zveze. Predstavili naj bi kandidate za občinsko in republiško skupščino ter posamezne stranke in njihove nosilce seznamov za kandidate v republiško skupščino (za družbenopolitični zbor). Tega dne pa bodo že ob 17. uri na Titovem trgu v Kamniku (če ne bo dežja) pripravili kulturnozabavni program, ki ga bodo izkoristili tudi za reklamiranje shoda in strank Demosa. J. P.

Razstava del Jorgeja Franulića v Domžalah

● DOMŽALE, 27. marca – V petek, 30. marca, bo ob 19. uri v Likovnem razstavišču Domžale otvoritev razstave del slikarja in kiparja Jorgeja Franulića iz Čila. Razstavo, ki bo odprta do 11. aprila, sta organizirali knjižnica Domžale in Slovenska izseljenska matica Ljubljana. J. P.

Okrogla miza o gospodarstvu na Vrhniki

● VRHNIKA, 27. marca – V sredo, 28. marca, bo ob 12. uri v prostorih sejne sobe Industrije usnja Vrhnika okrogla miza na temo Naše gospodarstvo sedaj in v prihodnje«. Okroglo mizo pripravlja občinski komite ZKS-Stranke demokratične prenove, gosta pa bosta Janez Kocijančič in Tomaž Kalin, prva kandidata ZKS-SDP za republiški družbenopolitični zbor iz volilne enote, v kateri je občina Vrhnika. Z. M.

Srečanje gledaliških skupin občine Kamnik

● KAMNIK, 27. marca – V Kamniku in na Duplici bo od 29. do 31. marca v dupliškem kulturnem domu in na Srednji šoli Rudolfa Maistra v Kamniku več gledaliških predstav, v okviru prireditve z naslovom Srečanje gledaliških skupin občine Kamnik 1990. V četrtek, 29. marca, se bo na Duplici ob 10. uri najprej predstavila gledališka skupina Peter Pavel Glavar iz OŠ Moste z delom Pavlihovi dolgovi. Ob 20. uri bo KD Motnik nastopilo še s Finžgarjevim delom Razvalina življenja. V petek bosta v tem kraju nastopili Mladinska gledališka skupina iz Zgornjega Tuhinja (ob 16. uri) in skupina KD Srednja vas (ob 20. uri). V soboto bo ob 16. uri na Duplici nastopila skupina KD Zgornji Tuhinj, v preddverju SENŠRM pa ob 20. uri še Zaklonišče številka 4 iz SENŠRM. Dve predstavi bosta tudi v aprilu in maju. J. P.

Plesni venček na trnovski osnovni šoli

Za letošnjo prireditev je plesalce prijavilo 15 ljubljanskih osnovnih šol

LJUBLJANA, 27. marca – Na trnovski osnovni šoli na Karunovi 4 bo v četrtek, 29. marca, že tretji Plesni venček ljubljanskih šol. Letos se je za sodelovanje prijavilo že 15 šol. Prireditev se bo začela ob 16.30.

Že prejšnji dve prireditvi sta pokazali, da se je plesna dejavnost na ljubljanskih šolah že zelo razmahnila, pa tudi konkurenca je vsako leto večja. Letos bo prireditev s svojim nastopom popestril čarodej Miran Plohl, nastopila bo plesna skupina Make up, z rock'n'rollom in latinskoameriškimi plesi pa bosta nastopila plesna para iz Kazine. Na prireditev so povabili tudi ljubljanski studio For You, ki bo pripravil modno revijo dresov, trikojev in kostumov. Za glasbeno in scensko opremo bo poskrbel Miha Kralj, ki ga ljubitelji glasbe dobro poznajo, prireditev pa je kot vedno do zdaj organizirala plesalka (in tovarišica na trnovski osnovni šoli) Mojca Furlan.

K. M.

Tudi letos bodo počitnice najcenejše prek sindikata

V podjetjih za zdaj poznajo le cene za letošnje prvomajske praznike – Za apartma od 100 do 200 dinarjev na dan

LJUBLJANA, 27. marca – Bliža se prvi maj in s tem tudi poletna turistična sezona. Ljudje se bodo morali kmalu odločiti, kje in po kakšni ceni bodo dopustovali. Nekateri bodo počitnikovali prek agencij, drugi imajo svoje počitniške hišice in jih cene ne zanimajo, tretji pa imajo ugodnosti (vsaj glede cen) v organizacijah, kjer so zaposleni. Kakšna bo cena apartmajev in počitniških prikolic, pa je zanimalo tudi nas.

Pri Slovenijalesu imajo za zdaj samo ceno za prvomajske praznike. Ta znaša za apartma na Lošinju, ki ima tri do pet ležišč, od 120 do 175 dinarjev na dan. Če apartma najamejo štiri osebe, stane 150 dinarjev na dan.

Tudi v Iskri Commerce imajo prav tako samo cene za prvomajske praznike. Apartma za štiri osebe stane 135 dinarjev na dan. Delavci lahko plačajo tretjino cene ob prijavi, ostalo pa kasneje. V tej organizaciji imajo tudi počitniške prikolice, ki bodo postavljene v Istri, cena za najem pa znaša 115 dinarjev na dan.

Železniško gospodarstvo ima za zdaj cene v svojih počitniških zmogljivostih določene šele okvirno. Apartma za pet oseb bo stal od 150 do 200 dinarjev. Med organizacijami, ki smo jih poklicali, so najcenejši pri Združenih PTT organizacijah. Tam stane apartma za štiri do šest oseb 100 dinajev na dan.

V tovarni Izolirka so cene za apartmaje v Atomskih Toplicah okrog 16 DEM, kar znaša približno 112 dinarjev.

Nobena med nakjučno izbranimi tovarnami ne more ponuditi prenočitev, cenejših od 100 dinarjev na dan. Pri organizacijah se trudijo, da bi bile cene čim nižje, toda del izkupička morajo nameniti tudi za amortizacijo. Da bi lahko primerjali, kako »drage« so sindikalne počitnice, smo se pozanimali še pri Kompasu. Tam so cene višje, saj stane šestdnevna najemina apartmaja 3500 dinarjev.

Delavci lahko le upajo, da se sezonske cene ne bodo bistveno povečale.

KARMEN BREGAR

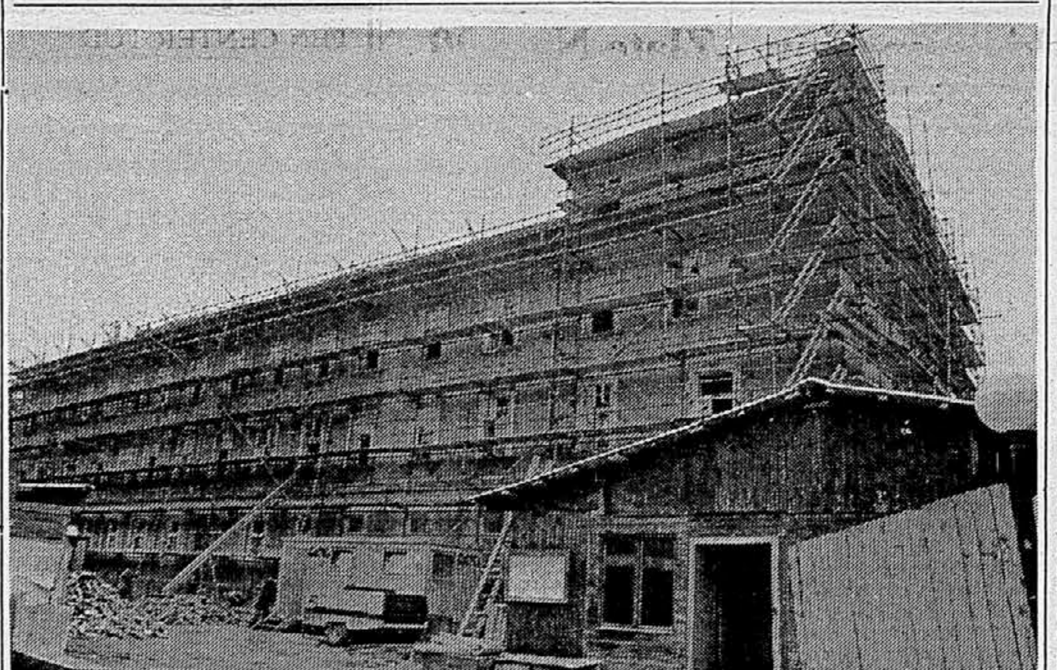

Celovita obnova Leonišča

LJUBLJANA, 27. marca – Delavci grosupeljskega gradbenega podjetja so v začetku tega leta začeli obnavljati zgradbo ljubljanske Ginekološke klinike na Šlajmerjevi ulici, znano pod imenom Leonišče. Obnovitvena dela naj bi bila predvidoma končana do konca leta, obnovili pa bodo vse prostore, inštalacije, pročelje... V prenovljeno hišo se bodo preselile ambulante, laboratoriji in raziskovalna dejavnost, ki jih ima Ginekološka klinika zdaj v Ulici stare pravde. Klinika je Leonišče pravzaprav izpraznila že ob dograditvi nove porodnišnice, ko se je enota Reprodukcija lahko preselila v izpraznjene prostore porodnišnice v Kliničnem centru. Grosupeljski GPG je tudi ta dela prevzel po sistemu »staro za novo«, kar pomeni, da je v račun vzel hišo na Ulici stare pravde. (K. M., foto: Igor Modic)

PISMA BRALCEV

Mladi so naša naložba

Spremljam strankarske predvolilne predstavitve in vse ponujajo več ali manj podobne zadeve. Popravili bodo napake preteklosti in poskrbeli za boljši jutri.

Stranka ZK-SDP ima lep slogan: Znanje naših otrok je naša najboljša naložba v naš jutri.

Kako se to lepo sliši, vendar naši otroci so že danes tu z znanjem pač takšnim, kot smo jih dovolili, da ga dobijo, ko smo z njimi eksperimentirali vrsto let.

Kakšne možnosti imajo za preživetje danes? Žal imajo vsak dan manjše upanje za boljši jutri. Zaposlitvenih možnosti je vsak dan manj in gospodarska situacija je iz dneva v dan bolj črna. Vlada vleče poteze po eni strani prepočasi, po drugi pa hiti in ravno to ne more dati prave rešitve. Konkretno mislim na zakon o delovnih razmerjih in zakon o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti, ki sta pripravljena za sprejetje v republiški skupščini še ta mesec.

Predložena zakona ne odgovarjata na odprta vprašanja, predvsem zaposlovanja mladih, zato jih ne bi smeli sprejeti, dokler njihova vsebina ne bo omogočala reševanje teh problemov, prav tako pa je potrebno, da sta ta dva zakona skupaj v razpravi z zakonom o pokojninskem zavarovanju.

Kaj sedaj predložena zakona ponujata mladim diplomantom brez prakse?

Nič!

Kako in kje pridobiti pripravništvo? Ali je pripravništvo kot tako potrebno za vse poklice, se sprašujem, ko pomislim, kako so v določenih okoljih v zadnjih letih obravnavali pripravnike. Pomislimo še posebej na številne diplomante družboslovnih šol, ki smo jih po osnovni šoli dosledno usmerjali v šole v tako pomembnem razmerju 70:30, ne glede ali so bili štipendisti ali ne. Kaj bodo počeli ti mladi v času, ko so najbolj sposobni za uvajanje v delo? Čakali križem rok, izčrpavali že izčrpane družinske proračune, zapustili domovino in jo še bolj postarali ali se disciplinirali tako, da bodo iskali doma kakršnokoli možnost za delo in s tem ohranjali domača ognjišča?

Kaj ponujamo tem zagnancem? Nimajo lastnine, ne prihrankov. Le pamet, roke, voljo in željo ostati doma, preživeti in ustvariti razmere za zagotovitev eksistence.

Kako si lahko uredi status? Prijavi svojo dejavnost na socialnem zavarovanju in tam dobi klofuto, ki je v obliki zahtevka, da je najnižja zavarovalna osnova za januar 1990 za neto odmero pravic 2.316,80 din, bruto za obračun prispevkov 4.141,10 din, kar pomeni da mora plačati za zavarovanje 1.772,00 din, za februar pa 2.106,50 in za marec najverjetneje 2.500,00. Vse to pri strogem kursu zvezne vlade, da so neto osebni dohodki zamrznjeni in ob ugotavljanju sindikatov, da se z minimalno plačo ne da preživeti.

Upravičeno se torej mlad človek začne spraševati o tem, da ga domovina ne ljubi, temveč o njem ne želi niti govoriti. Kaj si misli o starših in vseh tistih, ki so oblikovali takšno domovino? In mi, starši, kako naj si operemo obraz, kako bomo otrokom pomagali ohranjati pogum in odganjati črne misli?

Ali lahko zavestno ponavljamo, kako so nam in naši družbi otroci največje bogastvo?

Sprašujem vodstva strank, kaj o tem mislijo in kaj bodo storili? Koliko mladih se vam bo pridružilo glede na vaš program? Ali se iz njega vidi njihov danes, ki je zanje veliko pomembnejši, kot se nam zdi, ko v zadnjem času vse preveč govorimo o našem predvčerajšnjem.

Prosim v imenu mladih vse: vzemimo si čas in pripravimo našo zakonodajo tako, da bo spodbujala ustvarjalnost in dajala vsem ustrezno varnost.

VLADO SEVER,
Plevančeva 15
Ljubljana

Obmejni pas po hunsko

Protesti zoper predlog razširitve obmejnega pasu v podkrepitev pogosto navajajo ureditev nadzora meja v sodobnih zahodnih, včasih tudi v vzhodnih državah, npr. še nedavno obstoječi »preorani in pobranani pas« na madžarskih mejah.

Koristno bi bilo pogledati tudi malo dlje nazaj v zgodovino, in to prav zgodovino našega, jugoslovanskega ozemlja. Bojim se, da je niti ustrezni strokovnjaki, ki so predlagali 1000-metrski pas, dovolj dobro ne poznajo.

Med mirovnimi pogoji, ki jih je leta 443 nam dobro znani hunski vladar Atila naložil bizantinskemu cesarju Teodoziju II., je bil tudi obmejni pas, širok pet dni hoda, neposeljen, neobdelan, pust. Od Sirgidunuma (današnji Beograd) je npr. ta pas segal v globino bizantinskega ozemlja do Naissosa (Niša). »Pet dni hoda« široko ozemlje je, po takratnih normah, lahko prečkal le jezdec, pešec pa take poti po nenaseljenem svetu brez hrane ni zmogel.

Bistvo tega obmejnega pasu je bilo onemogočanje hunskih prebegov v Bizanc (kamor so se ilegalno podajali vdinjat Bizantincem v vojaško službo), predvsem pa naj bi onemogočal pobege sužnjem, ki so jih Huni nalovili po bizantinskem ozemlju.

Kaj nam lahko pove ta zgled iz zgodovine – če si izberemo za zgled eno izmed vojaško najbolje organiziranih starih ljudstev, saj se Atile civilizirani svet še vedno spominja kot »šibe božje«: 1000-metrski pas je odločno preozek! Seveda, če nas ne moti, da si za vzor izberemo prav Hune.

ANDREJ KRANJC,
Džemala Bijedića 6,
Postojna

Smole in Smolle

Mitingaši na jugu so še do nedavnega vpili proti Smoletu. Bojim se, da se bo nekaj podobnega slišalo tudi v slovenski deželi, vendar ne zaradi Jožeta Smoleta, predsednika socialistične zveze, ampak zaradi poslanca avstrijskega parlamenta Karla Smolleja. Taka misel me spreletava, ko berem v Delu, da bo ta koroški Slovenec sodeloval v predvolilni kampanji na strani Demosa in govoril v Novem mestu, Domžalah, Ljubljani in Krškem. Ne glede na prakso v drugih deželah (če takšna sploh je), se mi zdi ta poteza neprimerna. Demos ima svoj program in naj ga razlaga s svojimi aktivisti, saj niso tako šibki in vprašanje je, ali je tak gost primeren ob predvolilni kampanji. Karel Smolle je edini koroški Slovenec, ki je član avstrijskega zveznega parlamenta, vendar v predvolilni kampanji ni primerno igrati na to karto. Žal vemo, da se prav v tej funkciji ni najbolje izkazal ob sprejemanju zakona v avstrijskem parlamentu o slovenskem šolstvu na Koroškem in na presenečenje mnogih glasoval za zakon, ki je prinesel negativno rešitev za koroške Slovence. Tudi zbiranje denarnih prispevkov za Demos na avstrijskem Koroškem lahko ustvari v javnosti občutek, da si nekdo nabira točke s tujo pomočjo.

IVAN ŠKERBEC
Bratovševa ploščad 8,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Razmišljanje o Evropi zdaj

Slogan »Evropa zdaj« se ne razlikuje kaj dosti od slogana »Evropa 1992«. Oba sta mi zelo všeč in kar nekaj časa sem verjel obema, dokler ni po mnogih letih naneslo – mislim, da je tega 12 let – da sem se ponovno vozil po starih relacijah Celovec–Salzburg–Dunaj–Šentilj, ki sem jih nekoč poznal kot svoj žep. Prav dobro se spominjam ozke in vijugaste ceste čez prelaz Katschberg, posebno pa še 50 km od Dunaja prek prelaza Weixel pa vse do Gradca in od tu do meje na Šentilju. Posebno me je bilo strah v zimskem času prek prelaza Katschberg, da me ne bi ujel sneg. Tokrat se na 1.070 km dolgi poti ni zgodilo nič takega. Vse od Celova naprej vse dvopasovne avtoceste z več kilometrov dolgimi predori. V teh 12 letih je tem 7 ali 8 milijonom Avstrijcem v tem trikotniku uspelo zgraditi okoli 250 km dvopasovnic, da o vseh drugih povezavah zahodnoavstrijskega ozemlja sploh ne govorimo. Ko po taki vožnji prideš domov in ko gledaš na televiziji dobesedno razdejano cesto proti Lendavi, ki se je od nekdanjega asfalta spremenila v najbolj nenavaden in grob makadam, ti pride, da bi klel ali pa se razjokal. Pri vsem tem pa si upamo po enopasovni »avtocesti« Maribor–Arja vas pobirati cestnino, obenem pa si razni gospodje še upajo obljubljati avtocesto Celje–Ljubljana šele leta 2000. Ali teh ljudi res ni nič sram? Kje je vendar ves ta denar, ki smo ga hlapčevsko plačevali celih 45 let? Navsezadnje se je vendar treba vprašati, ali je karavanški predor res bil tako nujen, če še Avstrijci trdijo, da smo ga začeli graditi veliko prezgodaj. Tovarišem generalom bi bilo treba najprej dopovedati, da naj pustijo helikopter in supersonik pri miru in če že plačujemo te 3 odstotke davka za armado (le kje na svetu je še takšna država?), bi bilo veliko bolje, če bi jih namenili supersoničnim cestam. Od teh 3 odstotkov dodatnega davka Slovenija tako ne bo imela nič, ker bo šlo zopet za razporeditev sredstev v namenski proizvodnji. Helikopter naj bi gradilo neko beograjsko podjetje, supersonik pa bi delali v srbskih podjetjih in na ta način reševali srbsko zavoženo gospodarstvo. Če bi se poskušali sprenevedati in trditi, da je to potrebno zaradi španskih jezdecev na Koroškem, potem vam povem, da sem popolnoma enake španske jezdece videl 20 km pred Dunajem, vendar iz zahodne in ne južne strani.

Ko prestopaš mejo, ugotavljaš, da so obmejne trgovine polne naših kupcev in tudi sam se prištevam mednje.

Eden od osnovnih postulatov Markovićevega programa je svoboden pretok blaga in konkurenca. Kako je s pretokom blaga na jug, vemo, toda konkurenci za zdaj bolj slabe kaže, saj drugače trgovine onstran meje ne bi bile tako polne. Zasebna pobuda pri nas še dolgo ne bo imela veljave, saj mora najprej imeti lasten denar in pa prodajni prostor, torej vse, kar so razna monopolna podjetja dobila brezplačno, še posebej pa v časih nasilnega združevanja podjetij. Še najboljše poznam celjske razmere, tudi drugje ni nič drugače. Kamorkoli se ozreš po trgovinah, te skoraj vsepovsod spremlja rdeča štirioglata kocka z odbitimi ogli (zaščitni znak Merxa). Podjetja, ki se v preteklosti niso hotela združevati, so bila največkrat obglavljena za direktorje. Največkrat so trdili, da gre za zmanjšanje osebja, vendar se to niti v enem primeru ni zgodilo. Nasprotno, vedno več je bilo zaposlenih, vrhu vsega pa so nastale zbirokratizirane skupne službe. Tako zdaj takšni monopolisti delajo vse od zobotrebcev do kruha. Polastili so se kmetijskih zadrug, gredo se nekakšne kooperacijske odnose. Če bi jim kdo v preteklosti ponudil rudnik, bi še premog kopali, ker se tako spoznajo na vse.

Takšni sistemi so zgrajeni na hierarhični lestvici, vsi morajo vse kupovati v lastnem podjetju, v lastnih skladiščih in tako konkurence ni, sicer pa jo poskušajo zatirati z vsemi mogočimi sredstvi. Medtem ko zasebnik z lučjo išče prodajne prostore, se Merx šopiri v napol praznih prostorih. Tipičen primer je slaščičarna Mignon, ki nikoli ni do četrtine zasedena in tako ostali prostori zijajo prazni. V Ljubljanski ulici je podobno z lokalom Lučka, ki je običajno popolnoma prazen, odprt samo do 15. ure, ob sobotah pa zaprt.

Zato menim, da bi takšne Merxe in ostale, ki so se na silo morali združevati, sedaj bilo treba tudi na silo razdružiti, lokale – posebno če so prazni, kot omenjena dva – pa odvzeti, saj po besedah enega od odgovornih na Stanovanjskem podjetju čaka na poslovne prostore kar 200 interesentov.

Takšni Merxi, kot so sedaj, in njim podobni, nam niso prav nič potrebni. *JOŽE ŽLEBNIK,*
Cesta na Vrhe 51, Celje

Poslovne prostore zdaj kar ponujajo na vsakem koraku

Na Jesenicah je vse manj razlogov za pritoževanje, da ni na voljo dovolj prostorov za obrtno dejavnost – Številne prodaje in dajanje v najem

JESENICE, 27. marca – V minulih letih so se nekateri v jeseniški občini, zlasti na Jesenicah, pritoževali, da ne morejo dobiti prostora za obrtno dejavnost. Po podatkih, ki jih je v sodelovanju z upravno organizacijo pripravil komite za gospodarstvo in urejanje prostora občine Jesenice, pa je možnosti za nakup in najem poslovnih prostorov za drobno gospodarstvo v občini kar precej.

Nove možnosti za obrtno dejavnost bodo dane s sprejemom zazidalnega načrta za Plavški travnik II na Jesenicah, predvidoma v začetku prihodnjega leta, pojavile pa so se tudi nove prostorske možnosti z opustitvijo posameznih proizvodnih programov v Železarni, pri čemer še ni jasno, ali bo prostor za vzporedne dejavnosti potrebovala Železarna sama, izkoristiti pa bi bilo mogoče tudi območje ob Ilirski cesti in Kamnoloma Mežakla. Na Lipcah je predvidena stanovanjska gradnja, povezana s proizvodnimi objekti in prostori, v Logu pri Kranjski Gori naj bi zrasli v smeri proti Jesenicam objekti za obrtno dejavnost in drobno gospodarstvo, v smeri proti Vzhodu pa stanovanjska in turistična gradnja, prostor pa bo moč dobiti tudi na območju Bok v Mojstrani. Za kombiniran način gradnje bi bilo med drugim možno uporabiti tudi prostor v Podkočni ob cesti nad jezom in desni breg Save od Podkočne proti Jesenicam.

Medtem ko za nekatera območja še niso sprejeti vsi potrebni dokumenti, je zdaj na voljo več poslovnih prostorov, ki jih prodajajo ali dajejo v najem delovne organizacije; Hotelsko-turistično podjetje Gorenjka proda ali da v najem Hotel Pošta in gostilno Herman na Jesenicah, TEL Blejska Dobrava proda ali da v najem od 600 do tisoč kvadratnih metrov poslovnega prostora, Tehnični biro Jesenice daje v najem 240 kvadratnih metrov prostora, skupščina občine Jesenice prodaja kot splošno ljudsko premoženje prostore nekdanjega Lesno-galanterijskega obrata na Jesenicah, skupaj s 3400 kvadratnimi metri zemljišča, Kovinar Jesenice proda ali da v najem kot splošno ljudsko premoženje mizarsko delavnico na Koroški Beli (k temu sodi tudi 500 kvadratnih metrov sadovnjaka), trgovsko podjetje Murka Lesce proda 90 kvadratnih metrov prostora na Jesenicah, Gradbinec Jesenice prodaja prostore, 467 kvadratnih metrov, v novem trgovsko-gostinskem centru v Kranjski Gori, prostor v Centru II na Jesenicah in 400 kvadratnih metrov velik prostor za gostinsko dejavnost v špedicijski stavbi na Plavžu na Jesenicah, trgovsko podjetje Rožca Jesenice pa daje v najem 140 kvadratnih metrov upravnih prostorov na Jesenicah.

VLASTA FELC

RADAR

Litva nam ne more biti zgled pri uveljavljanju suverenosti

ŠKOFJA LOKA, 27. marca – Na sinočnji javni tribuni z Milanom Kučanom, ki jo je pripravila ZKS-Stranka demokratične prenove, je udeležence v zvezi z zadnjimi dogodki med drugim zanimala primerjava med Litvo in Slovenijo. Milan Kučan je pri tem opozoril na dve bistveni razliki.

Kot je dejal, je Jugoslavija nastala po svobodni odločitvi in volji slovenskega naroda in Slovenija je ustanovna članica jugoslovanske federacije, medtem ko je bila Litva priključena sovjetski federaciji po njenem nastanku. Z odcepitvijo Slovenije bi Jugoslavija prenehala obstajati in postavilo bi se vprašanje njenih notranjih meja. Litva s svojo odcepitvijo ne bi spremenila sovjetske federacije, zaradi svoje velikost in značaja pa bi bila njena odcepitev neprijetna za Sovjetsko zvezo, ker bi utegnila za sabo potegniti druge.

Na vprašanje, kako je konfederacija pravno izvedljiva, je dr. **Boštjan Zupančič** dejal, da tu ne gre za pravne predpise, ampak za sporazum. Konfederacija je pogodba, ki jo med seboj sklenejo samostojne države. Slovenija tako pogodbo lahko podpiše šele potem, ko je samostojna.

Milan Kučan je na vprašanje, ali je v Jugoslaviji realna demokratična federacija, odgovoril, da v sedanjih razmerah ne. Pogovor o demokratični federaciji bo mogoč, ko bo v vseh republikah vzpostavljena demkokracija po svobodnih in demokratičnih volitvah. Ker razmere zdaj niso demokratične, je v Sloveniji prevladujoča zahteva po konfederaciji. Vendar je po njegovem proces demokratizacije v Jugoslaviji nezadržen, zato bi bilo nesmiselno že zdaj Jugoslaviji obračati hrbet. Po volitvah bo potreben pogovor o Jugoslaviji in njeni novi ustavi. Če pa se v drugih republikah ne bo uveljavila demokracija, ki je potrebna za tak pogovor, se bomo morali v Sloveniji odločiti po svoje.

Kar zadeva vprašanje, koga voliti na bližnjih volitvah je **Emil Pintar** dejal, da nas iz sedanje krize ne bo rešila ta ali ona oblast.

Tudi ni pomembno, koliko kdo obljublja. Izvolili naj bi tiste ljudi, ki imajo znanje za upravljanje v tej družbi in ki znajo najti odgovore na vprašanja.

LADO STRUŽNIK

Selektivno znižanje prispevkov

V Kočevju so znižali prispevke za 14,2 odstotka in ne za 15 odstotkov, kot je predlagala GZ

KOČEVJE, 27. marca – Na predlog kočevske gospodarske zbornice in kolegija direktorjev je danes občinska skupščina Kočevje znižala obremenitve gospodarstva na ta način, da je znižala prispevke za 14,2 odstotka. Gospodarska zbornica in kolegij direktorjev so predlagali sicer 15-odstotno znižanje, vendar tega delegati niso mogli sprejeti, ker bi bile nekatere dejavnosti v tem primeru še huje okrnjene.

Delegati so se odločili, da znižanje prispevkov ne sme biti linearno, temveč selektivno, tako da bodo najpomembnejše dejavnosti le ohranile toliko denarja, da bodo lahko uresničevale program.

Za znižanje davka se delegati niso odločili, ker bi s tem onemogočili dotok republiškega denarja v kočevsko občino. Republika namreč dotira občinske dejavnosti le v tem primeru, če stopnja davka v občini ni nižja kot v republiki, pa se kljub temu zbere v občini premalo denarja.

M. D.

Po ople in honde v Brežice

Krunoslav Filipčič in Ivan Vogrinc prodajata v svojih podjetjih avtomobile tujih firm

BREŽICE, 27. marca – Zaradi širokega zaledja in bližine Zagreba so Brežice tradicionalno trgovsko središče. To skušata izkoristiti tudi dva mlada podjetneža Krunoslav Filipčič ter Ivan Vogrinc, ki sta se odločila tudi za prodajo novih osebnih avtomobilov znanih tujih firm. Posel jima za zdaj odlično uspeva in zato razmišljata, da bi dejavnost še razširila.

Opel Kruno Brežice, ki ga vodita Krunoslav in Marija Filipčič je sploh edini take vrste v Sloveniji, saj je ob njem tudi servis za vse vrste Oplovih vozil. Obratovalnica se je v 18 letih dobro uveljavila, od nedavnega pa lahko stranka v sodobnem salonu naroči tudi 31 vrst Oplovih osebnih vozil iz dinarskega in deviznega programa. Na voljo imajo poglavitne rezervne dele ter sprejemajo za prodajo tudi rabljena Oplova vozila. Sicer pa je treba za nove avtomobile čakati največ dva meseca. Nekatere dostavijo že v enem tednu. Takšna naj bi sploh bila praksa v prihodnjih mesecih, ko bodo pričeli prodajati tudi japonska vozila znamke nissan. Opel Kruno v Brežicah priskrbi kupcu celo lanski avto leta vectro, na katerega je tudi v tujini treba čakati nekaj mesecev.

Nedavno tega je v Brezini pri Brežicah ustanovil podjetje Gama Ivan Vogrinc, ki prodaja osebne avtomobile honda, cimos, renault, wartburg in škoda, ob tem pa še domače in uvožene motorje, vespe in kolesa ter različne druge tehnične izdelke. Kmalu bo za vsa vozila možna prodaja staro za novo. Nekatera vozila je mogoče dobiti takoj, za hondo pa je čakalna doba dva meseca. Ivan Vogrinc bo že prihodnji teden odprl prodajalno rezervnih delov, najkasneje ob letu pa bo njegovo podjetje postalo mešana firma z znatnim deležem tujega kapitala.

V. P.

Slovenska demokratična zveza v Tolminu

TOLMIN, 27. marca – Ustanovna seja SDZ je bila v Tolminu 23. marca v Knjižnici Cirila Kosmača. Iz Ljubljane sta prišla dr. Rajko Pirnat in član izvršilnega odbora SDZ Miloš Bukovec. Predstavili so se kandidati iz regije za republiški DPZ, in sicer Matjaž Grobler, Janez Vuk, dr. Branko Marušič, Venčeslav Pajntar in Marjan Peljhan.

A. K.

PO SLOVENIJI

Na Mirni za 1. april šaljiva prireditev Kljukec

MIRNA NA DOLENJSKEM, 27. marca – Mirenski KUD Svoboda bo za 1. april v tem kraju trebanjske občine pripravil šaljivozabavno prireditev Kljukec, kjer bodo prireditelji zbirali najboljše laži, ki poganjajo iz tal slovenske domišljije. V treh kategorijah, gre za otroško, preprosto in politično laž, bodo organizatorji nagradili najboljše tvorce laži.

Kot je povedal član KUD Svobode Stane Peček, je lani na natečaj prispelo več kot tisoč prispevkov iz devetdesetih slovenskih krajev, zato tudi letos pričakujejo množični ozdiv. (S. D.)

Tudi Tržičani imajo veslaški klub

TRŽIČ, 27. marca – Konec tedna je štirinajst članov iniciativnega odbora ustanovilo v Tržiču veslaški klub Brzica. Kot nam je povedal predsednik Matija Perko, ga bodo v teh dneh registrirali. Čeprav za zdaj še nimajo prostorov, želijo povečati število članov, tako tistih, ki imajo radi tako imenovani rafting, do vseh, ki bi veslali tudi po mirnih vodah. Klub namerava sodelovati tudi z zastopniki ekologov, da bi laže in hitreje odkrivali, kdo vse in kako onesnažuje reke. Vse informacije o dejavnosti in članstvu dajejo tudi po telefonu (pri predsedniku Brzice Matiji Perku) (064) 51-758. (M. K.)

Sklad za učinkovitejše varstvo okolja

RADOVLJICA, 27. marca – Na jutrišnji seji bodo delegati radovljiške občinske skupščine odločali tudi o osnutku odloka o ustanovitvi sklada za financiranje varstva okolja in programu varstva okolja v letošnjem letu.

Sredstva sklada naj bi bila namenjena delnemu kreditiranju in sofinanciranju naložb, s katerimi bi dosegli bistveno zmanjšanje onesnaženosti okolja in za druge naložbe, s katerimi bi omogočili razmere za učinkovitejše varstvo okolja. Denar naj bi zbrali s prispevkom podjetij in zasebnikov, pri katerih nastajajo posebni odpadki, ki ogrožajo okolje, z delom ekološkega davka, z delom cene za porabljeno vodo, z delom povračila za onesnažen zrak, z delom nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča in z delnim prispevkom cestno-komunalne skupnosti. Letos naj bi tako zbrali 38 milijonov dinarjev, namenili pa bi jih za centralno čistilno napravo v Radovljici, urejanje, zaščito in sanacijo Bohinjskega in Blejskega jezera, sanacijo odlagališča odpadkov, in za druge manjše, vendar nujno potrebne naloge za varstvo okolja. (V. F.)

Prireditvi v Delavskem domu in pred njim

TRBOVLJE, 27. marca – V četrtek, 29. marca, bodo Trboveljčani lahko izbirali kar med dvema prireditvama. Ob 16. uri bo v predavalnici Delavskega doma govoril gost občinske konference SZ in društva upokojencev Jože Smole, predsednik SZ Slovenije. Pred Delavskim domom pa bodo ob isti uri svoj program in kandidate za DPZ občinske ter republiške skupščine predstavili ZSMS-Liberalna stranka in Zeleni Trbovelj z gosti Jožefom Školčem, Janezom Kopačem in Dušanom Plutom. (P. M.)

Pogovor o kulturnospomeniški Škofji Loki

ŠKOFJA LOKA, 27. marca – V okviru predvolilne dejavnosti pripravlja ZSMS-Liberalna stranka javno tribuno o Škofji Loki kot kulturnem spomeniku mednarodne vrednosti. Na pogovor, ki bo v četrtek ob 17. uri v klubskem prostoru hotela Transturist, so povabili prof. dr. Petra Fistra s fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, Darka Likarja, asistenta na tej fakulteti, in druge, ki so neposredno vpleteni v to problematiko. (L. S.)

Razstava o raziskavah v cerkvici Sv. Duha

ČRNOMELJ, 27. marca – Novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je pripravil razstavo o raziskavah v črnomaljski cerkvici Sv. Duha. Razstavo o raziskavah v minulem letu bodo odprli v sredo, 28. marca, ob 19. uri v črnomaljskem kulturnem domu. Razstava bo odprta do 9. aprila letos. (M. D.)

Vikend za vitalnost in lepoto

KRANJ, 27. marca – Kranjsko društvo Sreča pripravlja skupaj s hotelom Kazina na Jezerskem od petka do nedelje vikend za vitalnost in lepoto. Organizatorji zagotavljajo v soboto strokovno predavanje o zdravem načinu življenja. Udeležence bodo seznanili s tehnikami sproščanja. Trdijo, da prava lepota prihaja od znotraj. Ponujajo še izlete v okolico in malo šole osebne nege. Za zaključek pa bodo v nedeljo dopoldne predavali o tem, kako pridobiti vitalnost. Udeleženci bodo plačali za dva polna penziona 400 dinarjev. Program bo društvo ponovilo aprila in maja v Preddvoru, pod streho tamkajšnjega hotela. Za varstvo otrok bo poskrbljeno. (M. K.)

Razstava o kmečkih nošah

JESENICE, 27. marca – Do 8. aprila bo v galeriji Kosova graščina odprta razstava Rekonstrukcije slovenskih kmečkih noš po upodobitvah v Valvasorjevi Slavi. Avtorici razstave sta dr. Marija Makarovič in inž. arh. Milena Kumar, posredoval pa jo je Slovenski etnografski muzej. Kot je zapisano v vabilu, so v Slavi vojvodine Kranjske hkrati z nekaterimi drugimi nošami upodobljene in večinoma tudi opisane noše kmečkega prebivalstva na Gorenjskem, Dolenjskem, Krasu in Vipavskem. Upodobitve in opisi sodijo med redka in najpomembnejša pričevanja o slovenski kmečki noši v zadnji četrtini 17. stoletja. Za potrebe muzejske razstave so se lotili rekonstrukcije nekaterih odbranih noš. Skušali so jih čim bolj verno izdelati iz ročno tkanega platna in sukna, v krojih in tehnikah ročnega šivanja. Poleg rekonstruirane moške in ženske noše z Gorenjskega in s Krasa, moške noše z Dolenjskega in ženske noše z Brega na Krasu so razstavljeni tudi domača in tuja slikovna pričevanja o noši, kroji, po katerih so krojena oblačila, vzorci oblačilnega blaga in naravnih barvil ter tehnike šivanja. (V. F.)

MIMOGREDE

Nered na smetišču večajo še Romi

Osrednje brežiško odlagališče odpadkov in smeti, ki je v Dobovi, je vse bolj neurejeno. Okrog deponije, s katero upravlja Komunalno in obrtno podjetje Brežice, ni ograje, smeti pa kazijo okolico, kajti pri praznjenju smetarskih vozil ni pravega nadzora. Ob odlagališču odpadkov so naseljeni tudi Romi, ki s pobiranjem surovin iz smeti in njihovim prelaganjem ustvarjajo še večji nered. Tudi vsa prizadevanja sanitarne inšpekcije, da bi podjetje uredilo deponijo in kultiviralo tisti del smetišča, kjer so naseljeni Romi, niso zalegla.

Očitno vsi skupaj čakajo na rešitev občinske vlade, ki menda že ima štiri možne lokacije za ureditev novega smetišča. Ker ta kmalu še ne bo nared, bodo prebivalci Dobove še naprej nesrečni zaradi smradu, komunalno podjetje bo namerno odlagalo sanacijo odlagališča smeti in odpadkov, trdoživi Romi pa med smetmi brskali tako dolgo, dokler jim to ne bo omogočeno na novi sanitarni deponiji.

V. P.

Moratorij za nepremičnine TOK Radovljica

Veljal naj bi do tedaj, ko se bodo kmetje na Jesenicah na novo organizirali

RADOVLJICA, 27. marca – Zbor združenega dela jeseniške občinske skupščine je podprl pobudo delegacije združenih kmetov, naj bi do uveljavitve novega zakona o zadružništvu oziroma do nove organiziranosti kmetov na Jesenicah veljal moratorij za vse nepremičnine, ki so v lasti ali v upravljanju KŽK Gorenjske Kranj – Temeljna organizacija kooperantov (TOK) Radovljica, danes pa se je s tem strinjal tudi radovljiški izvršni svet.

Na Jesenicah teče postopek za organizacijo nove kmetijske zadruge, radi pa bi zagotovilo, da KŽK Kranj oziroma TOK (v njem so vsi kmetje iz jeseniške in del kmetov iz radovljiške občine) dotlej kakšne nepremičnine ne bi odtujila. Na seji radovljiškega IS so menili, da je ta bojazen gotovo odveč, hkrati pa dejali, naj do izida novega zakona o gozdarstvu velja moratorij tudi za sekanje lesa na območjih nekdanjih agrarnih skupnosti.

V. F.

Ribnico pesti denarna suša

Ribniške firme delajo z vsemi zmogljivostmi, ker komaj dohajajo vsa naročila – Zabredle bodo v težave, če bo denar še naprej »odtekal«

RIBNICA, 27. marca – Podobno kot druge slovenske firme pesti ribniško gospodarstvo nelikvidnost. Prav zdaj bi ribniške firme potrebovale okoli 30 milijonov nemških mark obratnega kapitala. Kljub temu delajo vse ribniške firme s polno zmogljivostjo. Imajo namreč toliko naročil, da skoraj ne zmorejo narediti vsega naročenega. Cene so ustrezne, vse tudi sproti prodajo. Vendar denarja nimajo, kupci namreč ne plačujejo. Izdelke potrošnik plača, vendar denar do proizvajalca ne pride. Kje ostane, se sprašujejo v Ribnici.

V Ribnici mislijo, da se denar, ki je njihov, odteka preko različnih sistemov prelivanja in bank ter drugih oblik k tistim, ki denarja nimajo, še vedno pa živijo in nekateri niti ne slabo. Če se bodo takšne razmere nadaljevale, bodo tudi v Ribnici naleteli na večje težave. Takšni simptomi bi morali opozorilno delovati širše, saj je občina Ribnica ena redkih slovenskih občin, kjer gospodarstvo trenutno še kljubuje krizi. Ribniški problemi se bodo namreč drugje pokazali v precej bolj zaostreni obliki.

Lanskoletni poslovni rezultati sicer še niso dokončno znani, vendar vse kaže, da izgube niso imeli nikjer, z izjemo malenkostne izgube v trgovini. Mercatorjeva ribniška Jelka pa bo zmogla to izgubo sama pokriti iz svojih skladov. Trgovce skrbijo podatki, da jim je promet upadel za skoraj 40 odstotkov. Tega niso krive konkurenčne zasebne trgovine, ki jih je sicer kar nekaj, temveč padanje življenjskega standarda.

Kmetijstvo daje že sedaj del dohodka, dajalo pa naj bi ga še več. Zato se v Ribnici tudi ne lotevajo preganjanja polkmetov, temveč se držijo načela, da je dobro vse, kar prinaša denar in zagotavlja ljudem nekaj več kruha. Spodbudno stališče do kmetijstva izražajo še z davki, saj je teh v skupni obremenitvi kmeta le za dva odstotka.

Kljub vsemu pa je še vedno steber ribniškega napredka industrija, ki pa se ne ukvarja z dodelavnimi deli, temveč izdelki evropske kakovosti. Zadnji dokaz za to trditev je Rikov izvoz posebnih stiskalnic, ki so jih prodali na Nizozemsko. Izvoz je za ribniško občino še toliko pomembnejši, ker ustvarijo z njim kar 40 odstotkov družbenega proizvoda občine.

Marsikaj pove to, da je v tem srednjeročnem obdobju občina Ribnica vsako leto povprečno povečevala družbeni proizvod za 8,1 odstotka, industrijsko proizvodnjo za 6,4 odstotka, število zaposlenih za 3,8 odstotka in izvoz za 21 odstotkov. Lani je bil izvoz vreden že več kot 80 milijonov dolarjev. Največji izvozniki so Riko, Eurotrans, Inles in ITPP (Industrija termičnih aparatov in žičnih tkanin).

»Najbolj me veseli, ko se pogovarjam z našimi vodilnimi gospodarstveniki, da mi vedno naštevajo nove zamisli, prijeme in izdelke, ki jih bodo začeli izdelovati v tovarnah. V firmah se namreč držijo pravila, da morajo imeti v zalogi vedno nekaj programov. Ko kakšen ne prinaša več veliko dobička, se lotijo novega in opustijo starega. Ta prilagodljivost in pripravljenost hitrega prestrukturiranja je odločilnega pomena,« je povedal predsednik ribniškega izvršnega sveta **Peter Levstek.**

MILOVAN DIMITRIĆ

Markovićev program gospodarske reforme bo treba korigirati

Predvolilni shod ZKS – SDP na Mirni – Preobremenjenost gospodarstva na Dolenjskem presega že vse razumne meje

MIRNA NA DOLENJSKEM, 27. marca – »Ko koplješ nov vodnjak, pij vodo iz novega izvira, vendar ne pljuvaj v starega,« je na predvolilnem shodu ZKS-SDP na Mirni, na katerem je sodelovala tudi sekretarka CK ZKS-SDP Sonja Lokar, sinoči dejal predsednik trebanjske občinske partije Lojze Ratajc, ko je predstavil predvolilni program svoje stranke.

»Če ne drugega, je ZKS-SDP pri nas pripravila teren in pogoje, da je sploh lahko zaživelo demokratično in pluralistično politično gibanje. Eden od razlogov, da podpiramo politični večstrankarski sistem, je spoznanje, da več glav več ve. Primerjava med različnimi ponujenimi projekti omogoča ljudem, da izberejo najboljšega, takega, ki je za družbo najbolj sprejemljiv. Razlika med ZKS-SDP in drugimi je v tem, da je ZKS-SDP odgovorna za dosedanji razvoj in da se je na napakah, ki jih je naredila, marsikaj naučila. Druge vse to čaka, seveda če bodo dobili podporo in zaupanje ljudi,« je dejala Sonja Lokar.

Sonja Lokar je veliko odgovarjala na vprašanja o Markovićevem programu gospodarske reforme. Menila je, da sicer podpira takšno obliko zdravljenja jugoslovanskega gospodarstva, vendar da je doza nekoliko prehuda, zato jo bo treba zmanjšati. Pri tem je mislila na preobremenjenost gospodarstva, ki že presega vse razumne meje in grozi celi vrsti podjetij na Dolenjskem, ki so sicer dobri izvozniki in imajo svoj program, da bodo šla zaradi nelikvidnosti v stečaj. S tem bo ogrožena socialna varnost delavcev, ki najbolj vznemirja.

»Sem za takšne ukrepe v našem gospodarstvu, ki ne bodo z roparsko ekonomijo imeli nič skupnega. Denar, ki se je nakopičil v proračunih in drugje, je treba vrniti gospodarstvu,« je rekla Sonja Lokar.

SLAVKO DOKL

AVTO magazin

Otroci z Jezerskega le prišli na svoj račun

JEZERSKO, 27. marca – Če so bili za zimo prikrajšani dolinski otroci, pa se je letošnja odhajajoča zima skušala oddolžiti vsaj otrokom z Jezerskega. Na pragu pomladi jim je nasula kar precej snega. Izkoristiti ga je treba, saj ne bo dolgo. (Besedilo in slika: J. Z.)

PREJELI SMO

Bohinj za razvoj ni dobil nič

Pod zgornjim naslovom je Delo 23. 3. 1990 objavilo članek o javni tribuni, ki jo je v Bohinjski Bistrici dne 21. 3. 1990 organizirala OK SZ Radovljica.

Izjave nekaterih udeležencev (predvsem Janeza Korošca) na račun Triglavskega narodnega parka, kot so povzete v Delu in v tretjem TV dnevniku 22. 3. 1990, zahtevajo javno pojasnilo.

Najprej odgovor, zakaj na javni tribuni v Bohinjski Bistrici ni bilo predstavnika delovne organizacije Triglavski narodni park. Istega dne popoldne in zvečer so vsi pooblaščeni predstavniki TNP vodili redne informativne pogovore med krajevnimi skupnostmi in upravo narodnega parka na območju tolminske občine. Ti delovni sestanki so bili hkrati od Tolminskih Raven do Trente; programirani so po posebnem koledarju za celo leto 1990. Zaradi kasnejšega vabila na tribuno v Bohinjski Bistrici uprava parka ni mogla spremeniti svojih že prej dogovorjenih datumov.

Izjave Janeza Korošca, citiramo po zapisu v Delu »kako ljudje mislijo, da jih zakon o TNP predvsem omejuje, občinska skupščina pa bi zato morala dati pobudo za njegovo spremembo«, so izraz nebrzdane osebne demagogije in nedobronamerne manipulacije v imenu javnega mnenja. Toliko bolj smo o tem prepričani na osnovi tv reportaže, kjer smo lahko videli, kako nam Janez Korošec razburjeno očita, »da imamo v svojih papirjih že od prve strani naprej same prepovedi, nikjer pa tistega, kar je dovoljeno in da hočejo ljudje na Gorjušah in Koprivniku graditi nove hiše, pa zaradi Triglavskega narodnega parka tega ne morejo«.

Glede naših papirjev in prepovedi naj povemo, da so edino merodajni le trije dokumenti. Srednjeročni skupni program razvoja TNP za obdobje 1986–1990 vsebuje le skupne dogovore, kaj bo na območju TNP storjeno; o prepovedih ne govori. Prostorskoureditveni pogoji za območje TNP – Bohinj, dokument je trenutno v javni obravnavi in še ni veljaven, vsebuje pa le smernice in pogoje za prostorske in gradbene pogoje in ne govori o prepovedih. Edini dokument, ki obravnava prepovedi, je zakon o Triglavskem narodnem parku, sprejet v skupščini SRS leta 1981. Toda tudi zakon nima »od prve strani naprej« nikakršne prepovedi, ampak jih obravnava šele na 9. strani, ko so opisane določbe 12. in 13. člena. Poleg teh dokumentov na TNP ne poznamo nobenega drugega papirja, ki bi komurkoli karkoli prepovedoval. Zato so take navedbe lažnive in zlonamerne. Očitno Janez Korošec ni bral ne enega ne drugega dokumenta. Ni prebral niti zakona o TNP; sicer ne bi mogel brez zadrege izkoriščati javne tribune za demagoške izpade o stvareh, ki jih sploh ne pozna.

Iz televizijske reportaže ni bilo razvidno, kako so se na Koroščeve izjave odzvali navzoči. Pričakovali bi, da bosta reagirala vsaj oba kandidata za predsednika občine. Njuni dosedanji javni funkciji sta takšni, da bi morala vedeti, kaj v zakono o TNP res piše, kakšna je parkovna politika, ki jo sooblikuje tudi občina Radovljica, kdo je odgovoren za občinsko prostorsko politiko in kaj je neodgovorno zavajanje javnosti na predvolilni tribuni. Moramo povedati, da za domačine na Gorjušah in Koprivniku (obe naselji ležita v Triglavskem narodnem parku) s strani Triglavskega narodnega parka ni ovir za nove gradnje; razen tistih pogojev, ki bi morali veljati za vse pravne države, to je spoštovanje reda o tem, kje in kako lahko ljudje gradijo. Pri nas to urejajo prostorsko ureditveni pogoji, kot občinski pravni akt, ne pa Triglavski narodni park.

Zdi se nam čudno, da Janez Korošec javno ne stresa jeze na Triglavski narodni park, kadar je navzoč kakšen naš predstavnik. Dva tedna pred omenjenim predvolilnim zborom v Bohinjski Bistrici je Triglavski narodni park organiziral informativni pogovor s Krajevno skupnostjo Gorjuše–Koprivnik. Že prvo srečanje (v bodoče pa bo redno enkrat mesečno), je bilo za našo upravo zelo koristno, čudi nas le, da nas nihče od krajanov tokrat ni opozoril na problematiko, kakršno si sam sebi izmišlja Janez Korošec.

Uprava Triglavskega narodnega parka ocenjuje javni nastop Janeza Korošca kot klevetanje. Za tako hude obtožbe je treba navesti konkretne dokaze! Zelo pravilno je izbran naslov v Delu: »Bohinj za razvoj ni dobil nič«. Za nerazvitost in neprimerni razvoj Bohinja ni kriv Triglavski narodni park, čeprav postaja zadnje čase vedno bolj hvaležen izgovor za iskanje dežurnega krivca pri tistih, ki so cela desetletja vedrili pod dežnikom inercije in negativne selekcije. Da je v Bohinju tako, kot je, je kriva zgrešena tridesetletna politika, ne pa Triglavski narodni park. Pomemben vpliv in glas v tej politiki pa je imel tudi Janez Korošec.

Triglavski narodni park,
direktorica
MARIJA ZUPANČIČ-VIČAR

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

PISMA BRALCEV

Mladi so naša naložba

Spremljam strankarske predvolilne predstavitve in vse ponujajo več ali manj podobne zadeve. Popravili bodo napake preteklosti in poskrbeli za boljši jutri.

Stranka ZK-SDP ima lep slogan: Znanje naših otrok je naša najboljša naložba v naš jutri.

Kako se to lepo sliši, vendar naši otroci so že danes tu z znanjem pač takšnim, kot smo jih dovolili, da ga dobijo, ko smo z njimi eksperimentirali vrsto let.

Kakšne možnosti imajo za preživetje danes? Žal imajo vsak dan manjše upanje za boljši jutri. Zaposlitvenih možnosti je vsak dan manj in gospodarska situacija je iz dneva v dan bolj črna. Vlada vleče poteze po eni strani prepočasi, po drugi pa hiti in ravno to ne more dati prave rešitve. Konkretno mislim na zakon o delovnih razmerjih in zakon o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti, ki sta pripravljena za sprejetje v republiški skupščini še ta mesec.

Predložena zakona ne odgovarjata na odprta vprašanja, predvsem zaposlovanja mladih, zato jih ne bi smeli sprejeti, dokler njihova vsebina ne bo omogočala reševanje teh problemov, prav tako pa je potrebno, da sta ta dva zakona skupaj v razpravi z zakonom o pokojninskem zavarovanju.

Kaj sedaj predložena zakona ponujata mladim diplomantom brez prakse?

Nič!

Kako in kje pridobiti pripravništvo? Ali je pripravništvo kot tako potrebno za vse poklice, se sprašujem, ko pomislim, kako so v določenih okoljih v zadnjih letih obravnavali pripravnike. Pomislimo še posebej na številne diplomante družboslovnih šol, ki smo jih po osnovni šoli dosledno usmerjali v šole v tako pomembnem razmerju 70:30, ne glede ali so bili štipendisti ali ne. Kaj bodo počeli ti mladi v času, ko so najbolj sposobni za uvajanje v delo? Čakali križem rok, izčrpavali že izčrpane družinske proračune, zapustili domovino in jo še bolj postarali ali se disciplinirali tako, da bodo iskali doma kakršnokoli možnost za delo in s tem ohranjali domača ognjišča?

Kaj ponujamo tem zagnancem? Nimajo lastnine, ne prihrankov. Le pamet, roke, voljo in željo ostati doma, preživeti in ustvariti razmere za zagotovitev eksistence.

Kako si lahko uredi status? Prijavi svojo dejavnost na socialnem zavarovanju in tam dobi klofuto, ki je v obliki zahtevka, da je najnižja zavarovalna osnova za januar 1990 za neto odmero pravic 2.316,80 din, bruto za obračun prispevkov 4.141,10 din, kar pomeni da mora plačati za zavarovanje 1.772,00 din, za februar pa 2.106,50 in za marec najverjetneje 2.500,00. Vse to pri strogem kursu zvezne vlade, da so neto osebni dohodki zamrznjeni in ob ugotavljanju sindikatov, da se z minimalno plačo ne da preživeti.

Upravičeno se torej mlad človek začne spraševati o tem, da ga domovina ne ljubi, temveč o njem ne želi niti govoriti. Kaj si misli o starših in vseh tistih, ki so oblikovali takšno domovino? In mi, starši, kako naj si operemo obraz, kako bomo otrokom pomagali ohranjati pogum in odganjati črne misli?

Ali lahko zavestno ponavljamo, kako so nam in naši družbi otroci največje bogastvo?

Sprašujem vodstva strank, kaj o tem mislijo in kaj bodo storili? Koliko mladih se vam bo pridružilo glede na vaš program? Ali se iz njega vidi njihov danes, ki je zanje veliko pomembnejši, kot se nam zdi, ko v zadnjem času vse preveč govorimo o našem predvčerajšnjem.

Prosim v imenu mladih vse: vzemimo si čas in pripravimo naše zakonodajo tako, da bo spodbujala ustvarjalnost in dajala vsem ustrezno varnost.

VLADO SEVER,
Plevančeva 15
Ljubljana

Obmejni pas po hunsko

Protesti zoper predlog razširitve obmejnega pasu v podkrepitev pogosto navajajo ureditev nadzora meja v sodobnih zahodnih, včasih tudi v vzhodnih državah, npr. še nedavno obstoječi »preorani in pobranani pas« na madžarskih mejah.

Koristno bi bilo pogledati tudi malo dlje nazaj v zgodovino, in to prav zgodovino našega, jugoslovanskega ozemlja. Bojim se, da je niti ustrezni strokovnjaki, ki so predlagali 1000-metrski pas, dovolj dobro ne poznajo.

Med mirovnimi pogoji, ki jih je leta 443 nam dobro znani hunski vladar Atila naložil bizantinskemu cesarju Teodoziju II., je bil tudi obmejni pas, širok pet dni hoda, neposeljen, neobdelan, pust. Od Sirgidunuma (današnji Beograd) je npr. ta pas segal v globino bizantinskega ozemlja do Naissosa (Niša). »Pet dni hoda« široko ozemlje je, po takratnih normah, lahko prečkal le jezdec, pešec pa take poti po nenaseljenem svetu brez hrane ni zmogel.

Bistvo tega obmejnega pasu je bilo onemogočanje hunskih prebegov v Bizanc (kamor so se ilegalno podajali vdinjat Bizantincem v vojaško službo), predvsem pa naj bi onemogočal pobege sužnjem, ki so jih Huni nalovili po bizantinskem ozemlju.

Kaj nam lahko pove ta zgled iz zgodovine – če si izberemo za zgled eno izmed vojaško najbolje organiziranih starih ljudstev, saj se Atile civilizirani svet še vedno spominja kot »šibe božje«: 1000-metrski pas je odločno preozek! Seveda, če nas ne moti, da si za vzor izberemo prav Hune.

ANDREJ KRANJC,
Džemala Bijedića 6,
Postojna

Smole in Smolle

Mitingaši na jugu so še do nedavnega vpili proti Smoletu. Bojim se, da se bo nekaj podobnega slišalo tudi v slovenski deželi, vendar ne zaradi Jožeta Smoleta, predsednika socialistične zveze, ampak zaradi poslanca avstrijskega parlamenta Karla Smolleja. Taka misel me spreletava, ko berem v Delu, da bo ta koroški Slovenec sodeloval v predvolilni kampanji na strani Demosa in govoril v Novem mestu, Domžalah, Ljubljani in Krškem. Ne glede na prakso v drugih deželah (če takšna sploh je), se mi zdi ta poteza neprimerna. Demos ima svoj program in naj ga razlaga s svojimi aktivisti, saj niso tako šibki in vprašanje je, ali je tak gost primeren ob predvolilni kampanji. Karel Smolle je edini koroški Slovenec, ki je član avstrijskega zveznega parlamenta, vendar v predvolilni kampanji ni primerno igrati na to karto. Žal vemo, da se prav v tej funkciji ni najbolje izkazal ob sprejemanju zakona v avstrijskem parlamentu o slovenskem šolstvu na Koroškem in na presenečenje mnogih glasoval za zakon, ki je prinesel negativno rešitev za koroške Slovence. Tudi zbiranje denarnih prispevkov za Demos na avstrijskem Koroškem lahko ustvari v javnosti občutek, da si nekdo nabira točke s tujo pomočjo.

IVAN ŠKERBEC
Bratovševa ploščad 8,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Razmišljanje o Evropi zdaj

Slogan »Evropa zdaj« se ne razlikuje kaj dosti od slogana »Evropa 1992«. Oba sta mi zelo všeč in kar nekaj časa sem verjel obema, dokler ni po mnogih letih naneslo – mislim, da je tega 12 let – da sem se ponovno vozil po starih relacijah Celovec–Salzburg–Dunaj–Šentilj, ki sem jih nekoč poznal kot svoj žep. Prav dobro se spominjam ozke in vijugaste ceste čez prelaz Katschberg, posebno pa še 50 km od Dunaja prek prelaza Weixel pa vse do Gradca in od tu do meje na Šentilju. Posebno me je bilo strah v zimskem času prek prelaza Katschberg, da me ne bi ujel sneg. Tokrat se na 1.070 km dolgi poti ni zgodilo nič takega. Vse od Celova naprej vse dvopasovne avtoceste z več kilometrov dolgimi predori. V teh 12 letih je tem 7 ali 8 milijonom Avstrijcem v tem trikotniku uspelo zgraditi okoli 250 km dvopasovnic, da o vseh drugih povezavah zahodnoavstrijskega ozemlja sploh ne govorimo. Ko po taki vožnji prideš domov in ko gledaš na televiziji dobesedno razdejano cesto proti Lendavi, ki se je od nekdanjega asfalta spremenila v najbolj nenavaden in grob makadam, ti pride, da bi klel ali pa se razjokal. Pri vsem tem pa si upamo po enopasovni »avtocesti« Maribor–Arja vas pobirati cestnino, obenem pa si razni gospodje še upajo obljubljati avtocesto Celje–Ljubljana šele leta 2000. Ali teh ljudi res ni nič sram? Kje je vendar ves ta denar, ki smo ga hlapčevsko plačevali celih 45 let? Navsezadnje se je vendar treba vprašati, ali je karavanški predor res bil tako nujen, če še Avstrijci trdijo, da smo ga začeli graditi veliko prezgodaj. Tovarišem generalom bi bilo treba najprej dopovedati, da naj pustijo helikopter in supersonik pri miru in če že plačujemo te 3 odstotke davka za armado (le kje na svetu je še takšna država?), bi bilo veliko bolje, če bi jih namenili supersoničnim cestam. Od teh 3 odstotkov dodatnega davka Slovenija tako ne bo imela nič, ker bo šlo zopet za razporeditev sredstev v namenski proizvodnji. Helikopter naj bi gradilo neko beograjsko podjetje, supersonik pa bi delali v srbskih podjetjih in na ta način reševali srbsko zavoženo gospodarstvo. Če bi se poskušali sprenevedati in trditi, da je to potrebno zaradi španskih jezdecev na Koroškem, potem vam povem, da sem popolnoma enake španske jezdece videl 20 km pred Dunajem, vendar iz zahodne in ne južne strani.

Ko prestopaš mejo, ugotavljaš, da so obmejne trgovine polne naših kupcev in tudi sam se prištevam mednje.

Eden od osnovnih postulatov Markovićevega programa je svoboden pretok blaga in konkurenca. Kako je s pretokom blaga na jug, vemo, toda konkurenci za zdaj bolj slabe kaže, saj drugače trgovine onstran meje ne bi bile tako polne. Zasebna pobuda pri nas še dolgo ne bo imela veljave, saj mora najprej imeti lasten denar in pa prodajni prostor, torej vse, kar so razna monopolna podjetja dobila brezplačno, še posebej pa v časih nasilnega združevanja podjetij. Še najboljše poznam celjske razmere, tudi drugje ni nič drugače. Kamorkoli se ozreš po trgovinah, te skoraj vsepovsod spremlja rdeča štirioglata kocka z odbitimi ogli (zaščitni znak Merxa). Podjetja, ki se v preteklosti niso hotela združevati, so bila največkrat obglavljena za direktorje. Največkrat so trdili, da gre za zmanjšanje osebja, vendar se to niti v enem primeru ni zgodilo. Nasprotno, vedno več je bilo zaposlenih, vrhu vsega pa so nastale zbirokratizirane skupne službe. Tako zdaj takšni monopolisti delajo vse od zobotrebcev do kruha. Polastili so se kmetijskih zadrug, gredo se nekakšne kooperacijske odnose. Če bi jim kdo v preteklosti ponudil rudnik, bi še premog kopali, ker se tako spoznajo na vse.

Takšni sistemi so zgrajeni na hierarhični lestvici, vsi morajo vse kupovati v lastnem podjetju, v lastnih skladiščih in tako konkurence ni, sicer pa jo poskušajo zatirati z vsemi mogočimi sredstvi. Medtem ko zasebnik z lučjo išče prodajne prostore, se Merx šopiri v napol praznih prostorih. Tipičen primer je slaščičarna Mignon, ki nikoli ni do četrtine zasedena in tako ostali prostori zijajo prazni. V Ljubljanski ulici je podobno z lokalom Lučka, ki je običajno popolnoma prazen, odprt samo do 15. ure, ob sobotah pa zaprt.

Zato menim, da bi takšne Merxe in ostale, ki so se na silo morali združevati, sedaj bilo treba tudi na silo razdružiti, lokale – posebno če so prazni, kot omenjena dva – pa odvzeti, saj po besedah enega od odgovornih na Stanovanjskem podjetju čaka na poslovne prostore kar 200 interesentov.

Takšni Merxi, kot so sedaj, in njim podobni, nam niso prav nič potrebni.

JOŽE ŽLEBNIK,
Cesta na Vrhe 51, Celje

Topilnica pod budnimi očmi merilcev onesnaževanja

Merjenje onesnaževanja zraka v Idriji med obratovanjem rudniške topilnice potrjuje uspešnost rudniških ukrepov – Včasih še preveč SO_2

IDRIJA, 27. marca – Topilnica idrijskega rudnika živega srebra, ki lani ni žgala zadnjega cikla rude zato, da ne bi preveč onesnaževala zraka z dimi in izparinami, je letos obratovala od konca januarja do konca februarja. Ves ta čas so idrijski topilničarji ukrepali tako, kot so predlagali strokovnjaki, hkrati pa so na več koncih mesta merili onesnaženost z žveplovim dioksidom. Rezultati tega pettedenskega merjenja v mnogočem presenečajo.

IDRIJSKA TOPILNICA – Dolga leta je bila grešni kozel idrijske ekologije, vendar le ni edini onesnaževalec zraka. (Foto: K. R.)

Trenutne in 24-urne koncentracije žveplovega dioksida v idrijskem zraku so bile od 22. januarja do 26. februarja, ko so delale rudniške peči, večje od pričakovanih. Meritve onesnaženosti, ki so jih opravljali na merilnih postajah pri upravi rudnika in v Rudarski ulici, torej v neposredni bližini topilniškega obrata, ter v mestnem središču, so bile v povprečju sicer v mejah normalnega oziroma še pod največjo dovoljeno stopnjo, ki znaša 0,3 miligrama žveplovega dioksida na kubični meter zraka, toda od 26 dni je bilo sedem takih, ko idrijskega zraka ni bilo priporočljivo dihati. Takrat je 24-urna koncentracija tega strupenega plina znašala 0,5 miligrama na kubični meter zraka. Meritve so pokazale, da je do teh prekoračitev prihajalo na račun občasnih povišanj v večernih in jutranjih urah. Rudniški strokovnjaki so s pomočjo svojih opazovanj prišli do spoznanja, da na kakovost zraka vpliva tudi njihova dejavnost. Do večjih onesnaženj naj bi prihajalo v času, ko so iz topilniških peči odvažali ostanke rude. To pomeni, da konec lanskega leta le niso predvideli vseh možnih virov onesnaževanja in da bodo morali doslej preizkušenim metodam preprečevanja onesnaževanja dodati še eno. Pri naslednjem žganju rude bodo žlindro še dodatno hladili. Temperaturo naj bi ji znižali že v bunkerjih pod rotacijsko pečjo. Poleg tega nameravajo »prati« dimne pline in to s pomočjo suspenzije kalcita.

Merjenje onesnaženosti idrijskega zraka je pomagalo priti do vrste novih spoznanj. Rudnik še zdaleč ni edini večji onesnaževalec idrijskega zraka. Povprečna onesnaženost zraka med obratovanjem peči je bila enaka povprečni onesnaženosti zraka iz začetka letošnjega januarja (takrat peč še ni obratovala). Podobno je bilo vseh 13 let vključno z leti, ko je rudniška dejavnost v Idriji mirovala. V idrijskem rudniku si bodo kljub temu še naprej prizadevali, da se lanske slabe izkušnje z žganjem ne bodo ponovile.

KATJA ROŠ

»Družinski piknik z Milanom Kučanom«

NOVA GORICA, 27. marca – Novogoriški OK ZKS-SDP bo v prihodnjih dneh na Goriškem pripravil vrsto prireditev in zborovanj, na katerih se bodo predstavili kandidati stranke. Pred novogoriškim kulturnim domom (ali v dvorani skupščine občine, če bo slabo vreme), bo v petek, 30. marca ob 17.30 kulturno-politični shod, na katerem bodo sodelovali glasbeniki in igralci in seveda kandidati, med njimi pa dr. Matjaž Kmecl, dr. Boštjan M. Zupančič, Borut Pahor in Sergij Pelhan. Zanimiva predvolilna prireditev stranke pa bo v nedeljo, 1. aprila, popoldne v Opatjem selu na goriškem Krasu. Novogoriška ZKS-SDP namreč vabi vse na »družinski piknik z Milanom Kučanom«. Piknik, ki se bo začel ob 14. uri, bo predvsem v znamenju zabave, šale in sprostitve, manj pa političen. Kandidat za predsednika predsedstva RS Milan Kučan pa bo v nedeljo dopoldne (1. aprila) sodeloval tudi na tradicionalnem pohodu prijateljstva sosednjih mest, Nove Gorice in italijanske Gorice. Prihodnji teden bo novogoriška ZKS-SDP pripravila predvolilni zborovanji tudi v Solkanu in Šempetru pri Gorici.

S. C.

Angiograf kmalu v bolnišnici

Šempetrska bolnišnica dr. Franca Derganca bo z denarjem, ki so ga zbrale tri severnoprimorske občine, najprej kupila angiograf – aparat za ožilje

NOVA GORICA, 27. marca – Potem ko so prejšnji teden na zboru Ljubljanske banke Komercialne banke Nova Gorica sklenili, da bodo namenili za nakup medicinske opreme za regijsko splošno bolnišnico dr. Franca Derganca v Šempetru pri Gorici še dodatnih 356 tisoč DEM (preračunano iz dinarjev), je prva in hkrati najpomembnejša naloga iz programa regijske solidarnostne akcije pravzaprav uresničena. Bolnišnica bo v kratkem za svoj kirurški oddelek dobila izjemno pomembno napravo angiograf-rentgenska naprava za ožilje.

Denar za napravo je namreč zdaj zbran. Angiograf, ki stane 1,12 milijona DEM, je prednostna naprava na seznamu medicinske opreme, za katero v treh severnoprimorskih občinah (ajdovski, novogoriški in tolminski) solidarnostno zbirajo denar že nekaj manj kot poldrugo leto. Kot je znano, so pobudo za v Sloveniji gotovo najbolj zahtevno organizirano akcijo zbiranja denarja za nakup medicinske opreme dali zdravstveni delavci teh treh občin, podprle pa so jo občinske in regijska Socialistična zveza in organizacije Zveze sindikatov. Akcija bo, kot načrtujejo, trajala tri leta, in sicer do decembra 1991. Z zbranim denarjam pa naj bi poleg angiografa kupili še urgentna reševalna vozila za zdravstvene domove, gama kamero in elektroencefalograf za šempetrsko bolnišnico.

Čeprav je še v drugi polovici lanskega leta kazalo, da bodo vse bolj zaostrene gospodarske in splošne družbene razmere solidarnostno akcijo zavrle ali vsaj občutno zmanjšale njene učinke, je sedanji uspeh premišljeno vodenega zbiranja denarja močna spodbuda za njeno nadaljevanje. Poleg prispevkov prebivalcev severnoprimorskih občin in posameznikov od drugod, prispevkov iz osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu treh občin, enkratnih prispevkov podjetij in obrtnikov, posojil in podobnega je gotovo za uspeh izjemno pomemben prispevek Ljubljanske banke novogoriške Komercialne banke (posredno torej spet severnoprimorskega gospodarstva in varčevalcev banke). Banka je namreč za nakup angiografa prispevala približno tretjino njegove vrednosti.

Regijski organizacijski odbor, ki ga je za vodenje solidarnostne akcije imenoval medobčinski svet Socialistične zveze severnoprimorskih občin, je konec prejšnjega tedna, ko je preveril rezultate akcije, ugotovil, da je zdaj nekaj denarja tudi za nadaljevanje uresničevanja programa. Zbranih je namreč še 350 tisoč (konvertibilnih) dinarjev, ki jih bodo torej namenili za nalogo, ki je zdaj na vrsti. Torej za nakup urgentnih reševalnih vozil za novogoriški in tolminski zdravstveni dom, ajdovski zdravstveni dom pa bi namesto načrtovanega vozila menda raje dobil ultrazvočno napravo.

Na seji odbora za vodenje akcije pa so med drugim tudi menili, da bi bilo treba, ko bo sedanja solidarnostna akcija sklenjena, spodbuditi oblikovanje posebnega sklada za podobno zbiranje denarja za nakup medicinske opreme. Zdravstvo namreč nima denarja za nujno novo opremo in ne za nadomeščanje zastarelih in izrabljenih naprav. S posebnim skladom, nad katerim naj bi bedela na primer občinska skupščina ali njen izvršni svet, pa bi med drugim lahko preprečili med seboj neusklajene akcije solidarnostnega zbiranja denarja, so opozorili člani odbora.

SLAVICA CRNICA

KIH razvedrilo in oddih

JLA ne bo gradila na Colu, pravi IS v Ajdovščini

Ajdovska delegatska skupščina in izvršni svet sta podprla prebivalce krajevne skupnosti Col, ki so bili proti gradnji skladišča za razstrelivo

AJDOVŠČINA, 27. marca – Ali je odločitev, da na Colu nad Ajdovščino JLA ne bo gradila skladišč za razstrelivo, dokončna ali pa je takšen zgolj sklep izvršnega sveta ajdovske občinske skupščine in bodo torej o tem odločali kje drugje? Tako je vprašal delegat Sandi Škvarč iz ajdovske ZSMS-Liberalne stranke in njene colske organizacije na današnji seji ajdovske občinske skupščine v razpravi o informaciji o nameravani gradnji vojaških objektov na Colu in o uresničevanju sklepov prejšnje seje skupščine o tem. Vprašanje je seveda pokazalo, da prebivalci Cola še niso presegli nezaupanja v zagotovila, da bodo njihove zahteve upoštevane.

Delegati vseh treh zborov ajdovske občinske skupščine so na današnji seji z nekaj dodatnimi pripombami sicer sprejeli informacijo, ki jo je pripravil izvršni svet. V njej je pritrdil razlogom, zaradi katerih na Colu zahtevajo prenehanje vseh dejavnosti, namenjenih pripravam za morebitno gradnjo vojaških objektov. Izvršni svet odločno zavrača očitke, da je hotel lokacijo »prikriti«, je zapisal v informaciji. Poleg tega je izvršni svet sklenil, da bo predlagal investitorju gradnje nove ceste, zaradi katere naj bi namreč preselili vojaško skladišče z dosedanje lokacije na Barnici nad Podnanosom, in izvršnemu svetu skupščine republike Slovenije, naj s sodelovanjem JLA najdeta primerno tehnično rešitev za ureditev vojaških skladišč na dosedanji lokaciji in glede na potrebe tudi na drugih »že uporabljenih« lokacijah.

Ajdovska občinska skupščina in njen izvršni svet sta torej vendarle prisluhnila protestu prebivalcev krajevne skupnosti Col, njihovemu odločnemu nasprotovanju gradnji vojaških objektov na območju krajevne skupnosti. Kot smo že poročali, so v začetku letošnjega februarja na Colu opazili, da približno poldrug kilometer od vasi skupina delavcev Geodetskega zavoda opravlja nekakšne meritve. Razširile so se govorice, da bo JLA gradila skladišča razstreliva. Na prva vprašanja pa prebivalci Cola od vodstva ajdovske občinske skupščine niso dobili natančnih odgovorov. Kasneje so seveda zvedeli, da JLA načrtuje pravzaprav gradnjo nadomestnega objekta, ker se je sedanji lokaciji, na kateri ima skladišča, preveč približala načrtovana trasa bodoče ceste skozi Vipavsko dolino. Z organizirano akcijo krajevne samouprave in političnih organizacij so na Colu preprečili nadaljevanje meritev, zbrali so 400 podpisov (med 578 polnoletnimi prebivalci te krajevne skupnosti) proti gradnji vojaških objektov in na prejšnji seji občinske skupščine zahtevali razpravo o problemu in razmerah v krajevni skupnosti in občini zaradi njega. Delegati so pred mesecem zato na predlog krajevne skupnosti Col sprejeli tri sklepe, in sicer, naj skupščina občine zahteva od pristojnih organov prekinitev meritev in aktivnosti na terenu, da je izvršni svet skupščine dolžan zahtevati od pristojnih organov podrobnejšo informacijo ter jo posredovati krajevni skupnosti in sklep, naj se za naslednjo sejo občinske skupščine pripravi celovita informacija o tem. Danes so delegati torej menili, da so sklepi uresničeni.

SLAVICA CRNICA

DELEGATSKO VPRAŠANJE

Občinska blagajna si ni kaj prida opomogla od filmanja

Mednarodna filmska ekipa je v mesecu dni snemanja v Piranu pustila okroglo 1,5 milijona dolarjev

PIRAN, 27. marca – Ameriška, angleška in jugoslovanska filmska ekipa, ki je več kot mesec dni snemala film v piranski občini in v delu Istre, je zbudila veliko pozornosti. Ne le zato, ker je šlo verjetno za največji filmski projekt, ki so ga kdaj uresničili v piranski občini (nastopalo je skupaj 4000 statistov, od tega je bilo samo en dan angažiranih 1000 statistov na piranskem Tartinijevem trgu), ampak tudi zaradi izjav o tem, koliko denarja naj bi porabili v teh šestih tednih. Nekateri trdijo, da je ekipa porabila v dobrem mesecu dni milijon dolarjev, direktor filma pa nam je zaupal, da je šlo pravzaprav za 1,5 milijona dolarjev. Nič čudnega torej, da se je v zvezi s snemanjem tega filma pojavilo celo delegatsko vprašanje na seji občinske skupščine.

Postavili so ga mladinci v družbenopolitičnem zboru, ki jih je zanimala pravna plat sklepanja pogodb s filmskimi ekipami in kako je bil denar pravzaprav porabljen oziroma izkoriščen. Vprašanje je delegatom družbenopolitičnega zbora pobralo skoraj uro razprave. Seveda bi bilo poenostavljeno misliti, da je 1,5 milijona dolarjev romalo v občinski proračun in da si je tako občinska blagajna v mesecu dni dodobra opomogla. Vedeti je treba, da je denar, ki ga je omenjal direktor filma, razpihalo na veliko strani. In tako sta v resnici občina in proračun dobila le drobtinice. Predsednik IS **Tone Mikeln** je delegatom podrobneje pojasnil, da je denar v celoti potrošila filmska ekipa za več kot mesec dni snemanja v Istri. Treba je bilo plačati 300 – člansko filmsko ekipo, sposojanje filmskega ateljeja Vibe filma pri Piranu, sorazmerno dobro so plačali 4000 statistov, v portoroških in piranskih hotelih so filmarji ustvarili približno 6000 prenočitev in trošili več kot običajni gostje. Komunalno podjetje Okolje Piran je zaslužilo 120.000 dinarjev, ko je skrbelo, da so izpraznili parkirišča pristanišča, da so čistili za filmarji. Za uporabo javnih površin so filmarjem zaračunali nekaj manj kot 7.000 dinarjev, za dvodnevno izpsojo občinske stavke 5000 dinarjev, podobne ali nekoliko nižje odškodnine so dobili tudi v drugih hišah in lokalih, ki so jih uporabili za snemanje.

● Menda je lastnik nekega čolna prejel tisočaka le zato, da je neki kaskader lahko skočil s tega čolna v morje. Odškodnino je dobil celo neki prodajalec kičastih spominkov na nekdanji ribiški tržnici v Piranu samo zato, da tri dni ni prodajal, čeprav za to prodajo sploh ni imel občinskega dovoljenja.

Piranski komunalci pa so imeli izjemno priložnost, da bi po opravljenem snemanju lahko temeljito očistili Tartinijev trg z ostalimi deli piranskega središča. Filmska ekipa je štiri ure dlje, kot je bilo zanjo potrebno, zadržala zaporo prometa, da bi komunalci očistili mesto. Ker pa je bilo to v nedeljo popoldne, je delo komunalcem pač smrdelo in so se pospravljanja lotili dan kasneje, ko so trge in ulice spet dodobra zapolnila vozila. To zamujeno priložnost zdaj Pirančani zamerijo komunalcem, ki so še nedavno odločno obljubljali, da se bodo v novopečenem podjetju obnašali bolj podjetno.

BORIS ŠULIGOJ

Sivi panterji tudi na obalno-kraškem območju

PIRAN, 27. marca – Od četrtka bodo imeli Sivi panterji, upokojenci Slovenije Maribor, območni odbor tudi na obalno-kraškem območju. Ustanovili ga bodo v četrtek, 29. marca, ob 15. uri v sejni dvorani skupščine občine Piran. Tako naj bi v stranki, v kateri je že več kot 1400 članov, zdaj pridobili vsaj sto članov, kolikor jih še imajo v tem delu Slovenije. Območnega ustanovnega zbora se bo udeležil tudi predsednik stranke mag. Dragan Černetič, na dnevnem redu pa so predvidene volitve kandidatov in funkcionarjev območnega odbora.

B. Š.

AVTO magazin

PO SLOVENIJI

Jadranka bo odprta že za veliko noč

HRPELJE, 27. marca – Podjetni zasebnik **Nikola Gatarić,** ki je pred tremi leti kupil restavracijo Jadranka nasproti hrpeljske steklarne, se je pred približno šestimi meseci odločil, da izboljša ponudbo in s tem izkoristi priložnost, ki se gostincem ponuja ob prometni cesti, ki povezuje Trst oziroma Zahodno Evropo s Kvarnerjem in Dalmacijo. V šestih mesecih, odkar je lokal zaprt, so Jadranko (na sliki) precej razširili in polepšali, tako da bodo v penzionu v začetku lahko ponudili tudi šest ležišč, kasneje pa še več. Prizidali so še drugo veliko gostinsko sobo, povsem pa bodo preuredili tudi kuhinjo in bistro ter seveda zgradili in uredili vse prostore in naprave, brez katerih si ne moremo zamisliti sodobne turistične ponudbe. Prenovljena restavracija s prenočišči, ki bo ponovno sprejela goste že okrog velike noči, bo za gostinsko ponudbo na Kozini in v Hrpeljah še kako dobrodošla osvežitev. Tudi zato, ker je zaradi pomanjkanja denarja do nadaljnjega odložena podobna obnovitev in širitev družbenega gostišča Jadran v bližini. (Besedilo in slika: Janez Oder)

TAKI SMO

»Hazard« tudi za dojenčke

KOPER, 27. marca – Številnim »igram na srečo«, ki privabljajo lahkoverne in tudi take, ki si na dokaj enostaven način predstavljajo »pot« do malega bogastva, se je na Koprskem te dni pridružila še ena. Po izračunih in vsebini sicer skromnejša, v bistvu pa prav taka kot vsak »pisemski hazard«.

V plomljeni slovenščini dobivajo otroci naslednje sporočilo oziroma vabilo k igri: »V roku treh dni zaprosi mamo ali tata, da ti odpošlje šest pisem, otrokom starosti od 1 do 10 let, z isto vsebino, samo da zbrišeš prvo ime na seznamu, svoje ime pa vpišeš na tretje mesto. Prvemu na seznamu pošli otroško knjigo, čez tri tedne pa boš dobil 36 knjig in ti bo zanimivo, ko boš videl, od kod prihajajo. To igro so osnovale vzgojiteljice otroškega vrtca, zato te prosim, da pisma ne odvržeš, ker bi to prizadelo napore ostalih otrok. Če pa ne želiš sodelovati v tej igri mi vrni pismo v roku 48 ur.« Takšno je torej neredigirano vabilo k »igri«.

Ravnateljici vzgojnovarstvenih ustanov v Kopru kot v Semedeli zagotavljata, da njihovo osebje z »igro« nima nobene zveze. In če bi se kaj takega res ponujalo, bi vodstvo vrtcev to preprečilo. V vrtcih imajo dovolj knjig za razvedrilo otrok, drugi programi jih preveč zaposlujejo, da bi se šli tudi take igre. Zato pismo zavračajo, staršem, ki jim je pismo poslano, pa priporočajo, naj na provokacijo ne odgovarjajo. Žal je tako, da si nekateri skušajo za svoje dolgoročne načrte »kovati« kapital že pri otrocih v vrtcu. Če starši dovolijo, seveda . . .

DUŠAN GRČA

Vprašani Novogoričani bili večinoma za Demos in Kučana

NOVA GORICA, 27. marca – V novogoriški občini volilci najbolje poznajo predsedniške kandidate in zato je manj tistih, ki so slaba dva tedna pred volitvami še neodločeni, koga bodo volili za bodočega predsednika predsedstva Republike Slovenije. Tako vsaj kažejo rezultati javnomnenjske ankete o predvolilnem razpoloženju, ki jo je v novogoriški občini v dneh od 20. do 22. marca izvedla skupina Prognoza, ki jo sestavljajo člani severnoprimorskega društva sociologov in politologov.

Tudi novogoriška javnomnenjska anketa je bila telefonska in tako so tudi zanjo značilne znane slabosti, predvsem seveda zato, ker vsa gospodinjstva nimajo telefona, je opozorila članica skupine Prognoza mag. **Almira Pirih.** Povedati pa je treba da je v novogoriški občini telefonskih naročnikov več kot za polovico gospodinjstev. Poklicali so 140 naročnikov, na anketo pa jih je odgovorilo 129.

Rezultati novogoriške javnomnenjske raziskave so seveda kljub temu zanimivi. Izbrali smo jih nekaj. Kar 95 odstotkov vprašanih je na primer vedelo, da je v novogoriški občini zdaj več novih in obnovljenih strank. Nasprotno pa kar dobra četrtina ni vedela, za katero stranko se bo na volitvah odločila. Tudi novogoriški volilci se, kot kaže, lažje odločajo za posameznike, za ljudi kot za stranke. Med tistimi, ki so že trdno odločeni, da bodo volili za stranke, jih bo po rezultatih ankete 13 volilo za DEMOS, 10 pa za ZKS-SDP.

V anketi je skupina Prognoza posebej poudarila vprašanje o bodočem novogoriškem županu. Pred tem so namreč zaprosili stranke, ki so v občini oblikovale liste kandidatov za občinski družbenopolitični zbor, naj povedo imena kandidatov za župana. Zvedeli so le za dva kandidata DEMOSA, in sicer Tomaža Marušiča in Borisa Nemca (ki pa je po izvedbi ankete menda odstopil od kandidature), in za kandidata ZKS-SDP Sergija Pelhana. Odgovori so nekoliko presenetljivi. Več kot petina vprašanih namreč ni poznala nobenega kandidata. Novogoričani po anketi sodeč najbolj poznajo odvetnika Tomaža Marušiča in tudi največ vprašanih, namreč 33, jih je odgovorilo, da se jim zdi najbolj primeren za župana.

Največ, in sicer 63 vprašanih se je odločilo za Milana Kučana, 22 za dr. Jožeta Pučnika, 14 za dr. Marka Demšarja in 7 za Ivana Krambergerja.

SLAVICA CRNICA

Sežanska Kmečka zveza se predstavlja

SEŽANA, 27. marca – Z jutrišnjim srečanjem, v sredo, na Kozini ob 20. uri v Zadružnem domu bo sežanska podružnica Kmečke zveze začela vrsto predvolilnih zborovanj, na katerih bo po krajevnih skupnostih predstavila svoj program in kandidate. S sežanskimi volilci se bodo pogovarjali dr. Hubert Požarnik, dr. Dragan Marušič, dr. Benjamin Jogan in Stanko Lombar. V Komnu, kjer bo shod v četrtek, pa bo sodeloval tudi predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman.

J. O.

Slovenska demokratična zveza v Tolminu

TOLMIN, 27. marca – Ustanovna seja SDZ je bila v Tolminu 23. marca v Knjižnici Cirila Kosmača. Iz Ljubljane sta prišla dr. Rajko Pirnat in član izvršilnega odbora SDZ Miloš Bukovec. Predstavili so se kandidati iz regije za republiški DPZ, in sicer Matjaž Grobler, Janez Vuk, dr. Branko Marušič, Venčeslav Pajntar in Marjan Peljhan.

A. K.

Agraria bo odkupila 5000 ton vrtnin

Pri sklepanju letošnjih pogodb pri koprski kmetijski zadrugi opažajo, da ni več kmetov ali vrtičkarjev, ki bi na novo sodelovali z zadrugo

KOPER, 27. marca – KZ Agraria Koper zaključuje s sklepanjem pogodb z zadružniki o oddaji letošnjih pridelkov, predvsem pomladnih, poletnih in jesenskih vrtnin in sadja. Istrski kmetje naj bi letos zadrugi oddali okoli 2500 ton vrtnin in 550 ton sadja, okoli 2600 ton vrtnin pa bo KZ Agraria odkupila še s puljskega območja, saj je pogodba sklepala tudi z večjimi pridelovalci s hrvaškega dela Istre.

Letošnja načrtovana pogodbena pridelava je po količinah enaka lanski realizaciji, kar pomeni, da pridelava vrtnin v Slovenski Istri iz leta v leto stalno upada. Za to je več razlogov; od nizkih cen, ki jih dosegajo s kmetijskimi pridelki, stalnega krčenja najbolj rodovitnih površin, na katerih razstejo infrastrukturni objekti (ceste, vodovod), dolgotrajne suše in zelo pomanjkljiva opremljenost z namakalnimi napravami. Letina na tem sušnem območju je namreč zelo odvisna od namakanja, naložba v te naprave pa je tako visoka, da v bistvu dohodek od pridelkov ne krije stroškov same investicije. Tudi ob sklepanju letošnjih pogodb pri KZ Agraria opažajo, da tako rekoč ni novih kmetov ali vrtičkarjev, ki bi se odločali za pogodbeno vezanost na zadrugo.

Od povrtnin bodo tudi letos pridelali največ paradižnika, zelja, cvetače, kumar in bučk. Zadružniki in pospeševalci KZ Agraria pa so sklenili, da bodo skušali čim več vrtnin vzgojiti v pokritih rastlinjakih in plastenjakih. S tem si bodo zagotovili zgodnje pridelke, s katerimi bodo tudi na trgu dosegali precej višje cene. V teh dneh so v približno na 1,6 hektara rastlinjakov in plastenjakov posadili 35.000 sadik paradižnika, bučk, kumar in paprike, prve pridelke pa pričakujejo že konec aprila, večje količine pa v maju in juniju. Več teh zgodnjih vrtnin bi sicer imeli, če bi uresničili pred tremi leti zastavljeni cilj, da bi na leto s plastenjaki pokrili hektar do poldrugi hektar površine. Vendar se je kljub ugodnim posojilom, ki jih je dajala zadruga – tudi s pomočjo denarja iz republiškega in občinskih sisov za pospeševanje hrane in zagotavljanja osnovne preskrbe – za to naložbo odločilo le prvo leto nekaj pridelovalcev. Zelo visoki so bili namreč tudi stroški tekočega vzdrževanja plastenjakov, saj so morali skoraj vsako leto zamenjati polivinilasto folijo. Zaradi slabe kakovosti naše folije so se pri Agrarii letos odločili za uvoz polivinilaste folije iz Italije, ki ima zajamčeno trajnost oziroma uporabnost štiri leta. V Italiji so za prekritje sedanjih plastenjakov nabavili tri tone folije, približno polovico pa so je že razdelili pridelovalcem.

Sodobnejši in kakovostnejši odkup in boljši plasma pridelkov pričakujejo tudi z odprtjem novih skladišč in hladilnice, ki jo urejajo v novem zadružnem centru v Kopru, nared pa naj bi bila čez dober mesec. Novi prostori bodo omogočali bistveno boljšo pripravo pridelkov za trg, kar navsezadnje tudi vpliva na doseganje višjih cen.

IZTOK UMER

NOVI TEDNIK RADIO CELJE
NT&RC

RADAR
branje za mesec dni

PREJELI SMO

Odgovor na odprto pismo postojnskih ribičev

Postojnska ribiška družina, točneje njen izvršilni odbor, je 2. 3. t. l. napisala odprto pismo, v katerem s zaskrbljenostjo ugotavlja, da so vode, s katerimi upravlja, vse bolj onesnažene in da se pogoji za življenje vodnih živali v takih vodah vedno bolj slabšajo.

Odprto pismo je bilo poslano na enainštirideset naslovov: občinskim organom, ustreznim inšpekcijskim službam, vsem krajevnim skupnostim v občini Postojna, raznim zvezam, društvom, družinam,zavodom, delovnim organizacijam, inštitutom, političnim strankam in časopisnim hišam. To se pravi, da je bila o problemu naša javnost temeljito obveščena.

V četrtek, 15. 3. 1990, je časopis Delo omenjeno odprto pismo objavil v nekoliko spremenjeni obliki, bistvo problema pa je vsebinsko enako originalu. Stavek se glasi: Trenutno je najbolj žgoč problem v Belskem, kjer gradijo celo omrežje za kanalizacijske odplake z direktnim odvodom v Belški potok, kjer živijo še redki in zaščiteni raki jelševci in koščaki ter potočne postrvi. Torej ribiči bijejo plat zvona zato, ker v Belskem gradijo kanalizacijo za nečiste vode, katere ogrožajo ribe in rake.

Na krajevni skupnosti Bukovje, katere sestavni del je tudi vas Belsko, smo bili ob prejemu odprtega pisma nemalo začudeni in prizadeti. Javnost moramo namreč obvestiti, da se v vasi Belsko ne gradi in da se ne namerava graditi nikakršna kanalizacija, ne za odpadne niti za meteorne vode in da je trditev ribiške družine o gradnji kanalizacije neresnična in zlonamerna. Čudi nas, da se je ribiška družina tako širokopotezno lotila problema, ki ga ni. Le kaj imajo za bregom?

Mi v krajevni skupnosti Bukovje ne trdimo, da je potok Belščica čist. Daleč od tega! Upoštevati pa je treba tudi dejstvo, da vode tega potoka pritečejo že od drugod. Z namenom da bi sanirali potok Belščico, je bil že pred časom sprejet sklep, da se bomo zavzemali, da bi še tisti vaščani, ki sedaj še nimajo greznic, greznice v doglednem času uredili.

Po objavi odprtega pisma je obiskalo vas Belsko večje število ljudi. To so razni strokovnjaki pa tudi mojstri besede in slike, ki so prišli službeno, po naročilu, ali zgolj »slučajno«. Vsi so prišli z namenom, da vidijo to čudo, namreč gradnjo kanalizacije za odpadne vode. Žal odhajajo razočarani, sem in tja pa kdo odnese kak postranski izdelek, ki nima nobene zveze s kanalizacijo in katerega bo nekako poskušal plasirati.

V prizadevanjih za čisto in zdravo okolje podpiramo postojnske ribiče, jim želimo dober ulov, mirne in čiste vode, saj so tokrat, žal, vrgli svoje mreže v kalno.

ALOJZ SLEJKO,
tajnik KS Bukovje

PISMA BRALCEV

Mladi so naša naložba

Spremljam strankarske predvolilne predstavitve in vse ponujajo več ali manj podobne zadeve. Popravili bodo napake preteklosti in poskrbeli za boljši jutri.

Stranka ZK-SDP ima lep slogan: Znanje naših otrok je naša najboljša naložba v naš jutri.

Kako se to lepo sliši, vendar naši otroci so že danes tu z znanjem pač takšnim, kot smo jih dovolili, da ga dobijo, ko smo z njimi eksperimentirali vrsto let.

Kakšne možnosti imajo za preživetje danes? Žal imajo vsak dan manjše upanje za boljši jutri. Zaposlitvenih možnosti je vsak dan manj in gospodarska situacija je iz dneva v dan bolj črna. Vlada vleče poteze po eni strani prepočasi, po drugi pa hiti in ravno to ne more dati prave rešitve. Konkretno mislim na zakon o delovnih razmerjih in zakon o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti, ki sta pripravljena za sprejetje v republiški skupščini še ta mesec.

Predložena zakona ne odgovarjata na odprta vprašanja, predvsem zaposlovanja mladih, zato jih ne bi smeli sprejeti, dokler njihova vsebina ne bo omogočala reševanje teh problemov, prav tako pa je potrebno, da sta ta dva zakona skupaj v razpravi z zakonom o pokojninskem zavarovanju.

Kaj sedaj predložena zakona ponujata mladim diplomantom brez prakse?

Nič!

Kako in kje pridobiti pripravništvo? Ali je pripravništvo kot tako potrebno za vse poklice, se sprašujem, ko pomislim, kako so v določenih okoljih v zadnjih letih obravnavali pripravnike. Pomislimo še posebej na številne diplomante družboslovnih šol, ki smo jih po osnovni šoli dosledno usmerjali v šole v tako pomembnem razmerju 70:30, ne glede ali so bili štipendisti ali ne. Kaj bodo počeli ti mladi v času, ko so najbolj sposobni za uvajanje v delo? Čakali križem rok, izčrpavali že izčrpane družinske proračune, zapustili domovino in jo še bolj postarali ali se disciplinirali tako, da bodo iskali doma kakršnokoli možnost za delo in s tem ohranjali domača ognjišča?

Kaj ponujamo tem zagnancem? Nimajo lastnine, ne prihrankov. Le pamet, roke, voljo in željo ostati doma, preživeti in ustvariti razmere za zagotovitev eksistence.

Kako si lahko uredi status? Prijavi svojo dejavnost na socialnem zavarovanju in tam dobi klofuto, ki je v obliki zahtevka, da je najnižja zavarovalna osnova za januar 1990 za neto odmero pravic 2.316,80 din, bruto za obračun prispevkov 4.141,10 din, kar pomeni da mora plačati za zavarovanje 1.772,00 din, za februar pa 2.106,50 in za marec najverjetneje 2.500,00. Vse to pri strogem kursu zvezne vlade, da so neto osebni dohodki zamrznjeni in ob ugotavljanju sindikatov, da se z minimalno plačo ne da preživeti.

Upravičeno se torej mlad človek začne spraševati o tem, da ga domovina ne ljubi, temveč o njem ne želi niti govoriti. Kaj si misli o starših in vseh tistih, ki so oblikovali takšno domovino? In mi, starši, kako naj si operemo obraz, kako bomo otrokom pomagali ohranjati pogum in odganjati črne misli?

Ali lahko zavestno ponavljamo, kako so nam in naši družbi otroci največje bogastvo?

Sprašujem vodstva strank, kaj o tem mislijo in kaj bodo storili? Koliko mladih se vam bo pridružilo glede na vaš program? Ali se iz njega vidi njihov danes, ki je zanje veliko pomembnejši, kot se nam zdi, ko v zadnjem času vse preveč govorimo o našem predvčerajšnjem.

Prosim v imenu mladih vse: vzemimo si čas in pripravimo našo zakonodajo tako, da bo spodbujala ustvarjalnost in dajala vsem ustrezno varnost.

VLADO SEVER,
Plevančeva 15
Ljubljana

Obmejni pas po hunsko

Protesti zoper predlog razširitve obmejnega pasu v podkrepitev pogosto navajajo ureditev nadzora meja v sodobnih zahodnih, včasih tudi v vzhodnih državah, npr. še nedavno obstoječi »preorani in pobranani pas« na madžarskih mejah.

Koristno bi bilo pogledati tudi malo dlje nazaj v zgodovino, in to prav zgodovino našega, jugoslovanskega ozemlja. Bojim se, da je niti ustrezni strokovnjaki, ki so predlagali 1000-metrski pas, dovolj dobro ne poznajo.

Med mirovnimi pogoji, ki jih je leta 443 nam dobro znani hunski vladar Atila naložil bizantinskemu cesarju Teodoziju II., je bil tudi obmejni pas, širok pet dni hoda, neposeljen, neobdelan, pust. Od Sirgidunuma (današnji Beograd) je npr. ta pas segal v globino bizantinskega ozemlja do Naissosa (Niša). »Pet dni hoda« široko ozemlje je, po takratnih normah, lahko prečkal le jezdec, pešec pa take poti po nenaseljenem svetu brez hrane ni zmogel.

Bistvo tega obmejnega pasu je bilo onemogočanje hunskih prebegov v Bizanc (kamor so se ilegalno podajali vdinjat Bizantincem v vojaško službo), predvsem pa naj bi onemogočal pobege sužnjem, ki so jih Huni nalovili po bizantinskem ozemlju.

Kaj nam lahko pove ta zgled iz zgodovine – če si izberemo za zgled eno izmed vojaško najbolje organiziranih starih ljudstev, saj se Atile civilizirani svet še vedno spominja kot »šibe božje«: 1000-metrski pas je odločno preozek! Seveda, če nas ne moti, da si za vzor izberemo prav Hune.

ANDREJ KRANJC,
Džemala Bijedića 6,
Postojna

Smole in Smolle

Mitingaši na jugu so še do nedavnega vpili proti Smoletu. Bojim se, da se bo nekaj podobnega slišalo tudi v slovenski deželi, vendar ne zaradi Jožeta Smoleta, predsednika socialistične zveze, ampak zaradi poslanca avstrijskega parlamenta Karla Smolleja. Taka misel me spreletava, ko berem v Delu, da bo ta koroški Slovenec sodeloval v predvolilni kampanji na strani Demosa in govoril v Novem mestu, Domžalah, Ljubljani in Krškem. Ne glede na prakso v drugih deželah (če takšna sploh je), se mi zdi ta poteza neprimerna. Demos ima svoj program in naj ga razlaga s svojimi aktivisti, saj niso tako šibki in vprašanje je, ali je tak gost primeren ob predvolilni kampanji. Karel Smolle je edini koroški Slovenec, ki je član avstrijskega zveznega parlamenta, vendar v predvolilni kampanji ni primerno igrati na to karto. Žal vemo, da se prav v tej funkciji ni najbolje izkazal ob sprejemanju zakona v avstrijskem parlamentu o slovenskem šolstvu na Koroškem in na presenečenje mnogih glasoval za zakon, ki je prinesel negativno rešitev za koroške Slovence. Tudi zbiranje denarnih prispevkov za Demos na avstrijskem Koroškem lahko ustvari v javnosti občutek, da si nekdo nabira točke s tujo pomočjo.

IVAN ŠKERBEC,
Bratovševa ploščad 8,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Razmišljanje o Evropi zdaj

Slogan »Evropa zdaj« se ne razlikuje kaj dosti od slogana »Evropa 1992«. Oba sta mi zelo všeč in kar nekaj časa sem verjel obema, dokler ni po mnogih letih naneslo – mislim, da je tega 12 let – da sem se ponovno vozil po starih relacijah Celovec–Salzburg–Dunaj–Šentilj, ki sem jih nekoč poznal kot svoj žep. Prav dobro se spominjam ozke in vijugaste ceste čez prelaz Katschberg, posebno pa še 50 km od Dunaja prek prelaza Weixel pa vse do Gradca in od tu do meje na Šentilju. Posebno me je bilo strah v zimskem času prek prelaza Katschberg, da me ne bi ujel sneg. Tokrat se na 1.070 km dolgi poti ni zgodilo nič takega. Vse od Celova naprej vse dvopasovne avtoceste z več kilometrov dolgimi predori. V teh 12 letih je tem 7 ali 8 milijonom Avstrijcem v tem trikotniku uspelo zgraditi okoli 250 km dvopasovnic, da o vseh drugih povezavah zahodnoavstrijskega ozemlja sploh ne govorimo. Ko po taki vožnji prideš domov in ko gledaš na televiziji dobesedno razdejano cesto proti Lendavi, ki se je od nekdanjega asfalta spremenila v najbolj nenavaden in grob makadam, ti pride, da bi klel ali pa se razjokal. Pri vsem tem pa si upamo po enopasovni »avtocesti« Maribor–Arja vas pobirati cestnino, obenem pa si razni gospodje še upajo obljubljati avtocesto Celje–Ljubljana šele leta 2000. Ali teh ljudi res ni nič sram? Kje je vendar ves ta denar, ki smo ga hlapčevsko plačevali celih 45 let? Navsezadnje se je vendar treba vprašati, ali je karavanški predor res bil tako nujen, če še Avstrijci trdijo, da smo ga začeli graditi veliko prezgodaj. Tovarišem generalom bi bilo treba najprej dopovedati, da naj pustijo helikopter in supersonik pri miru in če že plačujemo te 3 odstotke davka za armado (le kje na svetu je še takšna država?), bi bilo veliko bolje, če bi jih namenili supersoničnim cestam. Od teh 3 odstotkov dodatnega davka Slovenija tako ne bo imela nič, ker bo šlo zopet za razporeditev sredstev v namenski proizvodnji. Helikopter naj bi gradilo neko beograjsko podjetje, supersonik pa bi delali v srbskih podjetjih in na ta način reševali srbsko zavoženo gospodarstvo. Če bi se poskušali sprenevedati in trditi, da je to potrebno zaradi španskih jezdecev na Koroškem, potem vam povem, da sem popolnoma enake španske jezdece videl 20 km pred Dunajem, vendar iz zahodne in ne južne strani.

Ko prestopaš mejo, ugotavljaš, da so obmejne trgovine polne naših kupcev in tudi sam se prištevam mednje.

Eden od osnovnih postulatov Markovićevega programa je svoboden pretok blaga in konkurenca. Kako je s pretokom blaga na jug, vemo, toda konkurenci za zdaj bolj slabe kaže, saj drugače trgovine onstran meje ne bi bile tako polne. Zasebna pobuda pri nas še dolgo ne bo imela veljave, saj mora najprej imeti lasten denar in pa prodajni prostor, torej vse, kar so razna monopolna podjetja dobila brezplačno, še posebej pa v časih nasilnega združevanja podjetij. Še najboljše poznam celjske razmere, tudi drugje ni nič drugače. Kamorkoli se ozreš po trgovinah, te skoraj vsepovsod spremlja rdeča štirioglata kocka z odbitimi ogli (zaščitni znak Merxa). Podjetja, ki se v preteklosti niso hotela združevati, so bila največkrat obglavljena za direktorje. Največkrat so trdili, da gre za zmanjšanje osebja, vendar se to niti v enem primeru ni zgodilo. Nasprotno, vedno več je bilo zaposlenih, vrhu vsega pa so nastale zbirokratizirane skupne službe. Tako zdaj takšni monopolisti delajo vse od zobotrebcev do kruha. Polastili so se kmetijskih zadrug, gredo se nekakšne kooperacijske odnose. Če bi jim kdo v preteklosti ponudil rudnik, bi še premog kopali, ker se tako spoznajo na vse.

Takšni sistemi so zgrajeni na hierarhični lestvici, vsi morajo vse kupovati v lastnem podjetju, v lastnih skladiščih in tako konkurence ni, sicer pa jo poskušajo zatirati z vsemi mogočimi sredstvi. Medtem ko zasebnik z lučjo išče prodajne prostore, se Merx šopiri v napol praznih prostorih. Tipičen primer je slaščičarna Mignon, ki nikoli ni do četrtine zasedena in tako ostali prostori zijajo prazni. V Ljubljanski ulici je podobno z lokalom Lučka, ki je običajno popolnoma prazen, odprt samo do 15. ure, ob sobotah pa zaprt.

Zato menim, da bi takšne Merxe in ostale, ki so se na silo morali združevati, sedaj bilo treba tudi na silo razdružiti, lokale – posebno če so prazni, kot omenjena dva – pa odvzeti, saj po besedah enega od odgovornih na Stanovanjskem podjetju čaka na poslovne prostore kar 200 interesentov.

Takšni Merxi, kot so sedaj, in njim podobni, nam niso prav nič potrebni.

JOŽE ŽLEBNIK,
Cesta na Vrhe 51, Celje

Radeljska vlada za Bistrico zahteva odškodnino in rento

Interese prizadetih ljudi in občine bo zastopal »občinski« advokat – V Radljah za podpis pogodbe z EGS o njihovih »obveznostih« pri sanaciji

RADLJE OB DRAVI, 27. marca – Razprav o posledicah graditve HE Golica–Koralpe v Avstriji pri nas očitno še ne bo kmalu konec. Navzlic trdnemu stališču investitorjev Kelaga in EGS, da ljudem v dolini Bistrice ne poravnata nematerialnih škod, v Radljah ne nameravajo popustiti. Občinska vlada je napovedala, da bo najela advokata, ki bo zastopal prizadete ljudi.

Zato je pričakovati, da se bo prava bitka šele razvnela. Kakšen bo njen izid, je težko napovedati; zapisati pa moramo, da se je radeljska občinska administracija postavila na stran svojih ljudi. Medtem ko strokovnjaki pospešeno pripravljajo načrte za ureditev struge Bistrice (ta bo od septembra imela za dve tretjini manj vode), kanalizacijo in čistilno napravo na Muti, alarmne naprave in seizmološko postajo, iščejo rešitve za ribogojnico, zasebno elektrarno in mlin itd., se pri radeljskem izvršnem svetu ukvarjajo z vprašanjem, kako se z investitorjema pogoditi o spornih vprašanjih. Teh pa, kakor pravi prvi človek občinske vlade v Radljah **Franc Fras,** ni malo.

Zdaj je že jasno, da radeljska občina za prizadete ljudi ob Bistrici zahteva odškodnino. Ker jih republiška vlada po tem vprašanju nenehno pošilja k EGS, bodo zahtevek poslali njim. Če ga bo ta vrnil, bo zahtevek pač romal na izvršni svet Slovenije. V Radljah so izračunali, da bi odškodnina za »odvzeto« reko in posledice bila v višini desetih odstotkov od investicijske vrednosti HE Golica–Koralpe. To pa še ni vse. Franc Fras je rekel, da se bodo potegovali tudi za rento.

»Menim, da so ljudje ob Bistrici upravičeni do odškodnine in do rente. Odškodnina bi bila enkratna, z njo bi vsaj delno ublažili vse spremembe, ki jih bodo občani doživeli zaradi zajezitve Bistrice. Renta pa bi morala biti stalna, saj je pri nas že kar precej kričečih primerov, ko moramo za družbo samo dajati in se žrtvovati, od tega pa nimamo ničesar. Interes občine in prizadetih ljudi bo zastopal odvetnik, ki ga bomo plačali iz proračuna,« je rekel Franc Fras.

V Radljah so sestavili tudi osnutek pogodbe, s katerim bi EGS zavezali k izpolnitvi vseh projektov, k so povezani z direktnimi, materialnimi škodami. Akt, v katerem so tudi določeni datumi, do katerih morajo biti izpolnjene posamezne naloge, so že poslali EGS. Kakšna bo usoda te pogodbe, za katero so na EGS pred časom že rekli, da je nepotrebna, še ni znano.

Občinski možje v Radljah pa so medtem že sklenili, da bodo v kratkem zaposlili gradbenega nadzornika. Njegova edina naloge bo, da bo kontroliral kakovost del na objektih, povezanih s sanacijo porečja Bistrice.

IVAN PRAPROTNIK

Nadvse uspela prodaja slik Jureta Cekuta

Umetnik zbral 125.000 DEM za bolnišnici v Mariboru in Celju ter RK

MARIBOR, 27. marca – S prodajo 25 slik iz svojega umetniškega ciklusa Žensko telo je likovni umetnik Jure Cekuta iz Celja zbral kar 125.000 nemških mark in jih podaril trem ustanovam: Splošni bolnišnici Maribor, Splošni bolnišnici Celje in slovenskemu Rdečemu križu.

Zamisel za takšno prodajno razstavo je dal umetnik sam, Umetnostna galerija Maribor jo je postavila v Razstavni salon Rotovž, odprli pa so jo v okviru letošnjih ginekoloških dnevov.

Jure Cekuta se je povezal v Mariboru z dr. Elkom Borkom in mu že izročil 30.000 mark za nakup aparata za ultra zvočne preiskave. Ginekološki oddelek je ta aparat (stane 88.000 mark) dobil že devetega marca, vendar ga ni še v celoti plačal.

Del denarja je Jure Cekuta namenil celjski bolnišnici, prevzel ga je mag. Gorazd Vuga, del pa Rdečemu križu, prevzela ga je predsednica jugoslovanskega Rdečega križa Ivica Žnidaršič.

J. J.

Slabe izkušnje – večja previdnost

Krajani Miklavža zahtevajo novo šolo, vrtec in igrišče še pred začetkom gradnje avtoceste

MIKLAVŽ, 27. marca – Javna razprava o programski zasnovi avtoceste Šentilj-Zagreb za odsek Miklavž-Zlatoličje je sinoči v miklavški kulturni dom zvabila več kot tristo krajanov iz Miklavža, Rogoze, Skok, Dobrovc in od drugod, saj avtocesta ne bo spremenila samo krajine, ampak tudi utrip življenja v teh krajih, marsikje pa bodo zaradi nje morali kar precej rušiti.

Seveda je bil glavni miklavški protest zaradi rušenja osnovne šole, ki so jo z denarjem, zbranim s samoprispevkom, zgradili pred dvanajstimi leti. Porušiti bodo morali tudi otroški vrtec, uničili bodo športno igrišče. Druge možnosti ni, so odgovarjali projektanti, kajti če bi se hoteli temu izogniti, bi zasedli še več dobre kmetijske zemlje. Zavestno smo se odločili za tako imenovano kanalsko inačico, ki gre ob kanalu hidrocentrale Zlatoličje. Ta kanal je že pustil sledove v pokrajini, cesta ob njem bo sicer še bolj zarezala v krajino, toda če bi jo prestavili, bi bila škoda še večja. Krajani so nato zahtevali, da tako šolo kot tudi vrtec in igrišče zgradijo na novo, še preden zaorje v zemljo prvi buldožer. Zaradi slabih izkušenj pri gradnji kanala zdaj nikomur ne verjamejo.

Zahtevali so tudi odmik glavnega križišča, kajti po sedanjih načrtih bi bilo preblizu kraja. Projektanti pa so povedali, da bo to težko, kajti križišče s pentljo je logično nadaljevanje hitre ceste, tam pa bodo tudi najbolj primerni odcepi proti Slivnici in naprej do Slovenike na eni strani in proti Dupleku in Miklavžu na drugi.

Krajani Slivnice pa so opozorili na predvidena rušenja v novem slivniškem delu. Zaradi povezave avtoceste s Sloveniko pa naj bi zdaj porušili več kot deset novih hiš. Še je čas, so menili lastniki, da projektanti zaobidejo te hiše in ne povzročijo dodatne škode. Časa je še dovolj.

Mnenju krajanov Miklavža in okolice se bodo že v sredo pridružili krajani iz Starš, Zlatoličja in drugih vasi iz spodnjega konca avtoceste, nakar bodo tudi ostali imeli še čas za pripombe, saj bodo načrti v javni razpravi mesec dni. Dovolj časa torej, da lahko rešijo vse morebitne spore.

JOŽE JERMAN

Mrežo osnovnih šol skušajo racionalizirati

V soboški občini se močno zmanjšuje število rojstev, šole ostajajo na pol prazne

MURSKA SOBOTA, 27. marca – Mreža osnovnih in podružničnih osnovnih šol v soboški občini, ki so jo načrtovali in gradili doslej, je zaradi zmanjševanja števila otrok v vsej občini postala preobširna in predraga. Precej skoraj novih šol v obmejnih krajih na Goričkem je skorajda praznih. V zadnjih osmih letih je namreč število rojstev v občini padlo za 19 odstotkov, v nekaterih delih občine, na primer v šolskem okolišu Puconci, pa skoraj za polovico.

Zaradi tega je soboški občinski sekretariat za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti pripravil predlog racionalizacije šolske mreže, s katerim so se danes najprej seznanili člani občinskega izvršnega sveta, nato pa ga bodo dali v javno razpravo v vse krajevne skupnosti in osnovne šole v občini.

Seveda bo v javni razpravi najbrž precej odpora proti v programu predlaganim ukrepom, kajti v vsakem kraju se le stežka ločijo od šole, pa četudi je ta skoraj prazna. Veljavna zakonodaja pa je takšna, da posamezne osnovne šole ali podružnične šole ni mogoče ukiniti brez soglasja krajevne skupnosti, v kateri ta šola deluje. Tako, na primer v Brezovcih krajani nasprotujejo ukinitvi osnovne šole, ki je podružnica osnovne šole v Puconcih in ki jo v enem samem kombiniranem oddelku prvega in drugega razreda obiskuje le petnajst učencev. V programu racionalizacije pa je predlog, da se ta podružnica ukine že s 1. septembrom letos.

Zaradi pomanjkanja učencev naj bi poleg brezovske šole ukinili še podružnične osnovne šole v Tešanovcih (brž ko bo nekoliko posodobljena matična osnovna šola v Bogojini), v Melincih, in morda tudi v Domanjševcih ali na Hodošu na Goričkem. Prav v krajih na Goričkem pa bo racionalizacijo najbrž najteže izpeljati, ker so podružnične šole v glavnem v obmejnih krajih, iz katerih bi se z njihovo ukinitvijo odseljevanje še povečalo. Pa vseeno bo najbrž predrago še naprej vzdrževati tako podružnico osnovne šole Prosenjakovci v Domanjševcih, ki ima sedem učencev, kot šolo na Hodošu, ki jih ima deset.

JOŽE POJBIČ

MOJ MIKRO

PO SLOVENIJI

Prireditve »poletnega Celja« na več mestih

CELJE, 27. marca – Prireditve »Poletno Celje 1990« bodo letos od 1. junija do konca avgusta, če bo ugodno vreme, pa jih bodo podaljšali še v september. Prirejali jih bodo kjerkoli v mestu, tudi v novih soseskah ali na bregovih Savinje, zavod za kulturne prireditve pa jih bo pospremil s posebnima brošurama. Doslej je pripravljenost za sodelovanje izrazila zasebna estradna agencija DEMO, ki bi prirejala glasbene večere vsak petek od 20. do 24. ure na dvorišču spodnjega gradu, rokovski glasbi bi sledila narodnozabavna, tej pop glasba itd. Mlinsko-predelovalno podjetje Merx želi na trgu pred kinom Metropol pripraviti tako imenovani »konjski rep«, ki bi pomenil sezonsko obogatitev uličnega utripa in bi omogočil tudi kulturne prireditve. Medtem ko bi mladinski Klub izvajal svoj program na dvorišču Prothazijevega dvorca, bi kinopodjetje imelo svoj letni kino na starem gradu. Vrsto prireditev oziroma razširitev dejavnosti bodo omogočili popolnoma prenovljeni prostori kulturnega kluba Ivan Cankar na Tomšičevem trgu, ki jih bodo odprli v začetku prihodnjega meseca. Prireditelji »poletnega Celja« računajo, da bodo podrobnejši program prireditev za čas od 1. junija do 15. julija dobili najkasneje do sredine aprila. (D. H.)

Odstopil direktor Tovarne stikalnih naprav

MARIBOR, 27. marca – Na včerajšnji seji delavskega sveta Tovarne stikalnih naprav iz Maribora so delegati sprejeli odstop dosedanjega generalnega direktorja Marjana Bezjaka, diplomiranega inžinirja. Kot je napisal v odstopni izjavi, je to storil zaradi prevelike delovne obremenitve in zavoljo nepremostljivih težav pri upravljanju firme. Za vršilca dolžnosti generalnega direktorja so imenovali dipl. inž. Jožeta Krena. (Ž. Š.)

Pomladansko delo delavcev Nigrada

MARIBOR, 27. marca – Po mili zimi, kakršno smo imeli letos, ceste niso tako ‚cvetele' kot če pritiska mraz. Vendar jim je spomladi le treba dati novo prevleko. Tako delavci mariborskega Nigrada že nekaj dni pridno barvajo prehode za pešce (nekaj sto) in vlečejo črte za razmejitve voznih pasov na cestah. Ob prometni zmedi, ki na trenutke vlada v Mariboru, se bodo vozniki ob dobro vidnih črtah vsaj laže razporejali po vozišču, če se že zaradi neurejene semaforizacije ne morejo brez zastojev peljati skozi mesto. (Z. Š., slika: Bogo Čerin)

Zdravniki o zdravju in ekologiji

CELJE, 27. marca – Komisija za zdravstveno vzgojo, ki deluje pri Zdravstvenem centru Celje in ki je doslej izvedla že številne zanimive zdravstveno-prosvetiteljske akcije, pripravlja za letošnji svetovni dan zdravja okroglo mizo o zdravju in ekologiji. K sodelovanju so povabili več znanih strokovnjakov – prof. dr. Slavena Letico, prof. dr. Dražigosta Pokorna, dipl. biologa Petra Škobrneta, mag. Ivana Eržena in še nekaj drugih – ki bodo govorili o zdravju, ekologiji in politiki, o bio živilih, o celjski ekološki problematiki, onesnaženosti zemlje in podobnem. Z okroglo mizo Celjani odgovarjajo na poslanico generalnega direktorja svetovne zdravstvene organizacije Hirošhija Nakajime, ki je za letošnjo temo svetovnega dne zdravja izbral problematiko »zdravja in okolja«. Okrogla miza bo aprila v Narodnem domu v Celju. (I. B.)

MIMOGREDE

Trgovcev glava (še) ne boli

Medtem ko se v večjih celjskih trgovinah pritožujejo, da jim je v zadnjem času prodaja močno upadla, je v številnih celjskih butikih kar živahno. Že res, da je med obiskovalci tudi veliko takih, ki si stvari samo ogledujejo, toda znatno cenejša ponudba v teh manjših trgovinicah je vendarle močan prodajni argument. Lastniki celjskih butikov so ne le iznajdljivejši – namesto dražjih poiščejo pač cenejše proizvajalce (nekaj seveda tudi sami sešijejo in spletejo), zaračunavajo pa si tudi precej nižjo maržo – torej zaslužek, pri katerem velika trgovina nikakor noče popustiti. Tako so razlike v cenah nekaterih izdelkov res velikanske. Če je to še nekako razumljivo pri konfekciji (o kakovosti Murinih izdelkov pač ni nobenega dvoma), pa je res nesmiselno kupovati pretirano drage usnjene izdelke, modne dodatke, bižuterijo in drugo, kar ponujajo v butikih za več kot polovico ceneje. Usnjene torbice so pri nekaterih zasebnikih že po 1700 dinarjev, kar je v družbenih trgovinah cena za izdelke iz umetnega usnja, Svilanitove svilene rute so v butikih cenejše tudi za sto in več dinarjev, moški in ženski balonski plašči pa ne stanejo niti tisočaka. Murin, pa na primer, stane 3500 dinarjev! Namesto, da bi kaj storili, »veliki« celjski trgovci samo stokajo, se reorganizirajo in – spreminjajo delovni čas. Pa ne kupcem v prid! Na pomlad so se odločili, da bodo vrata večjih trgovin odpirali šele ob osmih zjutraj. Da ja ne bi kdo še pred službo zavil v štacuno!

I. B.

Poroke

V Mariboru so se poročili: Herman Engler, šofer in Viljemina Vute, inv. upokojenka; Jahë Hkah, študent arhitekture in Monika Charlotte Lehmann, gospodinjska pomočnica; Robert Kolar, ključavničar–vzdrževalec in Brigita Sipoš, administratorka; Danijel Perkovič, avtomehanik in Suzana Polanc, šivilja; Štefan Koltaj, miličnik in Zdenka Škrabl, trgovka; Bojan Turčin, gasilski tehnik in Majda Tutk, administratorka; Stanko Ostrš, viličarist in Darja Malec, šivilja. (V. K.)

Šmarski načrt: v petih letih tisoč novih delovnih mest

Ker so srednje šole predaleč, je v njih trikrat manj otrok s Kozjanskega kot od drugod – Kmetijstvo intenzivirati

ŠMARJE PRI JELŠAH, 27. marca – Čeprav skušajo biti strankarski volilni programi kar najbolj konkretni, to enim uspeva bolj, drugim manj. Med tiste, ki ne puščajo veliko dvomov, prav gotovo sodi program šmarske ZKS-Stranke demokratične prenove. O tem smo se prepričali na predstavitvi programa, ki ga je podala njihova nosilka liste za občinski družbenopolitični zbor, sicer pa tudi podpredsednica šmarskega izvršnega sveta Marta Vahčič.

V prihodnjih petih letih tisoč novih delovnih mest, je prva naloga. In kako jo uresničiti? Domače delovne organizacije bodo sicer zmogle odpreti nekaj novih delovnih mest, zagotovo pa ne toliko, saj že zdaj komaj zmorejo sprejeti le približno polovico mladih, kolikor jih na leto konča šolanje. Petdeset novih podjetij, prav tako v petih letih, je sicer druga naloga, toda kar najtesneje povezana s prvo. Člani šmarske ZKS-SDP niso zadovoljni s štiridesetimi na novo ustanovljenimi podjetji v tej občini, saj večina zaposluje le enega ali dva občana, to pa je seveda premalo za oživljanje gospodarstva, kot tudi za odpiranje delovnih mest v tem okolju, kjer ima delo komaj vsak četrti občan. Potrebujemo petdeset novih podjetij s tja do dvajset zaposlenimi in zlahka bomo uresničili načrt za tisoč novih delovnih mest, trdijo v tej stranki. Že leto dni stara praksa, oprostitev vseh dajatev v prvem letu obratovanja, ki jo želijo razširiti še na obrtno dejavnost, je le ena stimulacija za ustanavljanje novih podjetij. Teh bo zagotovo več, če bo mogoče v občino pod ugodnimi pogoji privabiti tudi nekaj denarja s tako imenovanega republiškega nivoja.

Kmetijstvo še vedno reže dobršen del kruha približno tretjini Šmarčanov. Čeprav se število kmetov zmanjšuje, jih bo po mnenju Marte Vahčič pri popisu v prihodnjem letu še vedno vsaj 20 odstotkov. V primeru šmarske občine torej ne gre le za manj razvito okolje, pač pa tudi za pretežno kmetijsko občino z vsemi že znanimi posledicami. Težav je več tudi zato, ker je povprečna šmarska kmetija velika le dobre tri hektare. Jasno pa je, da povprečna šmarska kmetija res ne more dobro živeti le od zemlje. V stranki ZKS-SDP zato menijo, da bi moral biti z vsake kmetije zaposlen vsaj en član, ostali pa bi se morali ob strokovni pomoči družbenega sektorja kmetijstva ukvarjati z intenzivnejšo kmetijsko proizvodnjo. Kmetiji pa bi morali dodati še dopolnilno dejavnost, najbolje vezano na turizem. Velja namreč poudariti, da je šmarska občina po številu prenočitev peta slovenska občina in z Rogaško Slatino, Atomskimi toplicami in s Spominskim parkom Trebče ena turistično živahnejših slovenskih občin. Dvig kakovosti turistične ponudbe in kakovosti nasploh je naslednja naloga tega volilnega programa, ki veliko pozornosti namenja tudi čistemu okolju.

Ob nalogah 500 novih družbenih stanovanj in učinkovitejši razbremenitvi gospodarstva pa ne pozabljajo na kadre. Da niso držali križem rok, zgovorno pove podatek, da od osebnih dohodkov že zdaj združujejo po 0,14 odstotka za dodatni pouk najbolj nadarjenih učencev, ki bi jim radi bolj približali tudi srednje šole. Prav velika oddaljenost od teh šol (nekateri morajo prepotovati na dan tudi po 130 kilometrov) je po mnenju večine Šmarčanov kriva, da je vpis njihovih otrok na srednje šole kar za dve tretjini nižji od povprečja v regiji.

VLADO SMOLE

»Mi poznamo najboljšo pot«

ZKS-SDP trdi, da je sposobna speljati konfederalni položaj Slovenije v Jugoslaviji, dvomi pa o realnosti obljub drugih strank o odcepitvi

ŠENTJUR PRI CELJU, 27. marca – Po volitvah bo ZKS-Stranka demokratične prenove oblikovala pobudo za vseslovenski referendum, s katerim naj bi se prebivalci Slovenije izrekli o konfederalnem statusu svoje republike v Jugoslaviji. To je v sinočnjem pogovoru v Šentjurju poudaril dr. Ciril Ribičič, ko je odgovarjal na nekatera vprašanja navzočih.

Dodal je, da je ZKS-Stranka demokratične prenove sposobna speljati konfederalni položaj Slovenije v Jugoslavije za razliko od onih, ki obljubljajo odcepitev naše republike. »Po mojem mnenju zagovorniki odcepitve niso sposobni doseči tega cilja po poti, v katero bi državljani Slovenije privolili,« je dodal dr. Ribičič. ZKS-Stranka demokratične prenove je v mnogih dokumentih poudarila, da ji Jugoslavija pomeni prvo izbiro, kljub temu pa bi morala biti odločitev odvisna od referenduma, ki bi naj pokazal, ali in kakšna Jugoslavija je za nas še sprejemljiva. Dr. **Matjaž Kmecl** pa je v zvezi s programskim ciljem samostojne in suverene Slovenije znova uporabil prispodobo o »golobih na strehi«. Eno je strateški cilj, je dejal, ki je jasen, drugo pa so poti, ki peljejo proti njemu. Od mnogih situacij, razprav in marsičesa drugega je torej odvisno, kako bomo »golobe na strehi« spravili na trdna tla, je dodal dr. Kmecl.

Šentjurski volilci so z zanimanjem prisluhnili tudi **Štefanu Korošcu** in **Mirjanu Bevcu,** ki sta nosilca list kandidatov ZKS-Stranke demokratične prenove za družbenopolitična zbora republiške skupščine (12. volilna enota) in šentjurske skupščine. Štefan Korošec je dejal, da bodo morali tovarne na Celjskem zajeti obsežnejši procesi prestrukturiranja, da bi se lahko vključile v razvito Evropo, hkrati pa bodo potrebne mnogoštevilne prekvalifikacije delavcev. Preosnovi industrije mora slediti tudi skladen razvoj kmetijstva, tudi zato, da bi laže prezaposlili presežke delovne sile, ki bodo nastali s prestrukturiranjem industrijske proizvodnje. Štefan Korošec je omenil tudi nekatere infrastrukturne probleme na celjskem območju, ki se jih bo treba lotiti (med njimi je na prvem mestu omenil avtocesto od Arje vasi do Ljubljane) in pereča ekološka vprašanja (deponija Cinkarne na Blagovni), ki jih bo treba kot vsa druga razvojna vprašanja reševati usklajeno s tovarnami. Mirjan Bevc pa je v pogovoru dal jasno vedeti, da za občino Šentjur ni največji problem dejstvo, da je po razvitosti na repu slovenskih občin. Osrednji problem so kadri, je poudaril Mirjan Bevc, brez katerih razvoja ne bo mogoče premakniti. Dodal pa je, da se v zadnjih nekaj letih kadrovska struktura šentjurskih delavcev le izboljšuje, kar se kaže tudi v nekaterih uspešno izpeljanih naložbah.

DAMJANA STAMEJČIČ

V Borejcih so dobili nov gasilski avto

MURSKA SOBOTA, 27. marca – Gasilcem gasilskega društva Borejci se je pred kratkim uresničila dolgoletna želja po novem gasilskem vozilu. Te dni so dobili novo orodno vozilo TAM 80D, za katerega so zbrali denar sami gasilci.

K. F.

Prispevne stopnje lahko znižajo le za dober odstotek

MURSKA SOBOTA, 27. marca – Zahteve Gospodarske zbornice Slovenije, da naj bi tudi po občinah prispevne stopnje znižali za dvajset odstotkov, niso realne in ne upoštevajo razlik med posameznimi občinami, so danes dejali na seji izvršnega sveta soboške občine. Na občini so izračunali, da lahko ta trenutek znižajo prispevne stopnje za družbene dejavnosti v občini za pet odstotkov, za gospodarsko infrastrukturo pa za 12 odstotkov, kar bi skupaj celotno prispevno stopnjo znižalo le za dober odstotek. Tako malo lahko znižajo prispevne stopnje zato, ker so jih ves čas doslej prilagajali in ohranjali na najnižji potrebni višini. Sklepa o znižanju stopenj pa na današnji seji niso sprejeli, ampak bodo najprej počakali, kaj bodo v zvezi s tem sklenili delegati republiške skupščine te dni.

J. P.

Swaty dobro »stoji«, ker zna prisluhniti zahtevam kupcev

Tovarna umetnih brusov je lani prodala na tuje tretjino proizvodnje, letos pa bo še uspešnejša s 40 odstotki izvoza

MARIBOR, 27. marca – »Povečevanje izvoza na konvertibilne trge, izboljšanje kakovosti, proizvodnja novih izdelkov in zmanjšanje zaposlenosti, so osnovne naloge naše, že več kot 110 let stare tovarne. Predvsem se moramo zavedati, da proizvodnje brusov ne usmerjamo le mi, ampak tudi kupci. Ustreči je treba njihovim željam in zahtevam, saj nam bodo sicer obrnili hrbet,« je dejal direktor Tovarne umetnih brusov Swaty Drago Naberžnik.

Meni tudi, da njihova tovarna dobro »stoji« tudi zato, ker takšne usmeritve niso od danes. Proizvodnja umetnih brusov je namreč precej zapletena in kaj hitro se pokaže, ali so dobri, ali ne. Lani so prodali za okrog 3,8 milijona dolarjev umetnih brusov na tuje, od tega je šlo na zahodne trge 92 odstotkov vsega. Lani je izvoz predstavljal 33 odstotkov celotne proizvodnje, letos se naj bi ta odstotek povzpel na 40. To naj bi v dolarjih pomenilo 4,9 milijona iztržka.

V tonah je proizvodnjo umetnih brusov sicer nehvaležno opisovati, saj smo že dejali, da je najpomembnejša kakovost. Vendar nam primerjava proizvodnje v tonah pokaže, da so lani proizvedli za odstotek več kot leto poprej, ali 4273 ton. To gre predvsem na račun povečane proizvodnje smolno vezanih brusov in swatyflexa. Zmanjšala pa se je proizvodnja keramično vezanih brusov in fiberflexa. Posebno so zadovoljni z zmanjšanjem izmečka v proizvodnji umetnih brusov in sicer od 3,08 na 2,76 odstotka.

Trenutno je v tovarni zaposlenih 737 delavcev. To število bi radi zmanjšali, a ne z odpuščanjem, ampak z naravno fluktuacijo. Ne bodo pa zaposlovali novih delavcev. Zelo strogi bodo do nekakovostnega dela in neodgovornega obnašanja. O tem so obveščeni vsi zaposleni. Ljudje se zavedajo, da bodo le tako lahko poslovali še naprej uspešno. Veliko pričakujejo tudi od novega proizvoda, nitridovih brusov, ki ga njihov štipendist – diplomant razvija na inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani.

V. V.

Podaljšanje samoprispevka – zdaj tudi uradna pobuda

V Mariboru bo zmanjkalo denarja za ginekološki in interni oddelek – Bo bolnišnica sama izpeljala vse aktivnosti?

MARIBOR, 27. marca – Zaradi pomanjkanja denarja za popolno izvedbo četrtega mariborskega samoprispevka (zmanjkalo bo denarja za obnovo ginekološkega in internega oddelka) so v bolnišnici kot investitorju sklenili zdaj tudi uradno predlagati podaljšanje samoprispevka za toliko časa, da bi program lahko v celoti izpeljali.

Iz bolnišnice so namreč zdaj tudi uradno poslali na naslov odbora podpisnikov IV. samoprispevka predlog za podaljšanje samoprispevka. V pismu med drugim navajajo, da obžalujejo, da nobena izmed političnih strank ni v svojih programskih usmeritvah predvidela doslednega uresničevanja IV. samoprispevka. Zato so v bolnišnici odločeni, da bodo sami začeli in izpeljali vse potrebne aktivnosti za zbiranje denarja za dokončanje ginekološkega in internega oddelka, če bo politični odziv slab.

Kot je povedal **Ivan Atelšek,** predsednik odbora podpisnikov IV. samoprispevka, bo odbor na svoji seji obravnaval predlog bolnišnice, vendar dokončne odločitve ne more sprejeti. Najverjetneje bo to treba storiti v bodoči mariborski občinski skupščini, ki bi v novih družbenopolitičnih razmerah lahko edina sprejela takšno odločitev.

Velja tudi omeniti, da imajo v bolnišnici tako imenovani spremljajoči program preureditve posameznih objektov in selitev posameznih služb (rušenje upravne zgradbe, selitev strokovnih služb v prostore transfuziologije, potem ko se je ta preselila v novi medicinsko-funkcionalni trakt III ipd.), kar naj bi omogočilo nemoteno izvajanje samoprispevka.

V bolnišnici predlagajo, da bi izračune o dotoku denarja na račun samoprispevka ter predračune za predvidene objekte iz programa pripravila strokovno-tehnična komisija, tako da bi potem lahko izračunali, za koliko časa bi samoprispevek podaljšali.

ZORA ŠTOK

Škalčani imajo veliko pripomb na krajinsko zasnovo ugreznin

Po njihovem je avtorje projekta bolj skrbelo kako zaščititi ekonomske interese rudnika kot pa ljudje in ogrožene narave

TITOVO VELENJE, 27. marca – Na zboru krajanov iz Škal pri Titovem Velenju so opozorili na kukavičje jajce, ki jim ga menda poskušajo podtakniti snovalci krajinske zasnove ugreznin. Projekt je trenutno v javni obravnavi. Predlagano je namreč, da bi del ugreznin, ki so nastale zaradi rudarjenja, razglasili za naravno dediščino. Ostali del ugreznin na območju Škal pa bi naj tudi ostal nedotaknjen in bi ga uporabljali v izobraževalne namene. Na ta način bi se velenjski rudnik izognil stroškom za sanacijo teh ugreznin.

Škalčani imajo veliko pripomb tudi na ostale predlagane rešitve iz projekta, ki naj bi bil osnova za saniranje 1540 hektarov pogreznjenega zemljišča v Šaleški dolini. Ocenjujejo, da so avtorji tega projekta bolj skrbeli, kako zaščititi ekonomske interese rudnika kot pa ljudi in ogrožene narave. Po njihovem se to med drugim kaže tako, da nobena od treh variant projekta ni naklonjena odpravljanju posledic rudarjenja.

V prvi vrsti je to deponija radioaktivnega pepela iz šoštanjske termoelektrarne. Medtem ko je v eni varianti predvideno, da bi deponija ostala v sedanjem obsegu (10 milijonov m^3, pa je v drugem predlogu načrtovano zvišanje količine pepela na 58 milijonov. V nobeni od variant tega projekta pa ni predvidena sanacija deponije in zaščita ljudi pred radioaktivnim prahom, ki ga veter raznaša v naselja. Zato so Škalčani predlagali, naj rudnik poskrbi za trajno preprečevanje zapraševanja, nove količine pepela pa naj odlaga v zapuščene rudniške rove. Prav tako naj rudnik poskrbi za rekultiviranje ugreznin tudi na območju Škal, površino umetnih jezer pa naj zmanjša in jih v čim večjem obsegu zasuje z zemljo ter usposobi za kmetovanje. Prebivalci Škal so tudi predlagali, naj rudnik spremeni metodo odkopavanja premoga in zagotovi, da novi rudniški rovi ne bodo povzročali nadaljnjega površinskega ugrezanja tal.

SILVO GRMOVŠEK

PISMA BRALCEV

Mladi so naša naložba

Spremljam strankarske predvolilne predstavitve in vse ponujajo več ali manj podobne zadeve. Popravili bodo napake preteklosti in poskrbeli za boljši jutri.

Stranka ZK-SDP ima lep slogan: Znanje naših otrok je naša najboljša naložba v naš jutri.

Kako se to lepo sliši, vendar naši otroci so že danes tu z znanjem pač takšnim, kot smo jih dovolili, da ga dobijo, ko smo z njimi eksperimentirali vrsto let.

Kakšne možnosti imajo za preživetje danes? Žal imajo vsak dan manjše upanje za boljši jutri. Zaposlitvenih možnosti je vsak dan manj in gospodarska situacija je iz dneva v dan bolj črna. Vlada vleče poteze po eni strani prepočasi, po drugi pa hiti in ravno to ne more dati prave rešitve. Konkretno mislim na zakon o delovnih razmerjih in zakon o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti, ki sta pripravljena za sprejetje v republiški skupščini še ta mesec.

Predložena zakona ne odgovarjata na odprta vprašanja, predvsem zaposlovanja mladih, zato jih ne bi smeli sprejeti, dokler njihova vsebina ne bo omogočala reševanje teh problemov, prav tako pa je potrebno, da sta ta dva zakona skupaj v razpravi z zakonom o pokojninskem zavarovanju.

Kaj sedaj predložena zakona ponujata mladim diplomantom brez prakse?

Nič!

Kako in kje pridobiti pripravništvo? Ali je pripravništvo kot tako potrebno za vse poklice, se sprašujem, ko pomislim, kako so v določenih okoljih v zadnjih letih obravnavali pripravnike. Pomislimo še posebej na številne diplomante družboslovnih šol, ki smo jih po osnovni šoli dosledno usmerjali v šole v tako pomembnem razmerju 70:30, ne glede ali so bili štipendisti ali ne. Kaj bodo počeli ti mladi v času, ko so najbolj sposobni za uvajanje v delo? Čakali križem rok, izčrpavali že izčrpane družinske proračune, zapustili domovino in jo še bolj postarali ali se disciplinirali tako, da bodo iskali doma kakršnokoli možnost za delo in s tem ohranjali domača ognjišča?

Kaj ponujamo tem zagnancem? Nimajo lastnine, ne prihrankov. Le pamet, roke, voljo in željo ostati doma, preživeti in ustvariti razmere za zagotovitev eksistence.

Kako si lahko uredi status? Prijavi svojo dejavnost na socialnem zavarovanju in tam dobi klofuto, ki je v obliki zahtevka, da je najnižja zavarovalna osnova za januar 1990 za neto odmero pravic 2.316,80 din, bruto za obračun prispevkov 4.141,10 din, kar pomeni da mora plačati za zavarovanje 1.772,00 din, za februar pa 2.106,50 in za marec najverjetneje 2.500,00. Vse to pri strogem kursu zvezne vlade, da so neto osebni dohodki zamrznjeni in ob ugotavljanju sindikatov, da se z minimalno plačo ne da preživeti.

Upravičeno se torej mlad človek začne spraševati o tem, da ga domovina ne ljubi, temveč o njem ne želi niti govoriti. Kaj si misli o starših in vseh tistih, ki so oblikovali takšno domovino? In mi, starši, kako naj si operemo obraz, kako bomo otrokom pomagali ohranjati pogum in odganjati črne misli?

Ali lahko zavestno ponavljamo, kako so nam in naši družbi otroci največje bogastvo?

Sprašujem vodstva strank, kaj o tem mislijo in kaj bodo storili? Koliko mladih se vam bo pridružilo glede na vaš program? Ali se iz njega vidi njihov danes, ki je zanje veliko pomembnejši, kot se nam zdi, ko v zadnjem času vse preveč govorimo o našem predvčerajšnjem.

Prosim v imenu mladih vse: vzemimo si čas in pripravimo našo zakonodajo tako, da bo spodbujala ustvarjalnost in dajala vsem ustrezno varnost.

VLADO SEVER,
Plevančeva 15
Ljubljana

Obmejni pas po hunsko

Protesti zoper predlog razširitve obmejnega pasu v podkrepitev pogosto navajajo ureditev nadzora meja v sodobnih zahodnih, včasih tudi v vzhodnih državah, npr. še nedavno obstoječi »preorani in pobranani pas« na madžarskih mejah.

Koristno bi bilo pogledati tudi malo dlje nazaj v zgodovino, in to prav zgodovino našega, jugoslovanskega ozemlja. Bojim se, da je niti ustrezni strokovnjaki, ki so predlagali 1000-metrski pas, dovolj dobro ne poznajo.

Med mirovnimi pogoji, ki jih je leta 443 nam dobro znani hunski vladar Atila naložil bizantinskemu cesarju Teodoziju II., je bil tudi obmejni pas, širok pet dni hoda, neposeljen, neobdelan, pust. Od Sirgidunuma (današnji Beograd) je npr. ta pas segal v globino bizantinskega ozemlja do Naissosa (Niša). »Pet dni hoda« široko ozemlje je, po takratnih normah, lahko prečkal le jezdec, pešec pa take poti po nenaseljenem svetu brez hrane ni zmogel.

Bistvo tega obmejnega pasu je bilo onemogočanje hunskih prebegov v Bizanc (kamor so se ilegalno podajali vdinjat Bizantincem v vojaško službo), predvsem pa naj bi onemogočal pobege sužnjem, ki so jih Huni nalovili po bizantinskem ozemlju.

Kaj nam lahko pove ta zgled iz zgodovine – če si izberemo za zgled eno izmed vojaško najbolje organiziranih starih ljudstev, saj se Atile civilizirani svet še vedno spominja kot »šibe božje«: 1000-metrski pás je odločno preozek! Seveda, če nas ne moti, da si za vzor izberemo prav Hune.

ANDREJ KRANJC,
Džemala Bijedića 6,
Postojna

Smole in Smolle

Mitingaši na jugu so še do nedavnega vpili proti Smoletu. Bojim se, da se bo nekaj podobnega slišalo tudi v slovenski deželi, vendar ne zaradi Jožeta Smoleta, predsednika socialistične zveze, ampak zaradi poslanca avstrijskega parlamenta Karla Smolleja. Taka misel me spreletava, ko berem v Delu, da bo ta koroški Slovenec sodeloval v predvolilni kampanji na strani Demosa in govoril v Novem mestu, Domžalah, Ljubljani in Krškem. Ne glede na prakso v drugih deželah (če takšna sploh je), se mi zdi ta poteza neprimerna. Demos ima svoj program in naj ga razlaga s svojimi aktivisti, saj niso tako šibki in vprašanje je, ali je tak gost primeren ob predvolilni kampanji. Karel Smolle je edini koroški Slovenec, ki je član avstrijskega zveznega parlamenta, vendar v predvolilni kampanji ni primerno igrati na to karto. Žal vemo, da se prav v tej funkciji ni najbolje izkazal ob sprejemanju zakona v avstrijskem parlamentu o slovenskem šolstvu na Koroškem in na presenečenje mnogih glasoval za zakon, ki je prinesel negativno rešitev za koroške Slovence. Tudi zbiranje denarnih prispevkov za Demos na avstrijskem Koroškem lahko ustvari v javnosti občutek, da si nekdo nabira točke s tujo pomočjo.

IVAN ŠKERBEC
Bratovševa ploščad 8,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Razmišljanje o Evropi zdaj

Slogan »Evropa zdaj« se ne razlikuje kaj dosti od slogana »Evropa 1992«. Oba sta mi zelo všeč in kar nekaj časa sem verjel obema, dokler ni po mnogih letih naneslo – mislim, da je tega 12 let – da sem se ponovno vozil po starih relacijah Celovec–Salzburg–Dunaj–Šentilj, ki sem jih nekoč poznal kot svoj žep. Prav dobro se spominjam ozke in vijugaste ceste čez prelaz Katschberg, posebno pa še 50 km od Dunaja prek prelaza Weixel pa vse do Gradca in od tu do meje na Šentilju. Posebno me je bilo strah v zimskem času prek prelaza Katschberg, da me ne bi ujel sneg. Tokrat se na 1.070 km dolgi poti ni zgodilo nič takega. Vse od Celova naprej vse dvopasovne avtoceste z več kilometrov dolgimi predori. V teh 12 letih je tem 7 ali 8 milijonom Avstrijcem v tem trikotniku uspelo zgraditi okoli 250 km dvopasovnic, da o vseh drugih povezavah zahodnoavstrijskega ozemlja sploh ne govorimo. Ko po taki vožnji prideš domov in ko gledaš na televiziji dobesedno razdejano cesto proti Lendavi, ki se je od nekdanjega asfalta spremenila v najbolj nenavaden in grob makadam, ti pride, da bi klel ali pa se razjokal. Pri vsem tem pa si upamo po enopasovni »avtocesti« Maribor–Arja vas pobirati cestnino, obenem pa si razni gospodje še upajo obljubljati avtocesto Celje–Ljubljana šele leta 2000. Ali teh ljudi res ni nič sram? Kje je vendar ves ta denar, ki smo ga hlapčevsko plačevali celih 45 let? Navsezadnje se je vendar treba vprašati, ali je karavanški predor res bil tako nujen, če še Avstrijci trdijo, da smo ga začeli graditi veliko prezgodaj. Tovarišem generalom bi bilo treba najprej dopovedati, da naj pustijo helikopter in supersonik pri miru in če že plačujemo te 3 odstotke davka za armado (le kje na svetu je še takšna država?), bi bilo veliko bolje, če bi jih namenili supersoničnim cestam. Od teh 3 odstotkov dodatnega davka Slovenija tako ne bo imela nič, ker bo šlo zopet za razporeditev sredstev v namenski proizvodnji. Helikopter naj bi gradilo neko beograjsko podjetje, supersonik pa bi delali v srbskih podjetjih in na ta način reševali srbsko zavoženo gospodarstvo. Če bi se poskušali sprenevedati in trditi, da je to potrebno zaradi španskih jezdecev na Koroškem, potem vam povem, da sem popolnoma enake španske jezdece videl 20 km pred Dunajem, vendar iz zahodne in ne južne strani.

Ko prestopaš mejo, ugotavljaš, da so obmejne trgovine polne naših kupcev in tudi sam se prištevam mednje.

Eden od osnovnih postulatov Markovićevega programa je svoboden pretok blaga in konkurenca. Kako je s pretokom blaga na jug, vemo, toda konkurenci za zdaj bolj slabe kaže, saj drugače trgovine onstran meje ne bi bile tako polne. Zasebna pobuda pri nas še dolgo ne bo imela veljave, saj mora najprej imeti lasten denar in pa prodajni prostor, torej vse, kar so razna monopolna podjetja dobila brezplačno, še posebej pa v časih nasilnega združevanja podjetij. Še najboljše poznam celjske razmere, tudi drugje ni nič drugače. Kamorkoli se ozreš po trgovinah, te skoraj vsepovsod spremlja rdeča štirioglata kocka z odbitimi ogli (zaščitni znak Merxa). Podjetja, ki se v preteklosti niso hotela združevati, so bila največkrat obglavljena za direktorje. Največkrat so trdili, da gre za zmanjšanje osebja, vendar se to niti v enem primeru ni zgodilo. Nasprotno, vedno več je bilo zaposlenih, vrhu vsega pa so nastale zbirokratizirane skupne službe. Tako zdaj takšni monopolisti delajo vse od zobotrebcev do kruha. Polastili so se kmetijskih zadrug, gredo se nekakšne kooperacijske odnose. Če bi jim kdo v preteklosti ponudil rudnik, bi še premog kopali, ker se tako spoznajo na vse.

Takšni sistemi so zgrajeni na hierarhični lestvici, vsi morajo vse kupovati v lastnem podjetju, v lastnih skladiščih in tako konkurence ni, sicer pa jo poskušajo zatirati z vsemi mogočimi sredstvi. Medtem ko zasebnik z lučjo išče prodajne prostore, se Merx šopiri v napol praznih prostorih. Tipičen primer je slaščičarna Mignon, ki nikoli ni do četrtine zasedena in tako ostali prostori zijajo prazni. V Ljubljanski ulici je podobno z lokalom Lučka, ki je običajno popolnoma prazen, odprt samo do 15. ure, ob sobotah pa zaprt.

Zato menim, da bi takšne Merxe in ostale, ki so se na silo morali združevati, sedaj bilo treba tudi na silo razdružiti, lokale – posebno če so prazni, kot omenjena dva – pa odvzeti, saj po besedah enega od odgovornih na Stanovanjskem podjetju čaka na poslovne prostore kar 200 interesentov.

Takšni Merxi, kot so sedaj, in njim podobni, nam niso prav nič potrebni.

JOŽE ŽLEBNIK,
Cesta na Vrhe 51, Celje